
BIBLIA
COMPLUTENSE
TOMO I
PENTATEUCO

U802
5887

© Biblioteca Nacional de España

© Biblioteca Nacional de España

© Biblioteca Nacional de España

De la Vanda

Haec tibi pentadecas tetragonon reſpicit illud
Hoſpitium petri ꝛ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ inſtrumētum vetus hebdoas innuit: octo
Lex noua ſignatur. ter quinqꝫ receptat vtrunqꝫ.

Vetus teſtamentū multiplici lingua nūc
primo impreſſum. Et imprimis
Pentateuchus Hebraico Gre-
co atqꝫ Chaldaico idioma-
te. Adiūcta vnicuiqꝫ ſua
latina interpreta-
tione.

© Biblioteca Nacional de España

BIBLIOTECA NACIONAL

© Biblioteca Nacional de España

Ad ſanctiſſimum ac clemētiſſimum dominum

noſtrum. D. Leonem Decimum diuina prouidentia Pontificem Maximum Reuerendiſſimi in Chriſto patris ac dn̄i. D. F. Franciſci Simenii de Ciſneros Sacroſanctæ Romanæ eccleſiæ tituli. S. Balbinæ Preſbyteri Cardinalis Hiſpaniæ Archiepiſcopiq; Toletani ac regnorū Caſtellæ Archicācellarii &c. in libros veteris ac noui teſtamēti multiplici lingua impreſſos.

Prologus.

Multa ſunt beatiſſime Pater: quæ ad excudendas impreſſoriis formis originales ſacræ ſcripturæ linguas nos incitarūt. Atq; hæc imprimis. Qꝫ cum vniuſcuiuſq; idiomatis ſuæ ſint verborum proprietates: quarum totam vim non poſſit quamtumlibet abſoluta traductio prorſus exprimere: tum id maxime in ea lingua accidit: per quam os domini locutum eſt. Cuius littera ꝗ̃uis ex ſe mortua ſit & uelut caro: quæ non prodeſt quicꝗ̃ (Nam ſpiritus eſt qui viuificat) quia tamen Chriſtus verborum figuris velatus intra eius vterum manet incluſus: nō dubium: quin tam admiranda ſit fæcunditate repleta: tam exuberāti myſteriorū copia cumulata: ut cum plena ſemper ſit & redundās: flumina de ventre eius fluāt aquæ viuæ: vnde hi quibus datum eſt reuelata facie gloriā dn̄i ſpeculari: vt in eādē imaginem trāſformentur: poſſint aſſidue haurire mira diuinitatis eius arcana. Quippe cum nulla dictio nulla litterarum connexio eſſe poſſit: ex qua non emergant & veluti pullulent reconditiſſimi cœleſtis ſapientiæ ſenſus. Ex quibus cum non poſſit eruditiſſimus quiſq; interpres niſi vnicū explicare: neceſſe eſt vt poſt interpretationem maneat adhuc ſcriptura grauida: variiſq; ac ſublimibus intelligentiis plena: quæ nequeant aliunde ꝗ̃ ex ipſo archetypæ linguæ fonte cognoſci. Accedit: ꝙ vbicūq; latinorum codicum varietas eſt: aut deprauatæ lectionis ſuſpitio (id quod librariorū imperitia ſimul & negligentia frequentiſſime accidere videmus) ad primam ſcripturæ originem recurrēdum eſt: ſicut beatus Hieronymus & Auguſtinus ac cæteri eccleſiaſtici tractatores admonent: ita ut librorū Veteris teſtamēti ſynceritas ex Hebraica veritate: Noui autē ex Græcis exemplaribus examinetur. Vt ipſa igitur originalia in promptu haberet quicūq; diuinarū litterarū ſtudioſus: poſſetq; non ſolis riuulis eſſe contētus: ſed ex ipſo fonte ſalientis aquæ in vitam æternā ſitim pectoris extinguere: iuſſimus archetypas ſacræ ſcripturæ linguas cum adiunctis variarū linguarū tranſlationibus impreſſioni mandari Sāctitatis tuæ nomini dedicādas. Atq; imprimis Nouū teſtamentum Græco Latinoq; ſermone excudēdum curauimus ſimul cum Lexico Græcarum omnium dictionum: quæ poſſunt in eo legentibus occurrere: vt his quoq; qui nō integram linguæ cognitionem adepti ſunt pro viribus conſuleremus. Deinde vero anteꝗ̃ Vetus teſtamentum aggrederemur: Dictionarium præmiſimus Hebraicorum Chaldaicorumq; totius veteris inſtrumēti vocabulorum. Vbi non tm̄ multiplex ſignificatio cuiuſq; dictionis exprimitur: ſed (quod ſtudioſis vtiliſſimū fore credimus) locus ſcripturæ in cuiuſq; ſignificati teſtimoniū citatur. Rurſus: cum nō ſolus litteræ occidentis cortex ſed introrſus latitans ſpiritus viuificantis nucleus maxime ſit a ſtudioſo diuinæ ſcripturæ requirendus: atq; huius præcipua pars ex propriorū nominū interpretatione depēdeat: quorū ab æterno præuiſa impoſitio incredibilē opē affert ad propalādos ſpirituales abſtruſoſq; ſenſus & detegēda arcana myſteria: quæ ſub ipſo litteralis textus vmbraculo ſpiritus ſanctus velauit: Idcirco interpretationes propriorū nominum a viris linguarū peritia præcellētibus maxima diligētia iuſſimus elucubrari: & ſecūdum Alphabeticā ſeriē diſpoſitas Dictionario adiungi. Quibus ſuccedit legendorū Hebræorū characterū inſtructio & eiuſdē idiomatis Grāmatica ex pluribus receptæ fidei Hebræis autoribus collecta & ad latini artificii normā reducta. Quibus omnibus ueluti ꝓ præludio ita peractis: ad excuſſionem diuerſarum veteris teſtamēti linguarum nos conuertimus: adiicientes etiam ſingulis earum ſuam latinam tranſlationē. Qua in re id aperte Beatitudini tuæ teſtari poſſumus Pater ſanctiſſime: maximam laboris noſtri partem in eo præcipue fuiſſe verſatā: vt & virorū in linguarum cognitione eminentiſſimorum opera vteremur: & caſtigatiſſima omni ex parte vetuſtiſſimaq; exēplaria pro archetypis haberemus: quorū quidē tā Hebræorū ꝗ̃ Græcorū ac latinorū multiplicē copiā variis ex locis nō ſine ſummo labore cōquiſiuimus. Atq; ex ipſis quidē Græca Sanctitati tuæ debemus: qui ex iſta apoſtolica Bibliotheca antiquiſſimos tum Veteris tum Noui teſtamēti codices perꝗ̃ humane ad nos miſiſti: qui nobis in hoc negocio maximo fuerunt adiumēto. Conſumata itaq; excuſſione Noui teſtamenti Græce Latineq; impreſſi cum ſuo Lexico. Impreſſo etiam Hebraico Chaldaicoq; Dictionario: cui adiūcta eſt Grammatica cum nominum propriorum interpretationibus. Abſolutis præterea annotationibus differentiarum Veteris teſtamenti: quas cum Nicolaus de Lyra nō omnino abſolutas edidiſſet: eas nos per viros linguarum peritiſſimos multis in locis addi fecimus. Tandē diuino auxilio Vetus teſtamentum multiplici lingua excudi fecimus. Quæ omnia nūc ad Sanctitatem tuam mittimus. Nam cui potius vniuerſæ vigiliæ noſtræ dicandæ ſunt: ꝗ̃ Apoſtolicæ iſti ſedi: cui omnia debemus? Aut quis libentius ſacros Chriſtianæ religionis libros ſuſcipere & amplecti debet: ꝗ̃ ſacer Chriſti vicarius? Accipiat igitur Sanctitas tua læta fronte munuſculum: quod in domini gazophylatium offerimus: vt incipiant diuinarum litterarū ſtudia hactenus intermortua nūc tandē reuiuiſcere. Obſecramus autē Beatitudinē tuam enixiſſime: vt libros hoſce: qui nunc ſe ſacris iſtis veſtigiis ſupplices aduoluūt: examines: & ad ſeueriſſimi iuditii tui cenſurā reuoces: vt ſi Chriſtianæ reip. vtiles fore videbuntur: editionis beneficium a Sanctitate tua recipiant. Nā eos nos hucuſq; continuimus: ſacrum iſtū Apoſtolici faſtigii oraculum conſulturi. Sed iam hæc ad Beatitudinem tuam ſatis. Nūc ad inſtruendum de operis artificio lectorem conuertimur.

© Biblioteca Nacional de España

Prologus.

Ad lectorem. De his que ad lectionem Veteris testamenti diuerſis linguis nunc primum impreſſi: ſunt prænotanda.

VT intelligas ſtudioſe Lector modum & ordinem: quem in hac veteris teſtamēti impreſſione ſeruauimus: ac inde poſſis hoc libro facile vti: nonnullorum te admonitū prius eſſe oportet. Imprimis igitur id eſt præmittendum: ꝙ cum vetus teſtamentum a ſacris doctoribus trifariam diuidatur: hoc eſt in legem: quam Pentateuchum appellant: & in libros deinde Agiographos: ac demum in eos qui dicuntur Prophetales: in his omnibus nō eſt idem numerus linguarū. Sed Pentateuchus quidem triplicem linguam habet: Hebraicam uidelicet Chaldaicam & Græcam: quas imprimendas iuſſimus cum aliis tribus latinis interpretationibus iuxta correſpōdētibus: ita vt Hebraicæ veritati reſpōdeat latina beati Hieronymi trāſlatio: Chaldaicæ vero alia latina fere de verbo ad verbū a viris eius linguæ peritiſſimis elaborata: Græcæ aūt ſeptuaginta interpretū editioni interlinearis latina traductio. Agiographi deinde libri ſimul & Prophetales duplici lingua excudūtur: hoc eſt Hebræa & Græca cum aliis duabus latinis tranſlationibus illis correſpondentibus. Nā Chaldaica in cæteris libris præterq̄ in Pentateucho corrupta eſt aliquibus in locis: & fabulis meriſqꝫ Thalmudiſtarum nugis conſperſa: indigna prorſus quæ ſacris codicibus inſeratur. Verum quia quibuſdam in locis vbi integra eſt littera & incorrupta: mirū in modum fauet Chriſtianæ religioni: Idcirco reliquos libros totius Veteris teſtamenti e Chaldaica lingua in latinam verti fecimus: & diligentiſſime cum ſua latina traductione conſcriptos in publica Complutenſis noſtræ Vniuerſitatis Bibliotheca reponi. At vero libri extra canonē: quos Eccleſia potius ad ædificationem populi: q̄ ad autoritatem eccleſiaſticorum dogmatum confirmandam recipit: Græcam tm̄ habent ſcripturam: ſed cum duplici latina interpretatione: altera beati Hieronymi: altera interlineari de verbo ad verbū: eo modo quo in cæteris. Hæc autem de numero linguarum huius libri oportuit in vniuerſum prælibaſſe. Nunc de modo quo linguas Pentateuchi in libro ipſo diſpoſuimus: breuibus agendū eſt. Primum itaqꝫ aperto codice duæ ſe tibi chartarū facies hinc & inde offerent: quarum vnaquæqꝫ tres præcipuas colūnas habet. Ex quibus ea quæ ad marginem exteriorē ſita eſt: Hebraicam continet veritatē. Quæ vero interiori margini adhæret: Græca eſt ſeptuaginta interpretū editio: cui ſuperponitur latina interlinearis traductio de verbo ad verbum. Mediam aūt inter has latinā beati Hieronymi tranſlationē velut inter Synagogam & Orientalem Eccleſiam poſuimus: tanq̄ duos hinc & inde latrones medium autē Ieſum hoc eſt Romanam ſiue latinā Eccleſiam collocātes. Hæc enim ſola ſupra firmam petram ædificata (reliquis a recta Scripturæ intelligentia quādoqꝫ deuiātibus) immobilis ſemper in veritate permanſit. His præterea tribus colūnis duæ aliæ minores columellæ in calce paginæ ſupponuntur. Quarum altera latior Chaldaicam continet ſcripturam: altera anguſtior latinam eius interpretationem. Diſponūtur vero columnæ ipſæ hoc modo: vt ſingulis lineis Hebraicis correſpondeant binæ lineæ latinæ e regione: hoc tamē ſemper obſeruato: vt omnes quinqꝫ columnæ tam in principio q̄ in fine cōſentiant: niſi vbi loci anguſtia nō patitur: quod rariſſime deprehendes. Deinde quia inſtitutum noſtrum eſt: non ſolum his conſulere: qui abſolutā linguarum peritiam ſunt aſſecuti: ſed his etiam opem ferre: qui parum in eis profecerunt: vtriſqꝫ em̄ debitores ſumus: nemineqꝫ eſſe cupimus: quem peregrinorum idiomatum difficultas abſterreat a diuinorum librorum penetralibus adeundis. Idcirco vt Hebraicas dictiones facile poſſit quicunqꝫ diſtinguere: & ſuam latinā interpretationē cuiqꝫ aſſignare: inter ſingulas dictiones Hebraicas ſuperponūtur minutæ litterulæ latinæ Alphabetico ordine procedentes: quibus cōſimiles aliæ in latina proxima colūna correſpōdent: vt per ſimilitudinem litterulæ cognoſcatur: quæ dictio latina ad quā Hebraicā ſit referenda. Quādo vero interpres per circūlocutionem pluribus dictionibus vnicam interpretatur: aut e diuerſo vnica dictione plures amplectitur: tunc vnica litterula toti circūlocutioni vel etiā cōpendio deſeruiet. Ex his præterea litterulis nonnullas reperies: quibus tenue punctū ſubſcribitur hoc modo ᵃ̣ Quod quidem punctum deſignat: vel dictionē Hebraicam ſubiacentem multiplicem eſſe & æquiuocam: ac proinde reconditum aliquod ſecretæ intelligentiæ myſterium claudere: quod poſſit facile conſulto Dictionario a perſpicacibꝰ mētibus inueſtigari: vel denotat ſaltē: ipſam eius ſignificationē in latina colūna poſitā potius tranſlatitiam eſſe & ſoli ſenſui ſubſeruientē: q̄ propriam omnino & litteralē. Rurſus quia inuenire primitiua ſiue radices dictionū Hebraicarū & Chaldaicarū a prima origine deuiantium res eſt perquā neceſſaria ad reperiēda in Dictionario vocabula: ſed tantæ difficultatis: vt homines eius linguæ peritiſſimi frequēter in ea titubent: ac nōnunquā etiā labantur: artificiū excogitauimus q̄ vtiliſſimū: quo poſſit quiſpiā vel primis dūtaxat Hebraicis rudimētis imbutus radicē cuiuſqꝫ dictionis in prōptu habere: vt iā his adminiculis adiuti: Hebræorū (vt ait beatꝰ Hieronymus) nauſeam & ructum faſtidientes: præceptores eorum conſulere nō egeamus. Aduertēdū itaqꝫ eſt: ꝙ cū dictioni Hebraicæ ſiue Chaldaicæ correſpōdet alia in margine (quod dignoſces ex ſimili litterula utriqꝫ dictioni impoſita) Tūc dictio ipſa ſicut eſt in margine notata: quærenda eſt in vocabulario. Illæ em̄ ſunt primæ litteræ ſubſtantiales primitiui. Reliquæ vero dictiones hebraici textus: quibꝰ nulla dictio primitiua reſpondet in margine: ex primis earum tribus aut q̄nqꝫ etiā ſolis duabꝰ litteris ſunt in dictionario requirēdæ. Preterq̄ vbi precceſſerit aliqua ex his quinqꝫ litteris beth: he: caph: lamed: mem: quocūqꝫ apice ſubiecto dū modo ſit apice deſuꝑ notata hoc modo. מ ל כ ה ב Tūc em̄ talis littera ꝓ articulo ſeu præpoſitione ſumitur: ac ꝓinde cū nō ſit littera ſubſtātialis auferēda eſt: & ꝓximæ tres vel quādoqꝫ etiā ſolæ duæ litteræ ſequentes erūt primæ litteræ primitiui: ex quibus dictio ipſa in vocabulario reperietur. Quod eodē modo intelligendū eſt de ו vau littera etiam ſi nunq̄ tali ſigno notetur. Vbicūqꝫ em̄ alicui dictiōi præponitur: ſemper ꝓ coniūctione copulatiua vſurpatur: quare tollere eā oportebit. In chaldaico vero hoc eſt etiam obſeruandū: ꝙ ד daled littera apud Chaldæos nōnunquā pro articulo genitiui accipitur: ac propterea quādo reperta fuerit cum prædicto apice: tollenda eſt: ſicut de aliis diximus. Rurſus:

© Biblioteca Nacional de España

Si dictio chaldaica (cui nihil in margine reſpōdet) nō inueniatur in Dictionario: id accidet propterea ꝙ hæ litteræ אהוי frequēter ponūtur ꝑ vocalib⁹. Tūc igitur dēptis huiuſmodi litteris reſiduæ erūt litteræ primitiui in dictionario requirēdæ. Atq; hæc quidē ſuccincte dicta ſunt: vt legētibus hebraicā litterā ſtatim abſq; arte ſeu cōſideratione vl la pateat dictionis primitiuū. Q̄d ſi curioſus lector nō ſolo vſu cōtentus artē reperiēdarū radicū noſſe deſiderat: legat vltimū capitulū noſtræ Hebraicæ Gramaticæ in fine Hebraici dictionarii: q̄d tñ vt abſq; librorū reuolutione facile occurreret: huic inſtructioni duximus ſubiūgendum.

Illud eſt etiā cōſiderādū: ꝙ in hebraicis characterib⁹ ſciēter omiſim⁹ apices illos: quib⁹ nūc vtūtur Hebræi ꝓ accētibus. Nā hi cū ad nullā vel ſignificati vel ꝓnūciationis differentiā pertineāt: ſed ad ſolā cātus ipſorū modulationē: merito a veteribus Hebræis reiecti ſunt: quos in hoc imitari maluimus. Verū ne locus accētus cuiuſq; dictionis ignoraretur: hoc modo ꝓuidimus: vt quoniā dictiones hebraicæ vt plurimū in vltima habēt accentū: oēs huiuſmodi dictiones nullo prorſus apice notarētur: reliquæ vero nō habentes accentū in vltima (quæ rariſſime occurrūt) Super ſyllabā vbi prædominatur accētus: apice ſignarētur: hoc modo אֶ֫רֶץ. Cæterū in diſtinctione clauſularū colo etiā vtuntur Hebræi & cōmate: ſed ita: vt colū ſit duplex punctū: ſicut cōma apud latinos: hoc modo: Cōma vero tale ſignū ‸ Quod aūt ad Græcā ſcripturā attinet: illud te nō latere volumus: nō vulgaria ſeu temere oblata exēplaria fuiſſe huic noſtræ impreſſioni archetypa: ſed vetuſtiſſima ſimul et emēdatiſſima: quæ ſanctiſſimus Dñs noſter Leo Decimus Pōtifex maximus cæptis noſtris aſpirās ex ipſa apoſtolica Bibliotheca ad nos miſit: tātæ integritatis: vt niſi eis plena fides adhibeatur: nulli reliqui eſſe videātur: quibus merito ſit adhibēda. Quibus etiā adiūximus alia nō pauca: quorū partē ex Beſſarionis caſtigatiſſimo codice ſumma diligentia trāſcriptā Illuſtris Venetorū Senatus ad nos miſit: partem ipſi magnis laborib⁹ & expēſis vndiq; cōquiſiuimus: vt copia emēdatorū codicū abūde ſupeſſet. Latinā itidē beati Hieronymi trāſlationē cōtulimus cū q̄plurimis exēplaribus venerādæ vetuſtatis: ſed his maxime: quæ in publica Compluteñ noſtræ vniuerſitatis Bibliotheca recondūtur: quæ ſupra octingēteſimū abhinc annū litteris Gotthicis cōſcripta: ea ſunt ſynceritate: vt nec apicis lapſus poſſit in eis deprehendi. Aliqua tamen nomina propria vitio ſcriptorū aliter ſcripta q̄ in originalibus vtriuſq; teſtamēti habētur: intacta dimiſimus: atq; id quidē conſulto. Nā ſi nūc in eis litterā aliquā mutaſſemus: nequaq̄ poſſent reperiri in tractatu interpretationū: quē iuxta vulgatā horum nominū ſcripturā alphabetico ordine pridem confeceramus. Adnotauimus tamē in ipſis interpretationibus eadē nomina propria nō ſolū ponentes ea ſicut cōmuniter ſcribūtur: ſed etiā prout habētur ad litteram in ſuis originalibus. Demū in libro pſalmorum illud eſt admonendū: cōmunē tranſlationē latinā: qua vtimur: poſitam eſſe pro interlineari ſupra græcam ſeptuaginta interpretum editionem: quia ei de verbo ad verbum fere correſpōdet. Eā autem quā beatus Hieronymus iuxta hebraicā trāſtulit veritatem in medio duarum columnarum fuiſſe locatā. En tibi igitur lector ſtudioſe oīa quæ ad vetus teſtamētum attinent: facilia omnino & manifeſta. Verū vt nō ſolum Veteris teſtamēti ſed & cæterorū librorum intentionē ſummatim cōplectaris: viſum eſt & præfatiunculas Noui teſtamēti atq; Dictionarii hebraici infra ſubiungere: poſt artē inueniēdarum radicum: quam immediate ſubiecimus: ꝙ ad hāc inſtructionē plurimum facit: vt prædiximus.

De Arte inueniendi radicē ſiue primitiuum cuiuſq; dictionis Hebraicæ Cap̄. ex Hebræa Grāmatica tranſcriptum.

Poſtquā in ſuperiori tractatu grāmaticæ Hebraicæ diſſeruimus de modo legēdi & de partibus orationis tā declinabilibus q̄ indeclinabilibus. Reſtat nūc tractare de modo cognoſcēdi radicē ſiue primitiuū: vnde aliæ dictiones deriuatiuæ habēt originē: vt primitiuo inuento recurratur ad vocabularium hebraicū: quod procedit per ordinē alphabeti hebraici: in quo ponuntur primitiua omnium dictionum: quæ in veteri teſtamēto continentur: & ſignificationes earum: & in quolibet primitiuo ponuntur etiā dictiones deriuatiuæ quæ ab eo procedunt. Et quia in verbo eſt maior difficultas cognoſcēdi originē: & vtrum ſit primitiuum an deriuatiuū: quoniā nō ſolum ab eo deriuātur alia verba & participia ſed & nomina & aliæ partes orationis: ideo primo de illius origine agēdum erit: deinde de nomine & aliis dictionibus. & ideo circa primitiuum verbi primo eſt aduertēdum: ꝙ primitiuū quod apud hebræos dicitur שֹׁרֶשׁ ſores. i. radix cuiuſcunq; verbi vel participii & omniū dictionū quæ ab eo deriuātur: ſunt litteræ quæ conſtituunt tertiā perſonā ſingularē primæ vel ſecūdæ coniugationis actiuæ vocis indicatiui modi tēporis præteriti: vel infinitiuū eiuſdē vocis. Quæ cōiter ſunt tres litteræ & nōnunq̄ quattuor vel quinq;: ſed hoc rariſſime. Exempli gratia ex פָּקַד. i. viſitauit deriuātur oīa verba quattuor cōiugationū: quæ cōtinent prædictas tres litteras: & etiā oīa noīa & aliæ partes orationis quæ a prædicto uerbo deriuātur: ſicut apud latinos Amo eſt primitiuū cæterarū perſonarū & modorū & tēporū & omniū aliarū dictionum: quæ ab eo deriuātur. Et ſunt aliæ dictiones: quæ a verbis nō deriuātur: quarū primitiua aliquādo cōtinēt plus vel minus q̄ tres litteræ. Et quia apud hebræos multæ litteræ præponuntur vel poſtponuntur ipſis primitiuis in cōpoſitione: ideo oportet dare aliquas regulas: vt ſciamus aliquo modo diſtinguere: quæ litteræ ſunt de ſubſtātia dictiōis: & quæ litteræ nō ſunt de ei⁹ ſubſtātia. Circa quod ſciendū: ꝙ ex viginti duabus litteris alphabeti hebraici vndecim ſunt ſemper ſubſtātiales: q̄ in quacūq; dictione venerint: ſunt de ſubſtātia illius dictionis: & cōſtituunt ſignificatū & primitiuum eiuſdē dictionis: & reiici nō poſſunt. Sunt enī quæ ſequuntur גדזחטסעפצקר. Quæ his quattuor dictionibus cōprehēduntur טַח סֵפֶר גְּוַע צֶדֶק. Ex quib⁹ litteris duæ ſunt duplices. ſ. פ pe. & צ. ſadic. Aliæ vero vndecim quæ ſequūtur poſſunt eſſe accidētales. ſ. אבהויכלמנשת. ex quib⁹ tres ſunt duplices. ſ. caph. mem. nun. & cōpræhēdūtur prædictæ vndecim litteræ his trib⁹ dictionib⁹. אתכנה משלי בו. Hæ enī vndecim litteræ vel quælibet earum poſſunt eſſe ſubſtātiales: ſicut aliæ vndecim ſupradictæ: & poſſunt eſſe accidentales ad denotandum numerum vel perſonam aut caſum vel cōiugationē: modos: tēpora: præpoſitionem vel

articulũ aut pronomina affixa: de quibus in grãmatica di-
ctum eſt. Et aliquãdo addũtur maiori ex parte nominibus
cauſa ornatus: & aliquæ earũ ponũtur aliquãdo loco voca
lium. Quæ enĩ ponũtur in fine verborũ ad denotandũ nu
merum vel perſonam aut genus: ſunt ſex quæ ſequuntur.
הוימנת. Quæ hac dictione cõprehẽduntur יתהמון. Quæ
vero præponũtur ad denotãdũ cõiugationẽ vel vocẽ paſſi
uam: hac dictione cõprehendũtur. תנה. Quæ autẽ præpo
nũtur in futuro: ſunt quattuor: quæ hac dictione cõprehẽ-
duntur. איתן. Quæ ponũtur in fine nominũ aut verborũ
ad denotãda pronomina quæ cũ eis cõponuntur: ſunt quæ
ſequuntur. הוינךםנן. Quæ in compoſitione ponuntur
pro coniunctione vel articulis aut relatiuis vel præpoſitio
nibus: ſunt ſeptẽ: quæ his duabus dictionibus cõtinentur.
והשכלבם. Nam littera vau quãdo venit in principio dictio
nis: nõ eſt de ſubſtãtia eiuſdem dictionis: ſed ponitur pro
coniunctione: vt infra dicetur: & etiã in fine dictionis vau
vel iod nõ poſſunt eſſe ſubſtantiales: niſi in paucis admo-
dum locis. Et iſta littera ה he ponitur aliquãdo in princi-
pio dictionis loco articuli: ſicut in noſtro vulgari dicitur.
el. la. los. las. Et aliquãdo ponitur interrogatiue vel admi-
ratiue: vt ſupra in grãmatica dictũ eſt. Et iſta littera שׁ ſin
ponitur aliquãdo pro hoc relatiuo qui. quæ. quod. omnis
generis & vtriuſqꝫ numeri. Et iſta littera ב beth ponitur
pro præpoſitione in. ל lamed vero articulus eſt datiui ca-
ſus vel genitiui: ponitur etiã aliqñ pro ad. Et iſta littera מ
mem ponitur loco præpoſitionis a. vel ab. de. ex. Litteræ
vero quæ ponũtur aliquãdo loco vocaliũ ſunt quattuor. ſ.
אהוי. Et eſt notãdum quod iſtæ quattuor litteræ. אבלש
quando ponũtur in fine vel in medio dictionis ſemp ſunt
ſubſtãtiales: aliæ vero ſeptẽ quæ his duabus dictionibꝰ cõ-
præhenduntur תכן ביום poſſunt eſſe accidẽtales: ſiue po-
nãtur in principio ſiue in fine dictionis. Litteræ vero quæ
addũtur aliquãdo dictionibus cauſa ornatus: ſunt ſex: quæ
hac dictione cõpræhendũtur. ſ. האמנתי. Sunt præterea ali
qua verba: quæ in proceſſu cõiugationis aliquãdo amittũt
vnã litterã ex tribꝰ ſubſtãtialibꝰ: aut duas. & hoc quattuor
modis. Primo quãdo amittũt primã litterã ſubſtantialem.
Secũdo quãdo amittũt mediã. Tertio quãdo amittunt vlti-
mam. Quarto quãdo amittũt primã & vltimam. Verba ve
ro quæ amittũt primã litterã ſubſtantialẽ: ſunt illa: quorũ
prima littera ſubſtãtialis eſt vna ex his tribus. ſ. ינל vt ידע
ideſt ſciuit. לקח. i. accepit. נגש. i. acceſſit. Et iſta littera ל la-
med tãtũmodo amittitur in prædicto verbo לקח lacach. ſ.
in futuro & in imperatiuo & infinitiuo: vt ſupra dictũ eſt.
Quæ vero amittũt litteram mediã: ſunt illa quorũ littera
ſubſtãtialis media eſt vau vel iod. vt שוב ideſt reuertere בין
ideſt intelligere: quorũ verborum infinitiuus cõtinet tres
litteras ſubſtãtiales. Quæ vero amittũt vltimã: ſunt illa q̃
deſinũt in ה. vt גלה. i. reuelauit. vel illa quorum vltima du
plicatur. vt רבב. i. multiplicauit: quoniam tunc vna ex illis
amittitur in diſcurſu cõiugationis. Quæ vero amittũt pri
mam & vltimam: ſunt illa quorũ littera ſubſtãtialis prima
eſt נ & vltima eſt. ה vel נ vt נטה. i. tetendit. נתן. ideſt dedit.
Et vt ea quæ ſupra dicta ſunt manifeſta fiãt: ponamus exẽ
plum in aliquibus verbis & nominibꝰ: vt poſſimus diſcer
nere quæ litteræ ſunt ſubſtãtiales ex eorum primitiuo: &
quæ ſunt accidentales: & quæ deficiunt. Eſto exẽpli gratia
hoc verbũ והלבישוהו quod in Hebræo eſt vnum verbum
compoſitum: & ſignificat: & fecerũt indui eum. In quo pri
ma littera quæ eſt vau ponitur pro coniunctione. Et ſecun
da littera quæ eſt he & qũinta quæ eſt iod denotãt verbum
eſſe tertiæ coniugationis. Septima littera quæ eſt vau de-
notat tertiam perſonam pluralem. Octaua & nona littera
quæ ſunt he & vau: denotãt pronomẽ ſingulare tertiæ per
ſonæ. ſ. eum vel illũ: quod cõponitur cũ prædicto verbo.
remanẽt igitur tres litteræ. ſ. לבש quæ ĩ tertia perſona ſin-
gulari indicatiui primæ cõiugationis faciũt לבש. i. induit
quod eſt primitiuũ ſupradicti verbi. Ponamus iterum exẽ
plum in verbis defectiuis. & eſto exempli gratia hoc ver-
bum יתנני. i. dabit me: in quo iod prima deſignat tertiam
perſonã futuri: & nun & iod vltimæ conſtituunt pronomẽ
primæ perſonæ. ſ. me: quod componitur cũ prædicto ver-
bo. remanẽt itaqꝫ duæ litteræ. ſ. ת & נ. & quia prædictum
verbum eſt naturæ verborum defectiuorum: quæ in pro-
ceſſu cõiugationis amittũt nun litterã ſubſtantialẽ primã:
ideo addendo nun prædictis duabus litteris in principio
fit נתן. i. dedit: quod eſt primitiuum ſupradicti verbi. Po-
namus exemplum in vno nomine. ſ. תרבות. i. incrementũ
vel multiplicatio: in quo tau prima eſt ex litteris האמנתי.
quæ aliquãdo adduntur in principio nominis: vt ſupra di
ctum eſt. Tau vltima denotat genus fœmininũ. Vau vero
ponitur loco. u. vocalis. remanẽt ergo duæ litteræ. ſ. רב: cu
ius primitiuũ eſt רבה ſiue רבב. i. multiplicauit. quia vt di-
ctum eſt ה. finalis primitiui & littera quæ duplicatur: ali-
quãdo amittitur in deriuatiuis. Ponatur iterum exemplũ
in alio nomine. ſ. במשמרתך. i. in cuſtodia tua. cuiꝰ primiti
uum eſt שמר. i. cuſtodiuit: quia littera prima quæ eſt beth
ponitur pro præpoſitione in: & littera mem quæ ſequitur
eſt de litteris quæ addũtur in principio nominis: vt ſupra
dictũ eſt. tau vero denotat genus fœmininũ: chaph vltima
deſignat hoc pronomen tua: quod cõponitur cũ prædicto
nomine. Et hæc hactenꝰ dicta ſint de primitiuis verborũ.
Circa cognitionẽ vero primitiuorũ nominis & aliarũ di-
ctionum indeclinabilium quæ a verbis non deriuantur: eſt
aduertendum: ꝙ in primis ſunt reiiciendæ oẽs litteræ acci-
dẽtales: quæ denotãt numerũ: articulũ: ſiue præpoſitionẽ:
& litteras quæ addi conſueuerũt ornatus cauſa: vel quæ de
ſignant pronomina quæ cũ illis cõponũtur: quẽadmodũ
de nominibꝰ verbalibus ſupradictũ eſt: quibꝰ reiectis litte
ræ quæ remanent: ſubſtantiales ſunt: vt exempli gratia.
לאבותינו. i. patribꝰ nr̃is. tolle lamed datiui & vau & tau &
iod deſignãtes46 pluralẽ: & nun & vau deſignãtes pronomẽ
poſſeſſiuũ primæ perſonæ pluralis: reliquæ ſunt aleph &
beth hoc eſt ab אב. vt in prima dictione vocabularii. Et
quia ad inueniendũ primitiuũ cuiuſcũqꝫ dictionis deriua-
tiuæ oportet habere noticiã grãmaticæ hebraicæ: in qua
plenius ea quæ prædicta ſunt cõtinẽtur: quod nõ omnibus
cõtingit: cũ etiã apud ipſos hebræos vſu magis quã arte di
ſcant bibliã Hebraicam: & vix inueniatur in eis vir doctus
in ſua grãmatica: ideo in biblia quã imprimẽdã curauimꝰ
annotabũtur in margine primitiua dictionũ: quarũ inuen
tio nõ eſſet facilis oĩbus. Verũtamẽ in aliquibus dictioni-
bus nõ erit opus adnotare primitiua in margine: videlicet
in illis quæ cõtinent litteras primitiui nec plus nec minus:
ꝙuis in ſignificato vel in apicibus ſit aliqua differentia. vt
דבר. i. mors vel peſtis: cuius primitiuum eſt דבר. i. locutus
eſt. & פקד. i. viſitans cuius primitiuum eſt פקד. i. viſitauit.
Item ſi in principio dictionis ſunt litteræ primitiui: ꝙuis
poſtea habeat alias litteras accidẽtales: nõ ponetur eius pri
mitiuum in margine. vt אמרתי. i. verbum meũ: cuius pri-
mitiuum eſt אמר. i. dixit. Item ſi dictio incipit a littera vau

© Biblioteca Nacional de España

& poſt illam immediate cōtinet litteras primitiui: tūc non
notabitur primitiuum: quia vt ſupra dictum eſt littera vau
in principio dictionis ſemper ponitur pro coniunctione:
& nunq̄ꝫ eſt de litteris primitiui: exceptis duobus locis tan
tum: & aliquibus nominibus propriis: vt patet in vocabu-
lario. Item ſi poſt aliquam iſtarū quinqꝫ litterarū בהכלמ
quæ ponūtur in principio dictionis pro articulis vel præ-
poſitionibus ſi immediate ſequūtur litteræ primitiui: nō
ponitur primitiuum in margine. Et quia prædictæ quinqꝫ
litteræ aliquando ſunt de ſubſtantia dictionis ſiue de eius
primitiuo: ideo quando ſunt accidentales & ponūtur pro
articulis vel præpoſitionibus: notantur quodam apice de-
ſuper impoſito hoc modo בּהּכּלּמּ. Et quia in tranſlatio-
ne chaldaica: quam etiam fecimus imprimi: iſtæ quattuor
litteræ אהוי frequētius ponuntur loco vocalium quam in
hebræo: ideo ſi his demptis dictio continet litteras primi-
tiui: non erit opus ſignare primitiuum in margine. Item
quia in prædicta lingua chaldaica littera daleth eſt articul⁹
genitiui caſus: ideo quando non eſt de ſubſtantia dictio-
nis: notabitur prædicto apice hoc modo ד. & ſi poſt talem
litteram ſequantur litteræ primitiui: non ponetur in mar-
gine. & de his dicta ſufficiant.

Prologus in nouum teſtamentum: et de
causis quare in eo apices græci ſunt prætermiſſi.

Ad lectorem.

Ne mireris aut vitio ver-
tas o ſtudioſe lector: ꝙ in noui teſtamēti
græca editione aliter q̄ꝫ in veteri nudæ tā
tum litteræ ſine vllis aut ſpirituum aut to
norum notis impreſſæ publicētur: ope-
repræcium viſum eſt huius tibi rei rationem aſſignare. Ea
enim huiuſmodi eſt. Antiquiſſimos græcos abſqꝫ hiſce fa-
ſtigiis litterarum ſcriptitaſſe notius eſt: q̄ꝫ vt ſit multis ar-
gumentis comprobandum. Docent enim id aperte anti-
qua non pauca exēplaria: vt Callimachi poemata: necnō
& Sibyllina carmina: ac præterea etiam marmorea monu
menta vetuſtiſſima: quæ Romæ adhuc viſuntur nudis ſo-
lum characteribus inciſa. Vt liquido cōſtet: huiuſmodi vir
gularum apicumqꝫ ſupraſcriptiones non in illa primæua
græcæ linguæ origine fuiſſe excogitatas: nec ad eius inte-
gritatem vſquequaqꝫ pertinuiſſe. Cum igitur vniuerſum
nouum teſtamentum preter Euangelium Matthei & epi-
ſtolam ad Hebræos græce primum ſicut a ſpiritu ſancto di
ctatum eſt: ſcriptum eſſe cōſtet: viſum eſt priſcam in eo lin
guæ illius vetuſtatem maieſtatemqꝫ intactam retinere: ac
opus ipſum prætermiſſis etiam ipſis quibuſuis minimis
appendiculis excuſſum ad imaginem antiquarum ſcriptu
rarum publicare. Ne rei tam ſanctæ autoritati ac veneran-
dæ maieſtati adiectitiis nouitiiſqꝫ rebus detrimentū affer-
ri videretur. Accedit: ꝙ ſi verum fateri volumus: hic ſpiri-
tuum tonorūqꝫ defectus nullum prorſus impedimentum
ad rectam intelligentiam afferre valet his qui aliquantum
in græca eruditione promouerunt. Cæterum ne alicui du-
bium aliquod poſſit occurrere: in qua videlicet ſyllaba ac-
centum oporteat collocari: ſimplex tantū apex in polyſyl
labis dictionibus adiectus eſt: & is quidem non tanq̄ꝫ græ-
cus accentus: ſed tanq̄ꝫ notula ſignumqꝫ quo dirigi poſſit
lector: ne in prolatione modulatione ve dictionum aliquā-
do labatur. In veteris autem teſtamenti editione græca: cū
ea ſolum tranſlatio ſit non originalis textus: non fuit con
ſilium quicq̄ꝫ ex vulgari ſcribendi modo tollere aut immu
tare. Et quia non doctis ſolum: ſed omnibus in vniuerſum
ſacrarum litterarum ſtudioſis hoc opere conſulendum eſt:
appoſitæ ſunt dictioni cuiqꝫ litterulæ latinæ ordine alpha
beti: indicantes quæ dictio dictioni e regione reſpondeat:
ne ſit nouitiis & nōdum adhuc in græcis litteris prouectis
errandi locus. Rurſum cum nōnullæ dictiones græcæ mul
tiplices ſiue æquiuocas aut alias ambiguas ſignificationes
aliquando habere videantur: libuit hoc etiā annotare pun
cto ſuppoſito litterulæ latinæ ſupra dictionē græcam col-
locatæ. Et vt præfatiunculæ tandem huic modus impona-
tur: illud lectorem non lateat: non quæuis exemplaria im-
preſſioni huic archetypa fuiſſe: ſed antiquiſſima emenda
tiſſimaqꝫ: ac tantæ præterea vetuſtatis: vt fidem eis abro-
gare nefas videatur. Quæ ſanctiſſimus in Chriſto pater &
dominus noſter Leo decimus pontifex maximus huic in-
ſtituto fauere cupiens ex apoſtolica bibliotheca educta mi
ſit ad Reuerēdiſſimum dn̄m Cardinalem Hiſpaniæ: de cu-
ius autoritate & mādato hoc opus imprimi fecimus. Vos
autem litterarum ſtudioſi hoc diuinum opus nouiter ex-
cuſſum alacri animo ſuſcipite: & ſi chriſti Opt. Max. ſecta
tores videri vultis & eſſe: nil iam reſtat quod cauſemini:
quominus ſacram ſcripturam adeatis. Non mendoſa exē-
plaria: non ſuſpectæ tranſlationes: non inopia textus ori-
ginalis: ſolū animus & propēſio veſtra expectatur. Quæ
ſi non defuerit: fiet proculdubio: vt litterarum diuinarum
ſuauitatem deguſtantes reliqua ſtudia omnia contemna-
tis. Valete & omnia boni conſulite.

Prologus in Hebraicum Chaldaicūqꝫ dictionarium:
atqꝫ Grammaticam Hebræam cum interpretationibus propriorum nominum.

Ad lectorem.

Cum his qui diuine legis
integrā cognitionē ac i ea Chriſtū: qui ve
ra ſapiētia eſt: pio mētis affectu cōquirūt:
q̄ꝫ plurimū cōferat earū linguarū peritia:
quib⁹ primaria origine ſacra eloquia ſpi
ritu ſancto dictāte cōſcripta ſunt: vt oēs ferme eccleſiaſtici
tractatores in q̄ꝫplurimis locis aperte teſtātur. Ideo poſtq̄ꝫ
iubēte Illuſtriſſimo ac Reuerēdiſſimo in xp̄o patre & dn̄o
D. Fratre Franciſco Ximenez de Ciſneros ſacroſanctæ
Romanæ eccleſiæ tituli. S. Balbinæ preſbytero Cardinali
Hiſpaniæ nūcupato ſanctæqꝫ Toletan̄. eccleſiæ Archiepi-
ſcopo Hiſpaniarū primate ac regnorū Caſtellæ Archicā-
cellario in cōmunē xp̄ianæ reipublicæ vtilitatē dedimus
nouū teſtamētum Græco Latinoqꝫ ſermone impreſſum:
adiecto inſuper q̄ꝫ vtiliſſimo Lexico græcarum omniū di-

ctionū quæ in eo cōtinētur: daturi quā primū vetus inſtrumētū (quod iā nūc in prelo eſt) Hebraica Chaldaica Græcaqꝫ lingua cū ſingulis interpretationibus excuſſum. En præmittimꝰ vobis veluti ꝓ deguſtamēto & præludio operis copioſiſſimū Hebræorū Chaldæorūqꝫ vocabulorū dictionariū. Opus ꝑfecto ſacrarū litterarū ſtudioſis ſupraq̃ꝫ dici poſſit vtiliſſimū ſummo labore elucubratū: nec minori etiā ſtudio & ſedulitate correctum. In quo nō modo ſimplices dictionū interpretationes tā primitiuarū quā deriuatiuarū totius veteris inſtrumēti ſeriatim continētur: ſed (quod omniū operoſiſſimū fuit) quot locis in eodē veteri teſtamēto vnaquæqꝫ dictio ꝓpter linguæ illiꝰ fæcūditatē multiplicet ſignificata adiectis q̃ꝫplurimis cōcordātiis cōtinuo ſubiūgitur. Aſſignata cuiqꝫ loco ꝓpria ſignificatione: qua ibidē vſus eſt latinꝰ interpres. Cæterū cū magna pars recōditorū vtriuſqꝫ teſtamenti myſteriorū in etymologia ꝓpriorū nominū ſiue hominū ſiue rerū quarūuis abſtruſa lrteat: nō paruāqꝫ vim & adiutorium præbeat ad ſoluenda ænigmata & figuratas locutiones ſcripturarū: adiectus eſt ſecūdo loco tractatus de nominū propriorū interpretatione: quæ per vtrūqꝫ teſtamētū tā Hebraico q̃ꝫ Chaldaico ac etiā Græco ſermone paſſim diſperſa leguntur: vt facile ex ipſa nominū ab æterno præuiſa impoſitione oēs docibiles dei valeāt nō occidētem litterā: ſed ipſum myſtici abditiqꝫ ſenſus nucleū: quē ſpiritꝰ ſanctus intra litteræ vterū obumbrauit: reuelata facie ſpeculari litteræ velamine ablato. Appoſita deinde eſt legēdorū Hebraicorū characterū ars & inſtructio: vna cū ipſa Hebreæ linguæ grāmatica ex ſummis ipſorum autoribꝰ accuratiſſime collecta atqꝫ eo ordine digeſta: vt nullibi (aut certe in q̃ꝫ pauciſſimis) præceptoris opera deſiderari poſſe videatur. Et qm̄ in Hebræo Chaldæoqꝫ idiomate difficiles cognitu ſunt primitiuæ dictionū origines ad ipſorū deriuatiuorū noticiā perquā neceſſariæ: operepræciū etiam viſum eſt præcepta nonnulla hac de re adiūgere: quibus noſſe ſtudioſus valeat quibus litteris dēptis (qđ litterarū genus accidētale ab ipſis appellatur) maneat thema ipſum ſiue pura dictionis origo in dictionario requirēda. Quāuis aūt in ipſa Veteris teſtamēti impreſſione (quæ nūc in manibꝰ eſt) poſitiones hæ & nominū origines in margine Hebraicæ & chaldaicæ litteræ notatæ ſint: multū tñ tū ad linguæ abſolutā cognitionē tū ad ſtudioſorū curioſitatē facere viſum eſt ſi ex arte id & nō ſolo vſu cognoſceretur. Poſtremū tādē volumīs locū obtinet aliud dictionariū latini abecedarii ordine digeſtū: qđ oīa Veteris teſtamēti latina vocabula citatis prioris vocabularii paginis Hebraice ꝓferre docet: vt nō tātū hebraica latinæ: ſed verſa vice latina Hebraice poſſis enunciare. Quæ oīa lector ſtudioſe beniuolo gratoqꝫ animo ſuſcipito: & ad diuinæ ſapiētiæ cognitionē referto. Ita em̄ fiet: vt bonorū laborū glorioſus ſit fructus: & tu tādē intelligere incipias quātū reliquæ humanæ ſapiētiæ lectiones a cœleſtium litterarum nectare ſuperentur. Vale.

NOtandū: ꝙ trāſlatores ⁊ interpretes bibliæ multi fuerūt: ſicut dicit magiſter in hiſtoriis: quia ante incarnationē dñi annis.cccxli. tēporibus Ptolemæi Philadelphi regis ægypti lxx.interpretes floruerūt: qui leges & ꝓphetas hoc modo trāſtulerūt. Ptolemæus ſtudioſus & librorū cupidus percipiēs apud iudæos legē eſſe ore dei editā & digito illius ſcriptā: miſſis epiſtolis & muneribꝰ rogauit Elcazarū pōtifice iudæorū: vt ſibi viros ſeniores Hebraicæ & Græcæ linguæ peritos: qui interpretari & trāſferre valerēt: dirigeret. Etenī ſua deſideria eſſent: eā in græco trāſlatā habere & archiuis regalibꝰ ītereſſe. Eleazarꝰ aūt annuēs eiꝰ petitiōi: de vnaquaqꝫ tribu ſex legiferos vel legiferētes deſtinauit. Hi ſunt.lxxii. īterpretes: qui licet.lxxii.fuerūt: more ſacræ ſcripturæ tñ cōiter dicitur.lxx.quia ſi duo ſupſunt: hoc eſt modicū reſpectu ſeptuaginta. Qui veniētes ad regē Pentateuchū & ꝓphetas trāſferētes: corā rege diſputauerūt de vno deo colendo: & ꝙ nulla creatura eſſet deus. Inde eſt ꝙ vbicūqꝫ occurrebat eis ī trāſferēdo de trinitate: vel ſub ſilētio præteribāt: vel ænigmatice trāſtulerūt: ne tres deos colēdos tradidiſſe viderētur. Similiter de incarnatione verbi faciētes. Vnde trāſlatio ſeptuagintaduū quādoqꝫ eſt ſuperflua: qñqꝫ diminuta. Poſt incarnationē aūt dñi & paſſionē annis cētum vigintiquattuor: Aquila quidā iudæus ad fidē cōuerſus: ſed poſtea in hereſim lapſus primꝰ interpres fecit aliā tranſlationē de hebraico in græcum tēpore Adriani imperatoris. Deinde poſt annos.liii. Theodotion fecit tranſlationē ſub Cōmodo. Deinde poſt annos triginta Symmachus interp̄s claruit ſub Seuero. Deinde poſt annos octo inuēta eſt quædā trāſlatio hieroſolymis: cuius autor ignoratur: quæ dicta eſt vulgata tranſlatio vel quinta editio. Deinde poſt annos.xviii.tēpore Alexādri ſuperuenit Origenes: qui vidēs iſtas trāſlationes imperfectas: cœpit corrigere trāſlationē.lxxii.interpretū ꝑ poſteriores iā dictas trāſlationes: vel ſecūdū aliquos ſolū tranſlationem Theodotionis correxit & miſcuit: ſcilicet ſupplēs diminuta & reſecās ſupflua: vbicūqꝫ igitur ad trāſlationē.lxxii.interpretū aliquid addidit ex trāſlationibꝰ ſequētibꝰ: vel vbi addidit quæ deerāt: ibi ponebat aſtericū vel aſteriſcū. i. ſtellam vel formā aſtri: ꝑ quod innuit: ꝙ ꝑ additionē illā elucebant quæ prius deerant. Et dicitur aſtericus ab aſter & icon quod eſt imago vel ſignū: & ꝓducit penultimā: quia apud græcos icon ſcribitur per ei dipthōgō: & dicitur aſtericos ſecūdū modernos vel aſteriſcus ſecūdū antiquos: & tūc dicitur ab aſtris: ideſt ſtella & icō. Vbi vero erat ſupfluū ponebat obelū: Obelꝰ em̄ græce dicitur ſagitta latine vel veru: ſignās ꝑ hoc ꝙ littera ibi ſupflua erat. Deinde ipſe Origenes fecit aliā trāſlationē per ſe plenā ſine his ſignis. Hi oēs trāſtulerunt de hebraico in græcū. Deinde quidā volētes habere oēs iſtas trāſlationes ſimul: ſcribebāt libros: ſic eos ordinātes ꝙ in medio cuiuſlibet folii ponebāt ſex colūnas a ſummo deorſum deſcēdētes: ponētes in prima verba trāſlationis primæ: in ſecunda ſecundæ: & ſic de aliis. Et iſti libri dicti ſunt hexapla ab hex qđ eſt ſex latine: quaſi ſexcupla: vel dicitur hexapla quaſi liber habēs ſex trāſlationes rectas vel rectificatas. Quidā tñ hexapla exponūt ſimpliciter ꝓ exēplaria. Et his tēporibꝰ multi vtriuſqꝫ linguæ ſcioli fecerūt alias trāſlationes de prædictis græcis tranſlationibus in latinū. Nouiſſime ſuperueniēs ſanctus Hieronymus peritus in tribꝰ linguis: Hebraica: Græca & latina. Primo correxit tranſlationē.lxxii. interpretū in latino cū aſtericis & obelis: poſtea vero trāſtulit immediate bibliam de hebræo in latinū ſine aſtericis & obelis. & hac trāſlatione nūc vbiqꝫ vtitur tota Romana eccleſia: licet nō in oībus libris. Et ipſius trāſlatio merito cæteris antefertur: quia eſt verborū tenacior & ꝑſpicuitate ſentētiæ clarior. Et tranſlatio prima ſcilicet. lxxii. interpretū facta eſt in Alexandria ciuitate: quæ metropolis eſt ægypti. Aliæ autem tranſlationes in diuerſis partibꝰ mūdi: vbi tunc magiſtri polluerūt.

© Biblioteca Nacional de España

Nota ꝙ vbicunq̧ in libris veteris teſtamēti mēdoſitas reperitur: recurrendum eſt ad volumina hebræorū: quia vetus teſtamentū primo in lingua hebræa ſcriptū eſt. Si vero in libris noui teſtamēti: recurrendū eſt ad volumina græcorū: quia nouū teſtamētū primo in lingua græca ſcriptū eſt: præter euāgeliū Matthei & epiſtolā Pauli ad hebræos.

Modi intelligendi ſacram ſcripturam.

Notandum: ꝙ omnis ſacra ſcriptura quadriformi ratione diſtinguitur ſiue exponitur. Aut enim in hiſtorico vel litterali intellectu: aut allegorico: aut anagogico: aut tropologico: vel morali ſolet accipi. Hiſtoria nāq̧ eſt: quādo res aliqua quo modo ſecūdum litterā dicta vel facta ſit: plano ſermone refertur: vt cū dicitur. Populus iſrael ex ægypto ſaluatus: tabernaculū dn̄o fecit. Et dicitur ab hiſtorein: id eſt videre vel cognoſcere: quia antiquitus nemo ſcribebat hiſtoriā niſi qui vidiſſet: & ſic quādo dictiones intelligūtur ſimpliciter vt ſonant. eſt ſenſus litteralis vel hiſtoricus. Allegoria autem eſt: cū verbis aut rebus myſticis præſentia Chriſti & eccleſiæ ſacramēta ſignātur. Verbis videlicet vt ait Eſaias. Egredietur virga de radice ieſſe: quod aperte eſt dicere. Naſcetur virgo maria de ſtirpe dauid: & de ea xp̄s naſcetur. Reb⁹ myſticis eſt: populus iſrael ab ægyptiaca ſeruitute per ſanguinē agni liberatus. Allegorice eccleſiā ſignat: quæ per paſſionē Chriſti a dæmoniaca ſeruitute liberata eſt. Et nota ꝙ allegoria multis modis exponitur. Quandoq̧ a perſona: vt iſaac ſignat Chriſtū. Quādoq̧ a re & nō perſona: ut aries occiſus ſignificat chriſti carnem paſſam. Quādoq̧ a loco: vt Chriſtus prædicaturus aſcēdit in montem: vbi eminētia loci ſignat eius ſapientiā et excellentiā. Quandoq̧ a numero: vt apprehendent ſeptē mulieres virum vnū: id eſt ſeptē dona gratiarū Chriſti. Quādoq̧ a negocio vel facto: vt interfectio Goliæ a dauid: interfectionē diaboli a chriſto ſignat. Anagogia autem ad ſuperiora eſt ducēs locutio: quæ de præmio futuro & ea quæ in cœlis eſt vita futura apertis ſiue myſticis ſermonib⁹ diſputat. Apertis: vt cum dicitur. Beati mundo corde. Myſticis: vt cū dicitur. Beati qui lauant ſtolas ſuas: vt ſit illis poteſtas in ligno vitæ: & per portam intrent ciuitatem. Quod ſic exponitur anagogice. Beati qui mundant cogitationes ſuas & actus: vt ſit illis poteſtas vidēdi dominum noſtrum ieſum Chriſtū: qui dicit. Ego ſum via vita & veritas: & p doctrinam & exempla præcedentium patrum intrant in regna cœlorum. Et ſic eſt differentia inter allegoriā & anagogiā: quia allegoria eſt myſticus ſenſus pertinens ad militantē eccleſiā in qua ſumus: ſed anagogia eſt apertus ſenſus pertinens ad eccleſiam triumphantem: quæ eſt cōmunitas ſanctorum iam triumphans & regnans. Tropologia vero eſt moralis locutio: quæ ad inſtructionem & correctionē animorum myſtice ſiue aperte reſpicit. Myſtice: vt ait Salomon. Omni tēpore ſint veſtimēta tua cādida: & oleum de capite tuo non deficiat: quod eſt dicere. Omni tēpore ſint opera tua munda: & charitas de corde tuo non deficiat. Aperte: vt Ioannes dicit. Filioli non diligamus verbo neq̧ lingua: ſed opere & veritate. Et vt breuiter habeas. Hiſtoria docet factum. Tropologia faciendum. Allegoria credendum. Anagogia appetendum. Vnde verſus.

Littera geſta docet: quid credas allegoria.
Moralis quid agas: quo tendas anagogia.

Hæc patent in hac dictione hieruſalem. Hiſtorice enim eſt nomen ciuitatis. Tropologice eſt typus animæ fidelis: Allegorice figura eccleſiæ militantis. Anagogice typum gerit eccleſiæ triumphantis. Vnde verſus.

Sicut hieruſalem polis eſt terrena fidelis:
Conſtans eccleſia: mons fortis: patria ſumma.

Incipit epiſtola beati Hieronymi ad Paulinum præſbyterum de omnibus diuinæ hyſtoriæ libris. Capitulum. I.

Frater Ambroſius tua mihi munuſcula perferēs: detulit ſimul & ſuauiſſimas litteras: quæ a principio amicitiarum fidē probatæ iam fidei et veteris amicitiæ noua præferebant. Vera enim illa neceſſitudo eſt & chriſti glutino copulata: quā non vtilitas rei familiaris: nō præſentia tm̄ corporū: nō ſubdola & palpans adulatio: ſed dei timor & diuinarū ſcripturarū ſtudia conciliāt. Legimus in veterib⁹ hiſtoriis quoſdā luſtraſſe ꝓuincias: nouos adiiſſe populos: maria tranſiſſe: vt eos quos ex libris nouerāt: corā quoq̧ viderent. Sic Pythagoras mēphiticos vates: ſic Plato ægyptū & Archytā tarētinū: eamq̧ oram italiæ: quæ quondā magna græcia dicebatur: laborioſiſſime peragrauit: vt qui Athenis magiſter erat & potēs: cuiuſq̧ doctrinā Achademiæ gymnaſia perſonabāt: fieret peregrin⁹ atq̧ diſcipulus: malēs aliena verecūde diſcere: ꝙ ſua impudēter ingerere. Deniq̧ cū litteras quaſi toto orbe fugiētes perſequitur: captus a piratis & venūdatus etiā tyrāno crudeliſſimo paruit: ductus captiuus: vinctus & ſeruus: tamē quia philoſophus: maior emēte ſe fuit. Ad Titū Liuiū lacteo eloquētiæ fonte manantem: de vltimis hiſpaniæ galliarūq̧ finibus quoſdā veniſſe nobiles legimus: & quos ad contemplationē ſui Roma non traxerat: vnius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditū oībus ſæculis celebrandūq̧ miraculū: vt vrbem tātam ingreſſi: aliud extra vrbem quærerent. Apollonius ſiue ille magus: vt vulgus loquitur: ſiue philoſophus: vt pythagorici tradūt: intrauit perſas: ptranſiuit Caucaſum: albanos: ſcythas: maſſagethas: opulentiſſima indiæ regna penetrauit: & ad extremum latiſſimo phiſon amne trāſmiſſo peruenit ad brachmanas: vt Hiarcham in throno ſedētem aureo & de Tantali fonte potantem: inter paucos diſcipulos de natura: de moribus ac de curſu dierum & ſyderum audiret docentē. Inde per elamitas babylonios: chaldæos: medos: aſſyrios: parthos: ſyros: phenices: arabes: paleſtinos: reuerſus alexandriam perrexit ad æthiopiam: vt gymnoſophiſtas et famoſiſſimam ſolis mēſam videret in ſabulo. Inuenit ille vir vbiq̧ quod diſceret: & ſemper proficiēs: ſemper ſe melior fieret. Scripſit ſuper hoc pleniſſime octo voluminibus Philoſtratus.

Capitulum. II.

© Biblioteca Nacional de España

QVid loquar de ſæculi hominibus: cum apoſtolus Paulus vas electionis & magiſter gentium: qui de conſcientia tanti in ſe hoſpitis loquebatur dicens. An experimẽtum quæritis eius qui in me loquitur chriſtus? poſt damaſcum arabiamqꝫ luſtratam: aſcendit hieroſolymam vt videret petrum: & manſit apud eum diebus quindecim? Hoc enim myſterio hebdoadis & ogdoadis futurus gentium prædicator inſtruendus erat. Rurſumqꝫ poſt annos quattuordecim aſſumpto Barnaba & Tito expoſuit cum apoſtolis euangelium: ne forte in vacuum curreret aut cucurriſſet. Habet neſcio quid latẽtis energiæ viuæ vocis actus: & in aures diſcipuli de autoris ore trãſfuſa fortius ſonat. Vnde & Eſchines cum Rhodi exularet: & legeretur illa Demoſthenis oratio: quã aduerſus eũ habuerat: mirantibus cunctis atqꝫ laudantibus: ſuſpirans ait. Quid ſi ipſam audiſſetis beſtiam ſua verba reſonantem?

Capi. III.

NEc hoc dico: ꝙ ſit aliquid in me tale: quod vel poſſis a me audire: vel velis diſcere: ſed quo ardor tuus & diſcendi ſtudium etiam abſqꝫ nobis per ſe probari debeat. Ingenium docile et ſine doctore laudabile eſt. Nõ quid inuenias ſed quid quæras conſideramus. Mollis cera et ad formandum facilis etiam ſi artificis & plaſtæ ceſſent manus: tamen virtutis totum eſt quicquid eſſe poteſt. Paulus apoſtolꝰ ad pedes Gamalielis legem Moyſi & prophetas didiciſſe ſe gloriatur: vt armatus ſpiritualibus telis: poſtea doceret confidenter. Arma enim noſtræ militiæ non carnalia ſunt: ſed potentia deo ad deſtructionem munitionũ & cogitationes deſtruẽtes & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam dei: & captiuãtes omnem intellectum ad obediendũ chriſto: & parati ſubiugare omnem inobedientiam. Timotheum ſcribit ab infantia ſacris litteris eruditum: & hortatur ad ſtudium lectionis: ne negligat gratiam quæ data ſit ei per impoſitionem manus preſbyterii. Tito præcipit vt inter cæteras virtutes epiſcopi: quas breui ſermone depinxit: ſcientiam quoqꝫ non negligat ſcripturarum: obtinentem inquit eum qui ſecundum doctrinam eſt fidelem ſermonem: vt potens ſit exhortari in doctrina ſana & cõtradicentes reuincere.

Capi. IIII.

SAncta quippe ruſticitas ſolum ſibi prodeſt: & quãtum ædificat ex vitæ merito eccleſiã Chriſti: tantum nocet ſi deſtruentibus non reſiſtat. Malachias propheta immo per malachiã dominus interrogauit ſacerdotes legem. In tantum ſacerdotis officium eſt: interrogatum reſpondere de lege. Et in Deuteronomio legimus. Interroga patrem tuum & annũciabit tibi: ſeniores tuos & dicent tibi. In pſalmo quoqꝫ cxviii. Cantabiles mihi erant iuſtificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. Et in deſcriptione iuſti viri cum eũ arbori vitæ dauid quæ eſt in paradiſo compararet: inter cæteras virtutes hoc etiam intulit. In lege domini voluntas eius: & in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine ſacratiſſimæ viſionis ait. Iuſtos fulgere quaſi ſtellas: & intelligentes ideſt doctos quaſi firmamentũ. Vides quãtum inter ſe diſtãt iuſta ruſticitas & docta iuſticia. Alii ſtellis: alii cœlo comparantur. Quamq̃ iuxta hebraicam veritatem vtrũqꝫ de eruditis poſſit intelligi. Ita enim apud eos legimus. Qui autem docti fuerint: fulgebunt quaſi ſplendor firmamẽti: & qui ad iuſticiã erudiũt multos: quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Cur dicitur Paulus apoſtolus vas electionis? Nempe quia vas legis & ſcripturarũ ſanctarum erat armarium. Phariſæi ſtupẽt in doctrina domini: & mirantur in Petro & Ioanne quomodo legem ſciant cũ litteras nõ didicerint. Quicquid enim aliis exercitatio & cottidiana in lege meditatio tribuere ſolet: illis hoc ſpiritus ſanctus ſuggerebat. Et erãt (iuxta quod ſcriptum eſt) docibiles deo. Duodecim annos ſaluator impleuerat: & in templo ſedens de quæſtionibus legis interrogans: magis docet dum prudenter interrogat. Niſi forte ruſticum Petrũ ruſticum Ioannem dicimus: quorum vterqꝫ dicere poterat. Et ſi imperitus ſermone non tamen ſcientia. Ioannes ruſticus: piſcator indoctus: & vnde illa vox obſecro. In principio erat verbum: & verbum erat apud deũ: & deus erat verbum? Logos græce multa ſignificat. Nam & verbum eſt & ratio & ſupputatio & cauſa vniuſcuiuſqꝫ rei: per quam ſunt ſingula quæ ſubſiſtunt: quæ vniuerſa recte intelligimus in Chriſto.

Capi. v.

HOc doctꝰ Plato neſciuit: hoc Demoſthenes eloquens ignorauit. Perdam inquit ſapientiam ſapientium: & prudentiam prudentium reprobabo. Vera ſapientia perdet falſam ſapiẽtiam. Et quãqꝫ ſtulticia prædicationis in cruce ſit: tamen Paulus ſapientiam loquitur inter perfectos. Sapientiam autẽ non ſæculi huius: quæ deſtruitur: nec principum huius ſæculi: ſed loquitur dei ſapientiam in myſterio abſconditam: quã prædeſtinauit deus ante ſecula. Dei ſapientia chriſtus eſt. Chriſtus enim dei virtus & dei ſapientia. Hæc ſapientia in myſterio abſcondita eſt: de qua & noni pſalmi titulus prænotatur pro occultis filii. In quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ dei abſcõditi. Et qui in myſterio abſcõditus erat: prædeſtinatus eſt ante ſæcula: prædeſtinatus autem & præfiguratus in lege & prophetis. Vnde & prophetæ appellabantur videntes: quia videbant eum quem cæteri non videbant. Abraam vidit diẽ eius: & lætatus eſt. Aperiebantur cœli Ezechieli: qui populo peccatori clauſi erãt. Reuela inquit Dauid oculos meos: & cõſiderabo mirabilia de lege tua. Lex enĩ ſpiritalis eſt: & reuelatione opus eſt vt intelligatur: ac reuelata facie dei gloriã cõtemplemur. Liber in apocalypſi ſeptem ſigillis ſignatus oſtenditur: quem ſi dederis homini ſcienti litteras vt legat: reſpondebit tibi. Nõ poſſum. Signatus eſt enim. Quanti hodie putant ſe noſſe litteras: tenent ſignatum librum nec aperire poſſunt: niſi ille reſerauerit qui habet clauem dauid: qui aperit & nemo claudit: claudit: & nemo aperit. In actibus apoſtolorũ ſanctus eunuchus immo ſanctꝰ vir (ſic enĩ eũ ſcriptura cognominat) cum legeret Eſaiam prophetã interrogatꝰ a Philippo: putas ne intelligis quæ legis? reſpõdit. Quomodo poſſum: niſi aliquis me docuerit? Ego vt de me loquar interim: nec ſanctior ſum hoc eunucho nec ſtudioſior: qui de ethyopia ideſt de extremis finibus mundi venit ad templum: reliquit aulam regiam: & tantus amator legis diuinæqꝫ ſcientiæ fuit: vt etiam in vehiculo litteras legeret ſacras. Et tamen cum librum teneret: et verba domini cogitatione cõciperet: lingua volueret: labiis perſonaret: ignorabat eum quem in libro neſciens venerabatur. Venit philippus oſtẽdit ei ieſum qui clauſus latebat in littera. O mira doctoris uirtus. Eadem hora credidit eunuchus: baptizatur: fidelis & ſanctus eſt ac magiſter de diſcipulo: plus in deſerto fonte eccleſiæ q̃ in aurato ſynagogæ templo repperit.

Capitulum. VI.

© Biblioteca Nacional de España

Prologus.

HEc a me perſtricta ſunt breuiter. Neqꝫ enim epiſtolaris anguſtia euagari longius patiebatur: vt intelligeres te in ſcripturis ſacris ſine præuio & monſtrante ſemitam non poſſe ingredi. Taceo de grammaticis: rhetoribus: philoſophis: geometris: dialecticis: muſicis: aſtronomis: aſtrologis: medicis: quorum ſcientia mortalibus ſatis vel vtiliſſima eſt: & in tres partes ſcinditur: in doctrinam: rationem & vſum. Ad minores artes veniam: & quæ non tam lingua q̄ manu adminiſtrantur. Agricolæ: cementarii: fabri metallorū: lignorūqꝫ cæſores: Lanarii quoqꝫ & fullones & cæteri qui variā ſupellectilem & vilia opuſcula fabricant: abſqꝫ doctore eſſe non poſſunt quod cupiunt. Quod medicorum eſt promittunt medici: tractant fabrilia fabri. Sola ſcripturarum ars eſt: quam ſibi paſſim omnes vendicant. Scribimus indocti: doctiqꝫ poemata paſſim. Hanc garrula anus: hanc delirus ſenex: hanc ſophiſta verboſus: hanc vniuerſi præſumunt: lacerant: docent anteq̄ diſcant. Alii obducto ſupercilio grandia verba trutinātes: inter mulierculas de ſacris litteris philoſophātur. Alii diſcūt (proh pudor) a fæminis quod viros doceant. Et ne parum hoc ſit: quadam facilitate verborum: immo audacia ediſſerunt aliis: quod ipſi non intelligunt. Taceo de meis ſimilibus: qui ſi forte ad ſcripturas ſanctas poſt ſæculares litteras venerint: & ſermone compoſito aures populi mulſerint: quicquid dixerint hoc legem dei putant. Nec ſcire dignantur quid prophetæ quid apoſtoli ſenſerint: ſed ad ſenſum ſuum incongrua aptant teſtimonia: quaſi grande ſit & non vicioſiſſimum dicendi genus deprauare ſententias: & ad voluntatem ſuam ſacram ſcripturam trahere repugnantem. Quaſi non legerimus Homerocentonas & Vergiliocentonas: ac ſi non ſic etiam & Maronem ſine Chriſto poſſimus dicere chriſtianum: quia ſcripſerit. Iam redit & virgo: redeunt ſaturnia regna. Iam noua progenies cœlo demittitur alto. Et patrem loquentem ad filium. Nate meæ vires: mea magna potentia ſolus. Et poſt verba ſaluatoris in cruce. Talia perſtabat memorans: fixuſqꝫ manebat. Puerilia ſunt hæc & circulatorum ludo ſimilia: docere quod ignores: immo (vt cum ſtomacho loquar) nec hoc quidem ſcire quod neſcias.

Capi. vii.

VIdelicet manifeſtiſſima eſt Geneſis in qua de creatura mundi: de exordio generis humani: de diuiſione terræ: de confuſione linguarum: de deſcenſione vſqꝫ ad ægyptum ſcribitur Hebræorum. Patet Exodus cum decem plagis: cum decalogo: cum myſticis diuiniſqꝫ præceptis. In promptu eſt Leuiticus liber: in quo ſingula ſacrificia: immo ſingulæ pene ſyllabæ & veſtes Aaron: & totus ordo leuiticus ſpirant cœleſtia ſacramenta. Numeri vero nonne totius arithmeticæ: & prophetiæ balaam: & quadragintaduarū manſionum per eremum myſteria continent? Deuteronomium vero ſecunda lex: & euangelicæ legis præfiguratio: nonne ſic ea habet quæ priora ſunt: vt tamen noua ſint omnia de veteribus? Hucuſqꝫ Moyſes: hucuſqꝫ Pentateuchus: quibus quinqꝫ verbis loqui ſe velle apoſtolus in eccleſia gloriatur. Iob exemplar patientiæ: quæ non myſteria ſuo ſermone cōplectitur? Proſa incipit: verſu labitur: pedeſtri ſermone finitur: omneſqꝫ leges dialecticæ: propoſitione: aſſumptione: confirmatione: cōcluſione determinat. Singula in eo verba plena ſunt ſenſibus. Et vt de cæteris ſileam: reſurrectionem corporum ſic prophetat: vt nullus de ea manifeſtius & cautius ſcripſerit. Scio inquit ꝙ redemptor meus viuit: & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum: & rurſum circūdabor pelle mea: & in carne mea videbo deum: quem viſurus ſum ego ipſe: & oculi mei cōſpecturi ſunt & non alius. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo. Veniam ad Ieſum Naue: qui typum domini non ſolum in geſtis: verumetiam in nomine præfert. Tranſit iordanem: hoſtium regna ſubuertit: diuidit terram victori populo. & per ſingulas vrbes: viculos: montes: flumina: torrentes atqꝫ cōfinia: eccleſiæ cœleſtiſqꝫ hieruſalem ſpiritualia regna deſcribit. In iudicum libro quot principes populi tot figuræ ſunt. Ruth moabitis Eſaiæ explet vaticiniam dicentis. Emitte agnum domine dominatorem terræ de petra deſerti ad montem filiæ ſyon. Samuel in Heli mortuo et in occiſione Saul veterem legem abolitam monſtrat. Porro in Sadoch atqꝫ Dauid noui ſacerdotii nouiqꝫ imperii ſacramenta teſtatur.

Malachim ideſt tertius & quartus Regum liber a Salomone vſqꝫ ad Iechoniam: & a Ieroboam filio Nabath vſqꝫ ad Oſee: qui ductus eſt in aſſyrios: regnum iuda et regnum deſcribit iſrael. Si hiſtoriam reſpicias: verba ſimplicia ſunt: ſi in litteris ſenſum latentem inſpexeris: eccleſiæ paucitas & hereticorum contra eccleſiam bella narrantur. Duodecim prophetæ in vnius voluminis anguſtias coarctati: multo aliud q̄ ſonant in littera præfigurāt.

Oſee crebro nominat effraim: ſamariam: ioſeph: iezrael & vxorem fornicariam & fornicationis filios: & adulteram cubiculo clauſam mariti multo tempore ſedere viduam: & ſub veſte lugubri viri ad ſe reditum præſtolari.

Iohel filius Fatuel deſcribit terram duodecim tribuum: eruca: brucho: locuſta: rubigine vaſtante conſumptam: & poſt euerſionem prioris populi effuſum iri ſpiritum ſanctum ſuper ſeruos dei & ancillas: ideſt ſuper centum viginti credentium nomina: & effuſum iri in cænaculo ſyō. Qui centum viginti ab vno vſqꝫ ad quindecim paulatim & per incrementa ſurgentes: quindecim graduum numerum efficiūt: qui in pſalterio myſtice continētur. Amos paſtor & ruſticus & ruborum mora diſtringens paucis verbis explicari non poteſt. Quis enim digne exprimat tria & quattuor ſcelera Damaſci & Gazæ & Tyri & Idumeæ: & filiorū Ammon & Moab: & in ſeptimo & octauo gradu Iudæ et iſrael. Hic loquitur ad vaccas pingues quæ ſunt in ſamariæ monte: & ruituram domum maiorem minoremqꝫ teſtatur. Ipſe cernit fictorem locuſtæ: & ſtantem dominū ſuper murum litum vel adamantinū & vncinum pomorum attrahentem ſupplicia peccatoribus: & famē in terra: non famem panis nec ſitim aquæ: ſed audiendi verbū dei.

Abdias qui interpretatur ſeruus domini: pertonat contra edom & ſanguineum terrenūqꝫ fratrem: fratris quoqꝫ Iacob ſemper æmulum haſta percutit ſpiritali. Ionas pulcherrima columba naufragio ſuo paſſionem domini præfigurans: mundum ad pœnitentiam reuocat: & ſub nomine Niniue gentibus ſalutem nunciat. Michæas de moraſthi coheres Chriſti vaſtationem annunciat filiæ latronis: & obſidionem ponit contra eam: quia maxillam percuſſerit iudicis iſrael. Naum conſolator orbis increpat ciuitatem ſanguinum: & poſt euerſionem illius loquitur. Ecce ſuper montes pedes euangelizantis & annunciantis pacem. Abacuch luctator fortis & rigidus ſtat ſuper cuſtodiam ſuam: & figit gradum ſuper munitionem vt Chriſtum in cruce contempletur & dicat. Operuit cœ-

© Biblioteca Nacional de España

los gloria eius: & laudis eius plena eſt terra. Splēdor eius
vt lux erit: cornua in manibus eius. Ibi abſcondita eſt for⸗
titudo eius. Sophonias ſpeculator et arcanorum dei
cognitor audit clamorem a porta piſcium & eiulatū a ſe⸗
cunda: & contritionem a collibus. Indicit quoq; vlulatum
habitatorib⁹ pilæ: quia cōticuit omnis populus chanaan:
diſperſi ſunt vniuerſi qui inuoluti erāt argēto. Aggæus
feſtiuus & lætus qui ſeminauit in lachrymis: vt in gaudio
meteret: deſtructum templum ædificat: deumq; patrem in
ducit loquentem. Adhuc vnum modicumq; & ego com⸗
mouebo cœlum et terram et mare et aridam: et mouebo
omnes gentes: & veniet deſideratus cunctis gentibus.

Zacharias memor domini multiplex in prophetia ie⸗
ſum veſtibus ſordidis indutum: & lampadem oculorum
ſeptem candelabrumq; aureum cum totidē lucernis quot
oculis: duas quoq; oliuas a ſiniſtris lampadis cernit et a
dextris: vt poſt equos rufos: nigros: varios & albos & diſſi
patas quadrigas ex effraim & equum de hieruſalem pau⸗
perem regem vaticinetur: & prædicet ſedentem ſuper pul
lum filiū aſinæ ſubiugalis. Malachias aperte & in fine
omnium prophetarum de abiectione iſrael & vocatione
gentium. Non eſt mihi ait voluntas in vobis: dicit domi⸗
nus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra.
Ab ortu enim ſolis vſq; ad occaſum magnum eſt nomen
meum in gentibus: & in omni loco ſacrificatur et offer⸗
tur nomini meo oblatio munda. Eſaiam: Hieremiam:
Ezechiel & Daniel: quis poteſt vel intelligere vel expo⸗
nere? Quorum primus non prophetiam videtur mihi te⸗
xere ſed euangelium. Secundus virgam nuceam & ollam
ſuccenſam a facie aquilonis: & pardum ſpoliatum ſuis co⸗
loribus et quadruplex diuerſis metris nectit alphabetum.
Tertius & principia & finem tantis habet obſcuritatibus
inuoluta: vt apud hebræos ipſæ partes cum exordio gene
ſeos ante annos triginta non legantur. Quartus vero qui
& extremus inter quattuor prophetas: temporum con⸗
ſcius: & totius mundi philohiſtoricus lapidem præciſum
de monte ſine manibus & regna omnia ſubuertentem cla
ro ſermone pronunciat. Dauid Simonides noſter Pinda
rus & Alcæus Flaccus quoq; Catullus atq; Seren⁹ Chriſtū
lyra perſonat: & in decachordo pſalterio ab inferis exci⸗
tat reſurgentem. Salomon pacificus & amabilis domini:
mores corrigit: naturam docet: eccleſiam iūgit & Chriſtū:
ſanctarumq; nuptiarum dulce canit epithalamium. He⸗
ſter in eccleſiæ typo populum liberat de periculo: & inter⸗
fecto Aman: qui interpretatur iniquitas: partes cōuiuii &
diem celebrem mittit in poſteros. Paralipomenon li⸗
ber: ideſt inſtrumenti veteris epitome: tantus ac talis eſt:
vt abſq; illo ſi quis ſcientiam ſcripturarum ſibi voluerit
arrogare: ſeipſum irrideat. Per ſingula quippe nomina iū
cturaſq; verborum & prætermiſſæ in regum libris tangū
tur hiſtoriæ: & innumerabiles explicantur euangelii quæ⸗
ſtiones. Eſdras & Neemias: adiutor videlicet & conſola⸗
tor a domino: in vno volumine arctātur: inſtaurant tēplū:
muros extruunt ciuitatis: omniſq; illa turba populi redeū
tis in patriā: & deſcriptio ſacerdotū: leuitarū: iſraelitarū:
proſelitorum: ac per ſingulas familias murorum ac turriū
opera diuiſa: aliud in cortice præferūt: aliud in medulla re
tinent. Cernis me ſcripturarum amore raptum: exceſſiſſe
modum epiſtolæ: & tamen nō impleſſe quod volui. Audi⸗
uimus tantū quid noſſe: quid cupere debeamus: vt & nos
quoq; poſſimus dicere. Cōcupiuit anima mea deſiderare
iuſtificationes tuas in omi tēpore. Cæterū illud Socraticū
impletur in nobis. Hoc tantū ſcio quod neſcio. Tangā &
nouū breuiter teſtamentū. Matthæus: Marcus: Lucas & Io
annes quadriga dñi & verū cherub: quod interpretatur ſci
entiæ plenitudo: per totum corpus oculati ſunt: ſcintillæ
emicant: diſcurrūt fulgura: pedes habent rectos: & in ſubli
me tēdentes: terga pēnata & vbiq; volātia: tenēt ſe mutuo:
ſibiq; perplexi ſunt: & quaſi rota in rotam voluūtur: & per
gunt quocūq; eos flatus ſpiritus ſancti perduxerit. Pau⸗
lus apoſtolus ad ſeptē ſcribit eccleſias: octaua enim ad he⸗
bræos a pleriſq; extra numerum ponitur. Timotheum in
ſtruit ac Titū: & Philemonē pro fugitiuo famulo depreca⸗
tur: ſuper quo melius tacere puto: q̄ pauca ſcribere. Actus
apoſtolorū nudam quidē videtur ſonare hiſtoriā: & naſcē
tis eccleſiæ infantiā texere: ſed ſi nouerimus ſcriptorē eo⸗
rū Lucā eſſe medicū: cui⁹ laus eſt in euāgelio: animaduer⸗
timus pariter oīa verba illius: animæ lāguētis eſſe medici⸗
nam. Iacobus: Petrus: Ioannes: Iudas ſeptē epiſtolas edi
derunt tā myſticas q̄ ſuccinctas & breues pariter ac lōgas:
breues in verbis: lōgas in ſententiis: vt rarus ſit qui non in
earū cæcutiat lectione. Apocalypſis Ioannis tot habet ſa
cramenta quot verba. Parū dixi: & pro merito voluminis
laus oīs inferior eſt. In verbis ſingulis multiplices latēt in⸗
telligentiæ. Oro te frater chariſſime inter hæc viuere: iſta
meditari: nihil aliud noſſe: nihil aliud quærere. Nōne vide
tur tibi iam hic in terris regni cœleſtis habitaculum? Nolo
vt offendaris in ſcripturis ſanctis ſimplicitate & quaſi vili
tate verborū: quæ vel vitio interpretū vel de induſtria ſic
prolatæ ſunt: vt ruſticā cōtionem facilius inſtruerent: & in
vna eademq; ſententia aliter doctus: aliter ſentiret indoctus.
Non ſum tam petulās & hebes: vt hæc me noſſe pollicear:
& eorū fructus capere in terra: quorū radices in cœlo fixæ
ſunt: ſed velle fateor: ſedenti me præfero: magiſtrū renuēs
comitē ſpondeo. Petēti datur: pulſanti aperitur: quærens
inuenit. Diſcamus in terris: quorū ſciētia nobis perſeueret
in cœlo. Obuiis te manibus excipiā: & vt inepte aliquid ac
de Hermagoræ tumiditate effundā: quicquid quæſieris te
cum ſcire conabor. Capi. viii.

HAbes hic amātiſſimū tui fratrē Euſebium: qui
litterarū tuarū mihi gratiā duplicauit: referens
honeſtatē morū tuorū: contemptū ſæculi: fidē
amicitiæ: amorē xpi. Nā prudentiā & eloquii
venuſtate: etiā abſq; illo ipſa epiſtola præferebat. Feſtina
quæſo te: & hærēti in ſalo nauiculæ funē magis præſcinde
q̄ ſolue. Nemo renunciatur⁹ ſæculo bene poteſt vēdere q̄
cōtēpſit vt vēderet. Quicquid in ſumpt⁹ de tuo tuleris: p
lucro cōputa. Antiquū dictū eſt. Auaro deeſt tā qđ habet
q̄ quod nō habet. Credenti totus mūdus diuitiarū eſt: infi
delis aūt etiam obolo indiget. Sic viuamus quaſi nihil ha⸗
bentes: & omnia poſſidentes. Victus atq; veſtitus diuitiæ
chriſtianorum ſunt. Si habes in poteſtate rē tuam: vēde: ſi
non habes: proiice. Tollenti tunicam & pallium relinquen
dum eſt. Scilicet niſi tu ſemper recraſtinās & diem de die
trahens caute & pedetentim tuas poſſeſſiunculas vendi⸗
deris: non habet Chriſtus vnde alat pauperes ſuos. Totum
deo dedit qui ſe obtulit. Apoſtoli tantum nauem & retia
reliquerūt. Vidua duo æra miſit in gazophylatiū: & præ⸗
fertur Creſi diuitiis. Facile cōtemnit omnia qui ſe ſemper
cogitat eſſe moriturum.

Explicit epiſtola beati Hieronymi præſbyteri
ad Paulinum præſbyterum.

© Biblioteca Nacional de España

Prologus.

Incipit prefatio ſancti Hieronymi

præſbyteri in Pentateuchum Moyſi.

Esiderij mei deſi-
deratas accepi epiſtolas : qui
quodam præſagio futurorum
cũ Daniele ſortitus eſt nomẽ:
obſecrantis: vt trãſlatum in la-
tinam linguam de hebræo ſer-
mone pentateuchum noſtro-
rum auribustra derem. Pericu
loſum opus certe & obtrectato
rum meorum latratibus patens: qui me aſſerunt in ſeptua
ginta interpretum ſuggillationem noua pro veterib⁹ cu-
dere: & ita ingenium quaſi vinum probantes: cum ego ſæ-
piſſime teſtatus ſim: me pro virili portione in tabernaculo
dei offerre quæ poſſim: nec opes alterius aliorum pauper
tate fedari. Quod vt auderem: Origenis me ſtudium pro-
uocauit: qui editioni antiquæ trãſlationem Theodotionis
miſcuit: aſterico & obelo ideſt ſtella & veru omne opus di
ſtinguens : dum aut illuceſcere facit quæ minus ante fue-
rant: aut ſuperflua quæq; iugulat & confodit : & maxime
quæ euangeliſtarum & apoſtolorum autoritas promulga
uit. In quibus multa de veteri teſtamento legimus: quæ in
noſtris codicibus non habẽtur. Vt eſt illud. Ex ægypto vo
caui filium meum. Et quoniam nazaræus vocabitur: & vi
debunt in quem compunxerunt: & flumina de vẽtre eius
fluent aquæ viuæ: & quæ nec oculus vidit: nec auris audi-
uit: nec in cor hominis aſcendit: quæ præparauit deus dili
gentibus ſe: & multa alia quæ proprium ſyntagma deſide-
rant. Interrogemus ergo eos vbi hæc ſcripta ſunt: & cum
dicere non potuerint: de libris hebraicis proferamus. Pri-
mum teſtimonium eſt in Oſee: ſecundum in Eſaia: tertiũ
in Zacharia: quartũ in Prouerbiis: quintũ æque in Eſaia:
quod multi ignorantes apocryphorum deliramenta ſectã-
tur: & hiberas nenias libris autenticis præferunt. Cauſas
erroris non eſt meum exponere. Iudæi prudenti factum
dicunt eſſe conſilio: ne Ptolemæus vnius dei cultor etiam
apud Hebræos duplicem diuinitatem deprehenderet.
Quod maxime idcirco faciebãt: quia in Platonis dogma
cadere videbatur. Deniq; vbicunq; ſacratum aliquid ſcri-
ptura teſtatur de patre & filio & ſpirituſancto: aut aliter in-
terpretati ſunt: aut omnino tacuerunt: vt & regi ſatiſface-
rent: & arcanum fidei non vulgarent. Et neſcio quis pri-
mus autor ſeptuaginta cellulas Alexandriæ mendacio ſuo
extruxerit: quibus diuiſi: eadem ſcriptitarint: cũ Ariſtæus
eiuſdem Ptolemæi hyperaſpiſtes & nõ multo poſt tempo
re Ioſephus nihil tale retulerint: ſed in vna baſilica cõgre-
gatos contuliſſe ſcribant: nõ prophetaſſe. Aliud eſt enim
eſſe vatem: aliud eſt eſſe interpretem. Ibi ſpiritus ventura
prædicit: hic eruditio & verborum copia ea quæ intelligit
tranſfert. Niſi forte putãdus eſt Tullius œconomicum Xe-
nophontis & Platonis Pythagoram & Demoſthenis pro
Ctheſiphonte: afflatus rhetorico ſpiritu trãſtuliſſe. Aut ali
ter de eiſdem libris per ſeptuaginta interpretes : aliter per
apoſtolos ſpiritus ſanctus teſtimonia texuit: vt quod illi ta
cuerunt: hi ſcriptum eſſe mentiti ſint. Quid igitur? Dam-
namus veteres? Minime. Sed poſt priorum ſtudia in do-
mo domini: quod poſſumus: laboramus. Illi interpretati
ſunt ante aduentum Chriſti: & quod neſciebãt dubiis pro-
tulere ſententiis: nos poſt paſſionem & reſurrectionẽ eius:
non tam prophetiam q̃ hiſtoriam ſcribimus. Aliter enim
audita: aliter viſa narrantur. Quod melius intelligimus:
melius & proferimus. Audi igitur æmule: obtrectator au-
ſculta. Non damno: non reprehendo ſeptuaginta: ſed con-
fidenter cũctis illis apoſtolos præfero. Per iſtorum os mi-
hi Chriſtus ſonat: quos ante prophetas inter ſpiritalia cha
riſmata poſitos lego: in quibus vltimum pene gradum in-
terpretes tenent. Quid liuore torqueris? Quid imperito-
rum animos contra me concitas? Sicubi in tranſlatione ti-
bi videor errare: interroga Hebræos: diuerſarum vrbium
magiſtros cõſule. Quod illi habẽt de Chriſto: tui codices
non habent. Aliud eſt ſi cõtra ſe poſtea ab apoſtolis vſur-
pata teſtimonia probauerunt: & emendatiora ſunt exem-
plaria latina q̃ græca: græca q̃ hebraica. Verum hæc con-
tra inuidos. Nũc te deprecor Deſideri chariſſime : vt quia
me tantũ opus ſubire feciſti: & a Geneſi exordium capere:
orationibus iuues: quo poſſim: eodem ſpiritu quo ſcripti
ſunt libri: in latinũ eos transferre ſermonem.

Explicit præfatio.

© Biblioteca Nacional de España

~: LEO PP.s X.

Venli Fri Francisco Epo Abulen: & dilecto filio Francisco de mendoza. Archidiacono de pedroche in Ecca Corduben: vel eorum alteri :—

~: Venlis Fr. dilecte fili salutem & aplicam benedictionem. Dudum relatione venlis fris Bernardini Epi sabinen. & dilecti filij nrorum Egidij. tt. Sci Mathei presbiteri Carlis nobis facta, intelleximus q inter alia quæ bonę memorię Franciscus. tt. Scę Balbinę Presbiter Carlis anteq: ab humanis excederet summa cum laude absoluit: extat opus, noui & ueteris testamenti: noui vz. in græco & latino et veteris in græco et latino predictis, necnon hebręo & chaldęo sermonibus ab eodem Franco Carle multa cum vigilia & doctorum consensu compositum: et usq: ad sexcenta volumina vel amplius impensa eius Francisci Carlis impressa: sed cum post impressionem hmoi, subito dictus Francus carlis mortem esset ablatus et nr ad publicationem dci operis consensus petitus non esset: nequiuit hacts opus ipm ad doctorum manus et publicam utilitatem cui erit fructuosum aduenire: Manet insuper voluntas dicti Francisci Carlis in illius testamento notata pro parte inexecuta: et est ex precio pro quo dicta volumina vendentur explenda: Vnde nos, indignum existimantes q hmoi opus amplius cum publicę utilitatis iactura lateat et pia tam imitabilis viri voluntas diutius debita executione frustretur: et utriq: damno nrę prouisionis ope subuenire volentes: motu proprio & ex certa Scia nra opus pfatum comprobantes et ut tale in lucem per doctorum & aliorum manus libere de cætero venire possit concedentes: Discretioni vrę, Qui, sicut accepimus ex executoribus dicti testamenti estis) per hæc scripta mandamus: qtus volumina predicta pro precio de quo melius agi poterit: & sine alijs dci testamenti executoribus (Si qui sint) diligenter vendi procuretis: & faciatis ex ipo precio dictam voluntatem, iuxta vires eiusdem precij adimpleri. Et ne aliquod dictorum voluminum non venditum maneat: Inhibemus uniuersis & singulis tam eccis q sæcularibus personis cuiuscumq: dignitatis status, gradus, ordinis, & conditiois sint sub excois latę snię a qua non nisi a nobis ipsis uel de nro speciali mandato, preterq in mortis articulo constituti, absolui possint, necnon mille ducatorum auri de camera per quemlibz transgressorum soluendorum, & quos fabricę basilicę sancti Petri de urbe & nrę cameręe paribus portionibus applicamus eo ipo incurrendis penis ne opus predictum ab alio q persona uel personis per uos uel alterum ex vobis ad id deputatis pro tempore usq: ad septennium a die inchoatę venditionis hmoi computandum emere uel illud durante septennio hmoi imprimere quoquomodo psumant si vero temerarie inhibitioem huiusmodi (quo absit) preterire non expauerint: vobis et vrum cuiq: transgressores predictos excoicatos denunciandi et eos ut tales euitari mandandi necnon pœna quingentorum ducatorum hmoi singulariter multari, & quęuis alia desuper necessaria seu opportuna faciendi licentiam & facultatem thenore pntium elargimur non obstan. constitutioibus & ordinatioibus aplicis cæterisq: contrarijs quibuscumq: Datum Romę apud Sctum Petrum sub annulo Piscatoris Die vigesima 2a Martij. M. D. XX

Pontificatus nri Anno octauo

:: Euangelista :—

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.	Tranſla.B.Hiero.	Tex.Heb. Geñ. Ca.i.	Primitiua.heb.

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

Ca.i. A In pricipio fecit deus celum et terrā.
ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἡ
at terra erat inuiſibilis ⁊ icōpoſita. et tenebre ſu
δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος. καὶ σκότος ἐ-
Hebre. 11.a. per abyſſum: et ſpiritus dei ferebatur ſu
πάνω τῆς ἀβύσσου. καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐ-
ps.88. per aquam. et dixit deus fiat lux. ⁊ fa
Hiere. 10.b. πάνω τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπεν ὁ θς γενηθήτω φῶς. καὶ ἐ
cta ē lux. et vidit deus lucē: q bona. et di
γένετο φῶς. καὶ εἶδεν ὁ θς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. καὶ διε-
uiſit deus inter lucē: ⁊ inter
χώρισεν ὁ θς ἀναμέσον τοῦ φωτός, καὶ ἀναμέσον τοῦ
tenebras. ⁊ vocauit deus lucē diem: et tene
σκότους. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκό
bras vocauit noctē. et factū ē veſpe: et factū ē
τος ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο
mane: dies vnus. et dixit deus fiat firmamētū in
πρωΐ, ἡμέρα μία. καὶ εἶπεν ὁ θς γενηθήτω στερέωμα ἐν
medio aque. ⁊ ſit diuidens inter aquā
μέσῳ τοῦ ὕδατος. καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδα
⁊ aquā. ⁊ fecit deus firmamētū: ⁊ di-
τος καὶ ὕδατος. καὶ ἐποίησεν ὁ θς τὸ στερέωμα. καὶ διε
uiſit deus inter aquam: q erat ſub
χώρισεν ὁ θεὸς ἀναμέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ
firmamēto: et inter aquā: que ſuper
στερεώματος, καὶ ἀναμέσον τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐπάνω
firmamētū. et vocauit deus firmamētū ce-
τοῦ στερεώματος. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θς τὸ στερέωμα οὐρα
lum. et vidit deus. q bonū. et factū ē veſpere: ⁊
νόν. καὶ εἶδεν ὁ θς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ
factū ē mane: dies ſecūdus. ⁊ dixit deus cōgre-
ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα. καὶ εἶπεν ὁ θς συναχ-
getur aqua que ſub celo in congrega-
θήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγω-
tiōes vnā: et appareat arida. ⁊ factū ē ita. ⁊ cō-
γὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ συ
gregata ē aqua que ſub celo in cōgre
νήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συνα
gatiōes ſuas: ⁊ apparuit arida. ⁊ vocauit deus ari
γωγὰς αὐτοῦ, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. καὶ ἐκάλεσεν ὁ θς τὴν ξη
dā: terrā. ⁊ cōgregatiōes aquarū vocauit ma
ρὰν, γῆν. καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θα
ria. et vidit deus: q bonū. et dixit deus ger
λάσσας. καὶ εἶδεν ὁ θεός, ὅτι καλόν. καὶ εἶπεν ὁ θς βλα
minet terra herbā feni ſeminātē ſemē ſm
στησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ
genus ⁊ ſcd̄z ſimilitudinē: et lignū pomiferū faciēs
γένος καὶ καθ᾽ ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν
B fructū. cuius ſemē ipſius in ipſo ſcd̄z genus ſup
καρπόν. οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ
terrā. ⁊ factū ē ita. et protulit terra her-
τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτά-
bā feni ſeminātē ſemē ſm genus ⁊ ſcd̄z ſimi
νην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ᾽ ὁμοιό
litudinē: ⁊ lignū pomiferū faciens fructū. cuius ſe
τητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπόν. οὗ τὸ σπέρ
mē eius in ipſo: ſcd̄z genus ſup terrā. et vidit
μα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδεν

Tranſla.B.Hiero.

In principio creauit deus .i.
celum & terrā. Terra
autem
erat inanis & vacua: &
tenebre erant ſup faciē
abyſſi: & ſpiritus dei
ferebatur ſuper
aquas. Dixitq̄ȝ deus.
Fiat
lux. Et facta ē lux. Et
vidit deus lucem
q eſſet bona: & diuiſit
lucem a tenebris: ap
pellauitq̄ȝ
lucem diē: & tenebras
noctem.
Factumq̄ȝ eſt veſpe &
mane dies vnus.
Dixit quoq̄ȝ deus. Fiat
firmamentū in medio
aquarum: & diuidat
aquas
ab aquis. Et fecit deus
firmamentum.
diuiſitq̄ȝ aquas q̄ erant
ſub
firmamēto ab his que
erant ſuper
firmamentū. Et factū
eſt ita. Vocauitq̄ȝ deus
firmamentum celum:
& factum eſt veſpe &
mane dies ſecundus.
Dixit vero deus.
Congregentur aque q̄
ſub celo ſunt in
locum vnum: & appa-
reat arida. Et factum ē
ita. Et vocauit deus a
ridā terram:
cōgregationeſq̄ȝ aqua
rū appellauit maria. &
vidit deus q eſſet bo-
num: & ait. Germinet
terra herbā virētem &
faciētē ſemē: & lignum
pomiferū faciens fru-
ctū iuxta genus ſuū cu
ius ſemē i ſemetipſo ſit
ſup terrā. Et factū eſt
ita. Et ꝑtulit terra her
bā virētē & faciētē ſemē
iuxta genus ſuū: lignū
q̄ȝ faciēs fructū: & hn̄s
vnū quodq̄ȝ ſementem
ſm ſpēm ſuā. Et vidit

Tex.Heb. Geñ. Ca.i.

בראשית ברא אלהים את
השמים ואת הארץ׃ והארץ
היתה תהו ובהו וחשך על פני
תהום ורוח אלהים מרחפת על
פני המים׃ ויאמר אלהים יהי
אור ויהי אור׃ וירא אלהים את
האור כי טוב ויבדל אלהים בין
האור ובין החשך׃ ויקרא אלהים
לאור יום ולחשך קרא לילה
ויהי ערב ויהי בקר יום אחד׃
ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך
המים ויהי מבדיל בין מים
למים׃ ויעש אלהים את הרקיע
ויבדל בין המים אשר מתחת
לרקיע ובין המים אשר מעל
לרקיע ויהי כן׃ ויקרא אלהים
לרקיע שמים ויהי ערב ויהי
בקר יום שני׃ ויאמר אלהים
יקוו המים מתחת השמים אל
מקום אחד ותראה היבשה ויהי
כן׃ ויקרא אלהים ליבשה ארץ
ולמקוה המים קרא ימים וירא
אלהים כי טוב׃ ויאמר אלהים
תדשא הארץ דשא עשב מזריע
זרע עץ פרי עשה פרי למינו
אשר זרעו בו על הארץ ויהי
כן׃ ותוצא הארץ דשא עשב
מזריע זרע למינהו ועץ עשה
פרי אשר זרעו בו למינהו וירא

Primitiua.heb.

Ca.i.
ראש
היה תהה בהה
פנה
תהם רחף
אמר היה
ראה
בדל
קרא
רקע
בדל
עשה
שנה
קוה
ראה
קרא
קוה
דשא זרע
פרה היה
יצא

Tranſla.Chal.

בקדמין ברא ייי ית שמיא וית ארעא׃ וארעא הות צדיא ורקניא וחשוכא על אפי
תהומא ורוחא דייי מנשבא על אפי מיא׃ ואמר ייי יהא נהורא והוה נהורא׃ וחזא ייי
ית נהורא ארי טב ואפריש ייי בין נהורא ובין חשוכא׃ וקרא ייי לנהורא יומא
ולחשוכא קרא ליליא והוה רמש והוה צפר יומא חד׃ ואמר ייי יהא רקיעא במציעות
מיא ויהא מפריש בין מיא למיא׃ ועבד ייי ית רקיעא ואפריש בין מיא דמלרע
לרקיעא ובין מיא דמלעיל לרקיעא והוה כן׃ וקרא ייי לרקיעא שמיא והוה רמש
והוה צפר יום תנין׃ ואמר ייי יתכנשון מיא מתחות שמיא לאתר חד ותתחזי יבשתא
והוה כן׃ וקרא ייי ליבשתא ארעא ולבית כנישות מיא קרא ימי וחזא ייי ארי טב׃
ואמר ייי תדאי ארעא דיתאה עשבא דבר זרעיה מזדרע אילן פירין עביד פירין
לזניה דבר זרעיה ביה על ארעא והוה כן׃ ואפיקת ארעא דיתאה עשבא דבר זרעיה
מזדרע לזנוהי ואילן עביד פירין דבר זרעיה ביה לזנוהי וחזא

Interp̄.chal.

In principio creauit deus celū ⁊ terrā. Ca.i.
Terra aūt erat deſerta ⁊ vacua: ⁊ tenebre ſup
faciem abyſſi: ⁊ ſpūs dei inſufflabat ſup faciē
aquaꝝ. Et dixit deus. Sit lux: ⁊ fuit lux. ⁊ vidit deus
lucē q eſſet bona. Et diuiſit deus inter lucē ⁊ inter te
nebras. appellauitq̄ȝ deus lucē diē: ⁊ tenebras voca-
uit noctē. Et fuit veſpe ⁊ fuit mane dies vnus. Et di-
xit deus. Sit firmamentū in medio aquaꝝ: ⁊ diuidat
inter aquas ⁊ aq̄s. Et fecit deus firmamentū: et diui
ſit iter aquas q̄ erant ſubter firmamētuȝ: ⁊ inter aq̄s
q̄ erant ſup firmamentū: ⁊ fuit ita. Et vocauit deꝰ fir
mamentū celuȝ. Et fuit veſpe ⁊ fuit mane dies ſcd̄s.
Et dixit deꝰ. Cōgregētur aque q̄ ſub celo ſunt in locū
vnum: ⁊ appareat arida. Et fuit ita. Et vocauit deus
aridā terrā: ⁊ locū cōgregationis aquarū appellauit
maria. Et vidit deꝰ qd̄ eſſet bonū. Et dixit deus. Ger
minet terra germinationē herbe cuiꝰ filius ſemētis
ſeminat: arborēq̄ȝ fructiferā facientē fructus ſm ge-
nus ſuū: cuius filius ſemētis in ipſo ſit ſup terrā. Et
fuit ita. Et ꝑduxit terra germē herbe cuius filius ſe
mētis ſeminat ſm genus ſuū: et arborē facientē fru-
ctus: cuiꝰ filius ſemētis i ipſo ſm genus ſuū. Et vidit

Primitiua chal.

הוה צדה ריק
נשב הוה
טוב פרש
מצע
פרש ארע
עלה
כנש חזה
טוב
דאה זרע פרה
זנא נפק דאה
זרע

BIBLIOTECA NACIONAL

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

אלהים כי טוב: ויהי ערב ויהי
בקר יום שלישי: ויאמר אלהים
יהי מארת ברקיע השמים
להבדיל בין היום ובין הלילה
והיו לאתת ולמועדים ולימים
ושנים: והיו למאורת ברקיע
השמים להאיר על הארץ ויהי
כן: ויעש אלהים את שני המארת
הגדלים את המאור הגדל
לממשלת היום ואת המאור
הקטן לממשלת הלילה ואת
הכוכבים: ויתן אתם אלהים
ברקיע השמים להאיר על
הארץ: ולמשל ביום ובלילה
ולהבדיל בין האור ובין החשך
וירא אלהים כי טוב: ויהי ערב
ויהי בקר יום רביעי: ויאמר
אלהים ישרצו המים שרץ נפש
חיה ועוף יעופף על הארץ על פני
רקיע השמים: ויברא אלהים
את התנינם הגדלים ואת כל
נפש החיה הרמשת אשר שרצו
המים למינהם ואת כל עוף כנף
למינהו וירא אלהים כי טוב:
ויברך אתם אלהים לאמר פרו
ורבו ומלאו את המים בימים
והעוף ירב בארץ: ויהי ערב ויהי
בקר יום חמישי: ויאמר אלהים
תוצא הארץ נפש חיה למינה

Privativa heb.

שלש אמר
אור רקע
בדל
היה אות יעד
יום שנה אור
רקע
אור היה
עשה שנה
משל
כבב נתן את
אור
בדל
ראה היה
רבע אמר
שרץ
עוף כנף
רקע ברא
תנן
ראה
ברך ברה
רבה ים
רבה
חמש אמר
יצא

Trāſla. B. Hiero.

deus ꝙ eſſet bonū. & factum eſt veſpere & mane dies tertius. Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi: & diuidāt diem ac noctem: & ſint in ſigna & tempora & dies & annos: vt luceant in firmamento celi: & illuminent terram. Et factum eſt ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: luminare maius vt preeſſet diei: & luminare minus vt preeſſet nocti: & ſtellas. Et poſuit eas deus in firmamento celi: vt lucerent ſuper terrā: & preeſſent diei ac nocti: & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū. & factū ē veſpe & mane dies quartus. Dixit etiam deus. Producāt aque reptile anime viuentis: & volatile ſuper terram: ſub firmamēto celi. Creauitqꝫ deus cete grandia: & omnē animam viuentē atqꝫ motabilē quā ꝑduxerant aque in ſpēs ſuas: & omne volatile ſm genus ſuum. Et vidit deus ꝙ eſſet bonū. benedixitqꝫ eis: dicēs. Creſcite & multiplicamini: & replete aquas maris: auesqꝫ multiplicēt ſup terrā. Et factū ē veſpe & mane dies quintus. Dixit quoqꝫ deus. Producat terra aīam viuentē in genere ſuo:

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

deus ꝙ bonum. et factū eſt veſpe et factū
ὁ θεὸς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένε-
ē mane dies tertius. τ dixit deus: fi
το πρωΐ ἡμέρα τρίτη. καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενη-
ant luminaria in firmamento ce
θήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρα-
li. vt luceāt ſup terrā: ad diuidendū
νοῦ. ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ διαχωρίζειν
inter diem τ inter noctem. τ
ἀναμέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀναμέσον τῆς νυκτός. καὶ
ſint in ſigna: τ in tempora: et in dies:
ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιρούς, καὶ εἰς ἡμέρας,
et in annos. et ſint in illuminatiōeꝫ ī fir
καὶ εἰς ἐνιαυτούς. καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στε-
mamēto celi: vt luceant ſup terrā. τ
ρεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ
factū ē ita. et fecit deus duo lumina
ἐγένετο οὕτως. καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δύο φωστῆ-
ria magna: luminare magnū ī pricipatus
ρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς
diei. τ luminare minus in pricipatus
τῆς ἡμέρας. καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς
noctis: et ſtellas. τ poſuit eas deus in
νυκτός. καὶ τοὺς ἀστέρας. καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν
firmamēto celi: vt lucerent ſuper
τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς
terrā: τ preeſſent diei τ nocti. τ diui-
γῆς, καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. καὶ δια-
derent inter lucem et inter tene
χωρίζειν ἀναμέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀναμέσον τοῦ σκό-
bras. τ vidit deus ꝙ bonū. τ factū ē veſpe
τους. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέ-
re et factū ē mane dies quartus. et dixit deus:
ρα καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα τετάρτη. καὶ εἶπεν ὁ θεός,
producant aque reptilia aiarū viuētiū: et
ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ
volatilia volantia ſup terrā: ſm firmamētū
πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὸ στερέωμα
celi. τ factū ē ita. et fecit deus
τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς
cete grādia: τ oēꝫ animā aīaliū repti
τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἑρπε-
liū: q̄ ꝑduxerūt aq̄e ſm gña eorū. et oē
τῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν. καὶ πᾶν
volatile pēnatū ſm genus. τ vidit deus ꝙ
πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι
bona. et benedixit eis deus. dicens: creſcite
καλά. καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ θεὸς. λέγων, αὐξάνεσθε
et multiplicamini: τ replete aquas in
καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν
maribus. τ volatilia multiplicentur
ταῖς θαλάσσαις. καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν
ſup terrā. τ factū ē veſpere et factū ē mane di
ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡ-
es quintus. τ dixit deus: producat terra
μέρα πέμπτη. καὶ εἶπεν ὁ θεός, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ
aiam viuētē ſm genus:
ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος,

p̄s. 135

C

Infra. eodē. d

Privativa chal.

טוב היה
פרש אות מנה
שנה היה נהר
רבב שלט יום
נהר
פרש
רחש חיה
רבב
זנא טוב
אמר סנא
מלא נפק

Interp̄. chal.

deus ꝙ eſſet bonū. Et fuit veſpere τ fuit mane dies tertius. Et dixit deus. Sint luminaria in firmamēto celi: vt diuidant inter diem τ noctem: τ ſint in ſigna τ in tēpora: et vt numerētur per ea dies τ anni. et ſint in luminaria in firmamēto celi ad illuminandum ſuper terrā: τ fuit ita. Et fecit deus duo luminaria magna: luminare maius vt dominaretur in die: et luminare minus vt dominaref in nocte: τ ſtellas: et poſuit eas deus in firmamento celi ad illuminandum ſuper terrā. et vt dñarētur in die τ in nocte: τ vt diuiderent inter lucem τ tenebras: et vidit deus qđ eſſet bonum. Et fuit veſpere τ fuit mane dies quartus. Et dixit deus ſerpant aque reptile aīe viuentis: et auē que volat ſup terrā ſup faciē aeris firmamēti celorum. Et creauit deus colubros magnos: τ omnē animā viuentem reptilium: que produxerāt aque ſm ſpecies ſuas τ omnē volucrem que volat ſm genus ſuum: et vidit deus ꝙ eſſet bonum. Et benedixit eis deus dicens. Creſcite τ multiplicamini et replete aquas maris: et volucris multiplicetur in terra. Et fuit veſpere τ fuit mane dies quintus. Et dixit deus Producat terra animam viuentem ſm genus ſuum:

Tranſla. Chal.

יי ארי טב: והוה רמש והוה צפר יום תליתאי: ואמר יי יהון נהורין ברקיעא
דשמיא לאפרשא בין יממא ובין ליליא ויהון לאתין ולזמנין ולממני בהון יומין
ושנין: ויהון לנהורין ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא והוה כן: ועבד יי ית תרין
נהורין רברבין ית נהורא רבא למשלט בימָמא וית נהורא זעירא למשלט בליליא
וית כוכביא: ויהב יתהון יי ברקיעא דשמיא לאנהרא על ארעא: ולמשלט בימָמא
ובליליא ולאפרשא בין נהורא ובין חשוכא וחזא יי ארי טב: והוה רמש והוה צפר יום
רביעאי: ואמר יי ירחשון מיא רחשא נפשא חיתא ועופא דפרח על ארעא על אפי
אויר רקיע שמיא: וברא יי ית תניניא רברביא וית כל נפשא חיתא דרחשא
דרחישו מיא לזניהון וית כל עופא דפרח לזנוהי וחזא יי ארי טב: ובריך יתהון יי
למימר פושו וסגו ומלו ית מיא בימיא ועופא יסגי בארעא: והוה רמש והוה צפר
יום חמישאי: ואמר יי תפיק ארעא נפשא חיתא לזנה

© Biblioteca Nacional de España

quadrupedia et reptilia et beſtias terre: et iumē
τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς, καὶ τὰ κτή
ta: et oīa reptilia terre ꝑꝫ genus eoꝝ.
νη, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν.
et factū ē ita. ⁊ fecit deus beſtias terre
καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ ἐποίησεν ὁ θς τὰ θηρία τῆς γῆς
ꝑꝫ genus: ⁊ iumenta ⁊ oīa reptilia
κατὰ γένος, καὶ τὰ κτήνη καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς
terre ꝑm genus eorū. ⁊ vidit deus ꝙ bona. ⁊ di
γῆς κατὰ γένος αὐτῶν. καὶ εἶδεν ὁ θς ὅτι καλά. καὶ εἶ
Infra. 5.a. xit deus: faciamus hoīeꝫ ad imaginē noſtrā et
Sap. 2. πεν ὁ θς, ποιήσωμεν ἄνον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ
d. et 10. ad ſimilitudinē. et preſint piſcibus ma=
a. καθ' ὁμοίωσιν. καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλά
Eccle. ris: et volatilibus celi: et iumentis: et
17.a. σσης, καὶ τῶν πετεινῶν τ͂ οὐνοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ
Marci oibus terre: ⁊ oibus reptilibus reptā
10.a. et πάντων τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρ=
eo. c. tibus ſup terrā. ⁊ fecit deus hoīeꝫ. ad
Infra. 8. πόντων ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐποίησεν ὁ θς τὸν ἄνον. κα
et 9.a.c imaginē dei fecit illum. maſculū ⁊ feminā fecit
D τ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίη=
eos. et benedixit eis deus: dicens: creſci
σεν αὐτούς. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ θεός, λέγων, αὐξάνε
te ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā: et do=
σθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κα=
minamini ei. et imperate piſcibus ma
τακυριεύσατε αὐτῆς. καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θα
ris: ⁊ volatilibus celi: et oibus
λάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τ͂ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν
iumētis: ⁊ omni terre: et oibus reptilibus
κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν
reptātibus ſup terrā. et dixit deus: ecce dedi
τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπεν ὁ θς, ἰδοὺ δέδω
vobis oēm herbā ſeminiferā ſeminātē ſemē: qḋ
κα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπεῖρον σπέρμα, ὅ
eſt ſuper terrā. ⁊ omne lignū: qḋ hꝫ ī ſemetiṗo
ἐστιν ἐπάνω τῆς γῆς. καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ
fructū ſeminis ſeminiferi: vobis erit in eſcam:
καρπὸν σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν,
et oibus beſtiis terre: ⁊ oibus volatili
καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετει
bus celi: ⁊ omni reptili reptāti ſup
νοῖς τ͂ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ ἕρποντι ἐπὶ τῆς
terrā. qḋ hꝫ in ſemetiṗo aīaꝫ vite: et oēm herbā
γῆς. ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον
viridē in eſcam. ⁊ factū ē ita. et vidit
χλωρὸν εἰς βρῶσιν. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ εἶδεν
deus omnia q̄cūqꝫ fecit. ⁊ ecce bona valde.
Eccle. ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν. καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν.
39.c. et factū ē veſpere: et factū ē mane dies ſexta.
Marci καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα ἕκτη. C. 2
7.d. ET perfecti ſunt celum et terra: et
A καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ
oīs ornatus eorum.
πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν.

[r]iumēta[s] & reptilia[t] & be
ſtias[u] terre ꝑm ſpēs ſuas.
[y]Factūqꝫ eſt[z] ita.[a] Et fecit
[b]deus[o] beſtias
[c] terre [f] iuxta ſpēs ſuas:
[h]iumenta
[k]& [l]omne[m] reptile[n] terre
[o]in genere ſuo.
[p]Et vidit[q] deus[r] ꝙ eſſet
[s]bonum: [t]& ait.
[x]Faciamus[y] hominē[z] ad
imaginem &
[a]ſilitudinē nr̄am: [b]& pre
ſit[c] piſcibus[d] maris[e] & vo
latilibus[f] celi[g] & beſtiis:
[h]vniuerſeqꝫ[i] terre:
[k] omniqꝫ [l] reptili [m] qḋ
mouetur[n] in[o] terra.
[p]Et creauit[q] deus[s] homi
nē[t] ad imaginem ſuam:
[u]ad imaginem[x] dei[y] crea=
uit[z] illum: [a]maſculum
[b]& feminā[c] creauit[d] eos.
[e]Benedixitqꝫ[f] illis
[g]deus: [h]& ait.[l] Creſcite
[m]& multiplicamī[n] & re=
plete[p] terrā[q] & ſubiicite
eā: [r]& dn̄amini[s] piſcibus
[t]maris[u] & volatilibus[x] ce
li[y] & vniuerſis[z] aīantibus
[a]q̄ mouētur[b] ſup[c] terrā.
[d]Dixitqꝫ[e] deus.[f] Ecce[g] de
di[h] vobis
[k]oēm[l] herbam[m] afferen
tem ſemen[p] ſuper
[s]terram: [t]&[u] vniuerſa[x] li=
gna[y] que
[z]habent in ſemetipſis[b] ſe
mētē gn̄is ſui.[f] vt ſit[e] vo=
bis[g] in eſcā[h] & cūctis[i] aní
mātibus[k] terre: [l]oīqꝫ[m] vo
lucri[n] celi[o] & vniuerſis[p] q̄
mouentur[q] in
[r]terra: &[t] in quibus eſt
[u]aīa[x] viuens: vt habeant
[c]ad veſcendum.[d] Et fa=
ctū eſt[e] ita.[f] Viditqꝫ
[g]deus[i] cuncta[k] que[l] fece=
rat: [m]& erant
[o]valde[n] bona.[p] Et factū
eſt[q] veſpere[r] &[s] mane
[t]dies[u] ſextus. Ca. 2.
IGitur[a] perfecti ſunt
[b]celi[c] & terra: [d]& om
nis[e] ornatus eorum.

בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ
וַיְהִי כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת
הָאָרֶץ לְמִינָהּ, וְאֶת הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ,
וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ,
וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כִּדְמוּתֵנוּ, וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ
וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ:
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ,
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר
וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיְבָרֶךְ אֹתָם
אֱלֹהִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ
וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ,
וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ:
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם
אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל
פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר
בּוֹ פְרִי עֵץ זֹרֵעַ זָרַע לָכֶם יִהְיֶה
לְאָכְלָה: וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל
עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת כָּל
יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה, וַיְהִי כֵן: וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה
טוֹב מְאֹד, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
יוֹם הַשִּׁשִּׁי: Ca.ij.
וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם:

חָיָה
הָיָה עָשָׂה חָיָה
רָאָה
עָשָׂה
דָּמָה רָדָה
בָּרָא
בָּרַךְ
אָמַר פָּרָה
רָבָה
רָדָה
אָמַר נָתַן
פָּנָה
פָּרָה הָיָה
חָיָה
רָמַשׂ
הָיָה רָאָה
כָּלָה

Tranſla.Chal.

בְּעִירָא וְרִחְשָׁא וְחֵיוַת אַרְעָא לִזְנַהּ, וַהֲוָה כֵן: וַעֲבַד יְיָ יָת חֵיוַת אַרְעָא לִזְנַהּ, וְיָת
בְּעִירָא לִזְנַהּ, וְיָת כָּל רִחְשָׁא דְּאַרְעָא לִזְנוֹהִי, וַחֲזָא יְיָ אֲרֵי טָב: וַאֲמַר יְיָ נַעֲבֵיד אָדָם
בְּצַלְמַנָא כִּדְמוּתַנָא, וְיִשְׁלְטוּן בְּנוּנֵי יַמָּא וּבְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּבִבְעִירָא וּבְכָל אַרְעָא וּבְכָל
רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא: וּבְרָא יְיָ יָת אָדָם בְּצַלְמֵיהּ, בְּצַלְמָא דַּיְיָ בְּרָא יָתֵיהּ, דְּכַר
וְנוּקְבָּא בְּרָא יָתְהוֹן: וּבָרֵיךְ יָתְהוֹן יְיָ, וַאֲמַר לְהוֹן יְיָ פּוּשׁוּ וּסְגוֹ וּמְלוֹ יָת אַרְעָא וּתְקוֹפוּ
עֲלַהּ, וּשְׁלוּטוּ בְּנוּנֵי יַמָּא וּבְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּבְכָל חַיְתָא דְּרָחְשָׁת עַל אַרְעָא: וַאֲמַר יְיָ
הָא יְהַבִית לְכוֹן יָת כָּל עִשְׂבָּא דְּבַר זְרַע מִזְדְּרַע דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא, וְיָת כָּל אִילָנָא
דְּבֵיהּ אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּבַר זְרַע מִזְדְּרַע לְכוֹן יְהֵא לְמֵיכַל: וּלְכָל חַיְתָא דְּאַרְעָא וּלְכָל
עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּלְכָל דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא דְּבֵיהּ נַפְשָׁא חַיְתָא, יָת כָּל יַרוֹקָא דְּעִשְׂבָּא
לְמֵיכַל, וַהֲוָה כֵן: וַחֲזָא יְיָ יָת כָּל דַּעֲבַד וְהָא טַב לַחְדָּא, וַהֲוָה רְמַשׁ וַהֲוָה צְפַר יוֹם
שְׁתִיתָאי: Ca.ij. וְאִשְׁתַּכְלַלוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן:

Interp̄.chal.

iumentū ⁊ reptile ⁊ beſtiam terre ꝑm ſpecies ſuas: ⁊ fuit ita. Et fecit deus beſtiā terre ꝑm genus ſuū ⁊ iumentū iuxta genus ſuū: ⁊ oē reptile terre iux̄ genus ſuū: et vidit deꝰ qḋ eſſet bonū. Et dixit deus faciamꝰ hominē ad imaginē noſtrā: ſicut ſimilitudo noſtra: et dn̄etur in piſces maris ⁊ in volatilia celoꝝ ⁊ in iumēta ⁊ in omnē terrā: et in oīe reptile qḋ reptat ſuper terrā. Et creauit deus hoīem ad imaginē ſuā: ad imaginē dei creauit illuꝫ: maſculū ⁊ feminā creauit eos. et bn̄dixit eis deus: ⁊ dixit eis deus. Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete terrā ⁊ roboramini ſup eam: ⁊ dn̄amini piſcibus maris ⁊ volatili celi et omni animanti qḋ reptat ſup terram. Et dixit deus. Ecce dedi vobis omnē herbā: cuius granū ſemētis ſeminatur: que eſt ſup faciē vniuerſe terre: ⁊ oēm arborē in qua eſt fructus arboris: cuius granū ſemētis ſeminatur: vobis erit ad veſcenduꝫ: et omni beſtie terre ⁊ omni volatili celi ⁊ oīi reptili qḋ reptat ſup terrā. in quo eſt anima viuens: omnē virentē herbā ad veſcendū. et fuit ita. Et vidit deus cuncta q̄ fecerat: ⁊ ecce bona valde. Et fuit veſpe ⁊ fuit mān dies ſextꝰ. Ca. 2.
ET perfecti ſunt celi ⁊ terra ⁊ oīs exercitus eoꝝ.

Priṁitiua chal.

חֵיוָה זְנָא
עֲבַד
דְּמָה שְׁלַט
סְגָא מְלָא
חֲיָה
זְרַע
אִבָּא הֲוָה אֲכַל
חֵיוָה
טוֹב
שִׁית

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ — ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה, וישבת
ביום השביעי מכל מלאכתו
אשר עשה: ויברך אלהים את
יום השביעי ויקדש אתו, כי בו
שבת מכל מלאכתו, אשר ברא
אלהים לעשות: אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, ביום
עשות יהוה אלהים ארץ ושמים:
וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ
וכל עשב השדה טרם יצמח, כי
לא המטיר יהוה אלהים על
הארץ, ואדם אין לעבד את
האדמה: ואד יעלה מן הארץ,
והשקה את כל פני האדמה:
ויצר יהוה אלהים את האדם
עפר מן האדמה, ויפח באפיו
נשמת חיים, ויהי האדם לנפש
חיה: ויטע יהוה אלהים גן בעדן
מקדם, וישם שם את האדם
אשר יצר: ויצמח יהוה אלהים
מן האדמה כל עץ נחמד למראה
וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן
ועץ הדעת טוב ורע: ונהר יצא
מעדן להשקות את הגן, ומשם
יפרד והיה לארבעה ראשים:
שם האחד פישון, הוא הסבב את
כל ארץ החוילה, אשר שם הזהב

Priuatiua heb.

שבע | לאך שבת | ברך | קדש | עשה ילד | ברא | עשה | היה | צמח | מטר | איד עלה | שקה פנה | יצר | נפח | חיה חיה | נטע | שום | צמח | חמד ראה | אכל חיה | ידע | שקה | פרד רבע

Trãſla. B. Hiero.

Compleuitq; deus die ſeptimo opus ſuum quod fecerat: & requieuit die ſeptimo ab vniuerſo opere quod patrarat. Et benedixit diei ſeptimo & ſãctificauit illum: quia in ipſo ceſſauerat ab oĩ opere ſuo quod creauit deus vt faceret. Iſte ſunt generationes celi & terre qñ create ſunt: in die quo fecit dominus deus celum & terram: & oẽ virgultũ agri anteq̃ oriretur in terra. oẽmq; herbã regionis priuſq̃ germĩaret: nõ enim pluerat domin9 deus ſuper terram: & homo non erat qui operaretur terram. Sed fons aſcẽdebat e terra irrigans vniuerſam ſuperficiem terre. Formauit igitur dñs deus hominem de limo terre: & inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vite: & factus eſt homo in animã viuẽtẽ. Plãtauerat aũt dñs deus padiſũ voluptatis a pricipio: ĩ quo poſuit hominem quem formauerat. ꝓduxitq; dominus deus de humo omne lignũ pulcrum viſu: & ad veſcẽdũ ſuaue: lignũ ẽt vite ĩ medio padiſi: lignũq; ſcie bõi & mali. Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigãdũ padiſum: qui inde diuiditur in quattuor capita. nomẽ vni Phiſon. Ipſe eſt qui circuit omnẽ terrãm euilath vbi naſcitur aurum

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

et perfecit deus in die ſexta ope- | Exodi. 20.b.
καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔρ-
ra ſua: q̃ fecit. et requieuit deus in | Hebre. 4.b.
γα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησεν. καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν
die ſeptima ab oĩbus opibus ſu-
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐ-
is: que fecit. et benedixit deus diei
τοῦ, ὧν ἐποίησεν. καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς τὴν ἡμέ-
ſeptimo: et ſanctificauit illũ. q: in il-
ραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν. ὅτι ἐν αὐ-
lo ceſſauit ab oĩbus opibus ſuis:
τῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,
q̃ incepit deus facere. hic liber gene-
ὧν ἤρξατο ὁ θεὸς ποιεῖν. αὕτη ἡ βίβλος γενέσε-
ratiõis celi et terre: qñ facta ſũt. q̃ die fecit
ως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο. ἡ ἡμέρα ἐποίησεν
deus celũ et terrã: et omne virgultũ a-
ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν χλωρὸν ἀ-
gri ãnq̃ oriretur in terra. et omnẽ
γροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ πάντα
herbã agri ãnq̃ germinaret. nõ eni pluerat do-
χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι. οὐ γὰρ ἔβρεξε κύ-
minus deus ſup terrã: et homo nõ erat ad-
ριος ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐρ-
operãdũ eam. fons aũt aſcẽdebat ex terra:
γάζεσθαι αὐτήν. πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς,
et irrigabat oẽ faciem terre. et forma-
καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. καὶ ἔπλα- | Tob. 8.b.
uit deus hominẽ: puluerẽ accipiẽs de terra. | Sap. 10.a.
σεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. | 1.Co. 15.f.
et inſpirauit in faciem eius ſpiraculũ vi-
καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζω-
te: et factus ẽ homo in animã viuentẽ. et plã-
ῆς, καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. καὶ ἐ-
tauit dñs deus paradiſum in eden ad
φύτευσεν κύριος ὁ θεὸς παράδεισον ἐν ἐδὲν κατὰ
orientem. ⁊ poſuit illic hominẽ: quẽ forma-
ἀνατολάς. καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλα-
uit. et ꝓduxit deus adhuc de terra oẽ li-
σεν. καὶ ἐξανέτειλεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύ-
gnũ pulchrũ ad viſum et bonũ ad cibũ. et
λον ὡραῖον εἰς ὅρασιν καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν. καὶ τὸ
lignũ vite in medio paradiſi: ⁊
ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, καὶ τὸ
lignũ ſciendi ſciẽtiam boni ⁊ mali. flu-
ξύλον τοῦ εἰδέναι γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ. πο-
uius aũt egreditur ex eden ad irrigãdũ para-
ταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ ἐδὲν ποτίζειν τὸν πα-
diſum. inde diuiditur in quattuor pricipia.
ράδεισον. ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς.
nomen vni phiſon. hic qui circuit oẽ
ὄνομα τῷ ἑνὶ φισών. οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν
terrã euilat. illic vbi eſt aurum.
γῆν εὐιλάτ. ἐκεῖ οὗ ἐστι τὸ χρυσίον. | Eccle. 24.c.

Priuatiua chal.

נוח | עבד ילד ברא | הוה צמח | מטר פלח | שקה חיה מלל | נצב שוה צמח | רגג חזא טוב | אכל חיה מצע | פרה שקה | פרש היה רבע | ראש שם סחר

Intrerp. chal.

Et delectatus eſt deus in die ſeptimo opere ſuo quod fecerat: ⁊ requieuit in die ſeptimo ab vniuerſo opere ſuo quod fecerat. Et benedixit deus diei ſeptimo et ſanctificauit eum: quia in ipſo requieuit ab vniuerſo opere ſuo quod creauit deus vt faceret. Iſte ſunt generationes celi ⁊ terre quando create ſunt: in die quo creauit dñs deus terrã ⁊ celum: ⁊ oẽm arborem agri anteq̃ eſſet in terra ⁊ omnem herbã agri anteq̃ germinaret: q: non pluerat dñs deus ſuper terram: et homo non erat ad operandũ terrã. Et nubes aſcendebat de terra: ⁊ irrigabat vniuerſam faciem terre. Et creauit dñs deus hominem puluerẽ de terra: ⁊ inſpirauit in faciẽ eius animã vite: et fuit homo in ſpiritũ loquentẽ. Et plãtauit dñs deus hortũ in loco voluptatis a pricipio: ⁊ poſuit ibi hominẽ quẽ creauit. Et germinare fecit dñs deus de terra oẽm arborem q̃ erat deſiderabilis ad videndũ ⁊ bona ad veſcẽdũ. Et arborem vite in medio horti: ⁊ arborẽ cuius fructus mãducãtes ſcient iter bonũ ⁊ malũ. Et fluui9 egrediebat̃ de loco voluptatis ad irrigãdũ hortũ. Et ĩde diuidebat̃: ⁊ erat in q̃ttuor capita fluminũ. Nomẽ vnius phiſon: ipſe eſt q̃ circuit oẽm terrã euila: vbi eſt aurũ.

Trãſla. Chal.

ושלים ייי ביומא שביעאה עבידתיה דעבד, ונח ביומא שביעאה מכל עבידתיה דעבד:
ובריך ייי ית יומא שביעאה וקדיש יתיה, ארי ביה נח מכל עבידתיה, דברא ייי
למעבד: אילין תולדת שמיא וארעא כד אתבריאו, ביומא דברא ייי אלהא ארעא
ושמיא: וכל אילן חקלא עד לא יהא בארעא, וכל עשבא דחקלא עד לא יצמח, ארי
לא אמטר ייי אלהא על ארעא, ואינש לית למפלח ית ארעא: ועננא הוה סליק מן
ארעא, ומשקי ית כל אפי ארעא: וברא ייי אלהא ית אדם עפרא מן ארעא, ונפח
באפוהי נשמתא דחיי, והוה אדם לרוח ממללא: ונציב ייי אלהא גנתא בעדן
מלקדמין, ושוי תמן ית אדם דברא: ואצמח ייי אלהא מן ארעא כל אילן דמרגג
למחזי וטב למיכל, ואילן חייא במציעות גנתא ואילן דאכלי פירוהי חכמין בין טב
לביש: ונהרא נפק מעדן לאשקאה ית גנתא, ומתמן מתפרש והוי לארבעה רישי
נהרין: שום חד פישון, הוא דמקיף ית כל ארעא דחוילה, דתמן דהבא:

© Biblioteca Nacional de España

et aurum terre illius bonũ. illic eſt car
καὶ τὸ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν. ἐκεῖ ἐστιν ὁ ἄν=
bũculus τ lapis praſinus. et nomen fluuio
θραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος. καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ
ſecundo: geon. hic qui circuit omnez terrã
τῷ δευτέρῳ, γεών. οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν
ethiopie. et fluuius tertius: tigris. hic
C αἰθιοπίας. καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος, τίγρις. οὗτος ὁ
qui vadit contra aſſyrios. at fluuius
πορευόμενος κατέναντι ἀσυρίων. ὁ δὲ ποταμὸς ὁ
quartus: hic euphrates. et accepit dñs de
τέταρτος, οὗτος εὐφράτης. καὶ ἔλαβεν κύριος ὁ θε=
us hominẽ quẽ formauit: et poſuit eum in
ὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ
padiſo voluptatis: ad operandũ eũ τ cu=
παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυ=
ſtodiẽdũ. τ precepit dñs deus ade di=
λάσσειν. καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς τῷ ἀδὰμ λέ=
cẽs ex omni ligno qđ in paradiſo e=
γων, ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώ=
ſcã comedes: ex ãt ligno cognoſcẽdi bonũ et
σει φαγῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ
malũ: nõ comedatis ex eo. qua ãt die comedetis
πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ. ᾗ δ᾽ ἂν ἡμέρᾳ φάγητε
ex eo: morte moriemini. et dixit dñs
ἀπ᾽ αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. καὶ εἶπεν κύριος ὁ
Eccle. deus: nõ bonũ eſſe hominẽ ſolũ: faciamus
.17. a. θεός, οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν
ei adiutorẽ ſʒ eũ. τ formauit deus adhuc ex
αὐτῷ βοηθὸν κατ᾽ αὐτόν. καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ
terra oẽs beſtias agri: et omnia
τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ πάντα τὰ
volatilia celi. et adduxit ea ad adam:
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἀδάμ,
vt videret qđ vocabit ea. τ oẽ qđcũqʒ vocauit ip=
ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἂν ἐκάλεσεν αὐ=
ſum adã aiaʒ viuẽtẽ: hoc nomen illi. et voca
τὸ ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. καὶ ἐκά=
uit adam nomina oĩbus iumẽtis: et oĩbus
λεσεν ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι, καὶ πᾶσι
volatilibus celi: et oĩbus beſtiis
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις
D terre. at adam non inuẽtus ẽ adiutor ſilis ſibi.
τῆς γῆς. τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη βοηθὸς ὅμοιος αὐτῷ.
et immiſit deus ſoporẽ in adam et dor
καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν ἀδάμ, καὶ ὕπ=
miuit. et tulit vnã coſtarũ eius: et
νωσεν, καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ
repleuit carnẽ pro ea. et edificauit
ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ᾽ αὐτῆς. καὶ ᾠκοδόμησεν
dñs deus coſtam quã accepit ab
κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ
adam in mulierẽ. τ adduxit eã ad a=
ἀδὰμ εἰς γυναῖκα. καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἀ=
1. Co. dã. et dixit adam hoc nunc
.2. b. δάμ. καὶ εἶπεν ἀδὰμ τοῦτο νῦν

& aurum terre illius optimũ eſt. Ibiqʒ inuenitur bdeliũ. & lapis onychinus. & nomẽ fluuii ſecũdi Geõ. Ipſe eſt qui circuit oẽm terrã ethiopie. Nomẽ vero fluminis tertii Tigris: ipſe vadit contra aſſyrios. Fluuius ãt qrtus ipſe ẽ Euphrates. Tulit ergo dominus deus hominem: & poſuit eum ĩ paradiſum voluptatis. vt operaretur & cuſtodiret illum: precepitqʒ ei: dicens. Ex oĩ ligno paradiſi comede: de ligno aũt ſcie boni & mali ne comedas. In quacũqʒ enim die comederis ex eo: morte morieris. Dixit quoqʒ dominus deus. Nõ ẽ bonũ hominem eſſe ſolũ: faciamus ei adiutorium ſiſe ſibi. Formatis igitur dñs deus de humo cunctis aĩantibus terre & vniuerſis volatilibus celi: adduxit ea ad adam vt videret quid vocaret ea. Omne eĩ qđ vocauit adam anime viuentis: ipſum eſt nomẽ eius. Appellauitqʒ adã noĩbus ſuis cũcta aĩantia & vniuerſa volatilia celi: & oẽs beſtias terre. Ade vero nõ inueniebatur adiutor ſiſis eius. Immiſitqʒ dominus deus ſoporẽ in adã. Cũqʒ obdormiſſet: tulit vnam de coſtis eius. & repleuit carnem pro ea. Et edificauit dominꝰ deus coſtam quam tulerat de adam in mulierẽ: & adduxit eã ad adam. Dixitqʒ adam. Hoc nunc

וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם
הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם׃ וְשֵׁם הַנָּהָר
הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל — שָׁנָה גּוּחַ
אֶרֶץ כּוּשׁ׃ וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי
חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר — שָׁלֹשׁ
וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְרָת׃ וַיִּקַּח
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ — רָבַע לָקַח
בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ׃ וַיְצַו
יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר — צִוָּה
מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל׃ וּמֵעֵץ
הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ
כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃ — יָדַע
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא טוֹב הֱיוֹת
הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵזֶר — אָמַר / הָיָה בָּדַד עָשָׂה
כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן
הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל
עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם — חָיָה / בּוֹא
לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר — רָאָה קָרָא
יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא
שְׁמוֹ׃ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל
הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת
הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ׃ וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה — נָפַל רָדַם
עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת
מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ — יָשַׁן לָקַח / סָגַר בָּנָה
וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר
לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל — אִישׁ בּוֹא
הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם

Tranſla. Chal.

וּדְהַב אַרְעָא הַהִיא טָב תַּמָּן בְּדוּלְחָא וְאַבְנֵי בוּרְלָא׃ וְשׁוּם נַהְרָא תִּנְיָנָא גִּיחוֹן הוּא דְּאַקֵּיף
יַת כָּל אַרְעָא דְּכוּשׁ׃ וְשׁוּם נַהְרָא תְּלִיתָאֵי חִדֶּקֶל הוּא דִּמְהַלֵּךְ קִדּוּמָא דְּאַתּוּרָאָה וְנַהְרָא
רְבִיעָאָה הוּא פְּרָת׃ וּדְבַר יְיָ אֱלָהָא יַת אָדָם וְאַשְׁרְיֵיהּ בְּגִנְּתָא דְעֵדֶן לְמִפְלְחַהּ וּלְמִטְּרַהּ׃
וּפַקֵּיד יְיָ אֱלָהָא עַל אָדָם לְמֵימַר מִכֹּל אִילָן גִּנְּתָא מֵיכַל תֵּיכוּל׃ וּמֵאִילַן דְּאָכְלֵי
פֵּירוֹהִי חַכְּמִין בֵּין טַב וּבִישׁ לָא תֵיכוּל מִנֵּיהּ אֲרֵי בְּיוֹמָא דְּתֵיכוּל מִנֵּיהּ מֵימַת תְּמוּת׃
וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא לָא טַב לְמֶהֱוֵי אָדָם בִּלְחוֹדוֹהִי אַעְבֵּיד לֵיהּ סְמִיךְ כְּקִבְלֵיהּ׃ וּבְרָא יְיָ
אֱלָהָא מִן אַרְעָא כָּל חֵיוַת חַקְלָא וְיַת כָּל עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וְאַיְתִי לְוָת אָדָם לְמִחְזֵי מָה
יִקְרֵי לֵיהּ וְכֹל דַּהֲוָה קָרֵי לֵיהּ אָדָם נַפְשָׁא חַיְתָא הוּא שְׁמֵיהּ׃ וּקְרָא אָדָם שְׁמָהָן לְכָל
בְּעִירָא וּלְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּלְכָל חֵיוַת חַקְלָא וּלְאָדָם לָא אַשְׁכַּח סְמִיךְ כְּקִבְלֵיהּ׃ וְאַפֵּיל
יְיָ אֱלָהָא שִׁינְתָא עַל אָדָם וּדְמוּךְ וּנְסִיב חֲדָא מֵעִלְעוֹהִי וְשַׁוִּי בִּישְׂרָא תְּחוֹתַהּ׃ וּבְנָא
יְיָ יַת עִלְעָא דִּנְסֵיב מִן אָדָם לְאִתְּתָא וְאַיְתְיַהּ לְוָת אָדָם׃ וַאֲמַר אָדָם הָדָא זִמְנָא

Interp. chal.

et aurum terre illius bonuʒ. Ibi eſt bdelium τ lapis onychinus. Et nomẽ fluuij ſecundi gion: ipſe eſt qui circuit omnẽ terram ethiopie. Et nomen fluuij tertij hidecel: ipſe eſt qui vadit ad orientem aſſyrie. Et fluuius quartus eſt euphrates. Et tulit dominus deus hominẽ: et collocauit eum in horto voluptatis vt operaretur eum: et cuſtodiret illum. Et precepit dominus deus ade dicens. Ex omni arbore horti comedens comedes: et de arbore cuius fructum comedentes ſcient inter bonum et malum: non comedes ex ea: quoniã in die qua comederis ex ea: morte morieris. Et dixit dominus deus: nõ eſt bonum eſſe hominẽ ſolum: faciam ei adiutoriũ quaſi eũ. Et creauit dñs deus de terra oẽs beſtias agri τ omnia volatilia celi: τ adduxit ad adam vt videret quid vocaret ea: τ omne qđ vocabat adam aĩe viuẽtis: ipſuʒ eſt nomen eius. Et vocauit adam nominibus oẽ iumentũ τ volatile celi: et omnẽ beſtiã agri: τ ade nõ inuenit adiutoriũ quaſi eũ. Et immiſit dñs deus ſoporẽ in adam: et dormiuit: τ tulit vnã de coſtis eius: τ poſuit carnẽ ꝓ ea. Et edificauit dñs deus coſtã quã tulerat de adã in mulierẽ: τ adduxit eã ad adã. Et dixit adã: hec nũc

Pri̇tiua chal.

דְּבַר
שְׁרָא
פְּלַח נְטַר אֲמַר
גַּן אֲכַל פְּרָה
מוּת טוּב הֲוָה
חַד עֲבַד חֲיָה
אֲתָא חֲזָא קְרָא
שֵׁם
שְׁכַח נְפַל יְשַׁן
שְׁוָה בְּנָה אֲתָא

© Biblioteca Nacional de España

Primitiua heb.	Tex. Heb.
	עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת
קָרָא	יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקֳחָה ׳׳׳
עָזַב	זֹּאת׃ עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו
אִישׁ	וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ ׳׳׳
הָיָה	לְבָשָׂר אֶחָד׃ וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם ׳׳׳׳׳
שָׁנָה עָרַם	עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא ׳׳׳
	יִתְבֹּשָׁשׁוּ׃
בּוֹשׁ	**Ca. iij.**
חָיָה	וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת ׳׳׳
	הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים
אָמַר	וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר
אָכַל	אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃ ׳
פָּרָה	וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל הַנָּחָשׁ מִפְּרִי ׳
אָכַל	עֵץ הַגָּן נֹאכֵל׃ וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר ׳
	בְּתוֹךְ הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא ׳׳׳׳
נָגַע	תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ פֶּן ׳׳
מוּת	תְּמֻתוּן׃ וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה
	לֹא מוֹת תְּמֻתוּן׃ כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי
פָּקַח	בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ ׳׳׳׳׳׳
הָיָה	עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי ׳
רָאָה	טוֹב וָרָע׃ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב ׳׳
אָכַל אָוָה	הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא ׳׳׳׳
חָמַד שָׂכַל	לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל ׳׳
לָקַח אָכַל נָתַן	וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם ׳׳
פָּקַח	לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל׃ וַתִּפָּקַחְנָה ׳
שָׁנָה עָרַם	עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם
תָּפַר עָשָׂה	וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם ׳
שָׁמַע	חֲגֹרֹת׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְהוָה ׳׳׳

Trãſla. B. Hiero.

os ex oſſibus meis & caro đ carne mea. Hec vocabitur virago q̃m de viro ſũpta eſt. Quam obrem relinquet hõ patrẽ ſuũ & matrem: & adherebit vxori ſue: & erunt duo ĩ carne vna. Erat autem vterq̃ nudus: adam ſcilicet & vxor eius & non erubeſcebant. Ca. 3.

Sed & ſerpẽs erat callidior cunctis animantibus terre q̄ fecerat dominus deꝰ. Qui dixit ad mulierem. Cur precepit vobis deus vt non comederetis ex oĩ ligno paradiſi. Cui reſpondit mulier. De fructu lignorũ q̄ ſunt in paradiſo veſcimur. de fructu vero ligni qđ ē in medio paradiſi p̄cepit nobis deus ne comederemꝰ: & ne tãgeremꝰ illud: ne forte moriamur. Dixit aũt ſerpẽs ad mulierẽ. Neq̃q̃ morte moriemini. Scit ei deus ꝙ ĩ quocũq̃ die comederitis ex eo aperientur oculi veſtri & eritis ſicut dii ſcientes bonũ & malũ. Vidit igitur mulier ꝙ bonũ eſſet lignum ad veſcendum & pulchrum oculis aſpectuq̃ delectabile & tulit de fructu illius & comedit: deditq̃ viro ſuo. Qui comedit: & aperti ſunt oculi amborũ. Cũq̃ cognouiſſent ſe eē nudos: conſuerunt folia ficus: & fecerunt ſibi perizomata. Et cũ audiſſent vocẽ domini

Trãſla. Grec. lxx. cũ interp̃. latina.

os et oſſibus meis: et caro de carne
ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός
mea. hec vocabitur mulier q̃m de viro ſuo — Mat. 19.a.
μου. αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
aſſumpta ē hec. ꝓpter hoc relinquet ho — Marc 10.a.
τῆς ἐλήφθη αὕτη. ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρω-
mo patrem ſuum et matrẽ: et adhere- — Ephe. 5.g.
πος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολ- — 1.Co.6 d.
bit ad vxorem ſuam. et erunt
ληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ ἔσονται οἱ
duo in carne vna. et erant duo nudi et
δύο εἰς σάρκα μίαν. καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὅ, τε
adam et vxor eius: et non erubeſcebant
ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο. Ca. 3.
Et ſerpẽs erat prudẽtiſſimus omniũ beſtiarũ — A
Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων
q̄ ſuper terrã: q̄s fecit dominus deus. et dixit
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε κύριος ὁ θεός. καὶ εἶπεν
ſerpẽs mulieri quare dixit deus nõ comedatis
ὁ ὄφις τῇ γυναικί. τί ὅτι εἶπεν ὁ θεὸς οὐ μὴ φάγητε
ab omni ligno quod in paradiſo. et
ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ
dixit mulier ſerpẽti ab omni ligno para-
εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ ὄφει ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παρα-
diſi veſcimur. ab aũt fructu ligni
δείσου φαγόμεθα. ἀπὸ δὲ τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου
qđ eſt in medio paradiſi dixit deus:
ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ θεός,
nõ comedatis ex eo: neq̃ tangatis illud:
οὐ φάγεσθε ἀπ᾽ αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ἅψησθε αὐτοῦ,
vt non moriamini. et dixit ſerpẽs mulieri.
ἵνα μὴ ἀποθάνητε. καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί. — Eccle. 15.d.
non morte moriemini ſcit enim deus. ꝙ q̃cũq̃ — 2.Co.11 a.
οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. ᾔδει γὰρ ὁ θεός. ὅτι ἡ ἂν ἡ-
die comederitis ex eo: aperientur veſtri
μέρᾳ φάγητε ἀπ᾽ αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ
oculi. et eritis ſicut dii ſcientes bonũ
ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν
et malum. et vidit mulier ꝙ bonum lignum in
καὶ πονηρόν. καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς
eſcam: et ꝙ placidũ oculis ad videndũ: et
βρῶσιν, καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ
pulchrũ eſt ad intelligendũ. et accipiens mulier
ὡραῖόν ἐστι τοῦ κατανοῆσαι. καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ
de fructu eius comedit. et dedit et viro — B
τοῦ καρποῦ αὐτοῦ, ἔφαγε. καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ
ſuo cum ea: et comederũt. et aperti ſunt ocu
αὐτῆς μετ᾽ αὐτῆς, καὶ ἔφαγον. καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφ-
li amborũ: et cognouerũt q̄ nudi erant. et
θαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν. καὶ
conſuerunt folia ficus: et fecerunt ſibi pe-
ἔρραψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς πε-
rizomata. et audierunt vocem domini
ῥιζώματα. καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου

C

Tranſla. Chal.

גַּרְמָא מִגַּרְמַי וּבִשְׂרָא מִבִּשְׂרִי לְדָא יִתְקְרֵי אִתְּתָא אֲרֵי מִבַּעְלַהּ אִתְנְסִיבַת דָּא׃ עַל ׳
כֵּן יִשְׁבּוֹק גְּבַר בֵּית מִשְׁכְּבֵי אֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ וְיִדְבַּק בְּאִתְּתֵיהּ וִיהוֹן לְבִשְׂרָא חַד׃ וַהֲווֹ ׳
תַּרְוֵיהוֹן עַרְטִלָּאִין אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְלָא הֲווֹ מִתְכַּלְמִין׃ **Ca. iij.** וְחִוְיָא הֲוָה
חַכִּים מִכֹּל חֵיוַת חַקְלָא דַּעֲבַד יְיָ אֱלֹהָא וַאֲמַר לְאִתְּתָא בְּקוּשְׁטָא אֲרֵי אֲמַר יְיָ לָא ׳
תֵיכְלוּן מִכֹּל אִילַן גִּנְּתָא׃ וַאֲמַרַת אִתְּתָא לְחִוְיָא מִפֵּרֵי אִילַן גִּנְּתָא נֵיכוּל׃ וּמִפֵּרֵי ׳׳׳
אִילָנָא דִּי בִּמְצִיעוּת גִּנְּתָא אֲמַר יְיָ לָא תֵיכְלוּן מִנֵּיהּ וְלָא תִקְרְבוּן בֵּיהּ דִּילְמָא תְמוּתוּן
וַאֲמַר חִוְיָא לְאִתְּתָא לָא מֵימַת תְּמוּתוּן׃ אֲרֵי גְּלֵי קֳדָם יְיָ אֲרֵי בְּיוֹמָא דְּתֵיכְלוּן מִנֵּיהּ
וְיִתְפַּתְּחָן עֵינֵיכוֹן וּתְהוֹן כְּרַבְרְבַיָּא חַכְּמִין בֵּין טַב וּבִישׁ׃ וַחֲזַת אִתְּתָא אֲרֵי טָב אִילָנָא
לְמֵיכַל וַאֲרֵי אַסוּ הוּא לְעַיְנִין וּמְרַגַּג אִילָנָא לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ וּנְסֵיבַת מֵאִבֵּיהּ ׳׳
וַאֲכַלַת וִיהַבַת אַף לְבַעְלַהּ עִמַּהּ וַאֲכַל׃ וְאִתְפַּתַּחָא עֵינֵי תַרְוֵיהוֹן וִידַעוּ אֲרֵי עַרְטִלָּאִין
אִינוּן וְחַטִּיטוּ לְהוֹן טַרְפֵי תְאֵנִין וַעֲבַדוּ לְהוֹן זְרָזִין׃ וּשְׁמַעוּ יָת קָל מֵימְרָא דַּייָ ׳׳׳׳׳

Primitiua chal.

קרא נסב
שבק שכב דבק
הוה תרי כלם
חיה אכל גנן
פרה אכל מצע
קרב מות גלה
פתח הוה רבב
טוב חזא
אסא רגג סכל
אבב פתח תרי
קול אמר

Interp̃. chal.

os de oſſibus meis ⁊ caro de carne mea: hec vocabitur mulier q̄ de viro ſuo aſſumpta ē iſta. Propterea relinquet homo lectulũ patris ſui ⁊ matris ſue: et adherebit vxori ſue: ⁊ erunt in carnẽ vnã. Et erant ambo nudi: adã ⁊ vxor eius: ⁊ nõ erubeſcebant. Ca. 3.

Et ſerpens erat ſapientior cunctis beſtijs agri quas fecit dominus deus: ⁊ dixit mulieri Verũne eſt quod dixit deus: nõ comedatis ex omni arbore horti. Et dixit mulier ſerpenti. De fructu arboris horti comedemus: ſed de fructu arboris q̄ eſt in medio paradiſi dixit deus non comedetis ex eo: neq̃ accedatis ad eum: ne forte moriamini. Et dixit ſerpẽs mulieri. Non morte moriemini: quoniã manifeſtum eſt coram deo ꝙ in die qua comederitis ex eo aperientur oculi veſtri: ⁊ eritis ſicut principes ſcientes inter bonum ⁊ malum. Et vidit mulier ꝙ bona eſſet arbor ad veſcendum: ⁊ ꝙ ſalutifera eſſet oculis: et delectabilis arbor ad intuendũ in eam: ⁊ tulit de fructu eius ⁊ comedit: ⁊ dedit etiã marito ſuo ⁊ comedit cũ ea. Et aperti ſunt oculi amborum: ⁊ cognouerunt ꝙ nudi eſſent: ⁊ conſuerunt ſibi folia ficus: ⁊ fecerunt ſibi cinctoria. Et audierunt vocem verbi domini

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

dei deambulantis in paradiſo in me-
τοῦ θεοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσω τοδει
ridie. et abſconditi ſunt et adam et vxor eius
λινόν. καὶ ἐκρύβησαν ὅ,τε ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
a facie dñi dei in medio para-
ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἐν μέσω τοῦ παρα
diſi. ⁊ vocauit dñs deus adam: et di-
δείσου. καὶ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεὸς τὸν ἀδὰμ, καὶ εἶ-
xit ei vbi es. et dixit adam vocem tuā
πεν αὐτῷ ποῦ εἶ. καὶ εἶπεν ἀδὰμ τῆς φωνῆς σου
audiui deambulantis in paradiſo: et ti-
ἤκουσα περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσω, καὶ ἐ-
mui: q: nudus ſum: ⁊ abſcōditus ſū ⁊ dixit ei
φοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. καὶ εἶπεν αὐ-
quis indicauit tibi ꝙ nudus es. niſi a
τῷ τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ
ligno qđ precepi tibi hoc ſolo nō comedere.
ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν,
ab eo comediſti. ⁊ dixit adam mulier quā dedi-
ἀπ᾽ αὐτοῦ ἔφαγες. καὶ εἶπεν ἀδὰμ. ἡ γυνὴ ἣν δέδω-
ſti mecū: hec mihi dedit a ligno: et
κας μετ᾽ ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ
comedi: ⁊ dixit deus mulieri. quid hoc feci
ἔφαγον. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῇ γυναικί. τί τοῦτο ἐποίη
C ſti. et dixit mulier: ſerpens decepit me: ⁊ come
σας. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ὁ ὄφις ἠπάτησέν με, καὶ ἔφα
di ⁊ ait dñs deus ſerpēti. q: feciſti hoc:
γον καὶ εἶπεν κς ὁ θεὸς τῷ ὄφει. ὅτι ἐποίησας τοῦτο,
maledictus tu pre omnibus beſtiis. et pre
ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ
oibus iumentis que ſup terrā. ſup pectus
πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. ἐπὶ τῷ στήθει
et ventrē gradieris: ⁊ terrā comedes cunctis die-
καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ, καὶ γῆν φαγῇ πάσας τὰς ἡ
bus vite tue. et inimicitiā ponā inter te
μέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ ἔχθραν θήσω ἀναμέσον σου
et inter mulierem: et inter ſe
καὶ ἀναμέσον τῆς γυναικός, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρ-
men tuum et inter ſemen illius.
ματός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς.
ipſe tuum conteret caput: et tu conteres il-
αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐ-
lius calcaneū. et mulieri dixit: multiplicans mul-
τοῦ πτέρναν. καὶ τῇ γυναικὶ εἶπεν. πληθύνων πλη-
.1.Co. 14.c. tiplicabo triſtitias tuas ⁊ gemitus tuos. in do
θυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τοὺς στεναγμούς σου. ἐν λύ
loribus paries filios: ⁊ ad virum tuū cōuer-
παις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστρο
ſio tua. ⁊ ipſe tui dominabit. ⁊ ade dixit.
φή σου. καὶ αὐτός σου κυριεύσει. καὶ τῷ ἀδὰμ εἶπεν
q: audiſti vocem vxoris tue: et come-
ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου, καὶ ἔφα-
diſti de ligno: quo precepi tibi hoc ſolo non
γες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ

Tranſla.B.Hiero.

dei deābulantis in paradiſo ad aurā poſt meridiē: abſcondit ſe Adā & vxor eius a facie dñi dei ī medio ligni paradiſi. Vocauitq; dominus deus adam & dixit ei. Vbi es. Qui ait Vocem tuam audiui in paradiſo: & timui eo ꝙ nudus eēm: & abſcondi me. Cui dixit dñs. quis ei indicauit tibi ꝙ nudus eſſes: niſi ꝙ ex ligno de quo p̄ceperā tibi ne comederes comediſti? Dixitq; adā. Mulier quam dediſti mihi sociā dedit mihi de ligno: & comedi. & dixit dominus deus ad mulierem. Quare hoc feciſti? Que reſpondit. Serpens decepit me & comedi. Et ait dominus deus ad ſerpentem. Quia feciſti hoc maledictus es inter omnia animantia & beſtias terre. Sup pectus tuū gradieris & terrā comedes cūctis diebus vite tue. Inimicitias ponā inter te & mulierem & ſemen tuū & ſemē illius. Ipſa conteret caput tuū: & tu inſidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas & conceptus tuos. In dolore paries filios: & ſub viri poteſtate eris: & ipſe dñabitur tui. Ade vero dixit. quia audiſti vocem vxoris tue: & comediſti de ligno ex quo preceperam tibi ne

Ter.Heb.

אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם
וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי
יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃ וַיִּקְרָא
יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר
לוֹ אַיֶּכָּה׃ וַיֹּאמֶר אֶת קֹלְךָ
שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא כִּי עֵירֹם
אָנֹכִי וָאֵחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ
כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן הָעֵץ אֲשֶׁר
צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃
וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִּי מִן הָעֵץ
וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה
מַה זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ
זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה
וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ
וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וְאֵיבָה
אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין
זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ
רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ אֶל
הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה
עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי
בָנִים וְאֶל אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ
וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ׃ וּלְאָדָם אָמַר כִּי
שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן
הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא

Primitiua.heb.

הָלַךְ
חָבָא פָּנָה
קָרָא
קוֹל
יָרֵא עָרַם
חָבָא נָגַד
צָוָה
נָתַן
אָמַר
עָשָׂה
נָשָׁא
אָרַר
הָלַךְ
אָכַל יוֹם
חָיָה
שׁוּף
רָבָה
הָרָה יָלַד
שׁוּק
מָשַׁל
אִישׁ אָכַל
צָוָה

Tranſla.Chal.

אלהא מתהלך בגנתא למנח יומא ואטמר ואדם ואתתיה מן קדם יי אלהא בגו אילן
גנתא׃ וקרא יי אלהא לאדם ואמר ליה אן את׃ ואמר ית קל מימרך שמעית בגנתא
ודחילית ארי ערטילאי אנא ואטמרית׃ ואמר מאן חוי לך ארי ערטילאי את המן
אילנא דפקדתך בדיל דלא למיכל מניה אכלת׃ ואמר אדם אתתא דיהבת עמי
היא יהבת לי מן אילנא ואכלית׃ ואמר יי אלהא לאתתא מה דא עבדת ואמרת
אתתא חויא אטעיני ואכלית׃ ואמר יי אלהא לחויא ארי עבדת דא ליט את מכל
בעירא ומכל חיות חקלא על מעך תיזיל ועפרא תיכול כל יומי חייך׃ ודבבו אשוי
בינך ובין אתתא ובין בנך ובין בנהא הוא יהא נטר לך מה דעבדת ליה מלקדמין ואת
תהא נטיר ליה בסופא׃ לאתתא אמר אסגאה אסגי צערך ועדויך בצער תלדי
בנין ולות בעליך תהא תיובתיך והוא ישלוט ביך׃ ולאדם אמר ארי קבילת למימר
אתתך ואכלת מן אילנא דפקדתך למימר לא

Interp̄.chal.

dei deambulantis in horto ad aurā diei: et abſconderunt ſe adam ⁊ vxor eius a facie dñi dei in medio arboris horti. Et vocauit dominus deus adam: ⁊ dixit ei vbi es tu. Et ait. Uocē verbi tui audiui in horto ⁊ timui quoniam nudus ſum ego: ⁊ abſcondi me. Et ait. Quis indicauit tibi ꝙ nudus eſſes tu: nūquid de arbore de qua precepi tibi vt nō comederes ex ea comediſti? Et dixit adam. Mulier quā dediſti mecū ipſa dedit mihi de arbore ⁊ comedi. ⁊ dixit dñs deus mulieri. Quid hoc feciſti: ⁊ dixit mulier: ſerpēs ſeduxit me ⁊ comedi. Et dixit dñs deus ſerpenti. quia feciſti hoc: maledictus tu pre omnibus iumentis ⁊ pre omnibus beſtijs agri: ſuper ventrem tuū gradieris: et puluerem comedes oibus diebus vite tue. ⁊ inimiciciam ponam inter te ⁊ inter mulierē ⁊ inter filium tuum ⁊ inter filiū eius: ipſe obſeruabit tibi quod feciſti ei a principio: et tu obſeruabis ei in finem. Mulieri dixit. multiplicans multiplicabo tribulationes tuas ⁊ cōceptiones tuas: in tribulatiōe paries filios et ad virum tuū erit conuerſio tua: et ipſe dñabitur tui. Ade quoq; dixit. quia obediſti verbo vxoris tue: et comediſti de arbore de qua precepi tibi dicens ne

Primitiua chal.

הֲלַךְ נָח טְמַר
אִנְתָּא גְּוָה אֲמַר
טְמַר חֲוָה
אֲכַל
טְעָה לוּט
חֲיָה מְעָה אֲזַל
אֲכַל חָיָה שְׂוָה
הֲוָה הֲוָה סְנָא
עֲדָה יְלַד בְּנָה
הֲוָה תוּב שְׁלַט
אֲמַר

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

תֹּאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה
בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כֹּל יְמֵי
חַיֶּיךָ׃ וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ
וְאָכַלְתָּ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה׃ בְּזֵעַת
אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל
הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי עָפָר
אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב׃ וַיִּקְרָא
הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא
הָיְתָה אֵם כָּל חָי׃ וַיַּעַשׂ יְהוָה
אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת
עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד
מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן
יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים
וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם׃ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה
אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם׃ וַיְגָרֶשׁ
אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן
אֶת הַכְּרֻבִים וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ
הַחַיִּים׃ וְהָאָדָם יָדַע אֶת
חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת
קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת
יְהוָה׃ וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו
אֶת הָבֶל וַיְהִי הֶבֶל רֹעֵה צֹאן
וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה׃ וַיְהִי מִקֵּץ
יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה

Pñtiua heb.

אָכַל אָרַר
עָבַר אָכַל יוֹם
חָיָה צָמַח
זוּעַ
שׁוּב קָרָא
הָיָה חָיָה עָשָׂה
אִישׁ
לָבַשׁ
יָדַע
שָׁלַח חָיָה
שָׁלַח
גָּרַשׁ
שָׁכַן
הָפַךְ חָיָה
Ca. iiij.
אִישׁ הָרָה יָלַד
אָמַר קָנָה
יָסַף יָלַד
הָיָה
הָיָה קָצַץ
יוֹם בּוֹא פָּרָה

Tráſla. B. Hiero.

[n]comederes: [p]maledicta [q]terra [r]in ope tuo. [s]In laboribus [t]comedes ex ea [u]cũctis [x]diebus [y]vite tue. [z]Spĩas [a]& tribulos [b]germinabit [c]tibi: [d]& comedes [f]herbas [g]terre. [h]In ſudore [i]vultus tui [k]veſceris [l]pane. [m]donec [n]reuertaris [o]in [p]terrã: [r]de q̃ [s]ſumptus es: [t]quia [u]puluis [x]es [y]& in [z]puluerẽ [a]reuerteris. [b]Et vocauit [c]adam [d]nomen [e]vxoris ſue [f]Eua. [g]Eo q̃ [k]mater [l]eẽt [l]cũctorũ [m]viuẽtiũ. [n]Fecit quoq; [o]dominus [p]deus [q]Ade [r]& vxori eius [s]tunicas [t]pelliceas: [u]& ĩduit eos. [x]Et ait. [a]Ecce [b]adam [d]quaſi vnꝰ [e]ex nobis [f]factus eſt [f]ſciens [g]bonum [h]& malum. [i]Nũc ergo [k]ne forte [l]mittat [m]manũ ſuã [n]& ſumat [o]ẽt [p]de ligno [q]vite [r]& comedat: [s]& viuat [t]ĩ eternũ. [u]Emiſit eũ [x]dominus [y]deus [z]de padiſo [a]voluptatis [b]vt operaretur [d]terrã [g]de qua [f]ſumptus eſt. [h]Eiecitq; [k]adã: [l]& collocauit [m]ante [n]paradiſum [o]voluptatis [q]cherubin [r]& [s]flãmeum [t]gladium atq; [u]verſatilẽ [x]ad cuſtodiendam [z]viam [a]ligni [b]vite. Ca. 4.

Adam vero [b]cognouit [c]vxorẽ ſuam [d]Euã q̃ [f]concepit [g]& peperit [i]cain. [k]dicens. [l]Poſſedi [m]hominem [n]per [o]dominũ. [p]Rurſumq; [q]peperit [s]fratrem eius [u]Abel. [x]Fuit autẽ [y]abel [z]paſtor [a]ouium: [b]& cain [d]agricola. [f]Factũ eſt aũt [g]poſt multos [h]dies [i]vt offerret [k]cain [l]de fructibus [m]terre

Tráſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

comedere: ab eo comediſti: maledicta terra in
φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν
operibus tuis. in triſtitiis comedes ea cũctis
τοῖς ἔργοις σου. ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς
diebus vite tue. ſpinas et tribulos ger-
ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνα-
minabit tibi: ⁊ comedes herbã agri. in ſudo-
τελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ. ἐν ἱδρῶ-
re vultus tui veſceris pane tuo: donec
τι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως
reuertaris tu in terrã ex qua ſumptus. q̃z
τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης. ὅτι
terra es ⁊ in terrã redibis. et vocauit adam
γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. καὶ ἐκάλεσεν ἀδὰμ
nomen vxoris ſue vita: q̃m ipſa fuit
τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ζωή, ὅτι αὕτη ἦν
mater cunctorũ viuentiũ. ⁊ fecit dñs
μήτηρ πάντων τῶν ζώντων. καὶ ἐποίησεν κύριος
deus ade et vxori eius tunicas pelli
ὁ θεὸς τῷ ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερ-
ceas: et induit eos. et dixit eis.
ματίνους, καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς, καὶ εἶπεν αὐ-
ecce adam factus ẽ vt vnus ex nobis ad ſciẽ
τοῖς. ἰδοὺ ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γινώ-
dum bonũ et malũ. ⁊ nũc neq̃ extẽdat
σκειν καλὸν καὶ πονηρόν. καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ
manũ ſuam: et ſumat de ligno vi
τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζω-
te: et comedat: ⁊ viuet in eternũ. et emiſit
ῆς, καὶ φάγῃ, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξαπέστει-
eum dñs deus de paradiſo
λεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς
voluptatis vt operaret̃ terrã de q̃ ſũptus ẽ. ⁊ eiecit
τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη. καὶ ἐξέβα-
adam: et collocauit eum ante
λε τὸν ἀδὰμ, καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ
paradiſum voluptatis. ⁊ poſuit cherubim
παραδείσου τῆς τρυφῆς. καὶ ἔταξε τὰ χερουβὶμ
et flãmeum gladium verſatilem ad cuſto
καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσ-
diẽdã viã ligni vite.
σειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Ca. 4.

Adã aũt cognouit euã vxorẽ ſuã. et
ἀδὰμ δὲ ἔγνω εὔαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ
concipiens peperit cain. et dixit poſſedi
συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν κάϊν. καὶ εἶπεν ἐκτησάμην
hominẽ per deũ. ⁊ addidit parere fra
ἄνθρωπον διὰ τοῦ θεοῦ. καὶ προσέθετο τεκεῖν τὸν ἀ-
trem eius abel. et fuit abel paſtor oui
δελφὸν αὐτοῦ τὸν ἄβελ. καὶ ἐγένετο ἄβελ ποιμὴν προ-
um. cain aũt fuit operãs terrã. et factũ ẽ poſt
βάτων. κάϊν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. καὶ ἐγένετο μεθ'
dies obtulit cain de fructibus terre
ἡμέρας ἤνεγκε κάϊν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς

Interp. ch a.

comedas ex ea. Maledicta terra propter te: in tribulatione comedes eam omnibus diebus vite tue. Et ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊ comedes herbã agri. In ſudore vultus tui comedes panem: donec reuertaris in terram de qua creatus es: quia puluis tu: ⁊ in puluerem reuerteris. Et vocauit adam nomẽ vxoris ſue euam: eo quod ipſa eſſet mater omnium filiorum hominis. Et fecit dominus deus ade ⁊ vxori eius veſtimenta honoris ſuper cutem carnis ſue: et induit eos. Et dixit dominus deus ecce adam eſt vnicus in ſeculo: ex ſe ſciens bonum ⁊ malū: ⁊ nunc forte extendet manum ſuam ⁊ ſumet etiã de arbore vite ⁊ comedet ⁊ viuet in eternum. Et emiſit eum dominus deus de horto voluptatis vt operaret̃ terrã de qua creatus fuerat. Et eiecit adam: ⁊ collocauit ad orientem horti voluptatis cherubim ⁊ acutũ gladiũ verſatilẽ: ad cuſtodiẽdã viã arboris vite. Ca. 4.

Et adam cognouit euam vxorẽ ſuam: ⁊ cõcepit ⁊ peperit cain: et dixit: poſſedi virum coram domino. ⁊ addidit vt pareret fratrem eius abel. Fuitq; abel paſtor ouium: ⁊ cain fuit vir agricola. Et factũ eſt poſt aliquot dies: et adduxit cain de fructu terre

Pñtiua chal.

אֲכַל חָיָה
צְמַח יְדַע תּוּב
בְּרָא תּוּב שֵׁם
אִנְתָּא הֲוָה
לְבַשׁ יְדַע טוֹב
נְסַב חָיָה אֲכַל
פְּלַח בְּרָא
שְׁרָא דְּנַח שְׁנָה
הֲפַךְ נְטַר
אִנְתָּא עֲדָה קְנָה
יְסַף יְלַד רְעָה
אֲתָא אֲבַב

Tranſla. Chal.

תֵּיכוּל מִנֵּיהּ לִיטָא אַרְעָא בְּדִילָךְ בְּצַעַר תֵּיכְלִינַהּ כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ׃ וְכוּבִין וְאַטְדִין
תַּצְמַח לָךְ וְתֵיכוּל יַת עִסְבָּא דְּחַקְלָא׃ בְּזֵעֲתָא דְּאַפָּךְ תֵּיכוּל לַחְמָא עַד דִּתְתוּב
לְאַרְעָא דְּמִנַּהּ אִתְבְּרֵיתָא אֲרֵי עַפְרָא אַתְּ וּלְעַפְרָא תְּתוּב׃ וּקְרָא אָדָם שׁוּם אִתְּתֵיהּ חַוָּה
אֲרֵי הִיא הֲוָת אִמָּא דְּכָל בְּנֵי אֱנָשָׁא׃ וַעֲבַד יְיָ אֱלָהָא לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ לְבוּשִׁין דִּיקָר
עַל מְשַׁךְ בִּשְׂרֵיהוֹן וְאַלְבֵּישִׁנּוּן׃ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא הָא אָדָם הֲוָה יְחִידַי בְּעָלְמָא מִינֵּיהּ
לְמִידַע טָב וּבִישׁ וּכְעַן דִּילְמָא יוֹשֵׁיט יְדֵיהּ וְיִסַּב אַף מֵאִילַן חַיַּיָּא וְיֵיכוּל וְיֵחֵי לְעָלַם׃
וְשַׁלְּחֵיהּ יְיָ אֱלָהָא מִגִּנְּתָא דְּעֵדֶן לְמִפְלַח יַת אַרְעָא דְּאִתְבְּרִי מִתַּמָּן׃ וְתָרֵיךְ יַת אָדָם
וְאַשְׁרֵי יָתֵיהּ מִמַּדְנְחָא לְגִנְּתָא דְּעֵדֶן יַת כְּרוּבַיָּא וְיַת שְׁנַן חַרְבָּא דְּמִתְהַפְּכָא לְמִיטַּר יַת
אוֹרַח אִילַן חַיַּיָּא׃ Ca. iiij. וְאָדָם יְדַע יַת חַוָּה אִתְּתֵיהּ וְעַדִּיאַת וִילֵידַת יַת קַיִן
וַאֲמַרַת קְנֵיתִי גְּבַר קֳדָם יְיָ׃ וְאוֹסֵיפַת לְמֵילַד יַת אֲחוּהִי יַת הֶבֶל וַהֲוָה הֶבֶל רָעֵי עָנָא
וְקַיִן הֲוָה גְּבַר פָּלַח בְּאַרְעָא׃ וַהֲוָה מִסּוֹף יוֹמִין וְאַיְתִי קַיִן מֵאִיבָּא דְּאַרְעָא

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla.Gre.lxx.cú interp.latina.

Heb.11 .a. ſacrificiū dño. et abel obtulit et ipſe de
θυσίαν τῷ κυρίῳ. καὶ ἄβελ ἤνεγκεν καὶ αὐτὸς ἀπὸ
primogenitis ouium ſuarū: et de
τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ
adipibus eorū. ⁊ reſpexit deus ad abel et
τῶν ςεάτων αὐτῶν. καὶ ἐπεῖδεν ὁ θεὸς ἐπὶ ἄβελ καὶ
ad munera eius: ad aūt cain et ad ſa
ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ, ἐπὶ δὲ κάϊν καὶ ἐπὶ ταῖς θυ
Sap. 10.a. crificia eius nō attēdit. et triſtificauit cain valde:
σίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. καὶ ἐλύπησε τὸν κάϊν λίαν,
1. Joh. 3.a. et concidit vultus eius. ⁊ dixit dñs deus
καὶ συνέπεσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ εἶπε κς ὁ θεὸς
D cain: quare triſtis factus es. ⁊ quare conci=
τῷ κάϊν, ἵνα τί περίλυπος ἐγένου, καὶ ἵνα τί συνέπε=
dit facies tua: nō ſi recte obtuleris: re=
σε τὸ πρόσωπόν σου; οὐκ ἂν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρ=
cte aūt nō diuiſeris: peccaſti: quieſce. ad te cō=
θῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; ἡσύχασον. πρὸς σὲ ἡ ἀπο
B uerſio eius: et tu ipſius dñaberis ⁊ dixit cain ad a
ςροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ αὐτοῦ ἄρξεις. καὶ εἶπεν κάϊν πρὸς ἄ=
bel fratrē ſuum. egrediamur in agrum. et fa
βελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἐ
ctū ē cū eſſent ipſi in agro: ſurrexit cain in
γένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνέςη κάϊν ἐπὶ
abel fratrē ſuum: et interfecit eum. ⁊ ait
ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. καὶ εἶ
deus ad cain: vbi eſt abel frater tuus:
πεν ὁ θεὸς πρὸς κάϊν, ποῦ ἐςὶν ἄβελ ὁ ἀδελφός σου;
⁊ dixit nō ſcio. nūqd cuſtos fratris mei ſum
καὶ εἶπεν οὐ γινώσκω. μὴ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰμὶ
ego: ⁊ dixit deus: qd feciſti hoc: vox ſanguinis
ἐγώ; καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τί ἐποίησας τοῦτο; φωνὴ αἵματος
fratris tui clamat ad me de terra. et nūc male
τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρός με ἐκ τῆς γῆς. καὶ νῦν ἐπικα
dictus tu a terra: q̃ aperuit os ſuum ad
τάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχανε τὸ ςόμα αὐτῆς δέ
ſuſcipiēdū ſanguinē fratris tui a manu tua. qm̃
ξαςθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρός σου. ὅτι
opaberis terrā: ⁊ nō addet virtutē ſuā da
ἐργᾷ τὴν γῆν, καὶ οὐ προσθήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δοῦ=
re tibi. ſuſpirās et tremens eris ſup terrā. ⁊ dixit
ναί σοι. ςένων καὶ τρέμων ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε
A cain ad dñz: maius delictū meū q̃ vt remittat̃ mihi: ⁊
κάϊν πρὸς κν, μείζων ἡ αἰτία μου τοῦ ἀφεθῆναί με, καὶ
eiicies me hodie a facie terre: ⁊
ἐκβάλῃς με σήμερον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ
a facie tua abſcondar. et ero ge=
ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσομαι. καὶ ἔσομαι ςέ=
C mēs ⁊ tremens ſup terrā: et erit oīs īueniens
νων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔςαι πᾶς ὁ εὑρίσκων
me: occidet me. ⁊ dixit ei dñs deus: nō ſic
με ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπεν αὐτῷ κς ὁ θς, οὐχ οὕτως
oīs q̃ occiderit cain: ſeptem vindictas exoluet
πᾶς ὁ ἀποκτείνας κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύ=
et poſuit dñs deus ſignū cain: vt nō
σει. καὶ ἔθετο κύριος ὁ θεὸς σημεῖον τῷ κάϊν, τοῦ μὴ

Tranſla.B.Hiero.

mūera dño. Abel quoq̧ obtulit de primogenitis gregis ſui & de adipibus eorum. Et reſpexit dominus ad abel & ad mūera ei⁹. ad cain ūt et ad munera illi⁹ non reſpexit. Iratuſq̧ eſt cain vehemēter: & cōcidit vultus ei⁹. Dixitq̧ dñs ad eū. Quare iratus es & cur concidit facies tua. Nonne ſi bene egeris recipies ſin aūt male: ſtatim in foribus peccatū aderit. Sed ſub te erit appetitus eius. & tu dñaberis illius. Dixitq̧ cain ad abel frēm ſuum. Egrediamur foras. Cūq̧ eēnt in agro: cōſurrexit cain aduerſus frēm ſuū abel: & īterfecit eū. Et ait dñs ad cain. Vbi ē abel fr̃ tuus: qui reſpondit. Neſcio. Nūquid cuſtos fr̃is mei ſū ego: Dixitq̧ ad eū. Quid feciſti: Vox ſāguīs fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris ſuper terram: q̃ aperuit os ſuū & ſuſcepit ſanguinē fr̃is tui de manu tua. Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus ſuos Vagus & ꝓfugus eris ſup terrā. Dixitq̧ cain ad dñm. Maior eſt iniqtas mea: q̃ vt veniam merear. ecce eiicis me hodie a facie terre: & a facie tua abſcondar. & ero vagus & ꝓfugus in terra. Oīs igitur q inuenerit me occidet me. Dixitq̧ ei dñs. Nequaq̃ ita fiet: ſed oīs q occiderit cain: ſeptuplū pūietur. Poſuitq̧ dñs in cain ſignum vt non

Tex.Heb. Geſi. Ca.iiij.

מנחה ליהוה׃ והבל הביא גם
הוא מבכרות צאנו ומחלבהן
וישע יהוה אל הבל ואל מנחתו׃
ואל קין ואל מנחתו לא
שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו׃
ויאמר יהוה אל קין למה חרה לך
ולמה נפלו פניך׃ הלוא אם
תיטיב שאת ואם לא תיטיב
לפתח חטאת רבץ ואליך
תשוקתו ואתה תמשל בו׃ ויאמר
קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם
בשדה ויקם קין אל הבל אחיו
ויהרגהו׃ ויאמר יהוה אל קין אי
הבל אחיך ויאמר לא ידעתי
השמר אחי אנכי׃ ויאמר מה
עשית קול דמי אחיך צעקים
אלי מן האדמה׃ ועתה ארור
אתה מן האדמה אשר פצתה את
פיה לקחת את דמי אחיך מידך׃
כי תעבד את האדמה לא תסף
תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ׃
ויאמר קין אל יהוה גדול עוני
מנשוא׃ הן גרשת אתי היום מעל
פני האדמה ומפניך אסתר
והייתי נע ונד בארץ והיה כל
מצאי יהרגני׃ ויאמר לו יהוה
לכן כל הרג קין שבעתים יקם
וישם יהוה לקין אות לבלתי

Priitiua.heb.

בוא
שעה
חרה נפל פנה
אמר
טוב נשא
שוק משל
היה
קום
הרג
עשה
ארר
פצה
עבד יסף נתן
נוע נוד
היה גדל
נשא
פנה סתר
היה
הרג
נקם
שום

Tranſla.Chal.

תקרובתא קדם יי׃ והבל איתי אף הוא מבוכרי עאניה ומתרביהון וקביל יי ברעוא
להבל ולתקרובתיה׃ ולקין ולתקרובתיה לא קביל ברעוא ותקיף לקין לחדא ונפלו
אפוהי׃ ואמר יי לקין למה תקוף לך ולמה דנן נפלו אפך׃ הלא אם תטיב עובדך
ישתביק לך ואם לא תטיב ליום דינא חטאך נטיר דהוא עתיד ליתפרעא מינך אם
לא תתוב ואם תתוב ישתביק לך׃ ואמר קין להבל אחוהי והוה במהויהון בחקלא וקם
קין על הבל אחוהי וקטליה׃ ואמר יי לקין אן הבל אחוך ואמר לא ידעית הנטר אחי
אנא׃ ואמר מה עבדת קל דם זרעין דעתידין למיפק מן אחוך קבלן קדמי מן ארעא׃
וכען ליט את מן ארעא דפתחת ית פומהא למיסבית דמי אחוך מן ידך׃ ארי תפלח ית
ארעא לא תוסיף למתן חילה לך מטלטל וגלי תהא בארעא׃ ואמר קין קדם יי רב
חובי מלמשבק׃ הא תריכתא יתי יומא דין מעל אפי ארעא ומן קדמך אהא מטמר
ואהא מטלטל וגלי בארעא ויהא כל דישכחינני יקטלינני׃ ואמר ליה יי בכן
כל דקטלין לקין לשבעה דרין יתפרע מניה ושוי יי לקין אתא בדיל דלא

Interp.chal.

munus corā dño. Et abel adduxit etiā ipſe de primogenitis ouiū ſuarū ⁊ de adipibus earum: et ſuſcepit dñs cū bñplacito abel ⁊ munus eius. Cain aūt ⁊ munus eius nō ſuſcepit cū bñplacito: ⁊ iratus ē cain vehemēter: ⁊ ceciderūt vultus eius. Dixitq̧ dñs ad caī cur iraſceris tu: ⁊ q̃re ceciderūt vultus tui: nōne ſi bene egeris opa tua dimittet̃ tibi: ⁊ ſi non bñ egeris: in diē iudicij pcm̃ tuū ſeruatū eſt: in q̃ futurū eſt vt vlciſcatur de te: ſi nō cōuerteris: ⁊ ſi cōuerteris dimittet̃ tibi Et loquēs cain ad abel fratrē ſuū: fuitq̧ cū eſſent in agro: ⁊ ſurrexit cain cōtra abel fratrē ſuū ⁊ occidit eū. Et dixit dñs ad cain. Vbi eſt abel fr̃ tuus. Et dixit neſcio. Nunqd cuſtos fr̃is mei ego ſum: Et ait qd feciſti: vox ſanguinis gn̄ationū q̃ future erāt ſuccedere de fr̃e tuo clamāt corā me de t̃ra. Et nūc maledictus tu de terra q̃ apuit os ſuū vt ſuſcipet ſanguinez fr̃is tui de manu tua. Qñ opatus fueris t̃rā: nō dabit amplius tibi virtutē ſuā: iſtabilis ⁊ trāſmigrās eris in t̃ra. Et dixit cain corā dño. Magna ē iniq̃tas mea vt dimittat̃. Ecce eieciſti me hodie de ſupficie t̃re: et a facie tua ero abſcōditus: ⁊ ero iſtabilis ⁊ trāſmigrās in t̃ra: ⁊ erit oīs q̃ iuenerit me occidet me. Et dixit ei dñs ꝓpterea oēs q̃ occiderit cain: in ſeptē gn̄ationes vindicta aſſumet̃ ex eo: ⁊ poſuit dñs in caī ſignū: vt nō

Priitiua chal.

קרב
יטב
שבק דון פרע
תוב הוה קום
קול נפק לוט
נסב פלח יסף
נתן טיל גלה
הוה שבק טמר
הוה שכח קטל
דור פרע שוה
אות

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

הכות אתו כל מצאו׃ ויצא קין
מלפני יהוה וישב בארץ נוד
קדמת עדן׃ וידע קין את אשתו
ותהר ותלד את חנוך ויהי בנה
עיר ויקרא שם העיר כשם בנו
חנוך׃ ויולד לחנוך את עירד
ועירד ילד את מחויאל ומחייאל
ילד את מתושאל ומתושאל
ילד את למך׃ ויקח לו למך שתי
נשים שם האחת עדה ושם
השנית צלה׃ ותלד עדה את יבל
הוא היה אבי ישב אהל ומקנה׃
ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל
תפש כנור ועוגב׃ וצלה גם הוא
ילדה את תובל קין לטש כל
חרש נחשת וברזל ואחות תובל
קין נעמה׃ ויאמר למך לנשיו
עדה וצלה שמען קולי נשי למך
האזנה אמרתי כי איש הרגתי
לפצעי וילד לחברתי׃ כי שבעתים
יקם קין ולמך שבעים ושבעה׃
וידע אדם עוד את אשתו
ותלד בן ותקרא את שמו שת
כי שת לי אלהים זרע אחר
תחת הבל כי הרגו קין׃ ולשת גם
הוא ילד בן ויקרא את שמו
אנוש אז הוחל לקרא בשם יהוה׃

Pzitiua heb.

נכה
כנה
איש
הרה ילד היה
קרא
ילד
לקח שנה
נשה
ילד
קנה
ענב
נשה
אזן
נקם
איש
ילד קרא
שות
קרא
חלל
Ca. v.

Trāſla. B. Hiero.

interficeret eū oīs qui iueīſſet eū. Egreſſuſq̄ caī a facie dn̄i habitauit profugus in terra: ad orientalē plagā edē. Cognouit āt cain vxorē ſuā: q̄ cōcepit & pepit Enoch. Et edificauit ciuitatem: & vocauit nomē ei9 ex noīe filii ſui enoch. Porro enoch genuit irad: et irad genuit mauiael. & mauiael genuit Mathuſael: & Mathuſael genuit Lamech. Qui accepit duas vxores: nomen vni ada: & nomen alteri ſella. Genuitq̄ ada iabel: qui fuit pr̄ habitātiū i tentoriis: atq̄ paſtorū. & nomē fratris ei9 Iubal. Ipſe fuit pater canētiū cithara & organo. Sella quoq̄ genuit Tubal cain: qui fuit malleator & faber i cūcta opa eris & ferri. Soror vero tubal cain noema. Dixitq̄ lamech vxoribus ſuis ade & ſelle Audite vocē meā vxores lamech: auſcultate ſermonē meū. Q̄m occidi virū i vuln9 meū: & adoleſcētulū in liuorem meū. Septuplū vltio dabitur de cain: d̄ lamech vero ſeptuagies ſepties. Cognouit quoq̄ adhuc adā vxorē ſuā: et pepit filiū. vocauitq̄ nomē eius ſeth: dicens. Poſuit mihi de9 ſemē aliud pro abel: quem occidit cain. Sed & ſeth natus eſt filius: quem vocauit enos. Iſte cepit inuocare nomen dn̄i. Ca. 5.

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

interficeret eū oīs qui inueniſſet eū. τ egreſ
ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὑρίσκοντα αὐτόν. καὶ ἐξῆλ
ſus ē cain a facie dei. τ habitauit ī terra
θε κάϊν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ᾤκησεν ἐν γῆ
naid: cōtra eden. et cognouit cain vxorē
ναΐδ, κατέναντι ἐδέν. καὶ ἔγνω κάϊν τὴν γυναῖκα
ſuā. τ concipiēs: peperit enoch. et fuit edi
αὐτοῦ. καὶ συλλαβοῦσα, ἔτεκε τὸν ἐνώχ. καὶ ἦν οἰ
ficans ciuitatē. et nominauit ciuitatē in
κοδομῶν πόλιν. καὶ ἐπωνόμασε τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ
nomē filii ſui enoch. natus ē aūt enoch
ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐνώχ. ἐγεννήθη δὲ τῷ ἐνὼχ
gaidad. et gaidad genuit mauiael. et mauiael
γαϊδάδ. καὶ γαϊδὰδ ἐγέννησε τὸν μαιήλ. καὶ μαιὴλ
genuit mathuſala. et mathuſala genuit
ἐγέννησε τὸν μαθουσαλὰ. καὶ μαθουσαλὰ ἐγέννησε τὸν
lamech. et accepit ſibi lamech duas vxores. no
λάμεχ. καὶ ἔλαβεν αὑτῷ λάμεχ δύο γυναῖκας. ὄνο
mē vni: adda. et nomen ſecūde: ſella. et
μα τῇ μιᾷ, ἀδδὰ. καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ, σελλά. καὶ
peperit adda iobel. hic fuit pater habitātiū
ἔτεκεν ἀδδὰ τὸν ἰωβήλ. οὗτος ἦν πατὴρ οἰκούντων
in tētoriis paſtoꝝ. et nomen fratri ſuo:
ἐν σκηναῖς κτηνοτρόφων. καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐ
iubal. hic fuit: q̄ oſtendit pſalteriū et
τοῦ, ἰουβάλ. οὗτος ἦν, ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ
citharam. ſella aūt pepit τ ipſa thobel. τ fuit
κιθάραν. σελλὰ δὲ ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν θοβέλ. καὶ ἦν
malleatoꝛ faber eris τ ferri. ſoroꝛ
σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου. ἀδελ
aūt thobel: noema. dixit āt lamech vxoribus ſu
φὴ δὲ θοβέλ, νοεμά. εἶπε δὲ λάμεχ ταῖς γυναιξὶν αὐ
is adda τ ſella: audite meā vocem vxo
τοῦ ἀδδὰ καὶ σελλά, ἀκούσατέ μου τῆς φωνῆς γυ
res lamech: auſcultate meos ſermones. q̄m vi
ναῖκες λάμεχ, ἐνωτίσασθέ μου τοὺς λόγους. ὅτι ἄν
rū occidi in vulnus mihi: et adoleſcētulū ī
δρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοὶ, καὶ νεανίσκον εἰς
liuorē mihi. qꝛ ſepties vendicatū ē cain: ex
μώλωπα ἐμοί. ὅτι ἑπτάκις ἐκδεδίκηται κάϊν, ἐκ
āt lamech: ſeptuagies ſeptē. cognouit āt adā e
δὲ λάμεχ, ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἔγνω δὲ ἀδὰμ εὔ
uā vxorē ſuā. et concipiens: pepit
αν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ συλλαβοῦσα, ἔτεκεν
filiū. et nominauit nomē eius ſeth. dicens:
υἱόν. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ σήθ. λέγουσα,
ſuſcitauit eni mihi deus ſemen aliud pro abel.
ἐξανέστησε γάρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ ἄβελ.
quē occidit cain. et ſeth fuit filius. nomina
ὃν ἀπέκτεινε κάϊν. καὶ τῷ σὴθ ἐγένετο υἱός. ἐπωνό
uit āt nomē eius: enos. hic ſperauit
μασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐνώς. οὗτος ἤλπισεν
inuocare nomē dn̄i dei.
ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ. Ca. 5.

Pzitiua chal.

קטל שכח
הוה בנה קרה
ילד
תרי נשה
תנה רבב שכן
מרא נתא מנה
ריב רבב
נשה אמר
עלם
שצא דור פרע
אנתא קרא
שוה ילד

Intrerp̄. chal.

occideret eum omnis qui inueniſſet eum. Et egreſſus eſt cain a facie domini: τ habitauit in terra nod ad orientem eden. Et cognouit cain vxorem ſuam: τ cōcepit τ peperit enoch: τ fuit edificatoꝛ ciuitatis. Et vocauit nomē ciuitatis ſicut nomē filij ſui enoch. Et natus ē ipſi enoch irad. Et irad genuit mauiael: et mauiael genuit mathuſael: τ mathuſael genuit lamech. Et accepit ſibi lamech duas vxores: nomē vnius ada: τ nomen alterius ſella. Et peperit ada iabal: ipſe fuit magiſter habitantium in tabernaculis τ poſſidentiū peccoꝛa. Et nomē fratris ſui iubal: ipſe fuit magiſter canentium in cithara τ oꝛgano. Et ſella etiam ipſa peperit tubal cain: qui fuit magiſter eoꝛum omnium ſcientium opus eris et ferri: τ ſoroꝛ ipſius tubal cain fuit naama. Et dixit lamech vxoꝛibus ſuis ade τ ſelle. Audite vocē meā vxoꝛes lamech: auſcultate ſermonem meum. Quoniam non occidi virum: vt pꝛopter eum ego poꝛtem peccatum: neq̄ adoleſcentulum diſperdidi vt pꝛopter eum conſumatur ſemen meum. Quoniam ſi in ſeptem generationes vindicta dabitur de cain: nōne de lamech in ſeptuaginta τ ſeptem. Et cognouit adam rurſus vxoꝛem ſuam τ peperit filiū: τ vocauit nomē eius ſeth: q̄m poſuit deus mihi filiū aliuꝫ pꝛo abel: qꝛ interfecit eū cain. Et ſeth quoq̄ natus eſt filius: τ vocauit nomē eius enos: tūc inceperūt filij hoīm oꝛare in noīe domini. Ca. 5.

Tranſla. Chal.

למקטל יתיה כל דישכחיניה׃ ונפק קין מן קדם יי ויתיב בארעא דטד לקדומא
דעדן׃ וידע קין ית אתתיה ועדיאת וילדת ית חנוך והוי באני קרתא וקרא שמה
דקרתא כשמא דבריה חנוך׃ ואתיליד לחנוך ית עירד ועירד אוליד ית מחויאל
ומחייאל אוליד ית מתושאל ומתושאל אוליד ית למך׃ ונסיב ליה למך תרתין נשין
שום חדא עדה ושום תנייתא צלה׃ וילדת עדה ית יבל הוא הוה רבהון דיתבי משכנין
ומרי בעירין׃ ושום אחוהי יובל הוא הוה רבהון דכל דימטן על פום כנרא ואבובא׃
וצלה אף היא ילדת ית תובל קין הוא הוה רבהון דכל ידעי עבידת נחשא ופרזלא
ואחתיה דתובל קין נעמה׃ ואמר למך לנשוהי עדה וצלה שמען קולי נשי למך אצתא
למימרי ארי לא גבר קטילית דבדיליה אנא סביל חובין ואף לא עולימא חבילית
דבדיליה ישתצי זרעי׃ ארי לשבעה דרין יתפרעון לקין הלא ללמך שבעין ושבעה׃
וידע אדם עוד ית אתתיה וילדת בר וקרת ית שמיה שת ארי שוי לי יי בר אחרן
חלף הבל ארי קטליה קין׃ ולשת אף הוא אתיליד בר וקרא ית שמיה אנוש בכין
שריאו בני אנשא לצלאה בשמא דיי׃ Ca. v.

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina. | **Tranſla. B. Hiero.** | **Tex. Heb. Gen. Ca. v.** | **Priutiua. heb.**

Tranſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

Hic liber generationis hominũ. qua die
αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων. ᾗ ἡμέ-
A fecit deus adã. ad imaginẽ dei
ρᾳ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἀδάμ. κατ᾽ εἰκόνα θεοῦ
Eccle. 17.a.b. 1.d. fecit illũ. maſculũ ⁊ feminã fecit eos
ἐποίησεν αὐτόν. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐ-
⁊ benedixit eis. et nominauit no-
τούς. καὶ ηὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνο-
men eius adam: qua die fecit eos. vi-
μα αὐτοῦ ἀδάμ, ᾗ ἡμέρᾳ ἐποίησεν αὐτούς. ἔζη-
1. Para. 1.a. xit aũt adam annos ducẽtos triginta. ⁊ genuit
σε δὲ ἀδὰμ ἔτη διακόσια τριάκοντα. καὶ ἐγέννη-
ad figurã ſuã: et ad imaginẽ ſu-
σε κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐ-
am: et nominauit nomen eius: ſeth. facti
τοῦ, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, σήθ. ἐγένον-
ſũt aũt dies adam: quos vixit poſtq̃ genuit
το δὲ αἱ ἡμέραι ἀδάμ, ἃς ἔζησε μετὰ τὸ γεννῆ-
ipſe ſeth: anni ſeptingẽti. et genuit
σαι αὐτὸν τὸν σήθ, ἔτη ἑπτακόσια. καὶ ἐγέννησεν
filios ⁊ filias. et facti ſunt oẽs dies
υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέ-
adam: quos vixit: anni nongenti triginta:
ραι ἀδάμ, ἃς ἔζησεν, ἔτη ἐννακόσια τριάκοντα,
et mortuus ẽ. vixit aũt ſeth annos ducẽtos quin-
καὶ ἀπέθανεν. ἔζησε δὲ σὴθ ἔτη διακόσια πέν-
q̃. et genuit enos. et vixit ſeth poſtq̃
τε. καὶ ἐγέννησε τὸν ἐνώς. καὶ ἔζησε σὴθ μετὰ τὸ
genuit ipſe enos: annos ſeptingẽtos ſeptẽ.
γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἐνώς, ἔτη ἑπτακόσια ἑπτά.
et genuit filios et filias. ⁊ facti ſunt
καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο
oẽs dies ſeth: anni nongenti duodecim:
πᾶσαι αἱ ἡμέραι σήθ, ἔτη ἐννακόσια δεκαδύο,
et mortuus ẽ. ⁊ vixit enos annos centũ nona-
καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησεν ἐνὼς ἔτη ἑκατὸν ἐννενή-
ginta. ⁊ genuit cainã. et vixit enos
B κοντα. καὶ ἐγέννησε τὸν καϊνάν. καὶ ἔζησεν ἐνὼς
poſtq̃ genuit ipſe cainã: annos ſeptingẽ-
μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν καϊνάν, ἔτη ἑπτακό-
tos quindecim. et genuit filios et fili-
σια δεκαπέντε. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέ-
as et facti ſunt oẽs dies enos anni nõ-
ρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἐνὼς ἔτη ἐν-
genti quinq̃: et mortuus ẽ. et vixit cainã
νακόσια πέντε, καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε καϊνὰν
annos centũ ſeptuaginta. et genuit mala-
ἔτη ἑκατὸν ἑβδομήκοντα. καὶ ἐγέννησε τὸν μελε-
lehel. et vixit cainã poſtq̃ genuit ipſe
λεήλ. καὶ ἔζησε καϊνὰν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν
malalehel: annos ſeptingentos quadraginta.
τὸν μελελεήλ, ἔτη ἑπτακόσια τεσσαράκοντα.
et genuit.
καὶ ἐγέννησεν

Tranſla. B. Hiero.

Hic eſt liber generationis adã in die q̃ creauit deus hominẽ. ad imaginẽ dei fecit illũ: maſculũ & feminã creauit eos. & bñdixit illis: & vocauit nomen eorum adam in die qua creati ſunt. Vixit ãt adã cẽtũ triginta annis: & genuit filiũ ad imaginem & ſilitudinẽ ſuã: vocauitq̃ nomen eius ſeth. & facti ſunt dies adã poſtq̃ genuit ſeth octingenti anni: genuitq̃ filios & filias. Et factũ eſt omne tempus quod vixit adam anni nongenti triginta & mortuus ẽ. Vixit quoq̃ ſeth centum quinq̃ annis. & genuit enos. Vixitq̃ ſeth poſtq̃ genuit enos octingentis ſeptẽ annis: genuitq̃ filios & filias. Et facti ſunt omnes dies ſeth nongẽtorũ duodecĩ annorum: & mortuus eſt. Vixit vero enos nonaginta ãnis. & genuit chaynan. Poſt cuius ortum vixit octingẽtis quindecim annis: & genuit filios & filias. factiq̃ ſũt oẽs dies enos nõgẽti q̃nq̃ anni: & mortuus eſt. vixit quoq̃ chaynã ſeptuagĩta annis: & genuit malalehel. & vixit chaynã poſtq̃ genuit malalehel octĩgentis quadraginta annis: genuitq̃

Tex. Heb. Gen. Ca. v.

זה ספר תולדת אדם ביום ברא
אלהים אדם בדמות אלהים עשה
אתו: זכר ונקבה בראם ויברך
אתם ויקרא את שמם אדם
ביום הבראם: ויחי אדם שלשים
ומאת שנה ויולד בדמותו
כצלמו ויקרא את שמו שת:
ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את
שת שמנה מאת שנה ויולד
בנים ובנות: ויהיו כל ימי אדם
אשר חי תשע מאות שנה
ושלשים שנה וימת: ויחי שת
חמש שנים ומאת שנה ויולד את
אנוש: ויחי שת אחרי הולידו את
אנוש שבע שנים ושמנה מאות
שנה ויולד בנים ובנות: ויהיו
כל ימי שת שתים עשרה שנה
ותשע מאות שנה וימת: ויחי
אנוש תשעים שנה ויולד את
קינן: ויחי אנוש אחרי הולידו
את קינן חמש עשרה שנה
ושמנה מאות שנה ויולד בנים
ובנות: ויהיו כל ימי אנוש חמש
שנים ותשע מאות שנה וימת:
ויחי קינן שבעים שנה ויולד
את מהללאל: ויחי קינן אחרי
הולידו את מהללאל ארבעים
שנה ושמנה מאות שנה ויולד

Priutiua. heb.

ילד
דמה
ברך
ברא
ברא חיה
ילד
היה
יום ילד
מאה
חיה מאה
מות היה
שנה מאה
חיה ילד
היה יום
שנה מאה מות
חיה ילד
רבע

Tranſla. Chal.

דין ספר תולדת אדם ביומא דברא יי אדם בדמותא דיי עבד יתיה: דכר ונוקבא
ברא יתהון ובריך יתהון וקרא ית שמהתהון אדם ביומא דאתבריאו: וחיא אדם מאה
ותלתין שנין ואוליד בדמותיה כצלמיה וקרא ית שמיה שת: והוו יומי אדם בתר
דאוליד ית שת תמני מאה שנין ואוליד בנין ובנן: והוו כל יומי אדם דחי תשע מאה
ותלתין שנין ומית: וחיא שת מאה וחמש שנין ואוליד ית אנוש: וחיא שת בתר
דאוליד ית אנוש תמני מאה ושבע שנין ואוליד בנין ובנן: והוו כל יומי שת תשע
מאה ותרתי עשרה שנין ומית: וחיא אנוש תשעין שנין ואוליד ית קינן: וחיא אנוש
בתר דאוליד ית קינן תמני מאה וחמש עשרה שנין ואוליד בנין ובנן: והוו כל יומי
אנוש תשע מאה וחמש שנין ומית: וחיא קינן שבעין שנין ואוליד ית מהללאל: וחיא
קינן בתר דאוליד ית מהללאל תמני מאה וארבעין שנין ואוליד

Interp̃. chal.

Hic eſt liber generationis adã in die qua creauit deus hoiẽ: ad ſimilitudinẽ dei fecit illũ: maſculum ⁊ feminã creauit eos: ⁊ benedixit illis: et vocauit nomen eoꝝ adam: in die qua creati ſunt. Et vixit adam centũ ⁊ triginta annis: ⁊ genuit ad ſimilitudinem ſuã ſm imaginẽ ſuã: ⁊ vocauit nomen eius ſeth. Et fuerũt dies adam poſtquã genuit ſeth octingenti anni: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et fuerũt oẽs dies adã quibus vixit nõgenti ⁊ triginta anni: et mortuus eſt. Et vixit ſeth centũ ⁊ quinq̃ annis: ⁊ genuit enos. Et vixit ſeth poſtquã genuit enos octingentis ⁊ ſeptem annis: ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et fuerũt oẽs dies ſeth nongẽti ⁊ duodecim anni: ⁊ mortuus ẽ. Et vixit enos nonagita annis: ⁊ genuit chainan. Et vixit enos poſt quã genuit chainã octingẽtis ⁊ quindecim annis: et genuit filios ⁊ filias. Et fuerunt oẽs dies enos nongenti ⁊ quinq̃ anni: ⁊ mortuus eſt. Et vixit chainan ſeptuaginta annis: ⁊ genuit malalehel. Et vixit chainan poſtquam genuit malalehel octingentis ⁊ quadraginta annis: et genuit

Priutiua chal.

ילד דמה
ברא חיה
שנה ילד דמה
היה ילד תמנא
חיה מות חיה
היה
תרי שנה מות
חיה ילד תמנא
היה
רבע

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua heb. Tex. Heb. Geñ. Ca. v.

Tex. Heb.	Pritiua heb.
בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי קינן	
עשר שנים ותשע מאות שנה	
וימת׃ ויחי מהללאל חמש שנים	
וששים שנה ויולד את ירד׃	ששה
ויחי מהללאל אחרי הולידו את	ילד
ירד שלשים שנה ושמנה מאות	מאה
שנה ויולד בנים ובנות׃ ויהיו	ילד
כל ימי מהללאל חמש ותשעים	
שנה ושמנה מאות שנה וימת׃	מאה מות
ויחי ירד שתים וששים שנה	חיה
ומאת שנה ויולד את חנוך׃ ויחי	ילד חיה
ירד אחרי הולידו את חנוך שמנה	
מאות שנה ויולד בנים ובנות׃	ילד
ויהיו כל ימי ירד שתים וששים	היה יום ששה
שנה ותשע מאות שנה וימת׃	מאה
ויחי חנוך חמש וששים שנה	
ויולד את מתושלח׃ ויתהלך חנוך	הלך
את האלהים אחרי הולידו את	ילד
מתושלח שלש מאות שנה	מאה
ויולד בנים ובנות׃ ויהי כל ימי	היה יום
חנוך חמש וששים שנה ושלש	
מאות שנה׃ ויתהלך חנוך את	מאה הלך
האלהים ואיננו כי לקח אתו	
אלהים׃ ויחי מתושלח שבע	חיה
ושמנים שנה ומאת שנה ויולד	ילד
את למך׃ ויחי מתושלח אחרי	
הולידו את למך שתים ושמונים	ילד שמן
שנה ושבע מאות שנה ויולד	

Träſla. B. Hiero.

filios & filias. & fcti ſũt omnes dies caynan nõgenti dece anni: & mortuus ẽ. Vixit ãt malalehel ſexagita qnq; annis: & genuit iared. Et vixit malalehel poſt q̃ genuit iared octingentis triginta annis: & genuit filios & filias. Et facti ſunt oẽs dies malalehel octingẽti nonagita qnq; anni: & mortuus eſt. Vixitq; iared cẽtũ ſexagita duobus annis: & genuit enoch. & vixit iared poſtq̃ genuit enoch octingentis annis: & genuit filios & filias. Et fcti ſũt oẽs dies iared nõgenti ſexaginta duo ãni & mortuus :ẽ. Porro enoch vixit ſexaginta quinq; annis: & genuit mathuſalem. Et ambulauit enoch cũ deo. Et vixit enoch poſtq̃ genuit mathuſalem trecentis annis: & gẽuit filios & filias. Et facti ſunt oẽs dies enoch trecenti ſexagita quinq; anni. ambulauitq; cum deo & nõ apparuit: qa tulit eum deus. Vixit quoq; mathuſalem centũ octoginta ſeptem annis: & genuit lamech. Et vixit mathuſalem poſtq̃ genuit lamech ſeptingentis octoginta duobus annis: & genuit

Träſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

filios τ filias. et facti ſũt oẽs
υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι
dies cainã: anni nõgenti decem.
αἱ ἡμέραι καϊνάν, ἔτη ἐννακόσια δέκα.
τ mortuus ẽ. et vixit malalehel ãnos
καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε μελελεὴλ ἔτη
centũ ſexagin ta quinq;. et genuit ia-
ἑκατὸν ἑξηκονταπέντε. καὶ ἐγέννησε τὸν ἰά-
red. τ vixit malalehel poſtq̃ genuit
ρεδ. καὶ ἔζησε μελελεὴλ μετὰ τὸ γεννῆσαι
ipſe iared: annos ſeptingẽtos trigin
αὐτὸν τὸν ἰάρεδ, ἔτη ἑπτακόσια τριάκον-
ta. et genuit filios et filias. τ
τα. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ
facti ſunt oẽs dies malalehel ãni
ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι μελελεὴλ ἔτη
octingẽti nonaginta quinq;. et mortuus ẽ.
ὀκτακόσια ἐνενηκονταπέντε. καὶ ἀπέθανεν.
et vixit iared ãnos centũ ſexagita duos.
καὶ ἔζησεν ἰάρεδ ἔτη ἑκατὸν ἑξηκονταδύο.
et genuit enoch. et vixit iared
καὶ ἐγέννησε τὸν ἐνώχ. καὶ ἔζησεν ἰάρεδ
poſtq̃ genuit ipſe enoch: ãnos octi
μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἐνώχ, ἔτη ὀκτα-
gẽtos: et genuit filios et filias.
κόσια. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
et facti ſũt oẽs dies iared ãni nõ
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἰάρεδ ἔτη ἐν-
genti ſexaginta duo. et mortuus ẽ. et vi
νακόσια ἑξηκονταδύο. καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζη-
xit enoch ãnos centũ ſexaginta quinq;. τ
σεν ἐνὼχ ἔτη ἑκατὸν ἑξηκονταπέντε. καὶ
genuit mathuſala. placuit aũt enoch
ἐγέννησε τὸν μαθουσαλά. εὐηρέστησε δὲ ἐνὼχ — Eccl. 44.c Heb.
deo. et vixit enoch poſtq̃ genuit
τῷ θεῷ. καὶ ἔζησεν ἐνὼχ μετὰ τὸ γεννῆσαι
ipſe mathuſalẽ: ãnos ducẽtos. τ
αὐτὸν τὸν μαθουσαλά, ἔτη διακόσια. καὶ
genuit filios et filias. et facti
ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένον-
ſũt oẽs dies enoch ãni trecẽti ſexa
το πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἐνὼχ ἔτη τριακόσια ἑξη-
ginta quinq;. τ placuit enoch deo.
κονταπέντε. καὶ εὐηρέστησεν ἐνὼχ τῷ θεῷ.
et nõ inueniebat: q2 tranſtulit eum
καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετατέθεικεν αὐ-
deus. et vixit mathuſalẽ ãnos cẽtum
τὸν ὁ θεός. καὶ ἔζησε μαθουσαλὰ ἔτη ἑκατὸν
ſexaginta quinq;. τ genuit lamech. et vi-
ἑξηκονταπέντε. καὶ ἐγέννησε τὸν λάμεχ. καὶ ἔζη-
xit mathuſalẽ: poſtq̃ genuit ipſe
σε μαθουσαλὰς, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν
lamech: ãnos octingentos duos. τ genuit
λάμεχ, ἔτη ὀκτακόσια δύο. καὶ ἐγέννησεν

Pritiua chal.

בנה הוה
שית תרי ילד
חיה
ילד שנה הוה
שית מות
תמנא
תרי

Interp. chal.

filios τ filias. Et fuerũt oẽs dies chainan nõgenti τ decẽ anni: τ mortuus eſt. Et vixit malalehel ſexaginta τ quinq; annis: τ genuit iared. Et vixit malalehel poſtquã genuit iared octingentis τ triginta annis: τ genuit filios τ filias. Et fuerũt oẽs dies malalehel octingẽti τ nonaginta τ quinq; anni: et mortuus eſt. Et vixit iared centum τ ſexaginta τ duobus annis: et genuit enoch. Et vixit iared poſtquã genuit enoch octingentis annis: τ genuit filios τ filias. Et fuerũt omnes dies iared nongẽti τ ſexaginta τ duo anni: et mortuus eſt. Et vixit enoch ſexaginta τ quinq; annis: et genuit mathuſalach: τ ambulauit enoch in timore dei poſtquã genuit mathuſalach trecentis annis: et genuit filios τ filias. Et fuerũt omnes dies enoch trecenti τ ſexaginta τ quinq; anni. et ambulauit enoch in timore dei: τ non comparuit: nec etiã occidit eum deus. Et vixit mathuſalach centum τ octoginta et ſeptem annis: et genuit lamech. Et vixit mathuſalach poſtquam genuit lamech ſeptingentis et octoginta τ duobus annis: et genuit

Tranſla. Chal.

בנין ובנן׃ והוו כל יומי קינן תשע מאה ועשר שנין ומית׃ וחיא מהללאל שתין וחמש
שנין ואוליד ית ירד׃ וחיא מהללאל בתר דאוליד ית ירד תמני מאה ותלתין שנין
ואוליד בנין ובנן׃ והוו כל יומי מהללאל תמני מאה ותשעין וחמש שנין ומית׃ וחיא
ירד מאה ושתין ותרין שנין ואוליד ית חנוך׃ וחיא ירד בתר דאוליד ית חנוך תמני
מאה שנין ואוליד בנין ובנן׃ והוו כל יומי ירד תשע מאה ושתין ותרין שנין ומית׃
וחיא חנוך שתין וחמש שנין ואוליד ית מתושלח׃ והליך חנוך בדחלתא דיי בתר
דאוליד ית מתושלח תלת מאה שנין ואוליד בנין ובנן׃ והוו כל יומי חנוך תלת מאה
ושתין וחמש שנין׃ ואזל חנוך בדחלתא דיי וליתוהי ארי לא אמית יתיה יי׃
וחיא מתושלח מאה ותמנין ושבע שנין ואוליד ית למך׃ וחיא מתושלח בתר
דאוליד ית למך שבע מאה ותמנין ותרתין שנין ואוליד

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

filios ꝛ filias. et facti ſūt oēs dies
ὑιοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι
mathuſale: quas vixit: anni nōgenti ſexaginta
μαθουσαλά, ἃς ἔζησεν, ἔτη ἐννακόσια ἑξήκοντα-
noue. et mortuus ē. et vixit lamech annos centū
ἐννέα. καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε λάμεχ ἔτη ἑκατὸν
octuagita octo. et genuit filiū: et nomina
ὀγδοηκονταοκτώ. καὶ ἐγέννησεν υἱόν, καὶ ἐπωνό-
uit nomē eius noe. dicens: hic requie-
μασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ νῶε. λέγων, οὗτος διανα-
ſcere faciet nos ab opibus noſtris:et a
παύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν
triſticijs manuū noſtrarū:et a terra: cui ma
λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς κα-
ledixit dñs deus. et vixit lamech poſtq̄
τηράσατο κύριος ὁ θεός. καὶ ἔζησε λάμεχ μετὰ
genuit ipſe noe: ānos quingentos ſexa
τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν νῶε, ἔτη πεντακόσια ἑξή-
ginta quinq̄. et genuit filios et filias.
κονταπέντε. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
et facti ſūt oēs dies lamech āni ſeptingen-
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι λάμεχ ἔτη ἑπτακό-
ti quinquaginta tres. et mortuus ē. et noe erat
σια πεντηκοντατρία. καὶ ἀπέθανεν. καὶ νῶε ἦν ἐ-
ānorū quingētoꝝ. et genuit noe tres filios:
τῶν πεντακοσίων. καὶ ἐγέννησε νῶε τρεῖς υἱούς,
ſem cham iapheth.
τὸν σὴμ τὸν χὰμ τὸν ἰάφεθ. Ca.6.

A ET factū ē qñ ceperūt hoīes multi
καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ
fieri ſuper terrā:ꝛ filie nate ſūt eis
γίνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐ-
videntes aūt filij dei filias
τοῖς. εἰδότες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν
hominū: q̄ pulchre ſunt: acceperūt ſibi vxo
ἀνθρώπων, ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυ-
res ex oībus: q̄s elegerant. et dixit domi-
ναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξελέξαντο. καὶ εἶπεν κύρι-
nus deus: nō ꝑmanebit ſpiritus meus in ho
ος ὁ θεός, οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀν-
minibus iſtis in eternū: eo q̄ ſunt ipſi
Eccle. 18.a. ps.98. θρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς
carnes. erūt āt dies illorū centū vigi-
σάρκας. ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκο-
ti āni. at gigātes erāt ſuꝑ terrā in die
σι ἔτη. οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέ-
bus illis. et poſt illud: poſtq̄ ingreſſi ſunt
ραις ἐκείναις. καὶ μετ᾽ ἐκεῖνο, ὡς ἂν εἰσεπορεύοντο οἱ
filij dei ad filias hominū: et
υἱοὶ τοῦ θεοῦ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, καὶ
genuerunt illis. iſti fuerūt gigantes a ſe
ἐγέννησαν ἑαυτοῖς. ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἀπ᾽ αἰ-
culo: homines nominati. videns āt dñs
ῶνος, οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί. ἰδὼν δὲ κύριος

Tranſla.B.Hiero.

filios & filias. Et facti ſūt omnes dies mathuſalem nongēti ſexaginta nouē anni: & mortuus eſt. Vixit autem lamech cētum octogīta duobus annis: & genuit filium Vocauitq̄ nomē eius noe: dicēs. iſte conſolabitur nos ab operibus & laboribus manuum noſtrarū: in terra cui maledixit dñs. Vixitq̄ lamech poſtq̄ genuit noe quingētis nonaginta quinq̄ annis: & genuit filios & filias. Et facti ſunt oēs dies lamech ſeptingenti ſeptuaginta ſeptem anni: & mortuus eſt. noe vero cum quingentorum eſſet annorum: genuit Sem: Chā & iaphet. Ca.6.

CVmq̄ cepiſſent homines multiplicari ſuper terram: & filias procreaſſet: videntes filii dei filias hoīm q̄ eēnt pulchre: acceperunt ſibi vxores ex oībus quas elegerant. Dixitq̄ dñs. Nō ꝑmaebit ſpūs meus in hoīe in eternū: quia caro eſt. Eruntq̄ dies illius centum viginti annorū. Gigantes aūt erāt ſuper terrā in diebus illis. Poſtq̄ eñi ingreſſi ſunt filii dei ad filias hoīm: illeq̄ genuerūt: iſti ſūt potentes a ſeclo viri famoſi. Videns autem dominus

Tex.Heb. Geñ. Ca.vi.

Tex.Heb.	Primitiua.heb.
בנים ובנות׃ ויהיו כל ימי	
מתושלח תשע וששים שנה	ששה
ותשע מאות שנה וימת׃ ויחי	מאה מות חיה
למך שתים ושמנים שנה ומאת	
שנה ויולד בן׃ ויקרא את שמו	קרא
נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו	נחם עשה
ומעצבון ידינו מן האדמה אשר	
אררה יהוה׃ ויחי למך אחרי	חיה
הולידו את נח חמש ותשעים	ילד
שנה וחמש מאות שנה ויולד	מאה
בנים ובנות׃ ויהי כל ימי למך	היה יום
שבע ושבעים שנה ושבע מאות	
שנה וימת׃ ויהי נח בן חמש	
מאות שנה ויולד נח את שם את	
חם ואת יפת׃ ויהי כי	Ca.vi.
החל האדם לרב על פני האדמה	היה חלל רבה פנה
ובנות ילדו להם׃ ויראו בני	ראה
האלהים את בנות האדם כי	
טבת הנה ויקחו להם נשים מכל	טוב לקח נשה
אשר בחרו׃ ויאמר יהוה לא ידון	דון
רוחי באדם לעלם בשגם הוא	גם
בשר והיו ימיו מאה ועשרים	היה יום
שנה׃ הנפלים היו בארץ בימים	
ההם וגם אחרי כן אשר יבאו	בוא
בני האלהים אל בנות האדם	בנה
וילדו להם המה הגברים אשר	
מעולם אנשי השם׃ וירא יהוה	ראה

Tranſla.Chal.

בנין ובנן׃ והוו כל יומי מתושלח תשע מאה ושתין ותשע שנין ומית׃ וחיא למך מאה
ותמנין ותרתין שנין ואוליד בר׃ וקרא ית שמיה נח למימר דין ינחמיננא מעובדנא
ומלאות ידנא מן ארעא דלטיה יי׃ וחיא למך בתר דאוליד ית נח חמש מאה
ותשעין וחמש שנין ואוליד בנין ובנן׃ והוו כל יומי למך שבע מאה ושבעין ושבע שנין
Ca.vi. ומית׃ והוה נח בר חמש מאה שנין ואוליד נח ית שם ית חם וית יפת׃
והוה כד שריאו בני אנשא למסגי על אפי ארעא ובנתא איתילידן להון׃ וחזו בני
רברביא ית בנת אנשא ארי שפירן אינין ונסיבו להון נשין מכל דאתרעיו׃ ואמר
יי לא יתקיים דרא בישא הדין קדמי לעלם בדיל דאינון בשרא ועובדיהון בישין
ארכא יהיב להון מאה ועשרין שנין אם יתובון׃ גבריא הוו בארעא ביומיא האינון
ואף בתר כן דיעלון בני רברביא לות בנת אנשא וילדן להון אינון גבריא דמן עלמא
אנשין דשמא׃ וגלי קדם יי

Interp̄.chal.

filios ꝛ filias. Et fuerunt omnes dies mathuſalach nongenti ꝛ ſexaginta et nouem anni: ꝛ mortuus eſt. Et vixit lamech centuꝫ ꝛ octoginta ꝛ duobus annis: et genuit filium: ꝛ vocauit nomen eius noe dicens. Iſte cōſolabitur nos ab operibus noſtris ꝛ a labore manuū noſtrarum: de terra cui maledixit dñs. Et vixit lamech poſtquaꝫ genuit noe quingentis ꝛ nonaginta ꝛ quinq̄ annis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Et fuerunt oēs dies lamech ſeptingenti ꝛ ſeptuaginta ꝛ ſeptē anni: et mortuus eſt. Et fuit noe filius q̄ngentoꝝ annoꝝ: et genuit noe ſem: cham ꝛ iapheth. Cap̄.6.

ET factum eſt cum cepiſſent filij hominum multiplicari ſuper faciem terre et filie nate eſſent eis: ꝛ vidiſſent filij principum filias hominum q̄ eſſent pulchre: acceperunt ſibi vxores ex omnibus quas voluerunt. Et dixit dñs non permanebit generatio peſſima hec coraꝫ me in eternū: eo q̄ caro ſunt: ꝛ opera eoꝝ peſſima: ꝛ terminus dabitur eis centum et viginti annoꝝ: ſi forte cōuertātur. Gigantes erant in terra in diebus illis: ꝛ etiā poſtq̄ ingreſſi ſunt filij principū ad filias hominū ꝛ genuerūt eis. Ipſi ſunt potentes a ſeculo viri noīs. Et palā fuit coram dño

Primitiua chal.

ילד אמר נחם
לאה לטט חיה
שנה הוה
מות
שרא סגא ילד
חזא רבב נשה
רעה קום דור
שנה תוב הוה
עול רבב בנה
שם גלה

© Biblioteca Nacional de España

Primitiua heb.	Tex. Heb.
רוע	כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל
חשב לבב	יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל
נחם	הַיּוֹם: וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי עָשָׂה אֶת
עצב	הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ:
אמר מחה	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם
פנה	אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
	מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד
	עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי עֲשִׂיתִם:
עשה חנן	וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: אֵלֶּה
ילד צדק תמם	תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים
דור הלך	הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ
ילד בנה	נֹחַ: וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת
שחת	שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת: וַתִּשָּׁחֵת
פנה מלא	הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא
ראה	הָאָרֶץ חָמָס: וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת
שחת	הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית
	כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ:
אמר קצץ	וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר
	בָּא לְפָנַי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס
פנה שחת	מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת
תבה	הָאָרֶץ: עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר
קנן עשה	קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ
	אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר: וְזֶה
מאה	אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
	אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה
	רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ:
	צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה

Trāſla. B. Hiero.

q multa malitia hoīm eſſet in terra: et cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad malum omni tempore. Penituit eū q hominem feciſſet in terra. & tactus dolore cordis intrinſecus delebo inquit hoīem quē creaui a facie terre ab hoīe vſq; ad animātia: a reptili vſq; ad volucres celi. Penitet enim me feciſſe eos. Noe vero inuenit grām corā dño. He ſunt gñationes noe. Noe vir iuſtus atq; pfectus fuit in gñatioibus ſuis: cum deo ambulauit. & genuit tres filios: ſem cham & iaphet. Corrupta eſt autem terra coram deo: & repleta eſt iniquitate. Cūq; vidiſſet deus terrā eē corruptā: ois quippe caro corrupat viam ſuā ſuper terrā: dixit ad noe. finis vniuerſe carnis venit corā me: repleta eſt terra iniquitate a facie eorū: & ego diſperdam eos cum terra. Fac tibi arcā de lignis leuigatis. Manſiunculas in arca facies: & bitumine linies intrinſecus & extrinſecus. & ſic facies eam. Trecentorum cubitorū erit longitudo arce: quinquaginta cubitorū latitudo: & triginta cubitorū altitudo illius. Feneſtrā in arca facies: & in cubito

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

deus: q multiplicate ſunt malitie hominū
ὁ θεός, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων
ſup terrā: et ois cogitat in corde
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ
ſuo diligēter ad mala oibus diebus.
αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας,
et conſiderauit deus: q fecit hominē in
καὶ ἐνεθυμήθη ὁ θεός, ὅτι ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ἐ-
terra. et cogitauit. et dixit deus: dele
πὶ τῆς γῆς. καὶ διενοήθη. καὶ εἶπεν ὁ θεός, ἀπαλεί-
bo hominē: quē feci: a facie
ψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς
terre: ab homine vſq; ad iumētū: et a reptilibus
γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἀπὸ ἑρπετῶν
vſq; ad volatilia celi. q: conſideraui qm̄ fe-
ἕως πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι ἐνεθυμήθην ὅτι ἐ-
ci eū. noe āt īuenit grāz corā dño
ποίησα αὐτόν. νῶε δὲ εὗρε χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ
deo. he aūt gñationes noe. noe homo: iu-
θεοῦ. αὗται δὲ αἱ γενέσεις νῶε. νῶε ἄνθρωπος, δί-
ſtus: pfectus exiſtēs in gñatiōe ſua: deo pla-
καιος, τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, τῷ θεῷ εὐηρέ-
cuit noe. genuit aūt noe tres filios: ſem:
στησε νῶε. ἐγέννησε δὲ νῶε τρεῖς υἱούς, τὸν σήμ, τὸν
cham: iapheth. corrupta ē āt terra corā deo. et
χάμ, τὸν ἰάφεθ. ἐφθάρη δὲ ἡ γῆ ἐναντίον τοῦ θεοῦ. καὶ
repleta ē terra iniquitate. et vidit dñs deus
ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας. καὶ εἶδεν κύριος ὁ θεὸς τὴν
terrā. et erat corrupta. q: corrupit ois
γῆν. καὶ ἦν κατεφθαρμένη. ὅτι κατέφθειρε πᾶσα
caro viā ſuam ſup terrā. et dixit deus
σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς
ad noe. tempus ois hominis venit coram
πρὸς νῶε. καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἥκει ἐναντίον
me. q: repleta ē terra iniquitate ab eis. et ecce
ἐμοῦ. ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ᾽ αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ
ego diſperdā eos: et terrā. fac igit
ἐγὼ καταφθείρω αὐτούς, καὶ τὴν γῆν. ποίησον οὖν
tibi arcam de lignis quadratis: māſiūculas
σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων, νοσσιὰς
facies in ea. et bituminabis eā intrin-
ποιήσεις ἐπ᾽ αὐτῆς. καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσω-
ſecus et extriſecus bitumine: et ſic faci-
θεν καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ, καὶ οὕτως ποιή-
es arcam: trecentorū cubitorū longi-
σεις τὴν κιβωτόν, τριακοσίων πηχέων τὸ μῆ-
tudo arce: et quinquaginta cubitorū
κος τῆς κιβωτοῦ, καὶ πεντήκοντα πηχέων
latitudo: et triginta cubitorū al-
τὸ πλάτος, καὶ τριάκοντα πηχέων τὸ ὕ-
titudo. colligens facies arcam. et
ψος. ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτόν. καὶ
in cubitum
εἰς πῆχυν

Primitiua chal.
חשב
תוב אמר תבר
רעה מחה ברא
תוב אמר שכח
ילד זכה דור
ילד בנה חבל
מלא
קצץ עול מלא
חבל תבה דור
עבד חפף נוה
אמה תבה פתח
נהר עבד אמה

Interp̄. chal.

q multa eſſet malicia hominis in terra: et omnis ſenſus cogitationis cordis ſui eſſet malꝰ omni tempore. Et penituit dominuz in verbo ſuo q feciſſet hominē in terra: et dixit in verbo ſuo vt cōtereret fortitudinem eorum iuxta beneplacitum ſuum. Et dixit deus. Delebo hominem quem creaui ſuper faciem terre: ab homine vſq; ad iumentum: vſq; ad reptile: et vſq; ad volucres celi: quoniā penitet me in verbo meo q fecerim eos. Noe autem inuenit miſericordiā coram domino. Iſte ſunt generationes noe: Noe vir iuſtus pfectuſq; fuit in generationibus ſuis: in timore dei ambulauit noe. Et genuit noe tres filios: ſem cham et iapheth. Et corrupta eſt terra coram deo: et impleta eſt terra rapinis. Et vidit deus terram: et ecce erat corrupta: quoniā corruperat omnis caro: vnuſquiſq; viam ſuam ſuper terraz. Et dixit deus ad noe. Finis vniuerſe carnis venit coram me: quoniaz repleta eſt terra rapinis a facie operum ſuorum peſſimorum: et ecce ego diſperdam eos cuz terra. Fac tibi arcam de lignis cedri: manſiones facies in arca: et operies eā intus et foris bitumine. Et ſic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arce: quinquaginta cubitorum latitudo: et triginta cubitoruz altitudo eius. Feneſtrā facies in arca: et in cubito

Tranſla. Chal.

י סגיאת בישת אינשא בארעא וכל יצרא מחשבת ליביה לחוד ביש כל יומא:
ת ייי במימריה ארי עבד ית אינשא בארעא ואמר במימריה למתבר תקפיהון
רעותיה: ואמר ייי אמחה ית אינשא דבריתי מעל אפי ארעא מאינשא עד בעירא
רחשא ועד עופא דשמיא ארי תבית במימרי ארי עבדתינון: ונח אשכח רחמין
ם ייי: אלין תולדת נח נח גבר זכאי שלים הוה בדרוהי בדחלתא דייי הליך נח:
אוליד נח תלתא בנין ית שם ית חם וית יפת: ואתחבלת ארעא קדם ייי
אתמליאת ארעא חטופין: וחזא ייי ית ארעא והא אתחבלת ארי חבילו כל בשרא
נש ארחיה על ארעא: ואמר ייי לנח קיצא דכל בשרא עלת לקדמי ארי אתמליאת
עא חטופין מן קדם עובדיהון בישיא והא אנא מחבלהון עם ארעא: עביד לך
מותא דאעין דקדרוס מדורין תעביד ית תיבותא ותחפי יתה מגו ומברא
ופרא: ודין דתעביד יתה תלת מאה אמין אורכא דתיבותא חמשין אמין פותיה
לתין אמין רומה: ניהור תעביד לתיבותא ולאמתא

© Biblioteca Nacional de España

consumabis eam deſup. at portā facies ex
συντελέσεις αὐτὴν ἄνωθεν. τὴν δὲ θύραν ποιήσεις ἐκ
latere. inferioꝛa bicamerata ⁊ tricamerata fa=
πλαγίων. κατάγεια διώροφα καὶ τριώροφα ποιή=
cies eā. ego āt ecce inducā diluuiū:
σεις αὐτήν. ἐγὼ δὲ ἰδοὺ ἐπάξω τὸν κατακλυσμόν,
aquā ſup terrā: vt interficiā oēm carnē:
ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν, καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα,
in q̄ eſt ſpiritus vite ſubter celum. ⁊ q̄cūq̧
ἐν ᾗ ἐστὶ πνεῦμα ζωῆς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ὅσα
ſūt ſup terrā moꝛiētur. ⁊ ſtatuā fedus
ἂν ᾖ ἐπὶ τῆς γῆς τελευτήσει. καὶ στήσω τὴν διαθήκην
meū tecū. ingredieris āt in arcam tu ⁊
μου μετὰ σοῦ. εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κιβωτὸν σὺ καὶ
D filij tui: ⁊ vxoꝛ tua: et vxores fi=
οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱ=
lioꝝ tuoꝝ tecū. et ab oībus iumētis et
ῶν σου μετὰ σοῦ. καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ
ab oībus beſtijs: et ab oī carne
ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ πάσης σαρκός
bina bina: ab oībus induces in arcam
δύο δύο, ἀπὸ πάντων εἰσάξεις εἰς τὴν κιβωτόν.
vt nutrias tecū. maſculus ⁊ femina erūt ab
ἵνα τρέφῃς μετὰ σεαυτοῦ. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔσονται ἀπὸ
oībus auibus volatilibus celi ſm ge
πάντων τῶν ὀρνέων τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γέ=
nus: ⁊ ab oībus iumētis ſm genus: et ab
νος, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν κατὰ γένος, καὶ ἀπὸ
oībus reptilibus reptātibus ſup terrā ſe
πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς κα
cūdū genus eoꝝ: bina bina de oībus ingrediētur
τὰ γένος αὐτῶν, δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσελεύσονται
ad te: vt nutriātur tecū maſculus ⁊ femina. tu āt
πρός σε, τρέφεσθαι μετὰ σοῦ ἄρσεν καὶ θῆλυ. σὺ δὲ
accipies tecū ex oībus eſcis
λήψῃ μετὰ σεαυτοῦ ἀπὸ πάντων τῶν βρωμάτων
Hebre. n.b. q̄s comeditis: ⁊ cōgregabis apd̄ te ipſū. ⁊ erunt tibi
ἃ ἔδεσθε, καὶ συνάξεις πρὸς σεαυτόν. καὶ ἔσται σοὶ
et illis ad mādu cādū. ⁊ fecit noe oīa q̄cūq̧ p̄=
καὶ ἐκείνοις φαγεῖν. καὶ ἐποίησε νῶε πάντα ὅσα ἐνε
cepit ei deus: ſic fecit.
τείλατο αὐτῷ ὁ θεός, οὕτως ἐποίησεν. Ca.7.
A ET dixit dn̄s deus ad noe. ingredere tu ⁊ oīs
καὶ εἶπεν κς̄ ὁ θς̄ πρὸς νῶε. εἴσελθε σὺ καὶ πᾶς
domus tua in arcam. q̄m te vidi iuſtum coram me
ὁ οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτόν. ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐναντίον ἐμοῦ
in gn̄atione hac. ex āt iumētis mundis introduc
ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν εἰσάγαγε
ad te ſeptē ſeptē maſculū ⁊ feminā: et ex iumētis nō mū
πρὸς σὲ ἑπτὰ ἑπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ
dis: bina bina maſculū ⁊ feminā: ⁊ de volucribus celi
καθαρῶν, δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ, καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρα
ſeptē ſeptē maſculū ⁊ feminā: vt nutriat̄ ſemē ſup oēs
νοῦ ἑπτὰ ἑπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ, διαθρέψαι σπέρμα ἐπὶ πᾶσαν
terrā adhuc.n. diebus ſeptē ego inducā pluuiā ſup terrā:
τὴν γῆν ἔτι γὰρ ἡμερῶν ἑπτὰ ἐγὼ ἐπάγω ὑετὸν ἐπὶ τῆς γῆς,

consumabis ſummitatē eius. Oſtiū autem arce pones in latere deorſū. Cenacula & triſtega facies in ea. Ecce ego adducam aquas diluuii ſuper terram: vt interficiam oēm carnem in qua ſpiritus vite eſt ſubter celum: & vniuerſa que in terra ſūt cōſumētur. Ponāq̧ fedus meum tecum: & īgredieris arcam tu & filii tui: vxor tua & vxores filiorū tuorū tecū: & ex cūctis aīantibꝰ vniuerſe carnis bina induces in arcā: vt viuant tecum maſculini ſexus & feminini. De volucribus iuxta genus ſuum: & de iumentis in gn̄e ſuo & ex oī reptili terre ſm genus ſuū: bina de oībus ingrediētur tecū vt poſſint viuere. Tolles igr̄ tecū ex oībus eſcis q̄ mādi p̄nt: & cōportabis apud te: & erūt tā tibi q̄ illis in eſcā. fecit igitur Noe omnia que preceperat illi deus. Ca.7.

DIxitq̧ dn̄s ad eum Ingredere tu & oīs domus tua in arcā. Te enim vidi iuſtū corā me in generatione hac. Ex oībus aīantibus mūdis tolles ſeptena & ſeptena: maſculū & feminā. de animantibus vero immundis duo & duo: maſculum & feminam. ſed & de volatilibus celi ſeptena & ſeptena maſculū & feminā: vt ſaluetur ſemē ſuper faciem vniuerſe terre. Adhuc enī & poſt dies ſeptem ego pluam ſup terrā

תכלנה מלמעלה ופתח התבה
בצדה תשים תחתים שנים
ושלשים תעשה ואני הנני
מביא את המבול מים על הארץ
לשחת כל בשר אשר בו רוח
חיים מתחת השמים כל אשר
בארץ יגוע והקמתי את בריתי
אתך ובאת אל התבה אתה ובניך
ואשתך ונשי בניך אתך ומכל
החי מכל בשר שנים מכל תביא
אל התבה להחית אתך זכר
ונקבה יהיו מהעוף למינהו ומן
הבהמה למינה מכל רמש האדמה
למינהו שנים מכל יבאו אליך
להחיות ואתה קח לך מכל מאכל
אשר יאכל ואספת אליך והיה
לך ולהם לאכלה ויעש נח ככל
אשר צוה אתו אלהים כן עשה׃
ויאמר יהוה לנח בא אתה וכל
ביתך אל התבה כי אתך ראיתי
צדיק לפני בדור הזה מכל
הבהמה הטהורה תקח לך שבעה
שבעה איש ואשתו ומן הבהמה
אשר לא טהרה הוא שנים איש
ואשתו גם מעוף השמים שבעה
שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על
פני כל הארץ כי לימים עוד
שבעה אנכי ממטיר על הארץ

כלה עלה
שום שנה
עשה
בוא בול
חיה
גוע קום ברת
בוא
איש
חיה שנה בוא
חיה
היה
שנה בוא
חיה לקח אכל
עשה
Ca.vij.
אמר בוא
ראה
צדק
טהר לקח
איש
שנה
חיה
יום
מטר

Tranſla.Chal.

תשכללינה מלעילא ותרעא דתיבותא בסיטרה תשוי מדורין ארעאין תנינין
ותליתאין תעבדינה ואנא הא אנא מייתי ית טופנא מיא על ארעא לחבלא כל
בשרא דביה רוחא דחיי מתחות שמיא כל די בארעא ימותון ואקים ית קימי עמך
ותיעול לתיבותא את ובנך ואתתך ונשי בנך עמך ומכל דחי מכל בשרא תרין
מכולא תעיל לתיבותא לקיימא עמך דכר ונוקבא יהון מעופא לזנוהי ומן בעירא
לזנה מכל רחשא דארעא לזנוהי תרין מכולא יעלון לותך לקיימא ואת סב לך
מכל מיכל דמתאכל ותכנוש לותך ויהא לך ולהון למיכל ועבד נח ככל דפקיד
יתיה יי כן עבד ׃ Ca.vij. ואמר יי לנח עול את וכל אינש ביתך לתיבותא
ארי יתך חזיתי זכאי קדמי בדרא הדין מכל בעירא דכיתא תיסב לך שבעה שבעה
דכר ונוקבא ומן בעירא דליתהא דכיתא תרין דכר ונוקבא אף מעופא דשמיא
שבעא שבעא דכר ונוקבא לקיימא זרעא על אפי כל ארעא ארי לזמן יומין עוד
שבעא אנא מחית מטרא על ארעא

Interp̄.chal.

consumabis eam deſuper: et oſtium arce in latere eius pones: manſiones inferioꝛes: ſecūdas ⁊ tertias facies in ea. Et ecce ego adducam diluuium aquarū ſuper terrā: vt diſperdat omnē carnem in qua eſt ſpiritus vite ſub celo: oīa que in terra ſunt moꝛientur. Et ſtatuam pactum meū tecuꝫ: ⁊ ingredieris in arcā tu ⁊ filij tui: ⁊ vxoꝛ tua: ⁊ vxoꝛes filioꝝ tuoꝝ tecū: et de omni viuenti de vniuerſa carne bina de omnibus introduces in arcam: vt ſuſtententur tecum: maſculus ⁊ femina erunt. De volucribus ſm ſpecies ſuas: ⁊ de iumētis ſm ſpecies ſuas: ⁊ de om̄i reptili terre iuxta ſpecies ſuas: bina ex oībus ingredientur tecuꝫ vt p̄maneāt. Et tu ſume tibi de omni eſca q̄ comedit̄ et repones apud te: ⁊ erit tibi ⁊ eis ad veſcenduꝫ. Et fecit noe iuxta oīa q̄ pꝛecepit ei dn̄s: ita fecit. Ca.7.

ET dixit dn̄s ad noe ingredere tu ⁊ oēs homīes domus tue in arcam: q2 te vidi iuſtū corā me in generatione hac. Et oībus animātibus mūdis tolles ſeptena ſeptena maſculū ⁊ feminaꝫ: de beſtijs quoq̧ immūdis bina maſculū ⁊ feminā. De volucribꝰ quoq̧ celi ſeptena ſeptena maſculū ⁊ feminā: vt conſeruetur ſemen ſuper faciem vniuerſe terre. Quia adhuc poſt tempus ſeptem dierum ego deſcendere faciam pluuiam ſuper terram

Pꝛitiua chal.

שכלל עלה
שוה דור עבד
אתא חיה מות
קום קום עול
תנה אנת נשה
חיה עול קום
הוה זנא נסב
אכל כנש הוה
תנה חזא זכה
דור דכה נסב
קום
נחת

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

ארבעים יום וארבעים לילה ׳׳
ומחיתי את כל היקום אשר ׳׳׳
עשיתי מעל פני האדמה׃ ויעש ׳
נח ככל אשר צוהו יהוה׃ ונח בן ׳
שש מאות שנה והמבול היה ׳׳
מים על הארץ׃ ויבא נח ובניו ׳׳
ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה
מפני מי המבול׃ מן הבהמה ׳׳׳׳
הטהורה ומן הבהמה אשר איננה
טהרה ומן העוף וכל אשר רמש
על האדמה׃ שנים שנים באו אל
נח אל התבה זכר ונקבה כאשר
צוה אלהים את נח׃ ויהי לשבעת
הימים ומי המבול היו על הארץ׃
בשנת שש מאות שנה לחיי נח ׳
בחדש השני בשבעה עשר יום ׳
לחדש ביום הזה נבקעו כל ׳׳׳
מעינות תהום רבה וארבת ׳׳׳׳
השמים נפתחו׃ ויהי הגשם על ׳
הארץ ארבעים יום וארבעים ׳׳
לילה׃ בעצם היום הזה בא נח ׳׳
ושם וחם ויפת בני נח ואשת ׳
נח ושלשת נשי בניו אתם אל ׳
התבה׃ המה וכל החיה למינה וכל
הבהמה למינה וכל הרמש הרמש
על הארץ למינהו וכל העוף ׳׳׳
למינהו כל צפור כל כנף׃ ויבאו
אל נח אל התבה שנים שנים ׳׳

Primitiua heb.

רבע
מחה קום
עשה פנה עשה
מאה בול
בוא
איש נשה
פנה
טהר
שנה בוא
היה
יום בול היה
שנה מאה חיה
בקע
עין תהם
פתח
רבע
בוא
איש
נשה
צפר בוא
שנה

Trãſla. B. Hiero.

quadraginta diebus & quadraginta noctibus & delebo oẽm ſubſtã-tiam quam ooooooooooo feci de ſupficie terre. Fecit ergo ooooooooooo Noe oĩa q̃ mãdauerat ei dominus. Eratq̃ oooo ſexcentorũ annorũ q̃ñ diluuii aq̃ inundauerũt ſuper terrã. Et ingreſ-ſus eſt noe & filii eius: vxor eius: & vxores fi-liorũ eius cũ eo in arcã propter aquas diluuii. De animantibus quoq̃ mundis & immundis oooooooooooooooo oooooo & de volucribus & ex oĩ qđ mouetur oooooo ſuper terrã duo & duo igreſſi ſunt ad ooooooo noe in arcã maſculus & femina: ſicut oooooo p̃cepat deus noe. Cũ q̃ trãſiſſent ſeptem oooo dies: aq̃ diluuii inũda-uerũt ſup terram. ooooo Anno ſexcẽteſimo vi-te noe ooooooooooooooooo menſe ſcđo: ſeptio de-cimo die oooooooooooooo menſis rupti ſunt oẽs ooooooooooooo ooooooooooo fontes abyſſi magne: & cataracte ooooooooooo celi aperte ſunt: & fctã eſt pluuia ſuper oooooooo terrã quadraginta die-bus & quadraginta oooo noctibus. In articulo diei illius ingreſſus eſt noe & ſem & cham & iaphet filii eius: & vxor illius & tres vxores fi-liorũ eius cũ eis in oooo arcã: ipſi & omne aĩal ſm genus ſuũ: vniuer-ſaq̃ iumẽta in gñe ſuo: & omne qđ mouetur ſup terrã ĩ genere ſuo: cunctumq̃ volatile ooo ſm genus ſuũ: Vniuer-ſe aues oẽſq̃ volucres ingreſſe ſunt ad noe ĩ arcam bina & bina oooo

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

quadraginta diebus ⁊ quadragĩta noctibus.
τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας.
et delebo oẽs reſurrectionẽ: quã feci
καὶ ἐξαλείψω πᾶσαν τὴν ἐξανάστασιν, ἣν ἐποίησα
a facie terre: ab hoĩe vſq̃ ad pecus. et
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. καὶ
fecit noe oĩa: q̃cũq̃ precepit ei dñs
ἐποίησε νῶε πάντα, ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ
deus. noe ãt erat ãnorũ ſexaginta. ⁊ diluuiũ
θεός. νῶε δὲ ἦν ἐτῶν ἑξακοσίων, καὶ ὁ κατακλυσμὸς τοῦ
aque fuit ſup terrã. ingreſſus ẽ ãt noe ⁊ filij
ὕδατος ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς. εἰσῆλθε δὲ νῶε καὶ οἱ υἱοὶ
eius ⁊ vxor eius: et vxores filiorũ e- Mat. 24. d.
αὐτοῦ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐ-
ius: cum eo in arcam: p̃pt aquã di-
τοῦ, μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτόν, διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κα- B
luuij. ⁊ de iumẽtis mundis: et
τακλυσμοῦ. καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ
de iumẽtis nõ mundis. et de volu
ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν. καὶ ἀπὸ τῶν πε-
cribus: ⁊ de omnibus reptilibus reptã-
τεινῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόν-
tibus ſup terrã: duo duo: de oĩbus ingreſſa ſũt ad
των ἐπὶ τῆς γῆς, δύο δύο, ἀπὸ πάντων εἰσῆλθε πρὸς
noe in arcam maſculus ⁊ femina. ſicut precepit
νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν ἄρσεν καὶ θῆλυ. καθὰ ἐνετείλα-
dñs deus noe. et factũ ẽ poſt ſeptem dies:
το κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε. καὶ ἐγένετο μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας,
et aqua diluuij facta ẽ ſup terrã:
καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς,
in ſexcẽteſimo ãno: in vita noe: ſecũ
ἐν τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει, ἐν τῇ ζωῇ τοῦ νῶε, τοῦ δευτέ-
do menſe: ſeptima ⁊ vigeſima menſis. in die
ρου μηνός, ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός. ἐν τῇ ἡμέρᾳ
hac rupti ſũt oẽs fontes abyſſi:
ταύτῃ ἐρράγησαν πᾶσαι αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου,
et cataracte celi aperte ſũt. et facta
καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἠνεῴχθησαν. καὶ ἐγένε-
eſt pluuia ſup terrã quadragĩta diebus ⁊ qua- C
το ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσ-
draginta noctibus. in die hac ingreſſus ẽ noe:
σαράκοντα νύκτας. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἰσῆλθε νῶε,
ſem: cham: iaphet filij noe: et vxor noe: ⁊
σήμ, χάμ, ἰάφεθ οἱ υἱοὶ νῶε, καὶ ἡ γυνὴ νῶε, καὶ αἱ
tres vxores filiorũ eius cũ eis in ar
τρεῖς γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῶν εἰς τὴν κι-
cam. et oẽs beſtie terre ſm genus: et
βωτόν. καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ
oĩa iumẽta terre ſm genus: ⁊ omne
πάντα τὰ κτήνη τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ πᾶν
volucre volatile ſm genus: ⁊ oẽ reptile qđ
ὄρνεον πετεινὸν κατὰ γένος, καὶ πᾶν ἑρπετὸν κι-
mouetur ſup terrã ſm genus: ingreſſa ſũt ad
νούμενον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος, εἰσῆλθε πρὸς
noe in arcam: bina bina
νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, δύο δύο oooooooooooooo

Trãſla. Chal.

ארבעין יממין וארבעין לילון ואמחי ית כל יקומא דעבדית מעל אפי ארעא׃ ועבד
נח ככל דפקדיה ייי׃ ונח בר שית מאה שנין וטופנא הוה מיא על ארעא׃ ואתא נח
ובנוהי ואתתיה ונשי בנוהי עמיה לתיבותא מן קדם מי טופנא׃ מן בעירא דכיתא ומן
בעירא דליתהא דכיתא ומן עופא וכל דרחיש על ארעא׃ תרין תרין עלו עם נח ׳׳׳
לתיבותא דכר ונוקבא כמה דפקיד ייי ית נח׃ והוה לזמן שבעא יומין ומי טופנא
הוו על ארעא׃ בשנת שית מאה שנין לחיי נח בירחא תנינא בשבעא עשרא יומא
לירחא ביומא הדין אתבזעו כל מבועי תהומא רבא וכוי שמיא אתפתחו׃ והוה מיטרא
נחית על ארעא ארבעין יממין וארבעין לילון׃ בכרן יומא הדין על נח ושם וחם ויפת
בני נח ואתת נח ותלת נשי בנוהי עמהון לתיבותא׃ אינון וכל חיתא לזנה וכל ׳׳
בעירא לזנה וכל רחשא דרחיש על ארעא לזנוהי וכל עופא לזנוהי כל ציפר כל ׳
פרח׃ ועלו עם נח לתיבותא תרין תרין ׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳

Interp. chal.

quadraginta diebus ⁊ q̃draginta noctibus: ⁊ delebo omnẽ ſubſtantiã quã feci deſup faciem terre. Et fecit noe iuxta oĩa q̃ precepit ei dñs. Et noe erat filius ſex centorũ annorũ: ⁊ diluuiũ aque fuit ſup terrã. Et igreſ-ſus eſt noe ⁊ filij eius ⁊ vxor ei9 ⁊ vxores filiorũ eius cum eo in arcã: a facie aque diluuij. De aĩalibus mũ-dis ⁊ de aĩalibus immũdis et de volucribus ⁊ de oĩ-bus q̃ reptant ſup terrã bina ⁊ bina intrauerũt cum noe in arcam maſculus ⁊ femina: ſicut precepit deus noe. Et factũ eſt poſt tẽpus ſeptẽ dierũ ⁊ aque dilu-uij fuerũt ſup terrã. In anno ſexcenteſimo vite noe in menſe ſecũdo in decimaſeptima die menſis in die hac rupti ſunt omes fontes abyſſi magne: et feneſtre celi aperte ſunt. ⁊ pluuia deſcendit ſup terrã quadra ginta diebus ⁊ q̃draginta noctibus. In articulo diei huius ingreſſus eſt noe ⁊ ſem et cham ⁊ iapheth fi-lij noe: ⁊ vxor noe ⁊ tres vxores filiorũ eius cũ eis in arcam: ipſi ⁊ omne animal ſm genus ſuũ: ⁊ oĩa iumẽ-ta ſm genus ſuũ: et omnia reptilia que reptant ſup terram ſecundũ genus ſuũ: et oẽs volucres ſecundũ ſpecies ſuas: oĩs auis ⁊ omne quod volat. Et ingreſ-ſi ſunt cum noe in arcam bina ⁊ bina: ooooooooo

Primitiua chal.

רבע מחה קום
שנה
אנת נשה תבה
דכה עול
תבה כמו
הוה שנה חיה
בזע נבע רבב
כוא פתח רבע
יום עול אנת
נשה תבה חיה
זנא עול

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

et oī carne in q̄ eſt ſpiritus vite. et
ἀπὸ πάσης σαρκός, ἐν ᾗ ἐστι πνεῦμα ζωῆς. καὶ τὰ
q̄ ingreſſa ſunt. maſculus ⁊ femina ex omni car
εἰσπορευόμενα ἄρσεν καὶ θῆλυ ἀπὸ πάσης σαρ-
ne ingreſſa ſūt ad noe: in arcam. ſicut prece-
κός, εἰσῆλθε πρὸς νῶε, εἰς τὴν κιβωτόν. καθὰ ἐνετεί-
pit dñs deus noe. et clauſit dñs deus de foris eius
λατο κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε. καὶ ἔκλεισε κύριος ὁ θεὸς ἔξωθεν αὐτοῦ
arcam. et factū ē diluuium quadra-
τὴν κιβωτόν. καὶ ἐγένετο ὁ κατακλυσμὸς τεσσαρά-
ginta diebus ⁊ quadraginta noctibus. ⁊ multi
κοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας. καὶ ἐπλη-
plicata ē aq̄. et eleuauit arcā: et exaltata ē a
θύνθη τὸ ὕδωρ. καὶ ἐπῆρε τὴν κιβωτόν, καὶ ὑψώθη ἀπὸ
terra. ⁊ inualuit aqua: ⁊ multiplicata ē val
τῆς γῆς. καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπληθύνθη σφό-
de ſup terrā. et ferebatur arca ſuper
Eccle. 39.c δρα ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐπεφέρετο ἡ κιβωτὸς ἐπάνω
aquā. at aqua inualuit nimis val-
τοῦ ὕδατος. τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεκράτει σφόδρα σφο-
de ſup terrā. et cooperuit oēs mōtes
D δρῶς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐπεκάλυψε πάντα τὰ ὄρη τὰ
excelſos q̄ erāt ſubter celum. quindecim
ὑψηλά, ἃ ἦν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ. δεκαπέντε
cubitos deſuper exaltata ē aqua: ⁊ cooperuit om
πήχεις ἐπάνω ὑψώθη τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπεκάλυψε πάν-
nes mōtes. ⁊ mortua ē oīs caro q̄ mouebat̄ ſup
τα τὰ ὄρη. καὶ ἀπέθανε πᾶσα σὰρξ κινουμένη ἐπὶ
terra: volatiliū: ⁊ iumētorū. ⁊ beſtia
τῆς γῆς, τῶν πετεινῶν, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν θηρί-
rū: et oē reptile qđ mouet̄ ſup terrā: ⁊ oīs
ων, καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς
homo: et oīa q̄cūq; habēt ſpiritū vite: ⁊ oīs
ἄνθρωπος, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πνοὴν ζωῆς, καὶ πᾶς
q̄ erat ſup aridā: mortuus ē. ⁊ deleuit oē
Sap. 1.a. ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἀπέθανεν. καὶ ἐξήλειψε πᾶν τὸ
ſurgēs: qđ erat ſup faciē terre: ab homine
ἀνάστημα, ὃ ἦν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου
C vſq; ad pecus: et reptilia: et volucres ce
ἕως κτήνους, καὶ ἑρπετῶν, καὶ πετεινῶν τοῦ οὐρα-
li. et deleta ſunt de terra. ⁊ remanſit
νοῦ. καὶ ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ κατελείφθη
noe ſolus: et q̄ cum eo in arca. et exaltata ē
νῶε μόνος, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ. καὶ ὑψώθη
aqua ſup terrā diebus centū quinquagita.
τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς ἡμέρας ἑκατὸν πεντήκοντα.
Ca.8. A Et recordatus ē deus noe: et omniū be
καὶ ἀνεμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ νῶε, καὶ πάντων τῶν θηρί-
ſtiaꝝ: ⁊ omniū iumētoꝝ: et omniū vola-
ων, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάντων τῶν πε-
tiliū: et omniū reptiliū reptantiū:
τεινῶν, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων,
q̄cūq; erāt cū eo in arca. et induxit
ὅσα ἦν μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτόν. καὶ ἐπήγαγεν ὁ
deus ſpiritū ſup terrā: ⁊ ceſſauit
θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκόπασεν

Tranſla. B. Hiero.

ex omni carne in qua erat ſpiritus vite. Et q̄ ingreſſa ſunt: maſculus & femia ex oī carne introierunt: ſicut p̄ceperat ei deus: & incluſit eū dñs de foris. Factūq; eſt diluuiū quadragita dieb9 ſup terrā: & mltiplicate ſūt aq̄: & eleuauerūt arcā ī ſublime a terra. Vehemēter eī inundauerūt & oīa repleuerunt in ſupficie terre. Porro arca ferebatur ſuper aquas: & aque preualuerunt nimis ſuper terrā: optiq; ſūt omnes montes excelſi ſub vniuerſo celo. Quindecī cubitis altior fuit aqua ſup mōtes quos opuerat. Cōſūptaq; ē oīs caro q̄ mouebatur ſuper terram volucrū animantiū beſtiarum: omniumq; reptilium q̄ reptant ſup terram. Vniuerſi homines & cuncta in quibus ſpiraculum vite eſt in terra: mortua ſunt. Et deleuit omnem ſubſtantiam q̄ erat ſuper terram ab hoīe vſq; ad pecus: tam reptile q̄ volucres celi: & delete ſunt de terra. Remāſit aūt ſolus Noe & qui cū eo erāt in arca. Obtinueruntq; aq̄ terrā cētū quinquaginta diebus. Ca.8.

Recordatus aūt deus noe cunctorumq; animantium: & omnium iumentorum que erāt cum eo in arca: adduxit ſpm̄ ſuper terram: & imminute ſunt

Tex. Heb.

מכל הבשר אשר בו רוח חיים׃
והבאים זכר ונקבה מכל בשר
באו כאשר צוה אתו אלהים
ויסגר יהוה בעדו׃ ויהי המבול
ארבעים יום על הארץ וירבו
המים וישאו את התבה ותרם
מעל הארץ׃ ויגברו המים וירבו
מאד על הארץ ותלך התבה על
פני המים׃ והמים גברו מאד מאד
על הארץ ויכסו כל ההרים
הגבהים אשר תחת כל השמים׃
חמש עשרה אמה מלמעלה גברו
המים ויכסו ההרים׃ ויגוע כל
בשר הרמש על הארץ בעוף
ובבהמה ובחיה ובכל השרץ
השרץ על הארץ וכל האדם׃
כל אשר נשמת רוח חיים באפיו
מכל אשר בחרבה מתו׃ וימח את
כל היקום אשר על פני האדמה
מאדם עד בהמה עד רמש ועד
עוף השמים וימחו מן הארץ
וישאר אך נח ואשר אתו בתבה׃
ויגברו המים על הארץ חמשים
ומאת יום׃ ויזכר אלהים
את נח ואת כל החיה ואת כל
הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר
אלהים רוח על הארץ וישכו

Primitiua. heb.

חיה
בוא
בוא
סגר היה
נשא רום
גבר רבה
הלך
פנה
כסה הרר
עלה
גוע
חיה
מות מחה
קום פנה
מחה
שאר
גבר
מאה זכר
Ca. viij.
עבר
שכך

Tranſla. Chal.

מכל בשרא דביה רוחא דחיי׃ ועליא דכר ונוקבא מכל בשרא עלו כמא דפקיד יתיה
יי ואגין יי עלוהי׃ והוה טופנא ארבעין יומין על ארעא וסגיאו מיא ונטלו ית
תיבותא ואיתרמת מעל ארעא׃ ותקיפו מיא וסגיאו לחדא על ארעא ומהלכא
תיבותא על אפי מיא׃ ומיא תקיפו לחדא לחדא על ארעא ואתחפיאו כל טוריא
רמיא דתחות כל שמיא׃ חמש עשרה אמין מלעילא תקיפו מיא וחפו טוריא׃ ומית
כל בשרא דרחיש על ארעא בעופא ובבעירא ובחיתא ובכל רחשא דרחיש על ארעא
וכל אנשא׃ כל דנשמתא רוחא דחיי באפוהי מכל דביבשתא מיתו׃ ומחא ית כל
יקומא דעל אפי ארעא מאינשא עד בעירא עד רחשא ועד עופא דשמיא
ואתמחיאו מן ארעא ואשתאר ברם נח ודעמיה בתיבותא׃ ותקיפו מיא על ארעא
מאה וחמשין יומין׃ Ca. viij. ודכיר יי ית נח וית כל חיתא וית כל בעירא
דעמיה בתיבותא ואעבר יי רוחא על ארעא ונחו

Interp. chal.

ex omni carne in qua eſt ſpūs vite. Et q̄ ingreſſa ſunt maſculus ⁊ femina ex omī carne introierūt: ſicut precepit ei dñs: et protexit dñs ſup eum. Et fuit diluuiū q̄draginta diebus ſup terrā: et creuerūt aque: ⁊ eleuauerūt arcā: ⁊ eleuata eſt deſup terrā. ⁊ p̄ualuerunt aque ⁊ creuerūt valde ſup terrā: ⁊ ferebatur arca ſup faciē aquarū. Et aque preualuerūt valde nimis ſup terrā: ⁊ operti ſunt oēs mōtes excelſi qui ſunt ſub oībus celis. Quindecim cubitis altitudine p̄ualuerūt aque: ⁊ operuerūt montes. Et mortua eſt oīs caro q̄ mouebat̄ ſup terrā in volucribus ⁊ in aīalibus et in beſtijs ⁊ in omī reptili qđ reptat ſup terrā: ⁊ oēs homines. Omīa in q̄bus eſt ſpiraculū ſpūs vite in naribus ſuis: ex oībus q̄ ſunt in arida mortua ſunt. Et deleuit oēm ſubſtātiā q̄ erat ſup faciē terre: ab homine vſq; ad iumētū vſq; ad reptile ⁊ vſq; ad volucres celi: ⁊ deleta ſunt de terra: ⁊ relictus eſt ſolūmodo noe ⁊ q̄ cum eo erant in arca. Et preualuerunt aque ſup terram centum et quinquaginta diebus. Cap. 8.

Et recordatus eſt deus noe ⁊ oīm aīalium ⁊ oīm iumentoꝝ que erant cum eo in arca: ⁊ trāſire fecit deus ventum ſuper terram: ⁊ ceſſarunt

Primitiua chal.

חיה עול כמו
גנן רבע
תבה רום הלך
חפף
רום אמה עלה
חפה מות חיה
חיה מות
קום
מחא שאר
תבה חיה
עבר נוח

© Biblioteca Nacional de España

סכר | עין | תהם הַמַּיִם: וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנֹת תְּהוֹם
כלא וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן
שוב הַשָּׁמָיִם: וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ
הלך | חסר הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה
מאה | נוח חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם: וַתָּנַח הַתֵּבָה
הרר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ עַל הָרֵי אֲרָרָט: וְהַמַּיִם הָיוּ
הלך | חסר | עשר הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
ראה בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ
הרר | היה | קצץ רָאשֵׁי הֶהָרִים: וַיְהִי מִקֵּץ
רבע | פתח | חלל אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן
שלח הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְשַׁלַּח אֶת
הָעֹרֵב וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד
יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ: וַיְשַׁלַּח
ראה | קלל אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הֲקַלּוּ
פנה הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: וְלֹא
נוח מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ
שוב וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּבָה כִּי מַיִם
פנה | שלח עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ
לקח | בוא וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל
הַתֵּבָה: וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים
אֲחֵרִים וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מִן
בוא הַתֵּבָה: וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת
עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ
קלל וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ:
יחל וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים
שלח וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה

Trãſla. B. Hiero.

[u]aque: [x]& clauſi ſunt [y]fon
tes [z]abyſſi
[a]& cataracte [b]celi: [c]& pro
hibite ſunt [d]pluuie [e]de
[f]celo. [g]Reuerſeqʒ ſunt [h]a-
que [i]de [k]terra
[l]euntes [m]& redeũtes: [n]&
ceperunt minui [p]poſt
[r]centum [q]quinquaginta
[s]dies. [t]Requieuitqʒ [u]arca
[x]menſe [y]ſeptimo: [a]viceſi-
mo [z]ſeptimo [b]die
[c]menſis [d]ſuper [e]montes
[f]armenie. [g]At vero aque
[h]ibant [k]& decreſcebant
[l]vſqʒ ad [n]decimũ [m]mẽſe.
[o]Decimo enim mẽſe [p]prima
die [q]menſis [r]apparuerũt
[s]cacumina [t]montium.
[u]Cumqʒ [x]tranſiſſent [y]q̃-
draginta [z]dies: [a]aperiens
[b]noe [d]feneſtram
[e]arce [f]quam [g]fecerat [h]di-
miſit
[k]coruũ. qui [l]egredieba-
tur [n]& reuertebatur: [o]do
nec [p]ſiccarẽtur [q]aque [r]ſu-
per [s]terram. [t]Emiſit quo
qʒ [x]columbam poſt eum
[y]vt videret [a]ſi iã ceſſaſſet
[b]aque [c]ſuper [d]faciem [e]ter
re.
[f]q̃ cũ nõ [g]inueniſſet vbi
[i]requieſceret [l]pes eius
[m]reuerſa eſt [n]ad eũ [o]in [p]ar
cã. [r]Aque [q]enim erãt
[s]ſup [u]vniuerſã [x]terrã. [y]Ex
tenditqʒ [z]manum ſuam:
[a]& apprehenſam [b]intulit
[c]in
[f]arcam. [g]Expectatis aũt
[h]vltra [i]ſeptem [k]diebus
[l]aliis: [m]rurſum [n]dimiſit
[p]columbam [q]ex
[r]arca. [s]At illa venit [t]ad
eum [x]ad
[y]veſperã: [z]portãs [a]ramũ
[b]oliue virẽtib᷒ [c]foliis [d]in
ore ſuo. [e]Intellexit ergo
[f]noe [g]qꝺ [h]ceſſaſſent [i]aque
[k]ſup [l]terrã. [m]Expectauit
qʒ [n]nihilominus [o]ſeptẽ [q]a
lios [p]dies: [r]& emiſit [t]colũ
bam: [u]q̃ non

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

aqua. et cooperti ſunt fontes
τὸ ὕδωρ. καὶ ἐπεκαλύφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς
abyſſi et cataracte celi. et re
ἀβύσσου, καὶ οἱ καταράκται τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐνε
miſſa ē aqua vadens a terra. τ im
δίδου τὸ ὕδωρ πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἠ-
minuebaꝛ aqua: poſt centum quiquagita
λαττονοῦτο τὸ ὕδωρ, μετὰ ἑκατὸν πεντήκοντα
dies. et ſedit arca in ſeptimo mē
ἡμέρας. καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ ἑβδόμῳ μη
ſe: ſeptima τ vigeſima menſis: ſup mõtes ara-
νί, ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ἀρα
rat. aqua diminuebaꝛ vſqʒ ad decimũ mē-
ράτ. τὸ ὕδωρ ἠλαττονοῦτο ἕως τοῦ δεκάτου μη-
ſem. apparuerũt ãt capita mõtiũ in de
νός. ὤφθησαν δὲ αἱ κεφαλαὶ τῶν ὀρέων ἐν τῷ δε
cimo menſe: prima menſis. τ factũ ē poſt
κάτῳ μηνί, τῇ πρώτῃ τοῦ μηνός. καὶ ἐγένετο μετὰ
quadraginta dies. et aperuit noe feneſtrã
τεσσαράκοντα ἡμέρας. καὶ ἀνέῳξε νῶε τὴν θυρίδα
arce: quã fecit. et miſit cor
τῆς κιβωτοῦ, ἣν ἐποίησε. καὶ ἀπέστειλε τὸν κόρα-
uũ ad vidēdũ: ſi ceſſauit aqua. et exiens:
κα ἰδεῖν, εἰ κεκόπακε τὸ ὕδωρ. καὶ ἐξελθών,
non eſt reuerſus: donec ſiccaretur aqua
οὐκ ἀνέστρεψεν, ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ
a facie terre. τ emiſit co
ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. καὶ ἐξαπέστειλε τὴν
lumbã poſt eũ: vt videret: ſi ceſſauit
περιστερὰν ὀπίσω αὐτοῦ, ἰδεῖν, εἰ κεκόπακε
aqua a facie terre. τ nõ inue
τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. καὶ μὴ εὑροῦ
niēs columba requiem pedibus ſuis:
σα ἡ περιστερὰ ἀνάπαυσιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς,
reuerſa ē ad eum in arcam: qꝛ a-
ὑπέστρεψεν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν κιβωτόν, ὅτι ὕ-
qua erat ſup oēm faciē terre. τ ex-
δωρ ἦν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. καὶ ἐκ-
tendēs manũ ſuã: accepit eã: et indu-
τείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσήγα
xit eã ad ſe in arcam. et expectãs
γεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν κιβωτόν. καὶ ἐπισχὼν
vltra ſeptē dies: emiſit colũbam ex
ἔτι ἑπτὰ ἡμέρας, ἐξαπέστειλε τὴν περιστερὰν ἐκ τῆς
arca. τ reuerſa ē ad eũ columba. τ
κιβωτοῦ. καὶ ἀπέστρεψε πρὸς αὐτὸν ἡ περιστερά. καὶ
habebat foliũ oliue feſtucã in ore ſuo.
εἶχεν φύλλον ἐλαίας κάρφος ἐν τῷ στόματι αὐτῆς.
et cognouit noe: qꝺ ceſſauit aqua a fa
καὶ ἔγνω νῶε, ὅτι κεκόπακε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώ-
cie terre. τ expectãs adhuc ſeptē dies: emi
που τῆς γῆς. καὶ ἐπισχὼν ἔτι ἑπτὰ ἡμέρας, ἐξα-
ſit columbã: τ nõ addidit
πέστειλε τὴν περιστεράν, καὶ οὐ προσέθετο

Primitiua chal. | **Tranſla. Chal.**

סכר | נבע | מא מַיָּא: וְאִסְתְּכַרוּ מַבּוּעֵי תְהוֹמָא וְכַוֵּי שְׁמַיָּא וְאִתְכְּלִי מִטְרָא מִן שְׁמַיָּא: וְתָבוּ מַיָּא מֵעַל
כלא | תוב | נח אַרְעָא אָזְלִין וְתָיְבִין וַחֲסַרוּ מַיָּא מִסּוֹף מְאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין: וּנְחַת תֵּיבוּתָא בְּיַרְחָא
תבה | חזא | ראש שְׁבִיעָאָה בְּשִׁבְעַת עֲשַׂר יוֹמָא לְיַרְחָא עַל טוּרֵי קַרְדּוּ: וּמַיָּא הֲווֹ אָזְלִין וְחָסְרִין עַד יַרְחָא
רבע | יום עֲשִׂירָאָה בַּעֲשִׂירָאָה בְּחַד לְיַרְחָא אִתַּחֲזִיאוּ רֵישֵׁי טוּרַיָּא: וַהֲוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין
נפק | תוב וּפְתַח נֹחַ יָת כַּוַּת תֵּיבוּתָא דַּעֲבַד: וְשַׁלַּח יָת עוֹרְבָא וּנְפַק מִיפַּק וְתָאִיב עַד דִּיבִישׁוּ
חזא | שכח מַיָּא מֵעַל אַרְעָא: וְשַׁלַּח יָת יוֹנָה מִלְּוָתֵיהּ לְמִחְזֵי אִם קַלּוּ מַיָּא מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא: וְלָא
נוח | תוב | תבה אַשְׁכַּחַת יוֹנָה מְנָח לְפַרְסַת רַגְלַהּ וְתָבַת לְוָתֵיהּ לְתֵיבוּתָא אֲרֵי מַיָּא עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא
יושט | עול | ארך וְאוֹשֵׁיט יְדֵיהּ וְנַסְבַהּ וְאַעֵיל יָתַהּ לְוָתֵיהּ לְתֵיבוּתָא: וְאוֹרִיךְ עוֹד שִׁבְעָא יוֹמִין אָחֳרָנִין
יסף | תבה | אתא וְאוֹסִיף שַׁלַּח יָת יוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא: וַאֲתַת לְוָתֵיהּ יוֹנָה לְעִדָּן רַמְשָׁא וְהָא טְרַף זֵיתָא
מחא | קלל | ארך תְּבִיר מַחֵית בְּפוּמַהּ וִידַע נֹחַ אֲרֵי קַלּוּ מַיָּא מֵעַל אַרְעָא: וְאוֹרִיךְ עוֹד שִׁבְעָא יוֹמִין
יסף אָחֳרָנִין וְשַׁלַּח יָת יוֹנָה וְלָא אוֹסִיפַת

Interp̃. chal.

aque. Et clauſi ſunt fontes abyſſi τ feneſtre celi: τ ꝓhibita eſt pluuia de celo. Et reuerſe ſunt aque deſup terrã euntes τ reuertẽtes: τ diminute ſunt aque poſt centũ τ q̃nquaginta dies. et q̃euit arca in menſe ſeptimo in decimaſeptima die mẽſis ſup montes cardu. Et aque ibant τ diminuebãtur vſqʒ ad decimũ menſem: in prima die menſis decimi apparuerũt capita montiũ. Et factũ eſt in fine quadraginta dierum: et aperuit noe feneſtraʒ arce quam fecerat: et emiſit coruũ: et egrediebatur τ reuertebaꝛ: donec ſiccarẽtur aque deſuper terrã. Et emiſit columbaʒ a ſe: vt videret ſi alleuiate fuiſſent aque deſup faciem terre. Et non inuenit columba requieʒ plante pedis ſui: τ reuerſa eſt ad eum in arcam: quoniã aque erant ſup faciem vniuerſe terre: et extendit manũ ſuam τ tulit eam: τ induxit eam ſecuʒ in arcam. Et expectauit adhuc ſeptem diebus aliis: et rurſus emiſit columbam ex arca. Et venit ad eum columba in tempore veſpertino: et ecce folium oliue quod decerpſerat ore ſuo: et cognouit noe quod aque iminute erant deſup terram. Et expectauit vltra ſeptem diebus aliis: et emiſit columbam: et nunquam

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

reuerti ad eũ vltra. et factũ ẽ in vno
τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς αὐτὸν ἔτι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνὶ
G et ſexcẽteſimo anno: in vita noe: primo mẽ
καὶ ἑξακοσιοστῷ ἔτει, ἐν τῇ ζωῇ τοῦ νῶε, τοῦ πρώτου μη
ſe defecit aqua a facie terre.
νὸς ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
et aperuit noe tectũ arce: quã fe
καὶ ἀπεκάλυψε νῶε τὴν στέγην τῆς κιβωτοῦ, ἣν ἐποίη
cit. et vidit: ꝙ defecit aqua a facie
σεν. καὶ εἶδεν, ὅτι ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου
terre. in aũt ſecũdo mẽſe ſeptima ⁊ decima die
τῆς γῆς. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μηνὶ ἑπτὰ καὶ δεκάτῃ ἡμέ
arefacta ẽ terra. et ſeptima ⁊ vigeſima mẽſis ape
ρα ἐξηράνθη ἡ γῆ. καὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἀνέῳ
ruit arcam. et ait dñs deus noe: dicẽs: egre
ξε τὴν κιβωτόν. καὶ εἶπεν κς ὁ θς τῷ νῶε, λέγων, ἔξελ
dere de arca tu: ⁊ filii tui: ⁊ vxor tua:
θε ἐκ τῆς κιβωτοῦ σύ, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου,
et vxores filiorũ tuoꝝ tecũ: ⁊ oẽs
καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου μετὰ σοῦ, καὶ πάντα
beſtie quecũqꝫ ſũt tecũ: ⁊ ois caro a vola
τὰ θηρία ὅσα ἐστὶ μετὰ σοῦ, καὶ πᾶσα σὰρξ ἀπὸ πε
tilibus vſqꝫ ad iumẽta: ⁊ oẽ reptile qđ mouet̃ ſup
τεινῶν ἕως κτηνῶν, καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ
terrã: educ tecũ et creſcite et
ſ.i.c.⁊ .d. ⁊ ĩfra. 9.a. τῆς γῆς, ἐξάγαγε μετὰ σεαυτοῦ. καὶ αὐξάνεσθε καὶ
multiplicamini: ⁊ replete trã. ⁊ egreſſus ẽ noe:
πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. καὶ ἐξῆλθε νῶε,
et vxor eius: et filij eius ⁊ vxores
καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν
D filioꝝ eius cum eo: et oẽs beſtie. et om
υἱῶν αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ θηρία, καὶ πάν
nia iumẽta: ⁊ oẽ volatile: et oẽ reptile
τα τὰ κτήνη, καὶ πᾶν πετεινόν, καὶ πᾶν ἑρπετὸν
quod mouet̃ ſup terrã: egreſſa ſũt ex arca. et
κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ. καὶ
edificauit noe altare dño. ⁊ accepit de
ᾠκοδόμησε νῶε θυσιαστήριον τῷ κῷ. καὶ ἔλαβεν ἀπὸ
cunctis iumentis mundis: et de cũctis
πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων
volatilibus mundis: et obtulit holocau
τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαύτω
ſtũ ſup altare. ⁊ odoratus ẽ dñs deus odorẽ
σιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ὠσφράνθη κς ὁ θς ὀσμὴν
ſuauitatis. ⁊ ait dñs deus. recogitans: nõ ad
εὐωδίας. καὶ εἶπε κύριος ὁ θς, διανοηθείς, οὐ μὴ προσ
dam vltra maledicere terre: propt̃ opera ho
θήσω ἔτι καταράσασθαι τὴν γῆν, διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀν
minũ. q2 incumbit cogitatio hominis dili
θρώπων. ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπι
genter ad mala: ex adoleſcẽtia ſua. non ad
μελῶς ἐπὶ τὰ πονηρά, ἐκ νεότητος αὐτοῦ. οὐ προσ
dam igit̃ percutere oẽm carnẽ viuẽtẽ: ſicut feci cũctis diebus terre. ſemẽtis
θήσω οὖν πατάξαι πᾶσαν σάρκα ζῶσαν, καθὼς ἐποίησα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς. σπέρμα

Tranſla. B. Hiero.

ẽ reuerſa vltra ad eum. igitur ſexcẽteſimo primo anno: primo mẽſe prima die menſis imminute ſunt aque ſuper terrã. Et aperiens noe tectum arce aſpexit: viditqꝫ ꝙ exſiccata eſſet ſuperficies terre. Menſe ſecundo ſeptimo & viceſimo die menſis arefacta eſt terra. Locutus eſt autem deus ad noe dicens. Egredere de arca tu & vxor tua: filii tui & vxores filiorũ tuorũ tecũ. Cũcta aĩantia q̃ ſunt apud te: ex oĩ carne tam ĩ volatilibus q̃ꝫ in beſtiis & vniuerſis reptilibus q̃ reptãt ſup terrã: educ tecũ: & ĩgredimini ſuper terram. Creſcite & multiplicamĩ ſuper eã. Egreſſus ẽ ergo noe & filii eius & vxor illius & vxores filiorũ eius cũ eo. Sed & oĩa aĩantia iumẽta & reptilia que reptant ſuper terrã ſm genus ſuũ egreſſa ſunt de arca. Edificauit aũt noe altare dño: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis: obtulit holocauſta ſuper altare. Odoratuſqꝫ eſt dñs odorẽ ſuauitatis: & ait ad eũ. Nequaq̃ꝫ vltra maledicam terre propter homĩes. Senſus enim & cogitatio humani cordis in malum prona ſunt ab adoleſcẽtia ſua. Nõ igĩ vltra ꝑcutiã oẽm aĩmã viuẽtẽ: ſic feci. Cũctis dieb9 terre ſemẽtis

Tex. Heb.

שוב אליו עוד: ויהי באחת ושש
מאות שנה בראשון באחד
לחדש חרבו המים מעל הארץ
ויסר נח את מכסה התבה וירא
והנה חרבו פני האדמה: ובחדש
השני בשבעה ועשרים יום
לחדש יבשה הארץ: וידבר
אלהים אל נח לאמר: צא מן
התבה אתה ואשתך ובניך ונשי
בניך אתך: כל החיה אשר אתך
מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל
הרמש הרמש על הארץ הוצא
אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו
על הארץ: ויצא נח ובניו ואשתו
ונשי בניו אתו: כל החיה כל
הרמש וכל העוף כל רומש על
הארץ למשפחתיהם יצאו מן
התבה: ויבן נח מזבח ליהוה ויקח
מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף
הטהור ויעל עלת במזבח: וירח
יהוה את ריח הניחח ויאמר
יהוה אל לבו לא אסף לקלל עוד
את האדמה בעבור האדם כי יצר
לב האדם רע מנעריו ולא אסף
עוד להכות את כל חי כאשר
עשיתי: עד כל ימי הארץ זרע

Primitiua. heb.

היה
מאה
סור כסה ראה
פנה
שנה
דבר
יצא
איש נשה
יצא
פרה רבה
איש
שפח
בנה זבח לקח
טהר עלה עלה
ריח נוח
לבב יסף
עבר
רעע
נכה
עשה עוד יום

Tranſla. Chal.

למיתב לותיה עוד: והוה בשית מאה וחדא שנין בקדמאה בחד לירחא נגובו מיא מעל
ארעא ואעדי נח ית חופאה דתיבותא וחזא והא נגובו אפי ארעא: ובירחא תנינא
בעשרין ושבעא יומא לירחא יבשת ארעא: ומליל יי עם נח למימר: פוק מן תיבותא
את ואתתך ובנך ונשי בנך עמך: כל חיתא דעמך מכל בשרא בעופא ובבעירא ובכל
ריחשא דרחיש על ארעא תפיק עמך ויתילדון בארעא ויפשון ויסגון על ארעא:
ונפק נח ובנוהי ואתתיה ונשי בנוהי עמיה: כל חיתא וכל ריחשא וכל עופא כל
דרחיש על ארעא לזרעיתהון נפקו מן תיבותא: ובנא נח מדבחא קדם יי ונסיב מכל
בעירא דכיאתא ומכל עופא דכיא ואסיק עלוון על מדבחא: וקביל יי ברעוא ית
קורבניה ואמר יי במימריה לא אוסיף למילט עוד ית ארעא בדיל חובי אינשא
ארי יצרא דלבא דאינשא ביש מזעיריה ולא אוסיף עוד למימחי ית כל חיא כמא
דעבדית: עוד כל יומי ארעא זרועא

Interp. chal.

eſt reuerſa ad eum amplius. Et factũ eſt in ſexcenteſimo ⁊ vno anno: prima die menſis ſiccate ſunt aque deſup terrã: ⁊ abſtulit noe tectũ arce: et vidit: ⁊ ecce ſiccata erat facies terre. Et in mẽſe ſcđo vigeſima ſeptima die mẽſis: arefacta eſt terra. Et locutus eſt de9 cum noe dicẽs. Egredere de arca tu ⁊ vxor tua ⁊ filij tui: ⁊ vxores filiorũ tuoꝝ tecũ: ⁊ cuncta animãtia que tecũ ſunt ex omni carne tam de volucribus q̃ de iumentis ⁊ de reptilibus que reptant ſuper terrã educ tecum: ⁊ generent in terra: ⁊ multiplicẽtur ⁊ creſcant ſuper terrã. Et egreſſus eſt noe ⁊ filij ſui ⁊ vxor eius et vxores filiorũ ſuoꝝ cum eo. Omnia animalia ⁊ oĩa reptilia ⁊ omnes volucres omne quod mouetur ſup terrã ſm generationes eoꝝ egreſſa ſunt de arca. Et edificauit noe altare corã dño: ⁊ tulit ex oĩbus animalibus mundis ⁊ ex oĩbus volucribus mundis: ⁊ obtulit holocauſtũ ſuper altare. Et ſuſcepit dñs cum beneplacito oblationem eius: et dixit dñs in verbo ſuo non addam maledicere rurſus terram propter peccata hominũ: quoniã ſenſus cordis humani malus eſt ab infantia ſua: ⁊ non addã vltra percutere omne viuẽs: ſicut feci. Adhuc oĩbus diebus terre ſeminatio

Primitiua chal.

תוב שנה
עדה חפה תבה
תנה אמר נפק
נשה חיה
נפק ילד נפש
סגא נשה חיה
תבה בנה דבח
דכה נסק עלה
אמר יסף לוט
מחא חיה

© Biblioteca Nacional de España

וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם
וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ׃ וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וַיֹּאמֶר
לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ׃
וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל
חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹף הַשָּׁמָיִם
בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל
דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ׃ כָּל רֶמֶשׂ
אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה
כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת כֹּל׃
אַךְ בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ׃
וְאַךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם
אֶדְרֹשׁ מִיַּד כָּל חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ
וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו
אֶדְרֹשׁ אֶת נֶפֶשׁ הָאָדָם׃ שֹׁפֵךְ דַּם
הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם׃
וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ
וּרְבוּ בָהּ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ
וְאֶל בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר׃ וַאֲנִי הִנְנִי
מֵקִים אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת
זַרְעֲכֶם אַחֲרֵיכֶם׃ וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ
הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בָּעוֹף בַּבְּהֵמָה
וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכֹּל
יֹצְאֵי הַתֵּבָה לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ׃
וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא
יִכָּרֵת כָּל בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל

Pritiua heb.:
קָצַר קָרַר
חָמַם קוּץ שָׁבַת
Ca.ix
בָּרַךְ אָמַר
פָּרָה רָבָה
יָרֵא חָתַת הָיָה
חָיָה
רָמַשׂ
דָּגָה
חָיָה הָיָה
נָתַן
אָכַל
דָּרַשׁ
שָׁפַךְ
פָּרָה רָבָה
אָמַר
קוּם בְּרִת
חָיָה
יָצָא חָיָה
קוּם
כָּרַת בּוּל

& meſſis frigus & eſtus: eſtas & hyems: nox & dies nō reqeſcēt. Ca. 9.

Benedixitqꝫ deus noe & filiis eius: & dixit ad eos. Creſcite & multiplicamī & replete terram: & terror veſter ac tremor ſit ſuper cūcta aīalia terre & ſup oēs volucres celi: cū vniuerſis que mouentur ſup terrā. Oēs piſces maris manui vrē traditi ſunt: & oē qđ mouetur & viuit erit vobis in cibum. Quaſi olera virētia tradidi vobis omnia. Excepto ꝙ carnē cum ſanguine nō comedetis. Sanguinem eī animarum veſtrarum requiram de manu cūctarum beſtiarum & de manu hoīs. De manu viri & fratris eius reqrā aīam hoīs. Quicunqꝫ effuderit humanū ſanguinē: fundetur ſanguis illius. Ad imaginem quippe dei factus eſt homo. Vos aūt creſcite & multiplicamini: & īgredimini ſup terrā & īplete eā. Hec quoqꝫ dixit deus ad noe & ad filios eius cum eo. Ecce ego ſtatuam pactū meū vobiſcum: & cum ſemine veſtro poſt vos & ad oēm animam viuētē q̄ eſt vobiſcū: tā in volucribus q̄ī iumētis & pecudibus terre: cunctiſqꝫ q̄ egreſſa ſūt de arca & vniuerſis beſtiis terre. Statuā pactū meū vobiſcum: & nequaquam vltra interficietur oīs caro aquis diluuii:

et meſſis. frigus τ calor: eſtas τ ver: diem
καὶ θερισμός, ψῦχος καὶ καῦμα, θέρος καὶ ἔαρ, ἡμέραν
et noctē: nō requieſcent.
καὶ νύκτα, οὐ καταπαύσουσιν. Ca. 9.
Et benedixit deus noe: et filijs eius.
Καὶ εὐλόγησεν ὁ θς νῶε, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. A
et dixit eis: creſcite τ multiplicamini: τ reple
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πλη
te terrā: et dominamini eius. et
ρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. καὶ ὁ
tremor veſter: et timor veſter erit ſup oēs
τρόμος ὑμῶν, καὶ ὁ φόβος ὑμῶν ἔσαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς
beſtias terre: et ſup oia volatilia ce
θηρίοις τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ πετεινὰ τ̃ οὐρα-
li: et ſup oia q̄ mouētur ſup terrā. et
νοῦ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ S.1.d. .8.c. C
oēs piſces maris ſub manibus vo
πάντας τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης ὑπὸ χεῖρας ὑ-
bis dedi. et oē volatile: qđ ē viuēs: vobis erit
μῖν δέδωκα. καὶ πᾶν πετεινόν, ὅ ἐσι ζῶν, ὑμῖν ἔσαι
in cibū. tanꝙ olera herbe dedi vobis om
εἰς βρῶσιν. ὡς λάχανα χόρτου δέδωκα ὑμῖν τὰ πάν
nia. verūtñ carnes ī ſanguine aīe nō comedetis. τ eni
τα. πλὴν κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε. καὶ γὰρ
veſtrū ſanguinē aiarū veſtrarū: de manu cū
τὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἐκ χειρὸς πάν-
ctarū beſtiarū requirā illū. τ de manu homi-
των τῶν θηρίων ἐκζητήσω αὐτό. καὶ ἐκ χειρὸς ἀνθρώ
nis fratris eius: requirā aiaꝫ hoīs. q̄ ef
που ἀδελφοῦ αὐτ̃, ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τ̃ ἀνοῦ. ὁ ἐκ
fuderit ſanguinē hoīs: ꝑ ſanguine hoīs: eius effū-
χέων αἷμα ἀνοῦ, ἀντὶ τ̃ αἵματος ἀνοῦ, τὸ αὐτ̃ ἐκχυ Mat. 26.a
detur q: in imagine dei feci hoiēꝫ. vos aūt
θήσεται. ὅτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνον. ὑμεῖς δὲ
creſcite et multiplicamini. τ replete terrā.
αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. Apo. 13.c.
et dominamini eius. τ ait deus ad noe:
καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ θς πρὸς νῶε,
et filios eius cū eo: dicens: ecce ego ſta
καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, λέγων, ἰδοὺ ἐγὼ ἀ-
tuo pactū meū vobis: τ ſemini veſtro Eſaie. 54.c
νίστημι τὴν διαθήκην μου ὑμῖν, καὶ τῷ σπέρματι ὑμῶν
poſt vos: et oī anime viuēti vobiſcū: in
μεθ' ὑμᾶς, καὶ πάσῃ ψυχῇ τῇ ζώσῃ μεθ' ὑμῶν, εἰς τὸν
eternū: a volucribus: τ a iumētis: et oibus
αἰῶνα, ἀπὸ ὀρνέων, καὶ ἀπὸ κτηνῶν, καὶ πᾶσι τοῖς
beſtijs terre: q̄cūqꝫ ſūt vobiſcū: ab oibus
θηρίοις τῆς γῆς, ὅσα ἐσὶ μεθ' ὑμῶν, ἀπὸ πάντων τῶν
exeuntibus ex arca. et ſtatuā pactū B
ἐξελθόντων ἐκ τῆς κιβωτοῦ. καὶ σήσω τὴν διαθήκην
meū ad vos. et nō morietur oīs caro
μου πρὸς ὑμᾶς. καὶ οὐκ ἀποθανεῖται πᾶσα σὰρξ
vltra ab aqua diluuij.
ἔτι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ κατακλυσμοῦ.

Pritiua chal.:
חֲמַם בְּטַל
נְפַשׁ סְגָא מְלָא
הֲוָה חֲיָה רְחַשׁ
יָם הֲוָה חֲיָה
הֲוָה אֲכַל אֲכַל
תְּבַע חֲיָה אֲשַׁד
אֲמַר דּוּן
אֲשַׁד נְפַשׁ יְלַד
קוּם קוּם
תֵּבָה חֲיָה קוּם
שְׁצָא

Interp̄.chal.

et meſſis τ frigus et calor τ eſtus et hyems τ dies et noctes non ceſſabunt. Cap̄.9.

Et benedixit deus noe τ filijs eius: et dixit eis. Creſcite τ multiplicamini τ replete terraꝫ. Et timor veſter τ terror erit ſup beſtias terre τ ſup oēs volucres celi in om̄i qđ reptat ſup terrā: et in oībus piſcibus maris: q̄ in manu veſtra traditi ſunt. Om̄e quod mouetur τ viuit: vobis erit ad veſcendū: quaſi herbam virentē dedi vobis oīa. verūtamē carnē cum anima ſua ſanguineqꝫ ſuo nō comedetis. Eteniꝫ ſanguinē animarū veſtrarū requirā: de manu cunctarū beſtiarū requirā eum: τ de manu hoīs: de manu viri qui effuderit ſanguinē fratris ſui requirā animā hominis. Quicūqꝫ effuderit ſanguinē hoīs cū teſtibus: per ſententiā iudicuꝫ ſanguis eius fundetur: qm̄ ad imaginē dei fecit hoiem. Vos aūt creſcite τ multiplicamini gn̄ationēqꝫ facite ī terra τ multiplicamini in ea. Et dixit deus ad noe τ ad filios eius cū eo dicēs. Ecce ego ſtatuā pactū meū vobiſcū τ cum filijs vrīs poſt vos: τ cū om̄i aīa viuēti q̄ eſt vobiſcū tam in volucribus quā in aīalibus τ in oībus beſtijs terre q̄ ſunt vobiſcū ex oībus egredientibus de arca in vniuerſis animātibus terre. Et ſtatuā pactū meū nobiſcū: τ nō conſumabitur vltra oīs caro propter aquas diluuij:

Tranſla.Chal.

Ca.ix.

וַחֲצָדָא וְקוּרָא וְחוּמָא וְקַיְטָא וְסִיתְוָא וְיוֹמֵי וְלֵילֵי לָא יִבְטְלוּן׃
וּבָרִיךְ יְיָ יָת נֹחַ וְיָת בְּנוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן פּוּשׁוּ וּסְגוּ וּמְלוֹ יָת אַרְעָא׃ וְדַחְלַתְכוֹן
וְאֵימַתְכוֹן תְּהֵא עַל כָּל חֵיוַת אַרְעָא וְעַל כָּל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא בְּכֹל דְּתַרְחֵישׁ אַרְעָא וּבְכָל
נוּנֵי יַמָּא בִּידֵיכוֹן יְהוֹן מְסִירִין׃ כָּל רִחְשָׁא דְּהוּא חַי לְכוֹן יְהֵא לְמֵיכַל כְּיָרוֹקָא דְעִשְׂבָּא
יְהָבִית לְכוֹן יָת כּוֹלָּא׃ בְּרַם בִּשְׂרָא בְּנַפְשֵׁיהּ דְּמֵיהּ לָא תֵיכְלוּן׃ וּבְרַם יָת דִּמְכוֹן
לְנַפְשָׁתֵיכוֹן אֶתְבַּע מִיַּד כָּל חֵיתָא אֶתְבְּעִנֵּיהּ וּמִידָא דֶאֱנָשָׁא מִידָא דִגְבַר דְּיֵשׁוֹד
דְּמָא דַאֲחוּהִי אֶתְבַּע יָת נַפְשָׁא דֶאֱנָשָׁא׃ דְּיֵשׁוֹד דְּמָא דֶאֱנָשָׁא בְּסָהֲדִין עַל מֵימַר
דַּיָּנַיָּא דְּמֵיהּ יִתְּשַׁד אֲרֵי בְּצַלְמָא דַיְיָ עֲבַד יָת אֱנָשָׁא׃ וְאַתּוּן פּוּשׁוּ וּסְגוּ אִתְיַלְּדוּ
בְאַרְעָא וּסְגוּ בַהּ׃ וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ וְלִבְנוֹהִי עִמֵּיהּ לְמֵימַר׃ וַאֲנָא הָא אֲנָא מְקִים יָת קְיָמִי
עִמְּכוֹן וְעִם בְּנֵיכוֹן בָּתְרֵיכוֹן׃ וְיָת כָּל נַפְשָׁא חַיְתָא דְּעִמְּכוֹן בְּעוֹפָא בִּבְעִירָא וּבְכָל חֵיוַת
אַרְעָא עִמְּכוֹן מִכָּל נָפְקֵי תֵיבוּתָא לְכֹל חֵיוַת אַרְעָא׃ וְאָקֵים יָת קְיָמִי עִמְּכוֹן
וְלָא יִשְׁתֵּיצֵי כָּל בִּשְׂרָא עוֹד מִמֵּי טוֹפָנָא

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

et non vltra erit diluuiū aque: ad corrūpē
καὶ οὐκ ἔτι ἔσαι κατακλυσμὸς ὕδατος, καταφθεῖ=
dū oēȝ terrā. et dixit dn̄s deus noe:
ραι πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε,
hoc ſignū federis: qđ ego do in
τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης, ὃ ἐγὼ δίδωμι ἀνα=
ter me et vos: et inter oēm animā:
μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον πάσης ψυχῆς,
q̄ eſt vobiſcū in gn̄ationes ſēpiternas: arcū meū po=
ἥ ἐστι μεθ' ὑμῶν εἰς γενεὰς αἰωνίους, τὸ τόξον μου τίθη=
no in nube. et erit in ſignū federis: in
μι ἐν τῇ νεφέλῃ. καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον διαθήκης, ἀναμέ=
ter me et terrā. ꝛ erit in cōnubilando me nu
σον ἐμοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ ἔσαι ἐν τῷ συννεφεῖν με νε
bes ſup terrā. apparebit arcus meus in nu
φέλας ἐπὶ τὴν γῆν. ὀφθήσεται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέ
C be: et recordabor federis mei: qđ erit in
λῃ, καὶ μνησθήσομαι τῆς διαθήκης μου, ἥ ἐστιν ἀναμέ=
ter me ꝛ vos: ꝛ inter oēȝ aīaȝ in om
σον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον πάσης ψυχῆς ἐν πά
ni carne. ꝛ nō erit aqua in diluuiū: ad
σῃ σαρκί. καὶ οὐκ ἔσαι ὕδωρ εἰς κατακλυσμόν, ὥστε
delendā vniuerſā carnē. et erit arcus meus in
ἐξαλεῖψαι πᾶσαν σάρκα. καὶ ἔσαι τὸ τόξον μου ἐν τῇ
nube. et videbo illū: vt recorder federis
νεφέλῃ. καὶ ὄψομαι αὐτό, τοῦ μνησθῆναι διαθήκην
ſempiterni: inter me ꝛ vos: ꝛ inter ani=
αἰώνιον, ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον ψυ=
mā viuentē ī oī carne: q̄ eſt ſup terrā. et ait
χῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπε
dn̄s deus noe: hoc ſignū federis: qđ con
κς ὁ θεὸς τῷ νῶε, τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης, ἧς διε
ſtitui inter me: ꝛ inter oēm carnem:
θέμην ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον πάσης σαρκός,
q̄ eſt ſup terrā. erāt aūt filij noe: q̄ egreſſi ſūt de
ἥ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς. ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ νῶε, οἱ ἐξελθόντες ἐκ
arca: ſem: cham: iapheth. chā āt erat pater
τῆς κιβωτοῦ, σήμ, χάμ, ἰάφεθ. χὰμ δὲ ἦν πατὴρ
chanaā. tres iſti ſunt filij noe. ab iſtis
χαναάν. τρεῖς οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ νῶε. ἀπὸ τούτων
diſſeminati ſūt ſup oēȝ terrā. et cepit noe ho
διεσπάρησαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἤρξατο νῶε ἄν=
mo agricola terre. et plantauit vineam. et
θρωπος γεωργὸς γῆς. καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα. καὶ
bibit de vino: et īebriatus ē: ꝛ nudatus ē in
ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ
D domo ſua. et vidit cham pater chanaā
οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ εἶδεν χὰμ ὁ πατὴρ χαναὰν τὴν
nuditatē patris ſui: et egreſſus nūcia
γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐξελθὼν ἀπήγ=
uit duobus fratribus ſuis foris. ꝛ acci=
γειλε τοῖς δυσὶν ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἔξω. καὶ λα=
pientes ſem et iapheth pallium:
βόντες σὴμ καὶ ἰάφεθ τὸ ἱμάτιον,

Tranſla.B.Hiero.

neq̧ erit deinceps dilu uium diſſipans terram. Dixitq̧ deus: hoc eſt ſignum federis qđ do īter me & vos: & ad oēm aīam viuentem que eſt vobiſcū in generationes ſempiternas. Arcū meū ponā in nubibus & erit ſignū federis in ter me & īter terrā. Cū q̧ obduxero nubibus celum: appebit arcus meus in nubibus: & recordabor federis mei vobiſcū: & cū oī anima viuente que carnē vegetat: & non erunt vltra aque diluuíí ad delendā vniuerſam carnē. Eritq̧ arcus in nubibus: & videbo illū & recordabor federis ſempiterni: qđ pactū eſt inter deum & oēm animā viuentem vniuerſe carnis q̄ ē ſup terrā. Dixitq̧ de⁹ noe Hoc eſt ſignū federis quod conſtitui īter me & omnē carnē ſuper terrā. Erant ergo filii noe qui egreſſi ſunt de arca: ſem chā & iaphet Porro cham ipſe eſt pater chanaan. Tres iſti filii ſunt noe: & ab his diſſeminatū ē oē genus hoīm ſup vniuerſā terrā. cepitq̧ noe vir agricola exercere terrā: & plantauit vineam. Bibenſq̧ vinū inebriatus ē: & nudatus eſt ī tabernaculo ſuo. Qđ cū vidiſſet chā pr̄ chanaan verēda.ſ. pr̄is ſui eſſe nudata: nunciauit duobus fratribus ſuis foras. At vero ſem & iapheth pallium

Tex.Heb. Gen̄. Ca.ix.

ולא יהיה עוד מבול לשחת
הארץ: ויאמר אלהים זאת אות
הברית אשר אני נתן ביני
וביניכם ובין כל נפש חיה אשר
אתכם לדרת עולם: את קשתי
נתתי בענן והיתה לאות ברית
ביני ובין הארץ: והיה בענני ענן
על הארץ ונראתה הקשת בענן:
וזכרתי את בריתי אשר ביני
וביניכם ובין כל נפש חיה בכל
בשר ולא יהיה עוד המים
למבול לשחת כל בשר: והיתה
הקשת בענן וראיתיה לזכר
ברית עולם בין אלהים ובין כל
נפש חיה בכל בשר אשר על
הארץ: ויאמר אלהים אל נח
זאת אות הברית אשר הקמתי
ביני ובין כל בשר אשר על
הארץ: ויהיו בני נח היצאים מן
התבה שם וחם ויפת וחם הוא
אבי כנען: שלשה אלה בני נח
ומאלה נפצה כל הארץ: ויחל נח
איש האדמה ויטע כרם: וישת
מן היין וישכר ויתגל בתוך
אהלה: וירא חם אבי כנען את
ערות אביו ויגד לשני אחיו
בחוץ: ויקח שם ויפת את השמלה

Primitiua.heb.

היה
דור
נתן היה
ראה
היה
בול היה
ראה
ברת
אמר
קום
היה
חלל
נטע שתה
שכר גלה
ערה נגד שנה
לקח

Tranſla.Chal.

ולא יהא עוד טופנא לחבלא ארעא: ואמר יי דא את קימא דאנא יהיב בין
מימרי וביניכון ובין כל נפשא חיתא דעמכון לדרת עלמא: ית קשתי יהבית בעננא
ותהא לאת קים בין מימרי ובין ארעא: ויהא בעננותי עננא על ארעא ותתחזי
קשתא בעננא: ודכירנא ית קימי דבין מימרי וביניכון ובין כל נפשא חיתא בכל
בשרא ולא יהא עוד מיא לטופנא לחבלא כל בשרא: ותהא קשתא בעננא
ואחזינה לדכרן קים עלם בין מימרא דיי ובין כל נפשא חיתא בכל בשרא דעל
ארעא: ואמר יי לנח דא את קימא דאקימית בין מימרי ובין כל בשרא דעל ארעא:
והוו בני נח דנפקין מן תיבותא שם וחם ויפת וחם הוא אבוהי דכנען: תלתא אילין
בני נח ומאילין איתבדרת כל ארעא: ושרי נח גבר פלח בארעא ונציב כרמא:
ושתי מן חמרא ורוי ואתגלי בגו משכניה: וחזא חם אבוהי דכנען ית ערייתא
דאבוהי וחוי לתרין אחוהי בשוקא: ונסיב שם ויפת ית כסותא

Interp̄. chal.

neq̧ erit vltra diluuiū ad diſperdendā terram. Dixit q̧ deus. Hoc eſt ſignū pacti qđ ego ponam inter verbum meum ꝛ inter vos et inter omneȝ animā viuentem que eſt vobiſcum in generationes ſeculi. Arcum meum ponā in nube: ꝛ erit in ſignū federis inter verbū meū ꝛ terrā. Et erit cuȝ adduxero nubem ſup terram: et videbiť arcus in nube. Et recordabor pacti mei qđ eſt inter verbū meū: ꝛ inter vos: et inter oēm animā viuentē in vniuerſa carne: neq̧ erit vltra aqua diluuij ad diſperdendā oēm carnem. Et erit arcus in nube: ꝛ videbo eum in memoriā federis ſempiterni: quod eſt inter verbū dei et inter oēm animā viuenteȝ in vniuerſa carne que eſt ſup terraȝ. Dixitq̧ deus ad noe. Hoc eſt ſignū federis inter verbum meū: ꝛ vniuerſam carnē que eſt ſuper terrā. Et fuerunt filij noe q̄ egreſſi ſunt de arca: ſem ꝛ cham ꝛ iapheth. et cham ipſe ē pater chanaā. Tres iſti ſunt filij noe: ꝛ ab his diſſeminata ē vniuerſa t̄ra. Et cepit noe eſſe vir opa=rius in terra: ꝛ plātauit vineā. Et bibit ex vino ꝛ inebriatus eſt: ꝛ nudat⁹ ē in medio tabernaculi ſui Et vidit cham pr̄ chanaā verēda pr̄is ſui: ꝛ nūciauit duobus frib⁹ ſuis foras. Et tulerūt ſem ꝛ iapheth palliū

Primitiua chal.

היה אות
אמר חיה דור
היה הוה חזא
קום חיה
חזא קום אמר
חיה אות קום
הוה תבה בדר
שרא שתה רוה
גלה שכן
ערה חוה כסה

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua heb.

הָלַךְ · כָּסָה עָרָה · פָּנָה · רָאָה יָקַץ · אָרַר · הָיָה בָּרַךְ · הָיָה · פָּתָה שָׁכַן · חָיָה · בּוּל · הָיָה יוֹם · מֵאַת מוּת · Ca.x. · יָלַד · יָלַד · בּוּל · פָּרַד אִי · שָׁפְחָה · חָלַל · הָיָה

Tex. Heb.

וַיָּשִׂימוּ עַל שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ
אֲחֹרַנִּית וַיְכַסּוּ אֵת עֶרְוַת
אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת
אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ׃ וַיִּיקֶץ נֹחַ מִיֵּינוֹ
וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן׃
וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים
יִהְיֶה לְאֶחָיו׃ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃
יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי
שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃ וַיְחִי
נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה׃ וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי נֹחַ
תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה
וַיָּמֹת׃ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי
נֹחַ שֵׁם חָם וָיָפֶת וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם
בָּנִים אַחַר הַמַּבּוּל׃ בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר
וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבָל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃
וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת וְתוֹגַרְמָה׃
וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ כִּתִּים
וְדֹדָנִים׃ מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי
הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ
לְמִשְׁפְּחֹתָם בְּגוֹיֵהֶם׃ וּבְנֵי חָם
כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט וּכְנָעַן׃ וּבְנֵי
כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה
וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן׃
וְכוּשׁ יָלַד אֶת נִמְרֹד הוּא הֵחֵל
לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ׃ הוּא הָיָה גִבֹּר

Trāſla. B. Hiero.

[g]impoſuerunt [i]humeris ſuis:[l]& incedentes [m]retrorſum:[n]operuerūt [p]verenda [q]prīs ſui. [r]Facieſq; eorū [s]auerſe erāt:[t]&[u]prīs [t]viri lia [x]nō [y]viderunt. [z]Euigilās aūt [a]noe [b]ex vino [c]cū didiciſſet [e]q̄ [f]fecerat [g]ei [h]filius ſuus [i]minor: [k]ait. [l]Maledictus [m]chanaan: [n]ſeruus [o]ſeruorum [p]erit [q]fratribus ſuis. [r]Dixitq;: [s]benedictus [t]dn̄s [u]deus [x]ſem: [y]ſit [z]chanaan [a]ſeruus [b]eius. [c]Dilatet [d]deus [e]iaphet: [f]& habitet [g]in tabernaculis [h]ſem: [i]ſitq; [k]chanaan [l]ſeruus [m]eius. [n]Vixit autem [o]noe [p]poſt [q]diluuiū [r]trecētis [u]quiquaginta [t]annis. [r]& īpleti ſūt [z]oēs [a]dies [b]eius [c]nongentorū [e]quinquaginta [f]annorum: [g]& mortuus eſt. Ca.10.

Hec [b]gn̄atiōes [c]filiorū [d]noe: [e]ſem [f]chā [g]& iaphet: [h]natiq; ſūt [i]eis [k]filii [l]poſt [m]diluuiū. [n]Filii [o]iaphet: [p]gomer [q]& magog [r]& madai [s]& iauan: [t]& thubal [u]& moſoch [x]& thyras. [y]Porro filii [z]gomer [a]aſſenez [b]& riphat [c]& thogorma. [d]Filii aūt [e]iauan: [f]heliſa [g]& tharſis [h]cethim [i]& dodanim. [k]Ab his [l]diuiſe ſunt [m]inſule [n]gentiū [o]in regiōibus ſuis: [p]vnuſqſq; [q]ſm̄ linguā [r]& familias [s]in natiōibus ſuis. [t]Filii autem [u]cham: [x]chus [y]& meſrahim [z]& phuth [a]& chanaan. [b]Filii aūt [c]chus: [d]ſaba [e]euila [f]& ſabatha [g]& regma [h]& ſabathaca. [i]Filii [k]regma: [l]ſaba [m]& dadan. [n]Porro chus [o]gēuit [q]nemroth. [r]Ipſe cepit [t]eſſe [u]potens [x]in terra: [y]& erat [z]robuſtus

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

impoſuerūt ſup duo dorſa eorū: et abierūt
ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν
retrorſum: et operuerūt nuditatē patris ſui: et facies eorū retrorſum: ꝛ nuditatē patris ſui non viderūt. euigilauit aūt noe a vino: ꝛ cognouit q̄cūq; fecit ei filius ſuus iunior. et ait:
ὀπισθοφανῶς, καὶ ἐκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὀπισθοφανῶς, καὶ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν οὐκ εἶδον. ἐξένηψε δὲ νῶε ἀπὸ τοῦ οἴνου, καὶ ἔγνω ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος. καὶ εἶπεν,
maledictus chanaan. ſeruus domeſticus erit fratribus ſuis. et ait: benedictus dn̄s deus ſem. ꝛ erit chanaā ſeruus domeſticus eius dilatet deus iapheth: et habitet in domibus ſem. et erit chanaan ſeruus eorum. vixit aūt noe poſt diluuiū: ānos trecētos quinquaginta. ꝛ fuerūt oēs dies noe: nongēti quinquagīta āni. ꝛ mortuus ē.
ἐπικατάρατος χαναάν· παῖς οἰκέτης ἔσαι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ σήμ. καὶ ἔσαι χαναὰν παῖς οἰκέτης αὐτοῦ. πλατύναι ὁ θεὸς τῷ ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ σήμ. καὶ ἔσαι χαναὰν παῖς αὐτῶν. ἔζησε δὲ νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμόν, ἔτη τριακόσια πεντήκοντα. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι νῶε, ἐννακόσια πεντήκοντα ἔτη. καὶ ἀπέθανεν.

Ca. 10 A
He gn̄atiōes filiorū noe: ſem: cham: iapheth. ꝛ nati ſunt eis filij poſt diluuium. filij iapheth: gomer: et magog: et madai: et iauan: ꝛ thobal: et moſoch: et thiras. ꝛ filij gomer aſchonez: et rhiphath: et thogorma. et filij iaynan: eliſſa: ꝛ tharſis: citii: rhodij. ab his diuiſi ſunt inſule gentiū in terra eorū. vnuſqſq; ſm̄ linguam in familijs ſuis: ꝛ gētibus ſuis. filij āt cham: chus: et meſraim: phuth: ꝛ chanaan. filij aūt chus: ſaba: et euila: et ſabatha: et regma: et ſabathaca. filij āt regma: ſeba: et dadan. chus aūt genuit nemroth. hic cepit eſſe gigas ſup terrā. iſte erat gigas.
Αὗται αἱ γενέσεις τῶν υἱῶν νῶε, σήμ, χάμ, ἰάφεθ. καὶ ἐγεννήθησαν αὐτοῖς υἱοὶ μετὰ τὸν κατακλυσμόν. υἱοὶ ἰάφεθ, γάμερ, καὶ μαγώγ, καὶ μαδαΐ, καὶ ἰωΐναν, καὶ θοβέλ, καὶ μοσόχ, καὶ θειράς. καὶ υἱοὶ γάμερ, ἀχανάζ, καὶ ῥειφάθ, καὶ θογωρμά. καὶ υἱοὶ ἰωυνάν, ἐλισά, καὶ θαρσεῖς, κίτιοι, ῥόδιοι. ἐκ τούτων ἀφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. ἕκασος κατὰ γλῶσσαν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, καὶ τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. υἱοὶ δὲ χάμ, χοῦς, καὶ μεσραείμ, φούθ, καὶ χαναάν. υἱοὶ δὲ χούς, σαβά, καὶ εὐειλά, καὶ σαβαθά, καὶ ῥεγμά, καὶ σαβαθακά. υἱοὶ δὲ ῥεγμά, σέβα, καὶ δαδάν. χοὺς δὲ ἐγέννησε τὸν νεμβρώδ. οὗτος ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς. οὗτος ἦν γίγας.
1. Pa. 1. a. · 1. Pa. 1. a.

Transla. Chal.

וְשַׁוִּיאוּ עַל כְּתַף תַּרְוֵיהוֹן וַאֲזַלוּ מְחַזְּרִין וַחֲפוֹ יַת עֶרְיְתָא דַאֲבוּהוֹן וְאַפֵּיהוֹן מְחַזְּרִין
וְעֶרְיְתָא דַאֲבוּהוֹן לָא חֲזוֹ׃ וְאִתְּעַר נֹחַ מֵחַמְרֵיהּ וִידַע יַת דַּעֲבַד לֵיהּ בְּרֵיהּ זְעֵירָא׃ וַאֲמַר
לִיט כְּנַעַן עֲבֵד פָּלַח יְהֵא לַאֲחוֹהִי׃ וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְשֵׁם וִיהֵא כְּנַעַן עַבְדָּא לְהוֹן׃
יַפְתֵּי יְיָ לְיֶפֶת וְיַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּמַשְׁכְּנֵי דְשֵׁם וִיהֵא כְּנַעַן עַבְדָּא לְהוֹן׃ וַחֲיָא נֹחַ בָּתַר
טוֹפָנָא תְּלָת מְאָה וְחַמְשִׁין שְׁנִין׃ וַהֲווֹ כָּל יוֹמֵי נֹחַ תְּשַׁע מְאָה וְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִית׃
וְאִלֵּין תּוֹלְדָת בְּנֵי נֹחַ שֵׁם וְחָם וָיָפֶת וְאִתְיְלִידוּ לְהוֹן בְּנִין בָּתַר טוֹפָנָא׃ Ca.x.
בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃ וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת וְתוֹגַרְמָה׃
וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ כִּתִּים וְדֹדָנִים׃ מֵאִלֵּין אִתְפָּרְדוּ נַגְוָת עַמְמַיָּא בְּאַרְעֲהוֹן גְּבַר
לְלִישָׁנֵיהּ לְזַרְעֲיָתְהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן׃ וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט וּכְנָעַן׃ וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא
וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן׃ וְכוּשׁ אוֹלִיד יַת נִמְרֹד הוּא
שָׁרֵי לְמֶהֱוֵי גְּבַר בְּאַרְעָא׃ הוּא הֲוָה גְּבַר תַּקִּיף

Pritiua chal.

שָׁוָה תְּרֵי חֲזַר · חֲפַף עֲרָה עוּר · לוּט הֲוָה פְּתָה · שְׁרָא שְׁכַן הֲוָה · הֲוָה שְׁנָה הֲוָה · מוּת יְלַד יְלַד · בְּנָה · פְּרַד נְגָא · יְלַד · שְׁרָא הֲוָה

Interp. chal.

et impoſuerūt ſup humerū amboꝝ: ꝛ abierūt retrorſum: et operuerūt verenda patris ſui: ꝛ facies eoꝝ auerſe erant: ꝛ verenda patris ſui nō viderūt. Euigilās aūt noe ex vino: cognouit qd̄ fecerat ei filius ſuus minor. Et ait. Maledictus chanaā: ſeruꝰ ſeruiēs erit frībus ſuis. Et ait. Bn̄dictus dn̄s deus ſem: ꝛ ſit chanaan ſeruus illis. Dilatet deus iapheth: et habitet gloria eius in tabernaculis ſem: ꝛ ſit chanaā ſeruus eis. Et vixit noe poſt diluuiū trecentis ꝛ q̄nquaginta annis. Et fuerunt omnes dies noe nongenti ꝛ quinquaginta anni: et mortuus eſt. Ca.10.

Et he ſunt generationes filioꝝ noe: ſem ꝛ cham ꝛ iapheth: natiq; ſūt eis filij poſt diluuiū. Filij iapheth gomer ꝛ magog ꝛ madai et iauan ꝛ tubal et meſech ꝛ thiras. Et filij gomer aſcenez ꝛ riphat ꝛ togarma. Et filij iauā heliſa ꝛ tharſis: cethim ꝛ dodanim. Ab his diuiſe ſunt inſule gentiū in terris ſuis: vnuſquiſq; ſm̄ linguā ſuā ſm̄ familias ſuas in pplis ſuis. Et filij cham chus ꝛ meſraiꝫ ꝛ phut ꝛ chanaā. Et filij chus ſaba ꝛ euila ꝛ ſabatha et regma ꝛ ſabathaca: ꝛ filij regma ſaba ꝛ dedan. Et chus gēuit nemrod: ipē cepit eſſe potēs in t̄ra. Ipſe erat vir robuſtꝰ

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

venator corã dño deo. ppt hoc dicẽt:
κυνηγὸς ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο ἐροῦσιν,
B ꝙ nemrod gigas venator corã dño
ὡς νεμβρὼδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ
deo. et fuit p̃cipiũ regni eius: ba
θεοῦ. καὶ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, βα
bylon: ⁊ arach: ⁊ acad: et chalanne: in
βυλὼν, καὶ ὀρὲχ, καὶ ἀρχὰδ, καὶ χαλάννη, ἐν τῇ
tra ſẽnaar. ex terra illa egreſſus ẽ aſur. et
γῇ σεναάρ. ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν ἀσούρ. καὶ
edificauit niniuẽ: ⁊ rhooboth ciuitatẽ: ⁊
ᾠκοδόμησε τὴν νινευί, καὶ τὴν ῥοωβὼθ πόλιν, καὶ
chalac: et daſem: inter niniuẽ: et
τὴν χαλάχ, καὶ τὴν δασέμ, ἀναμέσον νινευί, καὶ
inter chalac. hec ciuitas magna. ⁊ me
ἀναμέσον χαλάχ. αὕτη ἡ πόλις ἡ μεγάλη. καὶ με
ſraim genuit ludim: et anami
σραεὶμ ἐγέννησε τοὺς λουδιείμ, καὶ τοὺς ἀνεμιει-
im ⁊ labijm: ⁊ nephthuim: et
είμ, καὶ τοὺς λαβιείμ, καὶ τοὺς νεφθουείμ, καὶ
phetruſiim: et celuim: vnde
τοὺς πατροσονιείμ, καὶ τοὺς χασλωνιείμ, ὅθεν
egreſſi ſũt inde philiſtijm. et caphthurim. cha
ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν φυλιστιείμ, καὶ τοὺς καφθοριείμ. χα
naan ãt genuit ſidonẽ primogenitũ ſuũ:
ναὰν δὲ ἐγέννησε τὸν σιδῶνα πρωτότοκον αὐτοῦ,
et etteum: et iebuſeũ: ⁊ a
καὶ τὸν χετταῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν ἀ-
morrheũ: ⁊ gergeſeũ: et eueũ: et
μορραῖον, καὶ τὸν γεργεσαῖον, καὶ τὸν εὐαῖον, καὶ
G aracheũ: et cyneum: et aradium:
τὸν ἀρουκαῖον, καὶ τὸν ἀσενναῖον, καὶ τὸν ἀράδιον,
et ſamarium. et amatheũ. ⁊ poſt hec diſ
καὶ τὸν σαμαραῖον, καὶ τὸν ἀμαθί. καὶ μετὰ ταῦτα δι
ſeminate ſunt tribus chananeorũ. et facti ſũt
εσπάρησαν αἱ φυλαὶ τῶν χαναναίων. καὶ ἐγένετο τὰ
termini chananeorũ a ſidone donec ventatur in
ὅρια τῶν χαναναίων ἀπὸ σιδῶνος ἕως εἰσελθεῖν εἰς
gerara et gazan: donec veniat ſodomã et gomorrã.
γέραρα καὶ γάζαν, ἕως ἐλθεῖν σοδόμων καὶ γομόρρας.
adama et ſeboim vſq₃ ad laſa. hi filij cham: in
ἀδαμὰ καὶ σεβωεὶμ ἕως λασά. οὗτοι οἱ υἱοὶ χάμ, ἐν
tribubus ſuis: ſm linguas ſuas: in
ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, κατὰ γλώσσας αὐτῶν, ἐν ταῖς
regiõibus ſuis: et in gentibus ſuis. et ſem
χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. καὶ τῷ σὴμ
natus ẽ et ipſi patri oĩm filiorũ heber: fra
ἐγεννήθη καὶ αὐτῷ πατρὶ πάντων τῶν υἱῶν ἕβερ, ἀ-
tri iapheth maioris. filij ſem: elam. et aſur:
δελφῷ ἰάφεθ τοῦ μείζονος. υἱοὶ σὴμ, αἰλάμ, καὶ ἀσούρ,
1. Pa. 1. d. et arphaxad: et lud: et aram: et cainã: et fi
καὶ ἀρφαξάδ, καὶ λούδ, καὶ ἀράμ, καὶ καϊνάν. καὶ υἱ-
lij aram: hus ⁊ vl: et gether: et mes. et arpha
οὶ ἀράμ, ὢς καὶ οὔλ, καὶ γαθέρ, καὶ μοσόχ. καὶ ἀρφα
xad genuit cainã. cainã ãt genuit ſale.
ξὰδ ἐγέννησε τὸν καϊνάν. καϊνὰν δὲ ἐγέννησε τὸν σαλά.

Tranſla.B.Hiero.

venator corã dño. Ab
hoc exiuit prouerbium
q̃ſi nemroth robuſtus
venator corã domino.
Fuit aũt principiũ re-
gni eius babylon: & a-
rach & acad: & chalan-
ne: ĩ terra ſennaar. De
terra illa egreſſus ẽ aſ-
ſur: & edificauit
niniuem: & plateas ci-
uitatis & chale.
Reſen quoq₃ inter ni-
niuem & chale:
hec eſt ciuitas magna.
At vero meſraim genu
it ludim: & anamim &
laabim & neptuim &
phetruſim & celluim:
de quibus egreſſi ſunt
philiſtiim &
capturim. Chanaan ãt
genuit ſidonem
primogenitũ ſuum: e-
theũ & hiebuſeum &
amorreũ & gergeſeũ
& eueum
& aracheum: cyneũ &
aradium:
ſamareum & amatheũ
& per hos diſſeminati
ſunt populi chananeo-
rũ. Factiq₃ ſunt termini
chanaan venientibus
a ſidone ierarã vſq₃ ad
gazam: donec ingre-
diaris ſodomã & gomor
rã & adamã & ſeboym
vſq₃ leſa. Hi ſunt filii
cham in cognatiõibus
& linguis & g̃natiõibus
terriſq₃ & gẽtibus ſuis.
De ſem quoq₃ nati ſũt
patre omniũ filiorum
heber: frẽ iaphet ma-
iore. Filii ſem:
helã & aſſur & arpha-
xad: lud
& aram. Filii arã hus
& hul & gether
& mes. At vero arpha-
xad genuit ſale:

Tex.Heb. Geñ. Ca.x.

ציד לפני יהוה, על כן יאמר
כנמרד גבור ציד לפני יהוה:
ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך
ואכד וכלנה בארץ שנער: מן
הארץ ההוא יצא אשור, ויבן את
נינוה ואת רחבת עיר ואת כלח:
ואת רסן בין נינוה ובין כלח,
הוא העיר הגדלה: ומצרים ילד
את לודים ואת ענמים ואת
להבים ואת נפתחים: ואת
פתרסים ואת כסלחים, אשר
יצאו משם פלשתים ואת
כפתרים: וכנען ילד את צידן
בכרו ואת חת: ואת היבוסי ואת
האמרי ואת הגרגשי: ואת החוי
ואת הערקי ואת הסיני: ואת
הארודי ואת הצמרי ואת החמתי,
ואחר נפצו משפחות הכנעני:
ויהי גבול הכנעני מצידן באכה
גררה עד עזה באכה סדמה
ועמרה ואדמה וצבים עד לשע:
אלה בני חם למשפחתם
ללשנתם בארצתם בגויהם:
ולשם ילד גם הוא אבי כל בני
עבר אחי יפת הגדול: בני שם
עילם ואשור וארפכשד ולוד
וארם: ובני ארם עוץ וחול וגתר
ומש: וארפכשד ילד את שלח

Pritiua.heb.

צוד כנה
היה מלך
שפחה
היה גבל בוא
גדל

Tranſla.Chal.

קדם ייי, על כן יתאמר כנמרד גבר תקיף קדם ייי: והות ריש מלכותיה בבל וארך
ואכד וכלנה בארעא דבבל: מן ארעא ההיא נפק אשור, ובנא ית נינוה וית רחובת
קרתא וית כלח: וית רסן בין נינוה ובין כלח, היא קרתא רבתא: ומצרים אוליד ית
לודים וית ענמים וית להבים וית נפתחים: וית פתרוסאי וית כסלוחאי, דנפקו
מתמן פלשתאי וית קפוטקאי: וכנען אוליד ית צידון בוכריה וית חת: וית יבוסאי
וית אמוראי וית גרגשאי: וית חואי וית ערקאי וית אנתוסאי: וית ארודאי וית
צלמודאי וית חמתאי, ובתר כן אתבדרו זרעית כנענאי: והוה תחום כנענאי מצידון
מטי לגרר עד עזה מטי לסדום ועמורה ואדמה וצבוים עד לשע: אילין בני חם
לזרעיתהון ללישניהון בארעהון בעממיהון: ולשם אתיליד אף הוא אבוהון דכל בני
עבר אחוהי דיפת רבא: בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם: ובני ארם עוץ
וחול וגתר ומש: וארפכשד אוליד ית שלח

Interp̃.chal.

coram domino: ꝓpterea dicebatur quaſi nemrod vir robuſtus coram domino. Et fuit principiũ regni ſui babylon: et erech ⁊ achad et calane in terra babylonis. De terra illa egreſſus eſt aſur: ⁊ edificauit niniuẽ ⁊ rooboth ciuitatem ⁊ chale ⁊ reſen: que eſt inter ninine ⁊ inter cale. Hec eſt ciuitas magna. Et meſraim genuit ludim ⁊ ananijm ⁊ laabim ⁊ neptuim et phetruſim et ceſluim. De quibus egreſſi ſunt philiſtijm ⁊ cappadoces. Et chanaan genuit ſidon primo genitum ſuum: ⁊ etheum et iebuſeos ⁊ amorreos et gergeſeos ⁊ eueos ⁊ aracheos ⁊ cineos ⁊ aradios et ſamaratheos ⁊ amatheos: ⁊ poſtea diſſeminate ſunt familie chananeorum. Et fuit terminus cananeorũ a ſidone: pertingens geraram vſq₃ gazã: pertingens ſodomam ⁊ gomorram ⁊ adama ⁊ ſeboym vſq₃ laſſa. Iſti ſunt filij cham per cognationes ſuas ⁊ linguas ſuas in terris ſuis in populis ſuis. Et de ſem nati ſunt: ipſe quoq₃ eſt pater omniũ filioꝶ heber: frater iapheth maior. Filij ſem helam ⁊ aſur ⁊ arpharad: et lud ⁊ aram. Et filij aram hus ⁊ hul ⁊ gether ⁊ mes Arpharad autem genuit ſale:

Pritiua chal.

אמר היה ראש
בנה
קרה רבב ילד
בדר
מטא אל בנה
ילד
רבב

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

שלח ילד את עבר ועבר ילד
שני בנים שם האחד פלג כי
בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו
יקטן ויקטן ילד את אלמודד
ואת שלף ואת חצרמות ואת
ירח ואת הדורם ואת אוזל ואת
דקלה ואת עובל ואת אבימאל
ואת שבא ואת אופר ואת חוילה
ואת יובב כל אלה בני יקטן ויהי
מושבם ממשא באכה ספרה הר
הקדם אלה בני שם למשפחתם
ללשנתם בארצתם לגויהם
אלה משפחת בני נח לתולדתם
בגויהם ומאלה נפרדו הגוים
בארץ אחר המבול ויהי

Ca. xi.

כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים ויהי בנסעם מקדם
וימצאו בקעה בארץ שנער
וישבו שם ויאמרו איש אל
רעהו הבה נלבנה לבנים
ונשרפה לשרפה ותהי להם
הלבנה לאבן והחמר היה להם
לחמר ויאמרו הבה נבנה לנו
עיר ומגדל וראשו בשמים
ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני
כל הארץ וירד יהוה לראות את
העיר ואת המגדל אשר בנו בני

Pzītiua heb.: שנה · פלג · היה · ישב בוא · שפחה · ילד · פרד · Ca. xi. · נול היה · מצא · יהב לבן · שרף היה · בנה · גדל · עשה נפץ פנה · ראה · גדל בנה

Trāſla. B. Hiero.

de quo ortus ē heber. Natiq; ſunt heber filii duo. Nomen vni phaleg: eo q in diebus eius diuiſa ſit terra: & nomen fratris eius iectan. Qui iectan genuit elmodad & ſaleph & aſarmoth iare & adoram & iazal & decla & hebal & abimahel: ſaba & iophir: & euila & iobab. Oēs iſti filii iectan. Et facta eſt hītatio eorū de meſſa pgētibus vſq; ſephar montē orientalē. Iſti ſunt filii ſem ſm cognationes & linguas & regiones in gentibus ſuis. He familie noe iuxta populos & nationes ſuas. Ab his diuiſe ſunt gentes in terra poſt diluuiū.

Erat autem Ca. 11. terra labii vnius & ſermonum eorūdē. Cūq; proficiſcerentur de oriente inuenerunt campum in terra ſennaar: & habitauerunt in eo. Dixitq; alter ad proximū ſuū. Venite faciamus lateres: & coquamus eos igni. Habueruntq; lateres pro ſaxis: & bitumen p cemēto. Et dixerūt. Venite faciamus nobis ciuitatē & turrē: cuius culmē ptingat ad celū: & celebremus nomē nrm anteq; diuidamur in vniuerſas terras. Deſcēdit aūt dñs vt videret ciuitatem & turrem quam edificabant filii

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

ſale aūt genuit eber. τ eber nati
σαλὰς δὲ ἐγέννησε τὸν ἔβερ. καὶ τῷ ἔβερ ἐγεννή-
ſunt duo filij. nomen vni: phalec. q: in die
θησαν δύο υἱοί. ὄνομα τῷ ἑνί, φαλέκ. ὅτι ἐν ταῖς ἡ-
bus eius: diuiſa ē terra. et nomen fra
μέραις αὐτοῦ, διεμερίσθη ἡ γῆ. καὶ ὄνομα τῷ ἀδελ-
tri eius: iectan. iectā aūt genuit elmodad:
φῷ αὐτοῦ, ἰεκτάν. ἰεκτὰν δὲ ἐγέννησε τὸν ἰελμοδάδ,
et ſaleph: et aſarmoth: τ iared: τ
καὶ τὸν σαλέφ, καὶ τὸν ἀσαραμώθ, καὶ ἰεράχ, καὶ τὸν
adoram: et aizal: et decla: τ ebal: τ
ὀδορράμ, καὶ αἰζήλ, καὶ δεκλά, καὶ γεβάλ, καὶ τὸν
abimael: τ ſaban: et vphir: et euilat:
ἀβιμεήλ, καὶ σαβάν, καὶ οὐφείρ, καὶ τὸν εὐειλάτ,
et iobab. oēs iſti filij iectan. et facta ē
καὶ ἰωβάβ. πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰεκτάν. καὶ ἐγένετο ἡ
habitatio eorū: de meſſa vſq; ad ſephar mōtē
κατοίκησις αὐτῶν, ἀπὸ μασσῆ ἕως εἰς σωφηρὰ ὄρους
orientis. iſti filij ſem in tribubus ſuis:
ἀνατολῶν. οὗτοι υἱοὶ σὴμ ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν,
ſm linguas ſuas: in regiōibus ſuis: τ in
κατὰ γλώσσας αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν
gentibus ſuis. he tribus filiorū noe ſm
τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. αὗται αἱ φυλαὶ υἱῶν νῶε κατὰ
cognatiōes eorū: ſm gētes eorū. ab iſtis
συγγενείας αὐτῶν, κατὰ ἔθνη αὐτῶν. ἀπὸ τούτων
diſſeminate ſūt inſule gētiū in terra: poſt
διεσπάρησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐπὶ τῆς γῆς, μετὰ
diluuiū.
τὸν κατακλυσμόν.

Cap. 11.

Et erat oīs terra labiū vnū: et vox vna
καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἕν, καὶ φωνὴ μία
oībus. τ factū ē cū mouerent ipſi ab orien-
πᾶσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατο-
te: inuenerūt campū in terra ſēnaar: et habitauerūt
λῶν, εὗρον πεδίον ἐν γῇ σενναάρ, καὶ κατῴκησαν
ibi et dixit homo proximo ſuo: venite
ἐκεῖ. καὶ εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ, δεῦτε
laterificemus laterem: τ coquamus eos igni
πλινθεύσωμεν πλίνθους, καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυ-
et factus ē illis later in lapidem. et bitu-
ρί. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον. καὶ ἄσφαλ-
men fuit illis lutū. et dixerūt: venite edificemus
τος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός. καὶ εἶπον, δεῦτε οἰκοδομήσω-
nobis ciuitatē et turrim: cuius erit caput
μεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον, οὗ ἔσαι ἡ κεφαλὴ
vſq; ad celū. τ faciamus nobis nomen.
ἕως τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα,
anteq̄ diſpergamur nos a facie vni
πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου πά-
uerſe terre. et deſcēdit dñs deus vt videret ci-
σης τῆς γῆς. καὶ κατέβη κύριος ὁ θεὸς ἰδεῖν τὴν πό-
uitatē et turrim: quā edificauerūt filij
λιν καὶ τὸν πύργον, ὃν ᾠκοδόμησαν οἱ υἱοί

Interp̄. chal.

et ſale genuit heber: τ de heber nati ſunt duo filij: nomē vnius phaleg: q: in diebus ſuis diuiſa eſt terra: τ nomē fratris ſui iectan. Jectan aūt gēuit elmodad τ ſaleph τ aſarmoth τ iare et aduram τ vzal τ decla et hobal τ abimael τ ſaba et ophir τ euila τ iobab: oēs iſti filij iectan. Et fuit habitatio eoꝝ a meſſa pertingens vſq; ſephar montē orientalē. Jſti ſunt filij ſem per cognationes τ linguas ſuas in terris ſuis in populis ſuis. Jſte ſunt cognationes filioꝝ noe per generationes ſuas in populis ſuis: τ ab his diuiſi ſunt populi in terra poſt diluuium. Cap. 11.

Eratq; oīs terra lingue vnius τ loquele vnius. τ factum eſt cum proficiſcerentur in principio et inueniſſent campū in terra babylonis: habitauerunt ibi. Dixeruntq; vnuſquiſq; ad proximū ſuū: venite faciamus lateres: τ coquamus eos igni: et erat eis later pro lapide: τ bitumen erat eis pro luto. Et dixerunt: venite edificemus nobis ciuitatē τ turrim: τ culmen eius pertigat vſq; ad celos: et faciamus nobis nomen: ne forte diſpergamur ſuper faciem vniuerſe terre. Et apparuit dominus vt vlciſcerēt ſup opera ciuitatis τ turris: quas edificauerunt filij

Pzītiua chal.: ילד בנה · פלג · אל יתב מטא · ילד פרש · מלל טול · שכח יהב רמה · ימד הוה בנה · קרה גדל ראש · מטא עבד בדר · גלה פרע קרה · גדל בנה

Tranſla. Chal.

ושלח אוליד ית עבר ולעבר אתיליד תרין בנין שום חד פלג ארי ביומוהי
אתפליגת ארעא ושום אחוהי יקטן ויקטן אוליד ית אלמודד וית שלף וית חצר
מות וית ירח וית הדורם וית אוזל וית דקלה וית עובל וית אבימאל וית שבא וית
אופיר וית חוילה וית יובב כל אלין בני יקטן והוה מותבניהון ממישא מטי לספר
טור מדינחא אלין בני שם לזרעיתהון ללישנהון בארעתהון לעממיהון אלין זרעית
בני נח לתולדתהון בעממיהון ומאלין אתפרשו עממיא בארעא בתר טופנא

Ca. xi.

והוה כל ארעא לישן חד וממלל חד והוה במיטלהון בקדמיתא
ואשכחו בקעתא בארעא דבבל ויתיבו תמן ואמרו גבר לחבריה הבו נרמי לבנין
ונוקדינון בנורא והות להון לבינתא לאבנא וחמרא הות להון לשיעא ואמרו הבו נבני לנא
קרתא ומגדלא ורישיה מטי עד צית שמיא ונעביד לנא שמא דלמא נתבדר
על אפי כל ארעא ואתגלי יי לאתפרעא על עובדי קרתא ומגדלא דבנו בני

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

hominũ. et dixit dñs ecce gen⁹ vnũ et labiũ vnũ om
τῶν ἀνων. καὶ εἶπε κς ἰδοὺ γένος ἕν καὶ χεῖλος ἕν ἁ-
niũ. et hoc ceperũt facere. ⁊ nũc nõ defi
πάντων. καὶ τοῦτο ἤρξαντο ποιῆσαι. καὶ νῦν οὐκ ἐκ-
cient ab eis oĩa: q̃cũq̃ agreſſi ſũt facere.
λείψει ἀπ᾽ αὐτῶν πάντα, ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν.
venite et deſcendẽtes confundam⁹ eorũ linguam
δεῦτε καὶ καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν γλῶσσαν
vt nõ audiant vnuſq̃ſq; vocẽ proximi. ⁊
ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τῆς φωνῆς τοῦ πλησίον. καὶ
diſp̃ſit dñs ipſos inde ſup faciẽ oĩs
διέσπειρε κς αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης
terre. ⁊ ceſſauerũt edificantes ciuitatẽ et
τῆς γῆς. καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν καὶ
turrim. ꝓpt̃ hoc vocatũ ẽ nomẽ eius: confu-
τὸν πύργον. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς, σύγχυ-
ſio. q2 ibi cõfudit dñs labia vniuerſe terre: ⁊
σις. ὅτι ἐκεῖ συνέχεε κς τὰ χείλη πάσης τῆς γῆς, καὶ
inde diſp̃ſit eos dñs ſup faciem oĩs
ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς ὁ κς ἐπὶ πρόσωπον πάσης
terre. et he gñatiões ſem. ſem ãt erat fili⁹ cen
τῆς γῆς. καὶ αὗται αἱ γενέσεις σήμ. σὴμ δὲ ἦν υἱὸς ἑκα-
tũ ãnorũ: qñ genuit arpharad: ſecũdo anno
τὸν ἐτῶν, ὅτε ἐγέννησε τὸν ἀρφαξάδ, δευτέρου ἔτους
poſt diluuiũ. et vixit ſem: poſtq̃ genu
μετὰ τὸν κατακλυσμόν. καὶ ἔζησε σὴμ, μετὰ τὸ γεννῆ-
it ipſe arpharad: ãnos quingẽtos. et genu-
σαι αὐτὸν τὸν ἀρφαξάδ, ἔτη πεντακόσια. καὶ ἐγέννη-
it filios ⁊ filias: et mortuus ẽ. ⁊ vixit
σεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησεν
arpharad ãnos cẽtũ triginta quinq;. et genuit
ἀρφαξὰδ ἔτη ἑκατὸν τριακονταπέντε. καὶ ἐγέννησε
cainan. et vixit arpharad: poſtq̃ genuit ip-
τὸν καϊνάν. καὶ ἔζησεν ἀρφαξάδ, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐ-
ſe cainan: ãnos quadrigẽtos triginta. ⁊ genu-
τὸν τὸν καϊνάν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. καὶ ἐγέννη-
it filios ⁊ filias: et mortu⁹ ẽ. et vixit cai
σεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε καϊ-
nan ãnos centũ triginta. et genuit ſala. et
νὰν ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα. καὶ ἐγέννησε τὸν σαλά. καὶ
vixit cainan: poſtq̃ genuit ipſe ſala. ãnos
ἔζησε καϊνάν, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν σαλά, ἔτη
trecentos triginta. et genuit filios et fili-
τριακόσια τριάκοντα. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέ-
as: et mortu⁹ ẽ. ⁊ vixit ſala ãnos centũ trigin-
ρας, καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε σαλὰ ἔτη ἑκατὸν τριάκον-
ta. et genuit eber. et vixit ſala: poſtq̃ ge
τα. καὶ ἐγέννησε τὸν ἔβερ. καὶ ἔζησε σαλά, μετὰ τὸ γεν-
nuit ipſe eber: ãnos trecentos triginta: et
νῆσαι αὐτὸν τὸν ἔβερ, ἔτη τριακόσια τριάκοντα, καὶ
mortu⁹ ẽ. et vixit eber ãnos centũ triginta q̃ttu-
ἀπέθανεν. καὶ ἔζησεν ἔβερ ἔτη ἑκατὸν τριακοντατέσ-
or et genuit phalec. ⁊ vixit eber: poſtq̃
σαρα, καὶ ἐγέννησε τὸν φαλέκ. καὶ ἔζησεν ἔβερ, μετὰ τὸ
genuit ipſe phalec: ãnos trecentos ſeptuaginta
γεννῆσαι αὐτὸν τὸν φαλέκ, ἔτη τριακόσια ἑβδομήκοντα.

Tranſla. B. Hiero.

adam: & dixit. Ecce vnus eſt populus: & vnum eſt labium oĩbus. Ceperuntq; hoc facere: nec deſiſtent a cogitatiõibus ſuis donec eas ope cõpleãt. Venite igĩ deſcẽdamus & cõfũdamus ibi liguã eorũ: vt nõ audiat vnuſquiſq; vocẽ ꝓximi ſui. Atq; ita diuiſit eos dñs ex illo loco in vniuerſas terras: & ceſſauerũt edificare ciuitatẽ. Et idcirco vocatũ eſt nomẽ eius babel: quia ibi confuſum eſt labiũ vniuerſe terre. Et inde diſperſit eos dñs ſuper faciẽ cũctarũ regionũ. He ſunt gñatiões ſem. Sem erat centum annorum quando genuit arphaxad: biennio poſt diluuiũ. Vixitq; ſem poſtq̃ genuit arphaxad quingentis annis: & genuit filios & filias. Porro arphaxad vixit triginta quinq; annis: & genuit ſale. Vixitq; arphaxad poſtq̃ genuit ſale trecentis tribus annis: & genuit filios & filias. Sale quoq; vixit triginta annis: & genuit heber. Vixitq; ſale poſtq̃ genuit heber quadringentis tribus annis: & genuit filios & filias. Vixit autem heber triginta quattuor annis: & genuit phaleg. Et vixit heber poſtq̃ genuit phaleg quadrĩgẽtis triginta annis:

Ter. Heb. Geñ. Ca. xi.

האדם׃ ויאמר יהוה הן עם אחד
ושפה אחת לכלם וזה החלם
לעשות ועתה לא יבצר מהם
כל אשר יזמו לעשות׃ הבה
נרדה ונבלה שם שפתם אשר
לא ישמעו איש שפת רעהו׃
ויפץ יהוה אתם משם על פני
כל הארץ ויחדלו לבנת העיר׃
על כן קרא שמה בבל כי שם
בלל יהוה שפת כל הארץ ומשם
הפיצם יהוה על פני כל הארץ׃
אלה תולדת שם שם בן מאת
שנה ויולד את ארפכשד
שנתים אחר המבול׃ ויחי שם
אחרי הולידו את ארפכשד חמש
מאות שנה ויולד בנים ובנות׃
וארפכשד חי חמש ושלשים
שנה ויולד את שלח׃ ויחי
ארפכשד אחרי הולידו את שלח
שלש שנים וארבע מאות שנה
ויולד בנים ובנות׃ ושלח חי
שלשים שנה ויולד את עבר׃
ויחי שלח אחרי הולידו את עבר
שלש שנים וארבע מאות שנה
ויולד בנים ובנות׃ ויחי עבר
ארבע ושלשים שנה ויולד את
פלג׃ ויחי עבר אחרי הולידו את
פלג שלשים שנה וארבע מאות

Primitiua heb.

אמר
כלל חלל
עשה בצר
יהב
ירד בלל
שמע שפה
נפץ פנה
חדל בנה
ילד מאה
ילד
שנה בול חיה
ילד
חיה
רבע מאה

Tranſla. Chal.

אינשא׃ ואמר יי הא עם חד ולישן חד לכלהון ודין דשריו למעבד וכען לא יתמנע
מנהון כל דחשיבו למעבד׃ הבו נתגלי ונבלבל תמן לישנהון דלא ישמעון אינש
לישן חבריה׃ ובדר יי יתהון מתמן על אפי כל ארעא ואתמנעו מלמבני קרתא׃ על
כן קרא שמה בבל ארי תמן בלבל יי לישן כל ארעא ומתמן בדרינון יי על אפי כל
ארעא׃ אילין תולדת שם שם בר מאה שנין ואוליד ית ארפכשד תרתין שנין בתר
טופנא׃ וחיא שם בתר דאוליד ית ארפכשד חמש מאה שנין ואוליד בנין ובנן׃
וארפכשד חי תלתין וחמש שנין ואוליד ית שלח׃ וחיא ארפכשד בתר דאוליד ית
שלח ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן׃ ושלח חיא תלתין שנין ואוליד ית
עבר׃ וחיא שלח בתר דאוליד ית עבר ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן׃
וחיא עבר ארבע ותלתין שנין ואוליד ית פלג׃ וחיא עבר בתר דאוליד ית פלג
ארבע מאה ותלתין שנין׃

Interp. chal.

hominũ. Et dixit dñs. Ecce populus vnus ⁊ lingua vna eſt oĩbus illis. et hoc eſt qđ ceperũt facere: ⁊ nũc non prohibetur ab eis omne qđ cogitauerũt facere. Venite appareamus ⁊ cõfundam⁹ ibi linguã eorũ: vt nõ audiat vnuſquiſq; linguã proximi ſui. Et diſperſit eos dñs inde ſup faciem vniuerſe terre: ⁊ prohibiti ſunt ab edificatione ciuitatis. idcirco vocatuꝫ eſt nomen eius babel: qm̃ ibi confudit dñs linguã vniuerſe terre: ⁊ inde diſperſit eos dñs ſup faciẽ vniuerſe terre. He ſunt generatiões ſem: ſem filius centũ annoꝝ erat qñ genuit arpharad duob⁹ annis poſt diluuiũ. Et vixit ſem poſtq̃ genuit arpharad q̃ngẽtis annis: et genuit filios ⁊ filias. Et arpharad vixit triginta ⁊ quinq; annis: ⁊ genuit ſale: ⁊ vixit arpharad poſtq̃ genuit ſale q̃dringẽtis ⁊ tribus annis: ⁊ genuit filios et filias. Et ſale vixit triginta annis ⁊ genuit heber: et vixit ſale poſtquam genuit heber quadringentis ⁊ tribus annis ⁊ genuit filios ⁊ filias. Et vixit heber triginta et quattuor annis ⁊ genuit phaleg: et vixit heber poſtquam genuit phaleg quadringentis ⁊ triginta annis:

Primitiua chal.

שרא עבד מנע
יהב גלה בלל
שמע מנע בנה
בדר בלל אל
ילד שנה תרי
חיה ילד בנה
רבע שנה חיה

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

שנה ויולד בנים ובנות׃ ויחי
פלג שלשים שנה ויולד את
רעו׃ ויחי פלג אחרי הולידו את
מאה | רעו תשע שנים ומאתים שנה
ילד חיה | ויולד בנים ובנות׃ ויחי רעו
שתים ושלשים שנה ויולד את
שרוג׃ ויחי רעו אחרי הולידו את
שרוג שבע שנים ומאתים שנה
ויולד בנים ובנות׃ ויחי שרוג
שלשים שנה ויולד את נחור׃
ויחי שרוג אחרי הולידו את
נחור מאתים שנה ויולד בנים
ובנות׃ ויחי נחור תשע ועשרים
שנה ויולד את תרח׃ ויחי נחור
אחרי הולידו את תרח תשע
מאה | עשרה שנה ומאת שנה ויולד
חיה | בנים ובנות׃ ויחי תרח שבעים
שנה ויולד את אברם את נחור
ילד | ואת הרן׃ ואלה תולדת תרח
ילד | תרח הוליד את אברם את נחור
ואת הרן והרן הוליד את לוט׃
וימת הרן על פני תרח אביו
ילד | בארץ מולדתו באור כשדים׃
לקח נשה | ויקח אברם ונחור להם נשים
שם אשת אברם שרי ושם
אשת נחור מלכה בת הרן אבי
היה | מלכה ואבי יסכה׃ ותהי שרי
ילד | עקרה אין לה ולד׃ ויקח תרח

Trāſla. B. Hiero.

& genuit filios & filias. Vixit quoq; phaleg triginta annis & genuit reu. Vixitq; phaleg poſtq; genuit reu ducentis nouē annis: & genuit filios & filias. Vixit autem reu triginta duobus annis & genuit ſarug. vixit quoq; reu poſtq; genuit ſarug ducentis ſeptē annis: & genuit filios & filias. Vixit autem ſarug triginta annis: & genuit nachor. Vixitq; ſarug poſtq; genuit nachor ducentis annis: & genuit filios & filias. Vixit aūt nachor viginti nouem annis: & genuit thare. Vixitq; nachor poſtq; gēuit thare cētū decem & nouem annis: & genuit filios & filias. Vixitq; thare ſeptuaginta annis: & gēuit abram & nachor & aram. He ſunt autē generationes thare. Thare genuit abram: nachor & aram. Porro arā genuit loth. Mortuuſq; eſt arā an thare patrem ſuum in terra natiuitatis ſue in vr chaldeorum. Duxerunt aūt abrā & nachor vxores. Nomen vxoris abrā ſarai: & nomen vxoris nachor melcha filia aram patris melche & pris ieſche. Erat aūt ſarai ſterilis: nec hēbat liberos. Tulit itaq; thare

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

et genuit filios ꝛ filias. ꝛ mortu⁹
καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἀπέθα
eſt. ꝛ vixit phalec ānos centū triginta
νεν. καὶ ἔζησε φαλὲκ ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα
quattuor. et genuit ragau. ꝛ vixit
τέσσαρα. καὶ ἐγέννησε τὸν ῥαγαῦ. καὶ ἔζησε
phalec poſtq̄ genuit ipſe ragau: ānos
φαλὲκ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ῥαγαῦ, ἔτη
ducentos nouem: et genuit filios ꝛ fili
διακόσια ἐννέα, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγα
as. ꝛ mortu⁹ ē. ꝛ vixit ragau ānos
τέρας. καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε ῥαγαῦ ἔτη
centū triginta duo. et genuit ſeruch.
ἑκατὸν τριακονταδύο. καὶ ἐγέννησε τὸν σερούχ.
et vixit ragau: poſtq̄ genuit ipſe
καὶ ἔζησε ῥαγαῦ, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν
ſeruch: ānos ducentos ſeptem: et genuit
σερούχ, ἔτη διακόσια ἑπτά. καὶ ἐγέννησεν
filios et filias. et mortu⁹ ē. et vixit
υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε
ſeruch ānos centū triginta: ꝛ genuit
σερούχ ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα, καὶ ἐγέννησε τὸν
nachor. ꝛ vixit ſeruch: poſtq̄ genuit
ναχώρ. καὶ ἔζησε σερούχ, μετὰ τὸ γεννῆσαι
ipſe nachor: ānos ducentos. ꝛ genuit
αὐτὸν τὸν ναχώρ, ἔτη διακόσια. καὶ ἐγέννησεν
filios ꝛ filias. ꝛ mortu⁹ ē. ꝛ vixit
υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε
nachor ānos centū ſeptuaginta nouem. et ge-
ναχὼρ ἔτη ἑκατὸν ἑβδομηκονταεννέα. καὶ ἐ-
nuit thare. ꝛ vixit nachor: poſtq̄
γέννησε τὸν θαρά. καὶ ἔζησε ναχώρ, μετὰ
genuit ipſe thare: ānos centū vigin
τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν θαρά, ἔτη ἑκατὸν εἴκο- 1. Pa. 1.b.
ti quinq;. ꝛ genuit filios et filias. ꝛ Joſue.
σιπέντε. καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ 24.a.
mortu⁹ ē. ꝛ vixit thare ānos ſeptuagin-
ἀπέθανεν. καὶ ἔζησε θαρὰ ἔτη ἑβδομήκον-
ta. et genuit abram: et nachor: ꝛ a
τα. καὶ ἐγέννησε τὸν ἄβραμ, καὶ τὸν ναχώρ, καὶ τὸν ἀ
ran. he gñatiōes thare. thare genuit abram:
ῥάν. αὗται αἱ γενέσεις θαρά. θαρὰ ἐγέννησε τὸν ἄβραμ,
et nachor: et aran. aran genuit loth.
καὶ τὸν ναχώρ, καὶ τὸν ἀῤῥάν. ἀῤῥὰν ἐγέννησε τὸν λώτ.
et mortu⁹ ē aran coram thare patre ſuo in
καὶ ἀπέθανεν ἀῤῥὰν ἐνώπιον θαρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν
terra q̄ natus ē: in regione chaldeorū. et ac
τῇ γῇ ᾗ ἐγεννήθη, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν χαλδαίων. καὶ ἔλα
ceperūt abram et nachor ſibi vxores. nomen Heb. 11 e.
βον ἄβραμ καὶ ναχὼρ ἑαυτοῖς γυναῖκας. ὄνομα τῇ
vxori abram: ſara. et nomē vxori nachor Joſue. 4.a.
γυναικὶ ἄβραμ, σάρα. καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ ναχώρ, Ne. 9. b.
melcha: filia aran: et pater melcha: et pater ieſcha.
μελχά, θυγάτηρ ἀῤῥάν, καὶ πατὴρ μελχά, καὶ πατὴρ ἰεσχά. Judi. 5 a.
ꝛ erat ſara ſterilis: et nō genuerat et accepit thare
καὶ ἦν σάρα στεῖρα, καὶ οὐκ ἐτεκνοποίει. καὶ ἔλαβε θαρὰ Sap. 10.a.

Ptitiua chal.

מאה חיה תרי
שנה ילד ילד
בנה חיה שנה
מאה
בנה חיה ילד
אל ילד
מות חיה
נשה איתא
הוה ילד

Interp. chal.

et genuit filios ꝛ filias. Et vixit phaleg triginta annis: ꝛ genuit reu. Et vixit phaleg poſtquā genuit reu ducentis ꝛ nouem annis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Et vixit reu triginta ꝛ duobus annis: ꝛ genuit ſarug: et vixit reu poſtquam genuit ſarug ducentis ꝛ ſeptē annis: et genuit filios ꝛ filias. Et vixit ſarug triginta annis: ꝛ genuit nachor. Et vixit ſarug poſtq̄ genuit nachor ducentis annis: et genuit filios ꝛ filias. Et vixit nachor viginti ꝛ nouem annis: ꝛ genuit thare. Et vixit nachor poſtquā genuit thare centum et decem ꝛ nouem annis: ꝛ genuit filios ꝛ filias. Et vixit thare ſeptuaginta annis: ꝛ genuit Abram: nachor: ꝛ aran. He ſunt generationes thare: thare genuit abram: nachor: ꝛ aran: aran autē genuit loth. Et mortuus eſt aran viuente thare patre ſuo in terra natiuitatis ſue in vr chaldeorum. Et acceperunt ſibi abram ꝛ nachor vxores: nomen vxoris abram ſarai: et nomē vxoris nachor melcha filia aran patris melche ꝛ patris ieſche: eratq; ſarai ſterilis: nec erat ei filius. Et tulit thare

Tranſla. Chal.

ואוליד בנין ובנן׃ וחיא פלג תלתין שנין ואוליד ית רעו׃ וחיא פלג בתר דאוליד ית
רעו מאתן ותשע שנין ואוליד בנין ובנן׃ וחיא רעו תלתין ותרתין שנין ואוליד ית
שרוג׃ וחיא רעו בתר דאוליד ית שרוג מאתן ושבע שנין ואוליד בנין ובנן׃ וחיא
שרוג תלתין שנין ואוליד ית נחור׃ וחיא שרוג בתר דאוליד ית נחור מאתן שנין
ואוליד בנין ובנן׃ וחיא נחור עשרין ותשע שנין ואוליד ית תרח׃ וחיא נחור בתר דאוליד
ית תרח מאה ותשע עשרה שנין ואוליד בנין ובנן׃ וחיא תרח שבעין שנין ואוליד ית
אברם ית נחור וית הרן׃ ואלין תולדת תרח תרח אוליד ית אברם ית נחור וית הרן
והרן אוליד ית לוט׃ ומית הרן בחיי תרח אבוהי בארע ילדותיה באורא דכשדאי׃
ונסיב אברם ונחור להון נשין שום איתת אברם שרי ושום איתת נחור מלכה בת
הרן אבוהי דמלכה ואבוהי דיסכה׃ והות שרי עקרה לית לה ולד׃ ודבר תרח

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

abram filiū ſuū: et lot filiū aran: filiū
τὸν ἄβραμ υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν λῶτ υἱὸν ἀῤῥαν, υἱὸν τοῦ
filij ſui: et ſaram nurū ſuā: vxo
υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν σάραν τὴν νύμφην αὐτοῦ, γυναῖ-
rē abram filij ſui. ⁊ eduxit eos de
κα ἄβραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ
regione chaldeorū: vt irent ī terrā chana
τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, πορευθῆναι εἰς γῆν χανα
an. et venerūt vſq ad charā ⁊ habitauerūt illic. ⁊ facti
άν. καὶ ἦλθον ἕως χαῤῥάν. καὶ ᾤκησαν ἐκεῖ. καὶ ἐγένον-
Judith 5.a. ſunt dies thare in tra charā: āni ducenti quin
Sapi. 10.a. το αἱ ἡμέραι θαῤῥὰ ἐν γῇ χαῤῥάν, ἔτη διακόσια πέν-
q̄ et mortuꝰ ē thare in charan.
τε. καὶ ἀπέθανε θαῤῥὰ ἐν χαῤῥάν. Ca.12.

ET dixit dn̄s abram: egredere de terra tua
καὶ εἶπε κύριος τῷ ἄβραμ, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου
A et de cognatione tua: ⁊ de domo pa-
καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πα-
Actuū. 7.a. tris tui: ⁊ veni in terrā: quā tibi mōſtrabo ⁊
τρός σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω. καὶ
faciā te in gentē magnā. ⁊ bn̄dicam te: et ma
ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα. καὶ εὐλογήσω σε, καὶ με-
gnificabo nomē tuū. et eris bn̄dictus. et bn̄di-
γαλυνῶ τὸ ὄνομά σου, καὶ ἔσῃ εὐλογημένος. καὶ εὐλο-
cam benedicentes te: ⁊ maledicentes
γήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε, καὶ τοὺς καταρωμένους
te: maledicā. et bn̄dicentur in te omnes
σε, καταράσομαι. καὶ εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι
tribus terre. et abijt abram ſicut locu-
Act.5.d. αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. καὶ ἐπορεύθη ἄβραμ καθὰ ἐλάλη-
Hebre. 11.b. tus ē ei dn̄s. et iuit cum eo lot. abrā
σεν αὐτῷ κύριος. καὶ ᾤχετο μετ' αὐτοῦ λῶτ. ἄβραμ
āt erat annoꝝ ſeptuaginta quinq: qn̄ egreſſus ē de cha
δὲ ἦν ἐτῶν ἑβδομηκονταπέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ χα-
ran. ⁊ accepit abram ſaram vxorē ſuam:
ῤῥάν. καὶ ἔλαβεν ἄβραμ σάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
et lot filiū fratris ſui: et oēs
καὶ τὸν λῶτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ πάντα
ſubſtantiā eorū: q̄cunq poſſidebāt. ⁊ oēm
B τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, ὅσα ἐκτήσαντο, καὶ πᾶσαν
aīam: quā poſſiderūt in charan. et egreſſus ē vt iret
ψυχὴν, ἣν ἐκτήσαντο ἐν χαῤῥάν. καὶ ἐξῆλθε πορευθῆ-
in terrā chanaan. et ꝑtrāſiuit abram terrā vſq ad
ναι εἰς γῆν χαναάν. καὶ διώδευσεν ἄβραμ τὴν γῆν ἕως
locū ſychem: ad quercū excelſam. at
τοῦ τόπου συχέμ, ἐπὶ τὴν δρῦν τὴν ὑψηλήν. οἱ δὲ
chananei tunc habitabant terrā. et apparuit do-
χαναναῖοι τότε κατῴκουν τὴν γῆν. καὶ ὤφθη κύρι-
minꝰ abram: et dixit ei: ſemini tuo
ος τῷ ἄβραμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τῷ σπέρματί σου
dabo terrā hanc. et edificauit illic abram
δώσω τὴν γῆν ταύτην, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ ἄβραμ
altare dn̄o q̄ apparuit ei.
θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ τῷ ὀφθέντι αὐτῷ.

Tranſla.B.Hiero.

abrā filiū ſuū: & loth filium Aran filium filii ſui: & ſarai nurum ſuam vxorem abram filii ſui: & eduxit eos de hur chaldeorū vt irēt ī terrā chanaan. Venerūtq vſq aran: & habitauerunt ibi. Et facti ſūt dies thare ducentorū q̄nq annorum: & mortuus eſt in aran.

DIxit aūt Cap̄.12. dn̄s ad abram. Egredere de terra tua: de cognatiōe tua & de domo patris tui: & veni in terrā quā monſtrauero tibi. Faciamq te in gētē magnā: & bn̄dicā tibi: & magnificabo nomē tuū: eriſq bn̄dictus. Bn̄dicā bn̄dicētibus tibi: & maledicā maledicētibus tibi. Atq in te bn̄dicētur vniuerſe cognatiōes terre. Egreſſus ē itaq abram ſicut ꝓcepat ei dn̄s: & iuit cū eo loth. Septuaginta quinq annorum erat abrā cū egrederetur de aran. Tulitq ſarai vxorē ſuam: & loth filiū fr̄is ſui: vniuerſaq ſubſtantiam quam poſſederant: & animas quas fecerant in aran: & egreſſi ſunt vt irent in terram chanaan. Cūq veniſſent in eā: pertranſiuit abram terrā vſq ad locū ſichē & vſq ad conuallem illuſtrē: chananeus aūt tunc erat in terra. Apparuit aūt dn̄s abram: & dixit ei. Semini tuo dabo terrā hanc. Qui edificauit ibi altare domino: qui apparuerat ei.

Tex.Heb. Geñ. Ca.xij.

את אברם בנו ואת לוט בן הרן
בן בנו ואת שרי כלתו אשת
אברם בנו ויצאו אתם מאור
כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו
עד חרן וישבו שם ויהיו ימי
תרח חמש שנים ומאתים שנה
וימת תרח בחרן ויאמר
יהוה אל אברם לך לך מארצך
וממולדתך ומבית אביך אל
הארץ אשר אראך ואעשך
לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך
והיה ברכה ואברכה מברכיך
ומקללך אאר ונברכו בך כל
משפחת האדמה וילך אברם
כאשר דבר אליו יהוה וילך
אתו לוט ואברם בן חמש שנים
ושבעים שנה בצאתו מחרן ויקח
אברם את שרי אשתו ואת לוט
בן אחיו ואת כל רכושם אשר
רכשו ואת הנפש אשר עשו
בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען
ויבאו ארצה כנען ויעבר אברם
בארץ עד מקום שכם עד אלון
מורה והכנעני אז בארץ וירא
יהוה אל אברם ויאמר לזרעך
אתן את הארץ הזאת ויבן שם
מזבח ליהוה הנראה אליו

Pritiua.heb.

כלל איש
ילך בוא
היה
שנה
מות
Cap.xii.
אמר
ילך
ראה עשה
גדל ברך
קלל ארר
שפחה
שנה
יצא לקח
איש
רכש
בוא עבר
קום אלן
ירה ראה
אמר
נתן בנה
זבח ראה

Tranſla.Chal.

ית אברם בריה וית לוט בר הרן בר בריה וית שרי כלתיה איתת אברם בריה ונפקו
עמהון מאורא דכשדאי למיזל לארעא דכנען ואתו עד חרן ויתיבו תמן והוו יומי
תרח מאתן וחמש שנין ומית תרח בחרן Ca.xij. ואמר יי לאברם
איזיל לך מארעך ומילדותך ומבית אבוך לארעא דאחזינך ואעבדינך לעם סגי
ואיברכינך וארבי שמך ותהא מברך ואבריך מברכך ומלטטך אלוט ויתברכון
בדילך כל זרעית ארעא ואזל אברם כמא דמליל עמיה יי ואזל עמיה לוט
ואברם בר שבעין וחמש שנין במפקיה מחרן ודבר אברם ית שרי אתתיה וית לוט
בר אחוהי וית כל קנינהון דקנו וית כל נפשתא דשעבידו לאוריתא בחרן ונפקו
למיזל לארעא דכנען ואתו לארעא דכנען ועבר אברם בארעא עד אתר שכם עד
מישר מורה וכנענאה בכין שרי בארעא ואתגלי יי לאברם ואמר לבנך אתן ית
ארעא הדא ובנא תמן מדבחא קדם יי דאתגלי ליה

Interp̄.chal.

abram filium ſuū ⁊ loth filium aran filium filij ſui et ſarai nurū ſuam vxorez abram filij ſui: ⁊ egreſſi ſunt ſimul de vr chaldeorū vt irent in terrā chanaā: veneruntq vſq aran: ⁊ habitauerūt ibi. Et fuerunt dies thare ducenti ⁊ q̄nq anni: ⁊ mortuꝰ eſt thare in arā.

ET dixit dn̄s ad abram: proficiſcere de Ca.12. terra tua ⁊ de cognatione tua ⁊ de domo patris tui ad terram quā monſtrauero tibi. Et faciam te in populū magnum: ⁊ benedicā tibi: ⁊ magnificabo nomen tuū: ⁊ eris benedictus. Benedicāq benedicentibus tibi: ⁊ maledicētibꝰ tibi maledicā: et bn̄dicen̄t propter te oēs cognationes terre. Et abijt abram ſicut locutus eſt cum eo dn̄s: ⁊ abijt cū eo loth. Abram autē erat filius ſeptuaginta ⁊ q̄nq annoꝝ cum egrederetur de aran. Et tulit abrā ſarai vxorē ſuā: ⁊ loth filiū fratris ſui ⁊ omnē poſſeſſionē ſuam quā poſſederāt: ⁊ oēs aīas quas ſubiecerāt legi in aran: ⁊ egreſſi ſunt vt irent in terrā chanaā: ⁊ venerūt in terrā chanaā. Et ꝑtranſiuit abrā per terrā vſq ad locū ſichem vſq ad planiciē more: chananeus aūt tunc morabat̄ in terra. Et appuit dn̄s abrā: ⁊ dixit. Filijs tuis dabo terrā hanc: ⁊ edificauit ibi altare dn̄o q̄ appuerat ei.

Pritiua chal.

כלל אזל אתא
הוה מאה שנה
מות אזל חזא
עבד סגא ברך
רבה היה ברך
לטט ברך שנה
נפק אתא
קנה עבד אזל
אתא שרא שרא
גלה בנה נתן
בנה דבח גלה

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם הָהָרָה מִקֶּדֶם לְבֵית
אֵל וַיֵּט אָהֳלֹה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעַי
מִקֶּדֶם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיִּסַּע אַבְרָם
הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה׃ וַיְהִי רָעָב
בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה לָגוּר
שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ׃ וַיְהִי
כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיְמָה
וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרַי אִשְׁתּוֹ הִנֵּה נָא
יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אָתְּ׃
וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים
וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי
וְאֹתָךְ יְחַיּוּ׃ אִמְרִי נָא אֲחֹתִי אָתְּ
לְמַעַן יִיטַב לִי בַעֲבוּרֵךְ וְחָיְתָה
נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ׃ וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם
מִצְרָיְמָה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת
הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִוא מְאֹד׃ וַיִּרְאוּ
אֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ
אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית
פַּרְעֹה׃ וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ
וַיְהִי לוֹ צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחֹת וַאֲתֹנֹת וּגְמַלִּים׃
וַיְנַגַּע יְהוָה אֶת פַּרְעֹה נְגָעִים
גְּדֹלִים וְאֶת בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שָׂרַי
אֵשֶׁת אַבְרָם׃ וַיִּקְרָא פַרְעֹה
לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר מַה זֹּאת עָשִׂיתָ
לִּי לָמָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִּי כִּי אִשְׁתְּךָ

Ptiua heb.

עתק
נטה
קרא נסע
הלך היה
קרב
איש
יפה ראה
ראה
חיה
יטב חיה
היה
ראה
איש
הלל
לקח
יטב עבר
נגע
איש
קרא
עשה
נגד

Trāſla. B. Hiero.

Et inde trāſgrediēs ad mōtē qui erat cōtra oriētē bethel: tetēdit ibi tabernaculū ſuū ab occidēte hñs bethel: & ab oriēte hai. Edificauit quoq; ibi altare dño: & inuocauit nomē eius. Perrexitq; abrā vadēs & vltra pgrediēs ad meridiē. Facta ē aūt fames ī terra. deſcēditq; abrā in egyptū vt pegrinaretur ibi. Preualuerat eī fames ī terra. Cūq; ppe eſſet vt ingrederetur egyptū dixit ſarai vxori ſue. Noui q pulchra ſis mulier: & q cum viderint te egyptii: dicturi ſūt: vxor illius eſt: & interficient me: & te reſeruabunt. Dic ergo obſecro te q ſoror mea ſis: vt bñ ſit mihi propter te: & viuat aīa mea ob grām tui. Cū itaq; ingreſſus eēt abrā egyptū: viderunt egyptii mulierē q eēt pulchra nimis. Et nūciauerunt prīcipes pharaoni: & laudauerunt eam apud illū. Et ſublata ē mulier in domum pharaonis. abrā vero bene vſi ſunt propter illam. Fuerūtq; ei oues & boues & aſini & ſerui & famule & aſine & cameli. Flagellauit autem dñs pharaonem plagis maximis & domū eius propter ſarai vxorem abram. Vocauitq; pharao abrā: & dixit ei. Quid nā eſt hoc quod feciſti mihi? Quare nō īdicaſti mihi q vxor tua

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

et receſſit inde ad montē ad oriētem bethel.
καὶ ἀπέστη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος κατὰ ἀνατολὰς βαιθήλ.
et ſtatuit tabernaculū ſuū in bethel verſus ma
καὶ ἔστησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν βαιθὴλ κατὰ θάλασ-
re: et hay ad orientem. ꝛ edificauit i-
σαν, καὶ ἀγγὲ κατὰ ἀνατολάς. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐ-
bi altare dño. ꝛ inuocauit in
κεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. καὶ ἐπεκαλέσατο ἐπὶ
nomine dñi. et diſceſſit abram. et va-
τῷ ὀνόματι κυρίου. καὶ ἀπῆρεν ἄβραμ. καὶ πορευ-
dēs caſtrametatus ē in deſerto. ꝛ facta eſt fa-
θεὶς ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἐγένετο λι-
mes in terra. et deſcendit abram in egyptū
μὸς ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ κατέβη ἄβραμ εἰς αἴγυπτον
vt habitaret ibi. qꝛ inualuit fames in terra.
παροικῆσαι ἐκεῖ. ὅτι ἐνίσχυεν ὁ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς.
factū eſt āt qñ appropiquauit abrā vt ingrederet in egy
ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν ἄβραμ εἰσελθεῖν εἰς αἴγυ-
ptū: dixit abram ſare vxori ſue: noui
πτον, εἶπεν ἄβραμ σάρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, γινώσκω
ego: q mulier pulchra es. erit ergo cū vide-
ἐγώ, ὅτι γυνὴ εὐπρόσωπος εἶ. ἔσαι οὖν ὡς ἂν ἴδω-
rint te egyptij: dicent q vxor illius eſt hec:
σί σε οἱ αἰγύπτιοι, ἐροῦσιν ὅτι γυνὴ αὐτοῦ ἐστιν αὐ-
et interficient me: te āt vendicabunt.
τη, καὶ ἀποκτενοῦσί με, σὲ δὲ περιποιήσονται.
dic ergo qđ ſoror illius ſum: vt bñ mihi
εἰπὲ οὖν ὅτι ἀδελφὴ αὐτοῦ εἰμι, ὅπως ἂν εὖ μοι
ſit ppter te: ꝛ viuet aīa mea ppter te.
γένηται διὰ σέ, καὶ ζήσεται ἡ ψυχή μου ἕνεκά σου.
factū ē āt qñ ingreſſus ē abram in egyptum. vi-
ἐγένετο δὲ ἡνίκα εἰσῆλθεν ἄβραμ εἰς αἴγυπτον. ἰ-
dentes egyptij mulierē: q pulchra erat
δόντες οἱ αἰγύπτιοι τὴν γυναῖκα, ὅτι καλὴ ἦν
nimis. et viderūt eā principes pharaonis: ꝛ
σφόδρα. καὶ εἶδον αὐτὴν οἱ ἄρχοντες φαραώ, καὶ
laudauerūt eā ad pharaonē: ꝛ induxerunt eam
ἐπῄνεσαν αὐτὴν πρὸς φαραώ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν
in domū pharaonis. ꝛ abrā bene vſi ſunt
εἰς τὸν οἶκον φαραώ. καὶ τῷ ἄβραμ εὖ ἐχρήσαν-
ppter eā. ꝛ fuerunt ei oues: et vituli:
το δι᾽ αὐτήν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ πρόβατα, καὶ μόσχοι,
et aſini: et ſerui: ꝛ famule: et muli: et
καὶ ὄνοι, καὶ παῖδες, καὶ παιδίσκαι, καὶ ἡμίονοι, καὶ
cameli. et cruciauit dñs pharaonē cruciatibus
κάμηλοι. καὶ ἤτασε κύριος τὸν φαραὼ ἐτασμοῖς
magnis et malis: et domū eius ppter ſa-
μεγάλοις καὶ πονηροῖς, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ περὶ σά-
rā vxorē abram. vocans aūt pharao
ρας τῆς γυναικὸς ἄβραμ. καλέσας δὲ φαραὼ τὸν
abram: dixit: qđ hoc feciſti mihi: qꝛ nō
ἄβραμ, εἶπε, τί τοῦτο ἐποίησάς μοι, ὅτι οὐκ
renunciaſti mihi: q vxor tua
ἀπήγγειλάς μοι, ὅτι γυνή σου

Infra. 20.c.

Pritiua chal.

סלק שכן ערב
דנח בנה דבח
צלא יתב עול
אנתה חזא
היה אמר קטל
קום אח יטב
קום עול חזא
רבב דבר יטב
היה אתא
כתש רבב
אנתא חוה

Interp. chal.

Et aſcendit inde in montē qui erat ad orientē bethel et tetendit tabernaculū ſuū ab occidente habens bethel ꝛ ab oriente hai: ꝛ edificauit ibi altare corā dño et orauit in noie dñi. Et profectus eſt abrā vadens ꝛ proficiſcens ad meridiē. Et fuit fames in terra: deſcenditq; abrā in egyptū vt peregrinaret ibi: qm̄ preualuerat fames in terra. Et factū eſt cum appropinquaret vt ingrederetur in egyptū: dixit ſarai vxori ſue. Ecce nunc cognoui q mulier pulchra aſpectu tu es. Et erit cum viderint te egyptij: ꝛ dicent vxor eius eſt hec: interficiētq; me: ꝛ te reſeruabūt. Dic nunc q ſoror mea ſis tu: vt bene ſit mihi ppter te: ꝛ ſuſtentet aīa mea ppter verba tua. Et factū eſt cum ingreſſus eſſet abrā in egyptū: viderunt egyptij mulierē q pulchra eſſet nimis. Et viderūt eam principes pharaonis: ꝛ laudauerūt eam apud pharaonē: et ſublata eſt mulier ī domū pharaonis. Et abrā bñfecit ppter eā. Et fuerūt ei oues ꝛ boues ꝛ aſini ꝛ ſerui ꝛ ancille et aſine ꝛ cameli. Et adduxit dñs ſup pharaonē plagas magnas ꝛ ſup hoīes domus eius ppter ſarai vxorē abram. Vocauitq; pharao abrā ꝛ dixit. Quid eſt hoc quod feciſti mihi: quare nō nūciaſti mihi q vxor tua

Tranſla. Chal.

וְאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן לְטוּרָא מִמַּדִנַח לְבֵיתאֵל וּפְרַסֵיה לְמַשְׁכְּנֵיה בֵּיתאֵל מִמַּעַרְבָא וְעַי
לְמַדִינְחָא וּבְנָא תַמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְצַלִּי בִּשְׁמָא דַּייָ׃ וּנְטַל אַבְרָם אָזֵיל וְנָטֵיל
לְדָרוֹמָא׃ וַהֲוָה כַפְנָא בְּאַרְעָא וּנְחַת אַבְרָם לְמִצְרַיִם לְאִיתּוֹתָבָא תַמָּן אֲרֵי תַקִּיף כַּפְנָא
בְּאַרְעָא׃ וַהֲוָה כַּד קְרֵיב לְמֵיעַל לְמִצְרַיִם וַאֲמַר לְשָׂרַי אִתְּתֵיהּ הָא כְעַן יְדַעְנָא אֲרֵי
אִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ אַתְּ׃ וִיהֵי כַּד יֶחֶזוּן יָתִיךְ מִצְרָאֵי וְיֵימְרוּן אִתְּתֵיהּ דָּא וְיִקְטְלוּן
יָתִי וְיָתִיךְ יְקַיְּמוּן׃ אֵימַרִי כְעַן דַּאֲחָתִי אַתְּ בְּדִיל דְּיוֹטֵיב לִי בְּדִילַיְכִי וְתִתְקַיַּם נַפְשִׁי
בְּפִתְגָּמַיְכִי׃ וַהֲוָה כַּד עַל אַבְרָם לְמִצְרַיִם וַחֲזוֹ מִצְרָאֵי יָת אִתְּתָא אֲרֵי שַׁפִּירָא הִיא
לַחֲדָא׃ וַחֲזוֹ יָתַהּ רַבְרְבֵי פַרְעֹה וְשַׁבַּחוּ יָתַהּ לְוָת פַּרְעֹה וְאִדְּבָרַת אִתְּתָא לְבֵית פַּרְעֹה׃
וּלְאַבְרָם אוֹטֵיב בְּדִילַהּ וַהֲווֹ לֵיהּ עָאן וְתוֹרִין וַחֲמָרִין וְעַבְדִּין וְאַמְהָן וְאַתְנָן וְגַמְלִין׃
וְאַיְתִי יְיָ עַל פַּרְעֹה מַכְתָּשִׁין רַבְרְבִין וְעַל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ עַל עֵיסַק שָׂרַי אִתַּת אַבְרָם׃
וּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וַאֲמַר מַה דָּא עֲבַדְתְּ לִי לְמָה לָא חַוֵּיתָ לִי אֲרֵי אִתְּתָךְ

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

eſt. et quare dixiſti ꝙ ſoror mea eſt: et accepi
ἐςί. καὶ ἱνατί εἴπας ὅτι ἀδελφή μου ἐςί, καὶ ἔλαβον
eam mihi vxorē. ⁊ nūc ecce vxor tua co
αὐτὴν ἐμαυτῷ γυναῖκα. καὶ νῦν ἰδοὺ ἡ γυνή σου ἐναν
rā te: accipiēs recede. ⁊ precepit pha
τίον σου, λαβὼν ἀπότρεχε. καὶ ἐνετείλατο φα-
rao viris de abram comitari eum:
ραὼ ἀνδράσι περὶ ἄβραμ συμπροπέμψαι αὐτόν,
et vxorē eius: et omnia q̄cūqꝫ erāt ei:
καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ,
et lot cū eo.
καὶ λὼτ μετ᾽ αὐτοῦ. Ca. 13.

A Aſcēdit āt abram de egypto ipſe: ⁊ vxor
ἀνέβη δὲ ἄβραμ ἐξ αἰγύπτου αὐτός, καὶ ἡ γυνὴ
eius: et omnia ſua: ⁊ lot cum eo in
αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ λὼτ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς
deſertū. abram āt erat diues valde: in peco
τὴν ἔρημον. ἄβραμ δὲ ἦν πλούσιος σφόδρα, ἐν κτήνε
ribus ⁊ argento: ⁊ auro. ⁊ abijt vnde egreſ-
σι, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ χρυσίῳ. καὶ ἐπορεύθη ὅθεν ἐξῆλ-
ſus ē in deſertū: vſqꝫ bethel: vſqꝫ ad locum vbi fuit
θεν εἰς τὴν ἔρημον, ἕως βαιθὴλ, ἕως τοῦ τόπου οὗ ἦν
tentoriū eius prius: inter bethel et in-
ἡ σκηνὴ αὐτοῦ τὸ πρότερον, ἀναμέσον βαιθὴλ καὶ ἀνα
ter hai: in locū altaris: quod fecit
μέσον ἀγγέ, εἰς τὸν τόπον τοῦ θυσιαςηρίου, οὗ ἐποίη
illic prius. et inuocauit abram no
σεν ἐκεῖ τὴν ἀρχήν. καὶ ἐπεκαλέσατο ἄβραμ τὸ ὄνο
mē dñi. et lot qui ſimul ibat cū abrā: fuerāt
μα κυ. καὶ λὼτ τῷ συμπορευομένῳ μετὰ ἄβραμ, ἦν
oues: et boues: et armēta. et nō capiebat eos
πρόβατα, καὶ βόες, καὶ κτήνη. καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς
D terra vt habitarēt ſimul. quā ſubſtātia eorum mul
ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα. ὅτι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν πολ
B ta: ⁊ nō poterāt habitare ſimul. ⁊ facta ē pu-
λά, καὶ οὐκ ἠδύναντο κατοικεῖν ἅμα. καὶ ἐγένετο μά-
gna inter paſtores pecorū abram:
Infra. 56.a. χη ἀναμέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ ἄβραμ,
et inter paſtores lot. at chananei
καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων τοῦ λώτ. οἱ δὲ χαναναῖοι
et pherezei tūc habitabāt terrā. dixit āt a
καὶ οἱ φερεζαῖοι τότε κατῴκουν τὴν γῆν. εἶπε δὲ ἄ-
bram lot: ne ſit pugna inter me et te:
βραμ τῷ λώτ, μὴ ἔςω μάχη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ,
et inter paſtores meos ⁊ inter
καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων μου καὶ ἀναμέσον τῶν
Hiere. 40.b. paſtores tuos: q̄r hoīes fratres ſumus nos. nō ecce
ποιμένων σου, ὅτι ἄνοι ἀδελφοί ἐσμὲν ἡμεῖς. οὐκ ἰδοὺ
oīs terra coram te eſt: recede a me:
πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου ἐςί; διαχωρίσθητι ἀπ᾽ ἐμοῦ,
ſi tu ad ſiniſtrā: ego ad dexterā. ſi tu ad dexterā: ego ad
C εἰ σὺ εἰς ἀριςερά, ἐγὼ εἰς δεξιά. εἰ σὺ εἰς δεξιά, ἐγὼ εἰς
ſiniſtrā. et eleuans oculos ſuos lot:
ἀριςερά. καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ λώτ,

Tranſla.B.Hiero.

eſſet? quam ob cām dixiſti eſſe ſororē tuam: vt tollerem eā mihi in vxorem? Nunc igitur ecce coniunx tua: accipe eam & vade. Precepitqꝫ pharao ſup abrā viris: & deduxerūt eū & vxorē eius: & omnia que habebat. Ca.13

Aſcendit ergo abrā de egypto ipſe & vxor ei⁹: & oīa que habebat & loth cū eo ad auſtralē plagā. erat āt diues valde in poſſeſſiōe auri & argēti. Reuerſuſqꝫ eſt p̄ iter quo venerat a meridie in bethel: vſqꝫ ad locū vbi prius fixerat tabernaculū inter bethel & hai: in loco altaris quod fecerat prius: & inuocauit ibi nomē dñi. Sed & loth qui erat cum abrā fuerūt greges ouium & armenta & tabernacula: nec poterat eos capere terra: vt habitarēt ſimul. Erat quippe ſubſtātia eorū multa & nequibāt hītare cōiter. Vñ̄ fctā eſt rixa īter paſtores gregū abram & loth. Eo aūt tp̄e chananeus & pherezeus hītabāt in terra illa. Dixit ergo abram ad loth. ne queſo ſit iurgiū inter me & te: & inter paſtores meos & paſtores tuos: frēs eī ſumus. Ecce vniuerſa terra corā te eſt: recede a me obſecro. Si ad ſiniſtrā ieris: ego dexteram tenebo: ſi tu dexteram elegeris: ego ad ſiniſtram pergam. Eleuatis itaqꝫ loth oculis

Tex.Heb.

הוּא׃ לָמָה אָמַרְתָּ אֲחֹתִי הִוא
וָאֶקַּח אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה
הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ׃ וַיְצַו עָלָיו
פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֶת
אִשְׁתּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ׃

Cap.xiii.

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ
וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה׃
וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף
וּבַזָּהָב׃ וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד
בֵּית אֵל עַד הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה
שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין
הָעָי׃ אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה
שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם
בְּשֵׁם יְהוָה׃ וְגַם לְלוֹט הַהֹלֵךְ אֶת
אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים׃
וְלֹא נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת
יַחְדָּו כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא
יָכְלוּ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו׃ וַיְהִי רִיב בֵּין
רֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה
לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אָז יֹשֵׁב
בָּאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט
אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי אֲנָשִׁים
אַחִים אֲנָחְנוּ׃ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ
לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי אִם
הַשְּׂמֹאל וְאֵימִנָה וְאִם הַיָּמִין
וְאַשְׂמְאִילָה׃ וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו

Pͥmitiua.heb.

לָקַח
יָלַךְ צָוָה
שָׁלַח
עָלָה
קָנָה
נָסַע
קוּם
חָלַל
זָבַח
קָרָא
יָשַׁב
רָכַשׁ רָבָה
הָיָה רוּב
רָעָה קָנָה
אָמַר
רוּב
פָּרַד
שָׂמַל יָמַן
נָשָׂא

Tranſla.Chal.

הִיא׃ לְמָה אֲמַרְתְּ דַּאֲחָתִי הִיא וּדְבָרִית יָתַהּ לִי לְאִנְתּוּ וּכְעַן הָא אִתְּתָךְ דְּבַר וְאֱזֵיל׃
Ca.xiij. וּפַקֵּיד עֲלוֹהִי פַּרְעֹה גּוּבְרִין וְאַלְוִיאוּ יָתֵיהּ וְיָת אִתְּתֵיהּ וְיָת כָּל דִּילֵיהּ׃
וּסְלֵיק אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִתְּתֵיהּ וְכָל דִּילֵיהּ וְלוֹט עִמֵּיהּ לְדָרוֹמָא׃ וְאַבְרָם יַקִּיר
לַחֲדָא בִּבְעִירָא בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא׃ וַאֲזַל לְמַטְלָנוֹהִי מִדָּרוֹמָא וְעַד בֵּית אֵל עַד אַתְרָא
דִּפְרַסֵיהּ תַּמָּן לְמַשְׁכְּנֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין עַי׃ לְאַתַר מַדְבְּחָא דַּעֲבַד תַּמָּן
בְּקַדְמֵיתָא וְצַלִּי תַמָּן אַבְרָם בִּשְׁמָא דַּייָ׃ וְאַף לְלוֹט דְּאָזֵיל עִם אַבְרָם הֲווֹ עָאן וְתוֹרִין
וּמַשְׁכְּנִין׃ וְלָא סוֹבַרַת יָתְהוֹן אַרְעָא לְמִיתַּב כַּחֲדָא אֲרֵי הֲוָה קִנְיָנְהוֹן סַגִּי וְלָא יְכִילוּ
לְמִיתַּב כַּחֲדָא׃ וַהֲוָה מַצּוּתָא בֵּין רָעֵי בְעִירֵי דְּאַבְרָם וּבֵין רָעֵי בְעִירֵי דְּלוֹט וּכְנַעֲנָאֵה
וּפְרִזָּאָה בְּכֵין יָתֵיב בְּאַרְעָא׃ וַאֲמַר אַבְרָם לְלוֹט לָא כְעַן תְּהֵא מַצּוּתָא בֵּינִי וּבֵינָךְ וּבֵין
רָעֲוָתַי וּבֵין רָעֲוָתָךְ אֲרֵי גּוּבְרִין אַחִין אֲנַחְנָא׃ הֲלָא כָל אַרְעָא קֳדָמָךְ אִתְפָּרֵישׁ כְּעַן מִלְוָתִי
אִם אַתְּ לְצִפּוּנָא אֲנָא לְדָרוֹמָא וְאִם אַתְּ לְדָרוֹמָא אֲנָא לְצִפּוּנָא׃ וּזְקַף לוֹט יָת עֵינוֹהִי

Interp̄.chal.

eſſet. Quare dixiſti ſoror mea ē: ⁊ tuli eā mihi in vxorem: ⁊ nunc ecce vxor tua: tolle ⁊ vade. Precepitqꝫ ſup eum pharao viris: ⁊ comitati ſunt eum ⁊ vxorē ſuam ⁊ omnia que habebat. Cap.13.

Et aſcendit abram de egypto ipſe ⁊ vxor eius et oia ſua ⁊ loth cum eo ad auſtrū. Et abrā erat honorat⁹ valde in pecorib⁹ ⁊ argēto ⁊ auro. Et abijt per manſiones ſuas a meridie ⁊ vſqꝫ bethel ⁊ vſqꝫ ad locum in quo tetēderat prius tabernaculū ſuū inter bethel ⁊ inter hai: ad locū altaris qđ ibi fecerat prius: et orauit ibi abrā in noīe dñi. Sed ⁊ loth qui abijt cū abram fuerūt oues ⁊ boues ⁊ tabernacula. ⁊ nō poterat ſuſtinere eos terra vt habitarēt ſimul: q̄r erat ſubſtantia eoꝝ multa: ⁊ nō poterāt habitare ſimul. Et facta eſt rixa īter paſtores pecoꝝ abram ⁊ paſtores pecorum loth: chananeus aūt ⁊ pherezeus tunc habitabāt in terra. Et dixit abrā ad loth. Ne ſit nunc iurgiū inter me ⁊ inter te ⁊ inter paſtores meos ⁊ inter paſtores tuos: quoniā viri fratres ſumus nos. Ecce oīs terra coram te eſt: recede nunc a me. ſi tu ad aquilonem: ego ad meridiē: ⁊ ſi tu ad meridiē ego ad aquilonem. Et leuauit loth oculos ſuos

Pͥmitiua chal.

אִנְתָּא
לְוָה
נְטַל
שְׁכַן דְּבַח
צְלָא הֲוָה
שְׁכַן יְתַב קְנָה
סְגָא נְצָה רְעָה
הֲוָה
רְעָה פְּרַשׁ

© Biblioteca Nacional de España

Pꝛitiua heb.	Tex.Heb.
ראה	וירא את כל ככר הירדן כי כלה
שקה	משקה לפני שחת יהוה את
	סדם ואת עמרה כגן יהוה כארץ
	מצרים באכה צער׃ ויבחר לו לוט
בוא	את כל ככר הירדן ויסע לוט
נסע	מקדם ויפרדו איש מעל אחיו׃
פרד	אברם ישב בארץ כנען ולוט
	ישב בערי הככר ויאהל עד סדם׃
עיר אהל	ואנשי סדם רעים וחטאים
רוע	ליהוה מאד׃ ויהוה אמר אל
	אברם אחרי הפרד לוט מעמו
פרד	שא נא עיניך וראה מן המקום
נשא קום	אשר אתה שם צפנה ונגבה
	וקדמה וימה׃ כי את כל הארץ
	אשר אתה ראה לך אתננה
נתן	ולזרעך עד עולם׃ ושמתי את
שום	זרעך כעפר הארץ אשר אם
	יוכל איש למנות את עפר הארץ
יכל מנה	גם זרעך ימנה׃ קום התהלך
הלך	בארץ לארכה ולרחבה כי לך
	אתננה׃ ויאהל אברם ויבא וישב
אהל בוא	באלני ממרא אשר בחברון ויבן
בנה	שם מזבח ליהוה׃
Cap.xiiij.	ויהי
זבח היה	בימי אמרפל מלך שנער אריוך
יום	מלך אלסר כדרלעמר מלך
	עילם ותדעל מלך גוים׃ עשו
עשה	מלחמה את ברע מלך סדם ואת
לחם	

Trāſla.B.Hiero.

vidit oēm circa regionē iordanis: q̄ vniuerſa irrigabatur āteq̄ ſubuerteret dn̄s Sodomā & Gomorrā ſicut paradiſus dn̄i: & ſicut egyptus veniētib⁹ ī ſegor. Elegitq̄ ſibi loth regionē circa iordanē: & receſſit ab oriēte. Diuiſiq̄ ſūt alterutrū a fratre ſuo. Abram hītauit ī terra chanaan. Loth vero moratus ē ī oppidis q̄ erāt circa iordanē: & habitauit in ſodomis. Homines āt ſodomite peſſimi erāt & pctōres corā dn̄o nimis. Dixitq̄ dominus ad abrā poſtq̄ diuiſus eſt ab eo loth. Leua oculos tuos: & vide a loco in quo nūc es ad aquilonē & meridiem ad orientem & occidentem. Omnem terram quam conſpicis: tibi dabo & ſemini tuo vſq̄ in ſēpiternum: faciamq̄ ſemen tuū ſicut puluerē terre. Si quis poteſt hominū numerare puluerem terre: ſemen quoq̄ tuū numerari poterit. Surge ergo & p̄ ābula terrā in lōgitudīe & in latitudīe ſua: qa tibi daturus ſū eā. Mouēs igr̄ tabernaculū ſuū abrā vēit & hītauit iuxta cōuallē mābre: q̄ ē in hebrō. Edificauitq̄ ibi altare dn̄o.

Factū ē āt ī illo tp̄e vt āraphel rex ſennaar & arioch Rex pōti & chodorlaomor rex elamitarū & thadal rex gētiū inirēt bellū cōtra Baſa regē ſodomorum: & contra Ca.14.

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

vidit oēs circa regionē iordanis: q2 irrigata erat anteq̄ ſubuerteret deus ſodomā
ἐπεῖδε πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ ἰορδάνου, ὅτι ποτιζομένη ἦν πρὸ τοῦ καταστρέψαι τὸν θεὸν σόδομα
et gomorrā: ſicut paradiſus dei: et ſicut tra egypti: donec veniat in ſegor. τ elegit lot
καὶ γόμορρα, ὡς ὁ παράδεισος τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς ἡ γῆ αἰγύπτου, ἕως ἐλθεῖν εἰς ζόγορα. καὶ ἐξελέξατο λὼτ
ſibi oēs circa regionē iordanis: τ receſſit lot ab oriente. τ diuiſi ſunt vnuſquiſq̄ a fratre ſuo.
ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἀπῆρε λὼτ ἀπὸ ἀνατολῶν. καὶ διεχωρίσθησαν ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
abram āt habitauit in terra chanaan. lot āt habitauit in tra finitimorū: et habitauit in ſodomis. at homines q̄
ἄβραμ δὲ κατῴκησεν εἰς γῆν χαναάν. λὼτ δὲ κατῴκησεν ἐν γῇ τῶν περιχώρων, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν σοδόμοις. οἱ δὲ ἄνθρωποι οἱ
in ſodomis mali et peccatores corā deo nimis. dixit aūt deus ad abram poſtq̄ diuiſus ē lot ab eo: ſuſpiciens oculis
ἐν σοδόμοις πονηροὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ σφόδρα. εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἄβραμ μετὰ τὸ διαχωρισθῆναι τὸν λὼτ ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἀναβλέψας τοῖς ὀφ-
tuis vide a loco vbi tu nūc es: ad aquilonē et meridiē τ oriētem τ mare. q2
θαλμοῖς σου ἴδε ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ σὺ νῦν εἶ, πρὸς βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολὴν καὶ θάλασσαν. ὅτι
oēs terrā quā tu vides: tibi dabo eā: τ ſemini tuo vſq̄ in ſeculū. τ faciā ſemē tuū
πᾶσαν τὴν γῆν ἣν σὺ ὁρᾷς, σοὶ δώσω αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. καὶ ποιήσω τὸ σπέρμα σου
ſicut arenā terre. ſi poteſt aliquis numerare arenā terre: et ſemen tuū numerabit. ſurgens
ὡς τὴν ἄμμον τῆς γῆς. εἰ δύναταί τις ἐξαριθμῆσαι τὴν ἄμμον τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα σου ἐξαριθμηθήσεται. ἀναστὰς
perambula terrā in lōgitudinē ſuā τ in latitudinē. q2 tibi dabo eam et ſemini
διόδευσον τὴν γῆν εἴς τε τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ εἰς τὸ πλάτος. ὅτι σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί
tuo in ſeculū. τ mouēs tabernaculū abrā: veniēs habitauit iuxta quercū mābre. q̄ erat i chebrō.
σου εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἀποσκηνώσας ἄβραμ, ἐλθὼν κατῴκησε παρὰ τὴν δρῦν τὴν μαμβρῆ. ἣ ἦν ἐν χεβρών.
et edificauit ibi altare dn̄o.
καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. Ca.14

Factū ē aūt in regno amraphel regis ſennaar: arioch rex elaſar: chodorlaomor rex elam: et thargal rex gentiū. fecit bellū cum balla rege ſodomorū: τ cū
Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ ἀμαρφὰλ βασιλέως σενναάρ, ἀριὼχ βασιλεὺς ἐλασάρ, χοδολλογομὼρ βασιλεὺς αἰλάμ, καὶ θαργὰλ βασιλεὺς ἐθνῶν, ἐποίησε πόλεμον μετὰ βαλλὰ βασιλέως σοδόμων, καὶ μετὰ

Infra 17.b. 26.a. Roma. 4.d.

Transla. Chal.

...א ית כל מישר ירדנא ארי כולה בית שקיא קדם חבלות יי ית סדום וית
...מורה כגנתא דיי כארעא דמצרים למטי צער׃ ובחר ליה לוט ית כל מישר ירדנא
...טל לוט בקדמיתא ואתפרשו גבר מלות אחוהי׃ אברם יתיב בארעא דכנען ולוט
...תיב בקרוי מישרא ופרס עד סדום׃ ואנשין דסדום בישין בממונהון וחייבין
...גויתהון קדם יי לחדא׃ ויי אמר לאברם בתר דאתפרש לוט מלותיה זקוף כען
...ינך וחזי מן אתרא דאת תמן לצפונא ולדרומא ולמדינחא ולמערבא׃ ארי ית כל
...רעא דאת חזי לך אתנינה ולבנך עד עלמא׃ ואשוי ית בנך סגיאין כעפרא דארעא
...מא דלית איפשר לגבר למימני ית עפרא דארעא אף בנך לא יתמנון׃ קום הליך
...ארעא לאורכה ולפותיה ארי לך אתנינה׃ ופרס אברם ואתא ויתיב במישרי
...מרא די בחברון ובנא תמן מדבחא קדם יי׃ Ca.xiiij. והוה ביומי
...מרפל מלכא דבבל אריוך מלכא דאלסר כדרלעמר מלכא דעילם ותדעל מלכא
...ממין׃ עבדו קרבא עם ברע מלכא דסדום ועם

Pꝛitiua chal.	Interp̄.chal.
שרא שקה	et vidit omnē planiciē iordanis: q2 tota eſſet irrigua antequā diſperderet dn̄s ſodomam τ gomorrā: ſicut
מטא שרא	hortus dn̄i τ ſicut terra egypti ad introitū ſogor. Et elegit ſibi loth omnē planiciē iordanis: τ p̄fectus eſt
פרש	loth pri⁹: τ diuiſi ſunt vnuſquiſq̄ a fratre ſuo. Abrā habitabat in terra chanaā: τ loth habitabat in vrbi-
קרה שרא חוב	bus cāpeſtribus: τ tetendit tabernacula vſq̄ ad ſodomam. Uiri autē ſodome erāt iniqui cū ſuo mamona
גוה פרש	τ peſſimi in corp̄ibus ſuis coram dn̄o nimis. Dixitq̄ dn̄s ad abram poſtq̄ diuiſus eſt loth ab eo: leua nunc
חזא ערב	oculos tuos: τ vide a loco in quo tu es ad aquilonem et ad meridiem: τ ad orientē: et ad occidentem. quo-
נתן שוה	niam omnē terram quam tu vides tibi dabo eam et filijs tuis vſq̄ in ſeculu3. et ponam filios tuos mul-
מנה מנה	tos ſicut puluerem terre: ſicut enim non eſt poſſibi- le viro numerare puluerem terre: ſic filij tui non nu-
פתה נתן שרא	merabūtur. Surge ambula per terram in longitudi ne τ in latitudine ſua: q2 tibi dabo eam. Et tetendit
בנה דבח	abram tabernaculum τ venit τ habitauit in planicie mamre: q̄ eſt in ebrō: τ edificauit ibi altare corā dn̄o.
	Et factum eſt in diebus amraphel regis babylonis: arioch rex elaſar: codorlaomor rex elam: et tadaal rex gentium fecerunt prelium cu3 bera rege ſodome τ cum Ca.14.

© Biblioteca Nacional de España

barſa rege gomorre: ⁊ ſennaar rege
βαρσὰ βασιλέως γομόρρας, καὶ σενναὰρ βασιλέως
adama: ⁊ ſymor rege ſeboim: et rege
ἀδαμὰ, καὶ συμὸρ βασιλέως σεβωείμ, καὶ βασιλέ
balac, hec eſt ſegor. oẽs hi con-
ως βαλάκ. αὕτη ἐστὶ σηγώρ. πάντες οὗτοι συνε
uenerũt in vallem ſalſam. hoc ma-
φώνησαν ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἁλικήν. αὕτη θά
re ſalis. duodecim ãnis ipſi ſeruierunt
λασσα τῶν ἁλῶν. δώδεκα ἔτη αὐτοὶ ἐδούλευσαν τῷ
chodorlaomor. ⁊ terciodecimo anno receſ
χοδολλογομὼρ. καὶ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει ἀπέ
ſerũt. in ãt quarto decimo anno venit
στησαν. ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει ἦλθε
chodorlaomor et reges cum eo: et tru
χοδολλογομὼρ καὶ οἱ βασιλεῖς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ κατέ
cidauerũt gigãtes in aſtaroth: carnain: ⁊ gẽ
κοψαν τοὺς γίγαντας τοὺς ἐν ἀσταρὼθ, καρναΐν, καὶ ἔθ
tes fortes cũ eis. et emmeos in ſane
νη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς. καὶ τοὺς ἐμμαίους ἐν σαυῇ τῇ
ciuitate. et chorreos in mõtibus ſeir
πόλει, καὶ τοὺς χορραίους τοὺς ἐν τοῖς ὄρεσι σηείρ
vſq; ad terebinthũ pharã. q̃ eſt in ſolitudine. ⁊ re-
ἕως τερεβίνθου τῆς φαράμ. ἥ ἐστιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἀνα
uerſi venerũt ad fontẽ iudicij. ipſa
στρέψαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως. αὕτη
eſt cades: ⁊ trucidauerũt oẽs principes a
ἐστὶ κάδης. καὶ κατέκοψαν πάντας τοὺς ἄρχοντας α
malec: et amorreos: ⁊ habitantes
μαλήκ, καὶ τοὺς ἀμορραίους, καὶ τοὺς κατοικοῦντας
in aſaſonthamar. egreſſus ẽãt rex ſodomor: et
ἐν ἀσασονθαμάρ. ἐξῆλθε δὲ βασιλεὺς σοδόμων, καὶ
B rex gomorre: ⁊ rex adama: et rex
βασιλεὺς γομόρρας, καὶ βασιλεὺς ἀδαμά, καὶ βασι
ſeboim: et rex balac. hec eſt ſe-
λεὺς σεβωείμ, καὶ βασιλεὺς βαλάκ. αὕτη ἐστὶ ση
gor. et occurrerũt cũ acie eis in prelium in
γώρ. καὶ παρετάξαντο αὐτοῖς εἰς πόλεμον ἐπὶ τῇ
valle ſalſa aduerſus chodorlaomor regem e-
κοιλάδι τῇ ἁλικῇ πρὸς χοδολλογομὼρ βασιλέα αἰ-
lam: ⁊ chargal regem gentiũ: ⁊ amraphel re
λάμ, καὶ θαργὰλ βασιλέα ἐθνῶν, καὶ ἀμαρφὰλ βασι-
gem ſennaar: ⁊ arioch regem elaſor: et quat-
λέα σενναάρ, καὶ ἀριὼχ βασιλέα ἐλασὼρ, καὶ οἱ τέσ
tuor reges aduerſus quinq;. at vallis ſal
σαρες βασιλεῖς πρὸς τοὺς πέντε. ἡ δὲ κοιλὰς ἡ ἁλι-
ſa: putei putei bituminis. fugit aũt rex
κή, φρέατα φρέατα ἀσφάλτου. ἔφυγε δὲ βασιλεὺς
ſodomorũ: et rex gomorre: et ceciderunt il
σοδόμων, καὶ βασιλεὺς γομόρρας, καὶ ἐνέπεσον ἐ-
lic. at qui remãſerũt fugerũt in mõtana. ac
κεῖ. οἱ δὲ καταλειφθέντες ἔφυγον εἰς τὴν ὀρεινήν. ἔ-
ceperũt ãt equitatũ oẽm
λαβον δὲ τὴν ἵππον πᾶσαν τὴν

[z]berſa [a]regẽ [b]gomorre: & contra [c]ſennaab [d]regem [e]adame: [f]& contra ſemeber [g]regẽ [h]ſeboim: cõtraq; [i]regẽ [k]bale: [l]ipſa eſt [m]ſegor. [n]Oẽs [o]hi [p]conuenerũt [q]in [r]vallẽ [s]ſilueſtrẽ: [t]q̃ nunc eſt [u]mare [x]ſalis. [y]Duodecim enim [a]annis [b]ſeruierant [d]chodorlaomor: [e]& tertio [f]decimo [g]anno [h]receſſerunt ab eo. [i]Igr̃ [i]q̃rto [k]decimo [l]ãno [m]vẽit [n]chodorlaomor [o]& reges [p]qui erant [q]cum eo: [r]& pcuſſerunt [s]raphaim [u]in aſtaroth [x]carnaym [y]& [z]zuzim [a]cum eis: [b]& [c]emim [d]in ſaue [e]cariathaim: [f]& [g]chorreos [h]in montibus [i]ſeyr [k]vſq; ad [l]cãpeſtria [m]pharan: [n]que eſt [o]in [p]ſolitudine. [q]Reuerſiq; [q]ſunt [r]& venerunt vſq; [s]ad [t]fontẽ [u]meſphat: [x]ipſa eſt [y]chades: [z]& pcuſſerũt [b]oẽm [c]regionẽ [d]amalechitarum [e]& [g]ammorreorũ [h]q hĩtabãt [i]in aſaſonthamar. [l]Et egreſſi ſũt [m]rex [n]ſodomorũ [o]& rex [p]gomorre [q]rexq; [r]adame [s]& rex [t]ſeboim necnon [u]& rex [x]bale: [y]que eſt [z]ſegor: [a]& direxerunt [a]aciem [b]contra eos [d]in valle [e]ſilueſtri. ſ. [f]aduerſus [g]chodorlaomor [h]regem [i]elamitarum [k]& thadal [l]regem [m]gentium [n]& amraphel [o]regẽ [p]ſennaar [q]& arioch [r]regẽ [s]ponti: [t]quattuor [u]reges [x]aduerſus [y]quinq;. [z]Vallis aũt [a]ſilueſtris hẽbat [b]puteos multos [d]bituminis. [e]Itaq; [f]rex [g]ſodomorũ [h]& rex gomorre [c]tergaverterũt [i]ceciderũtq; [k]ibi: [l]& q remãſerãt [n]fugerũt [m]ad mõtẽ. [o]tulerũt ãt [q]oẽs [r]ſbãm

בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שִׁנְאָב מֶלֶךְ
אַדְמָה וְשֶׁמְאֵבֶר מֶלֶךְ צְבִיִּים וּמֶלֶךְ
בֶּלַע הִיא צֹעַר׃ כָּל אֵלֶּה חָבְרוּ
אֶל עֵמֶק הַשִּׂדִּים הוּא יָם הַמֶּלַח׃ שָׂדֶה
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת
כְּדָרְלָעֹמֶר וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
מָרָדוּ׃ וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא רָבַע בוא
כְּדָרְלָעֹמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ
וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעַשְׁתְּרֹת קַרְנַיִם נָכָה
וְאֶת הַזּוּזִים בְּהָם וְאֵת הָאֵימִים
בְּשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃ וְאֶת הַחֹרִי
בְּהַרְרָם שֵׂעִיר עַד אֵיל פָּארָן
אֲשֶׁר עַל הַמִּדְבָּר׃ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ דָּבַר שׁוּב בוא
אֶל עֵין מִשְׁפָּט הִוא קָדֵשׁ וַיַּכּוּ נָכָה
אֶת כָּל שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי וְגַם אֶת
הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃ וַיֵּצֵא
מֶלֶךְ סְדֹם וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה וּמֶלֶךְ
אַדְמָה וּמֶלֶךְ צְבִיִּים וּמֶלֶךְ בֶּלַע
הִוא צֹעַר וַיַּעַרְכוּ אִתָּם מִלְחָמָה עָרַךְ לָחַם
בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃ אֵת כְּדָרְלָעֹמֶר שָׂדֶה
מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם
וְאַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר וְאַרְיוֹךְ
מֶלֶךְ אֶלָּסָר אַרְבָּעָה מְלָכִים אֶת
הַחֲמִשָּׁה׃ וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים בֶּאֱרֹת רָבַע
בֶּאֱרֹת חֵמָר וַיָּנֻסוּ מֶלֶךְ סְדֹם
וַעֲמֹרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה וְהַנִּשְׁאָרִים נוּס
הֶרָה נָּסוּ׃ וַיִּקְחוּ אֶת כָּל רְכֻשׁ נָפַל שָׁאַר
לָקַח

Tranſla. Chal.

בִּרְשַׁע מַלְכָּא דַעֲמוֹרָה שִׁנְאָב מַלְכָּא דְאַדְמָה וְשֶׁמְאֵבֶר מַלְכָּא דִצְבוֹיִם וּמַלְכָּא דְבֶלַע
הִיא צֹעַר׃ כָּל אִלֵּין אִתְכְּנַשׁוּ לְמֵישַׁר חַקְלַיָּא הוּא יַמָּא דְמִלְחָא׃ תַּרְתָּא עַשְׂרֵה
שְׁנִין פְּלַחוּ יָת כְּדָרְלָעֹמֶר וּבִתְלַת עַשְׂרֵה שְׁנִין מְרָדוּ׃ וּבְאַרְבַּע עַשְׂרֵה שְׁנִין אֲתָא
כְּדָרְלָעֹמֶר וּמַלְכַיָּא דְעִמֵּיהּ וּמְחוֹ יָת גִּבָּרַיָּא דִי בְעַשְׁתְּרוֹת קַרְנַיִם וְיָת תַּקִּיפַיָּא דִי
בְהָמְתָא וְיָת אֵימְתָנֵי דִי בְשָׁוֵה קִרְיָתָיִם׃ וְיָת חוֹרָאֵי דִי בְטוּרַיָּא דְשֵׂעִיר עַד מֵישַׁר פָּארָן
דִסְמִיךְ עַל מַדְבְּרָא׃ וְתָבוּ וַאֲתוֹ לְמֵישַׁר פִּלוּג דִּינָא הִיא רְקַם וּמְחוֹ יָת כָּל חֲקַל
עַמַלְקָאָה וְאַף יָת אֱמוֹרָאָה דְיָתֵיב בְּעֵין גֶּדִי׃ וּנְפַק מַלְכָּא דִסְדוֹם וּמַלְכָּא דַעֲמוֹרָה
וּמַלְכָּא דְאַדְמָה וּמַלְכָּא דִצְבוֹיִם וּמַלְכָּא דְבֶלַע הִיא צֹעַר וְסַדָּרוּ עִמְּהוֹן קְרָבָא בְּמֵישַׁר
חַקְלַיָּא׃ עִם כְּדָרְלָעֹמֶר מַלְכָּא דְעֵילָם וְתִדְעָל מַלְכָּא דְעַמְמִין וְאַמְרָפֶל מַלְכָּא דְבָבֶל
וְאַרְיוֹךְ מַלְכָּא דְאֶלָּסָר אַרְבְּעָה מַלְכִין לָקֳבֵיל חַמְשָׁה׃ וּמֵישַׁר חַקְלַיָּא בֵּירִין בֵּירִין מַסְּקָן
חֵימָרָא וַעֲרַקוּ מַלְכָּא דִסְדוֹם וַעֲמוֹרָה וּנְפַלוּ תַמָּן וּדְאִשְׁתְּאָרוּ לְטוּרָא עֲרַקוּ׃ וּשְׁבוֹ
יָת כָּל קִנְיָנֵיהוֹן

Interp̃. chal.

berſa rege gomorre: ſenaab rege adame et ſemeber rege ſeboi ⁊ rege bale: ipſa ẽ ſegor. Oẽs hi cõgregati ſunt i valle cãpeſtri q̃ eſt mare ſalis. duodecim annis ſeruierant codorlaomor: et in tertiodecimo anno rebellauerunt. In quartodecimo autem anno venit codorlaomor ⁊ reges qui erant cum eo: et percuſſerunt gigantes qui erat in aſtaroth carnaim: et robuſtos qui erãt in ham: ⁊ horrendos qui erant in ſaue cariathaim: ⁊ chorreos qui erant in montibus ſeyr vſq; ad planiciem pharam: que eſt iuncta deſerto. Et reuerſi ſunt ⁊ venerunt ad planiciem diuiſionis iudicij: que eſt cades: et percuſſerunt omnnẽ regionem amalech et amorreum qui habitabat in engadi. ⁊ egreſſus eſt rex ſodome ⁊ rex gomorre ⁊ rex adame ⁊ rex ſeboim et rex bale que eſt ſogor: et inierunt cum eis certamẽ in valle campeſtri: cum codorlaomor rege elam: et tadal rege gentium et amraphel rege babylonis et arioth rege elaſar: quattuor reges cõtra quĩq;. Vallis autem campeſtris habebat puteos ex quibus effodiebatur bitumen: ⁊ fugerunt rex ſodome ⁊ rex gomorre ⁊ ceciderunt ibi: ⁊ qui remanſerant in montẽ fugerunt. Et depredati ſunt omnem ſubſtantiam

Pritiua chal.

כְּנַשׁ שְׁרָא תְּרֵי
שְׁנָה רְבַע שְׁנָה
מְחָא
שְׁרָא
דְּבַר תּוּב אֲתָא
דּוּן מְחָא
שְׁרָא
רְבַע שְׁרָא בּוּר
נְסַק שְׁאַר
שְׁבָה
קְנָה

Tex. Heb.

סדם ועמרה ואת כל אכלם וילכו׃
ויקחו את לוט ואת רכשו בן אחי
אברם וילכו והוא ישב בסדם׃
ויבא הפליט ויגד לאברם העברי
והוא שכן באלני ממרא האמרי
אחי אשכל ואחי ענר והם בעלי
ברית אברם׃ וישמע אברם כי
נשבה אחיו וירק את חניכיו
ילידי ביתו שמנה עשר ושלש
מאות וירדף עד דן׃ ויחלק
עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם
וירדפם עד חובה אשר משמאל
לדמשק׃ וישב את כל הרכוש
וגם את לוט אחיו ורכשו השיב
וגם את הנשים ואת העם׃ ויצא
מלך סדם לקראתו אחרי שובו
מהכות את כדרלעמר ואת
המלכים אשר אתו אל עמק שוה
הוא עמק המלך׃ ומלכי צדק מלך
שלם הוציא לחם ויין והוא כהן
לאל עליון׃ ויברכהו ויאמר ברוך
אברם לאל עליון קנה שמים
וארץ׃ וברוך אל עליון אשר מגן
צריך בידך ויתן לו מעשר מכל׃
ויאמר מלך סדם אל אברם תן
לי הנפש והרכש קח לך׃ ויאמר
אברם אל מלך סדם הרמתי

Pritiua heb.

בוא פלט נגד
ברת שמע
שבה ריק חנך
ילד
מאה רדף חלק
נכה
שמל
שוב רכש
שוב
נשה
נכה
Hebre. 7. a.
יצא
עלה ברך
צור נתן עשר
אמר נתן
לקח
רום

Trãſla. B. Hiero.

ſodomorũ & gomorreorũ: & vniuerſa q̃ ad cibũ ptinẽt: & abierũt. Necnõ & loth & ſbãm eius filiũ fr̃is abrã qui habitabat in ſodomis. Et ecce vnus qui euaſerat: nũciauit abrã hebreo: qui hitabat in cõ ualle mãbre ammorrei fr̃is eſchol & fr̃is aner. Hi enim pepigerant fedus cũ abrã. Q̃d cũ audiſſet abram captum videlicet loth fr̃em ſuũ: nũerauit expeditos vernaculos ſuos trecẽtos decẽ & octo: & perſecutus eſt eos vſq; Dan. Et diuiſis ſociis irruit ſup eos nocte Percuſſitq; eos: & perſecutus eſt vſq; hoba: que eſt ad leuã damaſci. Reduxitq; omnem ſubſtantiam & loth frẽm ſuũ cum ſubſtantia illius: mulieres quoq; & populũ. Egreſſus eſt autẽ rex ſodomorũ in occurſum eius: poſtq̃ reuerſus ẽ a cede chodorlaomor & regũ qui cũ eo erãt in valle ſaue: que eſt vallis regis. At vero melchiſedech rex ſalẽ ꝓferens panẽ & vinũ: erat ei ſacerdoſ dei altiſſimi bñdixitq; ei & ait. Benedictus abram deo excelſo: qui creauit celum & terrã: & bñdictus deus excelſus quo protegẽte hoſtes in manibus tuis ſũt. Et dedit ei decimas ex oĩb9. Dixit ãt rex ſodomorũ ad abrã. Da mihi aĩas: cetera tolle tibi. Qui reſpõdit ei. Leuo

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

ſodomorũ et gomorre: et oẽs cibos eorũ: et abierunt. acceperũt ãt et lot filiũ fratris abram: ⁊ ſuppellectilẽ eius: ⁊ abierunt. erat.n. habitãs in ſodomis. adueniẽs ãt quidã ſaluatorũ: nunciauit abram trãſitori: ipſe aũt habitabat apð quercũ mãbre ammor fratris eſchol: ⁊ fratris aunã. qui erant cõfederati abram. audiẽs ãt abram: q̃ð captiuatus ẽ lot nepos eius: numerauit ꝓprios vernaculos ſuos: trecentos decem et octo. et perſecutus ẽ vſq; ad dã. ⁊ irruit ſup eos nocte ipſe: ⁊ pueri eius. ⁊ percuſſit eos. et ꝓſecutus ẽ vſq; ad chobal. q̃ eſt in ſiniſtra damaſci. et reduxit omnẽ equitatũ ſodomorũ. et lot nepotem ſuũ reduxit: et ſubſtãtiã ſuã: et mulieres: et pp̃lz. egreſſus ẽ ãt rex ſodomorũ: et rex gomorre in occurſum eius: poſtq̃ reuerſus ẽ a cede chodorlaomor: et regũ qui cũ eo in valle ſaue. hic erat campus regis melchiſedec: et melchiſedec rex ſalem protulit ipſi panes et vinũ. erat ãt ſacerdos dei altiſſimi. ⁊ benedixit ei melchiſedec. ⁊ dixit benedictus abram deo altiſſimo: qui creauit celũ et terrã. ⁊ benedictus dñs deus altiſſimus: q̃ tradidit inimicos tuos captiuos tuos. ⁊ dedit ei abram decimã ex oibus. dixit ãt rex ſodomorũ ad abram: da mihi viros: at equitatũ accipe tibi ipſi. dixit aũt abram ad regem ſodomorũ: extẽdã

σοδόμων καὶ γομόῤῥας, καὶ πάντα τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθον. ἔλαβον δὲ καὶ τὸν λὼτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ ἄβραμ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπῴχοντο. ἦν γὰρ κατασκηνῶν ἐν σοδόμοις. παραγενόμενος δέ τις τῶν ἀνασωθέντων, ἀπήγγειλε τῷ ἄβραμ τῷ περάτῃ, αὐτὸς δὲ κατῴκει παρὰ τῇ δρυῒ τῇ μαμβρῇ ἀμμωρ τοῦ ἀδελφοῦ ἐσχὼλ, καὶ ἀδελφοῦ αὐνάν. οἳ ἦσαν συνωμόται τοῦ ἄβραμ. ἀκούσας δὲ ἄβραμ, ὅτι ᾐχμαλώτευται λὼτ ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, ἠρίθμησε τοὺς ἰδίους οἰκογενεῖς αὐτοῦ, τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτώ. καὶ κατεδίωξεν ἕως δάν. καὶ ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὴν νύκτα αὐτός, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. καὶ ἐπάταξεν αὐτούς. καὶ κατεδίωξεν ἕως χοβάλ. ἥ ἐστιν ἐν ἀριστερᾷ δαμασκοῦ. καὶ ἀπέστρεψε πᾶσαν τὴν ἵππον σοδόμων. καὶ τὸν λὼτ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ ἀπέστρεψε, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὸν λαόν. ἐξῆλθε δὲ βασιλεὺς σοδόμων, καὶ βασιλεὺς γομόῤῥας εἰς συνάντησιν αὐτοῦ, μετὰ τὸ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῆς κοπῆς τοῦ χοδολλογομόρ, καὶ τῶν βασιλέων τῶν μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα τὴν σαυή. τοῦτο ἦν τὸ πεδίον βασιλέως μελχισεδέκ. καὶ μελχισεδὲκ βασιλεὺς σαλὴμ ἐξήνεγκεν αὐτῷ ἄρτους καὶ οἶνον. ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου. καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν μελχισεδέκ. καὶ εἶπεν εὐλογημένος ἄβραμ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. καὶ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος. ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σου. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἄβραμ δεκάτην ἀπὸ πάντων. εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς σοδόμων πρὸς ἄβραμ, δός μοι τοὺς ἄνδρας, τὴν δὲ ἵππον λάβε σεαυτῷ. εἶπε δὲ ἄβραμ πρὸς τὸν βασιλέα σοδόμων, ἐκτενῶ

Trãſla. Chal.

דסדום ועמורה וית כל מיכלהון ואזלו׃ ושבו ית לוט וית קניניה בר אחוהי דאברם ואזלו והוא יתיב בסדום׃ ואתא משזבא וחוי לאברם עבראה והוא שרי במישרי ממרא אמוראה אחוהי דאשכול ואחוהי דענר ואינון מארי קימיה דאברם׃ ושמע אברם ארי אשתבי אחוהי וזריז ית עולימוהי ילידי ביתיה תלת מאה ותמני עשר ורדף עד דן׃ ואתפליג עליהון בליליא הוא ועבדוהי ומחונון ורדפינון עד חובה דמצפונא לדמשק׃ ואתיב ית כל קנינא ואף ית לוט אחוהי וקניניה אתיב ואף ית נשיא וית עמא׃ ונפק מלכא דסדום לקדמותיה בתר דתב מלמימחי ית כדרלעמר וית מלכיא דעמיה למישר מפנא הוא בית דיסא דמלכא׃ ומלכי צדק מלכא דירושלם אפיק לחם וחמר והוא משמש קדם אל עלאה׃ וברכיה ואמר בריך אברם קדם אל עלאה דקניניה שמיא וארעא׃ ובריך אל עלאה דמסר שנאך בידך ויהב ליה חד מן עשרה מכולא׃ ואמר מלכא דסדום לאברם הב לי נפשתא וקנינא דבר לך׃ ואמר אברם למלכא דסדום ארימית

Pritiua chal.

אכל
שזב חוה שרא
שרא קום
שבה
פלג מחא
תוב קנה
נשה תוב מחא
שרא פנה
נפק שמש צלה
קנה
יהב קנה
רום

Interp̃. chal.

ſodome ⁊ gomorre ⁊ omnes cibos eorum: ⁊ abierũt. Ceperunt quoq; loth filium fratris abrae ⁊ ſubſtantiam eius ⁊ abierũt: ⁊ ipſe habitabat in ſodoma. Et venit qui euaſerat ⁊ nunciauit abrae hebreo qui morabať in campeſtrib9 mamre amorrei fratris eſchol et fratris aner: ⁊ hi erant confederati abrae. Et audiuit abram q captus eſſet frater ſuus: ⁊ armauit pueros ſuos natos in domo ſua trecentos ⁊ decez ⁊ octo et perſecutus eſt vſq; dan: ⁊ diuiſis ſeruis ſuis cõtra eos percuſſerũt eos nocte: ⁊ perſecutus eſt eos vſq; hoba: que ẽ ad aquilonẽ damaſci. Et reduxit vniuerſam ſubſtantiã: ⁊ etiam loth fratrem ſuũ ⁊ ſubſtantiã eius reduxit: mulieres quoq; ⁊ populuz. Et egreſſus eſt rex ſodome in occurſum ei9 poſtquã reuerſus eſt a cede codorlaomor ⁊ regum qui erant cũ eo in valle plana: que erat locus refrigerij regis. Et melchiſedech rex ieruſalem adduxit panem ⁊ vinum: et ipſe erat miniſter coram deo excelſo. Et benedixit ei: ⁊ dixit. Benedictus abram coram deo excelſo: cuius poſſeſſio eſt celum ⁊ terra. Et benedictus deus excelſus qui tradidit hoſtes tuos in manu tua. ⁊ dedit ei vnuz ex decez de omnibus. Et dixit rex ſodome ad abram. Da mihi animas: et ſubſtantiam tolle tibi. Et dixit abram regi ſodome. Leuo

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

D
manũ meã ad deũ altiſſimũ: q̃ creauit
τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψισον, ὃς ἔκτισε
celũ et terrã: ſi a filo vſq; ad cor
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφε
rigiam calciamẽti accipiam ex oĩbus
ρωτῆρος ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ πάντων τῶν
tuis: vt non dicas: q̄ ego ditaui a
σῶν, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐγὼ ἐπλούτησα τὸν ἄ-
bram. preter ea q̃ comederũt iuuenes: et par-
βραμ. πλὴν ὧν ἔφαγον οἱ νεανίσκοι, καὶ τῆς με-
tẽ virorũ qui venerũt mecũ:
ρίδος τῶν ἀνδρῶν τῶν συμπορευθέντων μετ᾽ ἐμοῦ,
eſchol aner mambre. iſti accipient partẽ.
ἐσχὼλ ἀνὲρ μαμβρῆ. οὗτοι λήψονται μερίδα.
Ca.15 A Poſt aũt verba hec: factũ ẽ verbũ
μετὰ δὲ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐγενήθη ῥῆμα
dñi ad abrã in viſione: dicens: ne ti-
κυρίου πρὸς ἄβραμ ἐν ὁράματι, λέγων, μὴ φο
meas abram: ego protegam te. merces
βοῦ ἄβραμ, ἐγὼ ὑπερασπίζω σου. ὁ μισθός
tua multa erit nimis. dicit aũt abram: do-
σου πολὺς ἔσαι σφόδρα. λέγει δὲ ἄβραμ, δέ-
mine q̃d mihi dabis: ego ãt dimittor ſine
σποτα τί μοι δώσεις, ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτε-
liberis: at filius maſec vernacule mee: hic:
κνος, ὁ δὲ υἱὸς μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς μου, οὗτος
damaſcus eliezer. τ ait abram: qm̃
δαμασκὸς ἐλιέζερ. καὶ εἶπεν ἄβραμ, ἐπειδὴ
mihi nõ dediſti filium: at vernaculus meus he
ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας τέκνον, ὁ δὲ οἰκογενής μου κλη
reditabit me. et ſtatim vox dei facta ẽ ad
ρονομήσει με. καὶ εὐθὺς φωνὴ θεοῦ ἐγένετο πρὸς
eum: dicens: nõ hereditabit te hic: ſed q̃
αὐτόν, λέγων, οὐ κληρονομήσει σε οὗτος, ἀλλ᾽ ὃς
egredietur de te: hic hereditabit te. edu
ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ, οὗτος κληρονομήσει σε. ἐξή-
xit ãt eum foras. τ dixit ipſi: reſpi
γαγε δὲ αὐτὸν ἔξω. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβλε-
ce in celum: τ numera ſtellas:
ψον εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀρίθμησον τοὺς ἀσέρας,
ſi poteris numerare ipſas. et dixit: ſic
εἰ δυνήσῃ ἐξαριθμῆσαι αὐτούς. καὶ εἶπεν, οὗ-
B erit ſemen tuũ. credidit ãt abram
τως ἔσαι τὸ σπέρμα σου. ἐπίσευσε δὲ ἄβραμ
deo: et reputatũ ẽ illi ad iuſticiã. di-
Roma. 4.a. τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. εἶ-
Gal. 3. a. xit ãt ad eum: ego deus qui eduxi te
πε δὲ πρὸς αὐτόν, ἐγὼ ὁ θεὸς ὁ ἐξαγαγών σε
Jac. 2. d de regione chaldeorũ: vt darẽ tibi
ἐκ χώρας χαλδαίων, ὥστε δοῦναί σοι τὴν
terrã hanc hereditare: ait ãt dñator
γῆν ταύτην κληρονομῆσαι. εἶπε δὲ δέσποτα
dñe deus fm̃ q̃d ſciam: q̄
κύριε θεὲ κατὰ τί γνώσομαι ὅτι

Tranſla.B.Hiero.

[d]manũ meã[e] ad[f] dñm[g] deũ
[h]excelſũ[i] poſſeſſorẽ[k] celi
[l]& terre:[m] q̄[n] a filo ſubte
gminis[o] vſq; ad[p] corrigi-
am[q] caligẽ nõ[s] accipiã[t] ex
oĩbus[u] que[x] tua ſunt:[y] ne
[z]dicas[a] ego[b] ditaui[d] abrã:
[e]exceptis his[g] que[h] come
derunt[i] iuuenes:
[k]& partibus[l] virorũ[m] qui
[n]venerunt[o] mecum
[p]aner:[q] eſchol[r] & mãbre
[s]Iſti[t] accipiant
[u]partes ſuas. Ca.15.
His itaq;[a] tranſactis:
[d]factus eſt[e] ſermo[f] dñi[g] ad
[h]abram
[i]per viſionẽ[k] dicẽs.[l] Noli
[m]timere[n] abram.
[o]ego[p] protector[q] tuus: &
[r]merces tua[s] magna[t] ni-
mis.[u] Dixitq;[x] abrã.[y] Do-
mine[z] deus[a] quid
[b]dabis[c] mihi.[d] Ego[e] vadã
[f]abſq; liberis:[g] & filius
[h]pcuratoris[i] domus mee
[k]iſte[l] damaſcus[m] eliezer.
[n]Addiditq;[o] abrã.[q] mihi
[p]autem[r] non[s] dediſti
[t]ſemẽ:[u] & ecce[x] vernacu-
lus[y] meus[z] heres[a] meus e
rit.[b] Statiq;[c] ſermo[d] dñi
factus eſt[e] ad eũ[f] dicens.
[g]Non[h] erit[i] hic heres tu-
us:[k] ſed[m] qui[n] egredietur
[o]de vtero tuo[p] ipſum[q] ha
bebis heredẽ.[r] Eduxitq;
[s]eũ[t] foras:[u] & ait illi.[x] Su-
ſpice[z] celum
[a]& numera[b] ſtellas[c] ſi[d] po
tes.
[g]& dixit[h] ei[i] Sic[k] erit[l] ſemẽ
tuum.
[m]Credidit abrã[n] dño:[o] &
reputatũ eſt[p] illi ad[q] iuſti
ciam.[r] Dixitq;[s] ad eum.
[t]Ego[u] dominus[x] qui
[y]eduxi te[z] de vr[a] chaldeo
rum:[b] vt darem
[c]tibi[e] terrã[f] iſtam:[g] & poſ-
ſideres eam.
[h]At ille ait.[i] Dñe[k] deus[l] vñ
[m]ſcire poſſum:[n] q̄

Tex.Heb. Geñ. Ca.xv. Primitiua.heb.

ידי אל יהוה אל עליון קנה שמים
וארץ: אם מחוט ועד שרוך נעל — שרך
ואם אקח מכל אשר לך ולא
תאמר אני העשרתי את אברם: — אמר עשר
בלעדי רק אשר אכלו הנערים
וחלק האנשים אשר הלכו אתי
ענר אשכל וממרא הם יקחו — לקח
חלקם: אחר הדברים — Ca.xv.
האלה היה דבר יהוה אל אברם
במחזה לאמר אל תירא אברם — חזה ירא
אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד: — רבה
ויאמר אברם אדני יהוה מה
תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן — נתן הלך ערר
משק ביתי הוא דמשק אליעזר:
ויאמר אברם הן לי לא נתתה — אמר נתן
זרע והנה בן ביתי יורש אתי: — ירש
והנה דבר יהוה אליו לאמר לא
יירשך זה כי אם אשר יצא
ממעיך הוא יירשך: ויוצא אתו — מעה יצא
החוצה ויאמר הבט נא השמימה — נבט
וספר הכוכבים אם תוכל לספר — יכל
אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך:
והאמן ביהוה ויחשבה לו צדקה: — אמן חשב
ויאמר אליו אני יהוה אשר
הוצאתיך מאור כשדים לתת — יצא נתן
לך את הארץ הזאת לרשתה: — ירש
ויאמר אדני יהוה במה אדע כי — ידע

Tranſla.Chal.

ידי בצלו קדם יי אל עלאה דקניניה שמיא וארעא: אם מחוטא ועד ערקת מסנא
ואם אסב מכל דילך ולא תימר אנא עתרית ית אברם: בר מדאכלו עולימיא וחולק
Ca.xv. גובריא דאזלו עמי ענר אשכל וממרא אינון יקבלון חולקהון:
בתר פתגמיא האלין הוה מימר מן קדם יי לאברם בנבואה למימר לא תדחל
אברם מימרי תקוף לך אגרך סגי לחדא: ואמר אברם יי אלהים מה תתן לי ואנא
אזיל בלא ולד ובר פרנסא הדין די בביתי הוא דמשקאה אליעזר: ואמר אברם
הא לי לא יהבת ולד והא בר ביתי ירת יתי: והא מימר מן קדם יי ליה למימר לא
ירתינך דין אלהין בר דתוליד הוא ירתינך: ואפיק יתיה לברא ואמר אסתכי כען
לשמיא ומני כוכביא אם תיכול למימני יתהון ואמר ליה כדין יהון בנך: והימין
במימרא דיי וחשבה ליה לזכו: ואמר ליה אנא יי דאפקתך מאורא דכשדאי
למיתן לך ית ארעא הדא למירתה: ואמר יי אלהים במה אדע ארי

Interp̃.chal.

manum meam in oratione coram deo excelſo: cuius poſſeſſio celũ τ terra eſt: ſi a filo τ vſq; ad corrigiam calciamenti accipiam ex oĩbus que tua ſunt: τ non dices ego ditaui abram. exceptis his que comederunt iuuenes τ parte virorum qui venerunt mecum: aner Eſchol: τ mamre: illi recipiant partes ſuas. Ca.15.

Poſt verba hec fact⁹ eſt ſermo a facie domini ad abram in prophetia dicens. Ne timeas abram verbum meũ erit fortitudo tua: merces tua multa nimis. Et dixit abram. Dñe deus quid dabis mihi: et ego vado abſq; liberis: τ filius gubernator iſte qui in domo mea ẽ: ipſe ẽ damaſcen⁹ eliezer. Et dixit abrã. Ecce mihi non dediſti generationem: τ ecce filius domus mee heres meus erit. Et ecce ſermo a facie dñi factus eſt ad eum dicẽs. Non erit hic heres tuus: ſed filius quem genueris ipſe erit heres tuus. Et eduxit eum foras: τ dixit. Reſpice nunc celum τ numera ſtellas: ſi potes numerare eas. Et dixit ei. Sic erunt filij tui. Et credidit in verbo domini: τ reputatũ eſt ei ad iuſticiã. Dixitq; ei. Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeorum: vt darem tibi terram hanc in hereditatem. Et dixit. Domine deus in quo ſciam: q̄

Primitiua chal.

נסב אמר
קבל
אמר דחל
סגא נתן
ילד
אמר
ילד נפק שכה
מנה יכל המן
אמר זכה נפק
נתן ירת ידע

© Biblioteca Nacional de España

אִירָשֶׁנָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי ׳
עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת ׳׳׳
וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל׃ וַיִּקַּח לוֹ
אֶת כָּל אֵלֶּה וַיְבַתֵּר אֹתָם בַּתָּוֶךְ
וַיִּתֵּן אִישׁ בִּתְרוֹ לִקְרַאת רֵעֵהוּ
וְאֶת הַצִּפֹּר לֹא בָתָר׃ וַיֵּרֶד הָעַיִט ׳
עַל הַפְּגָרִים וַיַּשֵּׁב אֹתָם אַבְרָם׃ ׳
וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לָבוֹא וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה
עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה ׳׳
גְדֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם
יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ
לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם ׳׳׳
אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וְגַם אֶת הַגּוֹי ׳
אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן ׳
יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל׃ וְאַתָּה תָּבוֹא ׳׳
אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקָּבֵר בְּשֵׂיבָה
טוֹבָה׃ וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה ׳
כִּי לֹא שָׁלֵם עֲוֹן הָאֱמֹרִי עַד הֵנָּה׃
וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה ׳
וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ אֲשֶׁר
עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה׃ בַּיּוֹם ׳׳
הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת אַבְרָם בְּרִית
לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ ׳
הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנָּהָר ׳׳
הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת׃ אֶת הַקֵּינִי וְאֶת ׳
הַקְּנִזִּי וְאֵת הַקַּדְמֹנִי׃ וְאֶת הַחִתִּי ׳
וְאֶת הַפְּרִזִּי וְאֶת הָרְפָאִים׃ וְאֶת ׳

לָקַח
שָׁלַשׁ
בָּתַר
נָתַן
נָשַׁב
רָדַם
יָדַע גּוּר
עָנָה
רָבַע מֵאָה
עָבַר דּוּן
גָּדַל בּוֹא
שָׁלַם קָבַר שׂוּב
שׁוּב
הָיָה בּוֹא
תָּנַר לָפַד
כָּרַת
נָתַן

poſſeſſurus ſum eā? Et
rn̄dit dn̄s. Sume inquit
mihi vaccā triēnē & ca
pram trimam
& arietē annorū triū:
turturē quoqꝫ & colū-
bā. Qui tollens vniuer-
ſa hec diuiſit ea ꝑ medi
um: & vtraſqꝫ ꝑtes cō
tra ſe altrinſecus poſu-
it. Aues aūt nō diuiſit.
Deſcēderūtqꝫ volucres
ſuper cadauera: & abi-
gebat eas abram.
Cumqꝫ ſol occūberet:
ſopor irruit
ſuꝑ abram: & horror
magnus & tenebroſus
inuaſit eum. Dictūqꝫ ē
ad eum.
Scito ꝓnoſcens ꝙ pe-
grinū futurū ſit ſemen
tuū in terra nō ſua: &
ſubiicient eos ſeruituti:
& affligēt quadrigētis
annis. Verūtn̄ gentē
cui ſerui turi ſunt: ego
iudicabo. & poſt hec
egrediētur cū magna
ſbā. Tu autem ibis
ad prēs tuos in pace ſe
pultus in ſenectute
bōa. Gn̄atiōe aūt quar
ta reuertentur huc.
Necdū enī cōplete ſunt
iniquitates amorreorū
vſqꝫ ad pn̄s tp̄s. Cū er
go occubuiſſet ſol: fctā
eſt caligo tenebroſa: &
aꝑpuit clibanus fumās
& lāpas ignis trāſiēs in
ter diuiſiōes illas. In il
lo die pepigit dn̄s fe-
dus cum abram
dicens. ſemini tuo da-
bo terram
hāc: a fluuio egypti vſ
qꝫ ad fluuium
magnum euphratem.
Cineos &
cenezeos. cethmone-
os: & etheos:
& pherezeos. raphaī
quoqꝫ &

hereditabo eam? dixit āt illi: accipe mihi vitu-
κληρονομήσω αὐτήν; εἶπε δὲ αὐτῷ, λάβε μοι δάμα
lā triēnem: et caprā trimā: ⁊ arietē
λιν τριετίζουσαν, καὶ αἶγα τριετίζουσαν, καὶ κριὸν
trimū: et turturē. et columbā. et acce-
τριετίζοντα, καὶ τρυγόνα, καὶ περιστεράν. καὶ ἔλα-
pit ipſi oīa hec. ⁊ diuiſit ea media. et
βεν αὐτῷ πάντα ταῦτα. καὶ διεῖλεν αὐτὰ μέσα. καὶ
poſuit ea contraria ad inuicē: at aues nō
ἔθηκεν αὐτὰ ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις. τὰ δὲ ὄρνεα οὐ
diuiſit. deſcēderūt āt volucres ſuꝑ corpora ⁊
διεῖλε. κατέβη δὲ τὰ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα καὶ τὰ
diuiſiones eorū: ⁊ ſedit cum eis a
διχοτομήματα αὐτῶν. καὶ συνεκάθισεν αὐτοῖς ἅ-
bram. circa āt ſolis occaſus extaſis cecidit ſuꝑ
βραμ. περὶ δὲ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις ἐπέπεσε τῷ
abram: et ecce caligo tenebroſa irruit in e-
ἅβραμ, καὶ ἰδοὺ φόβος σκοτεινὸς ἐπιπίπτει αὐ
um. ⁊ dictū ē ad abram: cognoſcens ſcies: ꝙ pe- Act. 7.a.
τῷ. καὶ ἐῤῥέθη πρὸς ἅβραμ, γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πά
regrinū erit ſemen tuū in t̄ra nō ſua: ⁊ ſubij
ροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ. καὶ δου
cient ſeruituti eos. et affligent: et humilia
λώσουσιν αὐτούς, καὶ κακώσουσι, καὶ ταπεινώσου
būt ānis quadrigentis. ⁊ gentē cui ſeruiēt:
σιν ἔτη τετρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσωσι,
iudicabo ego: dicit dn̄s. poſt āt hec regredient
κρινῶ ἐγώ, λέγει κύριος. μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται
huc cū ſupellectili multa: tu āt ibis ad
ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς, σὺ δὲ πορεύσῃ πρὸς
patres tuos cū pace: ſepult⁹ i ſenectute bo
τοὺς πατέρας σου μετ᾽ εἰρήνης, ταφεὶς ἐν γήρᾳ κα
na: quarta āt gn̄atiōe reuertent huc. nōdū
λῷ. τετάρτη δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε. οὔπω
.n. complete ſunt iniquitates amorreorū vſ
γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀμορραίων ἕ-
qꝫ nūc. poſtꝙ āt iā fuit ſol ad occaſu3:
ως τοῦ νῦν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμάς,
flāma facta ē. ⁊ ecce clibanus fumans: et
φλὸξ ἐγένετο. καὶ ἰδοὺ κλίβανος καπνιζόμενος, καὶ
venerūt lāpades ignis. q̄ ꝑtrāſierūt ꝑ mediū di
ἦλθον λαμπάδες πυρός. αἳ διῆλθον ἀναμέσον τῶν δι
uiſionum iſtarū. in die illa diſpoſuit dn̄s
χοτομημάτων τούτων. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο κς
fedus abram: dicens: ſemini tuo dabo
διαθήκην τῷ ἅβραμ, λέγων, τῷ σπέρματί σου δώσω
terrā hanc: a flumine egypti vſqꝫ ad
τὴν γῆν ταύτην, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου ἕως τοῦ
flumen magnū euphratē ceneos: ⁊
ποταμοῦ τοῦ μεγάλου εὐφράτου τοὺς κεναίους, καὶ τοὺς
cenezeos: ⁊ cedmoneos: ⁊ chette
κενεζαίους, καὶ τοὺς κεδμωναίους, καὶ τοὺς χετταί
os ⁊ pherezeos: ⁊ raphaim: et
ους, καὶ τοὺς φερεζαίους, καὶ τοὺς ῥαφαεὶμ, καὶ

C

D

Transla. Chal.

אֶרְתִנַּהּ׃ וַאֲמַר לֵיהּ קָרֵיב קֳדָמַי עֶגְלִין תְּלָתָא וְעִזִּין תְּלָתָא וְדִכְרִין תְּלָתָא וְשַׁפְנִינָא
וּבַר יוֹנָה׃ וְקָרֵיב קֳדָמוֹהִי יָת כָּל אִלֵּין וּפַלֵּיג יָתְהוֹן בְּשָׁוֶה וִיהַב פַּלְגָּא פַּלְגָּא לָקֳבֵיל
חַבְרֵיהּ וְיָת עוֹפָא לָא פַלֵּיג׃ וּנְחַת עוֹפָא עַל פַּלְגַיָּא וְתָרֵיךְ יָתְהוֹן אַבְרָם׃ וַהֲוָה שִׁמְשָׁא
לְמֵיעַל וְשִׁנְתָא נְפַלַת עַל אַבְרָם וְהָא אֵימָה קְבַל רַב נְפַלַת עֲלוֹהִי׃ וַאֲמַר לְאַבְרָם
מִידַע תִּדַע אֲרֵי דַיָּרִין יְהוֹן בְּנָךְ בְּאַרְעָא דְלָא דִלְהוֹן וְיִפְלְחוּן בְּהוֹן וִיעַנּוּן יָתְהוֹן אַרְבַּע
מְאָה שְׁנִין׃ וְאַף יָת עַמָּא דְיִפְלְחוּן דָּאֵין אֲנָא וּבָתַר כֵּן יִפְּקוּן בְּקִנְיָנָא סַגִּי׃ וְאַתְּ ׳׳
תִּתְכְּנֵישׁ לְוָת אֲבָהָתָךְ בִּשְׁלָם תִּתְקְבַר בְּשֵׂיבוּ טָבָא׃ וְדָרָא רְבִיעָאָה יְתוּבוּן הָכָא אֲרֵי
לָא שְׁלִים חוֹבָא דֶאֱמוֹרָאָה עַד הָכָא׃ וַהֲוָה שִׁמְשָׁא עָלַת וְקַבְלָא הֲוָה וְהָא תַנּוּר דִּתְנַן
וּבְעוֹר דְּאִישָׁא דַעֲבַר בֵּין פַּלְגַיָּא הָאִלֵּין׃ בְּיוֹמָא הַהוּא גְּזַר יְיָ עִם אַבְרָם קְיָם ׳׳׳
לְמֵימַר לִבְנָךְ יְהַבִית יָת אַרְעָא הָדָא מִנַּהֲרָא דְמִצְרַיִם עַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְרָת׃ יָת
שַׁלְמָאֵי וְיָת קְנִזָּאֵי וְיָת קַדְמוֹנָאֵי׃ וְיָת חִתָּאֵי וְיָת פְּרִזָּאֵי וְיָת גִּבָּרָאֵי׃ וְיָת ׳׳׳׳׳

Interp. chal.

hereditabo eam. Et dixit ei. Offer coram me vitulos tres ⁊ capras tres ⁊ arietes tres ⁊ turturē ⁊ filiū columbe. Et obtulit coram eo oīa hec: ⁊ diuiſit ea equaliter: ⁊ poſuit diuiſiones vnamquāqꝫ e regione alterius: aues autē non diuiſit. Et deſcenderūt volucres ſuper diuiſiones: ⁊ eiecit eas abram. Et factū eſt cu3 ſol occumberet ⁊ ſomnus cecidit ſuper abram: ⁊ ecce horror tenebroſus magnus cecidit ſuper eum. Et dixit ad abram. Sciens ſcies q: peregrini erūt filij tui in terra non ſua: et in ſeruitutem redigent eos ⁊ affligent eos quadrigentis annis. Populū quoqꝫ cui ſeruituri ſunt ego iudicabo: ⁊ poſt hec egredientur cu3 magna ſubſtantia. Et tu colligeris ad patres tuos in pace: ſepelierisqꝫ in ſenectute bona. Generatiōe aūt quarta reuertētur huc: quoniā non eſt cōpletum peccatum amorrei vſqꝫ adhuc. Et factū eſt cum occubuiſſet ſol ⁊ caligo facta eſſet. Et ecce clibanus fumans ⁊ lampas ignis que tranſibat inter diuiſiones illas. In die illa pepigit dn̄s pactum cum abram dicens. Filijs tuis dabo terram hanc a fluuio egypti vſqꝫ ad fluuium magnū euphratem: ſalameos: et cenezeos ⁊ cedmoneos: ⁊ etheos: et pherezeos: ⁊ gigantes: et

Pritiua chal.

יְרַת עֵז אָזַל
עוֹל יְשַׁן יְדַע
דּוּר הֲוָה פְּלַח
עֲנָה רְבַע שְׁנָה
דּוּן נְפַק קְנָה
סְגָא כְּנַשׁ אָב
קְבַר שׂוּב טוּב
דּוּר רְבַע תּוּב
עוֹל בְּעַר אֵשׁ
עֲדָה אֲזַל קוּם
אֲמַר

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

amorrheos: et chananeos: et
τοὺς ἀμορραίους, καὶ τοὺς χαναναίους, καὶ τοὺς
gergeſeos: et iebuſeos.
γεργεσαίους, καὶ τοὺς ἰεβουσαίους. Ca.16.
Sara āt vxor abram nō peperit ei. erat
A σάρα δὲ ἡ γυνὴ ἄβραμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ. ἦν
āt ipſi ancilla egyptia: cui nomē agar: dixit
δὲ αὐτῇ παιδίσκη αἰγυπτία, ᾗ ὄνομα ἄγαρ. εἶπε
āt ſara ad abram: ecce tā concluſit me
δὲ σάρα πρὸς ἄβραμ, ἰδοὺ δὴ συνέκλεισέ με
dñs ne parerē. ingredere igit̄ ad ancil
κύριος τοῦ μὴ τίκτειν. εἴσελθε οὖν πρὸς τὴν παι
lam meā: vt ſuſcipiā filios ex ea. audi
δίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσωμαι ἐξ αὐτῆς. ἐπή=
uit āt abram vocē ſare. et accipi=
κουσε δὲ ἄβραμ τῆς φωνῆς σάρας. καὶ λαβοῦ=
ens ſara vxor abram agar egyptiam
σα σάρα ἡ γυνὴ ἄβραμ ἄγαρ τὴν αἰγυπτίαν
ſuā ancillam: poſt decem ānos hita=
τὴν ἑαυτῆς παιδίσκην, μετὰ δέκα ἔτη τοῦ οἰκῆ=
tiōis abram in t̄ra chanaan: et dedit eam a=
σαι ἄβραμ ἐν γῇ χαναάν, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀ=
bram viro ſuo ipſi vxorē. et ingreſ
βραμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα. καὶ εἰσῆλ
ſus ē ad agar: et concepit. ⁊ vidit. ꝙ in ven
θε πρὸς ἄγαρ, καὶ συνέλαβε. καὶ εἶδεν, ὅτι ἐν γα=
tre habet: et inhonorata fuit dña corā ipſa. di=
στρὶ ἔχει, καὶ ἠτιμάσθη ἡ κυρία ἐναντίον αὐτῆς. εἶ=
xit āt ſara ad abram: iniurias patior ex te. ego
πε δὲ σάρα πρὸς ἄβραμ, ἀδικοῦμαι ἐκ σοῦ. ἐγὼ
B dedi ancillā meā in ſinū tuum.
δέδωκα τὴν παιδίσκην μου εἰς τὸν κόλπον σου.
videns āt ꝙ in vtero habet: inhonorata fui co=
ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθην ἐναντί=
rā ipſa: iudicet deus inter me et te: di
ον αὐτῆς, κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, εἶ
xit aūt abram ad ſarā: ecce ancilla tua in
πε δὲ ἄβραμ πρὸς σάραν, ἰδοὺ ἡ παιδίσκη σου ἐν
manibus tuis: vtere ea vt tibi placitū eſt.
ταῖς χερσί σου, χρῶ αὐτῇ ὡς ἄν σοι ἀρεστὸν ᾖ.
et afflixit eam ſara. et fugit a
καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν σάρα. καὶ ἀπέδρα ἀπὸ
facie eius. inuenit āt eam angelus do
προσώπου αὐτῆς. εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυ=
mini ſup fonte aque. et dixit illi
ρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ
angelus dñi: agar ancilla ſare: vnde ve=
ἄγγελος κυρίου, ἄγαρ παιδίσκη σάρας, πόθεν ἔρ=
nis: et quo vadis? et ait a facie
χῃ, καὶ ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶπεν ἀπὸ προσώπου
C ſare dñe mee ego fugio. dixit āt
σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω. εἶπε δὲ
ei angelus reuertere ad
αὐτῇ ὁ ἄγγελος, ἀποστράφηθι πρὸς τὴν ꝏꝏꝏ

Tranſla.B.Hiero.

[r]ammorreos:[s]&[a]chana=
neos[b]&[c]gergeſeos ꝏꝏ
[d]&[e]iebuſeos. Cap̄.16.
Igitur[a] ſarai[b]vxor ꝏ
[c]abram[d]non[e]genue
rat[f]ſibi liberos:[g]ſed hñs
[h]ancillā[i]egyptiā[k] nomīe
[l]agar[m]dixit marito ſuo.
[p]Ecce[r]concluſit me ꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[s]dñs[t]ne parerem:[u]ingre
dere[x]ad[y] ancillam meā:
[a]ſi forte ſaltē[c]ex illa[b] ſu=
ſcipiā filios. Cūq; ille[d]ac
quieſceret dep̄canti:[h]tu
lit ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[n]agar[o]egyptiam ꝏꝏꝏ
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[p]ancillam ſuā[q] poſt[s]an=
nos[r]decem ꝏꝏꝏꝏꝏ
[t]q̄ꝫ hitare cep̄ant[x]in ter=
ra[y]chanaan:[z]& dedit ꝏꝏ
[a]eam[c]viro ſuo[e]vxorem.
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[f]Qui ingreſſus ē[g]ad[h]eā.
[k]At illa ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[m]cōcepiſſe ſe[k]vidēs:[n]de
ſpexit[o]dñam ſuam. ꝏꝏ
[q]Dixitq;[r]ſarai[s]ad[t] abrā.
[u]Inique agis cōtra me.
[r]Ego[z]dedi[a]ancillam me
am ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[b]in ſinū tuū:[c]que videns
[d]ꝙ[e]concepit:[f] deſpectui
me habet.[h]Iudicet[i] dñs
[k]inter me ꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[l]& te.[o] Cui rñdit[n] abrā.
ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ
[q]Ecce[m]ait[r]ancilla tua[s]in
manu tua eſt:[t] vtere[u] ea
[x]vt libet.[z]Affligente igr̄
eam[a]ſarai:[b]fugam iniit.
[d]Cūq; inueniſſet eā[e]an=
gelus[f]domini[g]iuxta ꝏꝏ
[h]fontē[i]aque[k]in ſolitudi=
ne que eſt[n]in via ꝏꝏꝏ
[o]ſur in deſerto:[p]dixit ad
illam.[q]Agar[r]ācilla[s] ſarai
[t]vnde[x]venis:[y]& quo[z]va=
dis.[a]que reſpondit. ꝏꝏ
[b]A facie[c]ſarai[d] dñe mee
[e]ego[f]fugio. ꝏꝏꝏꝏꝏ
[g]Dixitq;[h]ei[i]āgelus[k] dñi.
[l]Reuertere[m]ad ꝏꝏꝏꝏ

Tex.Heb. Gen̄. Ca.xvj.

הָאֱמֹרִי וְאֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי
וְאֶת הַיְבוּסִי׃ וְשָׂרַי אֵשֶׁת
אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלָהּ שִׁפְחָה י
מִצְרִית וּשְׁמָהּ הָגָר׃ וַתֹּאמֶר יייי
שָׂרַי אֶל אַבְרָם הִנֵּה נָא עֲצָרַנִי י
יְהוָה מִלֶּדֶת בֹּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי
אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם
לְקוֹל שָׂרָי׃ וַתִּקַּח שָׂרַי אֵשֶׁת ייי
אַבְרָם אֶת הָגָר הַמִּצְרִית יייייי
שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים ייייי
לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן י
אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ י
וַיָּבֹא אֶל הָגָר וַתַּהַר וַתֵּרֶא כִּי ייי
הָרָתָה וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ׃ יי
וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל אַבְרָם חֲמָסִי ייי
עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי שִׁפְחָתִי ייייי
בְּחֵיקֶךָ וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וָאֵקַל יי
בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי ייייי
וּבֵינֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל שָׂרַי י
הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ עֲשִׂי לָהּ יייי
הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי וַתִּבְרַח
מִפָּנֶיהָ׃ וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ יְהוָה עַל יי
עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל הָעַיִן בְּדֶרֶךְ
שׁוּר׃ וַיֹּאמַר הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי יי
אֵי מִזֶּה בָאת וְאָנָה תֵלֵכִי וַתֹּאמֶר
מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת׃ יי
וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהוָה שׁוּבִי אֶל

Priītiua.heb.

Ca.xvi.

אִישׁ
אָמַר
יָלַד בּוֹא
בָּנָה שָׁמַע
לָקַח
שָׁנָה
יָשַׁב נָתַן
אִישׁ
הָרָה רָאָה
קָלָה
שָׁפַט
אָמַר
עָשָׂה
עָנָה בָּרַח
פָּנָה מָצָא
דָּבַר
בּוֹא יָלַךְ

Tranſla.Chal.

אֱמוֹרָאֵי וְיַת כְּנַעֲנָאֵי וְיַת גִּרְגְּשָׁאֵי וְיַת יְבוּסָאֵי׃ Ca.xvj. וְשָׂרַי אִתַּת
אַבְרָם לָא יְלֵידַת לֵיהּ וְלַהּ אַמְתָא מִצְרֵיתָא וּשְׁמַהּ הָגָר׃ וַאֲמַרַת שָׂרַי לְאַבְרָם הָא כְעַן
מְנָעַנִי יְיָ מִלְּמֵילַד עוּל כְּעַן לְוָת אַמְתִי מָאִים אִתְבְּנֵי מִינַהּ וְקַבֵּיל אַבְרָם לְמֵימַר שָׂרָי׃
וּדְבָרַת שָׂרַי אִתַּת אַבְרָם יַת הָגָר מִצְרֵיתָא אַמְתַהּ מִסּוֹף עֲשַׂר שְׁנִין לְמִיתַּב אַבְרָם
בְּאַרְעָא דִכְנָעַן וִיהָבַת יָתַהּ לְאַבְרָם בַּעְלַהּ לֵיהּ לְאִינְתּוּ׃ וְעַל לְוָת הָגָר וְעַדִּיאַת וַחֲזַת
אֲרֵי עַדִּיאַת וְקַלַּת רִבּוֹנְתַהּ בְּעֵינַהָא׃ וַאֲמָרַת שָׂרַי לְאַבְרָם דִּין לִי עֲלָךְ אֲנָא יְהָבִית
אַמְתִי בְּיָדָךְ וַחֲזַת אֲרֵי עַדִּיאַת וְקַלִּית בְּעֵינַהָא יְדִין יְיָ בֵּינִי וּבֵינָךְ׃ וַאֲמַר אַבְרָם י
לְשָׂרַי הָא אַמְתִיךְ בִּידִיךְ עִיבִידִי לַהּ כִּדְתַקִּין בְּעֵינַיְכִי וְעַנְיַהּ שָׂרַי וַעֲרַקַת מִן קֳדָמַהָא׃
וְאַשְׁכְּחַהּ מַלְאֲכָא דַּיְיָ עַל עֵינָא דְמַיָּא בְּמַדְבְּרָא עַל עֵינָא בְּאוֹרְחָא דְחַגְרָא׃ וַאֲמַר
הָגָר אַמְתָא דְשָׂרַי מְנַן אַתְּ אֲתֵית וּלְאָן אַתְּ אָזְלָא וַאֲמַרַת מִן קֳדָם שָׂרַי רִבּוֹנְתִי אֲנָא
עָרְקַת׃ וַאֲמַר לַהּ מַלְאֲכָא דַּיְיָ תּוּבִי לְוָת יייייייייייייייייייייייייייייי

Interp̄.chal.

amorreos: ⁊ chananeos: et gergeſeos: ⁊ iebuſeos.
Sarai autē vxor abram non pepererat Ca.16.
ei: ⁊ habebat ancillam egyptiam: et nomē eius
agar. Dixitq; ſarai ad abram. Ecce nūc priuauit me
dñs generatione: ingredere nunc ad ancillam meaꝫ:
ſi forte ſuſcipiam filios ex ea. Et obediuit abram ver
bo ſarai. Et tulit ſarai vxor abram agar egyptiā ancil
lam poſt decē annos ex quo habitauit abraꝫ in terra
chanaan: ⁊ dedit eam abram marito ſuo in vxorē. Et
ingreſſus eſt ad agar: ⁊ concepit. Et videns quia con
cepit: deſpexit dominā ſuam in oculis ſuis. Et dixit
ſarai ad abram. Judicium habeo contra te: ego dedi
ancillam meam in manu tua: ⁊ videns quia concepit
deſpecta ſum in oculis eius: iudicet domin⁹ inter me
et te. Et dixit abram ad ſarai. Ecce ancilla tua in ma=
nu tua eſt: fac ei ſicut placuerit in oculis tuis. ⁊ affli=
xit eam ſarai: ⁊ fugit a facie eius. Et inuenit eam an=
gelus domini iuxta fontem aquarum in ſolitudine:
iuxta fonteꝫ que eſt in via agara. Et dixit: agar ancil
la ſarai. vnde venis: ⁊ quo vadis. Et dixit: a facie ſa=
rai domine mee ego fugio. Et dixit angelus domini.
Reuertere ad ꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏꝏ

Priītiua chal.

אִנְתָּא
אָמָה
יְלַד אָמָה בְּנָה
אֲמַר יְתַב אִנְתָּא
עוּל עֲדָה חֲזָא
קְלָה רְבָה דּוּן
אָמָה חֲזָא דּוּן
עֲנָה שְׁכַח
לְאַךְ מַי דְּבַר
אָמָה אֲתָא רְבַה

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

גברתך והתעני תחת ידיה: —
ויאמר לה מלאך יהוה הרבה — רבה
ארבה את זרעך ולא יספר מרב: — ספר
ויאמר לה מלאך יהוה הנך הרה
וילדת בן וקראת שמו ישמעאל
כי שמע יהוה אל עניך: והוא — ענה
יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל — היה
בו ועל פני כל אחיו ישכן: — פנה שכן
ותקרא שם יהוה הדבר אליה — קרא
אתה אל ראי כי אמרה הגם — ראה
הלם ראיתי אחרי ראי: על כן
קרא לבאר באר לחי ראי הנה — חיה
בין קדש ובין ברד: ותלד הגר — ילד
לאברם בן ויקרא אברם שם
בנו אשר ילדה הגר ישמעאל:
ואברם בן שמנים שנה ושש
שנים בלדת הגר את ישמעאל — ילד
לאברם:

Cap. xvii.

ויהי אברם בן
תשעים שנה ותשע שנים וירא — היה
יהוה אל אברם ויאמר אליו — שנה ראה
אני אל שדי התהלך לפני והיה — הלך
תמים: ואתנה בריתי ביני ובינך — תמם נתן ברת
וארבה אותך במאד מאד: ויפל — רבה נפל
אברם על פניו וידבר אתו
אלהים לאמר: אני הנה בריתי — דבר
אתך והיית לאב המון גוים: ולא — היה המה
יקרא עוד את שמך אברם והיה — קרא

Trāſla. B. Hiero.

dn̄am tuam: & humiliare ſub manu illius. Et rurſum. Multiplicās inquit multiplicabo ſemē tuū & nō nūerabitur pre multitudine. Ac deinceps ecce ait cōcepiſti & paries filiū: vocabiſq̧ nomē eius hiſmael: eo φ audierit dn̄s afflictionem tuam. Hic erit ferus hō: manus eius cōtra oēs: & man⁹ oīm cōtra eū: & e regione vniuerſorū frm̄ ſuorum figet tabernacula. Vocauit aūt agar nomē dn̄i q loq̄batur ad eā: tu deus q vidiſti me. Dixit ei. ꝑfecto hic vidi poſteriora vidētis me. ꝓpea appellauit puteū illū: puteū viuētis & vidētis me. Ipſe ē īter cades & barad. ꝑpepitq̧ agar abre filium: qui vocauit nomen eius hiſmael. Octoginta & ſex ānorū erat abrā qn̄ peperit ei agar hiſmaelem.

Cap. 17.

Poſtq̄ vero nonaginta & nouem annorum eſſe ceperat: apparuit ei dominus. Dixitq̧ ad eum. Ego deus op̄s. Ambula coram me: & eſto perfectus. Ponāq̧ fedus meū inter me & te: & multiplicabo te vehemēter nimis. cecidit abram pronus ī faciē. Dixitq̧ ei deus. Ego ſum: & ponam pactum meum tecū: eriſq̧ pater multarū gētium. Nec vltra vocabitur nomē tuum abram: ſed

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

dn̄am tuā: et humiliare ſub manibus e
κυρίαν σου, καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐ-
ius. et dixit ei angelus dn̄i: multiplicās
τῆς. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου, πληθύνων
multiplicabo ſemen tuū: et nō numerabitur pre
πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, καὶ οὐκ ἀριθμηθήσεται ὑπὸ
multitudine. et ait ei angelus dn̄i: ec
τοῦ πλήθους. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἰ-
ce tu in vtero habes: et paries filiū: et vocabis
δοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις
nomen eius: iſmael. q2 exaudiuit deus hu — Iudic. 13. b. Lu. 1.
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰσμαήλ. ὅτι ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῇ τα-
miliationē tuā. hic erit ferus homo ma-
πεινώσει σου. οὗτος ἔσται ἄγροικος ἄνθρωπος. αἱ χεῖ-
nus ei⁹ cōtra oēs: et man⁹ oium cōtra
ρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας, καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐ-
eū. et ante faciem omniū fratrū ſuorū
τόν. καὶ κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ
habitabit. et vocauit nomen dn̄i lo-
κατοικήσει. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ λα-
quētis ad eā. tu es deus q vidiſti me. q2 di-
λοῦντος πρὸς αὐτήν. σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ἐπιδών με. ὅτι εἶ-
xit: et eni coram vidi eū q apparuit mihi. ꝓpterea
πε, καὶ γὰρ ἐνώπιον εἶδον ὀφθέντα μοι. ἕνεκα τού-
appellauit puteū: puteū vbi corā vidi. ecce
του ἐκάλεσε τὸ φρέαρ, φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον. ἰδοὺ
inter cades & inter barad. et pepit
ἀναμέσον κάδης καὶ ἀναμέσον βαράδ. καὶ ἔτεκεν
agar abram filiū: et vocauit nomē filij
ἄγαρ τῷ ἄβραμ υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ
ſui: quē pepit ipſi agar: iſmael. abram āt erat
αὐτοῦ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ ἄγαρ, ἰσμαήλ. ἄβραμ δὲ ἦν
annorū octoginta ſex: qn̄ pepit agar iſmael
ἐτῶν ὀγδοηκονταέξ, ἡνίκα ἔτεκεν ἄγαρ τὸν ἰσμαήλ
abram.
τῷ ἄβραμ.

Ca. 17.

Erat āt abram annorū nonagita. et
ἐγένετο δὲ ἄβραμ ἐτῶν ἐνενηκονταεννέα. καὶ
apparuit dn̄s abrā. et dixit ei: ego ſum
ὤφθη κύριος τῷ ἄβραμ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐγώ εἰμι ὁ
de⁹ tu⁹: cōplace corā me: & eſto irrephēſibil:
θεός σου, εὐαρέστει ἐνώπιόν μου, καὶ γίνου ἄμεμπτος,
et ponā fedus meū inter me et in
καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀ-
ter te: et multiplicabo te valde. et cecidit
ναμέσον σου, καὶ πληθυνῶ σε σφόδρα. καὶ ἔπεσεν
abram ſup faciem ſuam. & locutus ē ei
ἄβραμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ. καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ
deus: dicens: & ecce fedus meū tecū: et
ὁ θεός, λέγων, καὶ ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ, καὶ
eris pater multitudinis gētiū: & nō vocabitur vltra
ἔσῃ πατὴρ πλήθους ἐθνῶν, καὶ οὐ κληθήσεται ἔτι
nomen tuū abram: ſed erit — Infra. co.
τὸ ὄνομά σου ἄβραμ, ἀλλ' ἔσαι τὸ

Transla. Chal.

ריבונתיך ואשתעבדי תחות ידהא: ואמר לה מלאכא דיי אסגאה אסגי ית בניכי
ולא יתמנון מסגי: ואמר לה מלאכא דיי הא את מעדיא ותילידין בר ותקרי שמיה
ישמעאל ארי קביל יי צלותיך: והוא יהא מרוד באינשא הוא יהא צריך לכולא
ואף כל בני אינשא יהון צריכין ליה ועל אפי כל אחוהי ישרי: וצליאת בשמא דיי
דאתמליל עמה אמרת את הוא אלהא חזי כולא ארי אמרת הא אנא שריתי חזיא
בתר דאתגלי לי: על כן קרא לבירא בירא דמלאך קימא אתחזי עלה הא בין רקם
ובין חגרא: וילידת הגר לאברם בר וקרא אברם שום בריה דילידת הגר ישמעאל:
ואברם בר תמנין ושית שנין כד ילידת הגר ית ישמעאל לאברם:

Ca. xvij.

והוה אברם בר תשעין ותשע שנין ואתגלי יי לאברם ואמר ליה אנא אל שדי
פלח קדמי והוי שלים: ואתן קימי בין מימרי ובינך ואסגי יתך לחדא לחדא:
ונפל אברם על אפוהי ומליל עמיה יי למימר: אנא הא גזר קימי עמך ותהי
לאב סגי עממין: ולא יתקרי עוד ית שמך אברם ויהא

Primitiua chal.

שעבד סנא
מנה עדה ילד
קרא צלא הוה
בנה שרא
צלא מלל חזא
שרא חזא גלה
בור לאך קום
חזא תמנא שנה
גלה הוה
נתן קום אמר
סנא אמר הוה
סנא קרא

Interp. chal.

dominā tuam: & ſubijcere ſub manu eius. Et dixit ei angelus domini. Multiplicans multiplicabo filios tuos: & nō numerabūtur pre multitudine. Et dixit ei angelus domini. Ecce tu concepiſti & paries filiuz: & vocabis nomen eius iſmael: quia ſuſcepit dn̄s orationem tuam. Et ipſe erit onager in hominibus. ipſe indigebit omnibus & etiam omnes filij hominū indigebunt eo. Et e regione omniuz fratrum ſuoꝝ morabitur. Et orauit in nomine dn̄i qui locutus eſt cum ea dicens. Tu es deus videns omnia: quia dixit. ecce ego cepi videre poſtquā apparuit mihi. Propterea appellauit puteum: puteū ſuper quē apparuit angelus vite. ecce eſt inter recam & agara. Et peperit Agar abrae filium: & vocauit nomen filij ſui quem peperit agar iſmaelē. Et abram filius octoginta & ſex annoꝝ erat quādo peperit agar iſmaelē abrae. Ca. 17.

Eratq̧ abram filius nonaginta & nouē annoꝝ: et apparuit dn̄s abrae & dixit ei. Ego deus oīpotens: ſeruias corā me & eſto perfectus: & dabo fedus meum inter verbū meuz & inter te: & multiplicabo te vehementer nimis. Et cecidit abram ſup faciem ſuā: et locutus eſt cum eo deus dicēs. Ecce ego pepigi pactum meū tecum: & eris in patrē multarum gentium. Et non vacabitur vltra nomen tuum abram: ſed erit

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

Eccle. 44.e. Roma. 4.c. nomẽ tuũ abraam.q̃ꝛ patrẽ multarũ gẽtiũ poſui
ὄνομάσου ἀβραάμ. ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθει
te: ꝛ faciã creſcere te valde nimis. et ponã te
κάσε. καὶ αὐξανῶ σε σφόδρα σφόδρα. καὶ θήσω σε
in gẽtes. et reges gẽtiũ ex te erũt. et ſtatuã
εἰς ἔθνη. καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐκ σοῦ ἔσονται. καὶ στήσω
pactũ meũ inter me ꝛ inter te et
τὴν διαθήκην μου ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σου καὶ
inter ſemen tuũ poſt te in gñatiões
ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς
ſuas: in fedus ſempiternũ vt ſim tu⁹ de⁹ ꝛ ſemi=
αὐτῶν, εἰς διαθήκην αἰώνιον εἶναί σου ὁ θεός, καὶ τοῦ σπέρ
nis tui poſt te. et dabo tibi et ſemini
B μάτός σου μετὰ σέ. καὶ δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματί
tuo poſt te terrã: quã habitas: oẽm terrã
σου μετὰ σὲ τὴν γῆν, ἣν παροικεῖς, πᾶσαν τὴν γῆν
chanaan in poſſeſſionẽ eternã. et ero illis in
χαναὰν εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον. καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς
deũ. et dixit de⁹ ad abraam. tu aũt pa
θεόν. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς ἀβραάμ. σὺ δὲ τὴν διαθή
ctũ meũ cuſtodies: et ſemen tuũ poſt te
κην μου διατηρήσεις, καὶ τὸ σπέρμα σου μετὰ σὲ
in gñatiões ſuas ꝛ hoc pactũ qđ obſer
εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διατη
uabis inter me et vos: et inter
ρήσεις ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον
ſemen tuũ poſt te. circuncidet̃ vobis
τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ. περιτμηθήσεται ὑμῖν
oẽ maſculinũ: et circuncidetis carnẽ pꝛe
πᾶν ἀρσενικόν, καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀ
Lu.2.c putij veſtri. et erit in ſignũ federis in
κροβυστίας ὑμῶν. καὶ ἔσαι εἰς σημεῖον διαθήκης ἀ=
ter me et vos. et infans octo dierũ
ναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν
circuncidet̃ vobis: oẽ maſculinũ in gñatiões
περιτμηθήσεται ὑμῖν, πᾶν ἀρσενικὸν εἰς τὰς γενεὰς
veſtras. vernaculus domus tue: et emptiti⁹ ex
ὑμῶν. ὁ οἰκογενὴς τῆς οἰκίας σου, καὶ ὁ ἀργυρώνητος ἀ=
oĩ filio alieno q̃ nõ eſt de ſemine
πὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρμα
tuo. circũciſione circũcidet̃. et erit pa
τός σου. περιτομῇ περιτμηθήσεται. καὶ ἔσαι ἡ διαθή=
ctũ meũ in carne veſtra in fedus eternũ. et in
κη μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον. καὶ ἀ
circũciſus maſcul⁹: q̃ nõ circuncidet̃ carnẽ
περίτμητος ἄρσην, ὃς οὐ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα
pꝛeputij ſui in die octaua: extermi
τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐξολοθρευ
nabit̃: et delebit aĩa illa de ge=
θήσεται, καὶ ἀφανισθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ γέ=
C nere ſuo. q̃ꝛ pactũ meũ diſſipauit: et di
νους αὐτῆς. ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασε, καὶ εἶ=
xit de⁹ abꝛaam: ſara vxoꝛ tua nõ vocabit̃
πεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ, σάρα ἡ γυνή σου οὐ κληθήσεται

Trãſla.B.Hiero.

appellaberis abraã: q̃a patrem multarũ gẽtiũ conſtitui te. Faciamq̃ te creſcere vehemen=tiſſime: et ponã te in gẽtibus: regeſq̃ ex te egrediẽtur. et ſtatuam pactũ meũ inter me et te & inter ſemẽ tuũ poſt te in gñationibus ſuis federe ſempiterno: vt ſim deus tuus & ſeminis tui poſt te. Daboq̃ tibi & ſemini tuo poſt te terram peregrinatiõis tue: oẽm terram chanaã in poſſeſſionẽ eternam: eroq̃ deus eorum. Dixitq̃ iterum deus ad abraam. Et tu ergo cuſtodies pactum meũ & ſemen tuum poſt te in gñationibus ſuis. hoc eſt pactũ meũ quod obſeruabitis ĩter me & vos & ſemẽ tuũ poſt te. Circũcidet̃ ex vobis oẽ maſculinũ: & circuncidetis carnẽ p̃putii vr̃i: vt ſit in ſignũ federis inter me & vos. Infans octo dierũ circũcidetur in vobis. Om̃e maſculinũ in generationibus veſtris: tã vernaculus q̃ꝫ empticius circũcidetur & quicũq̃ nõ fuerit de ſtirpe veſtra. Eritq̃ pactũ meũ in carne vr̃a ĩ fedus eternum. Maſculus cuius preputii caro circunciſa non fuerit: delebitur aĩa illa de populo ſuo: quia pactũ meũ irritũ fecit. Dixit quoq̃ deus ad abraã. ſarai vxorẽ tuã non vocabis

Ter.Heb. Gen. Ca.xvii. Primitiua heb.

שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם
נְתַתִּיךָ׃ וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד — פרה
מְאֹד וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמְּךָ
יֵצֵאוּ׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי בֵּינִי — קום
וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם — דור
לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים — עלם היה
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ׃ וְנָתַתִּי לְךָ — נתן
וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ — גור
אֵת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת עוֹלָם
וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר — היה אמר
אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת
בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ — ברת שמר
אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם׃ זֹאת בְּרִיתִי
אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין
זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר׃ — נמל
וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה
לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם׃ וּבֶן
שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר — יום
לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת כֶּסֶף — ילד קנה
מִכֹּל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ
הוּא׃ הִמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ
וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי — היה
בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם׃ וְעָרֵל זָכָר — עלם
אֲשֶׁר לֹא יִמּוֹל אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת — כרת
בְּרִיתִי הֵפַר׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל — פור
אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא תִקְרָא — איש קרא

Tranſla.Chal.

שְׁמָךְ אַבְרָהָם אֲרֵי אַב סְגֵי עַמְמִין יְהַבְתָּךְ׃ וְאַפֵּישׁ יָתָךְ לַחְדָּא לַחְדָּא וְאֶתְּנִנָּךְ לִכְנִשִׁין
וּמַלְכִין דְּשַׁלִּיטִין בְּעַמְמַיָּא מִינָךְ יִפְּקוּן׃ וְאָקֵים יָת קְיָמִי בֵּין מֵימְרִי וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנָךְ
בָּתְרָךְ לְדָרֵיהוֹן לִקְיָם עָלַם לְמֶהֱוֵי לָךְ לֶאֱלָהּ וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ׃ וְאֶתֵּן לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ
יָת אֲרַע תּוֹתָבוּתָךְ יָת כָּל אַרְעָא דִּכְנַעַן לְאַחְסָנַת עָלַם וְאֶהֱוֵי לְהוֹן לֶאֱלָהּ׃ וַאֲמַר יְיָ
לְאַבְרָהָם וְאַתְּ יָת קְיָמִי תִּטַּר אַתְּ וּבְנָךְ בָּתְרָךְ לְדָרֵיהוֹן׃ דָּא קְיָמִי דְּתִטְּרוּן בֵּין
מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין בְּנָךְ בָּתְרָךְ מִגְזַר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא׃ וְתִגְזְרוּן יָת בְּשַׂר עָרְלַתְכוֹן
וִיהֵא לְאָת קְיָם בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן׃ וּבַר תְּמַנְיָא יוֹמִין יִגְזַר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא לְדָרֵיכוֹן
יְלִיד בֵּיתָא וּזְבִין כַּסְפָּא מִכָּל בַּר עַמְמִין דְּלָא מִבְּנָךְ הוּא׃ מִגְזַר יִגְזַר יְלִיד בֵּיתָךְ וּזְבִין
כַּסְפָּךְ וִיהֵי קְיָמִי בִּבְשַׂרְכוֹן לִקְיָם עָלַם׃ וְעָרְלַי דְּכוּרָא דְּלָא יִגְזַר יָת בְּשַׂר
עָרְלְתֵיהּ וְיִשְׁתֵּיצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ יָת קְיָמִי אַשְׁנִי׃ וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם
שָׂרַי אִתְּתָךְ לָא תִקְרֵי

Interp̃.chal.

nomẽ tuũ abꝛaham: q̃ꝛ patrẽ multaꝝ gentiũ dedi te. Et multiplicabo te valde nimis: ꝛ ponã te in gẽtes: ꝛ reges q̃ dñabunt̃ populis ex te egrediẽtur. Et ſtatuã pactũ meũ inter verbũ meũ ꝛ inter te: et inter filios tuos poſt te in gñationib⁹ ſuis in pactũ ſempiternũ: vt ſim tibi in deũ: ꝛ filijs tuis poſt te. Et dabo tibi et filijs tuis poſt te terrã habitationis tue: vniuerſam terrã chanaan in hereditatẽ eternã: ꝛ ero eis in deũ. Et dixit de⁹ abꝛahe. Tu aũt pactũ meũ ſeruabis: tu ꝛ filij tui poſt te in gñationib⁹ ſuis. Hoc eſt pactũ meũ qđ ſeruabitis inter verbũ meũ ꝛ inter vos: ꝛ inter filios tuos poſt te: vt circũcidat̃ in vobis oĩs maſcul⁹. Et circũcidetis carnẽ pꝛeputij veſtri: ꝛ erit in ſignũ federis inter verbũ meũ ꝛ ĩter vos. Et filius octo dierũ circũcidet̃ in vobis: oĩs maſculus in gñationib⁹ vr̃is: tam nat⁹ domi quã emptus argẽto ab oĩbus filijs populoꝝ q̃ nõ ſunt de filijs tuis. Circũciſione circũcidetur tã nat⁹ domi tue q̃ꝫ empt⁹ argẽto tuo: ꝛ erit pactũ meũ in carne vr̃a in pactũ eternũ. Et maſcul⁹ habẽs pꝛeputiũ q̃ nõ circũciderit carnẽ pꝛeputij ſui: peribit homo ille de populo ſuo: q̃m pactũ meuꝫ irritũ fecit. Et dixit de⁹ ad abꝛahã. Sarai vxoꝛẽ tuã non vocabis

Primitiua chal.

נפש נתן
נפק קום קום
אמר דור הוה
נתן תוב חסן
הוה קום נטר
בנה דור קום
נטר אמר גזר
הוה אות
הוה קום שיצא
שנה אנת קרא

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

את שמה שרי כי שרה שמה׃
וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך — נתן
בן וברכתיה והיתה לגוים מלכי — היה
עמים ממנה יהיו׃ ויפל אברהם — נפל
על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן — פנה צחק
מאה שנה יולד ואם שרה הבת — ילד
תשעים שנה תלד׃ ויאמר — אמר
אברהם אל האלהים לו
ישמעאל יחיה לפניך׃ ויאמר — חיה
אלהים אבל שרה אשתך ילדת — איש
לך בן וקראת את שמו יצחק
והקמתי את בריתי אתו לברית — קום
עולם לזרעו אחריו׃ ולישמעאל — עלם
שמעתיך הנה ברכתי אתו
והפריתי אתו והרביתי אתו — פרה רבה
במאד מאד שנים עשר נשיאם — שנה נשא
יוליד ונתתיו לגוי גדול׃ ואת — ילד נתן גדל
בריתי אקים את יצחק אשר — ברת קום
תלד לך שרה למועד הזה בשנה — יעד
האחרת׃ ויכל לדבר אתו ויעל — כלה עלה
אלהים מעל אברהם׃ ויקח — לקח
אברהם את ישמעאל בנו ואת כל
ילידי ביתו ואת כל מקנת כספו — קנה
כל זכר באנשי בית אברהם
וימל את בשר ערלתם בעצם — נמל
היום הזה כאשר דבר אתו
אלהים׃ ואברהם בן תשעים

Trãsla. B. Hiero.

ſarai: ſed ſaram. Et benedicã ei: & ex illa dabo tibi filiũ: cui bñdicturus ſũ. Eritq́ȝ in natiões: & reges poplorꝫ orietur ex eo. Cecidit abraã in faciẽ ſuam. & riſit in corde ſuo dicẽs. Putaſne cẽtenario naſcetur fili⁹? & ſara nonagenaria pariet? Dixitq́ȝ ad deum. Vtinam hiſmael viuat corã te. Et ait deus ad abraam. Sara vxor tua pariet tibi filiũ: vocabiſq́ȝ nomen eius iſaac. Et conſtituam pactum meum illi in fedus ſempiternũ: & ſemini eius poſt eũ. Sup hiſmael quoq́ȝ exaudiui te. Ecce benedicam ei: & augebo & multiplicabo eum valde. Duodecĩ duces gñabit: & faciã illũ creſcere in gentẽ magnã. Pactũ vero meũ ſtatuam ad iſaac: quẽ pariet tibi ſara tempore iſto in anno altero. Cũq́ȝ finitus eẽt ſermo loquẽtis cũ eo: aſcẽdit deus ab abraã. Tulit autem abraam hiſmael filium ſuum & omnes vernaculos domus ſue vniuerſoſq́ȝ quos emerat: & cũctos mares ex oĩbus viris domus ſue: & circũcidit carnẽ preputii eorꝫ ſtatim in ip̃a die: ſicut p̃ceperat ei deus. Abraã nonaginta

Trãsla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

nomen eius vltra ſara: ſed ſarra erit
τὸ ὄνομα αὐτῆς ἔτι σάρα, ἀλλὰ σάρρα ἔσαι τὸ
nomẽ eius: benedicam ãt ei. ꝛ dabo
ὄνομα αὐτῆς. εὐλογήσω δὲ αὐτήν. καὶ δώσω
tibi ex ea filiũ. et bñdicam ei. et
σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον. καὶ εὐλογήσω αὐτό. καὶ
erit in gentes. et reges gentiũ ex illo
ἔσαι εἰς ἔθνη. καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ αὐτοῦ
erunt. et cecidit abraam in faciẽ
ἔσονται. καὶ ἔπεσεν ἀβραὰμ ἐπὶ πρόσωπον
ſuam: et riſit. et ait in mẽte di
αὐτοῦ, καὶ ἐγέλασε. καὶ εἶπε τῇ διανοίᾳ λέ-
cens. ſi centenario naſcetur fili⁹: et
γων. εἰ τῷ ἑκατονταετεῖ γεννήσεται υἱός; καὶ
ſi ſarra nonaginta ãnorũ pariet: dixit ãt
εἰ ἡ σάρρα ἐννενήκοντα ἐτῶν τέξεται; εἶπε δὲ
abraã ad deũ: iſmael hic viuat coram
ἀβραὰμ πρὸς θεόν, ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω ἐνώπι-
te. dixit ãt deus ad abraam: ecce
όν σου. εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἀβραάμ, ἰδοὺ
ſarra vxor tua pariet tibi filiũ. et voca
σάρρα ἡ γυνή σου τέξεταί σοι υἱόν. καὶ κα-
bis nomẽ eius iſaac. et ponã
λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσαάκ. καὶ θήσω τὴν
pactũ meũ ad eum: in fedus ſempiternũ:
διαθήκην μου πρὸς αὐτόν, εἰς διαθήκην αἰώνιον,
et ſemini eius poſt eũ. de ãt
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν. περὶ δὲ
iſmael ecce exaudiui te. ecce benedicã
ἰσμαὴλ ἰδοὺ ἐπήκουσά σου. ἰδοὺ εὐλογήσω
ei: et augebo eũ: et multiplicabo euȝ
αὐτόν, καὶ αὐξανῶ αὐτόν, καὶ πληθυνῶ αὐτὸν
valde. duodeci gẽtes generabit: et dabo il-
σφόδρα. δώδεκα ἔθνη γεννήσει. καὶ δώσω αὐ-
lum in gẽteȝ magnã: at pactũ meũ ſta
τὸν εἰς ἔθνος μέγα. τὴν δὲ διαθήκην μου στή-
tuã ad iſaac: quẽ pariet tibi ſarra in tem
σω πρὸς ἰσαάκ, ὃν τέξεταί σοι σάρρα εἰς τὸν και-
pore hoc: in anno altero. pfecit
ρὸν τοῦτον, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑτέρῳ. συνετέλεσε
ãt loquẽs ad eũ. ꝛ aſcẽdit deus ab abraam.
δὲ λαλῶν πρὸς αὐτόν. καὶ ἀνέβη ὁ θεὸς ἀπὸ ἀβραάμ.
accepit ãt abraam iſmael filiũ ſuũ: ꝛ om-
ἔλαβε δὲ ἀβραὰμ ἰσμαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πάν-
nes vernaculos ſuos: et oẽs qui empti
τας τοὺς οἰκογενεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἀργυρω-
ſũt: et oẽ maſculũ virorũ q̃ in domo
νήτους, καὶ πᾶν ἄρσεν τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν τῷ οἴκῳ
abraam: et circũcidit preputia eorũ: in
ἀβραάμ, καὶ περιέτεμε τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν, ἐν
tẽpore diei illius: ſicut locutus ẽ ei
τῷ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθὰ ἐλάλησεν αὐ-
deus. abraam ãt erat annorꝫ nonaginta
τῷ ὁ θεός. ἀβραὰμ δὲ ἦν ἐτῶν ἐννενήκοντα

Primitiua chal.

ברך מן היה
חדה
שנה ילד
קום ילד
קרא קום
צלא נפש סנא
רבב ילד נתן
סנא קום ילד
שצא סלק
עלה
כמן

Interp. chal.

nomen eius ſarai: ſed ſara eſt nomen eius. Et benedicam ei: ꝛ inſuper dabo tibi ex ea filium: ꝛ benedicã ei: ꝛ erit in gentes: ꝛ reges qui dñabũtur populis ex ea erunt. Et cecidit abraham ſup faciem ſuã ꝛ gauiſus eſt. Et dixit in corde ſuo. Nunquid homini centũ annorꝫ naſcetur filius. ꝛ ſi ſara nonagenaria pariet. Et dixit abraham coram deo. Utinam iſmael permaneat coram te. Et dixit deus. In veritate ſara vxor tua pariet tibi filiuȝ: ꝛ vocabis nomen eius Iſaac: ꝛ ſtatuam pactum meum cum eo in pactum eternum ꝛ filijs ſuis poſt eum. Et ſuper iſmael ſuſcepi orationẽ tuam: ecce benedixi ei: ꝛ creſcere eum faciã ꝛ multiplicabo eum valde nimis: duodecim principes generabit: ꝛ ponam eum in gentem magnã. Et pactum meum ſtatuam cuȝ iſaac: quem pariet tibi ſara in tẽpore iſto anno altero. Et cum conſumaſſet loqui cum eo: aſcendit gloria dñi deſuper abrahã. Et tulit abraham iſmaelem filium ſuum ꝛ omnes vernaculos domus ſue ꝛ omnes quos emerat argento ſuo: cunctos maſculos ex viris domus abrahe: ꝛ circũcidit carnẽ preputij eorum in ipſa die: ſicut locutus eſt cum eo deus. Et abraham erat filius nonaginta

Transla. Chal.

…מה שרי ארי שרה שמה׃ ואברך יתה ואף יהבית מינה לך בר ואברכינה ותהא
…נשין מלכין דשליטין בעממיא מינה יהון׃ ונפל אברהם על אפוהי וחדי ואמר
…ליה הלבר מאה שנין יתיליד ואם שרה הבת תשעין שנין תליד׃ ואמר אברהם
…ם ייי לוי ישמעאל יתקיים קדמך׃ ואמר ייי בקושטא שרה אתתך תליד לך בר
…ותקרי ית שמיה יצחק ואקים ית קימי עמיה לקים עלם ולבנוהי בתרוהי׃
…ישמעאל קבילית צלותך הא בריכית יתיה ואפיש יתיה ואסגי יתיה לחדא לחדא
…רין עשר רברבין יוליד ואתניניה לעם סגי׃ וית קימי אקים עם יצחק דתליד לך
…רה לזמנא הדין בשתא אוחרנא׃ ושיצי למללא עמיה ואסתלק יקרא דייי
…מעלוהי דאברהם׃ ודבר אברהם ית ישמעאל בריה וית כל ילידי ביתיה וית כל
…זבינת כספיה כל דכורא באינשי בית אברהם וגזר ית בשר ערלתהון בכרן יומא
…הדין כמא דמליל עמיה ייי׃ ואברהם בר תשעין

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

noue: quādo circūcidit carnē preputij ſui
ἐννέα, ἡνίκα περιέτεμε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐ
iſmael āt fili⁹ eius ānorū tredecim erat: quā
τοῦ. ἰσμαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐτῶν δεκατριῶν ἦν, ἡνί-
do circūciſus ē carnē preputij ſui.
κα περιετέτμητο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ.
in tēpore diei illius circūciſus ē abraam
ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιετμήθη ἀβραὰμ
et iſmael filius eius: et oēs viri do
καὶ ἰσμαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ οἴ-
mus eius: et vernaculi eius: et emptitij
κου αὐτοῦ, καὶ οἱ οἰκογενεῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀργυρώνητοι
ex alienigenis gētibus.
ἐξ ἀλλογενῶν ἐθνῶν. Ca. 18.

A Pparuit āt illi deus ad quercū mābre:
ὤφθη δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς πρὸς τῇ δρυῒ τῇ μαμβρῆ,
ſedente ipſo in oſtio tabernaculi ſui in
καθημένου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ με-
meridie. ſuſpiciens aūt oculis ſuis: vi
σημβρίας. ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶ-
dit. et ecce tres viri ſteterūt ſup eum.
δε. καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἄνδρες εἱστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ.
et vidēs cucurrit in occurſum eis: de
καὶ ἰδὼν προσέδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, ἀπὸ
oſtio tabernaculi ſui. et adorauit ſup
τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν
Actuū. 16.c. terra: ⁊ dixit. dn̄e ſi vtiq͂ inueni grāz coram te
γῆν, καὶ εἶπεν. κύριε εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον σου,
ne tranſeas ſeruū tuū. accipiat aqua: et
μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου. ληφθήτω δὴ ὕδωρ, καὶ
lauent pedes veſtros. et refrigerate
νιψάτωσαν τοὺς πόδας ὑμῶν. καὶ καταψύξατε
ſub arbore. ⁊ accipiā panē: et comedetis. ⁊
ὑπὸ τὸ δένδρον. καὶ λήψομαι ἄρτον, καὶ φάγεσθε. καὶ
1. Reg. 28.d. poſt hoc tranſibitis in viā vrāz: cui⁹ cau
μετὰ τοῦτο παρελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν, οὗ ἕνε-
ſa declinaſtis ad ſeruū veſtrū. et dixit: ſic
κα ἐξεκλίνατε πρὸς τὸν παῖδα ὑμῶν. καὶ εἶπεν, οὕ-
fac: ſicut dixiſti. et feſtinauit abraam
τως ποίησον, καθὰ εἴρηκας. καὶ ἔσπευσεν ἀβραὰμ
ad tabernaculū ad ſarrā: et dixit ei. accelera:
ἐπὶ τὴν σκηνὴν πρὸς σάρραν, καὶ εἶπεν αὐτῇ. σπεῦσον,
et cōmiſce tres mēſuras ſimile: et fac
καὶ φύρασον τρία μέτρα σεμιδάλεως, καὶ ποίησον
ſubcineritias et ad boues cucurrit abraam: et tu
ἐγκρυφίας. καὶ εἰς τὰς βόας ἔδραμεν ἀβραάμ, καὶ ἔ-
lit vitulū tenerū et bonū: et dedit pue
λαβε μοσχάριον ἁπαλὸν καὶ καλόν, καὶ ἔδωκε τῷ παι-
ro: et feſtinauit facere illū. accepit aūt butyrū
δί, καὶ ἐτάχυνε τοῦ ποιῆσαι αὐτό. ἔλαβε δὲ βούτυρον
et lac et vitulū quē fecit. ⁊ appoſuit
καὶ γάλα καὶ τὸ μοσχάριον ὃ ἐποίησε. καὶ παρέθηκεν
eis: ⁊ comederūt. ipſe āt aſtabat eis ſub
αὐτοῖς, καὶ ἔφαγον. αὐτὸς δὲ παρειστήκει αὐτοῖς ὑπὸ

Trāſla. B. Hiero.

& nouē erat annoꝝ qn̄ circūcidit carnē p̄putii ſui: & hiſmael filius ſuus tredecim annos impleuerat tēpore circumciſionis ſue. eadē die circunciſus eſt abraam et hiſmael filius eius: & oēs viri domus illius tā vernaculi q͂ emptitii & alienigene pariter circunciſi ſunt.

A Pparuit aūt Ca. 18. ei dn̄s in conualle mambre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ip̄o feruore diei. Cū q͂ eleuaſſet oculos: apparuerūt ei tres viri ſtantes p̄pe eū. Quos cū vidiſſet: cucurrit in occurſū eoꝝ de oſtio tabernaculi ſui: & adorauit ī terra: & dixit. Dn̄e ſi inueni gratiam ī oculis tuis: ne trāſeas ſeruum tuum: ſed afferam pauxillū aque & lauētur pedes veſtri: & requieſcite ſub arbore. Ponāq͂ bucellam panis: & cōfortetur cor vrm̄: poſtea tranſibitis. Idcirco em̄ declinaſtis ad ſeruū veſtrum. qui dixerunt. Fac vt locutus es. Feſtinauit abraā in tabernaculū ad ſaram: dixitq͂ ei. accelera tria ſata ſimile cōmiſce: & fac ſub cinericios panes. Ip̄e vero ad armētū cucurrit & tulit inde vitulū tenerrimum & optimū deditq͂ puero. qui feſtinauit & coxit illū. Tulit quoq͂ butyrum & lac & vitulū quē coxerat: & poſuit corā eis. Ip̄e vero ſtabat iuxta eos ſub

Tex. Heb. Geſi. Ca. xviii.

ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו׃
וישמעאל בנו בן שלש עשרה
שנה בהמלו את בשר ערלתו׃
בעצם היום הזה נמול אברהם
וישמעאל בנו׃ וכל אנשי ביתו
יליד בית ומקנת כסף מאת בן נכר
נמלו אתו׃ וירא אליו
יהוה באלני ממרא והוא ישב
פתח האהל כחם היום׃ וישא
עיניו וירא והנה שלשה אנשים
נצבים עליו וירא וירץ לקראתם
מפתח האהל וישתחו ארצה׃
ויאמר אדני אם נא מצאתי חן
בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך׃
יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם
והשענו תחת העץ׃ ואקחה פת
לחם וסעדו לבכם אחר תעברו
כי על כן עברתם על עבדכם
ויאמרו כן תעשה כאשר דברת׃
וימהר אברהם האהלה אל שרה
ויאמר מהרי שלש סאים קמח
סלת לושי ועשי עגות׃ ואל
הבקר רץ אברהם ויקח בן
בקר רך וטוב ויתן אל הנער
וימהר לעשות אתו׃ ויקח חמאה
וחלב ובן הבקר אשר עשה ויתן
לפניהם והוא עמד עליהם תחת

Primitiua heb.

Cap. xviii.
ראה
חמם נשא
נצב רוץ
שחה
אמר חנן
עבר
לקח
שען פתת
עבר
אמר עשה
מהר
סאה
עוג
רוץ לקח
רכך נתן
מהר עשה
נתן
פנה

Transla. Chal.

ותשע שנין במגזריה בשרא דערלתיה׃ וישמעאל בריה בר תלת עשרה שנין כד
אתגזר ית בשרא דערלתיה׃ בכרן יומא הדין יתגזר אברהם וישמעאל בריה׃ וכל אינשי
Ca. xviij. ביתיה ילידי ביתא וזביני כספא מן בר עממין יתגזרו עמיה׃
ואתגלי ליה יי במישרי ממרא והוא יתיב בתרע משכנא כמיחם יומא׃ וזקף עינוהי
וחזא והא תלתא גוברין קיימין עלוהי וחזא ורהט לקדמותהון מתרע משכנא וסגיד
על ארעא׃ ואמר יי אם כען אשכחית רחמין קדמך לא כען תעיבר מעל עבדך׃ יסבון
כען זעיר מיא ואסחו רגליכון ואסתמיכו תחות אילנא׃ ואיסב פיתא דלחמא וסעודו
לבכון בתר כן תעברון ארי על כן עברתון על עבדכון ואמרו כן תעביד כמא דמליל תא׃
ואוחי אברהם למשכנא לות שרה ואמר אוחי תלת סאין קמחא דסולתא לושי
ועבידי גריצן׃ ולות תורין רהט אברהם ונסיב בר תורי רכיך וטב ויהב לעולימא
ואוחי למיעבד יתיה׃ ונסיב שמן וחלב ובר תורי דעבד ויהב קדמיהון והוא משמש
עליהון תחות

Interp̄. chal.

et nouem annorū quando circuncidit carnem preputij ſui. Et iſmael filius eius erat filius tredecim annorū quando circunciſa eſt caro preputij ſui. In ipſa die circūciſus eſt abraham ⁊ iſmael filius eius: ⁊ oēs viri domus ſue. tam vernaculi q͂ emptitij de filijs populorum circunciſi ſunt cum eo. Ca. 18.

ET apparuit ei dn̄s in conualle mamre: ⁊ ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi cum incaluiſſet dies. Et leuauit oculos ſuos ⁊ vidit: ⁊ ecce tres viri ſtātes iuxta eum: ⁊ vidit ⁊ cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi: et adorauit ſuper terram. Et dixit. Domine ſi inueni nunc gratiā coraz te: ne tranſeas obſecro a ſeruo tuo. Accipiant nunc pauxillū aque ⁊ lauate pedes veſtros: ⁊ recumbite ſub arbore et accipiam bucellam panis: ⁊ confortate cor veſtruz poſtea tranſibitis: quia idcirco tranſiſtis iuxta ſeruū veſtrum. Et dixerūt: ſic facies ſicut locutus es. Et feſtinauit abraham in tabernaculo ad ſaram. Et dixit. Accelera tria ſata farine ſimile: comiſce ⁊ fac placētas. Et ad boues cucurrit abraham: ⁊ tulit vitulum tenerum ⁊ optimum ⁊ dedit puero: ⁊ feſtinauit vt coqueret eū. Et tulit butyrū ⁊ lac ⁊ vitulū quē coxerat: et poſuit corā eis: et ipſe miniſtrabat iuxta eos ſub

Primitiua chal.

גזר שנה
גזר
גלה שרא שכן
יחם קום
שכח עבר נסב
סחה סמך נסב
פתת עבר עבד
אחה שכן סאה
גרס רכך טוב
עבד שמש
עלה

הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה ׳ אָכַל אָמַר
שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל׃ אִישׁ
וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת ׳׳
חַיָּה וְהִנֵּה בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ ׳׳׳
וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא ׳
אַחֲרָיו׃ וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים ׳׳
בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה בּוֹא יוֹם הָיָה
אֹרַח כַּנָּשִׁים׃ וַתִּצְחַק שָׂרָה ׳׳׳׳ נָשָׁה צָחַק
בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה בָּלָה הָיָה
לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה ׳
לֵאמֹר הַאַף אֻמְנָם אֵלֵד וַאֲנִי ׳׳ יָלַד
זָקַנְתִּי׃ הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר ׳׳׳׳ פָּלָא
לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה ׳׳ יָעַד שׁוּב
וּלְשָׂרָה בֵן׃ וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר ׳ כָּחַשׁ
לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה וַיֹּאמֶר לֹא ׳
כִּי צָחָקְתְּ׃ וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים קוּם
וַיַּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סְדֹם וְאַבְרָהָם ׳ שָׁקַף פָּנָה
הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם׃ וַיהוָה אָמָר ׳
הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי כָּסָה
עֹשֶׂה׃ וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי ׳׳ הָיָה
גָּדוֹל וְעָצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ כֹּל גּוֹיֵי ׳׳ גָּדַל עָצַם בָּרַךְ
הָאָרֶץ׃ כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר ׳
יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו ׳ צָוָה
וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה ׳ עָשָׂה
וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יְהוָה עַל ׳׳׳ שָׁפַט בּוֹא
אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו׃ ׳׳

Trāſla. B. Hiero.

arbore. Cūq; comediſſet: dixerūt ad eū. Vbi eſt ſara vxor tua. Ille rñdit. Ecce in tabernaculo eſt. Cui dixit. Reuertēs veniā ad te tpe iſto: vita comite: & hēbit filiū ſara vxor tua. Quo audito ſara riſit poſt oſtiū tabernaculi. Erāt āt ambo ſenes prouecteq; etatis: & deſierant ſare fieri muliebria: que riſit occulte dicens. Poſtq̃ conſenui: & dñs meus vetulus ē: voluptati operā dabo. Dixit aūt dñs ad abraam: q̄re riſit ſara vxor tua dicens: nū vere paritura ſum anus? Nūquid deo q̄cq̄ eſt difficile? Iuxta cōdictum reuertar ad te hoc eodē tpe: vita comite: & hēbit ſara filium. Negauit ſara dicēs non riſi: timore pterrita. Dñs āt: nō eſt inqt ita: ſed riſiſti. Cū ergo ſurrexiſſent inde viri: direxerūt oculos cōtra ſodomā: & abraā ſimul gradiebatur deducens eos. Dixitq; dñs. Nū celare potero abraam que geſturus ſū: cū futurus ſit in gentem magnā ac robuſtiſſimā & bñdicende ſint in eo omnes nationes terre. Scio enim q̄ pcepturus ſit filiis ſuis & domui ſue poſt ſe: vt cuſtodiāt viā dñi: & faciāt iudiciū & iuſticiā: vt adducat dominus ppter abraā oīa q̄ locutus eſt ad eum.

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

arbore. dixit āt ad eū. vbi ſarra vxor
τὸ δένδρον. εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν. ποῦ σάρρα ἡ γυνή
tua. ille aūt rñdens dixit: ecce in tabernaclo. d
σου. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἰδοὺ ἐν τῇ σκηνῇ. εἶ- B
xit āt reuertēs veniā ad te ſcd̄ꝫ tem
πε δὲ ἐπαναστρέφων ἥξω πρὸς σὲ κατὰ τὸν και-
pus hoc in horas: τ habebit filiū ſarra vxor tua. 4. Re. 4. c.
ρὸν τοῦτον εἰς ὥρας, καὶ ἕξει υἱὸν σάρρα ἡ γυνή σου. Roma. 9. b.
ſarra āt audiuit ad oſtiū tabernaculi exñs poſt
σάρρα δὲ ἤκουσε πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς οὖσα ὄπισ-
eum. abraam āt et ſarra prouecti e-
θεν αὐτοῦ. ἀβραὰμ δὲ καὶ σάρρα προβεβηκότες ἦ-
rant dieb⁹. deſierāt āt ſarre fieri muliebria.
σαν ἡμερῶν. ἐξέλιπε δὲ σάρρα γίνεσθαι τὰ γυναικεῖα.
riſit āt ſarra in ſeipſa dicens: nondū qdē
ἐγέλασε δὲ σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα, οὔπω μέν
mihi fuit vſq; nunc. at dñs me⁹ ſe-
μοι γέγονεν ἕως τοῦ νῦν. ὁ δὲ κύριός μου πρεσ- Ru. 1. b
nex. ait āt dñs ad abraam: dicēs. qua 1. Pe. 3. a.
βύτης. εἶπε δὲ κύριος πρὸς ἀβραάμ, λέγων. τί
re riſit ſarra in ſeipſa dicens. num ve
ὅτι ἐγέλασε σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα. ἆράγε ἀ-
re pariam? ego conſenui. nūquid īpoſſibile erit
ληθῶς τέξομαι; ἐγὼ γεγήρακα. μὴ ἀδυνατήσει
apud dñm verbū? in tempus hoc in
παρὰ κυρίῳ ῥῆμα; εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς
horas reuertar ad te. τ erit ſarre fi-
ὥρας ἀναστρέψω πρὸς σέ. καὶ ἔσται τῇ σάρρᾳ υἱ-
lius. negauit aūt ſarra: dicens. nō ri-
ός. ἠρνήσατο δὲ σάρρα, λέγουσα. οὐκ ἐγέλα-
ſi. timuit .n. et ait illi non: ſed riſi-
σα. ἐφοβήθη γάρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ οὐχί, ἀλλ᾽ ἐγέ-
ſti. cū ſurrexiſſent āt viri inde reſpe-
λασας. ἐξαναστάντες δὲ οἱ ἄνδρες ἐκεῖθεν κατέ-
xerūt in faciem ſodomorū τ gomor-
βλεψαν ἐπὶ πρόσωπον σοδόμων καὶ γομόρ-
re. abraam aūt ſimul gradiebaᵗ cū eis comi-
ρας. ἀβραὰμ δὲ συνεπορεύετο μετ᾽ αὐτῶν συμ-
tans eos. at dñs dixit. non cela C
προπέμπων αὐτούς. ὁ δὲ κύριος εἶπεν. οὐ μὴ κρύ-
bo ab abraam ſeruo meo q̄ ego facio. abra
ψω ἀπὸ ἀβραὰμ τοῦ παιδός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ. ἀβρα-
am āt futur⁹ erit in gētē magnā τ multā. et bñ-
ὰμ δὲ γινόμενος ἔσται εἰς ἔθνος μέγα καὶ πολύ. καὶ ἐνευ-
dicentur in ipſo oēs gentes terre. ſcio
λογηθήσονται ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ᾔδειν
eni qḋ precipiet filiis ſuis: et domui ſue
γὰρ ὅτι συντάξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ οἴκῳ αὐ-
poſt ſe. et cuſtodiēt vias dñi
τοῦ μετ᾽ αὐτόν. καὶ φυλάξουσι τὰς ὁδοὺς κυρίου τοῦ
vt faciāt iuſtitiā et iudiciū. vt adducat
ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ
dñs ſup abraam oia q̄cūq; locut⁹ ē ad eum.
κύριος ἐπὶ ἀβραὰμ πάντα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτόν.

Priitiua chal.

אִנְתְּ שְׁכַן תּוּב
קוּם שׁוּב עוֹל
הֲוָה נְשָׁה אֲמַר
שׁוּב הֲוָה עֲלַם
רְבַה יְלַד כְּסָה
תּוּב קוּם
קוּם שְׁכָה
לְוָה כְּסָה
הֲוָה בְּרַךְ
בְּכַד נְטַר
עֲבַד דּוּן אֲתָא

Interp. chal.

arbore: τ comederunt. Et dixerūt ei vbi eſt ſara vxor tua. Et dixit. Ecce in tabernaculo eſt. Et ait. Reuertens reuertar ad te in tpe iſto quo vos eritis viui: et ecce filius erit ſare vxori tue: τ ſara audiebat in oſtio tabernaculi: τ oſtiū erat a tergo eius. Abrahā aūt τ ſara ſenuerāt τ prouecte erāt etatis: τ deſierat eſſe ſare cōſuetudo mulierū. Et riſit ſara itra ſe dicēs. Poſt quā cōſenui erit mihi iuuētus: τ dñs meus ſenex eſt. Et dixit dñs abrahe. Quare riſit ſara dicēs. Nunqd in veritate paritura ſuꝫ: τ ego cōſenui. Nunqd occultabitur a facie dñi verbū. In tpe reuertar ad te ſicut nūc quo eritis viui: τ ſare erit fili⁹. Et negauit ſara dicens. Non riſi: q2 timuit. Et ait. Nequaq̄: ſed riſiſti. Et ſurrexerūt inde viri τ reſpexerūt cōtra faciē ſodome: τ abrahā ibat cuꝫ eis vt comitaretur eos. Dixitq; dñs. Nunqd celabo ego ab abraham quod ego facio. Abraham autē erit in gentem magnam τ robuſtam. Et benedicentur propter eum oēs populi terre: quia noui qḋ precipiet filiis ſuis: et viris dom⁹ ſue poſt ſe vt cuſtodiant vias que recte ſunt coraꝫ dño: vt faciant iuſticiam τ iudiciū: vt adducat dominus ſuper abraham quod locutus eſt vt adduceret ſuper eum.

Tranſla. Chal.

אִילָנָא וַאֲכַלוּ׃ וַאֲמַרוּ לֵיהּ אַן שָׂרָה אִתְּתָךְ וַאֲמַר הָא בְּמַשְׁכְּנָא׃ וַאֲמַר מֵיתַב אֵיתוּב
לְוָתָךְ כְּעִידָן דְּאַתּוּן קַיָּמִין וְהָא בַר לְשָׂרָה אִתְּתָךְ וְשָׂרָה שְׁמַעַת בִּתְרַע מַשְׁכְּנָא וְהוּא
אֲחוֹרוֹהִי׃ וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה סִיבוּ עָלוּ בְּיוֹמִין פְּסַק מִלְּמֶהֱוֵי לְשָׂרָה אֹרַח כִּנְשַׁיָּא׃ וְחַיִּיכַת
שָׂרָה בִּמְעָהָא לְמֵימַר בָּתַר דְּסֵיבִית תְּהֵא לִי עוּלֵימוּ וְרִבּוֹנִי סִיב׃ וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם
לְמָה דְּנַן חַיִּיכַת שָׂרָה לְמֵימַר הַבְּרַם בְּקוּשְׁטָא אֵילֵיד וַאֲנָא סֵיבִית׃ הֲיִתְכַּסֵּי מִן קֳדָם
יְיָ פִּתְגָמָא לִזְמַן אֵיתוּב לְוָתָךְ כְּעִידָן דְּאַתּוּן קַיָּמִין וּלְשָׂרָה בָר׃ וְכַדִּיבַת שָׂרָה לְמֵימַר
לָא חַיֵּיכִית אֲרֵי דְחֵילַת וַאֲמַר לָא אֱלָהֵין חַיֵּיכְתְּ׃ וְקָמוּ מִתַּמָּן גּוּבְרַיָּא וְאִיסְתְּכִיאוּ עַל
אַפֵּי סְדוֹם וְאַבְרָהָם אָזֵיל עִמְּהוֹן לְאַלְוָאֵיהוֹן׃ וַיְיָ אֲמַר הַמְכַסֵּי אֲנָא מֵאַבְרָהָם דַּאֲנָא
עָבֵיד׃ וְאַבְרָהָם מֶהֱוָא יְהֵוֵא לְעַם סַגִּי וְתַקִּיף וְיִתְבָּרְכוּן בְּדִילֵיהּ כָּל עַמְמֵי אַרְעָא׃ אֲרֵי
יְדַעְתִּינֵיהּ בְּדִיל דִּיפַקֵּיד יַת בְּנוֹהִי וְיַת אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ בַּתְרוֹהִי וְיִטְּרוּן אוֹרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָם
יְיָ לְמֶעְבַּד צִדְקְתָא וְדִינָא בְּדִיל דְּאַיְתֵי יְיָ עַל אַבְרָהָם יַת דְּמַלֵּיל לְאַיְתָאָה עֲלוֹהִי׃

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

dixit āt dñs: clamor ſodomorū et gomorre mul
εἶπε δὲ κύριος, κραυγὴ σοδόμων καὶ γομόῤῥας πε-
tiplicatus ē apd̄ me. τ peccata eorū magna
πλήθυνται πρός με. καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι
valde. et deſcendēs igit̄ videbo: ſi ſcd̄m
σφόδρα. καὶ καταβὰς οὖν ὄψομαι, εἰ κατὰ
Ione.1 clamorē eorū qui venit ad me: ꝑ
τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρός με, συν
ficiūt. ſi āt nō: vt ſciā. et reuerſi
τελοῦνται. εἰ δὲ μή, ἵνα γνῶ. καὶ ἀποστρέψαντες οἱ
viri inde: venerūt ī ſodomā. abraam āt erat
ἄνδρες ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς σόδομα. ἀβραὰμ δὲ ἦν
ſtans corā dño. et appropinquās abraā a-
ἑστηκὼς ἔναντι κυρίου. καὶ ἐγγίσας ἀβραὰμ εἶ-
it: nūqd ſimul perdes iuſtū cū impio. et
πε, μὴ συναπολέσῃς δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς. καὶ
erit iuſtus ſicut impius. ſi fuerint quīquagīta
ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής. ἐὰν ὦσι πεντήκοντα
iuſti in ciuitate: perdes eos. non
δίκαιοι ἐν τῇ πόλει, ἀπολέσεις αὐτούς. οὐκ
remittes omni loco ꝑpter quīquagīta
ἀνήσεις πάντα τὸν τόπον ἕνεκα τῶν πεντήκοντα
iuſtos: ſi fuerint in ea: nequaquā facies
δικαίων, ἐὰν ὦσιν ἐν αὐτῇ; μηδαμῶς ποιήσῃς τὸ
verbū hoc: occidere iuſtum cū impio.
ῥῆμα τοῦτο, ἀποκτεῖναι δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς.
et erit iuſtus ſicut impius. neq̄quā. q̄ iudicas
καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής. μηδαμῶς. ὁ κρίνων
oēm terrā: nō facies iudiciū. dixit āt domi
πᾶσαν τὴν γῆν, οὐ ποιήσεις κρίσιν. εἶπε δὲ κύρι-
nꝰ: ſi fuerint in ſodomis quīquaginta iuſti:
ος, ἐὰν ὦσιν ἐν σοδόμοις πεντήκοντα δίκαιοι,
remittā oī ciuitati et oī loco
ἀνήσω ὅλην τὴν πόλιν καὶ πάντα τὸν τόπον
D ꝑpter eos. τ reſpondēs abraam: dixit. nunc
δι' αὐτούς. καὶ ἀποκριθεὶς ἀβραάμ, εἶπε. νῦν
cepi loqui ad dñm. ego āt ſum tra
ἠρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ἐγὼ δὲ εἰμὶ γῆ
et puluis. ſi āt minus fuerint quinq̄ginta
καὶ σποδός. ἐὰν δὲ ἐλαττονωθῶσιν οἱ πεντήκοντα
C iuſti in quadraginta quinq̄: perdes ꝑpter
δίκαιοι εἰς τεσσαρακονταπέντε, ἀπολεῖς ἕνεκεν
quadraginta quinq̄ omnē ciuitatē? et
τῶν τεσσαρακονταπέντε πᾶσαν τὴν πόλιν; καὶ
dixit: nō perdā: ſi īuenero illic quadra-
εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω, ἐὰν εὕρω ἐκεῖ τεσσαρα-
gīta quinq̄. τ addidit vltra loqui
κονταπέντε. καὶ προσέθηκεν ἔτι λαλῆσαι
ad eum: et dixit. ſi īuēti fuerīt illic q̄dra
πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν. ἐὰν εὑρεθῶσιν ἐκεῖ τεσσα-
ginta. et dixit: non perdam
ράκοντα. καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω

Trāſla.B.Hiero.

dixit itaq̄ dñs. Clamor ſodomorū & gomorreorū multiplicatꝰ eſt: & pctm̄ eorū aggrauatū eſt nimis. Deſcendā & videbo: vtrum clamorē q venit ad me opere cōpleuerint: an nō eſt ita: vt ſciam. Cōuerteruntq̄ ſe inde: & abierunt ſodomam. Abraā vero adhuc ſtabat corā dño: & appropinquans ait. Nunquid perdes iuſtū cum impio: ſi fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate peribunt ſimul: & non parces loco illi propter quinquaginta iuſtos: ſi fuerint in eo. Abſit a te vt rē hanc facias: & occidas iuſtum cum impio: fiatq̄ iuſtus ſicut impius. Nō eſt hoc tuū qui iudicas omnem terrā. nequaq̄ facias iudiciū hoc. dixitq̄ dominus ad eū. Si inuenero ſodomis quinquagīta iuſtos in medio ciuitatis: dimittam omni loco propter eos. Reſpōdit abraam & ait. quia ſemel cepi: loquar ad dominum meum: cū ſim puluis & cinis. quid ſi minus quīquagīta iuſtis quinq̄ fuerint: delebis propter quīq̄ vniuerſam vrbem. & ait. Non delebo: ſi inuenero ibi quadraginta quinq̄. Rurſumq̄ locutus eſt ad eum. Si autem quadraginta ibi inuēti fuerint: quid facies? Ait: non ꝑcutiā

Tex.Heb. Geñ. Ca.xviii.

ויאמר יהוה זעקת סדם ועמרה
כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד׃
ארדה נא ואראה הכצעקתה
הבאה אלי עשו כלה ואם לא
אדעה׃ ויפנו משם האנשים
וילכו סדמה ואברהם עודנו עמד
לפני יהוה׃ ויגש אברהם ויאמר
האף תספה צדיק עם רשע׃ אולי
יש חמשים צדיקם בתוך העיר
האף תספה ולא תשא למקום
למען חמשים הצדיקם אשר
בקרבה׃ חללה לך מעשת כדבר
הזה להמית צדיק עם רשע
והיה כצדיק כרשע חללה לך
השפט כל הארץ לא יעשה
משפט׃ ויאמר יהוה אם אמצא
בסדם חמשים צדיקם בתוך
העיר ונשאתי לכל המקום
בעבורם׃ ויען אברהם ויאמר
הנה נא הואלתי לדבר אל אדני
ואנכי עפר ואפר׃ אולי יחסרון
חמשים הצדיקם חמשה
התשחית בחמשה את כל העיר
ויאמר לא אשחית אם אמצא
שם ארבעים וחמשה׃ ויסף עוד
לדבר אליו ויאמר אולי ימצאון
שם ארבעים ויאמר לא אעשה

Priũtiua heb.

אמר
ירד ראה
בוא עשה
ידע פנה
פנה נגש אמר
ספה צדק
נשא קום
עשה
מות
שפט מצא
עבר יאה
יאל
חסר
שחת
רבע
עשה

Trāſla.Chal.

ואמר יי קבילת דסדום ועמורה ארי סגיאת וחובתהון ארי תקיפת לחדא׃ איתגלי
כען ואידון הכקבילתהון דעלת לקדמי עבדו אעביד עמהון גמירא אם לא תיבין
ואם תיבין לא איתפרע׃ ואיתפניאו מתמן גובריא ואזלו לסדום ואברהם עד כען
משמש בצלו קדם יי׃ וקריב אברהם ואמר הברגז תשיצי זכאה עם חייבא׃ מאים
אית חמשין זכאין בגו קרתא הברגז תשיצי ולא תשבוק לאתרא בדיל חמשין זכאין
די בגוה׃ קושטא אינון דינך מלמיעבד כפתגמא הדין לשיצאה זכאה עם חייבא
ויהא זכאה כחייבא קושטא אינון דינך הדיין דכל ארעא לא ברם יעביד דינא׃
ואמר יי אם אשכח בסדום חמשין זכאין בגו קרתא ואשבוק לכל אתרא בדילהון׃
ואתיב אברהם ואמר הא כען אסגיתי למללא קדם יי ואנא עפר וקטם׃ מאים
יחסרון מחמשין זכאין חמשא התחבל בחמשא ית כל קרתא ואמר לא אחבל אם
אשכח תמן ארבעין וחמשא׃ ואוסיף עוד למללא עמיה ואמר מאים ישתכחון
תמן ארבעין ואמר לא אעביד גמירא

Interp̄.chal.

Dixitq̄ dñs. Clamor ſodome τ gomorre q2 multꝰ eſt et peccatū eoꝝ q2 forte eſt nimis. apparebo nunc τ diiudicabo: vtrū ſicut clamor q̄ venit corā me fecerint: conſumabo eos: ſi nō egerint penitentiā. Si aūt egerint penitentiā: nō vlciſcar. Et receſſerūt inde viri: τ abierūt ſodomā: et abrahā adhuc ſtabat in oratione corā dño. Et acceſſit abrahā: τ dixit. Nunqd in furore cōſumes iuſtū cum impio. Si forte ſunt q̄nquaginta iuſti in medio ciuitatis: nū in furore ꝯſumes: τ nō dimittes loco ꝑpter q̄nquaginta iuſtos q̄ ſunt in medio eiuſ. Vera ſunt iudicia tua: ne facias ſicut rē hāc: vt cōſumas iuſtū cum impio: vt ſit iuſtus ſicut ipius: vera ſunt iudicia tua. Nunquid iudex vniuerſe terre non vtiq̄ faciet iudicium? Dixitq̄ dñs. Si inuenero in ſodoma quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis: dimittā omni loco propter eos. Et reſpondit abrahā et dixit: multum locutus ſum coram dño: cū ſim ego puluis τ cinis. Forte deficient de quinquaginta iuſtis quinq̄: nūquid diſperdes propter quinq̄ omnē ciuitatem. Et dixit. Non diſperdam ſi inuenero ibi quadraginta τ quinq̄. addiditq̄ rurſus loqui cū eo et dixit. forte inuenientur ibi quadraginta. Et dixit. non faciam conſumationem

Priũtiua chal.

גלה דון עול
עבד תוב פרע
פנה שמש צלא
שצא זכה חוב
נוה קרבה שבק
קשט דון עבד
חוב היה דון
עבד שכח שבק
תוב סנא חסר
זכה חבל קרבה
שכח רבע יסף
שכח עבד

© Biblioteca Nacional de España

Priuitiua heb.	Tex. Heb. Geñ. Ca. xix.	Trãſla. B. Hiero.	Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

Priuitiua heb.

עָבַר
חָרָה דָּבַר
יָאַל
מָצָא
שָׁחַת
שׁוּב קוּם

Ca. xix.

בּוֹא שָׁנָה
רָאָה קוּם
שָׁחָה אָמַר
לוּן
שָׁכַם
רָחַב לוּן
פָּצַר סוּר בּוֹא
עָשָׂה שָׁתָה מָץ
אָכַל שָׁכַב
סָבַב
קָצַץ קָרָא

Tex. Heb. Geñ. Ca. xix.

בַּעֲבוּר הָאַרְבָּעִים׃ וַיֹּאמֶר אַל
נָא יִחַר לַאדֹנָי וַאֲדַבֵּרָה אוּלַי
יִמָּצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא
אֶעֱשֶׂה אִם אֶמְצָא שָׁם שְׁלֹשִׁים׃
וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי לְדַבֵּר אֶל
אֲדֹנָי אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים
וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר
הָעֶשְׂרִים׃ וַיֹּאמֶר אַל נָא יִחַר
לַאדֹנָי וַאֲדַבְּרָה אַךְ הַפַּעַם אוּלַי
יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא
אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה׃ וַיֵּלֶךְ
יְהוָה כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְדַבֵּר אֶל
אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לִמְקֹמוֹ׃
וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים
סְדֹמָה בָּעֶרֶב וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר
סְדֹם וַיַּרְא לוֹט וַיָּקָם לִקְרָאתָם
וַיִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה׃ וַיֹּאמֶר
הִנֶּה נָּא אֲדֹנַי סוּרוּ נָא אֶל בֵּית
עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם
וְהִשְׁכַּמְתֶּם וַהֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם
וַיֹּאמְרוּ לֹּא כִּי בָרְחוֹב נָלִין׃
וַיִּפְצַר בָּם מְאֹד וַיָּסֻרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ
אֶל בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה
וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ׃ טֶרֶם יִשְׁכָּבוּ
וְאַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי סְדֹם נָסַבּוּ
עַל הַבַּיִת מִנַּעַר וְעַד זָקֵן כָּל הָעָם
מִקָּצֶה׃ וַיִּקְרְאוּ אֶל לוֹט וַיֹּאמְרוּ

Trãſla. B. Hiero.

propter quadraginta.
Ne queſo inquit indigne
ris dñe ſi loq̃r. Quid ſi
ibi inuenti fuerint tri-
ginta. Rñdit. Non
faciam: ſi iuenero ibi
triginta. Quia ſemel
ait cepi: loquar ad
dñm meũ. quid ſi ibi
inuẽti fuerint viginti.
Ait. Non interficiam
propter
viginti. Obſecro ĩquit
ne iraſcaris
domine ſi loquar ad-
huc ſemel. quid ſi
inuenti fuerint ibi de-
cem. Dixit. Non
delebo propter decẽ.
Abiit
dominus poſtq̃ ceſſa-
uit loqui ad
abraã: & ille reuerſus
eſt in locũ ſuum. Ca. 19.
Ueneruntq̃ duo an
geli
ſodomã veſpe ſedente
loth in forib⁹ ciuitatis.
Qui cum vidiſſet eos:
ſurrexit & iuit obuiã
eis: adorauitq̃ pronus
in terram: & dixit.
Obſecro domini decli
nate in domum
pueri veſtri: & manete
ibi. Lauate pedes vr̃os:
& mane proficiſcemini
in viam veſtram. qui
Dixerũt. Minime: ſed
in platea manebimus.
Cõpulit illos oppido
vt diuerterẽt ad eũ. In
greſſiſq̃ domum eius
fecit conuiuium.
coxit azyma: & come
derũt. Prius aũt q̃ irẽt
cubitum: viri ciuitatis
vallauerunt
domũ illius a puero vſ
q̃ ad ſenẽ omnis ppl's
ſimul. Vocaueruntq̃
loth: & dixerunt

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

propter quadraginta. et ait: nunq̃d ſi
ἕνεκεν τῶν τεσσαράκοντα. καὶ εἶπε, μή τι ἐὰν
locut⁹ fuero dñe? ſi aũt inuẽti fuerĩt illic triginta.
λαλήσω κύριε; ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ τριάκοντα.
et dixit: non perdã ꝓpter triginta.
καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν τριάκοντα.
et dixit: poſtq̃ habeo loqui ad dñm:
καὶ εἶπεν, ἐπειδὴ ἔχω λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον,
ſi aũt iuenti fuerĩt illic viginti. et dixit: non per-
ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ εἴκοσι. καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπο
dam: ſi iuenero illic viginti. ⁊ dixit: nũq̃d do-
λέσω, ἐὰν εὕρω ἐκεῖ εἴκοσι. καὶ εἶπε, μή τι κύ-
mine ſi locut⁹ fuero adhuc ſemel. ſi ãt iuẽti fuerĩt illic
ριε ἐὰν λαλήσω ἔτι ἅπαξ. ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ
decem. ⁊ dixit: non perdã propter de
δέκα. καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν δέ
cem. abijt aũt dñs: vt ceſſauit loquẽs
κα. ἀπῆλθε δὲ ὁ κύριος, ὡς ἐπαύσατο λαλῶν
abraam. et abraam reuerſus ẽ in
τῷ ἀβραάμ. καὶ ἀβραὰμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν
locum ſuum.
τόπον αὐτοῦ. Ca. 19.
Uenerũt ãt duo angeli in ſodomã veſ-
ἦλθον δὲ οἱ δύο ἄγγελοι εἰς σόδομα ἑσπέ
pere. lot aũt ſedebat apud portã ſodo- A
ρας. λὼτ δὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν πύλην σοδό-
morũ. vidẽs ãt lot: ſurrexit in occurſum il
μων. ἰδὼν δὲ λώτ, ἀνέστη εἰς συνάντησιν αὐ-
lis. et adorauit facie in
τοῖς. καὶ προσεκύνησε τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν
terrã. et dixit: ecce dñi declinate in
γῆν. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ κύριοι ἐκκλίνατε εἰς τὸν
domũ pueri veſtri: et manete: et
οἶκον τοῦ παιδὸς ὑμῶν, καὶ καταλύσατε, καὶ
lauate pedes veſtros: et manicantes: ꝓ
νίψασθε τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ ὀρθρίσαντες, ἀπ-
ficiſcemini viam veſtrã. dixerũt aũt non: ſed
ελεύσεσθε τὴν ὁδὸν ὑμῶν. εἶπον δὲ οὐχί, ἀλ-
in platea manebim⁹. et coe
λ' ἐν τῇ πλατείᾳ καταλύσομεν. καὶ κατεβιά-
git eos: et declinauerũt ad eum. et in
σατο αὐτούς, καὶ ἐξέκλιναν πρὸς αὐτόν. καὶ εἰ-
greſſi ſũt in domũ eius. et fecit illis
σῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς
conuiuiũ: ⁊ azymos coxit eis: ⁊ comedeſt.
πότον, καὶ ἀζύμους ἔπεψεν αὐτοῖς, καὶ ἔφαγον.
anteq̃ dormierãt ãt: viri ciuitatis
πρὸ τοῦ κοιμηθῆναι δέ, οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως B
ſodomite: circuerunt domũ a pue-
οἱ σοδομῖται, ἐκύκλωσαν τὴν οἰκίαν ἀπὸ νεα-
ro vſq̃ ad ſenẽ: oĩs popul⁹ ſimul. ⁊
νίσκου ἕως πρεσβύτου, πᾶς ὁ λαὸς ἅμα. καὶ Lu. 14 d.
vocauerunt lot. et dixerunt
προσεκάλουν τὸν λώτ. καὶ εἶπον

Priuitiua chal.

תְּקַף מְלַל
סְנָא
חֲבַל
תְּקַף שְׁבַח
חֲבַל סְלַק שְׁצָא
תּוּב אֲתָא לְאַךְ
קוּם בְּעָה רְבָה
סְחָה קְדַם יְהַךְ
בִּית תְּקַף עוּל
שְׁתָה יְהַךְ
עֲלַם שׁוּב קְרָא

Interp̃. chal.

propter quadraginta. Et dixit. Ne obſecro iraſcatur furoꝛ dñi ⁊ loquar. Foꝛte inueniẽtur ibi triginta. Et dixit. Non faciã cõſumationẽ ſi inuenero ibi trigita. Et dixit Ecce nunc multũ locutus ſum coꝛã dño: foꝛte inueniẽtur ibi viginti. Et dixit nõ diſperdã ꝓpter viginti. Et ait. Ne obſecro iraſcatur furoꝛ dñi ⁊ loquar tantũmodo hac vice: foꝛte inuenientur ibi decem. Et dixit. Non diſperdã propter decẽ. Et eleuata eſt gloria dñi cum ceſſaſſet loqui cum abꝛaham: ⁊ abꝛaham reuerſus eſt in locum ſuum. Ca. 19.

Et venerũt duo angeli ſodomã veſpere: ⁊ lot ſedebat in poꝛta ſodome. Et vidit lot ⁊ ſurrexit in occurſum eoꝝ: ⁊ adoꝛauit pꝛonus ſuꝑ terram. Et ait. Obſecro nunc domini mei declinate nunc in domum ſerui veſtri: ⁊ manete ⁊ lauate pedes veſtros: et mane ſurgẽtes ibitis in viam veſtram. Et dixerũt. Nequaquã: ſed in platea manebimus: ⁊ cõpulit eos valde: ⁊ declinauerũt ad eum ⁊ ingreſſi ſunt in domũ eius: ⁊ fecit eis cõuiuium: ⁊ azyma coxit eis ⁊ comederunt. pꝛiuſq̃ autẽ irent cubitum: viri ciuitatis viri ſodome vallauerũt domũ a puero vſq̃ ad ſenẽ omnis populus ſimul. Et vocauerunt lot: ⁊ dixerunt

Tranſla. Chal.

בְּדִיל אַרְבְּעִין׃ וַאֲמַר לָא כְעַן יִתְקוֹף רוּגְזָא דַּייָ וַאֲמַלֵּיל מָאִים יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן
תְּלָתִין וַאֲמַר לָא אַעְבֵּיד גְּמִירָא אִם אֶשְׁכַּח תַּמָּן תְּלָתִין׃ וַאֲמַר הָא כְעַן אַסְגֵּיתִי לְמַלָּלָא
קֳדָם יְיָ מָאִים יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן עֶשְׂרִין וַאֲמַר לָא אֲחַבֵּיל בְּדִיל עֶשְׂרִין׃ וַאֲמַר לָא כְעַן
יִתְקוֹף רוּגְזָא דַּייָ וַאֲמַלֵּיל בְּרַם בְּזִמְנָא הָדָא מָאִים יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן עַשְׂרָה וַאֲמַר
לָא אֲחַבֵּיל בְּדִיל עַשְׂרָה׃ וְאִסְתַּלַּק יְקָרָא דַּייָ כַּד שֵׁיצִי לְמַלָּלָא עִם אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם
תָּב לְאַתְרֵיהּ׃ Ca. xix. וַאֲתוֹ תְּרֵין מַלְאֲכַיָּא לִסְדוֹם בְּרַמְשָׁא וְלוֹט יָתֵיב
בִּתְרַעָא דִּסְדוֹם וַחֲזָא לוֹט וְקָם לְקַדָּמוּתְהוֹן וּסְגִיד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃ וַאֲמַר בְּבָעוּ
כְעַן רִבּוֹנַי זוּרוּ כְעַן לְבֵית עַבְדְּכוֹן וּבִיתוּ וְאַסְחוּ רַגְלֵיכוֹן וְתַקְדְּמוּן וּתְהָכוּן לְאוֹרְחַכוֹן
וַאֲמַרוּ לָא אֱלָהֵין בִּרְחוֹבָא נְבִית׃ וְאַתְקֵיף בְּהוֹן לַחֲדָא וְזָרוּ לְוָתֵיהּ וְעָלוּ לְבֵיתֵיהּ
וַעֲבַד לְהוֹן מִשְׁתְּיָא וּפַטִּיר אֲפָא לְהוֹן וַאֲכָלוּ׃ עַד לָא שְׁכִיבוּ וְאֱנָשֵׁי קַרְתָּא אֱנָשִׁין
דִּסְדוֹם אַקִּיפוּ עַל בֵּיתָא מֵעוּלֵימָא וְעַד סָבָא כָּל עַמָּא מִסּוֹפֵיהּ׃ וּקְרוֹ לְלוֹט וַאֲמַרוּ

© Biblioteca Nacional de España

ad eum: vbi sunt viri q̄ ingressi sūt
πρὸς αὐτόν, ποῦ εἰσὶν οἱ ἄνδρες οἱ εἰσελθόντες
ad te nocte. educ illos ad nos:
πρός σε τὴν νύκτα. ἐξάγαγε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς,
vt coeamus cū eis. egressus ē āt lot ad ve-
ἵνα συγγενώμεθα αὐτοῖς. ἐξῆλθε δὲ λὼτ πρὸς τὸ πρό-
stibulum: at hostiū adaperuit post se. ait āt
θυρον, τὴν δὲ θύραν προσέωξεν ὀπίσω αὐτοῦ. εἶπε δὲ
eis: nequaq̄ viri fratres ne malū feceritis.
B αὐτοῖς, μηδαμῶς ἄνδρες ἀδελφοὶ μὴ πονηρεύσησθε.
sunt āt mihi due filie: que nō cognouerūt virū:
εἰσὶ δέ μοι δύο θυγατέρες, αἳ οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα,
educā eas ad vos: et vtimini eis: sicut
ἐξάξω αὐτὰς πρὸς ὑμᾶς, καὶ χρᾶσθε αὐταῖς, καθὸ ἂν
placuerit vobis: solū in viros istos ne fa-
ἀρέσκοι ὑμῖν, μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους μὴ ποι-
ciatis iniustū: cui⁹ causa ingressi sūt sub tegmine
ήσητε ἄδικον, οὗ ἕνεκεν εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν σκέπην
Judith 10.f. trabium mearꝫ. dixerūt āt illi: recede illuc. in-
τῶν δοκῶν μου. εἶπαν δὲ αὐτῷ, ἀπόστα ἐκεῖ. εἰ-
gressus es habitare: nunq̄d ⁊ iudiciū iudicare? nūc ergo
σῆλθες παροικεῖν, μὴ καὶ κρίσιν κρίνειν; νῦν οὖν
te affligemus magis q̄ illos. et coegerunt
σὲ κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνους. καὶ παρεβιάζον-
virū lot vehemēter. ⁊ appropiquauerūt cō-
2.Pe. 2.b. το τὸν ἄνδρα τὸν λὼτ σφόδρα. καὶ ἤγγισαν συν-
fringere ostiū. extendentes āt viri
τρίψαι τὴν θύραν. ἐκτείναντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰς
manus: attraxerunt lot in domū ad
C χεῖρας, εἰσεσπάσαντο τὸν λὼτ εἰς τὸν οἶκον πρὸς
se: et ostiū dom⁹ clauserunt.
ἑαυτούς, καὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀπέκλεισαν.
at viros existētes ad ianuā percusse-
τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς θύρας ἐπάτα-
runt in cecitate a minimo vsq₃ ad magnū. ⁊ prete-
4.Re. 6.d. ξαν ἐν ἀορασίᾳ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. καὶ πα-
rierūt querentes ostiū. dixerūt āt viri
ρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν. εἶπον δὲ οἱ ἄνδρες
ad lot: sunt tibi hic generi aut filij aut fi-
πρὸς τὸν λώτ, εἰσί σοι ὧδε γαμβροὶ ἢ υἱοὶ ἢ θυ-
lie? aut si q̄s tibi alius est in ciuitate? educ
γατέρες; ἢ εἴ τις σοι ἄλλος ἐστὶν ἐν τῇ πόλει; ἐξάγα-
de loco isto. q₂ perdim⁹ nos
γε ἐκ τοῦ τόπου τούτου. ὅτι ἀπόλλυμεν ἡμεῖς
locū istum. q₂ exaltat⁹ ē clamor eorū corā
τὸν τόπον τοῦτον. ὅτι ὑψώθη ἡ κραυγὴ αὐτῶν ἐνώπι-
dn̄o. ⁊ misit nos dn̄s delere eam.
ον κυρίου. καὶ ἀπέστειλεν ἡμᾶς κύριος ἐκτρίψαι αὐτήν.
egressus ē āt lot: et locutus ē ad generos su-
ἐξῆλθε δὲ λώτ, καὶ ἐλάλησε πρὸς τοὺς γαμβροὺς αὐ-
os: qui acceperūt filias suas. et di-
τοῦ, τοὺς εἰληφότας τὰς θυγατέρας αὐτοῦ. καὶ εἶ-
xit: surgite ⁊ egredimini de loco isto.
πεν, ἀνάστητε καὶ ἐξέλθετε ἐκ τοῦ τόπου τούτου

[a]ei. [b]Vbi sunt [c]viri: [d]qui
[e]introierunt
[f]ad te [g]nocte. [h]Educ illos
huc:
[k]vt cognoscamus [l]eos.
[m]Egressus [n]ad eos [o]loth
[p]post tergum [r]accludens
[q]ostium
[t]ait. [u]Nolite [x]q̄so [y]fratres
mei: [u]nolite [z]malū hoc fa
cere. [c]Habeo [d]duas [e]filias
[f]q̄ [g]necdū [h]cognouerunt
[i]virum. [k]Educā [m]eas [n]ad
vos:
[o]& abutimini [p]eis: [q]sicut
[r]vobis [q]placuerit: [s]dum
mō [r]viris [u]istis [x]nihil mali
[y]faciatis:
[a]quia [b]ingressi sunt [c]sub
vmbra [f]culmis mei. [g]At
illi dixerūt. [h]Recede [i]il-
luc. [k]& rursus. [m]Ingres-
sus es [k]inquiunt [n]vt adue
na: nūquid [o]vt iudices.
[p]Te [q]ergo [s]ipsum [t]magis
q̄ hos [r]affligemus. [u]Vi-
q₃ faciebāt [y]loth [z]veheme-
tissime. Iāq₃ [a]ppe erat
[b]vt effringerēt [c]fores: [d]&
ecce miserūt [g]manū [e]viri
[h]& introduxerunt [i]ad se
[k]loth: [p]clauserūtq₃ [o]ostiū
[q]& [r]eos [s]qui [t]foris erant
[x]pcusserūt [y]cecitate [z]a mi
nimo [a]vsq₃ ad [b]maximū:
ita [c]vt [e]ostiū [d]iuenire [c]nō
possent. [f]Dixerūt autem
[h]ad [i]loth. [m]Habes [n]hic
[l]quempiam tuorum
[o]generū [p]aut filios [q]aut fi
lias? [r]Omnes [s]qui tui sūt
[x]educ [y]de [z]vrbe hac.
[b]Delebimus [a]enim
[e]locum [f]istum:
[g]eo q̄ [h]icreuerit [i]clamor
eorū [k]corā [m]dn̄o: [o]q [n]mi-
sit nos [p]vt pdamus illos.
[q]Egressus itaq₃ [r]loth: [s]lo
cutus ē [t]ad [u]gn̄ros suos:
[x]qui accepturi erāt [y]fili-
as eius: [z]& dixit. [a]surgite
& [b]egredimi [c]d̄ [d]loco [e]isto

לוֹ אַיֵּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ
אֵלֶיךָ הַלָּיְלָה הוֹצִיאֵם אֵלֵינוּ — יָצָא
וְנֵדְעָה אֹתָם׃ וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם לוֹט — יָדַע
הַפֶּתְחָה וְהַדֶּלֶת סָגַר אַחֲרָיו׃
וַיֹּאמַר אַל נָא אַחַי תָּרֵעוּ׃ הִנֵּה נָא — רוּעַ
לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ — שָׁנָה
אִישׁ אוֹצִיאָה נָּא אֶתְהֶן אֲלֵיכֶם
וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק — עָשָׂה
לָאֲנָשִׁים הָאֵל אַל תַּעֲשׂוּ דָבָר
כִּי עַל כֵּן בָּאוּ בְּצֵל קֹרָתִי׃ וַיֹּאמְרוּ — בּוֹא קָרָה
גֶּשׁ הָלְאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בָּא — נָגַשׁ
לָגוּר וַיִּשְׁפֹּט שָׁפוֹט עַתָּה נָרַע לְךָ — שָׁפַט רוּעַ
מֵהֶם וַיִּפְצְרוּ בָאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד — פָּצַר
וַיִּגְּשׁוּ לִשְׁבֹּר הַדָּלֶת׃ וַיִּשְׁלְחוּ
הָאֲנָשִׁים אֶת יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת לוֹט — שָׁלַח בּוֹא
אֲלֵיהֶם הַבָּיְתָה וְאֶת הַדֶּלֶת סָגָרוּ׃
וְאֶת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת
הִכּוּ בַּסַּנְוֵרִים מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל
וַיִּלְאוּ לִמְצֹא הַפָּתַח׃ וַיֹּאמְרוּ — גָּדַל לָאָה
הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט עֹד מִי לְךָ פֹה
חָתָן וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ
בָּעִיר הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם׃ כִּי — יָצָא קוּם
מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה — שָׁחַת
כִּי גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת פְּנֵי יְהוָה
וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ׃ וַיֵּצֵא — שָׁלַח
לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל חֲתָנָיו לֹקְחֵי בְנֹתָיו — דָּבַר
וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְּאוּ מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה — אָמַר יָצָא

Transla.Chal.

ליה אן גובריא דאתו לותך בליליא אפיקינון לותנא ונדע יתהון: ונפק לותהון לוט
לתרעא ודשא אחד בתרוהי: ואמר בבעו כען אחי לא תבאשון: הא כען לי תרתין בנת
דלא ידעו גבר אפיק כען יתהין לותכון ועבידו להין כתקין בעיניכון לחוד לגובריא
האילין לא תעבדון מדעם ארי על כן עלו בטלל שרותי: ואמרו קריב להלא ואמרו
חד אתא לאתותבא והא דאין דינא כען נבאיש לך מדילהון ואתקיפו בגברא בלוט
לחדא וקריבו למתבר דשא: ואושיטו גובריא ית ידיהון ואעילו ית לוט לותהון
לביתא וית דשא אחדו: וית גובריא דבתרע ביתא מחו בשבריריא מזעירא ועד
רבא ולאיאו לאשכחא תרעא: ואמרו גובריא ללוט עוד מאן לך הכא חתנך ובנך
ובנתך וכל דלך בקרתא אפיק מן אתרא: ארי מחבלין אנחנא ית אתרא הדין ארי
סגיאת קבילתהון קדם יי ושלחנא יי לחבלותה: ונפק לוט ומליל עם חתנוהי נסבי
בנתיה ואמר קומו פוקו מן אתרא הדין

Interp̄.chal.

ei. Ubi sunt viri qui venerūt ad te nocte: educ eos ad nos: ⁊ cognoscemus eos. Et egressus est ad eos lot ad portam: ⁊ hostiū clausit post se. Et ait. Obsecro nunc fratres mei nolite male facere. Ecce nūc habeo duas filias que nō cognouerūt virū: educā nūc eas ad vos et facite illis sicut placuerit in oculis vestris: tantū-modo viris istis ne faciatis quicquā: q₂ propterea ingressi sunt sub vmbra tegminis mei. Et dixerūt. Recede illuc: et dixerūt: vn⁹ venit ad peregrinandū ⁊ ecce iudicat iudiciū: nunc male faciemus tibi magis q̄ eis et cōpulerunt virū lot valde: ⁊ accesserunt ad cōfringendam ianuā. Et extenderūt viri manus suas ⁊ introduxerunt lot ad se in domū: ⁊ ianuam clauserūt. Et viros qui erant in porta domus pcusserunt cecitate a minimo vsq₃ ad maximū. Defatigatiq₃ sunt vt inuenirēt portā. Dixerūtq₃ viri ad lot. quoscūq₃ habes hic generos tuos ⁊ filios tuos ⁊ filias tuas ⁊ oīa que habes in ciuitate educ de loco isto: qm̄ disperdemus nos locum istū: q₂ magnus est clamor eorꝫ corā dn̄o. Et misit nos dn̄s vt disperderemus eum. Et egressus est lot: ⁊ locutus est cū generis suis q̄ accepturi erant filias suas. Et ait. Surgite egredimini de loco isto:

Pritiua chal.

אתא נפק ידע
בעה באש תרי
בנה נפק עבד
אל עבד עול
שרא יתב דון
באש תקף תבר
נשט עול מחא
רבה לאה שכח
נפק חבל
נפק

© Biblioteca Nacional de España

Prĩitiua heb.	Tex.Heb.
היה	כי משחית יהוה את העיר ויהי
צחק	כמצחק בעיני חתניו: וכמו
אוץ	השחר עלה ויאיצו המלאכים
לקח איש	בלוט לאמר קום קח את אשתך
שנה מצא	ואת שתי בנתיך הנמצאת פן
ספה מהמה	תספה בעון העיר: ויתמהמה
חזק	ויחזיקו האנשים בידו וביד
איש	אשתו וביד שתי בנתיו בחמלת
	יהוה עליו ויצאהו וינחהו מחוץ
היה יצא	לעיר: ויהי כהוציאם אתם
מלט	החוצה ויאמר המלט על נפשך
נבט עמד	אל תביט אחריך ואל תעמד
	בכל הככר ההרה המלט פן תספה:
	ויאמר לוט אלהם אל נא אדני:
חנן	הנה נא מצא עבדך חן בעיניך
גדל עשה	ותגדל חסדך אשר עשית עמדי
חיה	להחיות את נפשי ואנכי לא
דבק	אוכל להמלט ההרה פן תדבקני
רעע מות	הרעה ומתי: הנה נא העיר הזאת
צער	קרבה לנוס שמה והוא מצער
מלט	אמלטה נא שמה הלא מצער
חיה	הוא ותחי נפשי: ויאמר אליו הנה
פנה	נשאתי פניך גם לדבר הזה
	לבלתי הפכי את העיר אשר
מלט	דברת: מהר המלט שמה כי לא
יכל עשה בוא	אוכל לעשות דבר עד באך שמה
	על כן קרא שם העיר צוער:

Trãſla.B.Hiero.

quia delebit dñs ciuitatem hanc. Et Viſus eſt eis quaſi ludens loqui. Cumq; eſſet mane: cogebant eum angeli dicentes. Surge tolle vxorem tuam & duas filias quas habes: ne & tu pariter pereas in ſcelere ciuitatis. Diſſimulante illo apprehẽderũt manũ eius & manum vxoris ac duarũ filiarum eius: eo φ parceret dñs illi: eduxerũtq; eũ & poſuerunt extra ciuitatem: ibiq; locuti ſunt ad eũ dicentes. Salua animã tuam. Noli reſpicerẽ poſt tergum: nec ſtes in oĩ circa regione: ſed in mõte ſaluũ te fac: ne & tu ſimul ꝑeas. dixitq; loth ad eos. Queſo dñe mi: quia inuenit ſeruus tuus grãm corã te: & magnificaſti miſericordiã tuã quã feciſti mecũ vt ſaluares animam meã: nec poſſum in mõte ſaluari: ne forte apprehẽdat me malũ & moriar. Eſt ciuitas hec iuxta ad quã poſſum fugere parua: & ſaluabor in ea. Nũquid non modica ẽ: & viuet anima mea. Dixitq; ad eũ. Ecce etiam in hoc ſuſcepi ꝑces tuas: vt non ſubuertam vrbem pro qua locutus es. Feſtina & ſaluare ibi: quia non potero facere quicq; dõec ingrediaris illuc. Idcirco vocatũ eſt nomen vrbis illius ſegor.

Trãſla.Gre.lxx.c.interp.latina.

q: delebit dñs ciuitatẽ. viſus ẽ ãt deridere
ὅτι ἐκτρίψει κύριος τὴν πόλιν. ἔδοξε δὲ γελοιάζειν
corã generis ſuis. vt ãt diluculũ factũ ẽ:
ἐνώπιον τῶν γαμβρῶν αὐτοῦ. ὡς δὲ ὄρθρος ἐγίνετο,
vrgebant angeli lot: dicentes: ſurgẽs
ἐσπούδαζον οἱ ἄγγελοι τὸν λώτ, λέγοντες, ἀναστὰς
accipe vxorẽ tuã ⁊ filias
παράλαβε τὴν γυναῖκά σου καὶ τὰς θυγατέρας
q̃s habes: ⁊ egredere: vt non pereas cũ — Sapi. 10.
ἃς ἔχεις, καὶ ἔξελθε, ἵνα μὴ συναπόλῃ ταῖς
iniquitatib⁹ ciuitatis. et turbati ſunt. et
ἀνομίαις τῆς πόλεως. καὶ ἐταράχθησαν. καὶ
tenuerunt angeli manũ eius: ⁊
ἐκράτησαν οἱ ἄγγελοι τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς
manũ vxoris eius: et manus duarũ
χειρὸς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν χειρῶν τῶν δύο
filiarũ eius: eo φ parceret dñs illi.
θυγατέρων αὐτοῦ, ἐν τῷ φείσασθαι κύριον αὐτοῦ.
⁊ factũ ẽ quãdo eduxerũt eos foras: et
καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον αὐτοὺς ἔξω, καὶ
dixerũt ſaluãs ſalua tuã ipſi⁹ animã. ne reſpexeris
εἶπον σώζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχήν. μὴ περιβλέψῃς
in retrorſum neq; ſteteris in oĩ circũregiõe. in mõtẽ ſaluare: ne forte ſimul cõphẽdaris.
εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ δὲ στῇς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. εἰς τὸ ὄρος σῶζου, μήποτε συμπαραληφθῇς.
dixit ãt lot ad eos. queſo dñe:
εἶπε δὲ λὼτ πρὸς αὐτούς. δέομαι κύριε,
quia inueni puer tu⁹ gratiã coram te:
ἐπειδὴ εὗρον ὁ παῖς σου χάριν ἐναντίον σου, — Sapi. 10.
et magnificaſti iuſticiã tuã: qḋ facis
καὶ ἐμεγάλυνας τὴν δικαιοσύνην σου, ὃ ποιεῖς
ſup me vt viuat anima mea. ego ãt nõ
ἐπ' ἐμὲ τοῦ ζῆσαι τὴν ψυχήν μου. ἐγὼ δὲ οὐ
potero ſaluari in mõte: ne apprehẽdãt
δυνήσομαι σωθῆναι εἰς τὸ ὄρος, μὴ καταλάβῃ
me mala et moriar. ecce ciuitas hec iuxta: vt fugiã ego illuc: q̃ eſt parua ⁊ ſaluabor.
με τὰ κακὰ καὶ ἀποθάνω. ἰδοὺ πόλις αὕτη ἐγγύς, τοῦ καταφυγεῖν με ἐκεῖ, ἥ ἐστι μικρὰ καὶ σωθήσομαι.
non parua eſt: et ſaluabitur anima mea:
οὐ μικρά ἐστι, καὶ ζήσεται ἡ ψυχή μου,
ꝑpter te: et dixit ei ecce admirat⁹ ſũ tuã faciẽ.
ἕνεκέν σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον.
⁊ in verbo hoc ne euertam ciuitatẽ: de qua locutus es. feſtina ergo
καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τούτῳ τοῦ μὴ καταστρέψαι τὴν πόλιν, περὶ ἧς ἐλάλησας. σπεῦσον οὖν
ſaluari illic non eni potero facere rem: donec venias tu illuc. ꝑpt hoc
τοῦ σωθῆναι ἐκεῖ. οὐ γὰρ δυνήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα, ἕως τοῦ ἐλθεῖν σε ἐκεῖ. διὰ τοῦτο
vocauit nomẽ ciuitatis illius ſegor.
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης σηγώρ.

D

E

Tranſla. Chal.

ארי מחבל ייי ית קרתא והוה כמחאיך בעיני חתנוהי: וכמיסק צפרא הוה ודחיקו
מלאכיא בלוט למימר קום דבר ית אתתך וית תרתין בנתך דאשתכחן מהימנן עמך
דילמא תלקי בחובי קרתא: ואתעכב ואתקיפו גובריא בידוהי ובידא דאתתיה
ובידא תרתין בנתיה ברחם ייי עלוהי ואפקוהי ואשרוהי מברא לקרתא: והוה כד
אפיק יתהון לברא ואמר חוס על נפשך לא תסתכי לאחורך ולא תיקום בכל
מישרא לטורא אשתזיב דילמא תלקי: ואמר לוט להון בבעו כען רבוני: הא כען
אשכח עבדך רחמין בעינך ואסגיתא טיבותך דעבדת עמי לקימא ית נפשי ואנא
לית אנא יכיל לאשתזבא לטורא דילמא תערעינני בישתא ואמות: הא כען קרתא
הדא קריבה למערק לתמן והיא זעירא אשתזיב כען לתמן הלא זעירא היא
ותתקיים נפשי: ואמר ליה הא נסיבית אפך אף לפתגמא הדין בדיל דלא למהפך
ית קרתא דמלילתא עלה: אוחי אשתזיב לתמן ארי לא איכול למעבד מידעם עד
מיתך לתמן על כן קרא שמה דקרתא צוער:

Interp.chal.

quia diſperdet dñs ciuitatem. Et fuit quaſi ridiculus in oculis generorũ ſuorũ. Et cũ aſcendiſſet aurora: ⁊ eſſet mane coegerunt angeli lot dicẽtes. Surge ⁊ tolle vxorem tuã ⁊ duas filias tuas que inuente ſunt fideles tecum: ne forte percutiaris in peccatis ciuitatis. Et cum moram feciſſet: apprehenderunt viri manus eius ⁊ manum vxoris ei⁹ ⁊ manũ duarum filiarum eius: eo φ miſereretur dñs illius: et eduxerunt eum ⁊ poſuerunt eum extra ciuitatẽ. Et factũ eſt cum eduxiſſent eos foras: ait. Miſerere aĩe tue: nõ reſpicias poſt tergũ tuũ: neq; ſtes in oĩ planicie: ſed in monte ſaluũ te fac: ne forte pereas. Et ait lot ad eos. Obſecro nunc domini mei: ecce nunc inuenit ſeruus tuus miſericordiam in oculis tuis: ⁊ multiplicaſti bonitatem tuam quam feciſti mecũ: ſuſtentando animã meam: ⁊ ego nõ poſſum ſaluari in monte: ne forte occurrat mihi malum ⁊ moriar. Ecce nunc ciuitas hec iuxta eſt ad fugiendũ ibi ⁊ eſt parua. Saluabor nunc ibi: nonne parua eſt: ⁊ viuet anima mea. Dixitq; ei. Ecce ſuſcepi faciem tuam etiam pro hac re: vt nõ ſubuertam ciuitatem pro qua rogaſti. feſtina ſaluare ibi quia non poſſum quicquã facere donec venias illuc. Propterea vocauit nomen ciuitatis ſogor:

Prĩitiua chal.

חרך נסק אמר
בנה אמן לקה
עכב תקף אנת
תרי בנה חוס
שרא שכה קום
שרא שזב לקה
בעה רבה שכח
סנא טוב קום
ערע מות ערק
שזב קום הפך
בעה אחא יכל
עבד אתא

Trāſla.Gre.lxx.cū interp.latina.

ſol egreſſus ē ſup terrā: et lot ingreſſus ē in ſe=
ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ λὼτ εἰσῆλθεν εἰς ση
gor. ⁊ dñs pluit ſup ſodomā ⁊ gomorrā ſulphur
Eſa.13.a. γώρ. καὶ κς̃ ἔβρεξεν ἐπὶ σόδομα καὶ γόμορρα θεῖον
Hiere. et ignē a dño de celo. et ſubuertit ciui
50.f. καὶ πῦρ παρὰ κυ̃ ἐξ οὐρανοῦ. καὶ κατέστρεψε τὰς πό
Amos tates has: et oēm circa regionē: ⁊ om=
4.a. λεις ταύτας, καὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον, καὶ πάν=
Lu.17. nes habitantes in ciuitatibꝰ: ⁊ ger
d. τας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταῖς πόλεσιν, καὶ τὰ ἀνα
Ezech. minantia ſup terrā. ⁊ reſpexit vxor eius
16.f. τέλλοντα ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐπέβλεψεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ
Sapi. retrorſum: ⁊ facta ē ſtatua ſalis. manicauit āt abra
10.a. εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐγένετο στήλη ἁλός. ὤρθρισε δὲ ἀβρα
Oſee. am diluculo in locū vbi ſteterat corā dño. et
11.c. ὰμ τὸ πρωῒ εἰς τὸν τόπον οὗ ἑστήκει ἔναντι κυρίου. καὶ
reſpexit ſup faciem ſodomorū ⁊ gomorroꝝ.
ἐπέβλεψεν ἐπὶ πρόσωπον σοδόμων καὶ γομόρρων,
et ſuper faciē circa regionis: et vidit. ⁊ ecce
καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς περιχώρου, καὶ εἶδε. καὶ ἰδοὺ
flāma de terra: ſicut vapor fornacis. ⁊ factū ē
φλὸξ ἐκ τῆς γῆς, ὡς ἀτμὶς καμίνου. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
cū ſubuerteret deꝰ oēs ciuitates regio=
ἐκτρίψαι τὸν θεὸν πάσας τὰς πόλεις τῆς περιοί=
F nis. recordatꝰ ē āt deꝰ abraam. et emiſit
κου. ἐμνήσθη δὲ ὁ θεὸς τοῦ ἀβραάμ. καὶ ἐξαπέστειλε
lot de medio ſubuerſionis cū ſubuerte
τὸν λὼτ ἐκ μέσου τῆς καταστροφῆς ἐν τῷ καταστρέ
ret ciuitates in qbꝰ habitauit ī eis lot. egreſ
ψαι τὰς πόλεις ἐν αἷς κατῴκει ἐν αὐταῖς λώτ. ἐξῆλ
ſus ē āt lot de ſegor. et ſedit in mōte ipſe et
θε δὲ λὼτ ἐκ σηγώρ. καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει αὐτὸς καὶ
due filie eius cū eo. timuit enī
αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ. ἐφοβήθη γὰρ
habitare in ſegor. et habitauit in ſpelunca
κατοικῆσαι ἐν σηγώρ. καὶ κατῴκησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ
ipſe ⁊ due filie eius cū eo. dixit
αὐτὸς καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ. εἶπε
āt ſenior ad iuniorē. pater noſter
δὲ ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέραν. ὁ πατὴρ ἡμῶν
ſenior: et nemo eſt ſup terrā: q̄ ingredie
πρεσβύτερος, καὶ οὐδείς ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς, ὃς εἰσελεύ
tur ad nos: ſicut cōuenit vniuerſe terre. veni et
σεται πρὸς ἡμᾶς, ὡς καθήκει πάσῃ τῇ γῇ. δεῦρο καὶ
potemus patrē noſtrū vino: ⁊ dormiamꝰ
ποτίσωμεν τὸν πατέρα ἡμῶν οἶνον, καὶ κοιμηθῶμεν
cū eo: ⁊ ſuſcitemus ex patre noſtro
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
ſemen. potauerūt āt patrem ſuum vino in
σπέρμα. ἐπότισαν δὲ τὸν πατέρα αὐτῶν οἶνον ἐν τῇ
nocte illa. ⁊ ingreſſa ſenior dormiuit
νυκτὶ ἐκείνῃ. καὶ εἰσελθοῦσα ἡ πρεσβυτέρα ἐκοιμήθη
G cū patre ſuo in nocte illa. et non
μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ. καὶ οὐκ

Tranſla.B.Hiero.

Sol egreſſus eſt ſup terrā: & loth ingreſſus eſt ſegor. Igitur dñs pluit ſuper ſodomam & gomorrā ſulphur & ignem a domino de celo: & ſubuertit ciuitates has & oēm circa regionē: vniuerſos habitatores vrbiū & cuncta terre virentia. Reſpicienſq; vxor eius poſt ſe: verſa eſt in ſtatuam ſalis. Abraā autē conſurgens mane vbi ſteterat prius cum domino: ītuitus eſt ſodomam & gomorrā & vniuerſam terrā regiōis illius: viditq; aſcendentē fauillam de terra quaſi fornacis fumū. Cum enim ſubuerteret deus ciuitates regiōis illius: recordatus eſt abrae: & liberauit loth de ſubuerſione vrbiū in quibus hītauerat. Aſcenditq; loth de ſegor: & māſit in monte: due quoq; filie eius cū eo. Timuerat em̄ manere ī ſegor. Et māſit in ſpelūca ipſe & due filie eius cū eo. Dixitq; maior ad minorem. Pr̄ nr̄ ſenex eſt: & nullus virorū remāſit in terra: qui poſſit ingredi ad nos iuxta morē vniuerſe terre. Veni inebriemus eum vino: dormiamuſq; cū eo: vt ſeruare poſſimus ex pr̄e nr̄o ſemē. Dederūt itaq; pr̄i ſuo bibere vinū nocte illa. Et īgreſſa ē maior: dormiuitq; cum patre. At ille non

Ter.Heb. Geñ. Ca.xix.

השמש יצא על הארץ ולוט בא | בוא
צערה ויהוה המטיר על סדם | מטר
ועל עמרה גפרית ואש מאת יהוה
מן השמים ויהפך את הערים | הפך עיר
האל ואת כל הככר ואת כל
ישבי הערים וצמח האדמה
ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב | נבט איש היה
מלח וישכם אברהם בבקר אל | נצב שכם
המקום אשר עמד שם את פני | קום פנה
יהוה וישקף על פני סדם | שקף
ועמרה ועל כל פני ארץ הככר
וירא והנה עלה קיטר הארץ | ראה קטר
כקיטר הכבשן ויהי בשחת | היה
אלהים את ערי הככר ויזכר | עיר זכר
אלהים את אברהם וישלח את | שלח
לוט מתוך ההפכה בהפך את
הערים אשר ישב בהן לוט ויעל
לוט מצוער וישב בהר ושתי | עלה
בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער | שנה
וישב במערה הוא ושתי בנתיו | ישב
ותאמר הבכירה אל הצעירה | אמר בכר צער
אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא
עלינו כדרך כל הארץ לכה | ילך
נשקה את אבינו יין ונשכבה | שקה שכב
עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין | חיה
את אביהן יין בלילה הוא ותבא
הבכירה ותשכב את אביה ולא | בוא

Tranſla.Chal.

שמשא נפק על ארעא ולוט אתא לצוער: ויי אמטר על סדום ועל עמורה גופריתא
ואשתא מן קדם יי מן שמיא: והפך ית קרויא האילין וית כל מישרא וית כל
יתבי קרויא וצמחא דארעא: ואיסתכיאת אתתיה מבתרוהי והות כמתא דמלחא:
ואקדים אברהם בצפרא לאתרא דשמיש תמן בצלו קדם יי: ואיסתכי על אפי
סדום ועמורה ועל כל אפי ארעא דמישרא וחזא והא סליק תננא דארעא כתננא
דאתונא: והוה בחבלות יי ית קירוי מישרא ודכיר יי ית אברהם ושלח ית לוט
מגו הפכתא כד הפך ית קרויא דהוה יתיב בהון לוט: וסליק לוט מצוער ויתיב בטורא
ותרתין בנתיה עמיה ארי דחיל למיתב בצוער ויתיב במערתא הוא ותרתין בנתיה:
ואמרת רבתא לזעירתא אבונא סיב וגבר לית בארעא למיעל עלנא כאורח כל
ארעא: איתא נשקי ית אבונא חמרא ונשכוב עמיה ונקיים מאבונא בנין:
ואשקיאן ית אבוהן חמרא בליליא הוא ועלת רבתא ושכיבת עם אבוהא ולא

Interp̄.chal.

ſol egreſſus eſt ſuper terrā: ⁊ lot venit ī ſogor. Et dñs pluit ſuper ſodomam ⁊ gomorrā ſulphur ⁊ ignem a facie dñi de celo. Et ſubuertit ciuitates has ⁊ omnez planiciem ⁊ oēs habitatores vrbium ⁊ germē terre. Et reſpexit vxor eiꝰ poſt ſe: ⁊ facta eſt ſtatua ſalis. Et ſurrexit abraham mane ad locum vbi ſteterat in oratione coram dño. Et aſpexit contra faciem ſodome ⁊ gomorre: ⁊ contra faciem terre campeſtris: ⁊ vidit. ⁊ ecce aſcendit fumus de terra ſicut fumus fornacis. Et factum eſt cum diſperderet dñs ciuitates campeſtres: recordatus eſt dñs abrahe ⁊ miſit lot de medio ſubuerſionis: quando ſubuertit ciuitates in quibus habitabat lot. Et aſcendit lot de ſogor ⁊ habitauit in monte ⁊ due filie eius cum eo: quia timuit habitare in ſogor: ⁊ habitauit in ſpelunca ipſe ⁊ due filie eius. Et dixit maior minori. Pater noſter ſenex eſt: ⁊ non eſt vir in terra vt ingrediatur ad nos iuxta conſuetudinem vniuerſe terre. Veni potemus patrem noſtrū vino: ⁊ cubemus cum eo ⁊ reſeruabimus de patre noſtro filios. Et potauerunt patrem ſuum vino in nocte illa: ⁊ ingreſſa eſt maior et concubuit cum patre ſuo. Et neſciuit

Pritiua chal.

מטר גפר
הרה אל שרא
שכה הוה
קום קדם צלא
שכה שרא
אתן קרה
תרי יתב רבה
שוב עול שקה
שכב קום בנה
שקה עול רבה

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua heb. Tex. Heb. Geñ. Ca. xx. Trãſla. B. Hiero. Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

Tex. Heb.

Pritiua heb.	Tex. Heb.
היה	ידע בשכבה ובקומה׃ ויהי ייייי
	ממחרת ותאמר הבכירה אל יי
	הצעירה הן שכבתי אמש את ייי
בוא	אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי
	שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע׃ י
	ותשקין גם בלילה ההוא את יי
קום שכב	אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב
	עמו ולא ידע בשכבה ובקמה׃ יי
הרה שנה	ותהרין שתי בנות לוט מאביהן׃
ילד בכר קרא	ותלד הבכירה בן ותקרא שמו י
	מואב הוא אבי מואב עד היום׃ י
צער	והצעירה גם הוא ילדה בן ותקרא
נסע	שמו בן עמי הוא אבי בני עמון י
Cap. xx.	עד היום׃ ויסע משם
	אברהם ארצה הנגב וישב בין י
גור	קדש ובין שור ויגר בגרר׃ ייי
אמר איש	ויאמר אברהם אל שרה אשתו י
שלח	אחתי הוא וישלח אבימלך מלך
לקח בוא	גרר ויקח את שרה׃ ויבא אלהים
חלם	אל אבימלך בחלום הלילה ייייי
מות	ויאמר לו הנך מת על האשה יי
	אשר לקחת והוא בעלת בעל׃ יי
	ואבימלך לא קרב אליה ויאמר י
צדק הרג	אדני הגוי גם צדיק תהרג׃ הלא
	הוא אמר לי אחתי הוא והיא גם
תמם נקה	היא אמרה אחי הוא בתם לבבי י
כפף עשה	ובנקין כפי עשיתי זאת׃ ויאמר י

Trãſla. B. Hiero.

ſenſit: nec qñ accubuit filia: nec qñ ſurrexit. Altera quoqꝫ die dixit maior ad minorẽ. Ecce dormiui heri cum prẽ meo. Demus ei bibere vinũ etiã hac nocte & dormies cũ eo: vt ſaluemus ſemẽ de prẽ nr̃o. Dederuntqꝫ etiã & illa nocte patri ſuo bibere vinũ. Ingreſſaqꝫ minor filia dormiuit cũ eo: & nec quidẽ tũc ſenſit qñ concubuerit: vel qñ illa ſurrexit. Cõceperũt ergo due filie loth d̃ prẽ ſuo. peperitqꝫ maior filiũ: & vocauit nomẽ eius moab. Ipẽ eſt pr̃ moabitarũ vſqꝫ i pñtẽ diẽ. Minor quoqꝫ peperit filiũ: & vocauit nomẽ eius ãmõ. i. filius ppl̃i mei. Ipẽ ẽ pr̃ ãmonitarũ vſqꝫ hodie.

Ca. 20

PRofectꝰ inde abraã in terrã auſtralem habitauit inter cades & ſur: & peregrinatus eſt in geraris. Dixitqꝫ de ſara vxore ſua: ſoror mea eſt. Miſit ergo abimelech rex gerare & tulit eã. Venit autem deus ad abimelech p ſomnium nocte & ait illi. En morieris propter mulierem: quã tuliſti. Habet enĩ virum. Abimelech vero nõ tetigerat eam. & ait. Dñe nũ gẽtẽ ignorãtẽ & iuſtã iterficies? Nõne ipſe dixit mihi ſoror mea eſt: & ipſa ait: frater meus eſt. In ſimplicitate cordis mei & mũdicia manuũ mearũ feci hoc. Dixitqꝫ

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

ſciuit cũ dormiret ipſe et cũ reſurgeret. factũ ẽ ãt i
ἤδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸν καὶ ἀναστῆναι. ἐγένετο δὲ ἐν
craſtinũ: et dixit ſenioꝛ ad iunio
τῇ ἐπαύριον, καὶ εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέ
rẽ. ecce dormiui heri cũ patre nr̃o. potemꝰ
ραν. ἰδοὺ ἐκοιμήθην χθὲς μετὰ τοῦ πρς ἡμῶν. ποτίσω
eũ vino ꝛ in nocte hac: ꝛ ingreſſa
μεν αὐτὸν οἶνον καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, καὶ εἰσελθοῦσα
dormi cũ eo: ꝛ ſuſcitemus ex patre nr̃o
κοιμήθητι μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πρς ἡμῶν
ſemen. potauerũt ãt in nocte illa patrẽ ſu-
σπέρμα. ἐπότισαν δὲ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν πρα αὐ-
um vino. ꝛ ingreſſa iunioꝛ: dormiuit cũ
τῶν οἶνον. καὶ εἰσελθοῦσα ἡ νεωτέρα, ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ
patre ſuo. ꝛ nõ ſciuit cũ dormiret ipſe et re-
πρς αὐτῆς. καὶ οὐκ ᾔδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὸν καὶ ἀνα
ſurgeret. ꝛ cõceperũt ex patre ſuo due fi
στῆναι. καὶ συνέλαβον ἐκ τοῦ πρς αὐτῶν αἱ δύο θυγατέ
lie lot. et peperit ſenioꝛ filiũ: et vocauit
ρες λώτ. καὶ ἔτεκεν ἡ πρεσβυτέρα υἱόν, καὶ ἐκάλεσε
nomẽ eiꝰ moab: dicens de patre meo: hic
τὸ ὄνομα αὐτοῦ μωάβ, λέγουσα ἐκ τοῦ πρς μου, οὗτος
pr̃ moabitarũ vſqꝫ i hodiernũ diẽ. peperit ãt ꝛ
πατὴρ μωαβιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ἔτεκεν δὲ καὶ ἡ
iunioꝛ filiũ: et vocauit nomẽ eiꝰ ammõ. filiꝰ ge
νεωτέρα υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀμμόν. υἱὸς γέ
neris mei. hic pater ãmonitarũ vſqꝫ i hodiernũ diez
νους μου. οὗτος πατὴρ ἀμμονιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας

Ca. 20 A

ET mouit abꝛaam illinc ad auſtrũ. ꝛ habi
καὶ ἐκίνησεν ἀβραὰμ ἐκεῖθεν πρὸς λίβα. καὶ ᾤκη
tauit inter cades: et inter ſur. et habita-
σεν ἀναμέσον κάδης, καὶ ἀναμέσον σούρ. καὶ παρῴκη
uit in geraris. dixit ãt abꝛaam de ſarra vxo
σεν ἐν γεράροις. εἶπε δὲ ἀβραὰμ περὶ σάρρας τῆς γυ
re ſua: qꝛ ſoroꝛ mea eſt. timuit enĩ dicere:
ναικὸς αὐτοῦ, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν,
qꝛ vxoꝛ mea eſt. ne forte interficerent illũ vi-
ὅτι γυνή μου ἐστί. μήποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄν
ri ciuitatis ppꝛ illã. miſit ãt abimelech
δρες τῆς πόλεως δι᾽ αὐτήν. ἀπέστειλε δὲ ἀβιμέλεχ βα
rex gerarũ: ꝛ accepit ſarrã. ꝛ igreſſus ẽ
σιλεὺς γεράρων, καὶ ἔλαβε τὴν σάρραν. καὶ εἰσῆλθεν ὁ
deꝰ ad abimelech nocte. et dixit. ecce moꝛie
θεὸς πρὸς ἀβιμέλεχ τὴν νύκτα, καὶ εἶπεν. ἰδοὺ ἀποθνή
ris tu pꝛo vxoꝛe: quã accepiſti. hec ãt eſt cohabitãs
σκεις σὺ περὶ τῆς γυναικός, ἧς ἔλαβες. αὕτη δέ ἐστι συνῳκηκυῖ
viro. abimelech ãt nõ tetigit eam. et dixit. dñe gẽtez
α ἀνδρί. ἀβιμέλεχ δὲ οὐχ ἥψατο αὐτῆς. καὶ εἶπε. κε ἔθνος
ignoꝛantẽ ꝛ iuſtã nõ interficies. nõ ipſe mihi dixit ſo-
ἀγνοοῦν καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς. οὐκ αὐτός μοι εἶπεν ἀδελ
roꝛ mea eſt: et ipſa mihi dixit frater meꝰ eſt: in puro
φή μου ἐστίν; καὶ αὐτή μοι εἶπεν ἀδελφός μου ἐστίν; ἐν καθαρᾷ
coꝛde et iuſticia manuũ feci hoc. dixit aũt
καρδίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ χειρῶν ἐποίησα τοῦτο. εἶπε δὲ ὁ

Tranſla. Chal.

ידע במשכבה ובמקמה׃ והוה ביומא דבתרוהי ואמרת רבתא לזעירתא הא שכבית
רמשא עם אבא נשקיניה חמרא אף בליליא ועולי שכובי עמיה ונקיים מאבונא
בנין׃ ואשקיאן אף בליליא ההוא ית אבוהן חמרא וקמת זעירתא ושכבת עמיה
ולא ידע במשכבה ובמקמה׃ ועדיאן תרתין בנת לוט מאבוהין׃ וילדת רבתא בר
וקרת שמיה מואב הוא אבוהון דמואבאי עד יומא דין׃ וזעירתא אף היא ילידת בר

Ca. xx.

וקרת שמיה בר עמי הוא אבוהון דבני עמון עד יומא דין׃
ונטל מתמן אברהם לארעא דדרומא ויתיב בין רקם ובין חגרא ואיתותב בגרר׃
ואמר אברהם על שרה אתתיה אחתי היא ושלח אבימלך מלכא דגרר ודבר ית יי
שרה׃ ואתא מימר מן קדם יי לות אבימלך בחיזוא דליליא ואמר ליה הא את יי
מאית על עיסק אתתא דנסיבת והיא אתת גבר׃ ואבימלך לא קריב לותה ואמר
יי העם אף זכאי תקטול׃ הלא הוא אמר לי אחתי היא והיא אף היא אמרת אחי
הוא בקשיטות לבי ובזכאות ידי עבדית דא׃ ואמר ייייייייייה יייייייייי

Pritiua chal.

שכב קום
שכה קום בנה
שמה קום
קום עדה רבה
קרא
יתב
אנת
אמר חזא
מות אנת
זכה קטל
קשט זכה

Interp. chal.

quando cubuit nec qñ ſurrexit. Et factum eſt in die ſequẽti: et dixit maioꝛ minoꝛi. Ecce ɔcubui heri cũ patre meo. Potemus euz vino etiam in hac nocte: ꝛ ingredere cuba cum eo: vt reſeruemus de patre noſtro filios. Et potauerũt etiã in nocte illa patrẽ ſuũ vino et ſurrexit minoꝛ ꝛ concubuit cuz eo. Et neſciuit quãdo cubuit nec quãdo ſurrexit. Et conceperunt due filie lot de patre ſuo. Et peperit maioꝛ filiũ: ꝛ vocauit nomen eius moab: ipſe eſt pater moabitaruz vſqꝫ in diem hanc. Et minoꝛ etiam ipſa peperit filium ꝛ vocauit nomen eius filium populi mei: ipſe eſt pater filioꝛum amon vſqꝫ in diem hanc. Ca. 20.

ET pꝛofectus eſt inde abꝛaham in terram auſtralem ꝛ habitauit inter recam ꝛ agara: ꝛ peregrinatus eſt in gerar. Et dixit abꝛahã de ſara vxoꝛe ſua: ſoꝛoꝛ mea eſt. Et miſit abimelech rex gerar: ꝛ tulit ſaram. Et venit verbum a facie dei ad abimelech in viſione noctis: ꝛ ait illi. En tu moꝛieris pꝛopter mulierem quam tuliſti: eſt enim vxoꝛ viri. Et abimelech non acceſſit ad eam. Et ait. Domine nunquid gentẽ etiam iuſtam interficies? Nonne ipſe dixit mihi ſoꝛoꝛ mea eſt: et ipſa quoqꝫ ait frater meus eſt? In rectitudine coꝛdis mei: ꝛ in munditia manuum mearum feci hoc. Et ait

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

B illi deus p̃ ſomniũ. et ego cognoui: ꝙ in pu
αὐτῷ ὁ θεὸς καθ᾽ ὕπνον. κἀγὼ ἔγνων, ὅτι ἐν καθα-
ro corde feciſti hoc: ⁊ peperci tibi
ρᾷ καρδίᾳ ἐποίησας τοῦτο, καὶ ἐφεισάμην σου
ne peccares in me. ꝓpt̃ hoc nõ di-
τοῦ μὴ ἁμαρτῆσαι εἰς ἐμέ. ἕνεκα τούτου οὐκ ἀ-
miſi te tangere illã. nunc ãt redde
φῆκά σε τοῦ ἅψασθαι αὐτῆς. νῦν δὲ ἀπόδος
mulierẽ homini. q2 propheta eſt: et
τὴν γυναῖκα τῷ ἀνθρώπῳ. ὅτι προφήτης ἐστί, καὶ
orabit pro te: et viues. ſi ãt nõ red-
προσεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσεις. εἰ δὲ μὴ ἀπο
diderisːſcito qd̃ morieris tu et oĩa tua.
δῷς, γνῶθι ὅτι ἀποθανῇ σὺ καὶ πάντα τὰ σά.
et manicauit abimelech diluculo: et vocauit
καὶ ὤρθρισεν ἀβιμέλεχ τοπρωΐ, καὶ ἐκάλεσε
oẽs ſeruos ſuos. et locutus ẽ ſecũ
πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ. καὶ ἐλάλησε κα-
dũ oĩa verba hec in aures eorũ.
τὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.
timuerũt ãt oẽs viri valde. et vo
ἐφοβήθησαν δὲ πάντες οἱ ἄνδρες σφόδρα. καὶ ἐ-
cauit abimelech abraam. et dixit ei:
κάλεσεν ἀβιμέλεχ τὸν ἀβραάμ. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
C q̃d hoc feciſti mihi: nũquid peccaui in te:
τί τοῦτο ἐποίησάς μοι, μή τι ἥμαρτον εἰς σέ,
q2 feciſti ſup̃ me et ſup̃ regnũ
ὅτι ἐπῄνεγκας ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν
meũ peccatũ grande. opus qd̃ null9 fe
μου ἁμαρτίαν μεγάλην. ἔργον ὃ οὐδεὶς πεποίη-
cit: feciſti mihi. dixit aũt abimelech
κεν, πεποίηκάς μοι. εἶπε δὲ ἀβιμέλεχ τῷ
abraam: q̃d videns feciſti hoc? dixit ãt
ἀβραάμ, τί ἐνιδὼν ἐποίησας τοῦτο; εἶπε δὲ
abraam. dixi eñ: forſitan nõ eſt cult9 dei in
ἀβραάμ. εἶπα γάρ, ἄρα οὐκ ἔστι θεοσέβεια ἐν
loco iſto. me ꝗ interficiẽt pro-
τῷ τόπῳ τούτῳ. ἐμέ τε ἀποκτενοῦσιν ἕνε-
pter vxorẽ meã. et eñ vere ſoror
κεν τῆς γυναικός μου. καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφή
mea eſt ex patre ſed nõ ex matre: fa
μού ἐστιν ἐκ πατρός, ἀλλ᾽ οὐκ ἐκ μητρός, ἐ-
cta eſt ãt mihi in vxorẽ. factũ ẽ ãt quãdo
ſ.12.a. ἐγενήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα. ἐγένετο δὲ ἡνίκα
eduxit me deus de domo patris
ἐξήγαγέ με ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός
mei. et dixi ei: hanc iuſtici
μου. καὶ εἶπα αὐτῇ, ταύτην τὴν δικαιοσύ-
am facies in me in oẽm locũ: quo
νην ποιήσεις εἰς ἐμὲ εἰς πάντα τόπον, οὗ
cũꝗ ingreſſi fuerim9 illuc. dic
ἂν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ. εἶπον

Tranſla. B. Hiero.

ad eum deus. Et ego ſcio ꝙ ſimplici corde feceris: & ideo cuſtodiui te: ne peccares ĩ me: & nõ dimiſi vt tangeres eam. Nunc ergo redde viro ſuo vxorem: & orabit pro te: quia propheta eſt: & viues. Si aũt nolueris reddere: ſcito ꝙ morte morieris tu & omnia que tua ſunt. Statiꝗ de nocte cõſurgẽs abimelech vocauit omnes ſeruos ſuos: & locutus eſt vniuerſa verba hec in auribus eorum. Timueruntꝗ oẽs viri valde. Vocauit autem abimelech ẽt abraã & dixit ei. quid feciſti nobis: quid peccauimus in te: quia induxiſti ſup̃ me & ſup̃ regnũ meũ peccatum grande? que non debuiſti facere: feciſti nobis. rurſuſꝗ expoſtulans ait. quid vidiſti vt hoc faceres. Reſpõdit abraã. Cogitaui mecũ dicens. Forſitan nõ eſt timor dei in loco iſto: & interficient me propter vxorẽ meã. Alias ãt & vere ſoror mea eſt filia p̃ris mei: & nõ filia matris mee: & duxi eam in vxorem. Poſtꝗ aũt eduxit me de9 de domo p̃ris mei: dixi ad eam. Hanc miſericordiã facies mecum. In omni loco ad quẽ ingrediemur dices ꝙ

Ter. Heb. Geñ. Ca. xx.

אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אָנֹכִי
יָדַעְתִּי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ
זֹּאת וָאֶחְשֹׂךְ גַּם אָנֹכִי אֹתְךָ
מֵחֲטוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ
אֵלֶיהָ: וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ
כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ
וֶחְיֵה וְאִם אֵינְךָ מֵשִׁיב דַּע כִּי
מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ:
וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָא
לְכָל עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם
וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וַיִּקְרָא
אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה
עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמֶה חָטָאתִי לָךְ כִּי
הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה
גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא יֵעָשׂוּ
עָשִׂיתָ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל
אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי
אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים
בַּמָּקוֹם הַזֶּה וַהֲרָגוּנִי עַל דְּבַר
אִשְׁתִּי: וְגַם אָמְנָה אֲחֹתִי בַת אָבִי
הִוא אַךְ לֹא בַת אִמִּי וַתְּהִי לִי
לְאִשָּׁה: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי
אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וָאֹמַר לָהּ זֶה
חַסְדֵּךְ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֶל כָּל
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבוֹא שָׁמָּה אִמְרִי

Priſtiua. heb.

חשך
חטא נתן
שוב איש
נבא פלל
ידע
שכם קרא
דבר
ירא
עשה
בוא מלך
עשה
ראה
קום
היה
איש תעה
עשה
בוא

Tranſla. Chal.

ליה ייי בחלמא אף קדמי גלי ארי בקשיטות ליבך עבדת דא ומנעית אף אנא יתך
מלמחטי קדמי על כן לא שבקיתיך למקרב לותה: וכען אתיב איתת גברא ארי
נביאה הוא ויצלי עלך ותיחי ואם ליתך מתיב דע ארי מימת תמות את וכל דילך:
ואקדים אבימלך בצפרא וקרא לכל עבדוהי ומליל ית כל פתגמיא האילין
קדמיהון ודחילו גובריא לחדא: וקרא אבימלך לאברהם ואמר ליה מה עבדת לנא
ומה חבית לך ארי איתיתא עלי ועל מלכותי חובא רבה עובדין דלא כשרין
לאתעבדא עבדת עמי: ואמר אבימלך לאברהם מה חזית ארי עבדת ית פתגמא
הדין: ואמר אברהם ארי אמרית לחוד לית דחלא דייי באתרא הדין ויקטלונני על
עיסק אתתי: וברם בקושטא אחת בת אבא היא ברם לא בת אמי והות לי לאיתו:
והוה כד טעו עממיא בתר עובדי ידיהון יתי קריב ייי לדחלתיה מבית אבא ואמרית
לה הדין טיבותיך דתעבדי עמי לכל אתרא דניעול לתמן אמרי

Interp̃. chal.

illi de9 p̃ ſomniũ. Manifeſtũ ẽ etiã corã me qd̃ in rectitudine cordis tui feciſti hoc: ⁊ p̃hibui quoꝗ ego te ne peccares corã me. ꝓpterea nõ dimiſi te vt accederes ad eam. Et nũc redde vxorẽ viro: q2 ꝓpheta eſt: ⁊ orabit pro te ⁊ viues: ⁊ ſi nolueris reddere: ſcito ꝙ morte morieris tu ⁊ oĩa que tua ſunt. Et ſurrexit abimelech mane ⁊ vocauit oẽs ſeruos ſuos: ⁊ locut9 eſt vniuerſa verba hec corã eis: ⁊ timuerũt viri valde. Et vocauit abimelech abraham. et dixit ei. Quid feciſti nobis ⁊ q̃d peccaui tibi: q2 induxiſti ſup̃ me: ⁊ ſup̃ regnũ meũ peccatũ grande. opera que non erant digna fieri: feciſti mecum. Et ait abimelech ad abraham. Quid vidiſti quod feciſti rem hanc. Dixitꝗ abraham. Quia dixi forte non eſt timor dei in loco iſto: ⁊ interficient me propter vxorem meã. Sed ⁊ in veritate ſoror mea eſt filia patris mei: ſed non filia matris mee: et fuit mihi in vxorem. Et factum eſt cum aberraſſent populi poſt opera manuum ſuarum: me applicauit dominus ad timorem ſuũ ex domo patris mei. Et dixi ei. Hec eſt miſericordia tua quam facies mecum: in omni loco in quem ingrediemur: dic

Priſtiua chal.

גלה
חטא קרב תוב
אנת צלא
חיה תוב ידע
מות
קדם
חוב אתא
עבד חזא
קטל אנת
הוה אנתה טעה
טוב עבד עול

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua heb. Ter. Heb. Geñ. Ca. xxi. | Trāſla. B. Hiero. | Trāſla. Gre. lxx. cū interp̃. latina.

Ter. Heb.

לי אחי הוא׃ ויקח אבימלך צאן
ובקר ועבדים ושפחת ויתן
לאברהם וישב לו את שרה
אשתו׃ ויאמר אבימלך הנה
ארצי לפניך בטוב בעיניך שב׃
ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף
לאחיך הנה הוא לך כסות עינים
לכל אשר אתך ואת כל ונכחת׃
ויתפלל אברהם אל האלהים
וירפא אלהים את אבימלך ואת
אשתו ואמהתיו וילדו׃ כי עצר
עצר יהוה בעד כל רחם לבית
אבימלך על דבר שרה אשת
אברהם׃

Cap. xxi.

ויהוה פקד את
שרה כאשר אמר ויעש יהוה
לשרה כאשר דבר׃ ותהר ותלד
שרה לאברהם בן לזקניו למועד
אשר דבר אתו אלהים׃ ויקרא
אברהם את שם בנו הנולד לו
אשר ילדה לו שרה יצחק׃ וימל
אברהם את יצחק בנו בן שמנת
ימים כאשר צוה אתו אלהים׃
ואברהם בן מאת שנה בהולד לו
את יצחק בנו׃ ותאמר שרה צחק
עשה לי אלהים כל השמע
יצחק לי׃ ותאמר מי מלל
לאברהם היניקה בנים שרה כי

Pritiua heb.: לקח · נתן · שוב · איש · קנה ישב · נתן · כסה · יכח · פלל · רפא · עשה · הרה ילד · יעד · קרא · נמל · יום · מאה ילד · אמר · צחק · ינק

Trāſla. B. Hiero.

frater tuus ſim. Tulit igitur abimelech oues & boues & ſeruos & ancillas: & dedit abraam. Redditq; illi ſaram vxorem ſuam: & ait. Terra corā vobis ē: vbi cūq; tibi placuerit hīta. Sare āt dixit. Ecce mille argenteos dedi fratri tuo: hoc erit tibi in velamen oculorum ad oēs qui tecū ſūt: & quocūq; prexeris: memēto te dep̄hēſā. Orā te āt abraam: ſanauit deus abimelech & vxorē ācillaſq; eius: & peperūt. Cōcluſerat enim dominus omnem vuluam domus abimelech propter ſaram vxorem abrae.

Ca. 21.

Viſitauit autem dn̄s ſarā ſicut promiſerat: & impleuit que locutus eſt. Concepitq; & peperit filium in ſenectute ſua: tempore quo predixerat ei deus. Vocauitq; abraam nomen filii ſui quem genuit ei ſara iſaac: & circūcidit eum octauo die: ſicut p̄ceperat ei deus: cum eſſet cētū annorū. Hac quippe etate p̄ris natus eſt iſaac. Dixitq; ſara. Riſum fecit mihi deus: & quicunq; audierit corridebit mihi. rurſūq; ait. Quis auditurus crederet abraā: q̄ ſara lactaret filium: quem

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̃. latina.

me: q: frater meꝰ ē. accepit aūt abimelech
ἐμέ, ὅτι ἀδελφός μου ἐστίν. ἔλαβε δὲ ἀβιμέλεχ
mille didrachmas ꝛ oues ꝛ vitulos et
χίλια δίδραχμα καὶ πρόβατα καὶ μόσχους καὶ
ſeruos et ancillas: et dedit abraam.
παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ ἔδωκε τῷ ἀβραάμ.
et reddidit illi ſarrā vxorē ſuam.
καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.
et dixit abimelech abraam: ecce t̃ra mea
καὶ εἶπεν ἀβιμέλεχ τῷ ἀβραάμ, ἰδοὺ ἡ γῆ μου
coram te. vbicūq; tibi placuerit habita. et
ἐναντίον σου. οὗ ἐάν σοι ἀρέσκῃ κατοίκει. καὶ τῇ
ſarre dixit: ecce dedi fratri tuo mil
σάρρᾳ εἶπεν, ἰδοὺ δέδωκα τῷ ἀδελφῷ σου χί-
le didrachmas. hec tibi erunt in preciū
λια δίδραχμα. ταῦτά σοι ἔσται εἰς τιμὴν τοῦ
faciei tue: ꝛ oībus q̄ tecū et
προσώπου σου, καὶ πάσαις ταῖς μετὰ σοῦ. καὶ
oīa vere loq̄re. orauit āt abraam ad
πάντα ἀλήθευσον. προσηύξατο δὲ ἀβραὰμ πρὸς
deū. et ſanauit deus abimelech et vxo
τὸν θεόν. καὶ ἰάσατο ὁ θεὸς τὸν ἀβιμέλεχ καὶ τὴν γυ-
rem ſuā ꝛ oēs ancillas eius:
ναῖκα αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς παιδίσκας αὐτοῦ,
et oīa iumēta eorū. et pepererūt q: con
καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ ἔτεκον. ὅτι συ-
cludens cōcluſit deꝰ deforis oēs vuluā
γκλείων συνέκλεισεν ὁ θεὸς ἔξωθεν πᾶσαν μήτραν
in domo abimelech: propter ſarrā vxo
ἐν τῷ οἴκῳ ἀβιμέλεχ, ἕνεκεν σάρρας τῆς γυναι-
rem abraam.
κὸς ἀβραάμ.

Ca. 21.

Et dn̄s viſitauit ſarrā: ſicut dixit et
Καὶ κς̄ ἐπεσκέψατο τὴν σάρραν, καθὰ εἶπε καὶ
fecit dn̄s ſarre ſicut locutꝰ ē. et cōcipiēs
ἐποίησε κς̄ τὴν σάρραν καθὰ ἐλάλησε. καὶ συλλαβοῦ-
pepit abraam filiū in ſenectute: ī tempꝰ
σα, ἔτεκε τῷ ἀβραὰμ υἱὸν εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὸν καιρὸν
ſicut locutꝰ ē ei dn̄s: ꝛ vocauit nomē
καθὰ ἐλάλησεν αὐτῷ κς̄. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ
filij ſui q̄ fuit illi: quē pepit illi ſar-
υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου αὐτῷ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ σάρ-
ra: iſaac. circuncidit āt abraam iſaac die
ρα, ἰσαάκ. περιέτεμε δὲ ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ τῇ ἡμέ-
octaua. ſicut precepit ei dn̄s. et abra-
ρα τῇ ὀγδόῃ. καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος. καὶ ἀβρα-
am erat ānorū centū: qn̄ natꝰ ē ei iſaac fi-
ὰμ ἦν ἐτῶν ἑκατόν, ἡνίκα γέγονεν αὐτῷ ἰσαὰκ ὁ υἱ-
lius eius. dixit āt ſarra: riſū mihi fecit domi
ὸς αὐτοῦ. εἶπε δὲ σάρρα, γέλωτά μοι ἐποίησε κύρι-
nꝰ. q̄ cuī audiuerit cōgaudebit mihi et dixit: q̄s an
ος. ὃς γὰρ ἂν ἀκούσῃ συγχαρεῖταί μοι. καὶ εἶπε, τίς ἀ-
nūciabit abraam: q̄ꝺ lactat puerū ſarra: q:
ναγγελεῖ τῷ ἀβραάμ, ὅτι θηλάζει παιδίον σάρρα, ὅτι

Margin: D · A · 1. Re. d. · Heb. 11 c. · Mat. 1 a. · Joſue. 24. a.

Pritiua chal. · Interp̃. chal.

de me frater meus eſt. Et tulit abimelech oues ꝛ boues ꝛ ſeruos ꝛ ancillas ꝛ dedit abrahe: ꝛ reddidit ei ſaram vxorem ſuam. Dixitq; abimelech. Ecce terra mea coram te eſt: vbicumq; placuerit oculis tuis habita. Sare autem dixit. Ecce dedi mille ſiclos argenti fratri tuo. Ecce illud eſt tibi velamen honoris: pro eo q̄ miſerim tollere te: ꝛ viderim te ꝛ omnia que tecum ſunt: ꝛ ſuper omnia que dixiſti: eſtoq; rep̄ehenſa. Et orauit abraham coram deo: ꝛ ſanauit deus abimelech ꝛ vxorem eius ancillaſq; eius et refrigerati ſunt. Qm̄ concludens concluſerat dn̄s oēm aperturā vulue domus abimelech propter ſarā vxorē abrahā.

Ecordatuſq; eſt dn̄s ſare ſicut dixerat: Ca. 21. Et fecit dn̄s ſare ſicut locutus eſt: ꝛ cōcepit ꝛ peperit ſara abrahe filiū in ſenectute ſua in tēpore quo locutus fuerat ei deus. Vocauitq; abraham nomen filij ſui qui natus eſt ei: quem peperit ei ſara iſaac. Et circumcidit abraham iſaa: filium ſuum: filium octo dierum: ſicut precepit ei deus. Abraham autem erat filius centum annorū quando natus eſt ei iſaac filius ſuus. Et dixit ſara. Gaudium mihi fecit deus: omnis qui audierit congratulabitur mihi. Et dixit. Fidelis eſt qui dixit abrahe: ꝛ impleuit q̄ꝺ lactaret filios ſara: quia

Pritiua chal.: תוב · יהב · חזא יבח צלא · אסא אנת רוח · אחד ילד כמו · עדה ילד · שוב · שנה · שמע חדה אמן · קום ינק בנה

Trāſla. Chal.

לי אחי הוא׃ ונסיב אבימלך ען ותורין ועבדין ואמהן ויהב לאברהם ואתיב ליה
ית שרה אתתיה׃ ואמר אבימלך הא ארעי קדמך בדשפיר בעינך תיב׃ ולשרה אמר
הא יהבית אלף סלעין דכסף לאחיך הא הוא ליך כסות דיקר חלף דשלחית דברתיך
וחזית יתיך וית כל דעמך ועל כל מה דאמרת ואתוכחת׃ וצלי אברהם קדם יי
ואסי יי ית אבימלך וית איתתיה ואמהתיה ואתרוחו׃ ארי מיחד אחד יי באפי
כל פתח ולדא לבית אבימלך על עיסק שרה איתת אברהם׃

Ca. xxi.

ויי דכיר ית שרה כמא דאמר ועבד יי לשרה כמא דמליל׃ ואעדיאת וילידת שרה
לאברהם בר לסבתוהי לזמן דמליל יתיה יי׃ וקרא אברהם ית שום בריה דאתיליד
ליה דילידת ליה שרה יצחק׃ וגזר אברהם ית יצחק בריה בר תמניא יומין כמא
דפקיד יתיה יי׃ ואברהם בר מאה שנין כד אתיליד ליה ית יצחק בריה׃ ואמרת
שרה חדוה עבד לי יי כל דישמע יחדי לי׃ ואמרת מהימן דאמר לאברהם וקיים
דתוניק בנין שרה ארי

Trãsla.Gre.lxx.cũ interp.latina.

pepi filiũ in ſenectute mea. ⁊ creuit puer:
ἔτεκον υἱὸν ἐν τῷ γήρᾳ μου. καὶ ηὐξήθη τὸ παιδίον,
et ablactat⁹ ẽ. et fecit abraam cõuiuiũ
καὶ ἀπεγαλακτίσθη. καὶ ἐποίησεν ἀβραὰμ δοχὴν
D magnũ: q̃ die ablactat⁹ ẽ iſaac fili⁹ eius.
μεγάλην, ᾗ ἡμέρᾳ ἀπεγαλακτίσθη ἰσαὰκ ὁ υἱὸς αὐτοῦ.
videns ãt ſarra filiũ agar egyptie: qui
ἰδοῦσα δὲ σάρρα τὸν υἱὸν ἄγαρ τῆς αἰγυπτίας, ὃς
fuit abraam: ludẽtẽ cum iſaac
ἐγένετο τῷ ἀβραάμ, παίζοντα μετὰ ἰσαὰκ τοῦ
filio ſuo. ⁊ dixit abraam: eijce ancil
υἱοῦ αὐτῆς, καὶ εἶπε τῷ ἀβραάμ, ἔκβαλε τὴν παι
lam et filiũ eius. nõ enĩ hereditabit
B δίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ
filius ancille cum filio meo iſaac. du=
υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ μου ἰσαάκ. σκλη
rũ ãt apparuit verbũ valde coram abraam
ρὸν δὲ ἐφάνη τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐναντίον ἀβραὰμ
de filio ſuo iſmael. dixit ãt deus
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰσμαήλ. εἶπε δὲ ὁ θεὸς τῷ
abraam. ne durũ ſit coram te de
ἀβραάμ. μὴ σκληρὸν ἔστω ἐναντίον σου περὶ τοῦ
puero ⁊ de ancilla. oĩa q̃cũq; di
Roma. 9.b. παιδίου καὶ περὶ τῆς παιδίσκης. πάντα ὅσα ἂν
xerit tibi ſarra: audi vocẽ eius. q: in
εἴπῃ σοι σάρρα, ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῆς. ὅτι ἐν
iſaac vocabit tibi ſemen. et filiũ ãt
ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. καὶ τὸν υἱὸν δὲ τῆς
ancille in gẽtẽ magnã faciã eũ q: ſe=
παιδίσκης εἰς ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτὸν ὅτι σπέρ
men tuũ ẽ. ſurrexit ãt abraã mane: ⁊ acce=
μα σόν ἐστιν. ἀνέστη δὲ ἀβραὰμ τοπρωΐ, καὶ ἔλα=
pit panes et vtrẽ aque: et dedit agar. et
βεν ἄρτους καὶ ἀσκὸν ὕδατος, καὶ ἔδωκε τῇ ἄγαρ. καὶ
imposuit puerũ ſup humeros ei⁹: et dimi
ἐπέθηκε τὸ παιδίον ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς, καὶ ἀπέστει
ſit eam. abiens ãt errabat per deſer
λεν αὐτήν, ἀπελθοῦσα δὲ ἐπλανᾶτο κατὰ τὴν ἔρη
tũ. iuxta puteũ iuramẽti. defecit ãt aqua
μον. κατὰ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου. ἐξέλιπε δὲ τὸ ὕδωρ
vtris. et proiecit puerũ ſubter vnã a
τοῦ ἀσκοῦ. καὶ ἔρριψε τὸ παιδίον ὑποκάτω μιᾶς ἐ
bietẽ. ⁊ abiens ſedit e regione eius
λάτης. καὶ ἀπελθοῦσα ἐκάθητο ἀπέναντι αὐτοῦ
de longe. q̃ſi arcus iactũ. dixit enĩ nõ videbo mor
μακρόθεν, ὡσεὶ τόξου βολήν. εἶπε γὰρ οὐ μὴ ἴδω τὸν θά
tem filij mei. et ſedit contra. cla=
νατον τοῦ παιδίου μου. καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντι. ἀνα
C mans ãt puer fleuit. exaudiuit ãt deus
βοήσαν δὲ τὸ παιδίον ἔκλαυσεν. ἐπήκουσε δὲ ὁ θεὸς
puerũ de loco vbi erat. ⁊ vocauit ange=
τοῦ παιδίου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν. καὶ ἐκάλεσεν ἄγγε
lus dñi agar de celo: et dixit ei.
λος κυρίου τὴν ἄγαρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ.

Trãsla.B.Hiero.

peperit ei iã ſeni. Creuit igitur puer: & ablactatus eſt. Fecitq; abraã grãde cõuiuium in die ablactatiõis eius. Cũq; vidiſſet ſara filiũ agar egyptie ludentem cum iſaac filio ſuo: dixit ad abraam. Eiice ancillam hanc & filium eius. Nõ enim erit heres filius ancille cũ filio meo iſaac. Dure accepit hoc abraam pro filio ſuo. Cui dixit deus. Non tibi videatur aſperum ſuper puero & ſup ancilla tua. Oĩa que dixerit tibi ſara: audi vocem eius: quia in iſaac vocabitur tibi ſemen. Sed & filium ancille faciã in gẽte magnã: quia ſemen tuum eſt. Surrexit itaq; abraam mane: & tollens panẽ & vtrem aque impoſuit ſcapule eius: tradiditq; puerũ & dimiſit eã. que cũ abiſſet: errabat in ſolitudie berſabee. Cũq; conſumpta eſſet aq̃ in vtre: abiecit puerũ ſubter vnam arborẽ q̃ ibi erat: & abiit. Seditq; e regione procul quantum poteſt arcus iacere. Dixit enĩ. Nõ videbo morientẽ puerum. & ſedens cõtra: leuauit vocem ſuã & fleuit. Exaudiuit autem deus vocẽ pueri. Vocauitq; angelus dei agar de celo dicens.

Tex.Heb. Geñ. Ca.xxi.

יָלַדְתִּי בֵן לִזְקֻנָיו׃ וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד
וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָדוֹל
בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת יִצְחָק׃ וַתֵּרֶא שָׂרָה
אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה
לְאַבְרָהָם מְצַחֵק׃ וַתֹּאמֶר
לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת
בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה
הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק׃ וַיֵּרַע
הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל
אוֹדֹת בְּנוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל
אַבְרָהָם אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנַּעַר
וְעַל אֲמָתֶךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ
שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק
יִקָּרֵא לְךָ זָרַע׃ וְגַם אֶת בֶּן הָאָמָה
לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ כִּי זַרְעֲךָ הוּא׃
וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לֶחֶם
וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הָגָר שָׂם עַל
שִׁכְמָהּ וְאֶת הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחֶהָ וַתֵּלֶךְ
וַתֵּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע׃ וַיִּכְלוּ
הַמַּיִם מִן הַחֵמֶת וַתַּשְׁלֵךְ אֶת
הַיֶּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם׃ וַתֵּלֶךְ
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד הַרְחֵק כִּמְטַחֲוֵי
קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל אֶרְאֶה בְּמוֹת
הַיָּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד וַתִּשָּׂא אֶת
קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ׃ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת
קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים
אֶל הָגָר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ

Primitiua heb.

גָּדַל נָמַל
עָשָׂה שָׁתָה
רָאָה
אָמַר
יָרַשׁ
רוּעַ
אָמָה
קָרָא
שׂוּם
שָׁכַם לָקַח
נָתַן שׂוּם
שָׁלַח יָלַךְ
תָּעָה דָּבַר כָּלָה
שָׁלַךְ
יָשַׁב רָחַק טָחָה
רָאָה
נָשָׂא
קוֹל בָּכָה שָׁמַע
קָרָא

Transla.Chal.

יְלֵידִית בַּר לְסֵבְתוֹהִי׃ וּרְבָא רַבְיָא וְאִתְחַסִיל וַעֲבַד אַבְרָהָם מִשְׁתְּיָא רַבָּא בְּיוֹמָא
דְּאִתְחַסִיל יָת יִצְחָק׃ וַחֲזָת שָׂרָה יָת בַּר הָגָר מִצְרֵיתָא דִּילֵידַת לְאַבְרָהָם מְחָאִיךְ׃
וַאֲמַרַת לְאַבְרָהָם תָּרֵיךְ יָת אַמְתָא הָדָא וְיָת בְּרַהּ אֲרֵי לָא יֵרַת בַּר אַמְתָא הָדָא עִם
בְּרִי עִם יִצְחָק׃ וּבְאֵשׁ פִּתְגָמָא לַחֲדָא בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל עֵיסַק בְּרֵיהּ׃ וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם
לָא יִבְאֵשׁ בְּעֵינָךְ עַל עוּלֵימָא וְעַל אַמְתָךְ כָּל דְּתֵימַר לָךְ שָׂרָה קַבֵּיל מִינַּהּ אֲרֵי
בְּיִצְחָק יִתְקְרוּן לָךְ בְּנִין׃ וְאַף יָת בַּר אַמְתָא לְעַם אֲשַׁוֵּינֵיהּ אֲרֵי בְרָךְ הוּא׃ וְאַקְדֵּים
אַבְרָהָם בְּצַפְרָא וּנְסֵיב לַחְמָא וְרוּקְבָּא דְמַיָּא וִיהַב לְהָגָר שַׁוִּי עַל כִּתְפַהּ וְיָת רַבְיָא
וְשַׁלְּחַהּ וַאֲזָלַת וּטְעָת בְּמַדְבְּרָא דִּבְאֵר שָׁבַע׃ וּשְׁלִימוּ מַיָּא מִן רוּקְבָּא וּרְמַת יָת רַבְיָא
תְּחוֹת חַד מִן אִילָנַיָּא׃ וַאֲזַלַת וִיתֵיבַת לַהּ מִקֳּבֵיל אַרְחֵיקַת כְּמֵיגַד בְּקַשְׁתָּא אֲרֵי אֲמָרַת
לָא אֶחֱזֵי בְּמוֹתָא דְּרַבְיָא וִיתֵיבַת מִקֳּבֵיל וַאֲרֵימַת יָת קָלַהּ וּבְכַת׃ וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ
קָלֵיהּ דְּרַבְיָא וּקְרָא מַלְאֲכָא דַּייָ לְהָגָר מִן שְׁמַיָּא וַאֲמַר לַהּ

Interp.chal.

peperi filium in ſenectute ſua. Et creuit puer ⁊ ablactatus eſt. Et fecit abraham conuiuiũ magnuz in die quo ablactatus eſt iſaac. Et vidit ſara filiũ agar egyptie quem peperit abrahe ludentez. Et dixit abrahe. Eijce ancillam hanc ⁊ filiũ eius: quia non erit heres filius ancille huius cum filio meo iſaac. Et diſplicuit verbum nimis in oculis abrahe: propter filium ſuũ. Dixitq; de⁹ abrahe. Ne diſpliceat in oculis tuis ſup puero ⁊ ſuper ancilla tua: omnia que dixerit tibi ſara acquieſce illi: quoniam in iſaac vocabuntur tibi filij. Filium quoq; ancille in gentem ponam eum: quia filius tuus eſt. Et ſurrexit abraham mane ⁊ tulit panẽ et lagenã aque: ⁊ dedit ipſi agar: ponens ſup humerũ eius ⁊ puerũ: ⁊ dimiſit eam: et abijt ⁊ errabat in deſerto berſabee. ⁊ cõſumpte ſunt aque de lagena ⁊ proiecit puerum ſubter vnam arborem. Et abijt: ⁊ ſedit e regione: longe quantuz poteſt arcus iacere. quia dixit non videbo mortem pueri. Seditq; e regione: ⁊ leuauit vocem ſuam ⁊ fleuit. et audita eſt coram deo vox pueri. Et vocauit angelus dei agar de celo. Et dixit ei.

Primitiua chal.

שׁוּב רְבָה חֲסַל
שְׁתָה רְבַב חֲזָה
תְּרַךְ אֲמָה
בְּאֵשׁ עֲלַם
אֲמַר קְרָא שְׁוָה
קְדַם רְבַב טְעָה
דְּבַר בּוּר רְמָה
אֲחַד רְחַק חֲזָה
רְבַב רוּם בְּכָה

© Biblioteca Nacional de España

מה לך הגר אל תיראי כי שמע — ירא
אלהים אל קול הנער באשר
הוא שם׃ קומי שאי את הנער — נשא
והחזיקי את ידך בו כי לגוי גדול — חזק גדל
אשימנו׃ ויפקח אלהים את — שום פקח
עיניה ותרא באר מים ותלך — ראה ילך
ותמלא את החמת מים ותשק את — מלא שקה
הנער׃ ויהי אלהים את הנער — היה
ויגדל וישב במדבר ויהי רבה — גדל דבר
קשת׃ וישב במדבר פארן ותקח — לקח
לו אמו אשה מארץ מצרים׃ ויהי — איש
בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל — אמר
שר צבאו אל אברהם לאמר — שור
אלהים עמך בכל אשר אתה
עשה׃ ועתה השבעה לי באלהים — שבע
הנה אם תשקר לי ולניני — שקר
ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך — עשה
תעשה עמדי ועם הארץ אשר
גרתה בה׃ ויאמר אברהם אנכי — גור
אשבע׃ והוכח אברהם את — יכח
אבימלך על אדות באר המים — אוד
אשר גזלו עבדי אבימלך׃ ויאמר
אבימלך לא ידעתי מי עשה את
הדבר הזה וגם אתה לא הגדת לי — נגד
וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום׃
ויקח אברהם צאן ובקר ויתן — לקח נתן
לאבימלך ויכרתו שניהם ברית׃ — כרת שנה ברית

Quid agis agar? Noli timere. Exaudiuit eī deus vocē pueri: de loco in quo eſt. Surge & tolle puerum: & tene manum illius: quia in gētem magnā faciam eum. Aperuitq; oculos eius deus. Que vidēs puteū aque: abiit & īpleuit vtrem: deditq; puero bibere: & fuit cum eo. qui creuit & moratus ē in ſolitudine: factuſq; ē iuuenis ſagittarius. hītauitq; in deſerto pharā: & accepit illi mr̄ ſua vxorē de terra egypti. Eodē tpe dixit abimelech & phicol princeps exercitus eiuſ ad abraam. Deus tecum eſt in vniuerſis que agis. Iura ergo per deum ne noceas mihi & poſteris meis ſtirpiq; mee: ſed iuxta miam quam feci tibi: facies mihi & terre ī qua verſatus es aduena. Dixitq; abraā: ego iurabo. Et increpauit abimelech propter puteum aque: quē vi abſtulerāt ſerui eius. Reſponditq; abimelech. Neſciui quis fecerit hanc rē. Sed & tu nō indicaſti mihi: & ego non audiui preter hodie. tulit itaq; abraā oues & boues: & dedit abimelech. Percuſſeruntq; ambo fedus.

q̄d eſt agar. ne timeas. exaudiuit eni deꝰ
τί ἐστιν ἄγαρ. μὴ φοβοῦ. ἐπακήκοε γὰρ ὁ θεὸς τῆς
vocem pueri de loco vbi eſt. ſurge accipe puerū. et tene manū
φωνῆς τοῦ παιδίου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἐστιν. ἀνάστηθι λάβε τὸ παιδίον. καὶ κράτησον τῆς χειρὸς
eius. in eni gentē magnā faciā eū. et aperuit deus oculos eius. ⁊ vidit puteū aque viue. et abiit et impleuit vtrē.
αὐτοῦ. εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτό. καὶ ἀνέῳξεν ὁ θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς. καὶ εἶδε φρέαρ ὕδατος ζῶντος. καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔπλησε τὸν ἀσκόν.
et potauit puerū ſuū. ⁊ fuit deus cū puero. ⁊ creuit: ⁊ habitauit in deſerto.; factꝰ ē āt ſagittariꝰ. ⁊ habitauit in deſerto pharan. et accepit illi mater eius vxorē de egipto. et factū ē
καὶ ἐπότισε τὸ παιδίον αὐτῆς. καὶ ἦν ὁ θεὸς μετὰ τοῦ παιδίου. καὶ ηὐξήθη, καὶ κατῴκησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἐγένετο δὲ τοξότης. καὶ κατῴκησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ φαράν. καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ γυναῖκα ἐκ τῆς αἰγύπτου. καὶ ἐγένετο
in tēpoꝛe illo. et dixit abimelech ⁊ hochozad pronubus eius: ⁊ phichol princeps excercitꝰ eius ad abꝛaam: dicens: deus tecū in oībus q̄cūq; feceris: nūc ergo iura mihi deū ne noceas mihi: neq; ſemini meo: neq; nomini meo. ſed ſcd̄m iuſticiam quā feci tecū: facies mecum: — Infra. 26.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. καὶ εἶπεν ἀβιμέλεχ καὶ ὀχοζὰδ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ, καὶ φιχὼλ ὁ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως αὐτοῦ πρὸς ἀβραάμ, λέγων, ὁ θεὸς μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ποιῇς, νῦν οὖν ὤμοσόν μοι τὸν θεὸν μὴ ἀδικήσειν με, μηδὲ τὸ σπέρμα μου, μηδὲ τὸ ὄνομά μου. ἀλλὰ κατὰ τὴν δικαιοσύνην ἣν ἐποίησα μετὰ σοῦ, ποιήσεις μετ᾽ ἐμοῦ,
et terre q̄ habitaſti in ea. et dixit abraam: ego iuro. et increpauit abraā abimelech ꝓ puteis aque: quos abſtulerāt ſerui abimelech. et dixit ei: nō ſciui q̄s fecit verbū hoc. neq; tu mihi annūciaſti: neq; ego audiui: niſi hodie. et accepit abraā oues et vitulos: et dedit abimelech: et diſpoſuerūt ambo teſtamētum.
καὶ τῇ γῇ ᾗ παρῴκησας ἐν αὐτῇ. καὶ εἶπεν ἀβραάμ, ἐγὼ ὀμοῦμαι. καὶ ἤλεγξεν ἀβραὰμ τὸν ἀβιμέλεχ περὶ τῶν φρεάτων τοῦ ὕδατος, ὧν ἀφείλοντο οἱ παῖδες ἀβιμέλεχ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὐκ ἔγνων τίς ἐποίησε τὸ ῥῆμα τοῦτο. οὐδὲ σύ μοι ἀπήγγειλας, οὐδὲ ἐγὼ ἤκουσα, ἀλλ᾽ ἢ σήμερον. καὶ ἔλαβεν ἀβραὰμ πρόβατα καὶ μόσχους, καὶ ἔδωκεν ἀβιμέλεχ, καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην,

Pꝛitiua chal.

דחל
נטל תקף רבב
סנא שוה גלה
חזא בור מלא
שקה אמר רבב
רבה דבר רבה
אנת אמר קום
אמר שקר טוב
עבד יתב יכח
בור חוה
תרי קום

Interp̄. chal.

quid tibi agar. ne timeas: quoniā audita eſt coram domino vox pueri in loco in quo ipſe eſt. Surge tolle puerum ⁊ appꝛehende manu tua eum: quoniam in populum magnum ponam eum. Et aperuit deus oculos eius ⁊ vidit puteum aque: et abiit ⁊ impleuit lagenam aqua: ⁊ dedit puero bibere. Et fuit verbum dei in adiutoꝛium pueri ⁊ creuit: ⁊ habitauit in deſerto: ⁊ fuit iaculatoꝛ arcuſ. Et habitauit in deſerto pharan: ⁊ accepit ei mater eius vxoꝛem de terra egypti. Et factum eſt in tempoꝛe illo: et dixit abimelech ⁊ phicol pꝛinceps exercitus eius ad abꝛahā dicens. Verbum dei eſt in auditoꝛiū tuum in vniuerſis que tu agis: ⁊ nunc iura mihi per verbum domini hic: ne noceas mihi ⁊ filio meo ⁊ filio filij mei: iuxta miſericoꝛdiam quam feci tecum facies mecum: ⁊ cum terra in qua peregrinatꝰ es. Et ait abꝛahā: ego iurabo. Et increpauit abꝛaham abimelech pꝛopter puteū aque quem vi abſtulerant ſerui abimelech. Et ait abimelech. Neſcio quis fecit rem hanc: ⁊ tu quoq; non indicaſti mihi: neq; ego audiui niſi hodie. Et tulit abꝛaham oues ⁊ boues: et dedit abimelech ⁊ pepigerunt ambo fedus.

Tranſla. Chal.

מה ליך הגר לא תדחלי ארי שמיע קדם יי ית קליה דרביא באתר דהוא תמן׃ קומי
טולי ית רביא ואתקיפי ית ידיך ביה ארי לעם רב סגיא אשוינה׃ וגלא יי ית
עינהא וחזת בירא דמיא ואזלת ומלת ית רוקבא מיא ואשקיאת ית רביא׃ והוה
מימרא דיי בסעדיה דרביא ורבא ויתיב במדברא והוה רבי קשתא׃ ויתיב
במדברא דפארן ונסיבת ליה אמיה איתתא מארעא דמצרים׃ והוה בעידנא ההיא
ואמר אבימלך ופיכל רב חיליה לאברהם למימר מימרא דיי בסעדך בכל דאת עביד׃
וכען קיים לי במימרא דיי הכא דלא תשקר לי ולברי ולבר ברי כטיבותא דעבדית
עמך תעביד עמי ועם ארעא דאיתותבתא בה׃ ואמר אברהם אנא אקיים׃ והוכח
אברהם עם אבימלך על עיסק בירא דמיא דאניסו עבדי אבימלך׃ ואמר אבימלך
לא ידעית מאן עבד ית פתגמא הדין ואף את לא חויתא לי ואף אנא לא שמעית
אלהין יומא דין׃ ודבר אברהם עאן ותורין ויהב לאבימלך וגזרו תרויהון קיים׃

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

et: ſtatuit abraã ſeptẽ agnas ouiũ
καὶ ἔστησεν ἀβραὰμ ἑπτὰ ἀμνάδας προβάτων
ſolas. et dixit abimelech abraam. quid
μόνας. καὶ εἶπεν ἀβιμέλεχ τῷ ἀβραάμ. τί εἰ-
ſunt ſeptẽ agne ouiũ harũ: q̃s
σιν αἱ ἑπτὰ ἀμνάδες τῶν προβάτων τούτων, ἃς
ſtatuiſti ſolas. τ dixit q: ſeptẽ agnas
ἔστησας μόνας. καὶ εἶπεν ὅτι τὰς ἑπτὰ ἀμνά-
accipies a me: vt ſint mihi in teſtimoniũ:
δας λήψῃ παρ' ἐμοῦ, ἵνα ὦσί μοι εἰς μαρτύριον,
q: ego fodi puteũ hunc. ꝓpter hoc vo-
ὅτι ἐγὼ ὤρυξα τὸ φρέαρ τοῦτο. διὰ τοῦτο ἐπω-
cauit nomẽ loci illius: puteũ iu-
νόμασε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, φρέαρ ὁρ-
ramenti. q: illic iurauerũt ambo: et poſuerũt
κισμοῦ. ὅτι ἐκεῖ ὤμοσαν ἀμφότεροι, καὶ ἔθηκαν
fedus ſup puteũ iuramẽti. ſurrexit ãt abi
διαθήκην ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὁρκισμοῦ. ἀνέστη δὲ ἀβι-
melech et ochozad pronubus eius et phi
μέλεχ καὶ ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ ὁ φι-
chol princeps exercitus eius: τ re
χὼλ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἀ-
uerſi ſunt in terrã philiſtiim. et plan-
πέστρεψαν εἰς τὴν γῆν τῶν φυλιστιείμ. καὶ ἐφύ-
tauit abraam agrũ ſup puteũ iu
τευσεν ἀβραὰμ ἄρουραν ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὁρ-
ramẽti. τ inuocauit ibi nomẽ dñi: deus
κου. καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα κυρίου, θεὸς
eternꝰ. habitauit ãt abraã in terra phi-
αἰώνιος. παρῴκησε δὲ ἀβραὰμ ἐν τῇ γῇ τῶν φυ-
liſtiim dies multos.
λιστιείμ ἡμέρας πολλάς. Ca. 22.

A ET factũ ẽ poſt verba hec: deus
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ὁ θεὸς
tentauit abraã. et dixit ei: abraam
Judith 8.c. ἐπείρασε τὸν ἀβραάμ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀβραὰμ
Heb.11 abraã. et dixit. ecce ego. τ dixit: accipe fi-
d. ἀβραάμ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπεν, λάβε τὸν υἱ-
liũ tuũ dilectũ: quẽ dilexiſti iſaac: et
όν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας τὸν ἰσαάκ, καὶ
vade in terrã excelſã. et offer eũ
πορεύθητι εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλήν. καὶ ἀνένεγκε αὐ-
ibi in holocauſtũ ſup vnũ montiũ: quos
τὸν ἐκεῖ εἰς ὁλοκάρπωσιν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν
tibi dixero. ſurgẽs ãt abraã mane ſtrauit
σοι εἴπω. ἀναστὰς δὲ ἀβραὰμ τὸ πρωῒ ἐπέσαξεν
aſinũ ſuũ. aſſumpſit ãt ſecũ duos pue-
τὴν ὄνον αὐτοῦ. παρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ δύο παῖ-
ros: et iſaac filiũ ſuũ. et ſcindẽs ligna in
δας, καὶ ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ σχίσας ξύλα εἰς
holocauſtũ: ſurgens abijt. et venerũt in
ὁλοκάρπωσιν, ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἦλθον εἰς
locũ quẽ dixit ei deus: die
τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, τῇ ἡμέρᾳ

Trãſla.B.Hiero.

Et ſtatuit abraam ſeptem agnas gregis ſeorſũ. Cui dixit abimelech. Quid ſibi volunt ſeptem agne iſte: quas ſtare feciſti ſeorſum? At ille. Septem inquit agnas accipies de manu mea: vt ſint mihi in teſtimõiũ: q̃m ego fodi puteũ iſtũ. Idcirco vocatuſ ẽ locus ille berſabee: quia ibi vterq; iurauit. & inierunt fedus p puteo iuramẽti. Surrexit aũt abimelech & phicol princeps exercitus eius: reuerſi q; ſũt ĩ terrã paleſtiorũ Abraã vero plãtauit nemus in berſabee: & ĩuocauit ibi nomen dñi dei eterni: & fuit colonus terre paleſtiorũ diebus multis. Ca.22.

QVe poſtquã geſta ſunt: tentauit deus abraam: & dixit ad eũ. Abraam abraam. At ille rñdit. ad ſũ. ait illi. Tolle filiũ tuũ vnigenitum quem diligis iſaac: & vade in terrã viſionis: atq; ibi offeres eũ in holocauſtum ſup vnũ montiũ: quem monſtrauero tibi. Igitur abraã de nocte conſurgens ſtrauit aſinũ ſuum ducens ſecum duos iuuenes & iſaac filiũ ſuum. Cumq; concidiſſet ligna in holocauſtum: abiit ad locum quem preceperat ei deus. Die autem

Tex.Heb. Geñ. Ca.xxii.

ויצב אברהם את שבע כבשת
הצאן לבדהן: ויאמר אבימלך אל
אברהם מה הנה שבע כבשת
האלה אשר הצבת לבדנה:
ויאמר כי את שבע כבשת תקח
מידי בעבור תהיה לי לעדה כי
חפרתי את הבאר הזאת: על כן
קרא למקום ההוא באר שבע כי
שם נשבעו שניהם: ויכרתו
ברית בבאר שבע ויקם אבימלך
ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ
פלשתים: ויטע אשל בבאר
שבע ויקרא שם בשם יהוה אל
עולם: ויגר אברהם בארץ
פלשתים ימים רבים:
ויהי אחר הדברים האלה
והאלהים נסה את אברהם
ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני:
ויאמר קח נא את בנך את יחידך
אשר אהבת את יצחק ולך לך אל
ארץ המריה והעלהו שם לעלה
על אחד ההרים אשר אמר
אליך: וישכם אברהם בבקר
ויחבש את חמרו ויקח את שני
נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע
עצי עלה ויקם וילך אל המקום
אשר אמר לו האלהים: ביום

Pͥmitiua heb.

בדד
יצב
עבר היה
קום
שבע
קום
שור שוב
נטע
קרא
עלם גור
יום רבה
Cap.xxii.
היה
אמר
לקח יחד
ילך
עלה
הרר
שכם
חבש שנה
בקע
קום קום

Tranſla.Chal.

ואקים אברהם ית שבע חורפאן דעאן בלחודיהון: ואמר אבימלך לאברהם מה
אינין שבע חורפאן האלין דאקימת בלחודיהון: ואמר ארי ית שבע חורפאן תיסב
מן ידי בדיל דתהא לי לסהיד ארי חפרית ית בירא הדין: על כן קרא לאתרא
ההוא באר שבע ארי תמן קיימו תרויהון: וגזרו קיים בבאר שבע וקם אבימלך
ופיכל רב חיליה ותבו לארע פלשתאי: ונצב נצבא בבירא דשבע וצלי תמן בשמא
Ca.xxij. דייי אלה עלמא: ואתותב אברהם בארע פלשתאי יומין סגיאין:
והוה בתר פתגמיא האילין וייי נסי ית אברהם ואמר ליה אברהם ואמר הא אנא:
ואמר דבר כען ית ברך ית יחידך דרחימתא ית יצחק ואיזיל לך לארעא פולחנא
ואסקיהי קדמי תמן לעלתא על חד מן טוריא דאימר לך: ואקדים אברהם בצפרא
וזריז ית חמריה ודבר ית תרין עולימוהי עמיה וית יצחק בריה וצלח אעי דעלתא
וקם ואזל לאתרא דאמר ליה ייי: ביומא

Interp̃.chal.

Et ſtatuit abraham ſeptẽ agnas ouium ſeorſum. Dixitq; abimelech ad abraham. Que ſunt iſte ſeptem agne quas ſtatuiſti ſeorſum. Et ait. Quoniaʒ ſeptem agnas accipies de manu mea: vt ſit mihi in teſtimonium quoniã fodi puteuʒ iſtum. Propterea vocauit locum illũ berſabee: quia ibi iurauerũt ambo: τ inierunt pactũ in berſabee. Surrexitq; abimelech τ phicol princeps exercitus eius: τ reuerſi ſunt in terram philiſtinoꝝ. Et plantauit plantationem in berſabee: et orauit ibi in nomine domini dei eterni. Et peregrinatus eſt abraham in terra philiſtinorum diebus multis. Cap. 22.

ET factũ eſt poſt verba hec: τ deus tentauit abraham: et dixit ei. Abraham. Et ait: ecce ego. Et dixit. Tolle nunc filium tuũ vnicum tuũ queʒ diligis iſaac: τ vade in terram diuini cultus: τ offer illum coram me ibi in holocauſtum ſuper vnũ montium quẽ dixero tibi. Et ſurrexit abraham mane τ ſtrauit aſinum ſuum: τ tulit duos pueros ſuos ſecum: τ iſaac filium ſuum: τ concidit ligna in holocauſtum: τ ſurrexit τ abijt in locum quẽ dixerat ei deus. Die autem

Pͥmitiua chal.

קום חד
אל נסב
היה
קום קום
רבב תוב צלא
יתב
אל נסה
אזל
נסק עלה קדם
אעא
קום

© Biblioteca Nacional de España

Pritiua heb.	Ter. Heb.
שלש נשא	השלישי וישא אברהם את עיניו
ראה	וירא את המקום מרחק: ויאמר
ישב	אברהם אל נעריו שבו לכם פה
חמר הלך	עם החמור ואני והנער נלכה
שחה שוב	עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם:
לקח	ויקח אברהם את עצי העלה
שום	וישם על יצחק בנו ויקח בידו
אכל	את האש ואת המאכלת וילכו
שנה אמר	שניהם יחדו: ויאמר יצחק אל
	אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר
	הנני בני ויאמר הנה האש
	והעצים ואיה השה לעלה:
ראה	ויאמר אברהם אלהים יראה לו
	השה לעלה בני וילכו שניהם
בוא אמר	יחדו: ויבאו אל המקום אשר אמר
בנה	לו האלהים ויבן שם אברהם
זבח ערך	את המזבח ויערך את העצים
עקד שום	ויעקד את יצחק בנו וישם אתו
עלה שלח	על המזבח ממעל לעצים: וישלח
לקח	אברהם את ידו ויקח את
קרא	המאכלת לשחט את בנו: ויקרא
	אליו מלאך יהוה מן השמים
	ויאמר אברהם אברהם ויאמר
שלח	הנני: ויאמר אל תשלח ידך אל
עשה מאם	הנער ואל תעש לו מאומה כי
	עתה ידעתי כי ירא אלהים
	אתה ולא חשכת את בנך את

Tráſla. B. Hiero.

tertio eleuatis oculis vidit locum procul: dixitq́ʒ ad pueros ſuos. Expectate hic cum aſino: ego & puer illuc vſq́ʒ ꝓperantes poſtq̃ adorauerimus reuertemur ad vos. Tulit quoq́ʒ ligna holocauſti & ĩpoſuit ſuꝑ iſaac filium ſuũ. ipſe vero portabat in manibus ignẽ & gladiũ. Cũq́ʒ duo pergerent ſimul: dixit iſaac patri ſuo. Pater mi. At ille rñdit. quid vis fili. Ecce inquit ignis & ligna: vbi ẽ victima holocauſti. Dixit autem abraam. Deus prouidebit ſibi victimã holocauſti fili mi. Pergebant ergo pariter: & venerunt ad locum quem oſtenderat ei deus: in quo edificauit altare: & deſuꝑ ligna compoſuit. Cũq́ʒ alligaſſet iſaac filium ſuum: poſuit eum in altare ſuper ſtruem lignorum. Extendítq́ʒ manum & arripuit gladiũ: vt ĩmolaret filium ſuum. Et ecce angelus domini de celo clamauit dicens. Abraam abraam: qui reſpondit adſũ. dixitq́ʒ ei. Nõ extendas manũ tuam ſuꝑ puerum: neq́ʒ facias illi quicq̃. Nunc cognoui ꝙ timeas deum: & nõ pepciſti

Tráſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

tertia: ⁊ reſpiciẽs abraã ocu
τῇ τρίτῃ, καὶ ἀναβλέψας ἀβραὰμ τοῖς ὀφθαλ
lis ſuis: vidit locũ a longe.
μοῖς αὐτοῦ, εἶδε τὸν τόπον ἀπὸ μακρόθεν.
et dixit abraam pueris ſuis: ſede
καὶ εἶπεν ἀβραὰμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καθί-
te hic cũ aſino. ego ãt ⁊
σατε αὐτοῦ μετὰ τῆς ὄνου. ἐγὼ δὲ καὶ τὸ
puer tranſibimus vſq́ʒ huc. ⁊ poſtq̃ ado
παιδάριον διελευσόμεθα ἕως ὧδε. καὶ προσκυ
rauerim⁹: reuertemur ad vos. accepit ãt
νήσαντες, ἀναστρέψομεν πρὸς ὑμᾶς. ἔλαβε δὲ
abraã ligna holocauſti: et impo
ἀβραὰμ τὰ ξύλα τῆς ὁλοκαρπώσεως, καὶ ἐπέθη
ſuit iſaac filio ſuo. accepit aũt ⁊ ignẽ
κεν ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ καὶ τὸ πῦρ
in manib⁹ ⁊ gladiũ. et abie
μετὰ χεῖρας καὶ τὴν μάχαιραν. καὶ ἐπορεύθη-
runt duo ſimul. ait ãt iſaac ad abraã
σαν οἱ δύο ἅμα. εἶπε δὲ ἰσαὰκ πρὸς ἀβραὰμ τὸν
patrẽ ſuũ: dicens: pater. ille ãt dixit:
πατέρα αὐτοῦ, εἴπας, πάτερ. ὁ δὲ εἶπεν,
qd eſt fili. dixit ãt: ecce ignis et li
τί ἐστι τέκνον. εἶπε δέ, ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύ
gna: vbi eſt ouis in holocau
λα, ποῦ ἐστι τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὁλοκάρπω-
ſtũ. dixit ãt abraã de⁹ videbit ſibi ouem
σιν. εἶπε δὲ ἀβραὰμ ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον
in holocauſtũ fili. pergentes ãt vterq́ʒ
εἰς ὁλοκάρπωσιν τέκνον. πορευθέντες δὲ ἀμφότε
pariter: venerũt ĩ locũ: quẽ dixit ei deus.
ροι ἅμα, ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός.
et edificauit abraã altare. et ĩpoſu
καὶ ᾠκοδόμησεν ἀβραὰμ θυσιαστήριον. καὶ ἐπέθη
it ligna. ⁊ cũ colligaſſet iſaac filiũ ſu-
κε τὰ ξύλα. καὶ συμποδήσας ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐ
um: impoſuit eũ in altare ſuper
τοῦ, ἐπέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπάνω τῶν
ligna. et extendit abraã manũ ſuã ad ac
ξύλων. καὶ ἐξέτεινεν ἀβραὰμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ λα-
cipiẽdũ gladiũ: vt iugularet filiũ ſuũ. ⁊
βεῖν τὴν μάχαιραν, σφάξαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ
vocauit eũ angel⁹ dñi de celo. C
ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
et dixit ei: abraã abraã. ille ãt dixit: ec
καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀβραὰμ ἀβραάμ. ὁ δὲ εἶπεν, ἰ-
ce ego. et dixit ne inijcias manũ
δοὺ ἐγώ. καὶ εἶπεν μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά
tuã ſuꝑ puerũ: neq́ʒ facias ei
σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ
nihil. nũc enĩ cognoui: ꝙ times tu deũ. Mach.
μηδέν. νῦν γὰρ ἔγνων, ὅτι φοβῇ σὺ τὸν θεόν. 2.
et nõ pepciſti filio tuo
καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου

B

Pritiua chal.

ארך מטא סגד
תוב אעא שוה
אשא תרי
אעא עלה גלה
אתא
דבח שוה
ישט נכס
לאך ישט
עלם עבד

Interp. chal.

tertia leuauit abraham oculos ſuos: ⁊ vidit locum a longe. Et dixit abraham pueris ſuis. Expectate vos hic cum aſino: ego autẽ ⁊ puer accedemus vſq́ʒ illuc: et adorabimus ⁊ reuertemur ad vos. Et tulit abrahã ligna holocauſti ⁊ poſuit ſuper iſaac filium ſuum: et accepit in manu ſua ignem ⁊ gladium: ⁊ abierunt ambo ſimul. Aitq́ʒ iſaac ad abrahã patrem ſuũ dicens. Pater mi. Et ait ecce ego fili mi. Et ait. Ecce ignis ⁊ ligna: vbi ergo eſt agnus in holocauſtũ: Et dixit abraham. Coram deo reuelabitur ſibi agnus in holocauſtum fili mi. Et abierunt ambo ſimul: ⁊ venerunt ad locum quẽ dixerat ei deus. ⁊ edificauit ibi abraham altare ⁊ ordinauit ligna: ⁊ ligauit iſaac filium ſuum: et poſuit euʒ ſuꝑ altare deſuꝑ ligna. Extenditq́ʒ abraham manum ſuam ⁊ tulit gladium: vt immolaret filium ſuum. Et vocauit eum angelus domini de celo: et dixit. Abraham: abraham. Et ait. ecce ego. Et dixit. Ne extendas manũ tuam ad pueruʒ: neq́ʒ facias illi quicq̃: nunc enĩ ſcio ꝙ timens deum tu es: et non peperciſti filio tuo

Tranſla. Chal.

תליתאה וזקף אברהם ית עינוהי וחזא ית אתרא מרחיק: ואמר אברהם לעולימוהי
אוריכו לכון הכא עם חמרא ואנא ועולימא נתמטי עד כא ונסגוד ונתוב לותכון:
ונסיב אברהם ית אעי עלתא ושוי על יצחק בריה ונסיב בידיה ית אשתא וית
סכינא ואזלו תרויהון כחדא: ואמר יצחק לאברהם אבוהי ואמר אבא ואמר הא
אנא ברי ואמר הא אשתא ואעיא ואן אמרא לעלתא: ואמר אברהם קדם יי גלי
ליה אמרא לעלתא ברי ואזלו תרויהון כחדא: ואתו לאתרא דאמר ליה יי ובנא
תמן אברהם ית מדבחא וסדר ית אעיא ועקד ית יצחק בריה ושוי יתיה על מדבחא
מעל לאעיא: ואושיט אברהם ית ידיה ונסיב ית סכינא למכס ית בריה: וקרא
ליה מלאכא דיי מן שמיא ואמר אברהם אברהם ואמר הא אנא: ואמר לא תושיט
ידך לעולימא ולא תעביד ליה מדעם ארי כען ידענא ארי דחילא דיי את ולא
מנעת ית ברך ית

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla.Gre.lxx.cũ interp̃.latina.

dilecto ꝑpter me. et aſpiciēs abraam
τοῦ ἀγαπητοῦ δι᾽ ἐμέ. καὶ ἀναβλέψας ἀβραὰμ
oculis ſuis: vidit. ⁊ ecce aries vnꝰ de
τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε. καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς κατε
tentus in planta ſabec ex cornibus. et a
χόμενος ἐν φυτῷ σαβὲκ ἐκ τῶν κεράτων. καὶ ἐπο
biȷ̃t abraam: ⁊ accepit arietẽ: ⁊ obtulit
ρεύθη ἀβραάμ, καὶ ἔλαβε τὸν κριόν, καὶ ἀνήνεγκεν
eũ in holocauſtũ: pro iſaac filio
αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωσιν, ἀντὶ ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ αὐ-
ſuo. et vocauit abraam nomen loci il-
τοῦ. καὶ ἐκάλεσεν ἀβραὰμ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεί
lius: dñs vidit. vt dicant hodie in mõte
νου, κύριος εἶδεν. ἵνα εἴπωσι σήμερον ἐν τῷ ὄρει
dñs viſus ē. et vocauit angelus domini abra
κύριος ὤφθη. καὶ ἐκάλεσεν ἄγγελος κυρίου τὸν ἀβρα
Eccle. 44.d. am ſecundo de celo: dicens: ꝑ memetipſum
Hiere. 44.f. ὰμ δεύτερον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγων, κατ᾽ ἐμαυτοῦ
Heb. 6 c. iuraui dicit dñs. ꝓpterea ꝙ feciſti verbũ hoc:
ὤμοσα λέγει κύριος. οὗ ἕνεκεν ἐποίησας τὸ ῥῆμα τοῦ
et nõ pepciſti filio tuo dilecto ꝓpter me.
το, καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι᾽ ἐμέ.
ꝑfecto bñdicēs bñdicã te: et multiplicãs multiplicabo
ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ
ſemen tuũ ſicut ſtellas celi: et ſicut
τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡς τὴν
arenam iuxta labiũ maris. et he
ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. καὶ κλη
reditabit ſemẽ tuũ ciuitates aduerſario
ρονομήσει τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντί
rũ. et benedicentur in ſemine tuo om
ων. καὶ εὐλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάν
nes gẽtes terre. qꝛ obediſti mee vo
τα τὰ ἔθνη τῆς γῆς. ἀνθ᾽ ὧν ὑπήκουσας τῆς ἐμῆς φω
D ci. reuerſus ē āt abraam ad pueros ſu
νῆς. ἀπεστράφη δὲ ἀβραὰμ πρὸς τοὺς παῖδας αὐ
Gal. 3. a. os: et ſurgentes abierũt ſimul ad puteũ
τοῦ. καὶ ἀναστάντες ἐπορεύθησαν ἅμα ἐπὶ τὸ φρέαρ
iuramẽti. et habitauit abraam ſuꝑ puteũ
τοῦ ὅρκου. καὶ κατῴκησεν ἀβραὰμ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ
iuramẽti. factũ ē āt poſt verba hec: et nũ
ὅρκου. ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνηγ
ciatũ ē abraam: dicentes: ecce peperit melcha et
γέλη τῷ ἀβραάμ, λέγοντες, ἰδοὺ τέτοκεν μελχὰ καὶ
ipſa filios nachor fratri tuo: hus primoge
αὐτὴ υἱοὺς τῷ ναχὼρ τῷ ἀδελφῷ σου, τὸν ὢξ πρωτό
nitũ: et buz fratrẽ eius: et camuel
τοκον, καὶ τὸν βαὺξ ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν καμουὴλ
patrẽ ſyrorũ: et chazad: et azau: ⁊
πατέρα σύρων, καὶ τὸν χαζὰδ, καὶ τὸν ἀζαῦ, καὶ τὸν
phalas: ⁊ ieldad: et bathuel. et bathuel
φαλὰς, καὶ τὸν ἰελδὰθ, καὶ τὸν βαθουὴλ. καὶ βαθουὴλ
genuit rebeccam. octo iſti filiȷ̃: quos pepit melcha
ἐγέννησε τὴν ῥεβέκκαν. ὀκτὼ οὗτοι υἱοί, οὓς ἔτεκε μελχὰ τῷ

Trãſla.B.Hiero.

vnigenito filio tuo propter me. Leuauit abraã oculos ſuos: viditq; poſt tergũ arietẽ inter vepres herentem cornibus. Quem aſſumens obtulit holocauſtum pro filio. Appellauitq; nomen loci illius: dominus videt. Vñ vſq; hodie dicitur: in mõte dominus videbit. Vocauit autem angelus domini abraam ſecundo de celo dicẽs. Per memetipſum iuraui dicit dominus: quia feciſti hanc rem: & non pepercisti filio tuo vnigẽito: benedicam tibi: & multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas celi & velut arenã que eſt in littore maris. Poſſidebit ſemẽ tuũ portas inimicoꝝ ſuoꝝ: & bñdicẽtur in ſemie tuo oẽs gẽtes terre: qa obediſti voci mee. Reuerſus eſt abraã ad pueros ſuos: abieruntq; berſabee ſimul: & habitauit ibi. His itaq; geſtis nunciatum eſt abraam ꝙ melcha quoq; genuiſſet filios nachor fratri ſuo hus primo genitum & buz fratrem eius & chamuel patrem ſyrorum & caſeth & aſau: phelidas quoq; & iedlaf & bathuel de quo nata eſt rebecca. Octo iſtos genuit melcha

Tex.Heb. Geñ. Ca.xxii. Pͥmitiua heb.

יחידך ממני: וישא אברהם את | יחד נשא
עיניו וירא והנה איל אחר נאחז | ראה אחז
בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח | לקח
את האיל ויעלהו לעלה תחת | עלה
בנו: ויקרא אברהם שם המקום | קרא קום
ההוא יהוה יראה אשר יאמר | ראה
היום בהר יהוה יראה: ויקרא
מלאך יהוה אל אברהם שנית | שנה
מן השמים: ויאמר בי נשבעתי | שבע
נאם יהוה כי יען אשר עשית | עשה
את הדבר הזה ולא חשכת את
בנך את יחידך: כי ברך אברכך
והרבה ארבה את זרעך ככוכבי | רבה כבב
השמים וכחול אשר על שפת | שפה
הים וירש זרעך את שער איביו:
והתברכו בזרעך כל גויי הארץ | ברך
עקב אשר שמעת בקלי: וישב | קול שוב
אברהם אל נעריו ויקמו וילכו | קום
יחדו אל באר שבע וישב אברהם
בבאר שבע: ויהי אחרי הדברים | היה
האלה ויגד לאברהם לאמר הנה | נגד
ילדה מלכה גם הוא בנים לנחור
אחיך: את עוץ בכרו ואת בוז
אחיו ואת קמואל אבי ארם: ואת
כשד ואת חזו ואת פלדש ואת
ידלף ואת בתואל: ובתואל ילד
את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה

Tranſla.Chal.

יחידך מני: וזקף אברהם ית עינוהי וחזא והא דיכרא בתר דאיתחד באילנא
בקרנוהי ואזל אברהם ונסיב ית דיכרא ואסקיה לעלתא חלף בריה: וצלי ופלח
אברהם תמן באתרא ההוא ואמר קדם יי הכא יהון פלחין דריא
ביומא הדין בטורא הדין אברהם קדם יי פלח: וקרא מלאכא דיי לאברהם תנינות
מן שמיא: ואמר במימרי קיימית אמר יי ארי חלף דעבדת ית פתגמא הדין ולא
מנעת ית ברך ית יחידך: ארי ברכא אברכינך ואסגאה אסגי ית בנך ככוכבי שמיא
וכחלא דעל כיף ימא ויירתון בנך ית קרוי שנאיהון: ויתברכון בנך כל עממי
ארעא חלף דקבילת במימרי: ותב אברהם לעולימוהי וקמו ואזלו כחדא לבירא
דשבע ויתיב אברהם בבירא דשבע: והוה בתר פתגמיא האילין ואתחוה לאברהם
למימר הא ילידת מלכה אף היא בנין לנחור אחוך: ית עוץ בוכריה וית בוז אחוהי
וית קמואל אבוהי דארם: וית כשד וית חזו וית פלדש וית ידלף וית בתואל:
ובתואל אוליד ית רבקה תמניא אילין ילידת מלכה

Interp̃.chal.

vnico propter me. Et leuauit abrahã oculos ſuos et vidit: ⁊ ecce aries poſtquã apprehenſus eſt in arbore cornibus ſuis. Et abiȷ̃t abrahã ⁊ tulit arietem: ⁊ obtulit eum in holocauſtuꝫ pro filio ſuo. Et orauit atq; immolauit abrahã in loco illo. Et dixit coram dño: hic erunt ſeruiẽtes gñationes. Propterea dicebãt in die hac in mõte iſto abrahã corã dño imolauit. Et vocauit angelus domini abrahã ſecundo de celo: ⁊ ait. Per verbum meũ iuraui dicit dñs quia feciſti hanc rem: ⁊ non peperciſti filio tuo vnico: quoniaꝫ benedictione benedicã te: ⁊ multiplicans multiplicabo filios tuos ſicut ſtellas celi: ⁊ ſicut arenã que eſt in littore maris: ⁊ hereditabunt filiȷ̃ tui ciuitates inimicorum ſuorũ: ⁊ benedicentur propter filios tuos oẽs populi terre: pro eo quod obediſti verbo meo. Et reuerſus eſt abraham ad pueros ſuos: ⁊ ſurrexerunt et abierũt ſimul ad berſabee: ⁊ habitauit abraham in berſabee. Et factum eſt poſt verba hec ⁊ nunciatũ eſt abrahe dicendo. Ecce peperit melcha etiam ipſa filios nachor fratri tuo: hus primogenitũ eius ⁊ buz fratrẽ eius: et camuel patrẽ aram: ⁊ caſeth ⁊ azau. Et pheldas: ⁊ iedlaph ⁊ bathuel. Bathuel autem genuit rebecam. Iſtos octo peperit melcha

Pͥmitiua chal.

אחד
נסק עלה צלא
הוה דור אמר
לאך
אמר קום
ברך סנא
חול קרה
תוב קום בור
חוה
אמר בנה
ילד אל

© Biblioteca Nacional de España

לנחור אחי אברהם: ופילגשו — פלגש
ושמה ראומה ותלד גם הוא את — ילד
טבח ואת גחם ואת תחש ואת
Cap.xxiii. מעכה: ויהיו חיי שרה
מאה שנה ועשרים שנה ושבע — היה חיה
שנים שני חיי שרה: ותמת שרה — מות
בקרית ארבע הוא חברון בארץ
כנען ויבא אברהם לספד לשרה — בוא
ולבכתה: ויקם אברהם מעל פני — בכה קום פנה
מתו וידבר אל בני חת לאמר: — דבר
גר ותושב אנכי עמכם תנו לי — גור ישב נתן
אחזת קבר עמכם ואקברה מתי — קבר
מלפני: ויענו בני חת את אברהם — פנה ענה
לאמר לו: שמענו אדני נשיא — נשא
אלהים אתה בתוכנו במבחר — בחר
קברינו קבר את מתך איש
ממנו את קברו לא יכלה ממך — כלה
מקבר מתך: ויקם אברהם וישתחו — שחה
לעם הארץ לבני חת: וידבר
אתם לאמר אם יש את נפשכם
לקבר את מתי מלפני שמעוני — מות פנה
ופגעו לי בעפרון בן צחר: ויתן לי — נתן
את מערת המכפלה אשר לו — כפל
אשר בקצה שדהו בכסף מלא
יתננה לי בתוככם לאחזת קבר:
ועפרון ישב בתוך בני חת ויען — ענה
עפרון החתי את אברהם באזני

Trāſla. B. Hiero.

nachor fratri abraam. Cōcubina vero illius nomine roma peperit thabee & gaom & thaas & maacha. Cap. 23.

Uixit autē ſara centū viginti ſeptem annis: & mortua eſt in ciuitate arbee: que eſt hebron in terra chanaā. Venitq́ʒ abraam vt plangeret & fleret eā. Cumq́ʒ ſurrexiſſet ab officio funeris: locutus eſt ad filios heth dicens. Aduēa ſū & pegrinus apud vos: date mihi ius ſepulchri vobiſcū: vt ſepeliā mortuū meū. Reſpōderūt filii heth dicētes. Audi nos dñe. Princeps dei es apud nos: ī electis ſepulchris noſtris ſepeli mortuum tuum: nulluſq́ʒ te ꝓhibere poterit quin ī monumēto eius ſepelias mortuū tuum. Surrexit abraam: & adorauit pplm terre filios videlcet heth. Dixitq́ʒ ad eos. Si placet aīe vr̄e vt ſepeliā mortuū meū: audite me: & ītercedite ꝓ me apd ephrō filiū ſeor: vt det mihi ſpeluncā duplicē quam hēt ī extrema pte agri ſui. Pecunia digna tradat eā mihi corā vobis in poſſeſſionē ſepulchri. Hitabat āt ephrō ī medio filioꝝ heth. rn̄ditq́ʒ ephron ad abraam cunctis audientibus

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

nachoꝛ fratri abꝛaam. et cōcubina illius:
ναχὼρ τῷ ἀδελφῷ ἀβραάμ. καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ,
cui nomē roma: peperit et ipſa tabee: et
ἧ ὄνομα ῥεμάν, ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν ταάδ, καὶ τὸν
gaon: ⁊ thaas: et maacha.
γαέν, καὶ τὸν τοχός, καὶ τὸν χωμᾶ. Ca. 23.
Fuit aūt vita ſarre anni centū viginti ſeptē.
ἐγένετο δὲ ἡ ζωὴ σάῤῥας ἔτη ἑκατὸν εἰκοσιεπτά.
et moꝛtua ē ſarra in ciuitate arboc. q̄ eſt in A
καὶ ἀπέθανε σάῤῥα ἐν τῇ πόλει ἀρβόκ. ἥ ἐστιν ἐν τῷ
conualle: hec eſt chebꝛō in terra chanaā. venit
κοιλώματι, αὕτη ἐστὶ χεβρὼν ἐν τῇ γῇ χαναάν. ἦλθε
aūt abꝛaā plangere ſarrā et flere.
δὲ ἀβραὰμ κόψασθαι σάῤῥαν καὶ πενθῆσαι.
et ſurrexit abꝛaā a moꝛtuo. et dixit
καὶ ἀνέστη ἀβραὰμ ἀπὸ τοῦ νεκροῦ. καὶ εἶπε τοῖς
filijs het: dicens: aduena et peregrinus
υἱοῖς χέτ, λέγων, πάροικος καὶ παρεπίδημος
ego ſum vobiſcū. date ergo mihi poſſeſſionē vobiſcū.
ἐγώ εἰμι μεθ᾽ ὑμῶν. δότε οὖν μοι κτῆσιν μεθ᾽ ὑμῶν.
et ſepeliā moꝛtuū meū a me. reſponderūt aūt
καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἀπ᾽ ἐμοῦ. ἀπεκρίθησαν δὲ
filij het ad abꝛaam: dicētes: nō dn̄e.
υἱοὶ τοῦ χὲτ πρὸς ἀβραάμ, λέγοντες, μὴ κύριε.
audi āt nos. rex a deo es tu in
ἄκουσον δὲ ἡμῶν. βασιλεὺς παρὰ θεοῦ εἶ σὺ ἐν
nobis. in electis ſepulchꝛis noſtris ſepeli
ἡμῖν. ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον
moꝛtuū tuū. nullus eni nr̄m non pꝛohibebit
τὸν νεκρόν σου. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὐμὴ κωλύσει τὸ
ſepulchꝛū ſuū a te: vt ſepelias moꝛtuū
μνημεῖον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ, τοῦ θάψαι τὸν νεκρόν B
tuū illic. ſurgens aūt abꝛaam adoꝛauit
σου ἐκεῖ. ἀναστὰς δὲ ἀβραὰμ προσεκύνησε τῷ
pplʒ terre: filios het. et locutꝰ ē
λαῷ τῆς γῆς, τοῖς υἱοῖς τοῦ χέτ. καὶ ἐλάλησε
ad eos abꝛaam: dicēs: ſi habetis ī aīa vr̄a:
πρὸς αὐτοὺς ἀβραάμ, λέγων, εἰ ἔχετε τῇ ψυχῇ ὑμῶν,
vt ſepeliā moꝛtuū meū a facie mea:
ὥστε θάψαι τὸν νεκρόν μου ἀπὸ προσώπου μου,
audite me: loquimini ꝓ me ephꝛō filio
ἀκούσατέ μου, λαλήσατε περὶ ἐμοῦ ἐφρὼν τῷ
ſaar. et det mihi ſpeluncā duplicē:
τοῦ σαάρ. καὶ δότω μοι τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν,
que ē eius: exiſtēs in pte agri ſui. argē
ὅ ἐστιν αὐτοῦ, τὸ ὂν ἐν μέρει τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ. ἀργυ
to digno det mihi illā in vobis in poſſeſſio
ρίου τοῦ ἀξίου δότω μοι αὐτὸ ἐν ὑμῖν εἰς κτῆσιν
nē ſepulchꝛi. ephꝛon āt ſedebat in medio filioꝝ
μνημείου. ἐφρὼν δὲ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν
het. reſpondēs āt ephꝛon hetteꝰ ad a=
χέτ. ἀποκριθεὶς δὲ ἐφρὼν ὁ χετταῖος πρὸς ἀ=
bꝛaam: dixit: audientibus
βραάμ, εἶπεν, ἀκουόντων τῶν

Pñitiua chal.

חנת — היה חיה שנה — מות ספד — בכה קום מות — אמר דור יתב — יהב חסן קבר — תוב רבה רבב — מנע קבר קום — בעה נתן — נהה תוב

Interp. chal.

nachoꝛ fratri abꝛahe. Cōcubina aūt eius cuiꝰ nomē roma ipſa q̄q́ʒ pepit thabee ⁊ gaā ⁊ thaas ⁊ maacha.

Fuit aūt vita ſare centū ⁊ viginti ⁊ ſeptē annoꝝ: q̄ fuerūt anni vite ſare. Ca. 23. Et moꝛtua eſt ſara in cariatharbe: ipſa eſt hebꝛō in terra chanaā. Et venit abꝛahaʒ vt lugeret ſarā ⁊ fleret eā. Et ſurrexit abꝛahā a cōſpectu moꝛtui ſui. Et locutus eſt cuʒ filijs heth dicēs. Aduena ⁊ pegrinus ego ſum vobiſcū: date mihi poſſeſſionē ſepulchꝛi vobiſcū: vt ſepeliā moꝛtuū meū a facie mea. Et rn̄derūt filij heth ad abꝛahā dicendo ei. Acquieſce nobis dn̄e nr̄: pꝛinceps coꝛaʒ deo tu es īter nos: in melioꝛi ſepulchꝛoꝝ nr̄oꝝ ſepeli moꝛtuū tuū. Non pꝛohibebit vir ex nobis ſepulchꝛū ſuū a te: quin ſepelias moꝛtuū tuū. Et ſurrexit abꝛahā ⁊ adoꝛauit pplm terre filios videlʒ heth. Locutuſq́ʒ eſt cum eis dicēs. Si eſt volūtas anime veſtre vt ſepeliam moꝛtuū meū a facie mea: acquieſcite mihi: et rogate pꝛo me efron filium ſeoꝛ: vt det mihi ſpeluncā duplicem ſuam que eſt in latere agri ſui: pecunia digna tradat eam mihi inter vos in poſſeſſionem ſepulchꝛi. Efron autem ſtabat in medio filioꝛuʒ heth. Et reſpondit efron etheus ad abꝛahā coꝛam

Tranſla. Chal.

לנחור אחוהי דאברהם: ולחינתיה ושמה ראומה וילידת אף היא ית טבח וית גחם
וית תחש וית מעכה: Ca.xxiij. והוו חיי שרה מאה ועשרין ושבע שנין
שני חיי שרה: ומיתת שרה בקרית ארבע היא חברון בארעא דכנען ואתא אברהם
למספדא לשרה ולמבכיה: וקם אברהם מעל אפי מיתיה ומליל עם בני חיתאה
למימר: דייר ותותב אנא עמכון הבו לי אחסנת קבורא עמכון ואקבר ית מיתי מן
קדמי: ואתיבו בני חיתאה ית אברהם למימר ליה: קביל מיננא רבונא רב קדם ייי
את ביננא בשפר קברנא קבר ית מיתך אינש מיננא ית קבריה לא ימנע מינך מלמקבר
מיתך: וקם אברהם וסגיד לעמא דארעא לבני חיתאה: ומליל עמהון למימר אם
אית רעוא לנפשכון למקבר ית מיתי מן קדמי קבילו מני ובעו לי בעפרון בר צחר:
ויתן לי ית מערת כפילתא דיליה די בסטר חקליה בכסף שלים יתנינה לי ביניכון
לאחסנת קבורא: ועפרון יתיב בגו בני חיתאה ואתיב עפרון חיתאה ית אברהם קדם

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

filijs het: ⁊ oĩbus ingrediẽtibus in ciui
υἱῶν χέτ, καὶ πάντων εἰσπορευομένων εἰς τὴν πό-
tatẽ: dicens: apud me eſto dñe. et audi me.
λιν, λέγων, παρ' ἐμοὶ γίνου κύριε. καὶ ἄκουσόν μου.
agrũ ⁊ ſpeluncã q̃ in eo: tibi do.
τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπήλαιον τὸ ἐν αὐτῷ, σοὶ δίδωμι.
C corã oĩbus ciuib⁹ meis dedi
ἐναντίον πάντων τῶν πολιτῶν μου δέδωκά
tibi. ſepeli mortuũ tuũ. et adorauit
σοι. θάψον τὸν νεκρόν σου. καὶ προσεκύνησεν
abraam coram pplo terre. ⁊ dixit
ἀβραὰμ ἐναντίον τοῦ λαοῦ τῆς γῆς. καὶ εἶπε τῷ
ephron in aures corã populo terre.
ἐφρὼν εἰς τὰ ὦτα ἐναντίον τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.
qm̃ apud me es: audi me. argentũ
ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ εἶ, ἄκουσόν μου. τὸ ἀργύριον
agri accipe a me: ⁊ ſepeliã mortuũ
τοῦ ἀγροῦ λάβε παρ' ἐμοῦ, καὶ θάψω τὸν νεκρόν
meũ illic. reſpondit ãt ephron abraam: dicens:
μου ἐκεῖ. ἀπεκρίθη δὲ ἐφρὼν τῷ ἀβραάμ, λέγων,
nequaq̃ dñe. audiui eñi quadringẽtarũ didrachma
οὐχὶ κύριε. ἀκήκοα γὰρ τετρακοσίων διδράχ-
rũ argenti. ſed qd vtiq; eſſet hoc inter
μων ἀργυρίου. ἀλλὰ τί ἂν εἴη τοῦτο ἀναμέσον
me et te: tu ãt mortuũ tuũ ſepeli. ⁊
ἐμοῦ καὶ σοῦ; σὺ δὲ τὸν νεκρόν σου θάψον. καὶ
audiuit abraam ephron. ⁊ reſtituit a-
ἤκουσεν ἀβραὰμ τοῦ ἐφρών. καὶ ἀποκατέστησεν ἀ-
braam ephron argentũ: qḋ locutus ẽ in au
βραὰμ τῷ ἐφρὼν τὸ ἀργύριον, ὃ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὦ-
res filioꝝ het: quadringẽtas didrachmas argẽti
D τα τῶν υἱῶν χέτ, τετρακόσια δίδραχμα ἀργυρίου
probati mercatorib⁹. ⁊ ſtetit ager ephron: q̃ erat in
δοκίμου ἐμπόροις. καὶ ἔστη ὁ ἀγρὸς ἐφρών, ὃς ἦν ἐν τῷ
ſpelunca duplici: q̃ eſt ſm faciem mãbre:
σπηλαίῳ τῷ διπλῷ, ὅ ἐστι κατὰ πρόσωπον μαμβρῆ,
ager et ſpelunca q̃ erat in eo: et oĩs ar-
ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ σπήλαιον ὃ ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ πᾶν δέν-
bor: q̃ erat in agro: q̃ eſt in terminis eius
δρον, ὃ ἦν ἐν τῷ ἀγρῷ, ὅ ἐστιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ
i circuitu abraam in poſſeſſionẽ corã filijs
κύκλῳ, τῷ ἀβραὰμ εἰς κτῆσιν ἐναντίον τῶν υἱῶν
het: et oĩbus ingredientibus in
τοῦ χέτ, καὶ πάντων τῶν εἰσπορευομένων εἰς
ciuitatẽ: poſt ãt hec ſepeliuit abraam ſar-
τὴν πόλιν. μετὰ δὲ ταῦτα ἔθαψεν ἀβραὰμ σάῤ-
ram vxorẽ ſuã in ſpelunca agri
ῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀγροῦ
duplici: q̃ eſt coram mambre. hec eſt
τῷ διπλῷ, ὅ ἐστιν ἀπέναντι μαμβρῆ. αὕτη ἐστὶ
hebron in terra chanaan. ⁊ cõfirmat⁹ ẽ ager ⁊
χεβρὼν ἐν τῇ γῇ χαναάν. καὶ ἐκυρώθη ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ
ſpelunca q̃ in eo abraam in poſſeſſionẽ
σπήλαιον τὸ ἐν αὐτῷ τῷ ἀβραὰμ εἰς κτῆσιν

Tranſla. B. Hiero.

qui ingrediebãtur portam ciuitatis illius dicẽs. Nequaq̃ ita fiet dñe mi: ſed tu magis auſculta qḋ loquor. Agrũ trado tibi & ſpelũcã q̃ in eo eſt p̃ſentibus filijs populi mei: ſepeli mortuũ tuum. Adorauit abraam corã pp̃lo terre: & locutus eſt ad ephron circunſtante plebe eius: q̃ſo vt audias me. Dabo pecuniã pro agro: ſuſcipe eã. & ſic ſepeliã mortuum meum in agro. Reſponditq; ephron. Dñe mi audi me. Terra quã poſtulas q̃drĩgetos ſiclos argẽti valet. Iſtud eſt p̃ciũ int me & te: ſed q̃ſtũ ẽ hoc? ſepeli mortuum tuum. Qḋ cũ audiſſet abraã appendit pecuniã quã ephron poſtulauerat: audiẽtib⁹ filijs heth q̃dringẽtos ſiclos argẽti p̃bate monete publice. Confirmatuſq; eſt ager quõdam ephrõis: ĩ quo erat ſpelunca duplex reſpiciẽs mãbre tã ĩpe q̃ ſpelunca & oms arbores eius in cunctis terminis ei⁹ p circuitũ abrae in poſſeſſionẽ vidẽtibus filijs heth & cũctis q ĩtrabãt portã ciuitatis illius. Atq; ita ſepeliuit abraã ſarã vxorẽ ſuã in ſpelũca agri duplici que reſpiciebat mambre: hec eſt hebron ĩ terra chanaã. Et cõfirmatus ẽ ager & antrũ quod erat ĩ eo abrae in poſſeſſionẽ

Tex. Heb. Geñ. Ca. xxiij.

בְּנֵי חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ
לֵאמֹר׃ לֹא אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה
נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְךָ
נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ
לָּךְ קְבֹר מֵתֶךָ׃ וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם
לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ׃ וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן
בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם
אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה
קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי
שָׁמָּה׃ וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת אַבְרָהָם
לֵאמֹר לוֹ׃ אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי אֶרֶץ
אַרְבַּע מֵאֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ
מַה הִוא וְאֶת מֵתְךָ קְבֹר׃ וַיִּשְׁמַע
אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקֹל
אַבְרָהָם לְעֶפְרֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת
שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר׃ וַיָּקָם שְׂדֵה
עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לִפְנֵי
מַמְרֵא הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ
וְכָל הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר בְּכָל
גְּבֻלוֹ סָבִיב׃ לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה
לְעֵינֵי בְנֵי חֵת בְּכֹל בָּאֵי שַׁעַר
עִירוֹ׃ וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מְעָרַת שְׂדֵה
הַמַּכְפֵּלָה עַל פְּנֵי מַמְרֵא הִוא
חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וַיָּקָם הַשָּׂדֶה
וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאַבְרָהָם לַאֲחֻזַּת

Priuiua. heb.

בּוֹא
נָתַן
מוּת שָׁחָה
פָּנָה דָּבַר
נָתַן
לָקַח מִן קָבַר
עָנָה
רָבַע מֵאָה
שָׁמַע
שָׁקַל
קוּם
כָּפַל
סָבַב קָנָה
בּוֹא
פָּנָה

Tranſla. Chal.

בְּנֵי חִתָּאָה לְכָל עָלֵיל תְּרַע קַרְתֵּיהּ לְמֵימַר׃ לָא רִבּוֹנִי קַבֵּיל מִנִּי חַקְלָא יְהַבִית לָךְ
וּמְעַרְתָּא דְּבֵיהּ לָךְ יְהַבִיתַהּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמִּי יְהַבִיתַהּ לָךְ קְבַר מִיתָךְ׃ וּסְגִיד אַבְרָהָם קֳדָם
עַמָּא דְּאַרְעָא׃ וּמַלֵּיל עִם עֶפְרוֹן קֳדָם עַמָּא דְּאַרְעָא לְמֵימַר בְּרַם אִם אַתְּ עָבֵיד לִי טֵיבוּ
קַבֵּיל מִנִּי אֶתֵּן כַּסְפָּא דְּמֵי חַקְלָא קַבֵּיל מִנִּי וְאֶקְבַּר יָת מִיתִי לְתַמָּן׃ וַאֲתֵיב עֶפְרוֹן יָת
אַבְרָהָם לְמֵימַר לֵיהּ׃ רִבּוֹנִי קַבֵּיל מִנִּי אַרְעָא שַׁוְיָא אַרְבַּע מְאָה סִלְעִין דִּכְסַף בֵּינִי
וּבֵינָךְ מַה הִיא וְיָת מִיתָךְ קְבַר׃ וְקַבֵּיל אַבְרָהָם מִן עֶפְרוֹן וּתְקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן יָת כַּסְפָּא
דְּמַלֵּיל קֳדָם בְּנֵי חִתָּאָה אַרְבַּע מְאָה סִלְעִין דִּכְסַף דְּמִתְקַבַּל בִּסְחוֹרְתָא בְּכָל מְדִינְתָּא׃
וְקָם חֲקַל עֶפְרוֹן דִּי בְּכָפֵילְתָּא דִּי קֳדָם מַמְרֵא חַקְלָא וּמְעַרְתָּא דִּי בֵיהּ וְכָל אִילָנָא דִּי
בְּחַקְלָא דִּי בְּכָל תְּחוּמֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃ לְאַבְרָהָם לִזְבִינוֹהִי לְעֵינֵי בְּנֵי חִתָּאָה בְּכָל עָלֵיל
תְּרַע קַרְתֵּיהּ׃ וּבָתַר כֵּן קְבַר אַבְרָהָם יָת שָׂרָה אִתְּתֵיהּ בִּמְעָרַת חֲקַל כָּפֵילְתָּא דְּעַל אַפֵּי
מַמְרֵא הִיא חֶבְרוֹן בְּאַרְעָא דִּכְנָעַן׃ וְקָם חַקְלָא וּמְעַרְתָּא דְּבֵיהּ לְאַבְרָהָם לְאַחְסָנַת

Interp̃. chal.

filijs heth ingrediẽtibus portã ciuitatis illi⁹: dicens. Nequaq̃ dñe mi: ſed acq̃eſce mihi. Agrũ dabo tibi: ⁊ ſpeluncã q̃ in eo ẽ tibi dabo: corã filijs pp̃li mei tradã eam tibi: ſepeli mortuũ tuũ. Et adorauit abrahã corã populo terre: ⁊ locut⁹ eſt cũ efron corã pp̃lo terre dicens. Si tu vtiq; facis mecũ mĩam: acq̃eſce mihi: dabo pecuniã pro agro: accipe illam a me: vt ſepeliã ibi mortuũ meũ. Rñditq; efron ad abrahã: dicẽs ei. Dñe mi acq̃eſce mihi: terra q̃ valet q̃dringẽtos ſiclos argẽti inter me ⁊ te q̃ eſt: ⁊ mortuũ tuũ ſepeli. Et acquieuit abrahã efron: ⁊ appẽdit abrahã argentũ qḋ efron locut⁹ fuerat corã filijs heth q̃dringẽtos ſiclos argẽti: qḋ recipiebat pro mercimonijs in vnaquaq; prouincia. Et cõfirmatus eſt ager efron in quo eſt ſpelunca duplex q̃ eſt ante mamre: tam ager q̃ ſpelunca q̃ in eo eſt ⁊ oẽs arbores q̃ ſunt in agro ⁊ in omi termino ei⁹ per circuitũ: abrahe in emptionẽ videntib⁹ oĩbus filijs heth q̃ intrabãt portã ciuitatis illi⁹. Et poſt hec ſepeliuit abrahã ſarã vxorẽ ſuã in ſpelunca duplici: in agro qui eſt cõtra faciẽ mamre: ipſa eſt hebron in terra chanaan. confirmatuſq; eſt ager ⁊ ſpelũca q̃ ne in eo eſt abrahe in poſſeſionem

Priuatiua chal.

עוּל קְרָה
אֲמַר טוּב
נְתַן קְבַר מוּת
תוּב שְׁוָה
רְבַע מוּת
קְבֵל
קוּם
עוּל
אַנְתְּ

© Biblioteca Nacional de España

Cap. xxiiii.

Pritiua heb.	Ter. Heb.
	קבר מאת בני חת׃ ואברהם
בוא יום	זקן בא בימים ויהוה ברך את
	אברהם בכל׃ ויאמר אברהם אל
	עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר
שום	לו שים נא ידך תחת ירכי׃
שבע	ואשביעך ביהוה אלהי השמים
לקח	ואלהי הארץ אשר לא תקח
איש	אשה לבני מבנות הכנעני אשר
ישב	אנכי יושב בקרבו׃ כי אל ארצי
ילד הלך	ואל מולדתי תלך ולקחת אשה
	לבני ליצחק׃ ויאמר אליו העבד
אלי אבה הלך	אולי לא תאבה האשה ללכת
שוב	אחרי אל הארץ הזאת ההשב
	אשיב את בנך אל הארץ אשר
	יצאת משם׃ ויאמר אליו אברהם
שמר	השמר לך פן תשיב את בני
	שמה׃ יהוה אלהי השמים אשר
	לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי
שבע	ואשר דבר לי ואשר נשבע לי
נתן	לאמר לזרעך אתן את הארץ
שלח פנה	הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך
	ולקחת אשה לבני משם׃ ואם לא
	תאבה האשה ללכת אחריך
נקה	ונקית משבעתי זאת רק את בני
שוב שום	לא תשב שמה׃ וישם העבד את
	ידו תחת ירך אברהם אדניו
שבע לקח	וישבע לו על הדבר הזה׃ ויקח

Trāſla. B. Hiero.

mōumēti a filiis heth.
Erat āt abraā ca. 24
ſenex dierūq; mul
toꝝ: & dñs in cūctis bñ
dixerat ei. Dixitq; ad
ſeruū ſeniorē domus
ſue: q p̄erat oībus que
habebat. Pone manū
tuā ſubter femur meū:
vt adiurē te per domi-
num deum celi
& terre: vt nō accipias
vxorē filio meo de fi-
liabus chananeorum
inter quos habito: ſed
ad terram &
cognationē meā pfici-
ſcaris: & inde accipias
vxorē filio meo iſaac.
Reſpondit ſeruus.
Si noluerit mulier ve-
nire
mecū in terrā hāc: nū
quid reducere
debeo filiū tuū ad locū
de quo tu egreſſus es.
dixitq; abraam.
Caue ne quando redu-
cas filium meum
illuc. Dñs deus celi &
terre qui
tulit me de domo pris
mei & de tra natiuitatis
mee: qui locutus eſt mi
hi: & iurauit mihi
dicēs ſemini tuo dabo
terram
hāc: ipē mittet ange-
lum ſuū coram te:
& accipies inde vxorē
filio meo. Sinautem
mulier noluerit ſequi
te:
non teneberis iuramē-
to. filium tm̄ meum
ne reducas illuc. Po-
ſuit ergo ſeruus
manum ſub femore
abraam domini ſui:
& iurauit illi ſuper ſer-
mone hoc. Tulitq;

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

ſepulchri. a filiis het.
τάφου, παρὰ τῶν υἱῶν τοῦ χέτ. Ca. 24.
Et abraam erat ſenior prouect⁹ die
Καὶ ἀβραὰμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκὼς ἡμε
b⁹. et dñs bñdixit abraam per oia.
ρῶν. καὶ κύριος εὐλόγησε τὸν ἀβραὰμ κατὰ πάντα.
et dixit abraam ſeruo ſuo ſenio
καὶ εἶπεν ἀβραὰμ τῷ παιδὶ αὐτοῦ τῷ πρεσβυτέ-
ri dom⁹ ſue principi ſuorū oim:
ρῳ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι τῶν αὐτοῦ πάντων,
pone manū tuā ſubter femur meū. et adiurabo te
θὲς τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου. καὶ ἐξορκιῶ σε
dñm deū celi et deū terre: vt nō ac
κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν θεὸν τῆς γῆς, ἵνα μὴ λά
cipias vxorē iſaac filio meo de filiabus
βῃς γυναῖκα ἰσαὰκ τῷ υἱῷ μου ἐκ τῶν θυγατέρων
chananeorū: cū qb⁹ ego habito iter ipſos: ſed in
τῶν χαναναίων, μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς
terrā meā vbi ego nat⁹ ſum ibis: et in
τὴν γῆν μου οὗ ἐγὼ ἐγενόμην πορεύσῃ, καὶ εἰς τὴν
tribū meā. et accipies vxorē filio meo iſaac
φυλήν μου. καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἰσαὰκ
inde. dixit āt ad eū ſeru⁹: ſi igit nō volue
ἐκεῖθεν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, ἐὰν οὖν μὴ βούλη
rit mulier venire mecū retro in terrā
ται ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν
hanc: reducam filiū tuū in trā: vnde egreſ
ταύτην, ἀποστρέψω τὸν υἱόν σου εἰς τὴν γῆν, ὅθεν ἐξῆλ
ſus es inde: dixit āt ad eum abraam. caue
θες ἐκεῖθεν; εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ἀβραάμ. πρόσεχε
tibi ne reducas filium meū illuc. dñs de
σεαυτῷ μὴ ἀποστρέψῃς τὸν υἱόν μου ἐκεῖ. κύριος ὁ θε
us celi et de⁹ terre: qui tulit me de
ὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὃς ἔλαβέ με ἐκ τοῦ
domo patris mei: et de terra qua genit⁹ ſū:
οἴκου τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἧς ἐγεννήθην,
qui locut⁹ ē mihi: ⁊ iurauit mihi: dicens: tibi dabo
ὃς ἐλάλησέ μοι, καὶ ὤμοσέ μοι, λέγων, σοὶ δώσω τὴν
trā hanc ⁊ ſemini tuo: ipſe mittet
γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου, αὐτὸς ἀποστελεῖ
angelū ſuū ante te. ⁊ accipies vxo
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ ἔμπροσθέν σου. καὶ λήψῃ γυναῖ
rē filio meo inde. ſi aūt noluerit mulier ve-
κα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν. ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ ἡ γυνὴ πο-
nire tecū in terrā hanc: mundus eris
ρευθῆναι μετὰ σοῦ εἰς τὴν γῆν ταύτην, καθαρὸς ἔσῃ
a iuramēto meo hoc. tantū filiū meū ne re
ἀπὸ τοῦ ὅρκου μου τούτου. μόνον τὸν υἱόν μου μὴ ἀ
ducas illuc. ⁊ poſuit ſeruus manū ſuam
ποστρέψῃς ἐκεῖ. καὶ ἔθηκεν ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτοῦ
ſub femore abraam dñi ſui. et iurauit
ὑπὸ τὸν μηρὸν ἀβραὰμ τοῦ κυρίου αὐτοῦ. καὶ ὤμοσεν
ei de verbo hoc. et accepit
αὐτῷ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. καὶ ἔλαβεν

Interp. chal.

ſepulchri a filiis heth. Cap. 24.

Et abraham erat ſenex prouecteq; etatis: ⁊ dominus benedixit abraham in omnibus. Dixitq; abraham ſeruo ſuo ſeniori domus ſue: qui preerat omnibus que habebat: pone nunc manū tuam ſubter femur meū. et adiurabo te per verbuȝ domini dei celi ⁊ dei terre: ꝙ non accipias vxorē filio meo de filiabus chananeorū: inter quos ego habito: ſed ad terrā meam ⁊ ad generationē meam ibis: ⁊ accipies vxorem filio meo iſaac. Dixitq; ei ſeruus. Forte nolet mulier venire poſt me in terram hanc: nunquid reducens reducā filium tuū ad terram de qua egreſſus es? Et dixit ei abraham. Caue ne forte reducas filium meū illuc. Dominus deus celi qui tulit me de domo patris mei ⁊ de terra natiuitatis mee: ⁊ qui locutus eſt mihi: ⁊ qui iurauit mihi dicens. Filiis tuis dabo terram hanc: ipſe mittet angelum ſuum coram te: et accipies vxorem filio meo inde. Et ſi noluerit mulier venire poſt te: eris inocēs a maledictiōe mea hac: tantūmodo filium meuȝ ne reducas illuc. Et poſuit ſeruus manum ſuam ſub femore abraham domini ſui: ⁊ iurauit illi ſuper verbo hoc. Et tulit

Pritiua chal.

שוב עול שוב
שוה קום אמר
נסב אנת
אזל נסב אבה
אנת אתא תוב
סמר קום אמר
נתן שלח נסב
בר אבה אתא
הוה זכה אום
תוב שוה רבה
קום

Tranſla. Chal.

Ca. xxiiij.

קבורה מן בני חתאה ׃ ואברהם סיב על ביומין ויי
בריך ית אברהם בכולא׃ ואמר אברהם לעבדיה סבא דביתיה דשליט בכל דיליה
שוי כען ידך תחות ירכי׃ ואקיים עלך במימרא דיי אלהא דשמיא ואלהא דארעא
דלא תיסב איתתא לברי מבנת כנענאה דאנא יתיב ביניהון׃ אלהין לארעי ולילדותי
תיזיל ותיסב איתתא לברי ליצחק׃ ואמר ליה עבדא מאים לא תיבי איתתא למיתי
בתראי לארעא הדא האתבא אתיב ית ברך לארעא דנפקתא מתמן׃ ואמר ליה אברהם
איסתמר לך דילמא תתיב ית ברי לתמן׃ יי אלהא דשמיא דדברני מבית אבא
ומארע ילדותי ודמליל לי ודקיים לי למימר לברך אתן ית ארעא הדא הוא ישלח
מלאכיה קדמך ותיסב איתתא לברי מתמן׃ ואם לא תיבי איתתא למיתי בתרך ותהא
זכאי ממומתי דא להוד ית ברי לא תתיב לתמן׃ ושוי עבדא ית ידיה תחות ירכא
דאברהם רבוניה וקיים ליה על פתגמא הדין׃ ודבר

© Biblioteca Nacional de España

ſeru⁹ decē camelos de camelis dn̄i ſui:
ὁ παῖς δέκα καμήλους ἀπὸ τῶν καμήλων τ͂ κῦ αὐ-
et de oībus bonis dn̄i ſui cū ipſo.
τ͂, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τ͂ κῦ αὐτ͂ μεθ᾽ ἑαυτ͂.
et ſurgēs abijt in meſopotamiā in ciui-
καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς μεσοποταμίαν εἰς τὴν πό-
tatē nachoꝛ. ⁊ fecit quieſcere camelos extra ciuita-
λιν ναχώρ. καὶ ἐκοίμισε τὰς καμήλους ἔξω τῆς πόλε-
tē apd puteū aque ad veſperū. qn̄ egre
ως παρὰ τὸ φρέαρ τ͂ ὕδατος τὸ πρὸς ὀψέ. ἡνίκα ἐκ
diuntur aquatrices. ⁊ dixit: dn̄e de⁹ dn̄i mei
Judith 9.a. πορεύονται αἱ ὑδρευόμεναι. καὶ εἶπε, κε͂ ὁ θς͂ τ͂ κῦ μου
abꝛaam: pſperū fac coꝛam me hodie: et fac
ἀβραάμ, εὐόδωσον ἐναντίον ἐμοῦ σήμερον, καὶ ποίη-
miam cū dn̄o meo abꝛaā. ecce ſteti in
σον ἔλεος μετὰ τ͂ κῦ μου ἀβραάμ. ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ
fonte aque: at filie hoiʒ
τὴν πηγὴν τ͂ ὕδατος, αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ἀνῶν τῶν
habitātiū ciuitatē egrediunt᷑ ad hauriēdā aquā.
οἰκούντων τὴν πόλιν ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ.
et erit virgo, cui vtiq; ego dixero: inclina
καὶ ἔσται ἡ παρθένος ἣ ἂν ἐγὼ εἴπω, ἐπίκλινον τὴν
hydriā tuā vt bibā: ⁊ dixerit mihi: bibe: ⁊ came-
ὑδρίαν σου ἵνα πίω, καὶ εἴπῃ μοι, πίε, καὶ τὰς καμή-
los tuos potabo: donec vtiq; ceſſent bibentes: hanc
λους σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται πίνουσαι, ταύ-
pꝛeparaſti ſeruo tuo iſaac. et in hoc
την ἡτοίμασας τῷ παιδί σου ἰσαάκ. καὶ ἐν τούτῳ
cognoſcam: q̄ feciſti miaʒ cuʒ dn̄o meo abꝛa
γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τ͂ κῦ μου ἀβρα-
am. ⁊ factū ē anteq̄ perficeret ipſe loquēs
άμ. καὶ ἐγένετο πρὸ τ͂ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα
in mēte. ⁊ ecce rebecca egrediebat᷑ genita
ἐν τῇ διανοίᾳ. καὶ ἰδοὺ ῥεβέκκα ἐξεπορεύετο ἡ τεχθεῖ-
bathuel filio melche vxoꝛis nachoꝛ fra-
σα βαθουὴλ υἱῷ μελχᾶς τῆς γυναικὸς ναχὼρ τ͂ ἀδελ-
tris abꝛaā: habēs hydriā ſup humeros. at
C φοῦ ἀβραάμ, ἔχουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων. ἡ δὲ
virgo erat decoꝛa aſpectu valde. virgo erat.
παρθένος ἦν καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα. παρθένος ἦν. ἀ-
vir nō cognouit eā. deſcendēs āt ad fontē:
νὴρ οὐκ ἔγνω αὐτήν. καταβᾶσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγήν,
impleuit hydriā: ⁊ aſcēdit. cucurrit āt ſeru⁹ in
ἔπλησε τὴν ὑδρίαν, καὶ ἀνέβη. ἔδραμε δὲ ὁ παῖς εἰς
occurſum ipſi: ⁊ dixit ei: pota me pa-
συνάντησιν αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, πότισόν με μι-
rum aque de hydꝛia tua. illa āt dixit: bibe dn̄e: et
κρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου. ἡ δὲ εἶπε, πίε κε͂, καὶ
feſtinauit: et depoſuit hydriā ſup bꝛachiū ſuuʒ ⁊ po
ἔσπευσε, καὶ καθεῖλε τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ ἐ-
tauit eum: donec ceſſauit bibēs. et dixit: et ca
πότισεν αὐτόν, ἕως οὗ ἐπαύσατο πίνων. καὶ εἶπε, καὶ ταῖς κα-
melis tuis hauriā aq̄ʒ: donec vtiq; oēs bibant. ⁊ feſtinauit
μήλοις σου ὑδρεύσομαι, ἕως ἂν πᾶσαι πίωσι. καὶ ἔσπευσε

decem camelos de gre
ge domini ſui:
& abiit: ex oībus bōis
eiuſ portās ſecū. profe
ctuſq; perrexit ī meſo
potamiam ad vrbem
nachor. Cūq; camelos
feciſſet accūbere extra
oppidū iuxta puteum
aq̄ veſpere eo tēpore
quo ſolēt mlieres egr̄di
ad hauriendā aquā: ora
uit dn̄m dicēs. Dn̄e de
us dn̄i mei abraā occur
re obſecro mihi hodie:
& fac miam cū dn̄o mō
abraā. Ecce ego ſto p
pe fontem
aque: & filie hitatoꝝ hu
ius ciuitatis egrediētur
ad hauriendā aquā. Igi
tur puella cui
dixero: inclina hydriā
tuam vt bibam:
& illa rn̄derit: bibe. quī
& camelis tuis dabo po
tū: ipa ē quā pparaſti ſ
uo tuo iſaac: & per hoc
intelligā q̄ feceris mi-
ſericordiā cū dn̄o meo
abraā. Necdum intra ſe
verba cōpleuerat: & ec
ce rebecca egredieba-
tur filia bathuel
filii melche vxoris na-
chor fratris abraā
hn̄s hydriam in ſcapula
ſua: puella decora
nimis: virgoq; pulcerri
ma & incognita
viro. Deſcenderat autē
ad fontē: & impleuerat
hydriā aq̄: ac reuerteba
tur. Occurritq; ei ſer-
uus: & ait. Pauxillū aq̄
mihi ad bibendū prebe
de hydria tua. Q̄ rn̄dit.
Bibe dn̄e mi. Celeri-
terq; depoſuit hydriam
ſup vlnā ſuā: & dedit ei
potū. Cūq; ille bibiſſet
adiecit. Quin & came
lis tuis hauriā aquā: do
nec cuncti bibant.

העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו
וילך וכל טוב אדניו בידו ויקם
וילך אל ארם נהרים אל עיר
נחור: ויברך הגמלים מחוץ לעיר
אל באר המים לעת ערב לעת
צאת השאבת: ויאמר יהוה
אלהי אדני אברהם הקרה נא
לפני היום ועשה חסד עם אדני
אברהם: הנה אנכי נצב על עין
המים ובנות אנשי העיר יצאת
לשאב מים: והיה הנער אשר
אמר אליה הטי נא כדך ואשתה
ואמרה שתה וגם גמליך אשקה
אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה
אדע כי עשית חסד עם אדני:
ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה
רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל
בן מלכה אשת נחור אחי אברהם
וכדה על שכמה: והנער טבת
מראה מאד בתולה ואיש לא
ידעה ותרד העינה ותמלא כדה
ותעל: וירץ העבד לקראתה
ויאמר הגמיאיני נא מעט מים
מכדך: ותאמר שתה אדני ותמהר
ותרד כדה על ידה ותשקהו:
ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך
אשאב עד אם כלו לשתת: ותמהר

קום
ברך
יצא
קרה
פנה
נטה שתה
שקה
יכח
ידע עשה
היה
איש
טוב
ראה בתל
ירד מלא
עלה רוץ
גמא
אמר מהר
שקה
כלה
שאב שתה

Tranſla. Chal.

עבדא עשרה גמלין מגמלי רבוניה ואזל וכל שפר רבוניה בידיה וקם ואזל לארם
דעל פרת לקרתא דנחור: ואשרי גמליא מברא לקרתא לבירא דמיא לעידן רמשא
לעידן דנפקן מליתא: ואמר ייי אלהא דרבוני אברהם זמין כען קדמי יומא דין ועביד
טיבו עם רבוני אברהם: הא אנא קאים על עינא דמיא ובנת אנשי קרתא נפקן
למימלי מיא: ותהא עולימתא דאימר לה ארכיני כען קולתיך ואשתי ותימר אשתי
ואף גמלך אשקי יתה זמינתא לעבדך ליצחק ובה אדע ארי עבדת טיבו עם רבוני:
והוה הוא עד לא שיצי למללא והא רבקה נפקת דאתילידת לבתואל בר מלכה אתת
נחור אחוהי דאברהם וקולתה על כתפה: ועולימתא שפירת חזו לחדא בתולתא וגבר
לא ידעה ונחתת לעינא ומלת קולתה וסליקת: ורהט עבדא לקדמותה ואמר אטעימיני
כען זעיר מיא מקולתיך: ואמרת אשתי רבוני ואוחיאת ונחתת קולתה על ידה ואשקי
תיה: ושיצי לאשקיותיה ואמרת אף לגמלך אמלי עד דיספקון למשתי: ואוחיאת

Interp. chal.

ſeruus decē camelos de camelis dn̄i ſui: ⁊ abijt: ⁊ oīa optima dn̄i ſui portās in manu ſua. et ſurrexit ⁊ abijt in ſyriam: q̄ eſt iuxta euphratē: in ciuitatē nachoꝛ. Et accūbere fecit camelos extra ciuitatē iuxta puteū aq̄ in tpe veſptino: in q̄ mulieres egrediūtur ad hauriē-dā aquā. Et ait. Dn̄e de⁹ dn̄i mei abꝛahā occurre obſecro mihi hodie: ⁊ fac miam cū dn̄o meo abꝛahā. Ecce ego ſto ppe fontē aque: ⁊ filie hoim ciuitatiſ egrediū tur ad hauriendā aquā. Et erit puella cui dixero: inclina obſecro hydriā tuā vt bibā: ⁊ dixerit: bibe ⁊ camelos quoq; tuos adaq̄bo: ipſam pparaſti ſeruo tuo iſaac: ⁊ in hoc ſciā q̄ feciſti miaʒ cū dn̄o meo. Et factū eſt anteq̄ ille ceſſaſſet loq̄: ecce rebeca egrediebat᷑: q̄ nata ē batuel filio melche vxoꝛis nachoꝛ fr̄is abꝛahe ⁊ hydria ſua ſup humerū ei⁹. Et puella erat pulchꝛa aſpectu valde: virgo ⁊ vir nō cognouerat eā: ⁊ deſcendit ad fontē: ⁊ impleuit hydriā ſuā: ⁊ aſcendit. Et cucurrit ſeru⁹ in occurſum eius: et ait. Fac me guſtare obſecro paululū aq̄ de hydria tua. Et ait. Bibe dn̄e mi. Et feſtinauit ⁊ depoſuit hydriā ſup manuʒ ſuā: ⁊ dedit ei bibere. Et cū ceſſaſſet bibere dixit. etiā camelis tuis hauriam: donec ceſſent bibere. Et feſtinauit:

Pꝛimitiua chal.

קום שרא בור
מלא טוב רבה
קום מלא הוה
עלם קלתא
שתה אמר שקה
ידע טוב שצא
ילד אנתת קלתא
עלם חזא מלא
טעם שתה רבה
אחא שקה
שצא מלא

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

ותער כדה אל השקת ותרץ עוד
אל הבאר לשאב ותשאב לכל
גמליו: והאיש משתאה לה
מחריש לדעת ההצליח יהוה דרכו
אם לא: ויהי כאשר כלו הגמלים
לשתות ויקח האיש נזם זהב
בקע משקלו ושני צמידים על
ידיה עשרה זהב משקלם: ויאמר
בת מי את הגידי נא לי היש בית
אביך מקום לנו ללין: ותאמר
אליו בת בתואל אנכי בן מלכה
אשר ילדה לנחור: ותאמר אליו
גם תבן גם מספוא רב עמנו גם
מקום ללון: ויקד האיש וישתחו
ליהוה: ויאמר ברוך יהוה אלהי
אדני אברהם אשר לא עזב חסדו
ואמתו מעם אדני אנכי בדרך
נחני יהוה בית אחי אדני: ותרץ
הנער ותגד לבית אמה כדברים
האלה: ולרבקה אח ושמו לבן
וירץ לבן אל האיש החוצה אל
העין: ויהי כראת את הנזם ואת
הצמידים על ידי אחתו וכשמעו
את דברי רבקה אחתו לאמר כה
דבר אלי האיש ויבא אל האיש
והנה עמד על הגמלים על העין:
ויאמר בוא ברוך יהוה למה

Primitiua heb.

ערה
שאה
חרש ידע צלח
היה כלה
לקח
שקל שנה צמד
אמר
נגד
קום לון
ספא רבה
קדד שחה
ברך
נחה רוץ
נגד
היה ראה
בוא

Trāſla. B. Hiero.

Effundenſq; hydriam in canalibus recurrit ad puteum vt hauriret aquā: & hauſtam oībus camelis dedit. Ipſe aūt contemplabatur eam tacitus ſcire volens vtrū pſperū iter ſuū feciſſet dñs an nō. Poſtq̄ aūt bi berūt cameli: protulit vir inaures aureas, appēdentes ſiclos duos: & armillas totidē pondo ſiclorum decem: dixitq; ad eam. Cuius es filia: indica mihi. Eſt in domo patris tui locus ad manendum. que reſpōdit. Filia ſum batuelis filii nachor: quē peperit ei melcha. Et addidit dicēs. Palearū quoq; & feni plīmū ē apd' nos: & locus ſpacioſus ē ad manēdū. Inclinauit ſe hō: & adorauit dñm dicēſ. Benedictus dñs deus dñi mei abraā. qui nō abſtulit miſericordiam & veritatem ſuā a dño meo: & recto itinere me pduxit in domum frīs dñi mei. Cucurrit itaq; puella: & nunciauit ī domū mrīs ſue oīa que audierat. Hēbat aūt rebecca frēm noīe labā qui feſtinus egreſſus eſt ad hominem vbi erat fons. Cūq; vidiſſet inaures & armillas in manibus ſororis ſue: & audiſſet cuncta verba referētis hec locutus ē mihi homo: venit ad virum qui ſtabat iuxta camelos & prope fontē aq̄: dixitq; ad eum. Ingredere bñdicte dñi. Cur

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

et euacuauit hydriā in adaquatoriū. ⁊ cu
καὶ ἐξεκένωσε τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸ ποτιστήριον. καὶ ἔ-
currit iterū ad puteū vt hauriret. ⁊ hauſit a-
δραμε πάλιν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι. καὶ ὑδρεύσα
quā oībus camelis. at homo conſiderabat
το πάσαις ταῖς καμήλοις. ὁ δὲ ἄνθρωπος κατεμάνθανεν
eā: ⁊ tacebat vt cognoſceret ſi pſperā fecit dñs
αὐτήν, καὶ παρεσιώπα τοῦ γνῶναι εἰ εὐόδωκε κύριος τὴν
viā ſuā: an nō. factū ē aūt qn̄ ceſſauerunt oēs
ὁδὸν αὐτοῦ, ἢ οὔ. ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐπαύσαντο πᾶσαι αἱ
cameli bibere: accepit hō duas iaures aureas
κάμηλοι πίνουσαι, ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος δύο ἐνώτια χρυσᾶ
drachme pōderis ⁊ duas armillas in manib⁹ e-
ἀνὰ δραχμὴν ὁλκῆς, καὶ δύο ψέλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐ-
ius. decē aureorū pōd⁹ earū. ⁊ interrogauit eā.
τῆς. δέκα χρυσῶν ὁλκὴ αὐτῶν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὴν
et dixit: filia cui⁹ es. indica mihi. et ſi eſt
καὶ εἶπεν, θυγάτηρ τίνος εἶ. ἀνάγγειλόν μοι. καὶ εἰ ἔστι
apud patrē tuū locus nobis ad manēdū. ⁊ di-
παρὰ τῷ πατρί σου τόπος ἡμῖν καταλῦσαι. καὶ εἶ-
xit ei filia bathuel ſū melcha. quē pepit
πεν αὐτῷ, θυγάτηρ βαθουὴλ εἰμὶ τοῦ μελχᾶς. ὃν ἔτεκε
nachor. ⁊ dixit ei palee ⁊ pabula
τῷ ναχώρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἄχυρα καὶ χορτάσματα
multa apud nos. et locus ad manendū. et cō
πολλὰ παρ' ἡμῖν, καὶ τόπος τοῦ καταλῦσαι. καὶ εὐδο-
placēs homo: adorauit dñm. et dixit: bñdi-
κήσας ὁ ἄνθρωπος, προσεκύνησε τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπεν, εὐλο-
ctus dñs de⁹ dñi mei abraā. qui nō reliquiſti
γητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου ἀβραάμ. ὃς οὐ κατέλιπες τὴν
iuſticiā tuā et veritatē a dño meo abra-
δικαιοσύνην σου καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ κυρίου μου ἀβρα-
am meq; pſpere duxit dñs ad domū fratris dñi
άμ. ἐμέ τε εὐόδωσε κύριος εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου
mei ad accipiēdā vxorē filio ſuo. et currēs
μου λαβεῖν γυναῖκα τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ δραμοῦσα ἡ
puella nūciauit in domū matris ſue ſm
παῖς ἀνήγγειλεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ
verba hec. at rebecce erat frater: cui no-
τὰ ῥήματα ταῦτα. τῇ δὲ ῥεβέκκᾳ ἦν ἀδελφός, ᾧ ὄνο-
mē laban. ⁊ cucurrit laban ad hoiē foras ad
μα λάβαν. καὶ ἔδραμε λάβαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔξω ἐπὶ
fontē. ⁊ factū ē qn̄ vidit inaures ⁊ ar-
τὴν πηγήν. καὶ ἐγένετο ἡνίκα εἶδε τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέ-
millas ī duab⁹ manibus ſororis ſue: et qn̄ au-
λια ἐπὶ τὰς δύο χεῖρας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἤ-
diuit verba rebecce ſororis ſue dicen-
κουσε τὰ ῥήματα ῥεβέκκας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ λεγού-
tis. ſic locutus ē mihi homo. ⁊ venit ad hoiē.
σης. οὕτω λελάληκέ μοι ὁ ἄνθρωπος. καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἄνθρωπον.
ſtante ipſo iuxta camelos ppe fontē. ⁊ di-
ἑστηκότος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν καμήλων ἐπὶ τῆς πηγῆς. καὶ εἶ-
xit ei huc ingredere bñdicte dñi: et cur
πεν αὐτῷ δεῦρο εἴσελθε εὐλογητὸς κυρίου, καὶ ἵνα τί

Primitiua chal.

שקה בור מלא
שהה סכל ידע
צלח שתה תקל
שרא חזה
בית
כסת סנא
רבה
טוב חזה
אזל
שרא
אמר קום

Interp. chal.

et effudit hydriam ſuā in canali: ⁊ cucurrit iterū ad puteum ad hauriendū: ⁊ hauſit oībus camelis eius. Uir autem admirabatur eam tacitus cōtemplando: vt ſciret vtrum proſperaſſet dñs viam ſuam: an non. Et factum eſt quando ceſſauerūt bibere cameli: tulit vir inaurem aureā appendentē ſiclum vnum: ⁊ duas armillas ſup manus eius appendentes decem ſiclos auri. Et ait. Cuius filia es tu: indica obſecro mihi ſi eſt in domo patris tui locus ſufficiens nobis ad manendum. Et dixit ei filia bathuelis ego ſum filij melche quē peperit de nachor. Et ait ei. Etiā palearū ⁊ pabuli multum eſt apud nos: locus quoq; ſufficiens ad manendū. Et flexit vir genua ſua: ⁊ adorauit corā dño: et ait. Benedictus dñs deus dñi mei abraham: qui non dimiſit miſericordiā ſuam ⁊ veritatem ſuā a dño meo: ⁊ recta via duxit me dñs in domum fratris dñi mei. Et cucurrit puella: ⁊ nunciauit in domo matris ſue verba hec. Erat autē rebecce frater ⁊ nomen eius laban: ⁊ cucurrit laban ad virū foras ad fontē. Et factū eſt cum vidiſſet inaurē ⁊ armillas in manib⁹ ſororis ſue: ⁊ cū audiſſet verba rebecce ſororis ſue dicētis hec locut⁹ eſt mecū vir: venitq; ad virū: ⁊ ecce ſtabat iuxta camelos prope fontē. Et ait. Ingredere benedicte dñi: cur

Tranſla. Chal.

ונצת קולתה לבית שקיא ורהטת עוד לבירא למימלי ומלת לכל גמלוהי: וגברא
שהי בה מסתכל שתיק למידע האצלח יי ארחיה אם לא: והוה כד ספיקו גמליא
למשתי ונסיב גברא קדשא דדהבא תיקלא מתקליה ותרין שירין על ידהא מתקל
עשר סלעין דדהב הוה מתקלהון: ואמר בת מן את חוי כען לי האית בית אבוך אתר
כשר לנא למבת: ואמרת ליה בת בתואל אנא בר מלכה דילידת לנחור: ואמרת ליה
אף תיבנא אף כיסתא סגי עמנא אף אתר כשר למבת: וכרע גברא וסגיד קדם יי:
ואמר בריך יי אלהיה דרבוני אברהם דלא שבק טיבותיה וקושטיה מן רבוני
אנא באורח תקנא דברני יי בית אחוהי דרבוני: ורהטת עולימתא וחויאת לבית
אמה כפתגמיא האילין: ולרבקה אחא ושמיה לבן ורהט לבן לות גברא לברא לות
עינא: והוה כד חזא ית קדשא וית שיריא על ידי אחתיה וכד שמע ית פתגמי רבקה
אחתיה למימר כדין מליל עמי גברא ואתא לות גברא והא קאים על גמליא על
עינא: ואמר עול בריכא דיי למה

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina. | **Tranſla. B. Hiero.** | **Tex. Heb. Geñ. Ca. xxiiij.** | **Primitiua heb.**

ſtetiſti foris: ego aūt preparaui domū: et locū
ἵϛηκας ἔξω; ἐγὼ δὲ ἡτοίμασα τὴν οἰκίαν, καὶ τόπον
camelis. īgreſſus ē aūt homo in domū. ⁊ de
ταῖς καμήλοις. εἰσῆλθε δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ ἀ=
ſtrauit camelos. et dedit paleas ⁊ pa=
πέσαξε τὰς καμήλους. καὶ ἔδωκεν ἄχυρα καὶ χορ=
bula camelis: ⁊ aquā pedib⁹ ip=
τάσματα ταῖς καμήλοις, καὶ ὕδωρ τοῖς ποσὶν αὐ=
ſius: et pedibus viroꝝ qui cū eo. et
τοῦ, καὶ τοῖς ποσὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ
appoſuit illis panes ad comedēdū. et dixit: nō
παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτους φαγεῖν. καὶ εἶπεν, οὐ μὴ
comedā: donec loquar ego verba mea. et di
φάγω, ἕως τοῦ λαλῆσαί με τὰ ῥήματά μου. καὶ εἶ
xit: loquere. et dixit: ſeruus abraam ſum ego. dn̄s
πε, λάλησον. καὶ εἶπε, παῖς ἀβραὰμ εἰμὶ ἐγώ. κύριος
aūt benedixit dn̄o meo valde. et exaltat⁹ ē. et de
δὲ εὐλόγησε τὸν κύριόν μου σφόδρα. καὶ ὑψώθη. καὶ ἔ=
dit ei oues et vitulos aurū et argē
δωκεν αὐτῷ πρόβατα καὶ μόσχους χρυσίον καὶ ἀργύ
tū et ſeruos et ancillas camelos et aſinos.
ριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας καμήλους καὶ ὄνους.
et pepit ſarra mulier dn̄i mei filiū vnū do
G. 12. a. καὶ ἔτεκε σάῤῥα ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου μου υἱὸν ἕνα τῷ κυ
mino meo poſtq̄ conſenuit ipſe. et dedit ipſi q̄=
ρίῳ μου μετὰ τὸ γηράσαι αὐτόν. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὅ=
cūq; erāt ei. et adiurauit me dn̄s me⁹: dicēs: nō accipieſ
G. eo. σα ἦν αὐτῷ. καὶ ὥρκισέ με ὁ κς μου, λέγων, οὐ λήψῃ
vxorē filio meo de filiabus chana
γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν χανα
neorū: int̄ quos ego habito in terra eoꝝ. ſed ad
ναίων, ἐν οἷς ἐγὼ παροικῶ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. ἀλλ' εἰς τὸν
domū patris mei perges et ad tribū meā:
οἶκον τοῦ πατρός μου πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν φυλήν μου,
et accipies vxorē filio meo. et dixi dn̄o
καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου. καὶ εἶπα τῷ κυρίῳ
meo: ne forte nō veniat mulier mecū. et dixit
μου, μή ποτε οὐ πορευθῇ ἡ γυνὴ μετ' ἐμοῦ. καὶ εἶπέ
mihi: dn̄s deus cui cōplacui corā eo: ipſe
μοι, κύριος ὁ θεὸς ᾧ εὐηρέϛησα ἐναντίον αὐτοῦ, αὐτὸς
mittet angelū ſuū tecū: et pſperabit
ἀποϛελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ μετὰ σοῦ, καὶ εὐοδώσει
E viā tuā: et accipies vxorē filio meo de
τὴν ὁδόν σου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκ
tribu mea: et de domo patris mei. tūc
τῆς φυλῆς μου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. τό
īnocēs eris a maledictiōe mea. qn̄ eni veneris
τε ἀθῷος ἔσῃ ἀπὸ τῆς ἀρᾶς μου. ἡνίκα γὰρ ἐὰν ἔλθῃς
ad meā tribū: et nō tibi dederit: eris īnocēs
εἰς τὴν ἐμὴν φυλήν, καὶ μή σοι δῶσι, ἔσῃ ἀθῷος
a iuramēto tuo. et veniēs hodie ad
ἀπὸ τοῦ ὁρκισμοῦ σου. καὶ ἐλθὼν σήμερον ἐπὶ
fontē: dixi: dn̄e deus
τὴν πηγήν, εἶπον, κύριε ὁ θεὸς

[u] foris [t] ſtas. [r] Preparaui
[s] domum
[a] & locum [b] camelis tuis.
[c] Et introduxit eum
[e] ī hoſpitiū: [f] ac deſtrauit
[g] cāelos: [h] deditq; [i] paleas
[k] & fenum: [m] & aquā [n] ad
lauandos
[o] pedes camelorū [p] et [q] vi
rorū: [r] qui venerāt [s] cū eo
[t] Et appoſitus eſt [u] ī cōſpe
ctu eius [x] panis. q [r] ait. [s] Nō
[a] comedā [b] donec [d] loquar
[e] ſermōes meoſ. [f] rn̄dit ei.
[g] loquere. [h] At ille. [i] Ser=
uus [h] inquit [k] abraā [l] ſum.
[m] Et dn̄s [u] bn̄dixit [p] dn̄o
mn̄o [q] valde: [r] & magnifica
tus eſt: [s] & dedit [t] ei [u] oues
[x] & bouef: [r] argētū [s] & au=
rū [a] ſeruos [b] & ancillas: [c] ca
melos [d] & aſinos.
[e] Et peperit [f] ſara [g] vxor
[h] dn̄i mei [i] filiū [k] dn̄o mn̄o ī
[m] ſenectute ſua: [n] deditq;
[o] illi [q] omnia
[r] q̄ [s] habuerat. [t] Et adiura=
uit me [u] dn̄s meus [x] dicēs.
[y] Non [z] accipies [a] vxorem
[b] filio meo [c] de filiabus
[d] chananeorum: [h] in quo
rum terra [f] habito:
[i] ſed [l] ad [m] domū [n] pr̄is mei
[o] perges: [r] & de
[q] cognatione mea [r] acci=
pies [s] vxorem [t] filio meo.
[u] Ego vero rn̄di [y] dn̄o mn̄o
[z] quid ſi [a] noluerit [b] venire
[d] mecū [c] mulier? [g] Dn̄s [e] ait
[k] in cuius conſpectu [i] am
bulo: [l] mittet
[m] angelum ſuum [n] tecū:
[o] & diriget [p] viam tuam
[q] accipieſq; [r] vxorē [s] filio
meo [t] de cognatōe mn̄a [u] &
de domo [x] pr̄is mei. [z] In=
nocēs eris [a] a maledictōe
mea [b] cū [c] veneris [d] ad [e] pxi
mos meos: [f] & [g] nō [h] dede=
rint [i] tibi. [n] Veni ergo
[o] hodie [p] ad [q] fontē aque:
[r] & dixi. [s] Domine [t] deus

תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית
ומקום לגמלים: ויבא האיש
הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן
ומספוא לגמלים ומים לרחץ
רגליו ורגלי האנשים אשר אתו:
ויישם לפניו לאכל ויאמר לא
אכל עד אם דברתי דברי ויאמר
דבר: ויאמר עבד אברהם אנכי:
ויהוה ברך את אדני מאד ויגדל
ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב
ועבדם ושפחת וגמלים וחמרים:
ותלד שרה אשת אדני בן לאדני
אחרי זקנתה ויתן לו את כל
אשר לו: וישבעני אדני לאמר
לא תקח אשה לבני מבנות
הכנעני אשר אנכי ישב בארצו:
אם לא אל בית אבי תלך ואל
משפחתי ולקחת אשה לבני:
ואמר אל אדני אלי לא תלך
האשה אחרי: ויאמר אלי יהוה
אשר התהלכתי לפניו ישלח
מלאכו אתך והצליח דרכך
ולקחת אשה לבני ממשפחתי
ומבית אבי: אז תנקה מאלתי כי
תבא אל משפחתי ואם לא יתנו
לך והיית נקי מאלתי: ואבא
היום אל העין ואמר יהוה אלהי

עמד פנה
קום בוא
פתח נתן
ספא
שום פנה
גדל
נתן
ילד
שבע
לקח
ילך
שפחה
שלח
צלח
נקה אלה
נתן
היה בוא

Tranſla. Chal.

את קאים בברא ואנא פניתי ביתא ואתר כשר לגמליא: ועאל גברא לביתא ושרא
גמליא ויהב תיבנא וכיסתא לגמליא ומיא לאסחאה רגלוהי ורגלי גובריא דעמיה:
ושויו קדמוהי למיכל ואמר לא איכול עד דאמליל פתגמי ואמר מליל: ואמר
עבדא דאברהם אנא: ויי בריך ית רבוני לחדא ורבא ויהב ליה עאן ותורין וכספא
ודהבא ועבדין ואמהן וגמלין וחמרין: וילידת שרה אתת רבוני בר לרבוני בתר
דסיבת ויהב ליה ית כל דליה: וקיים עלי רבוני למימר לא תיסב אתתא לברי
מבנת כנענאה דאנא יתיב בארעהון: אלהין לבית אבא תיזיל ולזרעיתי ותיסב אתתא
לברי: ואמרית לרבוני מאים לא תיזיל אתתא בתרי: ואמר לי ייי דפלחית קדמוהי
ישלח מלאכיה עמך ויצלח ארחך ותיסב אתתא לברי מזרעיתי ומבית אבא: בכין
תהא זכאי ממומתי ארי תיהך לזרעיתי ואם לא יתנון לך ותהא זכאי ממומתי:
ואתיתי יומא דין לעינא ואמרית ייי אלהה

Interp. chal.

ſtas foris: ego aūt preparaui domū: ⁊ locū aptum ca=
melis. Et ingreſſus eſt vir in domū: ⁊ ſoluit camelos
et dedit paleas ⁊ pabulū camelis: ⁊ aquā ad lauādos
pedes eius ⁊ pedes viroꝝ qui erant cū eo: ⁊ poſuerūt
corā eo cibū: ⁊ ait. Non comedā donec loquar ſermo
nes meos. Et dixit. Loquere. Et ait. Seruus abrahe
ego ſum: et dn̄s benedixit dn̄o meo valde: ⁊ magnifi
catus eſt: ⁊ dedit ei oues ⁊ boues: ⁊ argentū ⁊ aurū:
et ſeruos ⁊ ancillas: ⁊ camelos ⁊ aſinos. Et peperit
ſara vxor dn̄i mei filiū dn̄o meo poſtq̄ ſenuit: deditq;
illi oīa que habebat. Et adiurauit me dn̄s meus di=
cens. Non accipies vxorē filio meo de filiab⁹ chana=
neoꝝ: ī quoꝝ t̄ra ego habito. Sed ad domū pr̄is mei
ibis: ⁊ ad cognationē meā: ⁊ accipies vxorem filio
meo. E dixi dn̄o meo. forte nō veniet mulier poſt me.
Et dixit mihi. Dn̄s in cuius cōſpectu ego ſeruio mit=
tet angelum ſuū tecum: ⁊ diriget viam tuā: ⁊ accipies
vxorē filio meo de cognatione mea ⁊ de domo patris
mei. Tunc eris innocēs a maledictione mea: quādo
ieris ad cognationem meam: ⁊ ſi non dederint tibi:
eris innocens a maledictione mea. Et veni hodie ad
fontem: ⁊ dixi domine deus

Primitiua chal.

פנה עול
כסת סחא
שוה אכל מלל
רבה
אנת שוב
קום אמר נסב
אזל
שלח
לאך צלח נסב
הוה זכה אום
יהב נתן אתא

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

Primitiua heb.	Tex. Heb.
ישׁ	אדני אברהם אם ישך נא
	מצליח דרכי אשר אנכי הלך
	עליה: הנה אנכי נצב על עין
	המים והיה העלמה היצאת
שׁקה	לשאב ואמרתי אליה השקיני
	נא מעט מים מכדך: ואמרה אלי
	גם אתה שתה וגם לגמליך
שׁאב יכח	אשאב הוא האשה אשר הכיח
כלה	יהוה לבן אדני: אני טרם אכלה
יצא	לדבר אל לבי והנה רבקה יצאת
ירד	וכדה על שכמה ותרד העינה
	ותשאב ואמר אליה השקיני
מהר	נא: ותמהר ותורד כדה מעליה
שׁקה	ותאמר שתה וגם גמליך אשקה
שׁתה	ואשת וגם הגמלים השקתה:
שׁאל	ואשאל אתה ואמר בת מי את
אמר	ותאמר בת בתואל בן נחור אשר
שׂום	ילדה לו מלכה ואשם הנזם על
צמד קדד	אפה והצמידים על ידיה: ואקד
שׁחה ברך	ואשתחוה ליהוה ואברך את
	יהוה אלהי אדני אברהם אשר
נחה	הנחני בדרך אמת לקחת את בת
ישׁ	אחי אדני לבנו: ועתה אם ישכם
עשׂה נגד	עשים חסד ואמת את אדני הגידו
פנה	לי ואם לא הגידו לי ואפנה על
ימן ענה	ימין או על שמאל: ויען לבן
אמר	ובתואל ויאמרו מיהוה יצא

Trãsla. B. Hiero.

domini mei abraam: si direxisti viam meam in qua nunc ambulo: ecce ſto iuxta fontem aque: & virgo q̃ egredietur ad hauriendam aquam: audierit a me: da mihi pauxillũ aq̃ ad bibẽdũ de hydria tua: & dixerit mihi: & tu bibe: & camelis tuis hauriam: ipſa eſt mulier quam preparauit dominus filio domini mei. Cumq; hec tacitus mecum voluerẽ: apparuit rebecca veniens cũ hydria quã portabat in ſcapula: deſcẽditq; ad fõtẽ: & hauſit aquã. Et aio ad eã. Da mihi paululũ biberẽ. q̃ feſtinãs depoſuit hydriã de hũero & dixit mihi. Et tu bibe: & camel' tuis tribuã potũ. Bibi: & adaquauit camelos. Interrogauiq; eam & dixi. Cuius es filia: que rñdit. Filia bathuelis ſum filii nachor: quẽ pepit ei melcha. ſuſpẽdi itaq; inaures ad ornãdã faciẽ eius: & armillas poſui in manib9 eius. Pronuſq; adoraui dominum: benedicẽs domino deo dñi mei abraam: qui perduxit me recto itinere: vt ſumerem filiã fratris domini mei filio eius. Quamobrem ſi facitis miam & veritatẽ cũ dño meo: indicate mihi. ſin autẽ alid' placet: & hoc dicite mihi: vt vadã ad dexterã ſiue ad ſiniſtrã. Rñderũt q; labã & batuel. A domino egreſſus eſt

Trãsla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

dñi mei abraam: ſi tu pſperã facis viã meã:
τοῦ κυρίου μου ἀβραάμ, εἰ σὺ εὐοδοῖς τὴν ὁδόν μου,
in q̃ nũc ego ambulo in ea: ecce ſteti ſupra
ἐν ἣ νῦν ἐγὼ πορεύομαι ἐν αὐτῇ, ἰδοὺ ἐφέστηκα ἐπὶ
fontẽ aque: ⁊ filie hoim
τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῆς
ciuitatis egrediuntur ad hauriẽdũ aquã. ⁊ erit
πόλεως ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ. καὶ ἔσται ἡ
virgo: cui vtiq; ego dixero: pota me parũ aque
παρθένος, ἣ ἂν ἐγὼ εἴπω, πότισόν με μικρὸν ὕδωρ
de hydria tua: ⁊ dixerit mihi bibe tu: et
ἀπὸ τῆς ὑδρίας σου, καὶ εἴπῃ μοι πίε σύ, καὶ ταῖς
camelis tuis hauriã aquã hec mulier quã pparauit
καμήλοις σου ὑδρεύσομαι. αὕτη ἡ γυνὴ ἣν ἡτοίμασε
dñs ſuo ſeruo iſaac. et in hoc cogno-
κς τῷ ἑαυτοῦ θεράποντι ἰσαάκ. καὶ ἐν τούτῳ γνώσο-
ſcã q̃ feciſti miaʒ dño meo abraã.
μαι ὅτι ἐποίησας ἔλεος τῷ κυρίῳ μου ἀβραάμ.
et factũ ẽ anteq̃ ego pficerẽ loqui in mente
καὶ ἐγένετο πρὸ τοῦ με συντελέσαι λαλοῦντα τῇ διανοί-
mea. et ecce ſtatim rebecca egreſſa eſt habẽs
ᾳ μου. καὶ ἰδοὺ εὐθὺς ῥεβέκκα ἐξεπορεύετο ἔχου-
hydriã ſup humeros: et deſcẽdit ad fon
σα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν πη-
tẽ: et hauſit aquã. et dixi ei pota me parũ a
γήν, καὶ ὑδρεύσατο. καὶ εἶπα αὐτῇ πότισόν με μικρὸν ὕ-
que. et feſtinãs depoſuit hydriã ſuã a ſeip-
δωρ. καὶ σπεύσασα καθεῖλε τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἀφ' ἑαυ-
ſa. et dixit bibe tu: et camelis tuis potũ dabo. ⁊
τῆς, καὶ εἶπε πίε σύ, καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ. καὶ
bibi: et camelos meos adaq̃uit. ⁊ iterrogaui
ἔπιον, καὶ τὰς καμήλους μου ἐπότισε. καὶ ἠρώτησα
eã: et dixi: cui9 filia es: nũcia mihi. illa ãt
αὐτήν, καὶ εἶπα, τίνος θυγάτηρ εἶ, ἀνάγγειλόν μοι. ἡ δὲ
dixit filia bathuel ſum ego filij nachor: quẽ pepit ei
εἶπε θυγάτηρ βαθουήλ εἰμι ἐγὼ τοῦ ναχώρ, ὃν ἔτεκεν αὐ-
melcha. et circũpoſui ei inaures ⁊ armil
τῷ μελχά. καὶ περιέθηκα αὐτῇ τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέ-
las circa man9 eius. ⁊ complacẽs adoraui
λια περὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς. καὶ εὐδοκήσας προσεκύνη-
dñʒ. et benedixi dñm deũ dñi mei abra
σα τῷ κυρίῳ. καὶ εὐλόγησα κν τὸν θεὸν τοῦ κυ μου ἀβρα-
am. q̃ pſperauit me in via veritatis vt acciperẽ fili
άμ. ὃς εὐόδωσέ με ἐν ὁδῷ ἀληθείας λαβεῖν τὴν θυγα-
am fratris dñi mei filio ſuo.
τέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου μου τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
ſi ergo facitis vos miaʒ et iuſticiã cum
εἰ οὖν ποιεῖτε ὑμεῖς ἔλεος καὶ δικαιοσύνην πρὸς τὸν
dño meo: nunciate mihi. ſi ãt nõ nũciate
κύριόν μου, ἀπαγγείλατέ μοι. εἰ δὲ μή, ἀπαγγείλα-
mihi vt reuertar ad dextrã l' ad ſiniſtrã. reſpõdẽ
τέ μοι ἵνα ἐπιστρέψω εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστεράν. ἀποκρι-
tes aũt laban et bathuel: dixerũt. a dño egreſſa ẽ
θέντες δὲ λάβαν καὶ βαθουήλ, εἶπον. παρὰ κυ ἐξῆλθε

Primitiua chal.

צלח
קום היה עלם
נפק מלא שקה
קלתא אמר
שתה מלא אתת
רבה שצא מלא
שקה אתא
שקה שתה שוה
שרא רבה נסב
טוב חוה פנה
תוב

Interp. chal.

dñi mei abrahã: ſi eſt voluntas corã te: vt dirigas viã meã in qua nunc ego ambulo: ecce ego ſto iuxta fontẽ aque: ⁊ erit puella que egreſſa fuerit ad hauriendũ: et dixero ei da mihi obſecro paululũ aque ad bibendũ de hydria tua: ⁊ dixerit mihi: tu quoq; bibe ⁊ etiã camelis tuis hauriã: ipſa eſt mulier quã preparauit dñs filio dñi mei. Anteq̃ ceſſarẽ loqui cũ corde meo: ecce rebecca egrediebatur ⁊ hydria ſua ſup humerũ eius erat: deſcẽditq; ad fontẽ ⁊ ipleuit illã. Et dixi ei. Da mihi bibere obſecro: et feſtinauit: ⁊ depoſuit hydriam ſuã deſup ſe: ⁊ dixit. Bibe: ⁊ etiã camelis tuis potum dabo. Et bibi: camelos quoq; adaquauit. Et interrogaui eam: ⁊ dixi. Cuius filia es tu: Et ait. Filia bathuelis filij nachor quẽ pepit ei melcha. et poſui inaurem ſup faciem eius: ⁊ armillas ſup manus eius. et flexi genua ⁊ adoraui coram dño: ⁊ benedixi dño deo dñi mei abrahã: qui duxit me in viam rectã: vt acciperem filiam fratris dñi mei filio ſuo. Et nunc ſi vos facitis miſericordiã ⁊ veritateʒ cum dño meo: annũciate mihi. ſi autem non: indicate mihi: ⁊ diuertam ad dexteram aut ad ſiniſtram. Reſponditq; labã et bathuel: et dixerunt. A facie domini egreſſus eſt

Transla. Chal.

רבוני אברהם אם אית כען רעוא קדמך לאצלחא ארחי דאנא אזיל עלה: הא אנא
קאים על עינא דמיא ותהי עולימתא דתיפוק למימלי ואימר לה אשקיני כען זעיר
מיא מקולתיך: ותימר לי אף את אשתי ואף לגמלך אמלי היא אתתא דזמין ייי
לבר רבוני: עד לא שציתי למללא עם לבי והא רבקה נפקת וקולתה על כתפה
ונחתת לעינא ומלת ואמרית לה אשקיני כען: ואוחיאת ונחתת קולתה מעלה
ואמרת אשתי ואף גמלך אשקי ושתיתי ואף ית גמליא אשקיאת: ושאילית יתה
ואמרית בת מן את ואמרת בת בתואל בר נחור דילידת ליה מלכה ושויתי קדשא
על אפהא ושיריא על ידהא: וכרעית וסגידית קדם ייי ובריכית ית ייי אלהיה
דרבוני אברהם דדברני בארח קשוט למיסב ית בת אחוהי דרבוני לבריה: וכען אם
איתיכון עבדין טיבו וקשוט עם רבוני חוו לי ואם לא חוו לי ואפנה על ימינא או על
שמאלא: ואתיב לבן ובתואל ואמרו מן קדם ייי נפק

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

res hec. nõ poterim⁹ tibi ꝯdicere ma
τὸ πρᾶγμα τοῦτο. οὐ δυνησόμεθά σοι ἀντιπεῖν κα
lũ aut bonũ. ecce rebecca corã te: tollẽs re
κὸν ἢ καλόν. ἰδοὺ ῥεβέκκα ἐναντίον σου, λαβὼν ἀπό
uertere. ⁊ ſit vxoꝛ filio dñi tui: ſicut lo
τρεχε. καὶ ἔστω γυνὴ τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου, καθὰ ἐλά
cut⁹ ẽ dñs: factũ ẽ ãt cũ audiret puer abꝛa
λησε κς. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν παῖδα τ̃ ἀβρα
am verba eoꝝ: adoꝛauit ſup terrã
ὰμ τῶν ῥημάτων αὐτῶν, προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν τῷ
dñꝫ. et ꝓferẽs ſeruus vaſa argẽtea ⁊ au
κυρίῳ. καὶ προσενέγκας ὁ παῖς σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυ
rea ⁊ veſtem: dedit rebecce. ⁊ dona de
σᾶ καὶ ἱματισμόν, ἔδωκε τῇ ῥεβέκκᾳ. καὶ δῶρα ἔδω
dit fratri ei⁹: ⁊ matri eius. ⁊ comederũt
κε τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, καὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἔφαγον
et biberũt ipſe ⁊ viri cũ eo exñtes: ⁊
καὶ ἔπιον αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ
doꝛmierũt. et ſurgẽs puer: mane: dixit. di
ἐκοιμήθησαν. καὶ ἀναστὰς ὁ παῖς, τὸ πρωῒ, εἶπεν. ἐκ
mittite me: vt vadã ad dñm meũ. dixerũt ãt
πέμψατέ με, ἵνα ἀπέλθω πρὸς τὸν κν̄ μου. εἶπον δὲ
fratres eius ⁊ mater: maneat virgo
οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς καὶ ἡ μήτηρ, μεινάτω ἡ παρθένος
nobiſcũ dies quaſi decẽ. et poſt hoc ꝓficiſce
μεθ' ἡμῶν ἡμέρας ὡσεὶ δέκα. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπελεύ
tur. ille ãt dixit ad eos: ne detineatis me. ⁊ dñs
σεται. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, μὴ κατέχετέ με. καὶ κς
ꝓſperauit viã meã: dimittite me: vt per
εὐώδωσε τὴν ὁδόν μου, ἐκπέμψατέ με, ἵνα ἀπέλ
gã ad dñꝫ meũ. dixerũt ãt: vocemus puel
θω πρὸς τὸν κν̄ μου. εἶπον δέ, καλέσωμεν τὴν παῖ
lam: interrogem⁹ os eius. et vocauerũt
δα, ἐρωτήσωμεν τὸ στόμα αὐτῆς. καὶ ἐκάλεσαν τὴν
rebeccã: et dixerũt ei. ibis cum hoĩe
ῥεβέκκαν, καὶ εἶπον αὐτῇ. πορεύσῃ μετὰ τοῦ ἀνου
iſto? illa ãt dixit vadam. et dimiſerũt
τούτου; ἡ δὲ εἶπε πορεύσομαι. καὶ ἐξέπεμψαν τὴν
G rebeccam ſoroꝛẽ eoꝝ: et ſubſtantiã e
ῥεβέκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐ
ius: et ſeruũ abꝛaã: et eos q̃ cũ eo.
τῆς, καὶ τὸν παῖδα τοῦ ἀβραάμ, καὶ τοὺς μετ' αὐτ̃.
et bñdixerũt rebeccã ſoroꝛẽ eoꝝ: et di
καὶ εὐλόγησαν ῥεβέκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ εἶ
xerũt ei: ſoroꝛ nr̃a es. fias in milia decẽ
πον αὐτῇ, ἀδελφὴ ἡμῶν εἶ. γίνου εἰς χιλιάδας μυριά
miliũ ⁊ hereditet ſemẽ tuũ ciuitates
δων καὶ κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις
aduerſarioꝝ. ſurgẽs ãt rebecca et ancille
τῶν ὑπεναντίων. ἀναστᾶσα δὲ ἡ ῥεβέκκα καὶ αἱ ἄβραι
eius: aſcẽderũt ſup camelos: ⁊ abierũt
αὐτῆς, ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς καμήλους, καὶ ἐπορεύθησαν
cum hoĩe. et accipiẽs puer rebeccã:
μετὰ τοῦ ἀνου. καὶ ἀναλαβὼν ὁ παῖς τὴν ῥεβέκκαν,

Tráſla. B. Hiero.

[a]ſermo. [b]Nõ [c]poſſumus extra placitũ eius quicq̃ aliud [d]loqui [e]tecũ. [i]En [k]rebecca [l]corã te ẽ: [m]tolle eam: [n]& proficiſcere: [o]& ſit [p]vxor [q]filii [r]dñi tui: [s]ſicut [u]locutus eſt [x]dominus. [y]Quod cum [a]audiſſet [b]puer [c]abraam: procidens [f]adorauit [g]in terrã [h]dñm. [i]Prolatiſq; [l]vaſis [m]argenteis [n]& [o]aureis [p]ac veſtibus [q]dedit ea [r]rebecce ꝓ munere. [u]Fratribus [s]quoq; [u]eius [x]& matri [s]dona [t]obtulit. Inito cõuiuio [r]veſcẽtes pariter [s]& bibẽtes [c]manſerunt ibi. [f]Surgens aũt [g]mane [h]locutus eſt puer. [i]Dimitte me vt vadã [k]ad dñm meum. [l]Rñderũtq; [m]frater eius [n]& mr̃. [o]Mãeat [p]puella ſaltẽ [t]decẽ [r]dies [q]apud nos: & [u]poſtea [x]proficiſcetur. [a]nolite [r]ait [c]me [b]retiñere: quia [d]dñs [e]direxit [f]viã meam. [g]Dimittite me [h]vt pgã [i]ad dñm meum. [k]Et dixerũt. [l]Vocemus [m]puellã [n]& q̃ramus [p]ipſius volũtatẽ. [q]Cũq; vocata veniſſet: [s]ſciſcitati ſũt. [u]Vis ire [x]cum [y]hoĩe [z]iſto? Que [a]ait. [b]Vadam. [c]Dimiſerunt ergo [e]eam [g]& [h]nutricem illius: [k]ſeruũq; [l]abraam [m]& [n]comites eius [o]iprecãtes ꝓſpa ſorori ſue [r]atq; dicẽtes. [t]Soror noſtra [u]es. [x]Creſcas [r]in mille [z]milia: [a]& poſſideat [b]ſemen tuũ [d]portas [e]inimicorũ ſuorũ. [f]Igr̃ [g]rebecca [h]& puelle illius [i]aſcenſis [l]camelis [m]ſecute ſunt [o]virũ: q feſtinus reuertebatur ad dñm ſuũ. Eo ãt

Tex. Heb. Geñ. Ca. xxiiii.

הדבר לא נוכל דבר אליך רע
או טוב: הנה רבקה לפניך קח
ולך ותהי אשה לבן אדניך
כאשר דבר יהוה: ויהי כאשר
שמע עבד אברהם את דבריהם
וישתחו ארצה ליהוה: ויוצא
העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים
ויתן לרבקה ומגדנת נתן לאחיה
ולאמה: ויאכלו וישתו הוא
והאנשים אשר עמו וילינו
ויקומו בבקר ויאמר שלחני
לאדני: ויאמר אחיה ואמה תשב
הנער אתנו ימים או עשור אחר
תלך: ויאמר אלהם אל תאחרו
אתי ויהוה הצליח דרכי שלחוני
ואלכה לאדני: ויאמרו נקרא
לנער ונשאלה את פיה: ויקראו
לרבקה ויאמרו אליה התלכי
עם האיש הזה ותאמר אלך:
וישלחו את רבקה אחתם ואת
מנקתה ואת עבד אברהם ואת
אנשיו: ויברכו את רבקה ויאמרו
לה אחתנו את היי לאלפי רבבה
ויירש זרעך את שער שנאיו:
ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה
על הגמלים ותלכנה אחרי
האיש ויקח העבד את רבקה

Pmitiua heb.

יכל רעע
פנה לקח
הלך היה
שחה יצא
כלה
נתן
אכל שתה
לון
קום
ישב
יום עשר
הלך אחר
צלח
קרא
שאל פה
שלח
ינק
ברך
היה
ירש
קום רכב
הלך
לקח

Tranſla. Chal.

בתגמא לית אנחנא יכלין למללא עמך ביש או טב: הא רבקה קדמך דבר ואזיל
ותהא אתתא לבר רבונך כמא דמליל יי: והוה כד שמע עבדא דאברהם ית פתגמיהון
וסגיד על ארעא קדם יי: ואפיק עבדא מאנין דכסף ומאנין דדהב ולבושין ויהב
לרבקה ומגדנין יהב לאחוה ולאמה: ואכלו ושתיאו הוא וגבריא דעמיה וביתו
וקמו בצפרא ואמר שלחוני לות רבוני: ואמר אחוה ואמה תתיב עולימתא עמנא
עידן בציהן או עשרה ירחין בתר כן תיזיל: ואמר להון לא תאחרון יתי ויי אצלח
ארחי שלחוני ואיהך לות רבוני: ואמרו נקרי לעולימתא ונשמע מה דהיא אמרת
וקרו לרבקה ואמרו לה התיזלין עם גברא הדין ואמרת איזיל: ושלחו ית רבקה
אחתהון וית מינקתה וית עבדא דאברהם וית גברוהי: ובריכו ית רבקה ואמרו לה
אחתנא את הוי לאלפין ולרבון וירתון בניכי ית קרוי שנאיהון: וקמת רבקה
ועולימתהא ורכיבן על גמליא ואזלן בתר גברא ודבר עבדא ית רבקה

Interp. chal.

ſermo: non poſſumus nos loqui tecũ malũ aut bonũ. Ecce rebecca coꝛam te eſt: tolle eam ⁊ vade: ⁊ ſit vxoꝛ filio dñi tui: ſicut locutus eſt dñs. Et factũ eſt cum audiſſet ſeruus abꝛahe verba eoꝛum: adoꝛauit in terra coꝛam dño. Et pꝛotulit ſeruus vaſa argentea et vaſa aurea ⁊ veſtes: ⁊ dedit rebecce: ⁊ munera dedit fratri eius ⁊ matri. Et comederũt ⁊ biberunt ille ⁊ viri qui erant cum eo: ⁊ doꝛmierunt: ⁊ ſurrexerunt mane. Et dixit. Mittite me ad dñm meum. Et dixit frater eius et mater. Maneat puella nobiſcum aliquo tempoꝛe: aut decem mẽſibus: ⁊ poſtea ibit. Et dixit eis. Ne retineatis me: dñs autem direxit viam meam: dimittite me vt vadã ad dñm meum. Dixerũtq; vocemus puellam: ⁊ audiamus quid ipſa dicat. Vocaueruntq; rebeccam: ⁊ dixerunt ei. Nunquid ibis cum viro iſto? Et dixit: vadam. Dimiſerũtq; rebeccã ſoroꝛem ſuam et nutricem eius: ⁊ ſeruum abꝛahe ⁊ viros eius. Et benedixerunt rebecce atq; dixerũt ei. Soroꝛ noſtra tu ſis in millia milliũ: ⁊ poſſideant filij tui ciuitates inimicoꝛum ſuoꝛũ. Et ſurrexit rebecca ⁊ puelle eius: et aſcenderunt ſuper camelos: ⁊ ibant poſt virum. et tulit ſeruus rebeccam: ⁊ abijt

Pmitiua chal.

טוב
הוה רבה
נפק
שתה
קום רבה יתב
עלם אזל אחר
צלח הלך קרא
שמע קרא אזל
ינק
הוה רבב ירת
קרה קום

© Biblioteca Nacional de España

וילך׃ ויצחק בא מבוא באר לחי בוא
ראי והוא יושב בארץ הנגב׃ ראה
ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות פנה
ערב וישא עיניו וירא והנה נשא ראה
גמלים באים׃ ותשא רבקה את בוא
עיניה ותרא את יצחק ותפל נפל
מעל הגמל׃ ותאמר אל העבד מי
האיש הלזה ההלך בשדה
לקראתנו ויאמר העבד הוא
אדני ותקח הצעיף ותתכס ויספר לקח כסה ספר
העבד ליצחק את כל הדברים
אשר עשה׃ ויבאה יצחק האהלה בוא
שרה אמו ויקח את רבקה ותהי היה
לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אהב נחם
אחרי אמו׃

Cap. xxv.

ויסף אברהם
ויקח אשה ושמה קטורה׃ ותלד לקח איש ילד
לו את זמרן ואת יקשן ואת מדן
ואת מדין ואת ישבק ואת שוח׃
ויקשן ילד את שבא ואת דדן
ובני דדן היו אשורם ולטושם היה
ולאמים׃ ובני מדין עיפה ועפר
וחנך ואבידע ואלדעה כל אלה
בני קטורה׃ ויתן אברהם את כל נתן
אשר לו ליצחק׃ ולבני
הפילגשים אשר לאברהם נתן פלגש
אברהם מתנת וישלחם מעל נתן שלח
יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל

tpe deābulabat iſaac p viā q̄ ducit ad puteū: cuius nomē eſt viuentis & vidētis. Habitabat ei in terra auſtrali: & egreſſus fuerat ad meditādū in agro iclinata iā die. Cūq; eleuaſſet oculos vidit camelos venictes procul. Rebecca quoq; conſpecto iſaac deſcendit de camelo: & ait ad puerum. quis eſt ille homo qui venit p agrum in occurſum nobis. dixitq; ei. Ipſe eſt dn̄s meus. At illa tollēs cito palliū ſuum opuit ſe. Seruus āt cuncta q̄ geſſerat narrauit dn̄o ſuo iſaac. q introduxit eā i tabernaculum ſare mr̄is ſue: & accepit eā vxorē: & in tm̄ dilexit eā: vt dolorē q ex morte mr̄is eius acciderat tpa

Hret. Cap. 25.

A. Braam vero aliam duxit vxorem nomie cethuram: que peperit ei zamrā & iecſan & madan & madian: & ieſboch & ſue. Iecſan quoq; genuit ſaba & dadan. Filii dadā fuerūt aſſurim & lathuſim & laomim. At vero ex madiā ortus eſt epha & epher & enoch & abida & beldaa. Oēs hi filii cethure. deditq; abraam cuncta q̄ poſſederat iſaac. Filiis autem concubinarū largitus eſt munera: & ſeparauit eos ab iſaac filio ſuo: dum adhuc ipſe viueret ad

abiit. iſaac āt ambulabat p deſertū iux
ἀπῆλθεν. ἰσαὰκ δὲ ἐπορεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κα
ta puteū viſionis. ipſe āt habitabat in
τὰ τὸ φρέαρ τῆς ὁράσεως. αὐτὸς δὲ κατῴκει ἐν τῇ
terra ad aphricū. egreſſus ē āt iſaac exercerī in
γῇ πρὸς λίβα. ἐξῆλθε δὲ ἰσαὰκ ἀδολεσχῆσαι ἐν τῷ
agro ad meridiē. et reſpiciens ocu
πεδίῳ πρὸς δείλην. καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλ
lis: vidit camelos venientes. et reſpiciēs
μοῖς, εἶδε καμήλους ἐρχομένας. καὶ ἀναβλέψα
rebecca oculis: vidit iſaac. et
σα ῥεβέκκα τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶδε τὸν ἰσαάκ. καὶ
deſiliit a camelo. et dixit pue
κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς καμήλου. καὶ εἶπε τῷ παι
ro: qs eſt homo ille qui venit in
δί, τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ πορευόμενος ἐν
agro in occurſum nr̄m. dixit āt puer:
τῷ πεδίῳ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. εἶπε δὲ ὁ παῖς,
hic dn̄s me9. at illa accipiens palliū coo
οὗτος ὁ κύριός μου. ἡ δὲ λαβοῦσα τὸ θέριστρον πε
peruit ſe. et narrauit ſeru9 iſaac cun
ριεβάλετο. καὶ διηγήσατο ὁ παῖς τῷ ἰσαὰκ πάν
cta verba q̄ fecit. intrauit āt iſaac in
τα τὰ ῥήματα ἃ ἐποίησεν. εἰσῆλθε δὲ ἰσαὰκ εἰς τὸν
domū mr̄is ſue. et accepit rebeccā.
οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔλαβε τὴν ῥεβέκκαν.
et fuit illi9 vxor. et dilexit eam. et cōſo
καὶ ἐγένετο αὐτοῦ γυνή. καὶ ἠγάπησεν αὐτήν. καὶ παρε
latus ē iſaac de ſarra matre ſua.
κλήθη ἰσαὰκ περὶ σάῤῥας τῆς μρς αὐτοῦ. Ca. 25.
Adiciens āt abraā: accepit vxorē. cui
Προσθέμενος δὲ ἀβραάμ, ἔλαβε γυναῖκα. ᾗ
nomē cethura. pepit āt illi zābran. et
ὄνομα χεττούρα. ἔτεκε δὲ αὐτῷ τὸν ζεμβράν. καὶ
iectā. et madal. et madian. et
τὸν ἰεξάν. καὶ τὸν μαδάλ. καὶ τὸν μαδιάν. καὶ τὸν
ieſboc. et ſobe. iectā āt genuit ſaba.
ἰεσβόκ. καὶ τὸν σωβέ. ἰεξὰν δὲ ἐγέννησε τὸν σαβά.
et dedan. filii dedan fuerunt aſſurim. et lat
καὶ τὸν δεδάν. υἱοὶ δεδὰν ἐγένοντο ἀσουριείμ. καὶ λατ
tuſim. et laomim. filii āt madiā: gephar.
τουσιείμ. καὶ λαωμιείμ. υἱοὶ δὲ μαδιάμ, γεφάρ.
et apher. et enoch. et abida. et raga. oēs
καὶ ἀφείρ. καὶ ἐνώχ. καὶ ἀβιδά. καὶ ῥαγά. πάντες
iſti fuerūt filii cheture. dedit āt abraā om
οὗτοι ἦσαν υἱοὶ χεττούρας. ἔδωκε δὲ ἀβραὰμ πάν
nē ſubſtantiā ſuā iſaac filio ſuo. et
τα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ
filiis cōcubinarū ſuarū dedit abraā
τοῖς υἱοῖς τῶν παλλακῶν αὐτοῦ ἔδωκεν ἀβραὰμ
munera. et miſit eos ab iſaac
δόματα. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἀπὸ ἰσαὰκ τοῦ
filio ſuo: adhuc viuente ipſo: ad orientē in
υἱοῦ αὐτοῦ, ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, πρὸς ἀνατολὰς εἰς

Pritiua chal.

עול אתא בור
חזא פנה
אתא חזא רבן
הלך רבה
כסה שעה עול
שכב רחם
נחם מות
ספף
שרא
נגרא אל
נתן
קום

Interp. chal.

Iſaac aūt veniebat de puteo ſuper quo angelus vite apparuit: & ipſe habitabat in terra auſtrali. Et egreſſus eſt iſaac ad orandū in agro in tēpore veſpertino: et leuauit oculos ſuos & vidit: et ecce cameli veniebant. Et leuauit oculos ſuos rebecca: & vidit iſaac: et inclinauit ſe ſuper camelum: & ait ſeruo. Quis eſt vir ille qui ambulat in agro in occurſum noſtrū. Et ait ſeru9. Ipſe eſt dominus meus: & tulit pallium & operuit ſe. Et narrauit ſeruus iſaac omnia que fecerat. et introduxit eam iſaac in tabernaculū. et vidit & ecce opera eius recta erant: ſicut opera ſare matris ſue. Et accepit rebeccam: & fuit ei in vxorē: & dilexit eam: et cōſolatus eſt iſaac poſtq̄ mortua eſt mr̄ ei9. Ca. 25.

Et addidit abraham & accepit vxorem: & nomen eius cethura. Et peperit ei zamran: & iecſan: & madan & madian: & ieſboch: et ſue. Iecſan autem genuit ſaba & dadan. Filii autem dadan fuerunt in caſtris & i tabernaculis & in iſulis. Et filii madiā epha et epher: & enoch & abida & heldaa. Omes hi filii cethure. Et dedit abraham omnia ſua iſaac. Filiis autem concubine abrahe dedit abraham munera: & miſit eos ab iſaac filio ſuo: dum adhuc ipſe viueret ad orientem in

Tranſla. Chal.

אזל׃ ויצחק עאל במיתוהי מבירא דמלאך קימא איתחזי עלה והוא יתיב בארעא
דרומא׃ ונפק יצחק לצלאה בחקלא לעדן מפני רמשא וזקף עינוהי וחזא והא
גמליא אתן׃ וזקפת רבקה ית עינהא וחזת ית יצחק ואיתרכינת מעל גמלא׃ ואמרת
לעבדא מן גברא דיכי דמהלך בחקלא לקדמותנא ואמר עבדא הוא רבוני ונסיבת
עיפא ואתכסיאת׃ ואישתעי עבדא ליצחק ית כל פתגמיא דעבד׃ ואעלה יצחק
למשכנא וחזא והא תקנן עובדהא כעובדי שרה אמיה ונסיב ית רבקה והות ליה
לאנתו ורחמה ויתנחם יצחק בתר דמיתת אמיה׃ Ca. xxv. ואוסיף
אברהם ונסיב אתתא ושמה קטורה׃ וילידת ליה ית זמרן וית יקשן וית מדן וית מדין
וית ישבק וית שוח׃ ויקשן אוליד ית שבא וית דדן ובני דדן הוו משיריין ולשכונין
ולנגון׃ ובני מדין עיפה ועפר וחנוך ואבידע ואלדעה כל אלין בני קטורה׃ ויהב
אברהם ית כל דיליה ליצחק׃ ולבני לחינתא די לאברהם יהב אברהם מתנן
ושלחינון מעל יצחק בריה עד דהוא קיים קדומא

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

terrā orientis. iſti āt āni dierū vite
γῆν ἀνατολῶν. ταῦτα δὲ τὰ ἔτη ἡμερῶν τῆς ζωῆς
abraā quos vixit: centū ſeptuaginta quinq̄ āni
ἀβραὰμ ὅσα ἔζησεν, ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε ἔτη
et deficiēs mortuus ē abraā in ſenectute bona ſe=
καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν ἀβραὰμ ἐν γήρᾳ καλῷ πρεσ
nex ⁊ plenus dierū. et appoſitus ē ad po
βύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν. καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λα
pulū ſuū. et ſepelierūt eū iſaac et iſmael
ὸν αὐτοῦ. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἰσαὰκ καὶ ἰσμαὴλ οἱ
filij eius in ſpelunca duplici: in a=
υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν, εἰς τὸν ἀ
gro ephron ſaar ethei. qui eſt e regio
γρὸν ἐφρὼν τοῦ σαὰρ τοῦ χετταίου. ὅς ἐστιν ἀπέναν
B ne mambre. agro et ſpeluncā: quā poſſe=
τι μαμβρῆ. τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπήλαιον, ὃ ἐκτήσα
dit abraā a filijs het. illic ſepeliē
το ἀβραὰμ παρὰ τῶν υἱῶν τοῦ χέτ. ἐκεῖ ἔθαψαν
abraā et ſarrā vxorē ſuā. factū ē
ἀβραὰμ καὶ σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ἐγένετο
āt poſtq̄ mortuꝰ eſt abraā: bn̄dixit deus
δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀβραὰμ, εὐλόγησεν ὁ θεὸς
iſaac filio eius. et habitauit iſaaac iux=
ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ κατῴκησεν ἰσαὰκ πα=
ta puteū viſionis. he āt gn̄atiōes iſ
ρὰ τὸ φρέαρ τῆς ὁράσεως. αὗται δὲ αἱ γενέσεις ἰσ
mael filij abraā: quē pepit agar egy=
μαὴλ τοῦ υἱοῦ ἀβραάμ, ὃν ἔτεκεν ἄγαρ ἡ αἰγυ=
ptia famula ſarre abraā. et hec
πτία ἡ παιδίσκη σάρρας τῷ ἀβραάμ. καὶ ταῦ=
nomina filiorū iſmael: ⁊ nomi=
τα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσμαήλ, καὶ τὰ ὀνόμα
A 1.Pa= na gn̄ationū eius. ſm nomē gn̄ationū e=
ra.1.b. τα τῶν γενεῶν αὐτοῦ. κατ' ὄνομα τῶν γενεῶν αὐ=
ius primogenitus iſmael. nabaioth. et cedar. et
τοῦ πρωτότοκος ἰσμαήλ. ναβεώθ. καὶ κηδάρ. καὶ
nabdehel. et maſſam. et maſman. et iduma.
ναβδεήλ. καὶ μασσάν. καὶ μασμάν. καὶ ἰδουμά.
et maſſe. et adad. et themā. et iatur.
καὶ μασσῆ. καὶ χολδάδ. καὶ θεμάν. καὶ ἰετούρ.
et naphes. et cedma. iſti ſunt filij iſma=
καὶ ναφείς. καὶ κεδεμά. οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ ἰσμα
el. et hec nomina eorū in man=
ήλ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύ
ſionibꝰ eorū et in tabernaculis eorū. duode
λεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν. δώδε=
cim pricipes ſm gētes eorū. et iſti an
κα ἄρχοντες κατὰ ἔθνη αὐτῶν. καὶ ταῦτα τὰ ἔ=
ni vite iſmael: centū triginta ſeptē an=
τη τῆς ζωῆς ἰσμαήλ, ἑκατὸν τριακονταεπτὰ ἔ=
ni. ⁊ deficiēs mortuus ē. et appoſitus ē ad
τη. καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν. καὶ προσετέθη πρὸς τὸ
C genus ſuū. habitauit āt ab euila vſq̄ ad ſur. q̄
γένος αὐτοῦ. κατῴκησε δὲ ἀπὸ εὐιλὰτ ἕως σούρ. ἥ

Trāſla.B.Hiero.

plagā orietalē. Fuerūt
aūt dies vite
abrae centum
ſeptuagīta qnq̄ anni:
& deficiens
mortuus eſt in ſenectu
te bona ꝑuecteq̄ etatis
& plenus dierū: cōgre
gatuſq̄ ē ad pplm ſuū.
Et ſepelierunt eū iſaac
& hiſmael filii ſui ī ſpe
lunca duplici: que ſita ē
in agro ephron filii ſe
or ethei e regione
mābre: quā emerat
a filiis heth. Ibi ſepul=
tus eſt ipſe
& ſara vxor eius. Et
poſt obitum
illius benedixit deus
iſaac
filio eius: qui hītabat
iuxta puteū noīe viuē
tis & vidētis. He ſūt ge
neratiōes hiſmael filii
abrae: quem pepit ei
agar egyptia
famula ſare: & hec
nomina filiorum eius
in vocabulis
& gn̄atiōibus ſuis. Pri
mogeītus hiſmael na=
baioth. deīde cedar: &
adbehel: & mabſā. maſ
ma quoq̄ & duma &
maſſa adad & thema &
iatur & naphis & ced
ma. Iſti ſunt filii
hiſmael: & hec nomīa
per caſtella
& oppida eorū duode
cim principes
tribuum ſuarum. Et fa
cti ſunt āni vite hiſmae
lis centum triginta ſep
tem:
deficienſq̄ mortuus ē:
& appoſitus ad pplm
ſuū. Hītauit āt ab euila
vſq̄ ſur: que

Ter.Heb. Geñ. Ca.xxvi.

אֶרֶץ קֶדֶם׃ וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי
אַבְרָהָם אֲשֶׁר חָי מְאַת שָׁנָה
וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים׃ וַיִּגְוַע
וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן
וְשָׂבֵעַ וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו׃ וַיִּקְבְּרוּ
אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל
מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל שְׂדֵה עֶפְרֹן
בֶּן צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
מַמְרֵא׃ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם
מֵאֵת בְּנֵי חֵת שָׁמָּה קֻבַּר אַבְרָהָם
וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ׃ וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת
אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק
בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי
רֹאִי׃ וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל בֶּן
אַבְרָהָם אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר הַמִּצְרִית
שִׁפְחַת שָׂרָה לְאַבְרָהָם׃ וְאֵלֶּה
שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בִּשְׁמֹתָם
לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיֹת
וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃ וּמִשְׁמָע
וְדוּמָה וּמַשָּׂא׃ חֲדַד וְתֵימָא יְטוּר
נָפִישׁ וָקֵדְמָה׃ אֵלֶּה הֵם בְּנֵי
יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם בְּחַצְרֵיהֶם
וּבְטִירֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם
לְאֻמֹּתָם׃ וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל
מְאַת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְשֶׁבַע
שָׁנִים וַיִּגְוַע וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו׃
וַיִּשְׁכְּנוּ מֵחֲוִילָה עַד שׁוּר אֲשֶׁר

Priūtiua heb.

יום שָׁנָה
מֵאָה
גָּוַע
מוּת שׂוּב
אָסַף קָבַר
כָּפַל
קָנָה
הָיָה
בָּרַךְ
יָלַד
שָׁנָה נָשָׂא
שָׁנָה חָיָה
מֵאָה
גָּוַע מוּת אָסַף
שָׁכַן

Trāſla.Chal̄.

לַאֲרַע בְּנֵי מַדִּינְחָא׃ וְאִלֵּין יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם דַּחֲיָא מְאָה וְשַׁבְעִין וְחַמֵשׁ שְׁנִין׃
וְאִתְנְגִיד וּמִית אַבְרָהָם בְּשֵׂיבוּ טָבָא סִיב וּשְׂבַע יוֹמִין וְאִתְכְּנֵישׁ לְעַמֵּיהּ׃ וּקְבַרוּ יָתֵיהּ
יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹהִי לִמְעָרַת כַּפֶּלְתָּא בַּחֲקַל עֶפְרוֹן בַּר צֹחַר חִתָּאָה דְּעַל אַפֵּי מַמְרֵא׃
חַקְלָא דִּיזְבַן אַבְרָהָם מִן בְּנֵי חִתָּאָה תַּמָּן אִתְקְבַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִתְּתֵיהּ׃ וַהֲוָה בָּתַר
דְּמִית אַבְרָהָם וּבָרִיךְ יְיָ יָת יִצְחָק בְּרֵיהּ וִיתֵיב יִצְחָק עִם בֵּירָא דְּמַלְאַךְ קַיָּמָא
אִתַּחְזִי עֲלַהּ׃ וְאִלֵּין תּוֹלְדָת יִשְׁמָעֵאל בַּר אַבְרָהָם דִּילִידַת הָגָר מִצְרֵיתָא אַמְתָא
דְשָׂרָה לְאַבְרָהָם׃ וְאִלֵּין שְׁמָהָן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בִּשְׁמָהָתְהוֹן לְתוּלְדָתְהוֹן בּוּכְרָא
דְּיִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃ וּמִשְׁמָע וְדוּמָה וּמַשָּׂא׃ חֲדַד וְתֵימָא יְטוּר
נָפִישׁ וְקֵדְמָה׃ אִלֵּין אִינּוּן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאִלֵּין שְׁמָהָתְהוֹן בְּפַצְחֵיהוֹן וּבִכְרַכֵּיהוֹן תְּרֵי
עֲשַׂר רַבְרְבִין לְאוּמֵּיהוֹן׃ וְאִלֵּין שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מְאָה וּתְלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין וְאִתְנְגִיד
וּמִית וְאִתְכְּנֵישׁ לְעַמֵּיהּ׃ וּשְׁרוֹ מֵחֲוִילָה עַד חַגְרָא

Interp̄.chal̄.

terram filiorum orientis. Et hi ſunt dies annorū vite abrahe quibus vixit centum ⁊ ſeptuaginta ⁊ quinq̄ anni: et defecit ⁊ mortuus eſt abraham in ſenectute bona ſenex ⁊ plenus dierum: cōgregatuſq̄ eſt ad po=pulum ſuum. Et ſepelierunt eum iſaac ⁊ iſmael filij ſui in ſpelunca duplici in agro efron filij ſeor ethei. e regione mamre: quē agrum emit abraham a filijs heth. Ibi ſepultus eſt abraham ⁊ ſ[illegible] vxor eius. Fa=ctūq̄ eſt poſtq̄ mortuus eſt abrahā: ⁊ benedixit deus iſaac filio eius: et habitauit iſaac iuxta puteū ſuper quo apparuit angelus vite. Et he ſunt generationes iſmael filij abraham: quem peperit agar egyptia an cilla ſare abrahe. Et hec ſunt noīa filiorū iſmael p no mina ſua in gn̄ationibꝰ ſuis. Primogenitꝰ iſmael na baioth: ⁊ cedar ⁊ adbeel ⁊ mabſam ⁊ maſma ⁊ duma et maſſa: adad ⁊ thema. iethur: naphis ⁊ cedma. Hi ſunt filij iſmael: et hec nomina eorū in villis ſuis ⁊ in ciuitatibus ſuis: duodecim principes per nationes ſuas. Et hi ſunt anni vite iſmaelis centum ⁊ triginta et ſeptē anni. Et defecit ⁊ mortuus eſt: ⁊ cōgregatus eſt ad populum ſuum. Et habitauerunt ab euila vſq̄ agara: que eſt

Priūtiua chal̄.

דְּנַח שְׁנָה חָיָה
נְגַד מוּת שׂוּב
טוּב כְּנַשׁ
קְבַר
בּוּר לְאַךְ קוּם
חֲזָא יְלַד אָמָה
יְלַד
רְבַב
שְׁנָה חָיָה נְגַד
מוּת כְּנַשׁ שְׁרָא

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

עַל פְּנֵי מִצְרַיִם בֹּאֲכָה אַשּׁוּרָה עַל
פְּנֵי כָל אֶחָיו נָפָל: וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת
יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד
אֶת יִצְחָק: וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה בַּת בְּתוּאֵל
הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן
הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה: וַיֶּעְתַּר יִצְחָק
לַיהוָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה
הוא וַיֵּעָתֶר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה
אִשְׁתּוֹ: וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ
וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶּה אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ
לִדְרֹשׁ אֶת יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ
שְׁנֵי גֹיִים בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים
מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאֱמָץ
וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר: וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ
לָלֶדֶת וְהִנֵּה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ: וַיֵּצֵא
הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת
שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו: וְאַחֲרֵי
כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב
עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וְיִצְחָק
בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם:
וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ
יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ
תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים: וַיֶּאֱהַב יִצְחָק
אֶת עֵשָׂו כִּי צַיִד בְּפִיו וְרִבְקָה
אֹהֶבֶת אֶת יַעֲקֹב: וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד
וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף:

Privativa heb.

פָּנָה בּוֹא
יָלַד
הָיָה רָבַע
לָקַח
אִישׁ עָתַר
הָרָה
אִישׁ רוּץ
אָמַר הָלַךְ
דָּרַשׁ
שָׁנָה מֵעָה
פָּרַד אָמַץ עָבַד
צָעַר מָלֵא יוֹם
יָלַד תָּאַם
קָרָא
גָּדַל הָיָה
צוּד
תָּמַם אָהַב
נָזַד
בּוֹא

Trāſla. B. Hiero.

reſpicit egyptū introeuntibus aſſirios. Corā cūctis fr̄ibus ſuis obiit. He quoq; ſūt gñatiões iſaac filii abraam. Abraam genuit iſaac. qui cum quadraginta eſſet annorū: duxit vxorē rebeccā filiā bathuelis ſyri de meſopotamia ſororem laban. Deprecatus eſt iſaac dn̄m p vxore ſua: eo q̄ eſſet ſterilis. Qui exaudiuit eū: & dedit conceptum rebecce. ſed collidebantur ī vtero eius paruuli. Que ait. Si ſic mihi futurū erat: quid neceſſe fuit cōcipe. Perrexitq; rebecca: vt conſuleret dn̄m. q rn̄dēs ait. Due gētes ſūt in vtero tuo: & duo ppl'i ex ventre tuo diuidentur: ppl'ſq; ppl'm ſupabit: & maior ſeruiet mīori. Iam tp̄s pariēdi aduenerat: & ecce gemini ī vtero eius repti ſūt. Qui primus egreſſus ē: rufus erat & totus ī morē pellis hiſpidus. vocatūq; ē nomē eius eſau. Protinus alter egrediēs plātā fr̄is tenebat māu: & idcirco appellauit eū iacob. Sexagenarius erat iſaac quando nati ſunt paruuli. quibus adultis factus eſt eſau vir gnarus venādi & hō agricola. iacob aūt vir ſimplex habitabat ī tabernaculis. iſaac amabat eſau eo q de venatiōibus illius veſceretur & rebecca diligebat iacob. coxit āt iacob pulmētū. Ad quē cū veīſſet eſau de agro laſſus:

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

eſt ante faciē egypti donec veniat ad aſſy
ἐςι κατὰ πρόσωπον αἰγύπτου ἕως ἐλθεῖν πρὸς ἀσσυ
rios. ante faciē oim fratrū ſuorū
ρίους. κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ
habitauit. et he gñationes iſaac filij a
κατῴκησεν. καὶ αὗται αἱ γενέσεις ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ ἀ
braā. abraā genuit iſaac. erat āt iſaac ānoꝝ
βραάμ. ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν ἰσαάκ. ἦν δὲ ἰσαὰκ ἐτῶν
quadraginta: qn̄ accepit rebeccam: filiam
τεσσαράκοντα, ὅτε ἔλαβε τὴν ῥεβέκκαν, θυγατέρα
bathuel ſyri ſibi vxorē. depcat⁹ eſt āt iſa
βαθουὴλ τοῦ σύρου ἑαυτῷ γυναῖκα. ἐδέετο δὲ ἰσα
ac pro rebecca vxore ſua dn̄m.
ὰκ περὶ ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τοῦ κυρίου.
qꝛ erat ſterilis. exaudiuit āt eū deus. ⁊ cōce Roma. 5.b.
ὅτι ἦν ςεῖρα. ἐπήκουσε δὲ αὐτοῦ ὁ θεός. καὶ συνέλα
pit rebecca in vtero vxoꝛ eius. ſaltabāt āt
βε ῥεβέκκα ἐν γαςρὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. ἐσκίρτων δὲ τὰ
pueruli in ea. dixit āt ſi ſic mihi futurū ē fieri:
παιδία ἐν αὐτῇ. εἶπε δὲ εἰ οὕτω μοι μέλλει γίνεσθαι,
quare mihi hoc: abijt āt interrogare a dn̄o.
ἵνα τί μοι τοῦτο; ἐπορεύθη δὲ πυθέσθαι παρὰ κυρίου.
et ait dn̄s illi. due gētes in vtero tuo ſunt.
καὶ εἶπε κύριος αὐτῇ. δύο ἔθνη ἐν τῇ γαςρί σου εἰσί.
et duo ppl'i ex ventre tuo diuident. et
καὶ δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σου διαςαλήσονται. καὶ Roma. 9.c.
ppl's ppl'ꝫ ſupabit. et maioꝛ ſeruiet mino
λαὸς λαοῦ ὑπερέξει. καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσ
ri. ⁊ impleti ſunt dies vt pareret ip
σονι. καὶ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐ
ſa. et huic erant gemini in vtero ei⁹. egreſ
τήν. καὶ τῇδε ἦν δίδυμα ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. ἐξῆλ
ſus ē āt pꝛimogenit⁹ ruffus tot⁹: ⁊ ſicut pellis:
θε δὲ ὁ πρωτότοκος πυρράκιος ὅλος, καὶ ὡσεὶ δορά,
hiſpid⁹. vocauit āt nomen eius eſau. et poſt
δασύς. ἐπωνόμασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἠσαῦ. καὶ με
hoc egreſſus ē frater eius. ⁊ man⁹ ei⁹ appre
τὰ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπει
hendēs calcaneū eſau. et vocauit nomē Oſee. 12.a.
λημμένη τῆς πτέρνης ἠσαῦ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα
eius iacob. iſaac āt erat ānoꝝ ſexaginta: qn̄ pe
αὐτοῦ ἰακώβ. ἰσαὰκ δὲ ἦν ἐτῶν ἑξήκοντα, ὅτε ἔτε
pit eos rebecca. creuerūt āt iuuenes. et
κεν αὐτοὺς ῥεβέκκα. ηὐξήνθησαν δὲ οἱ νεανίσκοι. καὶ
fuit eſau homo ſciens venari ruſtic⁹. iacob āt
ἦν ἠσαῦ ἄνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν ἄγροικος. ἰακὼβ δὲ
fuit homo ſimplex: habitās domū. dilexit āt
ἦν ἄνθρωπος ἄπλαςος, οἰκῶν οἰκίαν. ἠγάπησε δὲ D
iſaac eſau: qꝛ venatio illius cibus ei. re
ἰσαὰκ τὸν ἠσαῦ, ὅτι θήρα αὐτοῦ βρῶσις αὐτῷ. ῥε
becca āt diligebat iacob. coxit āt iacob coctio
βέκκα δὲ ἠγάπα τὸν ἰακώβ. ἥψησε δὲ ἰακὼβ ἕψη
nē lentis: venit āt eſau de agro deficiens.
μα φακοῦ, ἦλθε δὲ ἠσαῦ ἐκ τοῦ πεδίου ἐκλείπων.

Transla. Chal.

דְּעַל אַפֵּי מִצְרַיִם לְמֵיתֵי אַתּוּר עַל אַפֵּי כָל אֲחוֹהִי שְׁרָא: וְאִלֵּין תּוֹלְדַת יִצְחָק בַּר
אַבְרָהָם אַבְרָהָם אוֹלִיד יָת יִצְחָק: וַהֲוָה יִצְחָק בַּר אַרְבְּעִין שְׁנִין כַּד נְסֵיב יָת רִבְקָה בַּת
בְּתוּאֵל אֲרַמָּאָה מִפַּדַּן אֲרָם אֲחָתֵיהּ דְּלָבָן אֲרַמָּאָה לֵיהּ לְאִנְתּוּ: וְצַלִּי יִצְחָק קֳדָם יְיָ
לָקֳבֵיל אִתְּתֵיהּ אֲרֵי עֲקָרָא הִיא וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ וְעַדִּיאַת רִבְקָה אִתְּתֵיהּ: וְדַחֲקִין
בְּנַיָּא בִּמְעַהָא וַאֲמָרַת אִם כֵּן לְמָה דְנַן אֲנָא וַאֲזַלַת לְמִתְבַּע אוּלְפַן מִן קֳדָם יְיָ: וַאֲמַר
יְיָ לַהּ תְּרֵין עַמְמִין בִּמְעַיְכִי וְתַרְתֵּין מַלְכְוָן מִמְּעַיְכִי יִתְפָּרְשָׁן וּמַלְכוּ מִמַּלְכוּ יִתְקַף
וְרַבָּא יִשְׁתַּעְבַּד לִזְעֵירָא: וּשְׁלִימוּ יוֹמַהָא לְמֵילַד וְהָא תְיוֹמִין בִּמְעַהָא: וּנְפַק קַדְמָאָה
סִמּוּק כּוּלֵּיהּ כִּגְלִים דִּשְׂעָר וּקְרוֹ שְׁמֵיהּ עֵשָׂו: וּבָתַר כֵּן נְפַק אֲחוּהִי וִידֵיהּ אֲחִידָא
בְּעִקְבָא דְעֵשָׂו וּקְרוֹ שְׁמֵיהּ יַעֲקֹב וְיִצְחָק בַּר שִׁתִּין שְׁנִין כַּד יְלִידַת יָתְהוֹן: וּרְבִיאוּ
עוּלֵימַיָּא וַהֲוָה עֵשָׂו גְּבַר נַחְשִׁירְכָן גְּבַר נָפֵיק חַקְלָא וְיַעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים מְשַׁמֵּשׁ בֵּית
אוּלְפָנָא: וְרָחֵים יִצְחָק יָת עֵשָׂו אֲרֵי מִצֵּידֵיהּ הֲוָה אָכֵיל וְרִבְקָה רָחֲמַת יָת יַעֲקֹב:
וּבַשֵּׁיל יַעֲקֹב תַּבְשִׁילָא וַאֲתָא עֵשָׂו מִן חַקְלָא וְהוּא מְשַׁלְהֵי:

Privativa chal.

מְטָא אֲזַל יְלַד
יְלַד רְבַע
אִנְתְּ צְלָא
עֲדָה
תְּבַע
מְצָה פְּרַשׁ תְּקַף
רְבָה שְׁעֲבַד יְלַד
תְּאֵם סְמַק קְרָא
שִׁית שְׁנָה
רְבָה עֲלַם שַׁמֵּשׁ
צוּד
בְּשַׁל שְׁלַה

Interp. chal.

e regione egypti pertigens vſq; ad aſſyꝛiam: e regione omniū fratrum ſuoꝛū habitauit. Et he ſunt generationes iſaac filij abꝛahe. Abꝛaham genuit iſaac. Erat autem iſaac quadraginta annoꝛū etatis: quādo accepit ſibi rebeccā filiam bathuelis ſyꝛi de meſopotamia ſyrie ſoꝛoꝛem laban ſyꝛi in vxoꝛem. Oꝛauitq; iſaac coꝛam dn̄o pꝛo vxoꝛe ſua: quoniā ſterilis erat: et ſuſcepit dn̄s oꝛationem eius: ⁊ concepit rebecca vxoꝛ eius. Et collidebantur filij in vtero eius. Et ait. Si ſic mihi futurū erat ad q̄d ego cōcepi: ⁊ abijt vt quereret oꝛaculū a facie dn̄i. Et ait ei dn̄s. Duo populi ſunt in viſceribus tuis: ⁊ duo regna de vtero tuo diuidentur: ⁊ regnum regno foꝛtius erit: ⁊ maioꝛ ſeruiet minoꝛi. Et impleti ſunt dies eius vt pareret: ⁊ ecce gemini in vtero eius erāt. Et egreſſus eſt pꝛim⁹ ruffus totus quaſi pallium hiſpidum: ⁊ vocauerunt nomen eius eſau. Et poſtea egreſſus eſt frater eius: ⁊ manus eius tenebat plantā eſau. Et vocauit nomē ei⁹ iacob. Iſaac aūt erat ſexaginta annoꝝ etatis qn̄ genuit eoſ. Et creuerunt pueri: ⁊ fuit eſau vir venatoꝛ: vir egrediens in agrū. Iacob autē erat vir pfectus: miniſter domus doctrine. Et dilexit iſaac eſau: qꝛ de venatiōe eius edebat: ⁊ rebecca diligebat iacob. Et coxit iacob pulmentum: ⁊ venit eſau de agro et ipſe erat laſſus.

© Biblioteca Nacional de España

dixit ãt eſau iacob. ciba me de coctio
εἶπε δὲ ἠσαῦ τῷ ἰακώβ. γεῦσόν με ἐκ τοῦ ἑψή-
ne tua ruffa hac. q: deficio:.ppt
ματός σου τοῦ πυῤῥοῦ τούτου. ὅτι ἐκλείπω. διὰ
hoc vocatũ ẽ nomẽ eius edom. dixit ãt ia-
Abdie 1.a. τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐδώμ. εἶπε δὲ ἰα-
cob eſau: vende mihi hodie primogeni
κὼβ τῷ ἠσαῦ, ἀπόδου μοι σήμερον τὰ πρωτοτό-
ta tua. dixit ãt eſau: ecce ego vado mo
κιά σου. εἶπε δὲ ἠσαῦ, ἰδοὺ ἐγὼ πορεύομαι τε-
ri. ⁊ vt qd mihi iſta primogenita. et
λευτᾶν. καὶ ἵνατί μοι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια. καὶ
dixit ei iacob. iura mihi hodie. et iu
εἶπεν αὐτῷ ἰακώβ. ὄμοσόν μοι σήμερον. καὶ ὤ-
rauit ei. vendidit ãt eſau primogenita
Heb.12 d. μοσεν αὐτῷ. ἀπέδοτο δὲ ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια
ſua. iacob ãt dedit eſau panẽ et coctiões
αὐτοῦ. ἰακὼβ δὲ ἔδωκε τῷ ἠσαῦ ἄρτον καὶ ἕψημα
lentis. ⁊ comedit ⁊ bibit: et ſurgens abiit.
φακοῦ. καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε, καὶ ἀναςὰς ἀπώχετο.
et vilipendit eſau primogenita ſua.
καὶ ἐφαύλισεν ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια αὐτ. Ca. 26.
A Facta eſt ãt fames ſup trã abſq; fa-
Ἐγένετο δὲ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς τοῦ λι-
me priore: que fuit in tẽpore a
μοῦ τοῦ προτέρου, ὃς ἐγένετο ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ ἀ-
braam. et abiit iſaac ad abimelech re
βραάμ. καὶ ἐπορεύθη ἰσαὰκ πρὸς ἀβιμέλεχ βασι-
gẽ phyliſtijm ĩ gerara. apparuit ãt ei dñs. et
λέα φυλιςιείμ εἰς γέραρα. ὤφθη δὲ αὐτῷ κύριος. καὶ
dixit ne deſcendas in egyptũ. habita ãt in
εἶπε μὴ καταβῇς εἰς αἴγυπτον. κατοίκησον δὲ ἐν τῇ
tra: quã tibi dixero. et habita in terra hac. et e
γῇ, ἣ ἄν σοι εἴπω. καὶ παροίκει ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. καὶ ἔ-
ro tecũ: et benedicã tibi. tibi enĩ et
σομαι μετὰ σοῦ, καὶ εὐλογήσω σε. σοὶ γὰρ καὶ τῷ
ſemini tuo dabo terrã hanc. et ſtatuã iura
Roma. 4.d. σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην. καὶ ςήσω τὸν ὅρ-
mẽtũ meũ: qđ iuraui abraã patri tuo. ⁊ mltiplicabo
κον μου, ὃν ὤμοσα ἀβραὰμ τῷ πρί σου. καὶ πληθυνῶ
ſemen tuũ: ſicut ſtellas celi. ⁊ da
τὸ σπέρμα σου, ὡς τοὺς ἀςέρας τοῦ οὐρανοῦ. καὶ δώ-
bo ſemini tuo oẽm terrã hanc. et be
σω τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην. καὶ ἐυ-
nedicẽtur in ſemine tuo oẽs gẽtes
λογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς
terre. eo ꝙ obediuit abraam pater tu⁹ mee
γῆς. ἀνθ᾽ ὧν ὑπήκουσεν ἀβραὰμ ὁ πατήρ σου τῆς ἐμῆς
voci: et cuſtodiuit oĩa precepta mea:
φωνῆς, καὶ ἐφύλαξε πάντα τὰ προςάγματά μου,
et mandata mea: et iuſtificatiões meas: ⁊
καὶ τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ
oĩa legitima mea. habitauit ãt
B πάντα τὰ νόμιμά μου. κατῴκησε δὲ

ait. Da mihi
de coctione hac ruffa:
quia oppido laſſus
ſũ. Quaobcã vo-
catũ eſt nomẽ eius edõ.
Cui dixit iacob. Vẽde
mihi primogenita tua.
Ille rñdit. En morior:
quid mihi proderunt
primogenita.
Ait iacob. Iura ergo
mihi.
Iurauit ei eſau: & vẽdi
dit primogeĩta: & ſic ac-
cepto pane
& lentis edulio come-
dit & bibit:
& abiit puipẽdẽs ꝙ pri
mogenita vendidiſſet.
Orta ãt fame Ca.26.
ſup terrã poſt eam
ſterilitatem que accide
rat in diebus abraam:
abiit iſaac ad abime-
lech regem
paleſtinorũ in gerara.
Appuitq; ei dñs
& ait. Ne deſcendas in
egyptũ: ſed quieſce
in terra quã dixero ti-
bi: & peregrinare
in ea: eroq; tecum &
benedicam tibi.
Tibi enĩ & ſemini tuo
dabo vniuerſas
regiões has: complẽs
iuramentũ: quod ſpo-
pondi abraam
patri tuo: & multiplica
bo ſemen tuũ ſicut ſtel-
las celi. Daboq; poſte-
ris tuis vniuerſas
regiones has: & bene
dicentur in ſemine tuo
oẽs gẽtes terre: eo ꝙ
obedierit
abraã voci mee: & cu-
ſtodierit ꝑcepta & man
data mea & cerimõias le
geſq; ſuauerit. Mãſit ita

ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני
נא מן האדם האדם הזה כי עיף
אנכי על כן קרא שמו אדום:
ויאמר יעקב מכרה כיום את
בכרתך לי: ויאמר עשו הנה אנכי
הולך למות ולמה זה לי בכרה:
ויאמר יעקב השבעה לי כיום
וישבע לו וימכר את בכרתו
ליעקב: ויעקב נתן לעשו לחם
ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם
וילך ויבז עשו את הבכרה:

Cap.xxvi.

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב
הראשון אשר היה בימי אברהם
וילך יצחק אל אבימלך מלך
פלשתים גררה: וירא אליו יהוה
ויאמר אל תרד מצרימה שכן
בארץ אשר אמר אליך: גור
בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך
כי לך ולזרעך אתן את כל
הארצת האל והקמתי את
השבעה אשר נשבעתי לאברהם
אביך: והרביתי את זרעך ככוכבי
השמים ונתתי לזרעך את כל
הארצת האל והתברכו בזרעך
כל גויי הארץ: עקב אשר שמע
אברהם בקלי וישמר משמרתי
מצותי חקותי ותורתי: וישב

לעט
אדם
הלך
שבע
מכר
נזד אכל שתה
קום בזה
היה יום
ראה
ירד
היה ברך
נתן
קום
שבע
רבה כבב
נתן
ברך
קול שמר
צוה חקק ירה

Tranſla.Chal.

ואמר עשו ליעקב אטעימני כען מן סומקא סמוקא הדין ארי משלהי אנא על כן
קרא שמיה אדום: ואמר יעקב זבין כיום דילהין ית בכרותך לי: ואמר עשו הא אנא
אזיל לממת ולמה דנן לי בכרותא: ואמר יעקב קיים לי כיום דילהין וקיים ליה
וזבין ית בכרותיה ליעקב: ויעקב יהב לעשו לחם ותבשיל דטלופחין ואכל ושתי
וקם ואזל ושט עשו ית בכרותא: Ca.xxvi. והוה כפנא בארעא בר
מכפנא קדמאה דהוה ביומי אברהם ואזל יצחק לות אבימלך מלכא דפלשתאי
לגרר: ואתגלי ליה יי ואמר לא תחות למצרים שרי בארעא דאימר לך: דור
בארעא הדא ויהי מימרי בסעדך ואברכינך ארי לך ולבנך אתן ית כל ארעתא האלין
ואקיים ית קימא דקיימית לאברהם אבוך: ואסגי ית בנך ככוכבי שמיא ואתן לבנך
ית כל ארעתא האלין ויתברכון בדיל בנך כל עממי ארעא: חלף דקביל אברהם
במימרי ונטר מטרת מימרי פקודי קימי ואוריתי: ויתיב

Interp.chal.

Et dixit eſau ad iacob. Da mihi de coctione hac ruffa quia laſſus ſum ego: propterea vocatum eſt nomen eius edõ. Et ait iacob. Vende mihi hodie primogenita tua. Et dixit eſau. Ecce ego vado ad mortem: et ad quid mihi primogenita? Et dixit iacob. Iura mihi hodie. Et iurauit ei: ⁊ vendidit ꝑmogenita ſua iacob. Jacob autem dedit eſau panem ⁊ edulium lentium: et comedit ⁊ bibit: et ſurrexit ⁊ abiit: ⁊ paruipendit eſau primogenita. Ca.26.

ET fuit fames in terra preter famen priorẽ que fuit in dieb⁹ abrahe: ⁊ abiit iſaac ad abimelech regem philiſtinorũ in gerara. Et apparuit ei dñs: ⁊ dixit ei. Ne deſcendas in egyptum: ſed morare in terra quã dixero tibi. habita in terra hac: ⁊ erit verbum meum in adiutoriũ tibi: ⁊ benedicam tibi: quia tibi et filijs tuis dabo vniuerſas terras has: ⁊ cõfirmabo iuramentum quod iuraui abrahe patri tuo: et multiplicabo filios tuos ſicut ſtellas celi: ⁊ dabo filijs tuis vniuerſas terras has: et benedicentur propter filios tuos omnes populi terre: eo ꝙ obediuit abrahã verbo meo: ⁊ cuſtodiuit cuſtodiam verbi mei: precepta mea: pacta mea ⁊ leges meas. Habitauitq;

Primitiua chal.

טעם סמק
מות קום
בשל שתה
קום שוט
גלה נחת שרא
היה אמר ברך
נתן קום סגא
ברך נטר
ירה

© Biblioteca Nacional de España

יצחק בגרר: וישאלו אנשי ׳׳׳׳ — שאל
המקום לאשתו, ויאמר אחתי ׳׳ — קום איש
הוא, כי ירא לאמר אשתי, פן ׳׳
יהרגני אנשי המקום על רבקה ׳ — הרג
כי טובת מראה הוא: ויהי כי ארכו — ראה היה
לו שם הימים, וישקף אבימלך ׳ — יום שקף
מלך פלשתים בעד החלון, וירא — חלל ראה
והנה יצחק מצחק את רבקה ׳׳׳׳ — צחק
אשתו: ויקרא אבימלך ליצחק, ׳ — איש קרא
ויאמר אך הנה אשתך הוא, ואיך — אמר
אמרת אחתי הוא, ויאמר אליו ׳
יצחק, כי אמרתי פן אמות עליה: — מות
ויאמר אבימלך מה זאת עשית ׳ — עשה
לנו, כמעט שכב אחד העם את ׳׳
אשתך, והבאת עלינו אשם: ׳׳ — בוא
ויצו אבימלך את כל העם לאמר, — צוה
הנגע באיש הזה ובאשתו מות ׳׳
יומת: ויזרע יצחק בארץ ההוא, — זרע
וימצא בשנה ההוא מאה שערים — מצא
ויברכהו יהוה: ויגדל האיש וילך — ברך גדל
הלוך וגדל, עד כי גדל מאד: ויהי — הלך היה
לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה — קנה
רבה, ויקנאו אתו פלשתים: וכל — קנא
הבארת אשר חפרו עבדי אביו ׳
בימי אברהם אביו, סתמום ׳׳׳׳ — יום
פלשתים וימלאום עפר: ויאמר ׳ — מלא
אבימלך אל יצחק לך מעמנו, כי — הלך

ꝗ iſaac in geraris. Qui cũ interrogaretur a viris loci illius ſup vxore ſua: reſpõdit. Soror mea ẽ. Timuerat ei cõfiteri ꝙ ſibi eſſet ſociata cõiugio: reputãs ne forte interficerẽt eum propter illius pulchritudinẽ. Cumqꝫ ꝑtranſiſſent dies plurimi & ibidem moraretur: ꝓſpiciẽs abimelech rex paleſtinorũ ꝑ feneſtrã vidit eũ iocantẽ cum rebecca vxore ſua. & accerſito eo ait. Perſpicuũ ẽ ꝙ vxor tua ſit. Cur mẽtitus es eam ſororẽ tuam eſſe. Rñdit. timui ne morerer ꝓpter eã. Dixitqꝫ abimelech. Quare impoſuiſti nobis. Potuit coire q̃ſpiã de populo cum vxore tua: & induxeras ſup nos grãde peccatũ. Precepitqꝫ oĩ populo dicens. Qui tetigerit hominis huius vxorem: morte morietur. Seminauit aũt iſaac in terra illa: & inuenit in ipſo ãno cẽtuplum. Bñdixitqꝫ ei dñs: & locupletatus ẽ hõ: & ibat ꝓficiẽs atqꝫ ſuccreſcẽs: donec magnus vehemẽter effectus ẽ. habuitqꝫ poſſeſſiões ouiũ & armẽtorũ & familie plurimũ. Ob hoc ĩuidẽtes ei paleſtini: oẽs puteos quos foderant ſerui patris illius abraã: illo tempore obſtruxerunt implentes humo: in tãtum vt ipſe abimelech diceret ad iſaac. Recede a nobis: quoniam

iſaac in geraris. ⁊ interrogauerũt viri
ἰσαὰκ ἐν γεράροις. καὶ ἐπηρώτησαν οἱ ἄνδρες τοῦ
loci de rebecca vxore ſua. et di
τόπου περὶ ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ εἶ
xit ſoror mea eſt. timuit enĩ dicere ꝙ vxor
πεν ἀδελφή μου ἐστίν. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν ὅτι γυ
mea eſt: ne forte interficerẽt eũ viri
νή μου ἐστί, μή ποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες
loci ꝑ rebecca. qꝛ erat pulchra aſpectu.
τοῦ τόπου περὶ ῥεβέκκας. ὅτι ἦν ὡραία τῇ ὄψει.
fuit aũt multo tẽpore illic. ꝓſpiciẽs ãt abi
ἐγένετο δὲ πολυχρόνιος ἐκεῖ. παρακύψας δὲ ἀβι
melech rex per feneſtrã: vidit iſaac
μέλεχ ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς θυρίδος, εἶδε τὸν ἰσαὰκ
ludentẽ cum rebecca vxore ſua. voca
παίζοντα μετὰ ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. ἐκά-
uit ãt abimelech iſaac: et dixit ei: vtiqꝫ
λεσε δὲ ἀβιμέλεχ τὸν ἰσαάκ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἄρα
vxor tua eſt. cur dixiſti: ꝙ ſoror mea ẽ:
γε γυνή σου ἐστί. τί ὅτι εἶπας, ὅτι ἀδελφή μου ἐσ-
dixit ãt ei iſaac. dixi enĩ ne forte mo
τίν; εἶπε δὲ αὐτῷ ἰσαάκ. εἶπα γὰρ μή ποτε ἀ
riar ꝓpter illã. dixit ãt illi abimelech: q̃d hoc
ποθάνω δι' αὐτήν. εἶπε δὲ αὐτῷ ἀβιμέλεχ, τί τοῦτο
feciſti nobis. fere q̃s dormiuiſſet ex genere meo cũ
ἐποίησας ἡμῖν. μικροῦ τις ἐκοιμήθη ἐκ τοῦ γένους μου με
vxore tua: et induxiſſes ſup nos ignorãtiã.
τὰ τῆς γυναικός σου, καὶ ἐπήγαγες ἐφ' ἡμᾶς ἄγνοιαν.
precepit ãt abimelech oĩ ꝑplo ſuo: di-
συνέταξε δὲ ἀβιμέλεχ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέ
cens: oĩs qui tetigerit hominẽ hunc et
γων, πᾶς ὁ ἁψάμενος τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ
vxorẽ eius: mortis reus erit. ſeminauit
τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, θανάτου ἔνοχος ἔσται. ἔσπειρε
ãt iſaac in terra illa. et ĩuenit in anno
δὲ ἰσαὰκ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐ
illo centuplicatũ ordeũ. benedixit ãt ei do
κείνῳ ἑκατοστεύουσαν κριθήν. εὐλόγησε δὲ αὐτὸν κύ
min⁹. et exaltat⁹ ẽ homo. ⁊ ꝓficiens: maior
ριος. καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος. καὶ προβαίνων, μείζων
fact⁹ ẽ: donec magn⁹ fact⁹ ẽ valde. fuerũt ãt
ἐγένετο, ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα. ἐγένετο δὲ
ei armẽta ouiũ: ⁊ armẽta boũ: et agri
αὐτῷ κτήνη προβάτων, καὶ κτήνη βοῶν, καὶ γεώρ
colatiões multe. ĩuiderũt ãt ei phyliſtĳm. et
για πολλά. ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ φυλιστιείμ. καὶ
oẽs puteos: quos foderãt ſerui pa-
πάντα τὰ φρέατα, ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες τοῦ πα
tris ſui: obſtruxerũt eos in tempore pa-
τρὸς αὐτοῦ, ἐνέφραξαν αὐτὰ ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ πα
tris ſui phyliſtiim: et ĩpleuerũt eos terra. di
τρὸς αὐτοῦ οἱ φυλιστιείμ, καὶ ἔπλησαν αὐτὰ γῆς. εἶ
xit ãt abimelech ad iſaac: recede a nobis. qm̃
πε δὲ ἀβιμέλεχ πρὸς ἰσαάκ, ἄπελθε ἀφ' ἡμῶν. ὅτι

Pꝛitiua chal.

אמר קטל חזה
סכה
חיך אתתא
מות
אחד
אתא אמר נזק
קטל שכח שנה
רבה סגא רבה
הוה
נתא בור
מלא

Interp. chal.

iſaac in geraris: ⁊ interrogauerũt viri loci ſup vxore ſua. Et ait. Soror mea eſt: quoniã timuit dicere vxor mea eſt: ne forte interficerẽt eum viri loci illius propter rebeccam: quoniam pulchra aſpectu ipſa erat. Et factum eſt cũ multis diebus ibi moraretur. Proſpexit abimelech rex philiſtinorum per feneſtram: ⁊ vidit: et ecce iſaac ludebat cum rebecca vxore ſua. Et vocauit abimelech iſaac: ⁊ ait. Ecce vtiqꝫ vxor tua eſt: quomodo ergo dixiſti ſoror mea eſt. Et dixit ei iſaac. Quia dixi: ne forte moriar propter eam. Et ait abimelech. Quid eſt hoc quod feciſti nobis: parum afuit quin dormiſſet vnus de populo cum vxore tua: et induxiſſes ſuper nos peccatum. Et precepit abimelech omni populo dicens: qui nocuerit huic viro et vxori ſue morte morietur. Et ſeminauit iſaac in terra illa: ⁊ inuenit in anno illo centuplum ꝙ eſtimauerat: et benedixit ei dñs. Et creuit vir: ⁊ ibat mutiplicans et creſcens: donec creuit vehementer. Et fuerunt ei greges ouium ⁊ greges boum ⁊ familia magna: ⁊ inuidebãt ei paleſtini. Et omnes puteos quos foderũt ſerui patris ſui in diebus abrahe patris ſui obturauerunt paleſtini: ⁊ impleuerunt eos puluere. Et ait abimelech ad iſaac. Recede a nobis: quoniam

Tranſla. Chal.

יצחק בגרר: ושאילו אינשי אתרא על עיסק אתתיה, ואמר אחתי היא, ארי דחיל
למימר אתתי דילמא יקטלונני אינשי אתרא על רבקה ארי שפירת חיזו היא:
והוה כד סגיאו ליה תמן יומיא, ואסתכי אבימלך מלכא דפלשתאי מן חרכא, וחזא
והא יצחק מחייך עם רבקה אתתיה: וקרא אבימלך ליצחק, ואמר ברם הא אתתך
היא, ואכדין אמרת אחת היא, ואמר ליה יצחק, ארי אמרית דילמא אימות עלה:
ואמר אבימלך מה דא עבדת לנא, כזעיר פון שכיב חד דמיחד בעמא עם אתתך, ׳
ואיתיתא עלנא חובא: ופקיד אבימלך ית כל עמא למימר, דינזיק בגברא הדין
ובאתתיה איתקטלא יתקטיל: וזרע יצחק בארעא ההיא, ואשכח בשתא ה היא על
חד מאה בדשערוהי, וברכיה ייי: ורבא גברא ואזל סגי ורבי, עד דרבא לחדא: והוו
ליה גיתי ענא וגיתי תורי ופולחנא סגי, וקניאו ביה פלשתאי: וכל בירא דחפרו
עבדי אבוהי ביומי דאברהם אבוהי, טמונון פלשתאי ומלונון עפרא: ואמר ׳׳׳
אבימלך ליצחק איזיל מעמנא, ארי ׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳׳

© Biblioteca Nacional de España

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

potentior nobis factꝰ es valde. et diſceſſit iſaac.
δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου σφόδρα. καὶ ἀπῆλθεν ἰσαὰκ
D inde. et manſit in valle gerarorũ: et ha
ἐκεῖθεν. καὶ κατέλυσεν ἐν τῇ φάραγγι γεράρων, καὶ κα
bitauit illic. et rurſus iſaac fodit puteos
τῴκησεν ἐκεῖ. καὶ πάλιν ἰσαὰκ ὤρυξε τὰ φρέατα τοῦ
aque. quos foderũt ſerui abraã patris ſui. et ob
ὕδατος. ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες ἀβραὰμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ
ſtruxerũt eos phyliſtiim: poſtq̃ mortuꝰ ẽ abra
ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ φυλιστιεὶμ, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀβρα
am pater eius. ⁊ cognominauit eis nomina
ὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐπωνόμασεν αὐτοῖς ὀνόματα
ſm nomina q̃ nominauit pater eius. et foderũt
κατὰ τὰ ὀνόματα ἃ ὠνόμασεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ ὤρυξαν
ſerui iſaac in valle gerarorũ. ⁊ ĩuenit illic
οἱ παῖδες ἰσαὰκ ἐν τῇ φάραγγι γεράρων. καὶ εὗρεν ἐκεῖ
puteũ aque viuẽtis. ⁊ pugnauerũt paſtores
φρέαρ ὕδατος ζῶντος. καὶ ἐμαχέσαντο οἱ ποιμένες
gerarorũ cũ paſtoribꝰ iſaac: dicẽtes ſu
γεράρων μετὰ τῶν ποιμένων ἰσαάκ, φάσκοντες αὐ
am eſſe aquã. et vocauerũt nomẽ loci
τῶν εἶναι τὸ ὕδωρ. καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου
illius ĩiuſtitia. ĩiuſtitia affecerũt.n.eũ. ꝑfectꝰ ãt in=
ἐκείνου ἀδικία. ἠδίκησαν γὰρ αὐτόν. ἀπάρας δὲ ἐκεῖ=
de: fodit puteũ alterũ. rixati ſũt ãt ⁊ de il=
θεν, ὤρυξε φρέαρ ἕτερον. ἐκρίνοντο δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκεί=
lo. ⁊ vocauit nomẽ loci illiꝰ ĩimicitie.
νου. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐχθρία
ꝑfectꝰ ãt inde fodit puteũ alterũ. et nõ pugna
ἀπάρας δὲ ἐκεῖθεν, ὤρυξεν φρέαρ ἕτερον. καὶ οὐκ ἐμα
uerũt pro eo: et vocauit nomẽ eiꝰ la
χέσαντο περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐ
titudo. dicens: q: nũc dilatauit dñs nobis: ⁊ au
E ρυχωρία. λέγων, διότι νῦν ἐπλάτυνε κύριος ἡμῖν, καὶ ηὔ=
xit nos ſup terrã. aſcẽdit ãt inde ad pute
ξησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς. ἀνέβη δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸ φρέ=
um iuramẽti. ⁊ apparuit illi dñs in nocte illa. ⁊
αρ τοῦ ὅρκου. καὶ ὤφθη αὐτῷ κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ. καὶ
dixit: ego ſum deꝰ abraã patris tui. ne timeas.
εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ἀβραὰμ τοῦ πατρός σου. μὴ φοβοῦ.
tecũ enĩ ſum. et benedicã tibi: ⁊ multiplicabo
μετὰ σοῦ γάρ εἰμι. καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πληθυνῶ τὸ
ſemen tuũ: ꝓpt abraã patrẽ tuũ. et edifica
σπέρμα σου, διὰ ἀβραὰμ τὸν πατέρα σου. καὶ ᾠκοδόμη=
uit ibi altare. et inuocauit nomẽ dñi.
σεν ἐκεῖ θυσιαστήριον. καὶ ἐπεκαλέσατο τὸ ὄνομα κυρίου.
et fixit illic tabernaculũ ſuũ. foderũt ãt ibi ſerui iſa
καὶ ἔπηξεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. ὤρυξαν δὲ ἐκεῖ οἱ παῖδες ἰσα
ac puteũ in valle gerarorũ. ⁊ abimelech iuit
ὰκ φρέαρ ἐν τῇ φάραγγι γεράρων. καὶ ἀβιμέλεχ ἐπορεύθη
ad eum de geraris: et hochozat pronubus eius: ⁊
πρὸς αὐτὸν ἀπὸ γεράρων, καὶ ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ, καὶ
phichol dux exercitus eius. et dixit eis:
φιχὼλ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτοῖς,

Tranſla. B. Hiero.

potẽtior nobis factus es valde. Et ille diſcedẽs vt veniret ad torrẽtẽ gerare hĩtaretq̃ ibi: rurſum fodit alios puteos: quos foderãt ſerui patris ſui abraam: & quos illo mortuo olim obſtruxerant philiſtiim: appellauitq̃ eos eiſdẽ noibus qbus añ pater vocauerat. Foderuntq̃ in torrẽte & reppererunt aq̃ viuã. Sed & ibi iurgium fuit paſtorum gerare aduerſus paſtores iſaac: dicentiũ. Nr̃a eſt aqua. Quãobrẽ nomẽ putei ex eo qđ acciderat, vocauit calũniã. Foderũt autem & aliũ: & pro illo quoq̃ rixati ſũt: appellauitq̃ eũ inimicitias. Profectus inde fodit alium puteũ: ꝓ quo non contenderunt. Itaq̃ vocauit nomen eius latitudo: dicens. Nũc dilatauit nos dñs & fecit creſcere ſup terrã. Aſcẽdit autẽ iſaac ex illo loco in berſabee: vbi apparuit ei dñs in ipſa nocte: dicens. Ego ſum deus abraam patris tui. Noli timere: quia ego tecũ ſum. Bñdicã tibi & multiplicabo ſemen tuum propter ſeruũ meũ abraã. Itaq̃ edificauit ibi altare: & inuocato noĩe dñi extendit tabernaculũ: p̃cepitq̃ ſeruis ſuis vt foderẽt puteũ. Ad quẽ locũ cũ veĩſſet de geraris abimelech & ochozath amicꝰ illius & phicol dux militũ: locutus

Tex. Heb. Geñ. Ca. xxvj.

עצמת ממנו מאד: וילך משם
יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם:
וישב יצחק ויחפר את בארת
המים אשר חפרו בימי אברהם
אביו ויסתמום פלשתים אחרי
מות אברהם ויקרא להן שמות
כשמת אשר קרא להן אביו:
ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו
שם באר מים חיים: ויריבו רעי
גרר עם רעי יצחק לאמר לנו
המים ויקרא שם הבאר עשק
כי התעשקו עמו: ויחפרו באר
אחרת ויריבו גם עליה ויקרא
שמה שטנה: ויעתק משם ויחפר
באר אחרת ולא רבו עליה
ויקרא שמה רחבות ויאמר כי
עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו
בארץ: ויעל משם באר שבע:
וירא אליו יהוה בלילה ההוא
ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך
אל תירא כי אתך אנכי וברכתיך
והרביתי את זרעך בעבור אברהם
עבדי: ויבן שם מזבח ויקרא
בשם יהוה ויט שם אהלו ויכרו
שם עבדי יצחק באר: ואבימלך
הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו
ופיכל שר צבאו: ויאמר אלהם

Primitiua heb.

חנה
חפר
יום
סתם
קרא
מצא
חיה רוב רעה
עתק
רוב
אמר
רחב פרה
עלה
ראה
ירא
רבה עבר
בנה זבח קרא
נטה כרה
שור

Tranſla. Chal.

תקיפתא מיננא לחדא: ואזל מתמן יצחק ושרא בנחלא דגרר ויתיב תמן: ותב יצחק
וחפר ית בירין דמיא דחפרו ביומי דאברהם אבוהי וטמונון פלשתאי בתר דמית
אברהם וקרא להין שמהן כשמהן דהוה קרי להין אבוהי: וחפרו עבדי יצחק בנחלא
ואשכחו תמן בירא דמיין נבעין: ונצו רעותא דגרר עם רעותא דיצחק למימר
דילנא מיא וקרא שמה דבירא עסק ארי איתעסקו עמיה: וחפרו בירא אחריתי ונצו
אף עלה וקרו שמה שטנה: ואיסתלק מתמן וחפר בירא אחריתי ולא נצו עלה וקרא
שמה רחבות ואמר ארי כען רפתי יי לנא ויפשיננא בארעא: ויסתלק מתמן לבירא
דשבע: ואתגלי ליה יי בליליא ההוא ואמר אנא אלהיה דאברהם אבוך לא תדחל
ארי בסעדך מימרי ואברכינך ואסגי ית בנך בדיל אברהם עבדי: ובנא תמן מדבחא
וצלי בשמא דיי ופרסיה תמן משכניה וכרו תמן עבדי יצחק בירא: ואבימלך
אזל לותיה מגרר וסיעת מרחמוהי ופיכל רב חיליה: ואמר להון

Interp. chal.

fortior nobis factus es valde. Et abijt inde iſaac: et habitauit iuxta torrentẽ gerare: ⁊ moratus eſt ibi. Et reuerſus eſt iſaac: et fodit puteos aquarũ quos foderant in diebꝰ abrahe pr̃is ſui: ⁊ obturauerãt eos philiſtijm poſtq̃ mortuꝰ eſt abrahã: appellauitq̃ eos eiſdẽ noibus q̃bus vocabat eos pater eius. Et foderũt ſerui iſaac in torrente: ⁊ inuenerũt ibi puteũ aquarũ manãtiũ. Et rixati ſunt paſtores gerare cũ paſtoribus iſaac: dicẽtes. Noſtra eſt aqua: ⁊ vocauit nomẽ putei litigiũ: eo q̃ litigauerũt cũ eo. Et foderũt aliũ puteũ: et ſup eũ quoq̃ rixati ſunt: ⁊ vocauit nomẽ eius aduerſariũ. Et aſcendit inde: ⁊ fodit puteũ aliũ: ⁊ non ſunt rixati ſup eũ: ⁊ vocauit nomen eius rooboth: et ait: qm̃ nunc dilatabit nos dñs: ⁊ creſcere nos faciet ſup terrã. Et aſcendit inde in berſabee: ⁊ apparuit ei dñs in nocte illa: ⁊ ait. Ego deꝰ abrahã patris tui: ne timeas q: in adiutoriũ tuũ erit verbũ meũ: et bñdicã tibi. et multiplicabo filios tuos ꝓpter abrahã ſeruũ meũ. Et edificauit ibi altare: ⁊ orauit in noĩe dñi: ⁊ tetẽdit ibi tabernaculũ ſuũ: ⁊ foderũt ibi ſerui iſaac puteũ. Abimelech aũt abijt ad eũ de geraris comitatus amicis ſuis: ⁊ phicol p̃ncipe exercitꝰ ſui. Et dixit eis

Primitiua chal.

תוב
בור מות
קרא
שכח מי נצה
רעה אמר בור
עסק קרא סלק
נצה פתה נפש
גלה דחל
ברך סגא בנה
דבח צלא שכן
כרה רבב

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.

יִצְחָק מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלָי וְאַתֶּם — *(margin:)*
שְׂנֵאתֶם אֹתִי וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃ — שָׁלַח
וַיֹּאמְרוּ רָאוֹ רָאִינוּ כִּי הָיָה יְהוָה — רָאָה
עִמָּךְ וַנֹּאמֶר תְּהִי נָא אָלָה — הָיָה
בֵּינוֹתֵינוּ בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ וְנִכְרְתָה — כָּרַת
בְרִית עִמָּךְ׃ אִם תַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ רָעָה — בְּרִת עָשָׂה
כַּאֲשֶׁר לֹא נְגַעֲנוּךָ וְכַאֲשֶׁר
עָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק טוֹב וַנְּשַׁלֵּחֲךָ — שָׁלַח
בְּשָׁלוֹם אַתָּה עַתָּה בְּרוּךְ יְהוָה׃ — שָׁלַם בָּרַךְ
וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ — שָׁתָה אָכַל
וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיִּשָּׁבְעוּ אִישׁ — שָׁתָה שָׁכַם
לְאָחִיו וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק וַיֵּלְכוּ — שָׁבַע
מֵאִתּוֹ בְּשָׁלוֹם׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא — הָיָה
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי יִצְחָק וַיַּגִּדוּ לוֹ עַל — בּוֹא נָגַד
אֹדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפָרוּ וַיֹּאמְרוּ — אוּד
לוֹ מָצָאנוּ מָיִם׃ וַיִּקְרָא אֹתָהּ — קָרָא
שִׁבְעָה עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר
שֶׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן — הָיָה
אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת — רָבַע לָקַח
יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת
בָּשְׂמַת בַּת אֵילֹן הַחִתִּי׃ וַתִּהְיֶיןָ — הָיָה
מֹרַת רוּחַ לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃ — מָרָה

Cap. xxvii.

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו
מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל — כָּהָה רָאָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו
הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא
יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי׃ וְעַתָּה שָׂא נָא — נָשָׂא

Trãſla. B. Hiero.

eſt iſaac. Quid veniſtis ad me hoiem quem odiſtis: & expuliſtis a vobis. Qui rñderũt. Vidimus tecum eſſe dominum: & idcirco nos diximus. Sit iuramentum inter nos: & ineamus fedus: vt nõ facias nobis quicq̃ mali ſicut & nos nihil tuorũ attigimus: nec fecimus quod te lederet: ſed cũ pace dimiſimus auctum benedictione domini. Fecit ergo eis cõuiuiũ: & poſt cibum & potũ ſurgentes mane iurauerunt ſibi mutuo: dimiſitqꝫ eos iſaac pacifice in locũ ſuũ. Ecce aũt venerunt in ipſo die ſerui iſaac: annunciantes ei de puteo quem foderãt: atqꝫ dicentes. Inuenimus aquã. Vnde appellauit eam abũdãtiã: & nomẽ vrbi impoſitum eſt berſabee vſqꝫ in p̃ntem diẽ. Eſau vero quadragenarius duxit vxores duas: iudith filiam beeri ethei: & baſemath filiã elõ eiuſdẽ loci: que ambe offẽderant animum iſaac & rebecce. Ca. 27.

SEnuit aũt iſaac: & caligauerunt oculi eius: & videre nõ poterat: vocauitqꝫ eſau filiũ ſuũ maiorẽ & dixit ei. Fili mi. Qui rñdit. Adſum. Cui pater. Vides iquit q̃ ſenuerĩ: & ignorem diem mortis mee. Sume

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

iſaac. vt q̃d veniſtis ad me. vos ãt odiſtis
ἰσαάκ. ἵνα τί ἤλθετε πρός με. ὑμεῖς δὲ ἐμισήσατέ
me: et expuliſtis me a vobis. ⁊ dixerũt ei — Iudic. 11. a. F
με, καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ εἶπον αὐ-
videntes vidimus: qꝛ dñs erat tecũ
τῷ, ἰδόντες ἑωράκαμεν, ὅτι κύριος ἦν μετὰ σοῦ.
et diximus ſit ĩprecatio inter te ⁊ in
καὶ εἴπομεν γενέσθω ἀρὰ ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀνα-
ter nos et diſponem⁹ tecũ fedus:
μέσον ἡμῶν. καὶ διαθησόμεθα μετὰ σοῦ διαθήκην,
nõ facere nobiſcũ malũ: ſicut nõ abominati
μὴ ποιῆσαι μεθ᾽ ἡμῶν κακόν, καθότι οὐκ ἐβδελυ-
ſum⁹ te nos. ⁊ quẽadmodũ vſi ſum⁹ te be
ξάμεθά σε ἡμεῖς. καὶ ὃν τρόπον ἐχρησάμεθά σου κα-
ne. ⁊ dimiſim⁹ te cũ pace. et nũc
λῶς. καὶ ἐξαπεστείλαμέν σε μετὰ εἰρήνης. καὶ νῦν
benedict⁹ tu a dño. et fecit eis cõ-
εὐλογημένος σὺ ὑπὸ κυρίου. καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς δο-
uiuiũ. et comederũt ⁊ biberũt. ⁊ ſurgentes mane:
χήν. καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον. καὶ ἀναστάντες τὸ πρωΐ,
iurauit vnuſquiſqꝫ proximo: et dimiſit eos
ὤμοσεν ἕκαστος τῷ πλησίον. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς
iſaac. ⁊ diſceſſerũt ab eo cũ ſalu
ἰσαάκ. καὶ ἀπῴχοντο ἀπ᾽ αὐτοῦ μετὰ σωτη-
te. factũ ẽ ãt in die illa. et venien-
ρίας. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ παραγε-
tes ſerui iſaac nunciauerũt ei de — G
νόμενοι οἱ παῖδες ἰσαὰκ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πε-
puteo quẽ foderũt. et dixerũt ei. inue
ρὶ τοῦ φρέατος οὗ ὤρυξαν. καὶ εἶπον αὐτῷ. εὕρο-
nim⁹ aquã. ⁊ vocauit eũ iuramẽtũ. ꝓpt hoc
μεν ὕδωρ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ὅρκος. διὰ τοῦτο
vocauit nomẽ ciuitati illi pute⁹ iuramẽti vſqꝫ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῇ πόλει ἐκείνῃ φρέαρ ὅρκου ἕως
in hodiernũ diẽ. erat ãt eſau annoꝝ quadra
τῆς σήμερον ἡμέρας. ἦν δὲ ἠσαῦ ἐτῶν τεσσαρά-
ginta. et accepit vxorẽ iudith: filiã
κοντα. καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν ἰουδίθ, θυγατέ-
beor ethei. ⁊ baſemath: fili
ρα βεὼρ τοῦ χετταίου. καὶ τὴν βασεμάθ, θυγα-
am elom ethei. et erant contendẽtes cũ iſa
τέρα ἐλὼμ χετταίου. καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ ἰσα-
ac et rebecca.
ὰκ καὶ τῇ ῥεβέκκᾳ. Ca. 27.
Factũ ẽ ãt cũ ſenuiſſet iſaac hebetati ſũt
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ γηράσαι ἰσαὰκ ἠμβλύνθησαν — A
oculi eius ad vidẽdũ. ⁊ vocauit eſau — Heb. 11 d.
οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοῦ ὁρᾶν. καὶ ἐκάλεσεν ἠσαῦ τὸν
filiũ ſuũ ſeniorẽ: ⁊ dixit: fili. et dixit:
υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρεσβύτερον, καὶ εἶπεν, υἱέ. καὶ εἶπεν,
ecce ego. ⁊ dixit: ecce conſenui: et nõ ſcio
ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ οὐ γι-
diẽ mortis mee. nũc ergo ſume
νώσκω τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς μου. νῦν οὖν λάβε

Pritiua chal.

אתא שנא חזא
אמר קום אום
הוה גזר קום
עבד כמו נזק
טוב שתה קדם
קום אתא חוה
בור שכח רבע
שנה אנת סרב
רגז אמר שוב
כהה חזא רבה
שוב מות נסב

Interp̃. chal.

iſaac. Et quid veniſtis ad me: vos autem odiſtis me: et dimiſiſtis me a vobis. Et dixerunt. Videntes vidimus quoniã erat verbũ dñi in adiutorium tuũ: ⁊ diximus. Confirmetur nunc iuramentũ quod erat inter patres noſtros ⁊ inter nos ⁊ te: et ineamus pactũ tecum. Si feceris nobiſcũ malum: ſicut non nocuimus tibi: et ſicut fecimus tecum tantũmodo bonũ: ⁊ dimiſimus te in pace. Tu nunc benedictus es dñi. Fecitqꝫ eis conuiuiũ: ⁊ comederũt ⁊ biberunt: ⁊ ſurrexerunt mane: ⁊ iurauerunt vnuſq̃ſqꝫ fratri ſuo. ⁊ dimiſit eos iſaac: ⁊ profecti ſunt ab eo in pace. Et fuit in ipſo die ⁊ venerunt ſerui iſaac ⁊ nunciauerũt ei de puteo quẽ foderaut: et dixerunt ei. Inuenimus aquam. Et vocauit eum ſebaa: propterea nomẽ ciuitatis fuit berſabee vſqꝫ in diẽ hanc. Eratqꝫ eſau etatis quadraginta annorũ: et accepit vxorem iudith filiam beeri ethei: et baſemath filiã elon ethei. ⁊ fuerũt rebelles ⁊ irritatrices cõtra mandatũ iſaac ⁊ rebecce. Ca. 27.

ET factũ ẽ cũ ſenuiſſet iſaac: caligauerũt ocũi ei⁹: ⁊ videre nõ poterat. Vocauitqꝫ eſau filiũ ſuũ maiorẽ: ⁊ dixit ei. Fili mi. Et dixit ei: ecce ego. Et ait. Ecce nũc ſenui: neſcio diẽ q̃ moritur⁹ ſũ: ⁊ nũc tolle obſecro

Tranſla. Chal.

יצחק מה דין אתיתון לותי ואתון סניתון יתי ושלחתוני מלותכון : ואמרו מחזא
חזינא ארי הוה מימרא דיי בסעדך ואמרנא תתקיים כען מומתא דהות בין אבהתנא
בינגא וביתך ונגזר קים עמך : אם תעביד עמנא בישא כמה דלא אנזיקנך וכמה
דעבדנא עמך לחוד טב ושלחונך בשלם את כען בריכא דיי : ועבד להון משתיא ואכלו
ושתיאו : ואקדימו בצפרא וקימו גבר לאחוהי ושלחינון יצחק ואזלו מלותיה
בשלם : והוה ביומא ההוא ואתו עבדי יצחק וחויאו ליה על עיסק בירא דחפרו ואמרו
ליה אשכחנא מיא : וקרא יתה שבעה על כן שמה דקרתא בירא דשבע עד יומא הדין :
והוה עשו בר ארבעין שנין ונסיב אתתא ית יהודית בת בארי חיתאה וית בשמת
בת אילון חיתאה : והואה מסרבן ומרגזן על מימר יצחק ורבקה :

Ca. xxvij.

והוה כד סיב יצחק וכהיאן עינוהי מלמחזי וקרא ית עשו בריה רבא ואמר ליה ברי
ואמר ליה הא אנא : ואמר הא כען סיבית לא ידעית יומא דאימות : וכען סב כען

© Biblioteca Nacional de España

apparatũ tuũ: et pharetrã et arcũ: et
τὸ σκεῦός σου, τήν τε φαρέτραν καὶ τὸ τόξον, καὶ
egredere in agrum: et venare mihi venatõez:
ἔξελθε εἰς τὸ πεδίον, καὶ θήρευσόν μοι θήραν,
et fac mihi edulia: ſicut amo ego. et
καὶ ποίησόν μοι ἐδέσματα, ὡς φιλῶ ἐγώ, καὶ
affer mihi: vt comedã: et bñdicat tibi aĩa
ἔνεγκέ μοι, ἵνα φάγω, καὶ εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχή
mea: anteq̃ moriar ego. rebecca ãt audiuit lo=
μου, πρὶν ἢ ἀποθανεῖν με. ῥεβέκκα δὲ ἤκουσε λα
quẽtem iſaac ad eſau filiũ ſuũ. abijt
λοῦντος ἰσαὰκ πρὸς ἠσαῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἐπορεύθη
ãt eſau in agrũ ad venãdũ venationẽ patri ſuo.
δὲ ἠσαῦ εἰς τὸ πεδίον θηρεῦσαι θήραν τῷ πατρὶ αὐτ.
et rebecca dixit ad iacob filiũ ſuũ iunio
καὶ ῥεβέκκα εἶπε πρὸς ἰακὼβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτε
rẽ. vide: ego audiui loquẽtẽ patrẽ tuũ ad
ρον. ἴδε, ἐγὼ ἤκουσα λαλοῦντος τ πατρός σου πρὸς
eſau fratrẽ tuũ: dicẽtẽ: venare mihi venatõez:
ἠσαῦ τὸν ἀδελφόν σου, λέγοντος, θήρευσόν μοι θήραν,
et fac mihi edulia: et comedẽs bñdicam
καὶ ποίησόν μοι ἐδέσματα, καὶ φαγὼν εὐλογήσω
tibi corã dño. nũc ergo fili mi audi me: ſi
σε ἐναντίον κυρίου. νῦν οὖν υἱέ μου ἄκουσόν μου, κα
cut ego tibi precipio. ⁊ abiens ad o=
θὰ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι. καὶ πορευθεὶς εἰς τὰ πρό
B ues: accipe mihi inde duos hedos teneros
βατα, λάβε μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἁπαλοὺς
et pulchros. et faciã edulia patri
καὶ καλούς. καὶ ποιήσω ἐδέσματα τῷ πατρί
tuo: ſicut amat. et inferes patri tuo:
σου, ὡς φιλεῖ. καὶ εἰσοίσεις τῷ πατρί σου,
et comedet: vt benedicat tibi pater tu⁹
καὶ φάγεται, ὅπως εὐλογήσῃ σε ὁ πατήρ σου
anteq̃ moriatur. dixit ãt iacob ad rebec=
πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν. εἶπε δὲ ἰακὼβ πρὸς ῥεβέκ
cam matrẽ ſuã: eſt frater me⁹
καν τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἔστιν ὁ ἀδελφός μου
vir piloſus. ego ãt vir leuis. ne forte ergo
ἀνὴρ δασύς, ἐγὼ δὲ ἀνὴρ λεῖος. μή ποτε οὖν
attractet me pater meus: et ero co
ψηλαφήσῃ με ὁ πατήρ μου, καὶ ἔσομαι ἐναντί
rã eo ſicut deſpiciẽs. et inducã ſup me
ον αὐτοῦ ὡς καταφρονῶν. καὶ ἐπάξω ἐπ' ἐμαυτὸν
maledictionẽ ⁊ nõ bñdictionẽ. dixit ãt ei ma=
κατάραν καὶ οὐκ εὐλογίαν. εἶπε δὲ αὐτῷ ἡ μή
ter: ſup me maledictio tua fili. ſolũ exau=
τηρ, ἐπ' ἐμὲ ἡ κατάρα σου τέκνον. μόνον ἐπάκου
di vocẽ meã. et pergens affer mihi. a=
σον τῆς φωνῆς μου. καὶ πορευθεὶς ἔνεγκέ μοι. πο
biens ãt accepit et attulit matri. et fe=
ρευθεὶς δὲ ἔλαβε καὶ ἤνεγκε τῇ μητρί. καὶ ἐποίη
cit mater ei⁹ edulia: ſicut amabat
σεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐδέσματα, καθὰ ἐφίλει

arma tua: & pharetram & arcũ: & egredere foras. Cũq; venatu aliqd apphẽderis: fac mihi inde pulmẽtũ ſicut velle me noſti: & affer vt comedã: & benedicat tibi anima mea anteq̃ moriar. Quod cum audiſſet rebecca: & ille abiſſet in agrum vt iuſſionem patris impleret: dixit filio ſuo iacob. Audiui patrem tuum loquentẽ cum eſau fratre tuo: & dicentem ei. Affer mihi de venatione tua: & fac cibos vt comedã: & benedicam tibi coram dño añq̃ moriar. Nũc ergo fili mi acqeſce cõſiliis meis: & pergẽs ad gregẽ affer mihi duos hedos optimos: vt faciam ex eis eſcas patri tuo: quibus libenter veſcitur: q̃s cum intuleris & comederit: benedicat tibi priuſq̃ moriatur. Cui ille rñdit. Noſti q̃ eſau frater meus hõ piloſus ſit: & ego lenis. Si attrectauerit me pr̃ meus & ſenſerit: timeo ne putet me ſibi voluiſſe illudere: & inducat ſup me maledictionẽ p bñdictiõe. Ad quẽ mr̃. in me ſit ait iſta maledictio fili mi: tm̃ audi vocẽ meã: & pgẽs affer q̃ dixi. Abiit & attulit ddit q; mr̃i. Parauit illa cibos ſicut velle nouerat

כֵּלֶיךָ תֶּלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ וְצֵא הַשָּׂדֶה — כלה תלה יצא
וְצוּדָה לִּי צָיִדָה׃ וַעֲשֵׂה לִי — צוד
מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה — טעם בוא
לִּי וְאֹכֵלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי — עבר ברך
בְּטֶרֶם אָמוּת׃ וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר — מות
יִצְחָק אֶל עֵשָׂו בְּנוֹ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו
הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד לְהָבִיא׃ — בוא
וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ
לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ
מְדַבֵּר אֶל עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר׃
הָבִיאָה לִּי צַיִד וַעֲשֵׂה לִי
מַטְעַמִּים וְאֹכֵלָה וַאֲבָרֶכְכָה לִפְנֵי — פנה
יְהוָה לִפְנֵי מוֹתִי׃ וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע
בְּקֹלִי לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוָּה אֹתָךְ׃ — צוה
לֶךְ נָא אֶל הַצֹּאן וְקַח לִי מִשָּׁם — ילך לקח
שְׁנֵי גְּדָיֵי עִזִּים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה — שנה טוב
אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ כַּאֲשֶׁר
אָהֵב׃ וְהֵבֵאתָ לְאָבִיךָ וְאָכָל בַּעֲבֻר — בוא
אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו
אָחִי אִישׁ שָׂעִר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק׃
אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי וְהָיִיתִי בְעֵינָיו — אלי משש היה
כִּמְתַעְתֵּעַ וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה — תעה
וְלֹא בְרָכָה׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלַי — אמר
קִלְלָתְךָ בְּנִי אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ — קול
קַח לִי׃ וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ — לקח בוא
וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהֵב — עשה טעם

Tranſla. Chal.

זֵינָךְ סַיְפָךְ וְקַשְׁתָּךְ וּפוֹק לְחַקְלָא וְצוּד לִי צֵידָא׃ וְעִיבֵיד לִי תַּבְשִׁילִין כְּמָה דִּרְחֵימִית
וְאַעֵיל לִי וְאֵיכוֹל בְּדִיל דִּתְבָרְכִינָךְ נַפְשִׁי עַד לָא אֵימוּת׃ וְרִבְקָה שְׁמַעַת כַּד מַלֵּיל
יִצְחָק עִם עֵשָׂו בְּרֵיהּ וַאֲזַל עֵשָׂו לְחַקְלָא לְמֵיצַד צֵידָא לְאַיְתָאָה׃ וְרִבְקָה אֲמַרַת לְיַעֲקֹב
בְּרַהּ לְמֵימַר הָא שְׁמַעִית יָת אֲבוּךְ מְמַלֵּיל עִם עֵשָׂו אֲחוּךְ לְמֵימַר׃ אַיְתִי לִי צֵידָא
וְעִיבֵיד לִי תַּבְשִׁילִין וְאֵיכוֹל וְאֵיבָרְכִינָךְ קֳדָם יְיָ קֳדָם מוֹתִי׃ וּכְעַן בְּרִי קַבֵּיל בְּמֵימְרִי
לְמָה דַּאֲנָא מְפַקְּדָא יָתָךְ׃ אִיזֵיל כְּעַן לְעָנָא וְסַב לִי מִתַּמָּן תְּרֵין גַּדְיֵי עִזִּין טָבִין
וְאַעְבֵּיד יָתְהוֹן תַּבְשִׁילִין לַאֲבוּךְ כְּמָה דִּרְחֵים׃ וְתַעֵיל לַאֲבוּךְ וְיֵיכוֹל בְּדִיל דִּיבָרְכִינָךְ
קֳדָם מוֹתֵיהּ׃ וַאֲמַר יַעֲקֹב לְרִבְקָה אִמֵּיהּ הָא עֵשָׂו אֲחִי גְּבַר שְׂעָרָן וַאֲנָא גְּבַר שְׁעִיעַ׃ מָאִים
יְמוּשִׁנַּנִי אַבָּא וְאֶהֵי בְּעֵינוֹהִי כְּמִתְלָעֵיב וְאַיְתֵי עֲלַי לְוָטִין וְלָא בִּרְכָן׃ וַאֲמַרַת לֵיהּ
אִמֵּיהּ עֲלַי אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה דְּלָא יֵיתוּן לְוָטַיָּא עֲלָךְ אֱלָהֵין בִּרְכָן בְּרִי בְּרַם קַבֵּיל מִנִּי
וְאִיזֵיל סַב לִי׃ וַאֲזַל וּנְסֵיב וְאַיְתִי לְאִמֵּיהּ וַעֲבַדַת אִמֵּיהּ תַּבְשִׁילִין כְּמָה דִּרְחֵים

Interp. chal.

arma tua: gladium tuũ: ⁊ arcum tuum: ⁊ egredere in agrũ: ⁊ venare mihi venationẽ: ⁊ fac mihi edulia ſicut dilexi: ⁊ affer mihi: vt comedam ⁊ benedicat tibi anima mea antequã moriar. Et rebecca audiebat qñ loq̃batur iſaac cũ eſau filio ſuo. Et abijt eſau in agruz ad venandum: vt afferret venationẽ. Et rebecca ait iacob filio ſuo dicens. Ecce audiui patrem tuũ loquẽtẽ cũ eſau fratre tuo: ⁊ dicentẽ. affer mihi venationẽ: et fac mihi edulia vt comedam: ⁊ benedicaz tibi corã dño ante mortem meã. Et nunc fili mi acquieſce verbo meo: quod ego precipio tibi: vade nunc ad oues ⁊ tolle mihi inde duos hedos caprarũ optimos: ⁊ faciã ex eis edulia patri tuo: ſicut dilexit. et afferes patri tuo ⁊ comedet: vt benedicat tibi ante mortẽ ſuã. Et dixit iacob rebecce matri ſue: ecce eſau frater meus vir piloſus eſt: ⁊ ego vir lenis. Forte cõtrectabit me pater meus: ⁊ ero in oculis ſuis quaſi illudens: ⁊ inducaz ſup me maledictiones ⁊ nõ bñdictiones. Et dixit ei mater ſua. Mihi dictũ eſt per pphetiã q̃ nõ veniẽt maledictiones ſup te niſi benedictiões fili mi: tantũ modo aquieſce mihi ⁊ vade tolle mihi: ⁊ abijt ⁊ tulit et attulit matri ſue. Et fecit mr̃ ei⁹ edulia: ſicut dilexit

Pritiua chal.

נפק בשל
עול אכל ברך
מות צוד
אמר מלל אתא
בשל אכל
ברך אמר פקד
נסב טוב עבד
כמו עול ברך
משש היה לעב
אתא אמר אתא
אזל נסב בשל

© Biblioteca Nacional de España

Tex. Heb.	Primitiua heb.
אביו׃ ותקח רבקה את בגדי עשו	לקח
בנה הגדל החמדת אשר אתה	
בבית׃ ותלבש את יעקב בנה	לבש
הקטן׃ ואת ערת גדיי העזים	עור
הלבישה על ידיו ועל חלקת	לבש
צואריו׃ ותתן את המטעמים ואת	צור נתן טעם
הלחם אשר עשתה ביד יעקב	עשה
בנה׃ ויבא אל אביו ויאמר אבי	בוא
ויאמר הנני מי אתה בני׃ ויאמר	אמר
יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך	
עשיתי כאשר דברת אלי קום	
נא שבה ואכלה מצידי בעבור	ישב צוד עבר
תברכני נפשך׃ ויאמר יצחק אל	ברך
בנו מה זה מהרת למצא בני	
ויאמר כי הקרה יהוה אלהיך	קרה פנה
לפני׃ ויאמר יצחק אל יעקב	נגש
גשה נא ואמשך בני האתה זה	משש
בני עשו אם לא׃ ויגש יעקב אל	
יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל	
קול יעקב והידים ידי עשו׃ ולא	
הכירו כי היו ידיו כידי עשו	נכר
אחיו שערת ויברכהו׃ ויאמר	ברך
אתה זה בני עשו ויאמר אני׃	
ויאמר הגשה לי ואכלה מציד	נגש צוד
בני למען תברכך נפשי ויגש	
לו ויאכל ויבא לו יין וישת׃	אכל בוא שתה
ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא	

patrem illius: & veſti-
bus eſau
valde bonis: quas apđ
ſe habebat
domi: induit eum:
pelliculaſqꝫ hedorum
circundedit manibus:
&
colli nuda ꝓtexit. De-
ditqꝫ pulmentum: &
panes quos coxerat:
tradidit.
Quibus illatis dixit.
Pater mi.
At ille reſpõdit. audio.
Quis es tu fili mi. Di-
xitqꝫ iacob. Ego ſum
primogenitus tuus
eſau. Feci ſicut pre-
cepiſti mihi. Surge
ſede & comede de ve-
natione mea: vt
bñdicat mihi aĩa tua.
Rurſumqꝫ iſaac ad
filiũ ſuũ. Quõ inquit
tã cito iuenire potuiſti
fili mi. Qui rñdit. Volũ
tas dei fuit: vt cito oc-
curreret mihi qđ vole-
bã. Dixitqꝫ iſaac. Acce
de huc vt tangã te fili
mi: & ꝓbẽ vtrũ tu ſis fi-
lius meus eſau: an nõ.
Acceſſit ille ad
ꝓrem: & palpato eo: di
xit iſaac. Vox quidem
vox iacob ẽ: ſed ma-
nus manus ſũt eſau. Et
nõ cognouit eũ: quia
piloſe manus ſilitudinẽ
maioris exꝓſſerãt. Bñ-
dicens ergo illi ait.
Tu es filius meus eſau
Reſpondit. ego ſum.
At ille. Affer iquit mi
hi cibos de venatione
tua fili mi: vt benedicat
tibi anima mea. Quos
cũ oblatos comediſſet:
obtulit ei ẽt vinũ. quo
hauſto: dixit ad eũ. Ac
cede ad me:

pater eius τ accipiẽs rebecca veſtẽ
ὁ πατὴρ αὐτοῦ. καὶ λαβοῦσα ῥεβέκκα τὴν στολὴν C
eſau filij ſui ſenioris pulchrã:
ἠσαῦ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου τὴν καλήν,
q̃ erat apđ ipſã in domo: induit eam iacob
ἣ ἦν παρ᾽ αὐτῇ ἐν τῷ οἴκῳ, ἐνέδυσεν αὐτὴν ἰακὼβ
filiũ ſuũ iuniorẽ. τ pelles
τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον. καὶ τὰ δέρματα τῶν
hedorũ circũpoſuit circũ brachia eius: τ
ἐρίφων περιέθηκε περὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ, καὶ
circa nuda colli eius. et dedit
περὶ τὰ γυμνὰ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ. καὶ ἔδωκε
edulia et panes quos fecit in
τὰ ἐδέσματα καὶ τοὺς ἄρτους οὓς ἐποίησεν εἰς τὰς
manus iacob filij ſui. et intulit pa-
χεῖρας ἰακὼβ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. καὶ εἰσήνεγκε τῷ πα
tri ſuo. et dixit: pater. ille ãt dixit: ecce ego. q̃s
τρὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπε, πάτερ. ὁ δὲ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. τίς
es tu fili. et dixit iacob patri ſuo: ego
εἶ σὺ τέκνον. καὶ εἶπεν ἰακὼβ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐγὼ
eſau primogenitus tu⁹. feci ſicut locut⁹
ἠσαῦ ὁ πρωτότοκός σου. πεποίηκα καθὼς λελάλη
es mihi. ſurgẽs ſede: τ comede de venatiõe mea:
κάς μοι. ἀναστὰς κάθισον, καὶ φάγε ἀπὸ τῆς θήρας μου,
vt bñdicat mihi aĩa tua dixit ãt iſaac
ὅπως εὐλογήσῃ με ἡ ψυχή σου. εἶπε δὲ ἰσαὰκ τῷ
filio ſuo. q̃d hoc q̃ cito iueniſti fili. ille ãt di
υἱῷ αὐτοῦ. τί τοῦτο ὃ ταχὺ εὗρες ὦ τέκνον. ὁ δὲ εἶ-
xit q̃ tradidit dñs de⁹ tu⁹ corã me.
πεν, ὃ παρέδωκε κύριος ὁ θεός σου ἐναντίον ἐμοῦ.
dixit ãt iſaac iacob. appropĩqua mihi τ cõtrecta
εἶπε δὲ ἰσαὰκ τῷ ἰακώβ. ἔγγισόν μοι καὶ ψηλαφή-
bo te fili: ſi tu es fili⁹ me⁹ eſau an nõ. ap-
σω σε τέκνον, εἰ σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἠσαῦ ἢ οὔ. ἤγ-
propĩquit ãt iacob ad iſaac patrẽ ſuũ. et
γισε δὲ ἰακὼβ πρὸς ἰσαὰκ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ
cõtrectauit eũ τ dixit: ipſa q̃dẽ vox: vox ia
ἐψηλάφησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν, ἡ μὲν φωνή, φωνὴ ἰα
cob. at man⁹: manus eſau. et nõ cognouit eũ
κώβ. αἱ δὲ χεῖρες, χεῖρες ἠσαῦ. καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐ D
erãt.n. man⁹ eius: ſicut manus eſau fra
τόν. ἦσαν γὰρ αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὡς αἱ χεῖρες ἠσαῦ τοῦ ἀ-
tris ei⁹ piloſe. τ bñdixit ei. τ dixit
δελφοῦ αὐτοῦ δασεῖαι. καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν
tu es fili⁹ me⁹ eſau: ille ãt dixit: ego. et dixit af
σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἠσαῦ; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ. καὶ εἶπε προσ-
fer mihi et comedã de venatiõe tua fili:
σάγαγέ μοι, καὶ φάγομαι ἀπὸ τῆς θήρας σου τέκνον,
vt bñdicat tibi aĩa mea. τ attulit ei:
ἵνα εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχή μου. καὶ προσήνεγκεν αὐ-
et comedit. et obtulit ei vinũ: et bibit.
τῷ, καὶ ἔφαγεν. καὶ εἰσήνεγκεν αὐτῷ οἶνον, καὶ ἔπιεν.
et dixit ei pater eius iſaac. appropinq̃ mihi Hebre. 11.d.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰσαάκ. ἔγγισόν μοι

Primitiua chal. / Interp̃. chal.

Primitiua chal.
רבה דכה לבש
צור
בשל עול
סחר אכל צוד
ברך אתא שבח
משש בר
קול שדע
הוה
אכל צוד ברך
עול שתה

pater eius. Et tulit rebecca veſtimenta eſau filij ſui maioris que erant munda: que ſecuꝫ erant in domo: et induit iacob filium ſuum minorem: τ pelles hedorum induit ſuper manus eius τ ſuper lenitatem colli ſui. Et poſuit edulia que fecerat τ panem in manu iacob filij ſui. Et ingreſſus eſt ad patrem ſuũ: τ ait. Pater mi. Et dixit: ecce ego. Quis es tu fili mi. Et ait iacob patri ſuo. Ego ſum eſau primogenitus tuus: feci ſicut mihi locutus es: ſurge obſecro: recumbe τ comede de venatione mea: vt bñdicat mihi aĩa tua. Et ait iſaac filio ſuo. Quid eſt hoc q̃ tam cito inueniſti fili mi? Et ait. Quoniã preparauit dñs deus tuus corã me. Et dixit iſaac ad iacob. Accede obſecro τ atrectabo te fili mi: vtrũ tu ſis filius meus eſau: an nõ. Et acceſſit iacob ad iſaac patrem ſuũ: τ atrectauit eum: et ait. Vox: vox iacob: τ manus: manus eſau. et non cognouit eum: q̃m erant manus eius ſicut manus eſau fratris ſui piloſe: et benedixit ei: τ ait. Tu es filius meus eſau? Et dixit: ego ſum. Et ait. Accede corã me et comedam de venatione filij mei: vt benedicat tibi anima mea. Et obtulit ei τ comedit: τ attulit ei vinuꝫ et bibit. Et dixit ei iſaac pater eius. Accede obſecro:

Tranſla. Chal.

אבוהי׃ ונסיבת רבקה ית לבושי עשו ברה רבא דכיתא דעמה בביתא ואלבישת ית
יעקב ברה זעירא׃ וית משכי דגדיי בר עזי אלבישת על ידוהי ועל שעיעות צואריה׃
ויהבת ית תבשיליא וית לחמא דעבדת ביד יעקב ברה׃ ועאל לות אבוהי ואמר אבא
ואמר הא אנא מאן את ברי׃ ואמר יעקב לאבוהי אנא עשו בוכרך עבדית כמה
דמלילתא עמי קום כען איסתחר ואיכול מצידי בדיל דיתברכינני נפשך׃ ואמר
יצחק לבריה מה דין אוחיתא לאשכחא ברי ואמר ארי זמין ייי אלהך קדמי׃ ואמר
יצחק ליעקב קריב כען ואמושנך ברי האת דין ברי עשו אם לא׃ וקריב יעקב לות
יצחק אבוהי ומשיה ואמר קלא קליה דיעקב וידיא ידוהי דעשו׃ ולא אשתמודעיה
ארי הואה ידוהי כידי עשו אחוהי שערנין ובריכיה׃ ואמר את דין ברי עשו ואמר
אנא׃ ואמר קריב קדמי ואיכול מציד ברי בדיל דיתברכינך נפשי וקריב ליה
ואכל ואעיל ליה חמרא ושתי׃ ואמר ליה יצחק אבוהי קריב כען

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

et oſculare me fili. et appropiquās oſculat⁹ ē eū.
καὶ φίλησόν με τέκνον. καὶ ἐγγίσας ἐφίλησεν αὐτόν.
et odoratus ē odorē veſtimētorū ei⁹. et bñdi
καὶ ὠσφράνθη τὴν ὀσμὴν τῶν ἱματίων αὐτοῦ. καὶ εὐλό-
xit ei. et dixit: ecce odor filij mei: ſicut o-
γησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ὀσμὴ τοῦ υἱοῦ μου, ὡς ὀσ-
dor agri pleni: cui bñdixit dñs. τ dabit tibi de⁹
μὴ ἀγροῦ πλήρους, ὃν εὐλόγησε κς. καὶ δώσει σοι ὁ θς
de rore celi: et de pinguedine
ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐνοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς
terre mltitudinē frumēti τ vini. τ ſeruiāt tibi
γῆς πλῆθος σίτου καὶ οἴνου. καὶ δουλευσάτωσάν σοι
gētes. τ adorabūt te principes. et eſto dñs
ἔθνη. καὶ προσκυνήσουσί σοι ἄρχοντες. καὶ γίνου κς τοῦ
fratris tui. et adorabūt te filij pr̄is tui.
ἀδελφοῦ σου. καὶ προσκυνήσουσί σοι υἱοὶ τοῦ πρς σου.
q̄ maledixerit tibi: maledict⁹. at bñdicēs tibi:
ὁ καταρώμενός σοι, ἐπικατάρατος. ὁ δὲ εὐλογῶν σε,
bñdictus. et factū ē poſtq̄ ceſſauit iſaac
εὐλογημένος. καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ παύσασθαι ἰσαὰκ
bñdicens iacob filio ſuo: et factū ē vt egreſ
εὐλογοῦντα ἰακὼβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλ-
ſus eſt iacob a facie iſaac pr̄is ſui: et
θεν ἰακὼβ ἀπὸ προσώπου ἰσαὰκ τοῦ πρς αὐτοῦ, καὶ
eſau frater eius venit de venatiōe. τ fe-
ἠσαῦ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦλθεν ἀπὸ τῆς θήρας. καὶ ἐποίη-
E cit τ ipſe edulia: et obtulit patri ſuo.
σε καὶ αὐτὸς ἐδέσματα, καὶ προσήνεγκε τῷ πρὶ αὐ-
et dixit: ſurgat pater me⁹: et comedat de
τοῦ. καὶ εἶπεν, ἀναστήτω ὁ πὴρ μου, καὶ φαγέτω ἀπὸ
venatiōe filij ſui. vt bñdicat mihi aīa tua.
τῆς θήρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὅπως εὐλογήσῃ με ἡ ψυχή σου.
et dixit illi iſaac pr̄ eius: q̄s es tu? ille āt di
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσαὰκ ὁ πὴρ αὐτοῦ, τίς εἶ σύ; ὁ δὲ εἶ-
xit: ego ſū filı⁹ tu⁹ primogenit⁹ eſau. expauit āt
πεν, ἐγώ εἰμι ὁ υἱός σου ὁ πρωτότοκος ἠσαῦ. ἐξέστη δὲ
iſaac ſtupore magno valde. et dixit: q̄s igiť
ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην σφόδρα. καὶ εἶπεν, τίς οὖν
q̄ venat⁹ ē mihi venatiōēꝫ: τ itulit mihi: et comedi de
ὁ θηρεύσας μοι θήραν, καὶ εἰσήνεγκέ μοι, καὶ ἔφαγον ἀ-
oībus anteq̄ tu venires. et bñdixi ei. et
πὸ πάντων πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν. καὶ εὐλόγησα αὐτόν. καὶ
bñdict⁹ erit. factū ē āt qñ audiuit eſau
εὐλογημένος ἔσται. ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤκουσεν ἠσαῦ τὰ
verba iſaac pr̄is ſui. τ clamauit voce ma
ῥήματα ἰσαὰκ τοῦ πρς αὐτοῦ. καὶ ἐβόησε φωνὴν με-
gna et amara valde. τ ait: benedic
γάλην καὶ πικρὰν σφόδρα. καὶ εἶπεν, εὐλόγησον δὴ
τ mihi pr̄. ait āt illi: veniēs frater tu⁹ cuꝫ
κἀμὲ πτερ. εἶπε δὲ αὐτῷ, ἐλθὼν ὁ ἀδελφός σου μετὰ
dolo: accepit bñdictionē tuā. τ dixit: iuſte
δόλου, ἔλαβε τὴν εὐλογίαν σου. καὶ εἶπε, δικαίως
vocatū ē nomē eius iacob.
ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰακώβ.

Tranſla. B. Hiero.

[a]& da[t]mihi[s] oſculū[u] fili mi.[x]Acceſſit[y]& oſculat⁹ eſt[z] eū. Statiq̄ꝫ[a]vt ſēſit[b]veſtimētorū eius [c]fragrātiam:[e]bñdicēs illi[f]ait.[g]Ecce[h]odor[i]filii mei[k]ſicut odor[l]agri:[m]cui[n]bñdixit [o]dñs.[p]Det[q]tibi [r]deus[s]de rore[t]celi[u]& de pinguedine [x]terre[y]abūdātiā[z]frumenti[a]vini & olei:&[b]ſeruiant tibi[c]populi:[d]& adorent [e]te[f]tribus.[g]Eſto [h]dñs[i]fratrū tuorū:[k]& incuruētur[l]ante te[m]filiī [n]mr̄is tue.[o]q maledixerit tibi: ſit ille[p]maledictus.[q]& qui bñdixerit tibi:[r]bñdictiōibus repleatur. Vix[x]iſaac ſermonē [a]īpleuerat:[b]&[c]egreſſo [f]iacob foras: [o]venit[m]Eſau:[q]coctoſq̄ꝫ [p]de venatione [t]cibos[u]intulit[x]patri:[y]dicens. [a]Surge[b]pater mi:[c]& comede[d]de venatione [e]filii tui:[f]vt[g]bñdicat mihi[h]aīa tua.[i]Dixitq̄ꝫ [k]illi[l]iſaac:[n]quis enim es [o]tu. Qui[p]reſpondit. [q]Ego ſū[r]filius tuus[s]prīogenitus[t]eſau.[u]Expauit [x]iſaac[y]ſtupore[z]vehemēti: & vltra q̄ꝫ credi p̄t ad mirās[c]ait.[d]Quis[e]igitur [f]ille eſt[g]qui dudū captā [h]venationē[i]attulit[k]mihi [l]& comedi[m]ex oīb⁹:[n]priuſq̄ꝫ tu[o]venires.[p]Bñdixiq̄ꝫ ei[q]&[s]erit[r]bñdictus [t]Auditis[u]eſau[y]ſermonibus[z]pr̄is:[a]irrugiit[b]clamore[c]magno:[d]& cōſternatus[g]ait. [i]Bñdic[k]ēt &[l]mihi[m]pr̄ mi. Qui[n]ait.[o]Venit[p]germanus tuus[q]fraudulēter:[r]& accepit[s]bñdictionē tuā. [t]At ille ſubiunxit.[u]Iuſte [x]vocatū ē[y]nomē ei⁹[z]iacob

Tex. Heb. Geñ. Ca. xxvij.

וּשְׁקָה לִּי בְּנִי׃ וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק לוֹ
וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ
וַיֹּאמֶר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה
אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ יְהוָה׃ וְיִתֶּן לְךָ
הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי
הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ׃ יַעַבְדוּךָ
עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲוֻ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה
גְבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי
אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶיךָ
בָּרוּךְ׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק
לְבָרֵךְ אֶת יַעֲקֹב וַיְהִי אַךְ יָצֹא
יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו
וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ׃ וַיַּעַשׂ גַּם
הוּא מַטְעַמִּים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר
לְאָבִיו יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד
בְּנוֹ בַּעֲבֻר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ׃ וַיֹּאמֶר
לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי אָתָּה וַיֹּאמֶר
אֲנִי בִּנְךָ בְּכֹרְךָ עֵשָׂו׃ וַיֶּחֱרַד יִצְחָק
חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי
אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי
וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ
גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה׃ כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת
דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה
וּמָרָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו
בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי׃ וַיֹּאמֶר בָּא
אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ׃
וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב

Primitiua heb.

נשק נגש
נתן
טלל
ירש עבד
עמם שחה הוה
גבר
ברך
היה
פנה
צוד עשה
טעם בוא
קום אכל
ברך אמר
חרד
איפה צוד בוא
בוא
ברך
צעק
מרר
בוא
רמה לקח

Tranſla. Chal.

וְנַשֵּׁיק לִי בְּרִי׃ וּקְרֵב וְנַשֵּׁיק לֵיהּ וַאֲרַח יַת רֵיחָא דִּלְבוּשׁוֹהִי וּבָרְכֵיהּ וַאֲמַר חֲזֵי רֵיחָא
דִּבְרִי כְּרֵיחָא דְּחַקְלָא דְּבָרְכֵיהּ יְיָ׃ וְיִתֵּן לָךְ יְיָ מִטַּלָּא דִּשְׁמַיָּא וּמִטּוּבָא דְאַרְעָא
וּסְגִיוּת עֲבוּר וַחֲמַר׃ יִפְלְחוּנָךְ עַמְמִין וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן לָךְ מַלְכְוָן הֱוֵי רַב לַאֲחָךְ וְיִסְגְּדוּן לָךְ
בְּנֵי אִמָּךְ לִיטָךְ יְהוֹן לִיטִין וּמְבָרְכָךְ יְהוֹן בְּרִיכִין׃ וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי יִצְחָק לְבָרָכָא יַת יַעֲקֹב
וַהֲוָה בְּרַם מִיפַּק נְפַק יַעֲקֹב מִן קֳדָם יִצְחָק אֲבוּהִי וְעֵשָׂו אֲחוּהִי עָאל מִצֵּידֵיהּ׃ וַעֲבַד אַף
הוּא תַּבְשִׁילִין וְאַיְתִי לַאֲבוּהִי וַאֲמַר לַאֲבוּהִי יְקוּם אַבָּא וְיֵיכוּל מִצֵּידָא דִּבְרֵיהּ בְּדִיל
דִּיתְבָּרְכִנַּנִי נַפְשָׁךְ׃ וַאֲמַר לֵיהּ יִצְחָק אֲבוּהִי מַאן אַתְּ וַאֲמַר אֲנָא בְּרָךְ בּוּכְרָךְ עֵשָׂו׃ וּתְוַהּ
יִצְחָק תְּוָהָא רַבָּא עַד לַחֲדָא וַאֲמַר מַן הוּא דֵיכִי דְּצַד צֵידָא וְאַעֵיל לִי וַאֲכָלִית מִכּוֹלָא
עַד לָא תֵיעוֹל וּבָרְכֵיהּ אַף בְּרִיךְ יְהֵא׃ כַּד שְׁמַע עֵשָׂו יַת פִּתְגָּמֵי אֲבוּהִי וּצְוַח צְוָחָא רַבָּא
וּמְרִירָא עַד לַחֲדָא וַאֲמַר לַאֲבוּהִי בָּרְכִנִי אַף אֲנָא אַבָּא׃ וַאֲמַר עָאל אֲחוּךְ בְּחָכְמְתָא
וְקַבֵּיל בִּרְכְתָךְ׃ וַאֲמַר יָאוּת קְרָא שְׁמֵיהּ יַעֲקֹב

Interp. chal.

et oſculare me fili mi. Et acceſſit τ oſculatus eſt eum: et odoratus eſt odorē veſtimentorū ſuoꝝ: τ benedixit ei. Et ait. Ecce odor filij mei ſicut odor agri: cui benedixit dñs. Det autē tibi dñs de rore celi τ de bono terre: τ multitudinē frumēti τ vini. Seruiant tibi populi: et ſubijciantur tibi regna: eſto princeps fratribus tuis: τ adorabūt te filij matris tue: maledicētes tibi erunt maledicti: τ bñdicentes tibi erunt benedicti. Et factū eſt cum cōſummaſſet iſaac benedicere iacob: iacob egrediente a facie iſaac patris ſui: eſau frater ei⁹ veniebat de venatione ſua. Et fecit quoq̄ꝫ ipſe edulia: τ intulit patri ſuo: τ dixit ei. Surgat pr̄ meus et comedat de venatione filij ſui: vt benedicat mihi aīa tua. Et ait illi pater ei⁹. Quis eſt tu? Et dixit. ego filius tuus primogenitus tu⁹ eſau. Et admiratus eſt iſaac admiratiōe magna vſq̄ꝫ nimis. Et ait. Quis eſt ille q̄ venatus eſt venationē. τ attulit mihi: τ comedi ex oībus priuſq̄ intrares: τ bñdixi ei: bñdict⁹ quoq̄ꝫ erit. Qñ audiuit eſau v̄ba pr̄is ſui: clamauit clamore magno τ amaro vſq̄ꝫ nimis: τ dixit pr̄i ſuo. Bñdic ēt mihi pr̄ mi. et ait. Venit frater tu⁹ ſapiēter: τ accepit bñdictionē tuā. et ait. Recte vocatū ē nomē ei⁹ iacob:

Primitiua chal.

ריח חזא
נתן טלל סנא
פלח שעבד הוה
רבב סגד לטט
ברך היה שצא
נפק עול צוד
אתא קום אכל
צוד ברך
רבה צוד עול
שמע רבה

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי
לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי
וַיֹּאמַר הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה׃ וַיַּעַן
יִצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו הֵן גְּבִיר
שַׂמְתִּיו לָךְ וְאֶת כָּל אֶחָיו נָתַתִּי
לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירשׁ סְמַכְתִּיו
וּלְכָה אֵפוֹא מָה אֶעֱשֶׂה בְּנִי׃ וַיֹּאמֶר
עֵשָׂו אֶל אָבִיו הַבְרָכָה אַחַת הִוא לְךָ
אָבִי בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי וַיִּשָּׂא
עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל׃
וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ
תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ
עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ׃ וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו
אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרֲכוֹ
אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ
יְמֵי אֵבֶל אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב
אָחִי׃ וַיֻּגַּד לְרִבְקָה אֶת דִּבְרֵי עֵשָׂו
בְּנָהּ הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב
בְּנָהּ הַקָּטָן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו
אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ׃ וְעַתָּה
בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי וְקוּם בְּרַח לְךָ
אֶל לָבָן אָחִי חָרָנָה׃ וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ
יָמִים אֲחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב
חֲמַת אָחִיךָ׃ עַד שׁוּב אַף אָחִיךָ
מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לּוֹ

Pritiua heb.

עָקַב
לָקַח
אָמַר עָנָה
גָּבַר
שׂוּם נָתַן
יָרַשׁ
עָשָׂה
נָשָׂא
בָּכָה עָנָה
יָשַׁב טָלַל
חָיָה
עָבַד רוּד
עָלַל צוּר שָׂטַם
קָרַב
יוֹם הָרַג
נָגַד
שָׁלַח קָרָא
אָמַר
נָחַם
קוֹל
יוֹם שׁוּב
יָחַם
מִן עָשָׂה

Trāſla. B. Hiero.

Supplātauit eñi me: en altera vice. Priogenita mea añ tulit: & nūc ſecūdo ſurripuit bñdictionē meā. Rurſūq; ad patrē: nūqd nō reſeruaſti ait & mihi bñdictionē. Rñdit iſaac. Dñm tuū illū cōſtitui: & oēs frēs ſuos ſeruituti eius ſubiugaui. Frumento & vino ſtabiliui eum: & tibi poſt hec fili mi vltra quid faciam. Cui eſau. Num vnā inquit tantū bñdictionē habes pater? mihi quoq; obſecro vt bñdicas. Cumq; eiulatu magno fleret: motus iſaac dixit ad eū. In pinguedine terre & in rore celi deſup erit benedictio tua. Viues in gladio: & fratri tuo ſeruies: tēpuſq; veniet cū excutias & ſoluas iugū eius de ceruicibus tuis. Oderat ergo ſp eſau iacob pro bñdictione qua benedixerat ei pater. Dixitq; in corde ſuo. Venient dies luctus patris mei: & occidā iacob fratrē meū. Nunciata ſūt hec rebecce. Que timens & vocans iacob filiū ſuū dixit ad eum. Ecce eſau frater tuus minatur vt occidat te. Nunc ergo fili audi vocē meā: & cōſurgēs fuge ad laban frēm meū in aram: habitabiſq; cū eo dies paucos: donec requieſcat furor fris tui: & ceſſet indignatio eius: obliuiſcaturq; eorū q feciſti in eum. poſtea

Trāſla. Gre. lxx. cū interp. latina.

ſupplātauit eni me iam ſecūdo: et primogenita
ἐπτέρνικε γάρ με ἤδη δεύτερον, τά τε πρωτοτόκιά
mea tulit. τ nūc accepit bñdictionē meā. τ dixit
μου εἴληφε. καὶ νῦν ἔλαβε τὴν εὐλογίαν μου. καὶ εἶπεν
eſau pri ſuo. nō relicta ē mihi bñdictio
ἠσαῦ τῷ πρὶ αὐτοῦ. οὐχ ὑπολέλειπτό μοι εὐλογία
pr? rñdens āt iſaac dixit eſau. ſi dñz illum
πτερ; ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαὰκ εἶπε τῷ ἠσαῦ. εἰ κν̄ αὐτὸν
feci tuū: τ oēs fratres eius ſer-
ἐποίησά σου, καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτ̄ οἰκέ-
uos. frumēto et vino ſtabiliui eū. tibi āt qd faciam
τας. σίτῳ καὶ οἴνῳ ἐστερέωσα αὐτόν. σοὶ δὲ τί ποιήσω
fili. dixit āt eſau ad patrē ſuū. nū bñdictio
τέκνον. εἶπε δὲ ἠσαῦ πρὸς τὸν πρα αὐτ̄. μὴ εὐλογία
vna tibi eſt pr? bñdic τ mihi pr. cōpun
μία σοί ἐστι πτερ; εὐλόγησον δὴ κἀμὲ πτερ. κατανυχ-
cto āt iſaac: exclamauit voce eſau: et fleuit.
θέντος δὲ ἰσαὰκ, ἀνεβόησε φωνῇ ἠσαῦ, καὶ ἔκλαυσεν
rñdens āt iſaac pr ei?: dixit ei: ecce de
ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαὰκ ὁ πηρ αὐτ̄, εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ἀ-
pinguedine terre erit habitatio tua: et
πὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς ἔσαι ἡ κατοίκησίς σου, καὶ
de rore celi deſup. τ in gladio
ἀπὸ τῆς δρόσου τ̄ οὐνοῦ ἄνωθεν. καὶ ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ
tuo viues. et fratri tuo ſeruies. erit āt quā
σου ζήσῃ. καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις. ἔσαι δὲ ἡνί-
do deponas τ detrahas iugū eius de col-
κα ἂν καθέλῃς καὶ ἐκλύσῃς τὸν ζυγὸν αὐτ̄ ἀπὸ τ̄ τρα-
lo tuo. et iratus ē eſau iacob pro bñ
χήλου σου. καὶ ἐνεκότει ἠσαῦ τῷ ἰακὼβ περὶ τῆς εὐ-
dictione q̄ bñdixit ei pr eius. dixit āt eſau in
λογίας ἧς εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ πηρ αὐτ̄. εἶπε δὲ ἠσαῦ ἐν
mente ſua: appropiquēt dies luctus
τῇ διανοίᾳ αὐτ̄, ἐγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι τ̄ πένθους
pris mei: vt occidā iacob fratrē meū.
τ̄ πρς μου, ἵνα ἀποκτείνω ἰακὼβ τὸν ἀδελφόν μου. ἀ-
nūciata ſūt āt rebecce verba eſau filij ſui
πηγγέλη δὲ ῥεβέκκᾳ τὰ ῥήματα ἠσαῦ τ̄ υἱοῦ αὐτῆς τ̄
ſenioris. et mittens: vocauit iacob fi-
πρεσβυτέρου. καὶ πέμψασα, ἐκάλεσεν ἰακὼβ τὸν υἱ-
liū ſuū iuniorē: τ dixit ei: ecce eſau fra
ὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ἠσαῦ ὁ ἀ-
ter tu? minatur tibi occidere te. nūc ergo
δελφός σου ἀπειλεῖταί σοι τ̄ ἀποκτεῖναί σε. νῦν οὖν
o fili audi meā vocē: et ſurgēs fu
ὦ τέκνον ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς, καὶ ἀνασὰς ἀπόδρα-
ge in meſopotamiā ad laban fratrē
θι εἰς τὴν μεσοποταμίαν πρὸς λάβαν τὸν ἀδελφόν
meū in charram: et habita cū eo dies aliquot:
μου εἰς χαῤῥάν, καὶ οἴκησον μετ' αὐτ̄ ἡμέρας τινάς,
donec auertatur furor et ira fratris
ἕως τ̄ ἀποςρέψαι τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὀργὴν τ̄ ἀδελφοῦ
tui a te: τ obliuiſcatur q̄ feciſti ei.
σου ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐπιλάθηται ἃ πεποίηκας αὐτῷ.

Hebre. 12.c.

Abdie 1.a.

G

Interp. chal.

ſupplantauit eni me his duabus vicibus: primogenita mea tulit: τ ecce nunc ſuſcepit benedictionē meā. Et dixit. Nūqd nō reſeruaſti mihi bñdictionē. Rñditq; iſaac. Et dixit ad eſau. Ecce principē cōſtitui eū tibi: τ oēs fratres ſuos dedi ei in ſeruos: τ frumēto τ vino ſtabiliui eum. Et nunc tibi qd faciā vltra fili mi. Et dixit eſau patri ſuo. Nunqd bñdictio vna tantū eſt tibi pater mi: benedic quoq; mihi pater mi. Et leuauit eſau vocē ſuā τ fleuit. Et reſpondit iſaac pater eius: τ ait illi. Ecce de optimo terre erit habitatio tua: τ de rore celi deſup: τ in gladio tuo viues: τ fratri tuo ſeruies: et erit qñ tranſgredietur filij eius verba legis: auferes iugū eius de ceruicibus tuis. Et habuit eſau odio iacob pro benedictiōe qua bñdixerat ei pr eius. Et dixit eſau in corde ſuo: appropinqbunt dies luct? pris mei: τ interficiā iacob fratrē meū. Nūciataq; ſunt rebecce vba eſau filij ſui maioris: τ miſit τ vocauit iacob filiū ſuū minorē: τ dixit ei. Ecce eſau fr tu? iſidiat tibi vt iterficiat te. Et nūc fili mi acqeſce mihi: τ ſurge vade ad laban frēm meū in aran: τ habitabis apud eū dies paucos: donec qeſcat ira fris tui: donec reuertat ira fris tui a te: τ obliuiſcat ei? qd feciſti ei.

Pritiua chal.

כְּמַן תְּרֵי
תּוּב רְבַב שְׁוָה
עֲבַד
רוּם
הֲוָה יְתַב טְלַל
חֲיָה פְּלַח עֲבַר
עֲדָה צוּר
קְרַב קְטַל חֲוָה
קְרָא
קְטַל אֲזַל יְתַב
תּוּב נְשָׁה

Tranſla. Chal.

וַאֲמַר הֲדֵין תַּרְתֵּין זִמְנִין יָת בְּכֵירוּתִי נְסֵיב וְהָא כְעַן קַבֵּיל בִּרְכְתִי וַאֲמַר הֲלָא שְׁבַקְתְּ
לִי בִּרְכְתָא׃ וַאֲתֵיב יִצְחָק וַאֲמַר לְעֵשָׂו הָא רַב שַׁוִּיתֵיהּ לָךְ וְיָת כָּל אֲחוֹהִי יְהַבִית לֵיהּ
לְעַבְדִין וְעִיבוּר וַחֲמַר סְעַדְתֵּיהּ וְלָךְ הָכָא מָה אֶעְבֵּיד בְּרִי׃ וַאֲמַר עֵשָׂו לַאֲבוּהִי הֲבִרְכְתָא
חֲדָא הִיא לָךְ אַבָּא בָּרְכַנִי אַף אֲנָא אַבָּא וַאֲרֵים עֵשָׂו קָלֵיהּ וּבְכָא׃ וַאֲתֵיב יִצְחָק אֲבוּהִי
וַאֲמַר לֵיהּ הָא מְטוּבָא דְאַרְעָא יְהֵא מוֹתְבָךְ וּמִטַּלָּא דִשְׁמַיָּא מִלְּעֵילָא׃ וְעַל חַרְבָּךְ
תֵּיחֵי וְיָת אֲחוּךְ תִּפְלַח וִיהֵא כַּד יַעְבְּרוּן בְּנוֹהִי עַל פִּתְגָּמֵי אוֹרָיְתָא וְתַעְדֵּי נִירֵיהּ
מֵעַל צַוְּארָךְ׃ וּנְטַר עֵשָׂו דְּבָבוּ לְיַעֲקֹב עַל בִּרְכְתָא דְּבָרְכֵיהּ אֲבוּהִי וַאֲמַר עֵשָׂו בְּלִבֵּיהּ
יִקְרְבוּן יוֹמֵי אֶבְלָא דְאַבָּא וְאֶקְטוֹל יָת יַעֲקֹב אֲחִי׃ וְאִתְחַוָּא לְרִבְקָה יָת פִּתְגָּמֵי עֵשָׂו
בְּרַהּ רַבָּא וּשְׁלַחַת וּקְרַת לְיַעֲקֹב בְּרַהּ זְעֵירָא וַאֲמַרַת לֵיהּ הָא עֵשָׂו אֲחוּךְ כְּמַן לָךְ
לְמִקְטְלָךְ׃ וּכְעַן בְּרִי קַבֵּיל מִנִּי וְקוּם אִיזֵיל לָךְ לְוָת לָבָן אֲחִי לְחָרָן׃ וְתֵתֵיב עִמֵּיהּ יוֹמִין
זְעֵירִין עַד דְּתִתּוּב רוּגְזָא דַאֲחוּךְ׃ עַד דְּיֵתוּב רוּגְזָא דַאֲחוּךְ מִנָּךְ וְיִתְנְשֵׁי יָת דַּעֲבַדְתְּ לֵיהּ

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla. Gre. lxx. cū interp̄. latina.

et mittens accerſam te inde: ne foꝛ
καὶ ἀποστείλασα μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν, μή πο
te oꝛber a duob⁹ vobis in die vna. di
τε ἀποτεκνωθῶ ἀπὸ τῶν δύο ὑμῶν ἐν ἡμέρα μιᾶ. εἶ
xit āt rebecca ad iſaac infenſa ſum vite mee ꝓpt
πε δὲ ῥεβέκκα πρὸς ἰσαὰκ προσώχθικα τῇ ζωῇ μου διὰ
filias filioꝝ het. ſi accepero iacob vxo
τὰς θυγατέρας τῶν υἱῶν χέτ. εἰ λήψωμαι ἰακὼβ γυ-
xem de filabus terre huius: vt
ναῖκα ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης, ἵνα-
quid mihi viuere.
τί μοι τὸ ζῆν.

Ca. 28.

A Duocās āt iſaac iacob: benedixit
προσκαλεσάμενος δὲ ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ, εὐλόγησεν
ei. et pꝛecepit ei: dicēs: nō accipies vxoꝛē
αὐτόν. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ, λέγων, οὐ λήψῃ γυναῖκα
de filiab⁹ chananeoꝝ. ſurgēs fuge
ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν χαναναίων. ἀναστὰς ἀπόδραθι
in meſopotamiā: in domū bathuel pr̄is
εἰς τὴν μεσοποταμίαν, εἰς τὸν οἶκον βαθουὴλ πρς τῆς
mr̄is tue. et accipe tibi ipſi vxoꝛē de filia
μρς σου. καὶ λάβε σεαυτῷ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέ-
b⁹ laban fratris mr̄is tue. at de⁹ me⁹ bn̄=
ρων λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μρς σου. ὁ δὲ θεός μου εὐλο
dicat tibi fili: et multiplicet te: et eris in cōgre
γήσαι σε τέκνον, καὶ πληθύναι σε, καὶ ἔσῃ εἰς συνα-
gationē gētiū. et dabit tibi bn̄dictionē abꝛaā pr̄is
γωγὰς ἐθνῶν. καὶ δώσει σοι εὐλογίαν ἀβραὰμ τοῦ πρς
mei tibi: et ſemini tuo poſt te: ad hereditādū
μου σοὶ, καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ, κληρονομῆσαι
terrā incolatus tui. quā dedit de⁹ abꝛa
τὴν γῆν τῆς παροικήσεώς σου. ἣν ἔδωκεν ὁ θς τῷ ἀβρα
am. et miſit iſaac iacob. et abijt in
άμ. καὶ ἀπέστειλεν ἰσαὰκ τὸν ἰακώβ. καὶ ἐπορεύθη εἰς
meſopotamiā: ad laban filiū bathuel
τὴν μεσοποταμίαν, πρὸς λάβαν υἱὸν βαθουὴλ τοῦ
ſyri: fratrē rebecce mr̄is iacob et eſau.
σύρου, ἀδελφὸν ῥεβέκκας τῆς μρς ἰακὼβ καὶ ἠσαῦ.
vidit āt eſau ꝙ bn̄dixit iſaac iacob: et mi
εἶδε δὲ ἠσαῦ ὅτι εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν ἰακώβ, καὶ ἀ-
ſit in meſopotamiā ſyrie: accipere
πέστειλεν εἰς τὴν μεσοποταμίαν τῆς συρίας, λαβεῖν
ſibi vxoꝛē inde cū bn̄diceret ei. et pꝛe
ἑαυτῷ γυναῖκα ἐκεῖθεν ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτόν. καὶ ἐνε
B cepit ei: dicēs: nō accipies vxoꝛē de filia
τείλατο αὐτῷ, λέγων, οὐ λήψῃ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγα
bus chananeoꝝ. et audiuit iacob pr̄ez et
τέρων τῶν χαναναίων. καὶ ἤκουσεν ἰακὼβ τοῦ πρς καὶ
mr̄ez ſuā. et pfect⁹ ē in meſopotamiā. et
τῆς μρς αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθη εἰς μεσοποταμίαν. καὶ
vidit eſau: ꝙ male ſunt filie chanaan
εἶδεν ἠσαῦ, ὅτι πονηραί εἰσιν αἱ θυγατέρες χαναὰν
coꝛam iſaac pr̄e ſuo. et abijt eſau ad
ἐναντίον ἰσαὰκ τοῦ πρς αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθη ἠσαῦ πρὸς

Trāſla. B. Hiero.

[n]mittā [o]& adducā te [p]inde huc. [q]Cur [r]vtroqꝫ [s]orbabor filio in [x]vno [u]die. [y]Dixitqꝫ [z]rebecca [a]ad [b]iſaac. [c]Tedet me [d]vite mee [e]propter [f]filias [g]heth. [h]Si [i]acceperit [k]iacob [l]vxorem [m]de ſtirpe huius [q]terre: [r]nolo [t]viuere.

Ca. 28.

Vocauit itaqꝫ [b]iſaac [d]iacob: [e]& bn̄dixit [f]eum. [g]p̄cepitqꝫ ei [h]dicēs [k]Noli [l]accipere [m]cōiugē [n]de genere [o]chanaan: ſed [q]vade & pficiſcere [x]in meſopotamiam [s]ſyrie [t]ad domū [u]bathuel [x]pr̄is [y]mr̄is tue: [z]& accipe [a]tibi [b]inde [c]vxorem [d]de filiabus [e]labā [f]auūculi [g]tui. [h]Deus aūt [i]ops [k]bn̄dicat tibi [m]& creſcere te faciat [n]atqꝫ mltiplicet: [o]vt ſis [p]i turbas [q]populorū: [r]& det [s]tibi [u]bn̄dictiōes [x]abrae [y]& ſemini tuo poſt te: [b]vt poſſideas [d]terram [e]pegrinatiōis tue: [f]quā [g]pollicitus eſt auo tuo. [k]Cunqꝫ dimiſiſſet eum: [l]iſaac [o]pfectus puenit [p]in meſopotamiā [q]ſyrie [r]ad [s]laban [t]filium [u]bathuel [x]ſyri [y]fratrē [z]rebecce [a]mr̄is ſue [b]Vidēs āt [c]Eſau [f]ꝙ [g]bn̄dixiſſet pater ſuus [k]iacob: [l]& miſiſſet [m]eū [n]i meſopotamiā [o]ſyrie: [p]vt [r]ide [s]vxorē [p]duceret: [t]& poſt bn̄dictionē [x]p̄cepiſſet [y]ei [z]dicēs: [a]nō [b]accipies [c]vxorem [d]de filiabus [e]chanaan: [f]quodqꝫ obediēs [g]iacob [h]parētibus ſuis [m]iſſet [n]in ſyriam: probans quoqꝫ [r]ꝙ nō libēter aſpiceret [t]filias [u]chanaan [z]pater ſuus: [a]iuit [c]ad

Tex. Heb.

וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לָמָה
אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׃
וַתֹּאמֶר רִבְקָה אֶל יִצְחָק קַצְתִּי
בְחַיַּי מִפְּנֵי בְּנוֹת חֵת אִם לֹקֵחַ
יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חֵת כָּאֵלֶּה
מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִּי חַיִּים׃
וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ
אֹתוֹ וַיְצַוֵּהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִקַּח
אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ קוּם לֵךְ פַּדֶּנָה
אֲרָם בֵּיתָה בְתוּאֵל אֲבִי אִמֶּךָ
וְקַח לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לָבָן
אֲחִי אִמֶּךָ׃ וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ
וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל
עַמִּים׃ וְיִתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת
אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים
לְאַבְרָהָם׃ וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב
וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם אֶל לָבָן בֶּן בְּתוּאֵל
הָאֲרַמִּי אֲחִי רִבְקָה אֵם יַעֲקֹב
וְעֵשָׂו׃ וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי בֵרַךְ יִצְחָק אֶת
יַעֲקֹב וְשִׁלַּח אֹתוֹ פַּדֶּנָה אֲרָם
לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ
וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא תִקַּח אִשָּׁה
מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃ וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל
אָבִיו וְאֶל אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם׃
וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן
בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו׃ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל

Priitiua heb.

שָׁכַל שָׁנָה
קוּץ
חָיָה פָּנָה
אִישׁ
חָיָה

Cap. xxviij.

קָרָא בָּרַךְ צָוָה
לָקַח הָלַךְ
פָּרָה רָבָה הָיָה
נָתַן
יָרַשׁ
גּוּר
שָׁלַח
רָאָה
צָוָה
לָקַח
שָׁמַע
רוּעַ

Tranſla. Chal.

וְאֶשְׁלַח וְאֶדַבְּרִינָךְ מִתַּמָּן לְמָה אֶתְכַּל מִתַּרְוֵיכוֹן יוֹמָא חַד׃ וַאֲמַרַת רִבְקָה לְיִצְחָק
עָקִית בְּחַיַּי מִן קֳדָם בְּנַת חֵת אִם נָסֵיב יַעֲקֹב אִתְּתָא מִבְּנַת חִתָּאָה כְּאִלֵּין מִבְּנַת אַרְעָא
לְמָה לִי חַיִּין׃ Ca. xxviij. וּקְרָא יִצְחָק לְיַעֲקֹב וּבָרִיךְ יָתֵיהּ וּפַקְדֵיהּ
וַאֲמַר לֵיהּ לָא תִיסַּב אִתְּתָא מִבְּנַת כְּנָעַן׃ קוּם אִיזֵיל לְפַדַּן אֲרָם לְבֵית בְּתוּאֵל אֲבוּהָ
דְּאִמָּךְ וְסַב לָךְ מִתַּמָּן אִתְּתָא מִבְּנַת לָבָן אֲחוּהָ דְּאִמָּךְ׃ וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ יָתָךְ וְיַפְּשִׁינָךְ
וְיַסְגִּינָךְ וּתְהֵי לִכְנִשַׁת שִׁבְטִין׃ וְיִתֵּן לָךְ יָת בִּרְכְתָא דְּאַבְרָהָם לָךְ וְלִבְנָךְ עִמָּךְ
לְמֵירְתָךְ יָת אֲרַע תּוֹתָבוּתָךְ דִּיהַב יְיָ לְאַבְרָהָם׃ וּשְׁלַח יִצְחָק יָת יַעֲקֹב וַאֲזַל לְפַדַּן אֲרָם
לְוָת לָבָן בַּר בְּתוּאֵל אֲרַמָּאָה אֲחוּהָא דְּרִבְקָה אִמֵּיהּ דְּיַעֲקֹב וְעֵשָׂו׃ וַחֲזָא עֵשָׂו אֲרֵי בָרֵיךְ
יִצְחָק יָת יַעֲקֹב וְשַׁלַּח יָתֵיהּ לְפַדַּן אֲרָם לְמִיסַּב לֵיהּ מִתַּמָּן אִתְּתָא כַּד בָּרֵיךְ יָתֵיהּ וּפַקֵּיד
עֲלוֹהִי לְמֵימַר לָא תִיסַּב אִתְּתָא מִבְּנַת כְּנָעַן׃ וְקַבֵּיל יַעֲקֹב לְמֵימַר אֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ וַאֲזַל
לְפַדַּן אֲרָם׃ וַחֲזָא עֵשָׂו אֲרֵי בִישָׁן בְּנַת כְּנַעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אֲבוּהִי׃ וַאֲזַל עֵשָׂו לְוָת

Interp̄. chal.

Et mittā adducāqꝫ te inde: cur oꝛbaboꝛ ambob⁹ vobis die vna? Et dixit rebecca ad iſaac. Penitet me vite ꝓpter filias heth: ſi acceperit iacob vxoꝛez de filiabus heth ſimilē iſtis de filiab⁹ terre: ad qd mihi eſt vita?

Ca. 28

Vocauitqꝫ iſaac iacob ⁊ bn̄dixit ei: ⁊ pꝛecepit ei: ⁊ dixit ei. Non accipies vxoꝛē de filiabus chanaan. Surge vade in meſopotamiam ſyꝛie in domum bathuelis patris matris tue: ⁊ accipe tibi inde vxoꝛē de filiab⁹ laban fr̄is mr̄is tue. Et deus omnipotens benedicat tibi: ⁊ creſcere te faciat ⁊ multiplicet te: ⁊ ſis in turbas tribuum: ⁊ det tibi benedictionem abꝛahe ⁊ filijs tuis tecum: vt poſſideas terram habitationis tue: quam dedit deus abꝛahe. Et dimiſit iſaac iacob ⁊ abijt in meſopotamiā ſyꝛie ad laban filiū bathuelis ſyꝛi fratrē rebecce mr̄is iacob ⁊ eſau. Et vidit eſau ꝙ bn̄dixit iſaac iacob ⁊ miſit eū in meſopotamiā ſyꝛie: vt acciperet inde ſibi vxoꝛē: ⁊ ꝙ q̄ndo benedixit ei pꝛecepiſſet ei dicēs. Non accipies vxoꝛē de filiabus chanaā: ⁊ ꝙ obediſſet iacob verbo patris et matris ſue: ⁊ iuiſſet in meſopotamiā ſyꝛie. Videns igitur eſau ꝙ diſplicuiſſent filie chanaā in oculis iſaac patris ſui: abijt quoqꝫ eſau ad

Priitiua chal.

שְׁלַח דְּבַר תְּכַל
תְּרֵי עֲקַק חָיָה
בְּנָה אַנְתְּ
נְסַב אֲזַל
נְסַב בָּרֵךְ נְפַשׁ
סְגָא הֲוָה נְתַן
יְרַת יְתַב
נְסַב
אֲמַר

Pͥitiua heb.	Tex. Heb.
	ישמעאל ויקח את מחלת בת
	ישמעאל בן אברהם אחות נביות
נשה איש	על נשיו לו לאשה: ויצא יעקב
פגע	מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע
קום לון בוא	במקום וילן שם כי בא השמש
שום	ויקח מאבני המקום וישם
	מראשתיו וישכב במקום
חלם יצב	ההוא: ויחלם והנה סלם מצב
נגע	ארצה וראשו מגיע השמימה והנה
עלה	מלאכי אלהים עלים וירדים בו:
יצב אמר	והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני
	יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי
	יצחק הארץ אשר אתה שכב
נתן	עליה לך אתננה ולזרעך: והיה
	זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה
ברך	וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך
שפחה	כל משפחת האדמה ובזרעך:
	והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל
ילך שוב	אשר תלך והשבתיך אל
עזב	האדמה הזאת כי לא אעזבך עד
עשה	אשר אם עשיתי את אשר
יקץ שנה	דברתי לך: וייקץ יעקב משנתו
	ויאמר אכן יש יהוה במקום הזה
	ואנכי לא ידעתי: ויירא ויאמר
ירא קום	מה נורא המקום הזה אין זה כי
	אם בית אלהים וזה שער
שכם לקח	השמים: וישכם יעקב בבקר ויקח

Trãſla. B. Hiero.

hiſmaelē: & duxit vxorē abſq; his quas prius habebat: melech filiā hiſmael filii abraā ſororē nabaioth. Igitur egreſſus iacob de berſabee pgebat aran. Cumq; veniſſet ad quedā locū: & vellet in eo reqeſcere poſt ſolis occubitū: tulit de lapidibus qui iacebant: & ſupponens capiti ſuo dormiuit in eodē loco. Viditq; in ſomnis ſcalam ſtantem ſup terrā & cacumē illius tāgēs celū: angelos quoq; dei aſcendentes & deſcendentes per eā: & dn̄m innixū ſcale dicētē ſibi. Ego ſum dn̄s deus abraā pr̄is tui & deus iſaac. Terram in qua dormis tibi dabo & ſemini tuo. eritq; ſemen tuū quaſi puluis terre. Dilataberis ad oriētē & occidētē & ſeptētrionē & meridiē: & benedicentur in te & in ſemine tuo cūcte tribus terre. Et ero cuſtos tuus quocunq; perrexeris: & reducam te in terram hāc: nec dimittam niſi compleuero vniuerſa que dixi. Cumq; euigilaſſet iacob de ſomno: ait. Vere dn̄s eſt in loco iſto: & ego neſciebam. Pauenſq;: q̄ terribilis ē inquit locus iſte. Nō eſt hic aliud niſi domus dei & porta celi. Surgēs ergo iacob mane tulit

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp̃. latina.

iſmael. ⁊ accepit maeleth filiā, iſmael
ἰσμαὴλ. καὶ ἔλαβε τὴν μαελὲθ θυγατέρα ἰσμαὴλ
filij abraā: ſororē nabeoth ad vxo
τοῦ υἱοῦ ἀβραάμ, ἀδελφὴν ναβεὼθ πρὸς ταῖς γυναι-
res ſuas vxorē. et egreſſus ē iacob de pu-
ξὶν αὐτοῦ γυναῖκα. καὶ ἐξῆλθεν ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ φρέα-
teo iuramēti. ⁊ abijt in charrā. et occurrit
τος τοῦ ὅρκου. καὶ ἐπορεύθη εἰς χαρράν. καὶ ἀπήντη-
loco. ⁊ dormiuit ibi. occiderat .n. ſol. ⁊ tu-
σε τόπῳ. καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ. ἔδυ γὰρ ὁ ἥλιος. καὶ ἔλα-
lit de lapidib⁹ loci: et poſuit ad ca- C
βεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκεν πρὸς κε-
put ſuū. et dormiuit in loco illo. ⁊
φαλῆς αὐτοῦ. καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ. καὶ
ſomniauit. et ecce ſcala firmata in terra:
ἐνυπνιάσθη. καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ,
cui⁹ caput perueniebat in celum. et angeli
ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ οἱ ἄγγελοι
dei aſcendebāt ⁊ deſcēdebāt ſup eā. at
τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ᾿ αὐτήν. ὁ δὲ
dñs firmat⁹ erat ſup eā. et dixit: ego deus
κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ᾿ αὐτῆς. καὶ εἶπεν, ἐγὼ ὁ θεὸς
patris tui abraā: et de⁹ iſaac. ne
τοῦ πατρός σου ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαάκ. μὴ
timeas. terra in q̄ tu dormis ſup eā: tibi da
φοβοῦ. ἡ γῆ ἐφ᾿ ἧς σὺ καθεύδεις ἐπ᾿ αὐτῆς, σοὶ δώ-
bo eā: et ſemini tuo. et erit ſe-
σω αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματί σου. καὶ ἔσται τὸ σπέρ-
men tuū ſicut arena terre. ⁊ dilatabitur
μα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς. καὶ πλατυνθήσεται
ad mare: et auſtrū: et ad aquilonē: et ad
ἐπὶ θάλασσαν, καὶ λίβα, καὶ ἐπὶ βορρᾶν, καὶ ἐπὶ
oriente. et benedicentur in te oēs
ἀνατολάς. καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ
tribus terre: ⁊ in ſemine tuo. et ecce
φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου. καὶ ἰδοὺ
ego tecū cuſtodiēs te in terra oī: quocūq;
ἐγὼ μετὰ σοῦ διαφυλάσσων σε ἐν τῇ γῇ πάσῃ, οὗ ἐ-
perrexeris. ⁊ reducam te in terrā hāc.
ὰν πορεύσῃ. καὶ ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύ-
q: nō te derelinquā: donec faci-
την. ὅτι οὐ μή σε ἐγκαταλείπω, ἕως τοῦ ποι-
am ego oīa q̄cūq; locut⁹ ſū tibi. ⁊ ſurrexit D
ῆσαί με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι. καὶ ἐξηγέρθη
iacob de ſōno ſuo. et dixit: q: ē do-
ἰακὼβ ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, ὅτι ἔστι κύ-
min⁹ in loco iſto: ego āt nō ſciebam. ⁊ ti-
ριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν. καὶ ἐφο-
muit. et dixit: q̄ terribilis locus iſte. nō
βήθη. καὶ εἶπεν, ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος. οὐκ
eſt hoc niſi dom⁹ dei. et hec porta
ἔστι τοῦτο ἀλλ᾿ ἢ οἶκος θεοῦ. καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ
celi. et ſurrexit iacob mane: et tulit
οὐρανοῦ. καὶ ἀνέστη ἰακὼβ τὸ πρωΐ, καὶ ἔλαβε

Pͥitiua chal.	Tranſla. Chal.
נשה אנתה ערע בית עול שוה סהד סלם מטא לאך עתד עלה נתן היה תקף ערב צפן ברך אמר נטר יהך תוב שבק עבד עור ישן שרא הוה רעה קדם	iſmael: ⁊ accepit maalath filiam iſmaelis filij abraham ſororē nabaioth ſibi in vxorem ſup vxores ſuas. Et egreſſus eſt iacob de berſabee: et ibat in aran. Et venit ad quendā locum. ⁊ manſit ibi quoniā occubuit ſol: ⁊ tulit de lapidibus loci: et ſuppoſuit capiti ſuo: ⁊ cubuit ī loco illo. Et ſomniauit: ⁊ ecce ſcala erat defixa in terra: et caput illius pertingebat vſq; ad celum: et ecce angeli dñi aſcendebāt ⁊ deſcendebāt p eam. et ecce gloria dñi ſtabat ſup eam: et ait. Ego dñs deus abrahe patris tui ⁊ deus iſaac: terrā ſuper qua tu cubas tibi dabo eam ⁊ filijs tuis. Et erunt filij tui multi quaſi puluis terre: ⁊ preualebis ad occidētem et ad orientē ⁊ ad aquilonē ⁊ ad auſtrū: et benedicentur ꝓpter te oēs cognationes terre: ⁊ propter filios tuos. Et ecce verbū meuz in adiutoriū tuū erit: et cuſtodiam te in omni loco quo ibis: ⁊ reducam te ad terram hanc: quoniā non derelinquā te donec faciaz qđ locutus ſum tibi. Euigilauitq; iacob de ſomno ſuo: ⁊ ait. Utiq; in veritate gloria dñi habitat in loco iſto: et ego neſciebam: ⁊ timuit: ⁊ ait. Quaz terribilis eſt locus iſte: non eſt locus cōmunis: ſed locus in quo beneplacituz eſt coram deo. Et e regione loci huius eſt porta celi. Et ſurrexit iacob mane: ⁊ tulit

Interp̃. chal.

ישמעאל ונסיב ית מחלת בת ישמעאל בר אברהם אחתיה דנביות על נשוהי ליה
לאיתו: ונפק יעקב מבירא דשבע ואזל לחרן: וירע באתרא ובת תמן ארי עאל
שמשא ונסיב מאבני אתרא ושוי איסדוהי ושכיב באתרא ההוא: וחלם והא
סולמא נעיץ בארעא ורישיה מטי עד צית שמיא והא מלאכיא דיי סלקין ונחתין
ביה: והא יקרא דיי מעתד עלוהי ואמר אנא יי אלהא דאברהם אבוך ואלהיה
דיצחק ארעא דאת שכיב עלה לך אתנינה ולבנך: ויהון בנך סגיאין כעפרא דארעא
ותתקף למערבא ולמדינחא ולציפונא ולדרומא ויתברכון בדילך כל זרעיית ארעא
ובדיל בנך: והא מימרי בסעדך ואטרינך בכל אתר דתהך ואתיבינך לארעא הדא
ארי לא אשבקינך עד דאעביד ית דמלילית לך: ואיתער יעקב משנתיה ואמר ברם
בקושטא יקרא דיי שרי באתרא הדין ואנא לא הויתי ידע: ודחיל ואמר מה
דחיל אתרא הדין לית דין אתר הדיוט אלהין אתר דרעוא ביה מן קדם יי ודין
תרע קביל שמיא: ואקדים יעקב בצפרא ונסיב

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla.Gre.lxx.cū interp̄.latina.

lapidē: quē ſuppoſuit illic ad caput ſuū: et
τὸν λίθον, ὃν ὑπέθηκεν ἐκεῖ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ
ſtatuit eū titulū: et effudit oleū ſup ſū
ἔστησεν αὐτὸν στήλην, καὶ ἐπέχεεν ἔλαιον ἐπὶ τὸ ἄ
mitatē ei⁹. et vocauit nomē loci illius:
κρον αὐτῆς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου,
dom⁹ dei. et lammaus erat nomē ciuitati prius:
οἶκος θεοῦ. καὶ λαμμαοὺς ἦν ὄνομα τῇ πόλει τοπρότε
ꝛ vouit iacob votū: dicēs: ſi fuerit dn̄s
Sapi. 10.b. ρον, καὶ ηὔξατο ἰακὼβ εὐχήν, λέγων, ἐὰν ᾖ κύριος ὁ
Actuū. 12.b. de⁹ mecū: et cuſtodierit me in via hac: qua
θεὸς μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ φυλάξῃ με ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, ᾗ
Infra. 13.b. ego ambulabo: ꝛ dederit mihi panē ad comedēdū: ꝛ
ἐγὼ πορεύσομαι, καὶ δώῃ μοι ἄρτον φαγεῖν, καὶ
veſtimētū ad induēdū: et reuerſus fuero cū ſa-
ἱμάτιον περιβαλέσθαι, καὶ ἀποστρέψομαι μετὰ σω-
lute in domū patris mei: et erit mihi do
τηρίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, καὶ ἔσται μοι κύ-
min⁹ in deū: ꝛ lapis iſte quē ſtatui titulū: erit mihi
ριος εἰς θεόν, καὶ ὁ λίθος οὗτος ὃν ἔστησα στήλην, ἔσται μοι
dom⁹ dei: et oīm que mihi dederis decima
οἶκος θεοῦ, καὶ πάντων ὧν ἐάν μοι δῷς, δεκάτην
decimabo ea tibi.
ἀποδεκατώσω αὐτά σοι. Ca. 29.

A Et eleuās iacob pedes: abijt in terrā
καὶ ἐξάρας ἰακὼβ τοὺς πόδας, ἐπορεύθη εἰς γῆν
orientis: ad laban ex bathuel ſyro: fra-
ἀνατολῶν, πρὸς λάβαν τὸν ἐκ βαθουὴλ τοῦ σύρου, ἀδελ
trē rebecce mr̄is iacob et eſau. et videt. ꝛ ecce
φὸν ῥεβέκκας μρ̄ς ἰακὼβ καὶ ἡσαῦ. καὶ ὁρᾷ. καὶ ἰδοὺ
puteus in agro. erantāt illic tres greges oui
φρέαρ ἐν τῷ πεδίῳ. ἦσαν δὲ ἐκεῖ τρία ποίμνια προ-
um requieſcentes in eo. ex .n. puteo illo
βάτων ἀναπαυόμενα ἐπ᾽ αὐτοῦ. ἐκ γὰρ τοῦ φρέατος ἐκεί
adaquabāt pecora. lapis āt erat magn⁹ ſup os
νου ἐπότιζον τὰ ποίμνια. λίθος δὲ ἦν μέγας ἐπὶ τῷ στό
putei: et cōgregabātur illic oīa pe-
ματι τοῦ φρέατος, καὶ συνήγοντο ἐκεῖ πάντα τὰ ποί
cora et paſtores: et reuoluebant lapidē ab
μνια καὶ οἱ ποιμένες. καὶ ἀπεκύλιον τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ
ore putei: et adaquabāt oues:
στόματος τοῦ φρέατος, καὶ ἐπότιζον τὰ πρόβατα,
et rurſus reponebant lapidē ſup os
καὶ πάλιν ἀποκαθίστων τὸν λίθον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ
putei in locū ſuū: dixitāt illis iacob:
φρέατος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. εἶπε δὲ αὐτοῖς ἰακώβ,
fratres vnde eſtis vos? illi āt dixerūt: ex charran. ait
ἀδελφοὶ πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς; οἱ δὲ εἶπαν, ἐκ χαρράν. εἶπε
āt illis: nūqd cognoſcitis laban filiū nachor? illi āt di
δὲ αὐτοῖς, μὴ γινώσκετε λάβαν τὸν υἱὸν ναχώρ; οἱ δὲ εἶ
xerūt: cognoſcim⁹. ait āt illis: ſan⁹ ē? illi āt dixerūt:
παν, γινώσκομεν. εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὑγιαίνει; οἱ δὲ εἶπον,
B ſan⁹ eſt. et ecce rachel filia eius venit cum
ὑγιαίνει. καὶ ἰδοὺ ῥαχὴλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἤρχετο μετὰ

Tráſla.B.Hiero.

lapidem quē ſuppoſuerat capiti ſuo: ∞∞∞∞∞ & erexit in titulū fundens oleum deſuper. Appellauitq̄ nomē vrbis ∞∞∞∞∞∞ bethel: que prius luza vocabatur. ∞∞∞∞ Vouit etiam votū dicens. ∞∞∞∞∞∞ Si fuerit deus mecum: & cuſtodierit me ∞∞ in via per quam ego ambulo: ∞∞∞∞∞∞ & dederit mihi panem ad veſcendū & veſtimētū ad induēdū: reuerſuſq̄ fuero pſpere ad domum pr̄is mei: erit mihi dn̄s in deū: & lapis iſte quem erexi in titulū: vocabitur ∞∞∞ domus dei: cūctorūq̄ que dederis mihi ∞∞ decimas offeram tibi.

Profectus .Ca.29. ergo Iacob venit in terram orientalem: & vidit puteū in agro: tres ∞∞∞∞∞∞∞∞ quoq̄ greges ouium accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora: ∞∞∞∞ & os eius grandi lapide claudebatur. Moſq̄ erat vt cūctis ouibus cōgregatis deuoluerent ∞ lapidē: & refectis ∞∞∞ ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞ gregibus rurſum ſuper os ∞∞∞∞∞∞∞ putei ponerent. Dixit q̄ ad paſtores. ∞∞∞∞ Frēs vn̄ eſtis. Qui reſponderunt de aran. ∞∞ Quos iterrogās. nunquid ait noſtis ∞∞∞∞ laban filiū nachor? Dixerunt. Nouimus. ∞∞ Sanus ne eſt inquit. ∞ Valet inquiunt: ∞∞∞∞ & ecce rachel filia eius venit cum ∞∞∞∞∞∞

Tex.Heb. Geñ. Ca.xxix.

אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו
וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל
רֹאשָׁהּ׃ וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם הָעִיר
לָרִאשֹׁנָה׃ וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר
אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי
בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ
וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃
וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי
וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים׃ וְהָאֶבֶן
הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה
בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי
עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃ וַיִּשָּׂא

Cap.xxix.

יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְנֵי קֶדֶם׃
וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם
שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ
כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים
וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר׃ וְנֶאֶסְפוּ
שָׁמָּה כָל הָעֲדָרִים וְגָלֲלוּ אֶת
הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת
הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי
הַבְּאֵר לִמְקֹמָהּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב
אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן
אֲנָחְנוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיְדַעְתֶּם
אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃
וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ
שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם

Priītiua heb.

שׂוּם יָצַב
קָרָא
אֻלָּם
נָדַר
הָיָה
הָלַךְ
שׁוּב שָׁלַם
שׂוּם יָצַב הָיָה
כָּלַל נָתַן עָשַׂר
נָשָׂא
רָאָה
עָלָה
שָׁקָה
אָסַף
שׁוּב
קוּם אָמַר
בּוֹא

Tranſla.Chal.

יַת אַבְנָא דְּשַׁוִּי אִיסָדוֹהִי וְשַׁוִּי יָתַהּ קָמָה וַאֲרִיק מִשְׁחָא עַל רֵישַׁהּ׃ וּקְרָא יָת שְׁמָא דְּאַתְרָא הַהוּא בֵּית אֵל וּבְרַם לוּז שְׁמָא דְקַרְתָּא בְּקַדְמֵיתָא׃ וְקַיֵּים יַעֲקֹב קְיָים לְמֵימַר אִם יְהֵא מֵימְרָא דַּייָ בְּסַעְדִּי וְיִטְּרִנַּנִי בְּאוֹרְחָא הָדֵין דַּאֲנָא אָזֵיל וְיִתֵּן לִי לַחְמָא לְמֵיכַל וּכְסוּ לְמִלְבַּשׁ׃ וְאֵיתוּב בִּשְׁלָם לְבֵית אַבָּא וִיהֵא מֵימְרָא דַּייָ לִי לֶאֱלָהּ׃ וְאַבְנָא הָדָא דְּשַׁוֵּיתִי קָמָא תְּהֵא דִּאֱהֵי פָּלַח עֲלַהּ קֳדָם יְיָ וְכֹל דְּתִתֵּן לִי חַד מִן עַשְׂרָא אַפְרֵישִׁנֵּיהּ קֳדָמָךְ׃ Ca.xxix. וּנְטַל יַעֲקֹב רַגְלוֹהִי וַאֲזַל לַאֲרַע בְּנֵי מַדִּינְחָא׃ וַחֲזָא וְהָא בֵירָא בְּחַקְלָא וְהָא תַמָּן תְּלָתָא עֶדְרִין דְּעָאן רָבְעִין עֲלַהּ אֲרֵי מִן בֵּירָא הַהוּא מַשְׁקַן עֶדְרַיָּא וְאַבְנָא רַבְּתָא עַל פּוּמָא דְּבֵירָא׃ וּמִתְכַּנְּשִׁין תַּמָּן כָּל עֶדְרַיָּא וּמְגַנְדְּרִין יָת אַבְנָא מֵעַל פּוּמָא דְּבֵירָא וּמַשְׁקַן יָת עָנָא וּמְתִיבִין יָת אַבְנָא עַל פּוּמָא דְּבֵירָא לְאַתְרַהּ׃ וַאֲמַר לְהוֹן יַעֲקֹב אַחַי מְנַן אַתּוּן וַאֲמַרוּ מֵחָרָן אֲנַחְנָא׃ וַאֲמַר לְהוֹן הַיְדַעְתּוּן יָת לָבָן בַּר נָחוֹר וַאֲמַרוּ יְדַעְנָא׃ וַאֲמַר לְהוֹן הַשְׁלָם לֵיהּ וַאֲמַרוּ שְׁלָם וְהָא רָחֵל בְּרַתֵּיהּ אָתְיָא עִם

Interp̄.chal.

lapidem quē ſuppoſuerat capiti ſuo: ꝛ ſtatuit eum in titulū: ꝛ effudit oleum ſup caput eius. Et vocauit nomen loci illi⁹ bethel: nomē aūt ciuitatis luz prius vocabatur. Et vouit iacob votum dicens. Si fuerit verbum dei in adiutorium meum: ꝛ cuſtodierit me in via hac in qua ego ambulo: ꝛ dederit mihi panem ad veſcendum: ꝛ veſtimentum ad induendum: et reuerſus fuero in pace in domum patris mei: et erit mihi verbum domini in deum: ꝛ lapis iſte quem poſui in titulum: erit ſuper quem ſeruiam coram domino. et omnium que dederis mihi vnum ex decem ſeparabo coram te. Cap. 29.

Et leuauit iacob pedes ſuos: et abijt in terram filioꝝ orientis. et vidit. Et ecce puteus in agro: et ecce ibi tres greges ouium accubantes iuxta eum: quia de puteo illo adaquabātur greges: ꝛ lapis grandis erat ſuper os putei. Et congregabantur ibi oēs greges: ꝛ deuoluebant lapidem ab ore putei: ꝛ adaquabant oues: et reducebant lapidem ſuper os putei i locū ſuū. Dixitq̄ eis iacob. Fratres mei vnde eſtis? et dixerunt. De aran nos ſumus. et dixit eis. Nunquid noſtis laban filium nachor. ꝛ dixerunt. Nouimus. Et dixit eis. Nunquid pax eſt ei. et dixerunt. Pax. Et ecce rachel filia eius veniebat cum ∞∞∞

Priītiua chal.

שָׁוָה סָהַד קוּם
רִיק קוּם אֲמַר
אֲמַר נְטַר נְתַן
אֲכַל כְּסָה לְבַשׁ
תּוּב הֲוָה שָׁוָה
קוּם הֲוָה נְתַן
פְּרַשׁ דְּנַח בּוּר
שְׁקָה רְבַב כְּנַשׁ
גְּנַדַּר תּוּב

© Biblioteca Nacional de España

Primitiua heb.	Tex. Heb.
גדל	הצאן: ויאמר הן עוד היום גדול
אסף קנה	לא עת האסף המקנה השקו
הלך רעה יכל	הצאן ולכו רעו: ויאמרו לא נוכל
	עד אשר יאספו כל העדרים
	וגללו את האבן מעל פי הבאר
שקה דבר	והשקינו הצאן: עודנו מדבר
בוא	עמם ורחל באה עם הצאן אשר
היה	לאביה כי רעה הוא: ויהי כאשר
	ראה יעקב את רחל בת לבן אחי
נגש	אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש
גלל	יעקב ויגל את האבן מעל פי
	הבאר וישק את צאן לבן אחי
נשק נשא	אמו: וישק יעקב לרחל וישא
קול בכה נגד	את קלו ויבך: ויגד יעקב לרחל
	כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה
רוץ	הוא ותרץ ותגד לאביה: ויהי
	כשמע לבן את שמע יעקב בן
חבק	אחתו וירץ לקראתו ויחבק לו
נשק בוא	וינשק לו ויביאהו אל ביתו
ספר	ויספר ללבן את כל הדברים
	האלה: ויאמר לו לבן אך עצמי
	ובשרי אתה וישב עמו חדש
יום	ימים: ויאמר לבן ליעקב הכי אחי
חנן נגד	אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה
שכר	משכרתך: וללבן שתי בנות שם
	הגדלה לאה ושם הקטנה רחל:
היה יפה	ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת

Trãſla. B. Hiero.

grege ſuo. Dixitq́ iacob. Adhuc multum diei ſupeſt: nec eſt tp̄s vt reducãtur ad caulas greges. Date añ potũ ouibus: & ſic eas ad paſtũ reducite. Qui rñderũt. Nõ poſſumus donec oĩa pecora congregentur: & amoueamus lapidem de ore putei: vt adaq̃mus greges. Adhuc loq̃bãtur: & ecce rachel veniebat cũ ouibus pr̄is ſui. Nã gregẽ ipſa paſcebat. Quã cum vidiſſet iacob: & ſciret conſobrinam ſuã ouesq́ laban auunculi ſui: amouit lapidem quo puteus claudebatur: & adaquato grege oſculatus eſt eam. Et eleuata voce fleuit: & ĩdicauit ei q̃ frater eſſet pr̄is ſui & filius rebecce. At illa feſtinans nũciauit patri ſuo. Qui cum audiſſet veniſſe iacob filium ſororis ſue: occurrit obuiã ei cõplexusq́ eũ & in oſcula ruens: duxit in domũ ſuã. Auditis autem cauſis itineris: reſpondit. Os meum es & caro mea. Et poſt q̃ ĩpleti ſunt dies mẽſis vnius: dixit ei. Nũ q̃a frater meus es: gratis ſeruies mihi? Dic quid mercedis accipias. Habebat vero duas filias. Nomẽ maioris lia: minor vero appellabat rachel. Sed lia lippis erat oculis: rachel decora

Trãſla. Gre. lxx. cũ interp. latina.

ouib' patris ſui. τ dixit eis iacob:
τῶν προβάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰακώβ,
adhuc ẽ dies multa nõdũ vt cõgregẽtur greges.
ἔτι ἐστὶν ἡμέρα πολλή, οὔπω συναχθῆναι τὰ ποίμνια.
adaquãtes oues: abeuntes paſcite. illi
ποτίσαντες τὰ πρόβατα, ἀπελθόντες βόσκετε. οἱ
ãt dixerũt: nõ poſſum': donec cõgregẽtur oẽs
δὲ εἶπον, οὐ δυνάμεθα, ἕως τοῦ συναχθῆναι πάντας
paſtores: et reuoluãt lapidẽ a
τοὺς ποιμένας, καὶ ἀποκυλίσωσι τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ
puteo: τ adaquem' oues. adhuc eo lo
φρέατος, καὶ ποτιοῦμεν τὰ πρόβατα. ἔτι αὐτοῦ λα-
quẽte illis: et ecce rachel filia laban ve
λοῦντος αὐτοῖς, καὶ ἰδοὺ ῥαχὴλ θυγάτηρ λάβαν ἤρ-
niebat cũ ouibus pr̄is ſui. hec enĩ pa
χετο μετὰ τῶν προβάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς. αὕτη γὰρ ἔ-
ſcebat oues pr̄is ſui. factũ ẽ ãt vt vidit
βοσκε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς. ἐγένετο δὲ ὡς εἶδεν
iacob rachel filiã laban fratris mr̄is ſue:
ἰακὼβ ῥαχὴλ θυγατέρα λάβαν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐ-
et oues laban fratris mr̄is ſue.
τοῦ, καὶ τὰ πρόβατα λάβαν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.
et accedens iacob: reuoluit lapidẽ ab o
καὶ προσελθὼν ἰακὼβ, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στό-
re putei. et adaquauit oues laban
ματος τοῦ φρέατος. καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα λάβαν
fratris mr̄is ſue. τ oſculat' ẽ iacob ra
τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐφίλησεν ἰακὼβ τὴν ῥα-
chel. et clamãs voce ſua: fleuit. et indica-
χήλ. καὶ βοήσας τῇ φωνῇ αὐτοῦ, ἔκλαυσε. καὶ ἀπήγ-
uit rachel: q̃ frater pr̄is ſui eſt: et q̃
γειλε τῇ ῥαχὴλ, ὅτι ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ ὅ-
fili' rebecce eſt. τ currẽs nũciauit
τι υἱὸς ῥεβέκκας ἐστί. καὶ δραμοῦσα ἀπήγγειλε τῷ
pr̄i ſuo: ſm̄ verba hec. factũ ẽ ãt vt au
πατρὶ αὐτῆς, κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐγένετο δὲ ὡς ἤ-
diuit laban nomẽ iacob filij ſororis ſue:
κουσε λάβαν τὸ ὄνομα ἰακὼβ τοῦ υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ,
cucurrit in occurſum eius. τ cõplexus eũ: oſculat' ẽ.
ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. καὶ περιλαβὼν αὐτόν, ἐφίλησε.
τ induxit illũ in domũ ſuã. τ narrauit laban
καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ διηγήσατο τῷ λάβαν
oĩa verba eius. et dixit ei laban: ex oſſib'
πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ λάβαν, ἐκ τῶν ὀστέων
meis τ ex carne mea es tu. et fuit cũ eo mẽſẽ dierũ.
μου καὶ ἐκ τῆς σαρκός μου εἶ σύ. καὶ ἦν μετ' αὐτοῦ μῆνα ἡμερῶν.
dixit ãt laban iacob. q̃ʒ enĩ frater me' es: nõ ſeruies
εἶπε δὲ λάβαν τῷ ἰακώβ. ὅτι γὰρ ἀδελφός μου εἶ, οὐ δουλεύσεις
mihi gratis: nũcia mihi: q̃d tua merces ẽ. at laban
μοι δωρεάν; ἀπάγγειλόν μοι, τί σου ὁ μισθός ἐστι. τῷ δὲ λάβαν
due filie erant. nomẽ maiori: lia. et nomẽ ſecũ
δύο θυγατέρες ἦσαν. ὄνομα τῇ μείζονι, λεία. καὶ ὄνομα τῇ δευ-
de: rachel. at oculi lie infirmi. rachel ãt pulchra
τέρα, ῥαχήλ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ λείας ἀσθενεῖς. ῥαχὴλ δὲ καλὴ

Primitiua chal.
עאן רבב כנש
שקה אזל רעה
יכל נגדר בור
מלל אתא רעה
שקה
רום קול בכה
חוה
עול שעה
יתב
פלח חוה תרי
רבב יאה

Tranſla. Chal.

ouibus. Et ait. Ecce adhuc multũ diei ſupeſt: non eſt tẽpus vt colligãtur pecora: adaquate oues τ ite ad paſtum. Et dixerũt. Non poſſumus: donec cõgregẽtur oẽs greges τ deuoluãt lapidẽ ab ore putei: τ potũ demus ouib'. Adhuc ille loq̃batur cuʒ eis: τ rachel venit cũ ouibus patris ſui: nam oues ipſa paſcebat. Et factũ eſt cum vidiſſet iacob rachel filiã laban fratris matris ſue: τ oues laban fratris matris ſue: acceſſit iacob τ reuoluit lapidẽ ab ore putei: τ adaq̃uit oues laban fratris matris ſue. Et oſculat' eſt iacob rachel: et leuauit vocẽ ſuã τ fleuit. Et narrauit iacob rachel q̃ filius ſororis pr̄is ſui ipſe eſſet: τ q̃ filius rebecce eſſet: τ cucurrit τ nũciauit patri ſuo. Et factũ eſt cum audiſſet labã rumorẽ de iacob filio ſororis ſue: cucurrit in occurſum eius: τ amplexatus eſt eũ: τ oſculat' eſt eũ: τ introduxit eum in domũ ſuã: τ narrauit labã oĩa verba hec. Et ait ei laban. Utiq́ cõſanguine' me' et caro mea tu es: τ habitauit cũ eo menſem dierũ. Et dixit labã ad iacob. Nunq̃d q̃ʒ fr̄ me' es ſeruies mihi gratis? indica mihi q̃ erit merces tua. Habebat autẽ laban duas filias: nomẽ maioris lia τ nomẽ minoris rachel. Oculi ãt lie erãt pulchri: τ rachel erat decora

Interp̄. chal.

ענא: ואמר הא עוד יומא רבא לא עדן למכנש בעירא אשקו ענא ואזילו רעו:
ואמרו לא ניכול עד דיתכנשון כל עדריא ויגנדרון ית אבנא מעל פומא דבירא
ונשקי ית ענא: עד דהוא ממליל עמהון ורחל אתת עם ענא די לאבוהא ארי רעיתא
היא: והוה כד חזא יעקב ית רחל בת לבן אחוהא דאמיה וית ענא דלבן אחוהא דאמיה
וקריב יעקב וגנדר ית אבנא מעל פומא דבירא ואשקי ית ענא דלבן אחוהא דאמיה:
ונשיק יעקב לרחל וארים ית קליה ובכא: וחוי יעקב לרחל ארי בר אחת אבוהא
הוא וארי בר רבקה הוא ורהטת וחויאת לאבוהא: והוה כד שמע לבן ית שמע יעקב
בר אחתיה ורהט לקדמותיה וגפיף ליה ונשיק ליה ואעליה לביתיה ואישתעי
ללבן ית כל פתגמיא האלין: ואמר ליה לבן ברם קריבי ובשרי את ויתיב עמיה
ירח יומין: ואמר לבן ליעקב המדאחי את ותפלחינני מגן חוילי מה אגרך: וללבן תרתין
בנן שום רבתא לאה ושום זעירתא רחל: ועיני לאה יאין ורחל הות שפירא

© Biblioteca Nacional de España

Trāſla.Grē.lxx.cū interp̄.latina.

aſpectu. et decora facie valde. dilexit āt
τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα. ἠγάπησε δὲ
rachel iacob. ⁊ dixit: ſeruiā tibi ſeptē
τὴν ῥαχὴλ ὁ ἰακώβ. καὶ εἶπε, δουλεύσω σοι ἑπτὰ
ānos pro rachel filia tua iuniore. di
ἔτη περὶ ῥαχὴλ τῆς θυγατρός σου τῆς νεωτέρας. εἶ-
xit āt laban: melius tibi dare me eam: ꝙ
πε δὲ λάβαν, βέλτιόν σοι δοῦναί με αὐτήν, ἢ
dare me eā viro alteri. habita mecū. et
δοῦναί με αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ. οἴκησον μετ᾽ ἐμοῦ. καὶ
ſeruiuit iacob pro rachel ānos ſeptē. ⁊ erāt
ἐδούλευσεν ἰακὼβ περὶ ῥαχὴλ ἔτη ἑπτά. καὶ ἦσαν
corā eo quaſi dies pauci: eo qḋ dilige-
ἐναντίον αὐτοῦ ὡς ἡμέραι ὀλίγαι, παρὰ τὸ ἀγα-
E ret ipſe eam. dixit āt iacob ad laban: da mihi
πᾶν αὐτὸν αὐτήν. εἶπε δὲ ἰακὼβ πρὸς λάβαν, δός μοι
vxorē meā: impleti ſūt eni dies: vt
τὴν γυναῖκά μου, πεπλήρωνται γὰρ αἱ ἡμέραι, ὅπως
ingrediar ad illā. cōgregauit āt labā oēs
εἰσέλθω πρὸς αὐτήν. συνήγαγε δὲ λάβαν πάντας
viros loci: ⁊ fecit nuptias. ⁊
τοὺς ἄνδρας τοῦ τόπου, καὶ ἐποίησε γάμον. καὶ
facta ē veſpa. ⁊ accipiēs liā filiā ſu-
ἐγένετο ἑσπέρα. καὶ λαβὼν λείαν τὴν θυγατέρα αὐ-
am introduxit ad iacob. et ingreſſus ē ad eā
τοῦ, εἰσήγαγε πρὸς ἰακώβ. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν
iacob. dedit āt laban lie filie ſue zel
ἰακώβ. ἔδωκε δὲ λάβαν λεία τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ ζελ-
phan ancillā ſuā: illi ancillā. et fa-
φὰν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, αὐτῇ παιδίσκην. καὶ ἐγένε-
ctū ē āt mane. et ecce erat lia. dixit āt iacob ad
το δὲ τὸ πρωΐ. καὶ ἰδοὺ ἦν λεία. εἶπε δὲ ἰακὼβ πρὸς
laban. qḋ hoc feciſti mihi: nō pro ra-
τὸν λάβαν. τί τοῦτο ἐποίησάς μοι; οὐ περὶ ῥα-
chel ſeruiui tibi: et quare decepiſti me?
χὴλ ἐδούλευσά σοι; καὶ ἵνα τί παρελογίσω με;
dixit āt laban: nō eſt ſic in loco iſto:
εἶπε δὲ λάβαν, οὐκ ἔστιν οὕτως ἐν τῷ τόπῳ τού-
dare iuniorē anteꝙ ſeniorē.
τῳ, δοῦναι τὴν νεωτέραν πρὶν τῆς πρεσβυτέρας.
imple ergo ſeptena huius: et dabo tibi
συντέλεσον οὖν τὰ ἕβδομα ταύτης, καὶ δώσω σοι
et hāc pro ope qḋ opat⁹ fueris apḋ me:
καὶ ταύτην ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἧς ἐργᾷ παρ᾽ ἐμοί,
F ānos ſeptē alios. fecit āt iacob ſic. et imple
ἔτη ἑπτὰ ἕτερα. ἐποίησε δὲ ἰακὼβ οὕτως. καὶ ἀνε-
uit hebdomadā eius. et dedit illi la-
πλήρωσε τὰ ἕβδομα αὐτῆς. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ λά-
ban rachel filiā ſuā illi vxorē. de
βαν ῥαχὴλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, αὐτῷ γυναῖκα. ἔδω-
dit āt laban rachel filie ſue ballam ancillā ſu
κε δὲ λάβαν ῥαχὴλ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ βαλλὰν τὴν παιδίσκην αὐ-
ā: illi ancillā. ⁊ ingreſſus ē ad rachel. dilexit āt
τῇ παιδίσκην. καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὴν ῥαχήλ. ἠγάπησε δὲ

Trāſla.B.Hiero.

facie & venuſto aſpectu. quā diligēs iacob: ait. Seruiam tibi pro rachel filia tua minore ſeptē annis. Reſpōdit laban. Melius eſt vt tibi eam dē: quam alteri viro: Mane apd̄ me. Seruiuit ergo Iacob pro rachel ſeptē annis: & videbantur illi pauci dies p̄ amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Da mihi vxorē meā: qa iā tempus ipletū eſt: vt ingrediar ad illā. Qui vocatis multis amicorū turbis ad cōuiuiū: fecit nuptias: & veſpere liam filiam ſuam intro duxit ad eū: dans ancillam filie zelpham nomine. Ad quā cū ex more iacob fuiſſet igreſſus: facto mane vidit liam: & dixit ad ſocerū ſuū. Quid eſt quod facere voluiſti. Nonne pro rachel ſeruiui tibi. Quare iposuiſti mihi. Rn̄dit laban. Non eſt i loco noſtro cōſuetudinis: vt minores an̄ tradamus ad nuptias. Imple hebdomadā dierū huius copule: & hāc quoq; dabo tibi p̄ ope quo ſeruiturus es mihi ſeptem annis aliis. Acqeuit placito: & hebdomada tranſacta: rachel duxit vxorem: cui pater ſeruam balam tradiderat. Tandemq; potitus optatis nuptiis

Tex.Heb.

תאר ויפת מראה׃ ויאהב יעקב
את רחל ויאמר אעבדך שבע
שנים ברחל בתך הקטנה׃ ויאמר
לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה
לאיש אחר שבה עמדי׃ ויעבד
יעקב ברחל שבע שנים ויהיו
בעיניו כימים אחדים באהבתו
אתה׃ ויאמר יעקב אל לבן הבה
את אשתי כי מלאו ימי ואבואה
אליה׃ ויאסף לבן את כל אנשי
המקום ויעש משתה׃ ויהי בערב
ויקח את לאה בתו ויבא אתה
אליו ויבא אליה׃ ויתן לבן לה
את זלפה שפחתו ללאה בתו
שפחה׃ ויהי בבקר והנה הוא
לאה ויאמר אל לבן מה זאת
עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך
ולמה רמיתני׃ ויאמר לבן לא
יעשה כן במקומנו לתת הצעירה
לפני הבכירה׃ מלא שבע זאת
ונתנה לך גם את זאת בעבדה
אשר תעבד עמדי עוד שבע
שנים אחרות׃ ויעש יעקב כן
וימלא שבע זאת ויתן לו את
רחל בתו לו לאשה׃ ויתן לבן
לרחל בתו את בלהה שפחתו לה
לשפחה׃ ויבא גם אל רחל ויאהב

P̄ritiua heb.

ראה אהב
שנה
נתן
ישב עבד
שנה היה
אמר
איש בוא
אסף
קום עשה שתה
היה לקח בוא
נתן
עשה
רמה
נתן צער
בכר
עבד
שנה עשה
מלא נתן
איש
בוא אהב

Tranſla.Chal.

ריוא ויאה בחיזוא׃ ורחים יעקב ית רחל ואמר אפלחינך שבע שנין ברחל ברתך
זעירתא׃ ואמר לבן טב דאתן יתה לך מדאתן יתה לגבר אחרן תיב עמי׃ ופלח
יעקב ברחל שבע שנין והוו בעינוהי כיומין זערין דרחים יתה׃ ואמר יעקב ללבן
הב ית אתתי ארי שלימו יומי פולחני ואיעול לותה׃ וכנש לבן ית כל אנשי אתרא
ועבד משתיא׃ והוה ברמשא ודבר ית לאה ברתיה ואעיל יתה לותיה ועאל לותה׃
ויהב לבן לה ית זלפה אמתיה ללאה ברתיה לאמהו׃ והוה בצפרא והא היא לאה
ואמר ללבן מה דא עבדת לי הלא ברחל פלחית עמך ולמה שקרת בי׃ ואמר לבן לא
יתעביד כדין באתרנא למיתן זעירתא קדם רבתא׃ אשלים שבועתא דדא ונתן לך
אף ית דא בפולחנא דתיפלח עמי עוד שבע שנין אוחרנין׃ ועבד יעקב כדין ואשלים
שבועתא דדא ויהב ליה ית רחל ברתיה ליה לאינתו׃ ויהב לבן לרחל ברתיה ית
בלהה אמתיה לה לאמהו׃ ועאל אף לות רחל ורחים

Interp̄.chal.

forma ⁊ decora aſpectu. Et dilexit iacob rachel: ⁊ ait. Seruiā tibi ſeptē annis pro rachel filia tua minori. Et dixit laban: melius eſt vt dem eam tibi: quam vt tradā viro alteri: habita mecū. Et ſeruiuit iacob pro rachel ſeptē annis: ⁊ fuerunt in oculis eius quaſi dies pauci: eo ꝙ diligebat eam. Et dixit iacob ad labā. Da mihi vxorē meā: quoniā impleti ſunt dies ſeruitutis mee: ⁊ ingrediar ad illā. Congregauitq; laban oēs viros loci: ⁊ fecit conuiuiū. et facto veſpere tulit liam filiā ſuā: ⁊ introduxit eam ad eum: ⁊ ingreſſus eſt ad eam. ⁊ dedit laban zelphā ancillam ſuā lie filie ſue in famulam. Et facto mane ecce ipſa erat lia: ⁊ dixit ad laban. Quid eſt hoc qḋ feciſti mihi? nonne pro rachel ſeruiui apud te? quare ergo mētitus es mihi? Et ait laban. Non ſolet fieri hoc in loco noſtro: vt detur minor antequā maior. Imple hebdomadam huius: ⁊ dabimus tibi etiam hanc: pro ſeruitute qua ſeruies mihi adhuc ſeptem annis aliis. Et fecit iacob ſicut dixerat: ⁊ impleuit hebdomadam huius. Et dedit ei rachel filiam ſuam in vxorē. Et dedit laban rachel filie ſue balam ancillam ſuam in famulā. Et ingreſſus eſt etiam ad rachel: dilexit

P̄ritiua chal.

רוא חזה פלח
שנה טוב נתן
יתב הוה
יהב אתא עול
שתה עול
אמה
עבד נתן רבב
שלם פלח שנה
אנתא

© Biblioteca Nacional de España

Ter. Heb.

גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות: וירא
יהוה כי שנואה לאה ויפתח את
רחמה ורחל עקרה: ותהר לאה
ותלד בן ותקרא שמו ראובן
כי אמרה כי ראה יהוה בעניי כי
עתה יאהבני אישי: ותהר עוד
ותלד בן ותאמר כי שמע יהוה כי
שנואה אנכי ויתן לי גם את זה
ותקרא שמו שמעון: ותהר עוד
ותלד בן ותאמר עתה הפעם
ילוה אישי אלי כי ילדתי לו
שלשה בנים על כן קרא שמו
לוי: ותהר עוד ותלד בן ותאמר
הפעם אודה את יהוה על כן
קראה שמו יהודה ותעמד מלדת:

Cap. xxx.

ותרא רחל כי לא ילדה
ליעקב ותקנא רחל באחתה
ותאמר אל יעקב הבה לי בנים
ואם אין מתה אנכי: ויחר אף
יעקב ברחל ויאמר התחת
אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי
בטן: ותאמר הנה אמתי בלהה
בא אליה ותלד על ברכי ואבנה
גם אנכי ממנה: ותתן לו את בלהה
שפחתה לאשה ויבא אליה
יעקב: ותהר בלהה ותלד ליעקב

Primitiua heb.

עבד
שנה ראה
שנא פתח
הרה
ילד קרא
ענה
אהב
ילד אמר
נתן
לוה
ידה
עמד ילד
ראה קנא
מות חרה
מן פרה
אמה
בוא ילד בנה
מן נתן
איש בוא
הרה

Transla. B. Hiero.

amorẽ ſequẽtis priori p̄tulit: ſeruiens apud eũ ſeptẽ annis aliis. Videns autem dñs q despiceret liam aperuit vuluã eius: ſorore ſterili pmanente. Que conceptũ genuit filiũ: vocauitq; nomẽ eius rubẽ dicẽs. Vidit dñs humilitatẽ meam. Nũc amabit me vir meus. Rurſumq; cõcepit & pepit filium: & ait. Qm̄ audiuit me dñs haberi contẽptui: dedit ẽt iſtũ mihi. Vocauitq; nomen eius ſimeon. Cõcepitq; tertio & genuit aliũ filiũ. dixitq;. Nunc quoq; copulabitur mihi maritus meus: eo q pepeрim ei tres filios. & idcirco appellauit nomẽ eius leui. quarto concepit & pepit filiũ: & ait. Modo confitebor domino. Et ob hoc vocauit eũ iudã. Ceſſauitq; parere. Ca. 30

Cernẽs aũt rachel q infecunda eſſet: inuidit ſorori ſue: & ait marito ſuo. Da mihi liberos: alioquin moriar. Cui iratus reſpondit iacob. Num pro deo ego ſum: qui priuauit te fructu vẽtris tui. At illa. Hẽo inquit famulã balam: ingredere ad illã vt pariat ſup genua mea: & habeã ex illa filios. Deditq; illi balam in cõiugiũ. Que ingreſſo ad ſe viro: concepit & pepit

Transla. Grec. lxx. cũ interp. latina.

rachel magis quã liam. et ſeruiuit ei ſeptẽ
ῥαχὴλ μᾶλλον ἢ λείαν. καὶ ἐδούλευσεν αὐτῷ ἑπτὰ
ãnos alios. vidẽs ãt dñs: q odio habet lia: aperuit
ἔτη ἕτερα. ἰδὼν δὲ κύριος, ὅτι μισεῖται λεία, ἤνοιξε
vuluã eius. rachel ãt erat ſterilis. ⁊ conce
τὴν μήτραν αὐτῆς. ῥαχὴλ δὲ ἦν στεῖρα. καὶ συνέλα-
pit lia. et pepit filiũ iacob. ⁊ vocauit no
βε λεία καὶ ἔτεκεν υἱὸν τῷ ἰακώβ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄ-
men eius: ruben. dicens: q: vidit dñs
νομα αὐτοῦ, ῥουβήν. λέγουσα, διότι εἶδε κύριος τὴν
humilitatẽ meã: nũc me diliget vir meus. et
ταπείνωσίν μου, νῦν με ἀγαπήσει ὁ ἀνήρ μου. καὶ
concepit rurſum lia. et pepit filiũ ſecũdũ
συνέλαβε πάλιν λεία. καὶ ἔτεκεν υἱὸν δεύτερον τῷ
iacob. et dixit: q: audiuit dñs: q odio habeor:
ἰακώβ. καὶ εἶπεν, ὅτι ἤκουσε κύριος, ὅτι μισοῦμαι,
et addidit mihi et hũc. vocauit ãt nomẽ
καὶ προσέδωκέ μοι καὶ τοῦτον. ἐκάλεσε δὲ τὸ ὄνομα
eius: ſymeon. et concepit adhuc. ⁊ pepit filiũ.
αὐτοῦ, συμεών. καὶ συνέλαβεν ἔτι. καὶ ἔτεκεν υἱόν.
et dixit: in hoc tẽpore apd me erit vir me⁹.
καὶ εἶπεν, ἐν τῷ νῦν καιρῷ πρὸς ἐμοῦ ἔσται ὁ ἀνήρ μου.
pepi eni ei tres filios. ppt hoc vocauit no
ἔτεκον γὰρ αὐτῷ τρεῖς υἱούς. διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄ-
men eius: leui. et concipiens adhuc: pepit filiũ.
νομα αὐτοῦ, λευΐ. καὶ συλλαβοῦσα ἔτι, ἔτεκεν υἱόν.
et dixit nũc adhuc hoc confitebor dño.
καὶ εἶπε, νῦν ἔτι τοῦτο ἐξομολογήσομαι κυρίῳ.
ppt hoc vocauit nomen eius: iudam. et
διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰούδαν. καὶ
ceſſauit parere.
ἔστη τοῦ τεκεῖν. Ca. 30.

Uidens ãt rachel: q non pepit iacob:
ἰδοῦσα δὲ ῥαχὴλ, ὅτι οὐ τέτοκε τῷ ἰακώβ,
et inuidit rachel ſorori ſue. ⁊ dixit
καὶ ἐζήλωσε ῥαχὴλ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς. καὶ εἶπε τῷ
iacob da mihi filiũ. alioqui: moriar ego.
ἰακώβ, δός μοι τέκνον. εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ.
iratus ẽãt iacob rachel. et dixit ei: nũqd p
ἐθυμώθη δὲ ἰακὼβ τῇ ῥαχήλ. καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀντὶ
deo ego ſum. q priuauit te fructu ventris? dixit
θεοῦ ἐγώ εἰμι. ὃς ἐστέρησέ σε καρπὸν κοιλίας; εἶπε
ãt rachel iacob: ecce ancilla mea balla.
δὲ ῥαχὴλ τῷ ἰακώβ, ἰδοὺ ἡ παιδίσκη μου βαλλά.
ingredere ad illã. et pariet ſup genua mea:
εἴσελθε πρὸς αὐτήν. καὶ τέξεται ἐπὶ τῶν γονάτων μου
et habebo filios ex illa. et dedit bal-
καὶ τεκνοποιηθήσομαι ἐξ αὐτῆς. καὶ ἔδωκε βαλ-
lan ancillã ſuã illi vxorẽ. ingreſſus ẽãt
λὰν τὴν παιδίσκην αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα. εἰσῆλθε δὲ
ad eã iacob. ⁊ cõcepit balla ancil-
πρὸς αὐτὴν ἰακώβ. καὶ συνέλαβε βαλλὰ ἡ παιδί-
la rachel. et pepit iacob
σκη ῥαχήλ. καὶ ἔτεκε τῷ ἰακώβ

Primitiua chal.

שנה נלה
עדה קרא
רחם
קרא
עדה חבר
ידה
קרא קום ילד
חזה יהב בנה
מות בעה
ילד מעה אמה
ילד רבב בנה
אתא עול עדה

Transla. Chal.

et rachel magis q̃ liam. Et ſeruiuit apud eum rurſus alijs ſeptẽ annis: ⁊ manifeſtuʒ fuit corã dño q odioſa eſſet lia: et dedit ei vt cõciperet: ⁊ rachel erat ſterilis. Et cõcepit lia ⁊ peperit filiũ: ⁊ vocauit nomen ei⁹ ruben: quia dixit: qm̄ manifeſta fuit coraʒ dño iniuria mea: nunc enim diliget me maritus meus: ⁊ cõcepit rurſus ⁊ peperit filiũ: et ait. Quia auditũ eſt corã dño quoniã odio habita eſſem ego: ⁊ dedit mihi etiaʒ hunc: ⁊ vocauit nomen eius ſimeon. Cõcepitq; iterũ et peperit filiũ: ⁊ ait. Nunc hac vice copulabitur mihi maritus meus: q: peperi ei tres filios: propterea vocauit nomẽ eius leui. Et cõcepit vltra ⁊ pepit filiũ: et ait. Hac vice confitebor corã dño. Propterea vocauit nomen eius iuda. ceſſauitq; parere. Ca. 30.

Et vidit rachel q non peperat ei iacob: ⁊ inuidit rachel ſorori ſue: et dixit ad iacob. Da mihi filios: alioquin moriar. Et iratus eſt furor iacob in rachel: ⁊ ait. Nunquid a me tu petis filios? nonne a facie domini debuiſſes petere: qui prohibuit a te generationem ventris tui? et ait. Ecce ancilla mea bala: ingredere ad eam: vt pariat: ⁊ ego ero nutrix: et ſuſcipiã quoq; ego filios ex ea. Et dedit ei balam ancillam ſuam in vxorem. ⁊ ingreſſus eſt ad eam iacob: et concepit bala ⁊ peperit filium iacob:

Interp. chal.

אף ית רחל מלאה ופלח עמיה עוד שבע שנין אחרנין: וגלי קדם ייי ארי שניאתא
לאה ויהב לה עידוי ורחל עקרא: ועדיאת לאה וילידת בר וקרת שמיה ראובן ארי
אמרת ארי גלי קדם ייי עולבני ארי כען ירחמינני בעלי: ועדיאת עוד וילידת בר
ואמרת ארי שמיע קדם ייי ארי שניאתא אנא ויהב לי אף ית דין וקרת ית שמיה
שמעון: ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת כען זימנא יתחבר לי בעלי ארי ילידית ליה
תלתא בנין על כן קרא שמיה לוי: ועדיאת עוד וילידת בר ואמרת הדא זימנא אודי
קדם ייי על כן קרת שמיה יהודה וקמת מלמילד: Ca. xxx. וחזת רחל
ארי לא ילידת ליעקב וקניאת רחל באחתה ואמרת ליעקב הב לי בנין ואם לא
מיתא אנא: ותקיף רוגזא דיעקב ברחל ואמר המיני את בעיא הלא מן קדם ייי
תבעין דמנע מניך ולדא דמעיך: ואמרת הא אמתי בלהה עול לותה ותליד ואנא
ארבי ואתבני אף אנא מינה: ויהבת ליה ית בלהה אמתה לאיתו ועאל לותה
יעקב: ועדיאת בלהה וילידת ליעקב

© Biblioteca Nacional de España

Tráſla.Grec.lxx.cũ interp̃.latina.

filiũ. et dixit rachel: iudicauit mihi de⁹. ⁊ exaudiuit
ὑιόν. καὶ εἶπε ῥαχὴλ, ἔκρινέ μοι ὁ θς̃. καὶ ἐπήκουσε τῆς
vocẽ meã. et dedit mihi filiũ. ppͭ hoc vocauit
φωνῆς μου. καὶ ἔδωκέ μοι ὑιόν. διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ
nomẽ eius dan. et concepit adhuc balla ancil=
ὄνομα αὐτοῦ δάν. καὶ συνέλαβεν ἔτι βαλλὰ ἡ παιδί
la rachel. et peꝑit filiũ ſcðm iacob. ⁊ di
σκη ῥαχὴλ. καὶ ἔτεκεν ὑιὸν δεύτερον τῷ ἰακώβ. καὶ εἶ
xit: auxiliat⁹ ẽ mihi de⁹. et cõparata ſũ cũ ſoro
πε, συνελάβετό μοι ὁ θς̃. καὶ συνανεστράφην τῇ ἀδελ
re mea. et inualui. et vocauit nomẽ ei⁹: neph
φῇ μου. καὶ ἐδυνάσθην. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, νεφ
thalim. viditãt lia: ꝙ ceſſauit parere. ⁊ accepit
θαλείμ. εἶδε δὲ λεία, ὅτι ἀπέστη τοῦ τίκτειν. καὶ ἔλαβε
ancillã ſuã: et dedit eam iacob vxo
τὴν παιδίσκην αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ἰακὼβ γυ
rẽ. cõcepit ãt zelpha ancilla lie. et pe=
ναῖκα. συνέλαβε δὲ ζελφὰ ἡ παιδίσκη λείας. καὶ ἔτε
pit iacob filiũ. ⁊ dixit lia: felix facta ſũ. et voca
κε τῷ ἰακὼβ ὑιόν. καὶ εἶπε λεία, εὐτύχηκα. καὶ ἐπω=
uit nomẽ eius: gad. et cõcepit adhuc zelpha
νόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, γάδ. καὶ συνέλαβεν ἔτι ζελφὰ
ancilla lie. et peꝑit iacob filiũ ſecũ=
ἡ παιδίσκη λείας. καὶ ἔτεκε τῷ ἰακὼβ ὑιὸν δεύ=
dũ. et dixit lia: beata ego: qꝛ beatã di
τερον. καὶ εἶπε λεία, μακαρία ἐγώ, ὅτι μακαρίζου=
cũt me mulieres. et vocauit nomẽ ei⁹: aſer.
σί με αἱ γυναῖκες. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀσήρ.
B
abijt ãt ruben in die meſſis tritici. et inue
ἐπορεύθη δὲ ῥουβὴν ἐν ἡμέρᾳ θερισμοῦ πυρῶν. καὶ εὗ=
nit poma mandragore in agro. ⁊ attulit ea
ρε μῆλα μανδραγορῶν ἐν τῷ ἀγρῷ. καὶ ἤνεγκεν αὐ
ad liam matrẽ ſuã. dixit ãt rachel
τὰ πρὸς λείαν τὴν μητέρα αὐτοῦ. εἶπε δὲ ῥαχὴλ
lie ſorori ſue: da mihi de mandragoris
λεία τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς, δός μοι τῶν μανδραγορῶν
filij tui. dixit ãt lia: nõ ſatis tibi: ꝙ ac
τοῦ ὑιοῦ σου. εἶπε δὲ λεία, οὐχ ἱκανόν σοι, ὅτι ἔ=
cepiſti virũ meũ: nũqd ⁊ mandragoras
λαβες τὸν ἄνδρα μου; μὴ καὶ τοὺς μανδραγόρας
filij mei accipies: dixitãt rachel: nõ ſic:
τοῦ ὑιοῦ μου λήψῃ; εἶπε δὲ ῥαχὴλ, οὐχ οὕτως,
dormiat tecũ nocte iſta pro
κοιμηθήτω μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν
mandragoris filij tui. ingreſſus ẽ ãt iacob ex agro
μανδραγορῶν τοῦ ὑιοῦ σου. εἰσῆλθε δὲ ἰακὼβ ἐξ ἀγροῦ
veſpere. et egreſſa ẽ lia in occurſum ei. ⁊ ait:
ἑσπέρας. καὶ ἐξῆλθε λεία εἰς συνάντησιν αὐτῷ. καὶ εἶ
ad me ingredieris hodie. mercede cõduxi eni te
πε, πρός με εἰσελεύσῃ σήμερον. μεμίσθωμαι γάρ σε
pro mandragoris filij mei. ⁊ dormiuit cũ
ἀντὶ τῶν μανδραγορῶν τοῦ ὑιοῦ μου. καὶ ἐκοιμήθη με
ea nocte illa. ⁊ exaudiuit deus
τ' αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς

Tranſla.B.Hiero.

filium: dixitqꝫ rachel. Iudicauit mihi deus: & exaudiuit vocẽ meã dãs mihi filiũ. et idcirco appellauit nomẽ ei⁹ dan. Rurſumqꝫ bala cõcipiens peperit alterũ: p quo ait rachel. Comparauit me deus cum ſorore mea: & inualui. Vocauitqꝫ eum neptalim. Sentiens lia ꝙ parere deſiſſet: zelpham ancillã ſuã marito tradidit. Qua poſt cõceptũ edente filium: dixit. Feliciter. Et idcirco vocauit nomẽ eius gad. Pepitquoqꝫ zelpha alterum. Dixitqꝫ lia. Hoc pro beatitudine mea. Beatam quippe me dicẽt mulieres. Propterea appellauit eũ aſer. Egreſſus aũt rubẽ tẽpore meſſis triticee in agrum repperit mãdragoras: qs matri lie detulit. Dixitqꝫ rachel. Da mihi partẽ de mandragoris filii tui. Illa rñdit. Parũ ne tibi videtur ꝙ preripueris maritũ mihi: niſi etiã mandragoras filii mei tuleris. Ait rachel. Dormiat tecũ hac nocte pro mãdragoris filii tui. Redeuntiqꝫ ad veſperã iacob de agro egreſſa eſt in occurſum eius lia: & ait. Ad me inquit intrabis: qa mercede cõduxi te pro mandragoris filii mei. Dormiuitqꝫ cũ ea nocte illa. & exaudiuit de

Ter.Heb. Gen. Ca.xxx.

Ter.Heb.	Primitiua.heb.
בן: ותאמר רחל דנני אלהים וגם	דין
שמע בקלי ויתן לי בן על כן	קול נתן
קראה שמו דן: ותהר עוד ותלד	
בלהה שפחת רחל בן שני ליעקב:	שנה
ותאמר רחל נפתולי אלהים	אמר
נפתלתי עם אחתי גם יכלתי	פתל
ותקרא שמו נפתלי: ותרא לאה	קרא ראה
כי עמדה מלדת ותקח את זלפה	לקח
שפחתה ותתן אתה ליעקב	נתן
לאשה: ותלד זלפה שפחת לאה	
ליעקב בן: ותאמר לאה בגד	
ותקרא את שמו גד: ותלד זלפה	
שפחת לאה בן שני ליעקב:	
ותאמר לאה באשרי כי אשרוני	
בנות ותקרא את שמו אשר:	
וילך ראובן בימי קציר חטים	קצר חנט
וימצא דודאים בשדה ויבא	מצא בוא
אתם אל לאה אמו ותאמר רחל	
אל לאה תני נא לי מדודאי בנך:	נתן
ותאמר לה המעט קחתך את	לקח
אישי ולקחת גם את דודאי בני	
ותאמר רחל לכן ישכב עמך	שכב
הלילה תחת דודאי בנך: ויבא	
יעקב מן השדה בערב ותצא לאה	יצא
לקראתו ותאמר אלי תבוא כי	בוא
שכר שכרתיך בדודאי בני וישכב	
עמה בלילה הוא: וישמע אלהים	שמע

Interp̃.chal.

בר: ואמרת רחל דנני יי ואף קביל צלותי ויהב לי בר על כן קרת שמיה דן: ועדיאת
עוד וילידת בלהה אמתא דרחל בר תנין ליעקב: ואמרת רחל קביל בעותי יי
כד הויתי מצליא בצלותי חמדית דיהא לי ולד כאחתי אף יתיהב לי וקרת שמיה נפתלי:
וחזת לאה ארי קמת מלמילד ודברת ית זלפה אמתה ויהבת יתה ליעקב לאנתו:
וילידת זלפה אמתא דלאה ליעקב בר: ואמרת לאה אתא גד וקרת ית שמיה גד:
וילידת זלפה אמתא דלאה בר תנין ליעקב: ואמרת לאה תושבחתא הות לי ארי
בכן ישבחנני נשיא וקרת ית שמיה אשר: ואזל ראובן ביומי חצד חטין ואשכח
יברוחין בחקלא ואיתי יתהון ללאה אמיה ואמרת רחל ללאה הבי כען לי מיברוחי
דבריך: ואמרת לה הזעיר דדברת ית בעלי ותיסבין אף ית יברוחי דברי ואמרת רחל
בכן ישכוב עמיך בליליא חלף יברוחי דבריך: ועאל יעקב מן חקלא ברמשא ונפקת
לאה לקדמותיה ואמרת לותי תיעול ארי מיגר אגרתיך ביברוחי דברי ושכיב עמה
בליליא הוא: וקביל יי

Tranſla.Chal.

et ait rachel. Iudicauit me deus: ⁊ ſuſcepit orationẽ meã: ⁊ dedit mihi filiũ: idcirco vocauit nomẽ ei⁹ dan. conceptiqꝫ rurſus ⁊ peperit bala ancilla rachel filium ſm̃ iacob. Et ait rachel. Suſcepit deus deprecationem meã cum deprecata ſum in oratione mea: concupiui vt eſſet mihi filius ſicut ſorori mee: ꝙ vtiqꝫ cõceſſum eſt mihi. Et vocauit nomẽ eius neptali. Et vidit lia ꝙ ceſſaſſet parere: ⁊ tulit zelpham ancillã ſuã: et dedit eam iacob in vxorẽ. et peperit zelpha ancilla lie iacob filiũ: ⁊ dixit lia venit felicitas: ⁊ vocauit nomen eius gad. Et peperit zelpha ancilla lie filiuꝫ ſm̃ iacob. Et ait lia. Laus erit mihi: qm̃ nunc laudabunt me mulieres: ⁊ vocauit nomen eius aſer. Et abijt ruben in diebus meſſis tritici ⁊ inuenit mandragoras in agro: ⁊ attulit eas lie matri ſue. Et dixit rachel ad liam. Da mihi obſecro de mandragoris filij tui. et ait ei. Nunquid parũ eſt quod tuliſti maritum meũ: niſi ꝙ accipias etiam mandragoras filij mei: Et ait rachel. Propterea cubabit tecum hac nocte pro mandragoris filij tui. Et venit iacob de agro veſpere: et egreſſa eſt lia in occurſum eius: ⁊ ait. Ad me ingredere: quoniam mercede conduxi te pro mandragoris filij mei. Et cubuit cum ea nocte illa: et ſuſcepit deus

Primitiua chal.

דון צלא קבל
אמה בעה
חנן הוה ילד
יהב קרא
חזה קום ילד
אתא קרא
שבח הוה נשא
חצד שכח ברא
אתא יהב בר
נסב
שכב על עול
אגר

© Biblioteca Nacional de España

אל לאה ותהר ותלד ליעקב בן
חמישי: ותאמר לאה נתן אלהים
שכרי אשר נתתי שפחתי
לאישי ותקרא שמו יששכר:
ותהר עוד לאה ותלד בן ששי
ליעקב: ותאמר לאה זבדני
אלהים אתי זבד טוב הפעם
יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה
בנים ותקרא את שמו זבלון:
ואחר ילדה בת ותקרא את
שמה דינה: ויזכר אלהים את
רחל וישמע אליה אלהים ויפתח
את רחמה: ותהר ותלד בן
ותאמר אסף אלהים את חרפתי:
ותקרא את שמו יוסף לאמר יסף
יהוה לי בן אחר: ויהי כאשר
ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב
אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי
ולארצי: תנה את נשי ואת ילדי
אשר עבדתי אתך בהן ואלכה כי
אתה ידעת את עבדתי אשר
עבדתיך: ויאמר אליו לבן אם
נא מצאתי חן בעיניך נחשתי
ויברכני יהוה בגללך: ויאמר נקבה
שכרך עלי ואתנה: ויאמר אליו
אתה ידעת את אשר עבדתיך
ואת אשר היה מקנך אתי:

הרה ילד · חמש · נתן · קרא · זבל · זכר · שמע פתח · היה · הלך קום · נתן נשה · ברך · קנה

us preces eius. Conceptiq; & peperit filium quintum: & ait. Dedit deus mercedē mihi: quia dedi ancillā meam viro meo. Appellauitq; nomen eius iſachar. Rurſū lia cōcipiēs peperit ſextum filium: & ait. Dotauit me deus dote bona. Etiā hac vice mecū erit maritus meus: eo q genuerī ei ſex filios. Et idcirco appellauit nomen eius zabulon. Poſt quem peperit filiam nomine dinam. Recordatuſq; deus rachelis: exaudiuit eā: & aperuit vuluā eius: que concepit & peperit filium: dicens. Abſtulit deus opprobrium meum: Et vocauit nomen illius ioſeph dicēs. Addat mihi dominus filium alterum. Nato autem ioſeph dixit iacob ſocero ſuo. Dimitte me vt reuertar in patriam meam & ad terrā meā. Da mihi vxores & liberos meos pro quibus ſeruiui tibi: vt abeam. Tu vero noſti ſeruitutē qua ſeruiui tibi. Ait illi laban. Inueniam gratiā in cōſpectu tuo. Expimento didici: qa bn̄dixerit mihi deus propter te. Cōſtitue mercedē tuā quā dem tibi. At ille rn̄dit. Tu noſti quō ſeruierim tibi: & quāta in māibus meis fuerit poſſeſſio tua.

lian. et concipiens: pepit filiū quintū ia
λείας. καὶ συλλαβοῦσα, ἔτεκεν υἱὸν πέμπτον τῷ ἰα
cob. et ait lia. dedit mihi deꝰ mercedē meā:
κώβ. καὶ εἶπε λεία. δέδωκέ μοι ὁ θεὸς τὸν μισθόν μου,
eo qđ dedi ancillā meā viro meo. et
ἀνθ' ὧν ἔδωκα τὴν παιδίσκην μου τῷ ἀνδρί μου. καὶ
vocauit nomen eius. iſachar: qđ ē merces. et
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰσαχάρ, ὅ ἐστι μισθός. καὶ
concepit adhuc lia. et pepit filiū ſextū
συνέλαβεν ἔτι λεία. καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἕκτον τῷ
iacob. et dixit lia. donauit mihi deus donū bonū in hoc tēpore. eliget me vir meꝰ: pe
ἰακώβ. καὶ εἶπε λεία. δεδώρηταί μοι ὁ θεὸς δῶρον καλὸν ἐν τῷ νῦν καιρῷ. αἱρετιεῖ με ὁ ἀνήρ μου, ἔτε
pi eni illi ſex filios. & vocauit nomē eius.
κον γὰρ αὐτῷ ἓξ υἱούς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
zabulon. et poſt hoc pepit filiā. et vo
ζαβουλών. καὶ μετὰ τοῦτο ἔτεκεν θυγατέρα. καὶ ἐκά
cauit nomē eius: dina. recordatꝰ ē āt deꝰ rachel:
λεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, δῖνα. ἐμνήσθη δὲ ὁ θεὸς ῥαχήλ,
et exaudiuit eam deꝰ. & aperuit eius
καὶ ἐπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεός. καὶ ἀνέῳξεν αὐτῆς τὴν
vuluā. et cōcipiēs pepit filiū ia
μήτραν. καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν τῷ ἰα
cob. dixit āt rachel: abſtulit meū deus oppro
κώβ. εἶπε δὲ ῥαχήλ, ἀφεῖλέ μου ὁ θεὸς τὸ ὄνει
briū. et vocauit nomē eius: ioſeph. di
δος. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰωσήφ. λέ
cens addidit mihi deꝰ filiū alterū. factū ē
γουσα προσέθετό μοι ὁ θεὸς υἱὸν ἕτερον. ἐγένετο
āt vt peperit rachel ioſeph: dixit iacob
δὲ ὡς ἔτεκεν ῥαχήλ τὸν ἰωσήφ, εἶπεν ἰακὼβ
laban: dimitte me: vt reuertar in
τῷ λάβαν, ἀπόστειλόν με, ἵνα ἀπέλθω εἰς τὸν 3.Reg.
locū meū et in terrā meā. redde mihi 11.d.
τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου. ἀπόδος μοι.
vxores meas et filios meos. pro qbꝰ
τὰς γυναῖκάς μου καὶ τὰ παιδία μου. περὶ ὧν
ſeruiui tibi: & abibo. tu eni ſcis
δεδούλευκά σοι, καὶ ἀπέλθω. σὺ γὰρ γινώσκεις
ſeruitutē quā ſeruiui tibi. dixit āt ei
τὴν δουλείαν ἣν δεδούλευκά σοι. εἶπε δὲ αὐτῷ
laban: ſi īueni grām corā te: augurarer
λάβαν, εἰ εὗρον χάριν ἐναντίον σου, οἰωνισαίμην
vtiq;. bn̄dixit me deus tuo ingreſſu. diſtin
ἄν. εὐλόγησέ με ὁ θεὸς τῇ σῇ εἰσόδῳ. διάστει
gue mercedē tuā ad me: et dabo. di
λον τὸν μισθόν σου πρός με, καὶ δώσω. εἰ
xit āt illi iacob: tu ſcis ſerui
πε δὲ αὐτῷ ἰακώβ, σὺ γινώσκεις τὴν δου
tutē: quā ſeruiui tibi. et quāta erāt pecora
λείαν, ἣν δεδούλευκά σοι. καὶ ὅσα ἦν κτήνη
tua mecū.
σου μετ' ἐμοῦ.

Interp. chal.

orationē lie: & concepit & peperit filiū quintū iacob. Et ait lia. Dedit deus mercedē meā: qr dedi ancillam meam marito meo: & vocauit nomē eius iſachar. Et concepit rurſus lia: & peperit filiū ſextum iacob. Et ait lia. Dedit mihi deus optimā partē: hac vice erit habitatio mariti mei apđ me: qm̄ peperi ei ſex filios: et vocauit nomen eius zabulon. Et poſtea peperit filiā: & vocauit nomen eius dinā. Et venit memoria rachelis in cōſpectu dei: & ſuſcepit deꝰ orationē eius: et dedit ei vt cōciperet. Et cōcepit & peperit filiū: & ait. Abſtulit deus opprobriū meū: & vocauit nomen eius ioſeph: dicēs. Addat mihi dn̄s filiū alterū. Et factū ē cū pepiſſet rachel ioſeph: & dixit iacob ad laban. Dimitte me: vt vadā in locū meū & i terrā meā. da mihi vxores meas & filios meos: pro qbus ſeruiui tibi: vt vadā. qm̄ tu noſti ſeruitutē meā qua ſeruiui tibi. Et dixit ei laban. Si nūc inueni gratiā in oculis tuis: expertus ſum q benedixerit mihi deus ppter te. Et ait. cōſtitue mercedē tuā mihi: & dabo tibi. et dixit ei. Tu noſti quō ſeruierī tibi: & qūta erāt pecora tua apđ me.

Priuatiua chal.

עדה · אמה קרא ש ית · טוב היה דור · בנה בר · עול צלא עדה · אמר · יהך יהב · נשה · שכח נסה · נתן

Tranſla. Chal.

צלותא דלאה ועדיאת וילידת ליעקב בר חמשאי: ואמרת לאה יהב יוי אגרי ארי
יהבית אמתי לבעלי וקרת שמיה יששכר: ועדיאת עוד לאה וילידת בר שתיתאי
ליעקב: ואמרת לאה יהב יוי יתי חולק טב הדא זימנא יהא מדורא דבעלי לותי ארי
ילידית ליה שיתא בנין וקרת ית שמיה זבולון: ובתר כן ילידת ברתא וקרת ית שמה
דינה: ועאל דוכרנא דרחל קדם יוי וקביל צלותה יוי ויהב לה עדוי: ועדיאת וילידת
בר ואמרת כנש יוי ית חסודי: וקרת ית שמיה יוסף למימר יוסף יוי לי בר אוחרן:
והוה כד ילידת רחל ית יוסף ואמר יעקב ללבן שלחני ואיהך לאתרי ולארעי: הב
ית נשי וית בני דפלחית יתך בהון ואיזיל ארי את ידעת ית פולחני דפלחתיך: ואמר
ליה לבן אם כען אשכחית רחמין בעינך נסיתי וברכני יוי בדילך: ואמר פריש
אגרך עלי ואתן: ואמר ליה את ידעת ית דפלחתך וית דהוה בעירך עמי:

© Biblioteca Nacional de España

C parua .n. erāt q̄cūq̄ȝ tibi erāt corā me. ꝛ aucta ſūt in
μικρὰ γὰρ ἦν ὅσα σοι ἦν ἐναντίον μου. καὶ ηὐξήθη εἰς
mltitudinē. et bn̄dixit te dn̄s in pede meo. nūc ergo
πλῆθος. καὶ εὐλόγησέ σε κς ἐπὶ τῷ ποδί μου. νῦν οὖν
quādo faciam et ego mihi ipſi domū. et dixit laban
πότε ποιήσω κἀγὼ ἐμαυτῷ οἶκον. καὶ εἶπε λάβαν
illi: q̄d tibi dabo: ait āt illi iacob: nō dabis
αὐτῷ, τί σοι δώσω; εἶπε δὲ αὐτῷ ἰακώβ, οὐ δώσεις
E mihi nihil. ſi feceris mihi verbū hoc: iterū pa=
μοι οὐθέν. ἐὰν ποιήσῃς μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο, πάλιν ποι
ſcam oues tuas: et cuſtodiā. trāſeāt om=
μανῶ τὰ πρόβατά σου, καὶ φυλάξω. παρελθέτω πάν
nes oues tue hodie: et ſepara inde
τα τὰ πρόβατά σου σήμερον, καὶ διαχώρισον ἐκεῖ=
oēm ouē fuſcā in agnis: et oē ſub
θεν πᾶν πρόβατον φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσι, καὶ πᾶν διά
album et ſparſuȝ in capris: erit mihi merces. ꝛ exau
λευκον καὶ ῥαντὸν ἐν ταῖς αἰξίν, ἔσαι μοι μισθός. καὶ ἐ
diet me iuſticia mea in die cra
πακούσεταί μου ἡ δικαιοσύνη μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὔ
ſtina. q2 eſt merces mea i cōſpectu tuo. oē q̄d nō fuerit
ριον. ὅτι ἐςὶν ὁ μισθός μου ἐνώπιόν σου. πᾶν ὃ ἂν μὴ ᾖ
ſparſum aut ſubalbū in capris: et fuſcuȝ in agnis:
ῥαντὸν ἢ διάλευκον ἐν ταῖς αἰξί, καὶ φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνά
furatū erit apud me. dixit āt illi laban:
D σι, κεκλεμμένον ἔσαι παρ᾽ ἐμοί. εἶπε δὲ αὐτῷ λάβαν,
ſit ſcdm verbū tuū. et diſtinxit in die illa
ἔσω κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ διέςειλεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεί
hircos ſparſos et ſubalbos: et
νῃ τοὺς τράγους τοὺς ῥαντοὺς καὶ τοὺς διαλεύκους, καὶ
oēs capras ſparſas ꝛ ſubalbas: et
πάσας τὰς αἶγας τὰς ῥαντὰς καὶ τὰς διαλεύκους, καὶ
oē fuſcū: q̄d erat in agnis: et oē: q̄d erat albū in
πᾶν φαιόν, ὃ ἦν ἐν τοῖς ἀρνάσι, καὶ πᾶν, ὃ ἦν λευκὸν ἐν
F ipſis. ꝛ dedit ꝑ manū filiorū ſuorū: gregē
αὐτοῖς. καὶ ἔδωκε διὰ χειρὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ποίμνιον
ſingulariter. ꝛ poſuit ſpatiū viā triū dierū: in
καταμόνας. καὶ ἀπέςησεν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν, ἀναμέ=
ter eos et inter iacob. iacob āt paſcebat
σον αὐτῶν καὶ ἀναμέσον ἰακώβ. ἰακὼβ δὲ ἐποίμαινε
oues laban reliquas. accepit āt ſi=
τὰ πρόβατα λάβαν τὰ ὑπολειφθέντα. ἔλαβε δὲ ἑαυ
bi iacob virgā ſtyracinā viridē: ꝛ nuceā ꝛ plata
τῷ ἰακὼβ ῥάβδον ςυρακίνην χλωράν, καὶ καρυίνην, καὶ πλα
ni. et decorticauit eis iacob cortices albas: circū
τάνου. καὶ ἐλέπισεν αὐτὰς ἰακὼβ λεπίσματα λευκά, περι
trahēs viride. apparuit āt in virgis albū:
σύρων τὸ χλωρόν. ἐφαίνετο δὲ ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις τὸ λευκόν,
q̄d decorticauit: variū. ꝛ appoſuit virgas: q̄s decorticauit
ὃ ἐλέπισε, ποικίλον. καὶ παρέθηκε τὰς ῥάβδους, ἃς ἐλέπισεν
in canalibus cōcharū aque. vt cū veni
ἐν τοῖς ληνοῖς τῶν ποτιςηρίων τοῦ ὕδατος. ἵνα ὡς ἂν ἔλ=
rent oues ad bibēdū: i cōſpectu virgarū
θωσι τὰ πρόβατα πιεῖν, ἐνώπιον τῶν ῥάβδων

[y]modicū [b]habuiſti [c]ante=
q̄ȝ venirem ad te: & nūc
diues effectus es: [g]bn̄di=
xitq̄ȝ [i]tibi [h]dn̄s [k]ad itroi=
tū meū. Iuſtū eſt igitur
vt [m]aliq̄n [n]prouideā [q]do=
mui mee. [r]Dixitq̄ȝ labā.
[s]Quid [u]tibi [t]dabo. [x]At
ille ait: [y]nihil volo: ſed [b]ſi
[c]feceris quod poſtulo:
[i]iterum
[k]paſcā & [m]cuſtodiā [l]peco
ra tua. [n]Gyra [o]omnes
[p]greges tuos: & [r]ſepara
[t]cunctas [u]oues
[x]varias [r]& ſparſo vellere:
[y]& quodcunq̄ȝ [b]fuluum
[d]& maculoſū [e]variumq̄ȝ
fuerit tā [c]in ouibus q̄ȝ [f]in
capris: [g]erit [h]merces mea
[i]rn̄debitq̄ȝ [k]mihi [u]cras [l]iu
ſticia mea: [o]qn̄ placiti tē=
pus [p]aduenerit [q]corā te &
[t]oīa [u]que [x]nō fuerint [r]va=
ria [y]& maculoſa [b]& fulua
tam [c]in ouibus q̄ȝ [a]in ca=
pris [o]furti me argues. [g]di
xitq̄ȝ [h]labā. Gratū habeo
q̄d petis. [n]Et ſeparauit [o]in
die [p]illa [r]capras & [h]oues
[q]& [r]hircos & arietes
[s]varios [t]& maculoſos.
[r]Cūctū aūt gregē vnico
lorē .i. albi & [g]nigri velle=
ris [i]tradidit [k]i manu [l]filio
rū ſuorū: [m]& poſuit ſpa=
ciū [n]itineris triū [o]dierum
[p]inter ſe [q]& generū: qui
[r]paſcebat [y]reliquos [x]gre
ges eius.
[a]Tollēs ergo [c]iacob [o]vir=
gas [c]populeas [f]virides [g]&
amygdalinas [h]& ex plata
nis ex p̄te [i]decorticauit
[k]eas. [n]Detractiſq̄ȝ [l]cortici
bus in his q̄ ſpoliata fue=
rāt [o]cādor appuit. illa ve=
ro q̄ itegra fuerāt viridia
p̄māſerūt: atq̄ȝ i hūc mo
dū color effectus ē vari=
us. [s]Poſuitq̄ȝ [u]eas [y]in ca=
nalibus: [a]vbi effūdeba=
tur [b]aqua: vt [c]cū [o]vēiſſent
[e]greges [f]ad bibēdū: ante

Tex. Heb.	Pⁱmitiua. heb.
כי מעט אשר היה לך לפני ויפרץ	פנה פרץ
לרב ויברך יהוה אתך לרגלי	רבה
ועתה מתי אעשה גם אנכי	עשה
לביתי: ויאמר מה אתן לך ויאמר	נתן
יעקב לא תתן לי מאומה אם	מאם
תעשה לי הדבר הזה אשובה	עשה שוב
ארעה צאנך אשמר: אעבר בכל	רעה שמר עבר
צאנך היום הסר משם כל שה	סור
נקד וטלוא וכל שה חום בכשבים	טלא
וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי:	
וענתה בי צדקתי ביום מחר כי	ענה
תבוא על שכרי לפניך כל אשר	בוא פנה
איננו נקד וטלוא בעזים וחום	
בכשבים גנוב הוא אתי: ויאמר	גנב אמר
לבן הן לו יהי כדברך: ויסר ביום	היה סור
ההוא את התישים העקדים	
והטלאים ואת כל העזים הנקדות	
והטלאת כל אשר לבן בו וכל חום	
בכשבים ויתן ביד בניו: וישם	נתן שום
דרך שלשת ימים בינו ובין יעקב	יום
ויעקב רעה את צאן לבן הנותרת:	יתר
ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולוז	לקח
וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות	פצל
מחשף הלבן אשר על המקלות:	חשף
ויצג את המקלות אשר פצל	
ברהטים בשקתות המים אשר	שקה
תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן	בוא שתה

Interp. chal.

ארי זעיר דהוה לך קדמי ותקיף ליסגי ובריך יי יתך בדילי וכען אימתי איעביד אף
אנא לביתי: ואמר מה אתן לך ואמר יעקב לא תתן לי מדעם אם תעביד לי ית
פיתגמא הדין איתוב ארעה ענך איטר: איעבר בכל ענך יומא דין אעדי מתמן כל
אימר נמור ורקוע וכל אימר שחום באימריא ורקוע ונמור בעזיא ויהא אגרי
ותסהיד עלי זכותי ביום מחר ארי תיעול על אגרי קדמך כל דליתוהי נמור ורקוע
בעזיא ושחום באימריא גנובא הוא עמי: ואמר לבן ברם לוי יהא כפתגמך: ואעדי
ביומא ההוא ית תישיא רגוליא ורקועיא וית כל עזיא נמורתא ורקועתא כל דחיור
ביה וכל דשחום באימריא ויהב ביד בנוהי: ושוי מהלך תלתא יומין בינוהי ובין
יעקב ויעקב רעי ית ענא דלבן דאישתארא: ונסיב ליה יעקב חוטרין דלבן רטיבין
ודלוז ודדלוב וקליף בהון קלפין חורין קילוף חיור דעל חוטריא: ודעיץ ית
חוטריא דקליף ברהטיא אתר בית שקיא דמיא אתר דאתיאן ענא למשתי
לקבליהן דענא

Tranſla. Chal.

quoniā pauca q̄ erant tibi corā me creuerūt in multi=
tudinē. Et bn̄dixit tibi dn̄s ꝓpter me: ꝛ nūc q̄n faciā
etiā ego pro domo mea. et dixit. Quid dabo tibi. Et
ait iacob. Non dabis mihi quicq̄: ſed ſi feceris mihi
v̄bū hoc: reuertar ꝛ paſcā oues tuas: ꝛ cuſtodiā eas.
Tranſibo ꝑ vniuerſas oues tuas hodie. Aufer inde
oēm agnū variū ꝛ ſparſo vellere ꝛ oēm agnū nigrū in
agnis: ꝛ ſparſum ꝛ maculoſum in capris: et hoc erit
merces mea. Et teſtificabit̄ mihi iuſticia mea in die
craſtino: q̄n veneris ſuꝑ mercedē meā: q̄ erit corā te.
omne q̄d nō fuerit maculoſuȝ ꝛ reſperſum in capris:
et nigrū in agnis furto ſublatū eſt apud me. Et dixit
laban vtinā eſſet ſicut verbū tuū. Et ſeparauit in die
illa oēs hircos varios pedibus ꝛ reſperſos vellere: ꝛ
oēs capras maculoſas ꝛ reſperſas: omne in quo erat
macula alba: ꝛ oē q̄d erat nigrū in agnis: ꝛ tradidit
in manu filiorꝝ ſuorꝝ. Et poſuit ſpaciū triū dierū inter
ſe ꝛ iter iacob. Jacob aūt paſcebat oues labā q̄ remā
ſerāt. Et tulit ſibi iacob v̄gas populeas ꝛ ex amygda
lo ꝛ ex platano. Et decorticauit in eis decorticationē:
et vbi detracte ſunt cortices apparuit albū q̄d erat in
virgis: ꝛ defixit virgas quas decorticauerat in cana
libus in loco adaquationis aquaruȝ: quo veniebant
oues ad bibendum: vt contra oues

Pⁱmitiua chal.

סנא עבד
נתן עבד
תוב רעה ען
נטר עבר עדה
חום עז היה
סהד זכה עול
הוה עדה
חום שוה הלך
רעה ען שאר
לוז לוב
שקה אתא
שתה

© Biblioteca Nacional de España

ויחמנה בבאן לשתות: ויחמו
ילד הצאן אל המקלות ותלדן הצאן
עקדים נקדים וטלאים:
פרד והכשבים הפריד יעקב ויתן פני
הצאן אל עקד וכל חום בצאן
שית לבן וישת לו עדרים לבדו ולא
שתם על צאן לבן: והיה בכל יחם
קשר הצאן המקשרות ושם יעקב את
המקלות לעיני הצאן ברהטים
עטף ליחמנה במקלות: ובהעטיף הצאן
שום לא ישים והיה העטפים ללבן
פרץ והקשרים ליעקב: ויפרץ האיש
היה רבה מאד מאד ויהי לו צאן רבות
ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים:

Cap.xxxi.

וישמע את דברי בני
שמע לבן לאמר לקח יעקב את כל
אשר לאבינו ומאשר לאבינו
ראה עשה את כל הכבד הזה: וירא
פנה יעקב את פני לבן והנה
תמל איננו עמו כתמול שלשום:
ויאמר יהוה אל יעקב שוב
ילד אל ארץ אבותיך ולמולדתך
היה שלח ואהיה עמך: וישלח יעקב
קרא ויקרא לרחל וללאה השדה
אמר אל צאנו: ויאמר להן ראה
אנכי את פני אביכן כי איננו
אלי כתמל שלשם ואלהי

oculos hērent virgas: & in aſpectu earū cōciperēt. Factūq; ē vt in ipſo calore coitus oues ītuerentur virgas: & parerēt maculoſa & varia & diuerſo colore reſperſa. Diuiſitq; gregē iacob: & poſuit virgas in canalibus ań oculos arietū. Erāt āt alba & nigra q̄q; labā: cetera vero iacob: ſepatis īter ſe gregibus Igī qń prīo tpe aſcēdebāt oues pōebat iacob virgas in canalibus aq̄rū ań oculos arietū & ouiū: vt in earū cōtēplatiōe cōciperēt. Qń vero ſerotina admiſſura erat & conceptus extremus: nō ponebat eas. Fctāq; ſūt ea q̄ erāt ſerotina labā: & q̄ primi tpis iacob. Ditatuſq; eſt hō vltra modū: & habuit greges multos: ancillas & ſeruos camelos & aſinos.

Cap.31.

POſtq̄ aūt audiuit verba filiorū labā dicētiū: tulit iacob oīa q̄ fuerūt pr̄is nr̄i: & de illius facultate ditatus factus eſt inclytus: animaduertit quoq; faciem laban q̄ nō eēt erga ſe ſicut heri & nudiuſtertius: maxime dicente ſibi dn̄o reuertere in terrā patrū tuorum & ad generationē tuā: eroq; tecum: miſit & vocauit rachel & liā in agrum: vbi paſcebat greges: dixitq; eis. Video faciem patris veſtri: q̄ non ſit erga me ſicut heri & nudiuſtertius. Deus āt

venientib⁹ ipſis ad bibendū: cōciperent oues
ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν, ἐγκισσήσωσι τὰ πρό-
in virgas. et pepererūt oues ſub
βατα εἰς τὰς ῥάβδους. καὶ ἔτικτον τὰ πρόβατα διά-
albas et varias et cineratas ſparſas. at ag
λευκα καὶ ποικίλα καὶ σποδοειδῆ ῥαντά. τοὺς δὲ ἀμ-
nos ſepauit iacob: et poſuit corā oui
νοὺς διέστειλεν ἰακώβ, καὶ ἔθηκεν ἐναντίον τῶν προβά-
bus arietē ſubalbū: et oē variū in agnis
των κριὸν διάλευκον, καὶ πᾶν ποικίλον ἐν τοῖς ἀμνοῖς
et ſeparauit ſibi greges per ſeipſū: et nō
καὶ διεχώρισεν ἑαυτῷ ποίμνια καθ᾽ ἑαυτόν, καὶ οὐκ
miſcuit eos ad oues laban. factū ē āt in
ἔμιξεν αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα λάβαν. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ
tēpore quo cōceperūt oues in vtero accipiē
καιρῷ ᾧ ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνον-
tes: poſuit iacob virgas coram oui
τα, ἔθηκεν ἰακὼβ τὰς ῥάβδους ἐναντίον τῶν προβά-
bus in canalib⁹: vt cōcipent ipſe ſcđm
των ἐν τοῖς ληνοῖς, τοῦ ἐγκισσῆσαι αὐτὰ κατὰ τὰς
virgas: qń āt pariebāt oues nō ponebat:
ῥάβδους, ἡνίκα δ᾽ ἂν ἔτεκον τὰ πρόβατα οὐκ ἐτίθει,
facta ſūt āt nō ſignata laban: at ſignata ia-
ἐγένετο δὲ τὰ ἄσημα τ λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τοῦ ἰα-
cob. et ditatus ē hō valde nimis. et fue
κώβ. καὶ ἐπλούτησεν ὁ ἄνος σφόδρα σφόδρα. καὶ ἐ-
runt ei pecora multa: et boues: ꝛ ſerui: et
γένετο αὐτῷ κτήνη πολλά, καὶ βόες, καὶ παῖδες, καὶ
ancille: ꝛ cameli et aſini: et muli.
παιδίσκαι, καὶ κάμηλοι, καὶ ὄνοι, καὶ ἡμίονοι. Ca.31.
AUdiuit āt iacob verba filiorū la-
ἬΚουσε δὲ ἰακὼβ τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν λά-
ban: dicentiū: tulit iacob oia q̄
βαν, λεγόντων, εἴληφεν ἰακὼβ πάντα τὰ τοῦ
pr̄is noſtri: et de hijs q̄ pr̄is nr̄i fe
πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν πε-
cit oēꝫ gloriā hanc. et vidit ia-
ποίηκε πᾶσαν τὴν δόξαν ταύτην. καὶ εἶδεν ἰα-
cob faciem laban: et ecce nō erat
κὼβ τὸ πρόσωπον τοῦ λάβαν, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν
ad eū: ſicut heri et tertia die. dixit
πρὸς αὐτόν, ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. εἶπε
āt dn̄s ad iacob: reuertere in terrā pr̄is tui:
δὲ κς πρὸς ἰακώβ, ἀποστρέφου εἰς τὴν γῆν τ πρς σου,
et in gnātionē tuā: et ero tecū. mit
καὶ εἰς τὴν γενεάν σου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ. ἀποστεί-
tens āt iacob: vocauit lian et rachel in agrū
λας δὲ ἰακώβ, ἐκάλεσε λείαν καὶ ῥαχὴλ εἰς τὸ πεδί-
vbi erāt greges: et ait illis. video ego fa-
ον οὗ ἦν τὰ ποίμνια, καὶ εἶπεν αὐταῖς. ὁρῶ ἐγὼ τὸ πρό-
ciem patris veſtri: qđ nō eſt erga me:
σωπον τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἔστι πρὸς ἐμοῦ,
ſicut heri et tertia die. at deus
ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. ὁ δὲ θεὸς τοῦ

Pritiua chal.

יחם אתא
פרש ראש חום
עאן שוה
היה יחם
בכר שוה
היה
אל תמל
היה אמר
עאן חזה

Interp.chal.

oues eſſent virge: ꝛ calefierēt cum venirent ad bibendū. calefiebantq; oues ante virgas: ꝛ pariebāt oues varia maculoſa atq; reſperſa. Agnos autem ſeparauit iacob: ꝛ poſuit ante oues oīe qđ erat maculoſum ꝛ omne qđ erat nigrū in ouibus laban. Et poſuit ſibi greges ſeorſum: ꝛ non miſcuit eos cuꝫ ouibus laban. Et factū eſt in omni tēpore quo calefiebāt oues tēporanee: ponebat iacob virgas in cōſpectu ouiū in canalibus: vt calefierēt ante virgas. et qń oues erant ſerotine nō ponebat. Erantq; ſerotine laban: ꝛ tēporanee iacob. Et creuit vir valde nimiſ: ꝛ habuit oues multas ꝛ ſuos ꝛ ancillas ꝛ camelos ꝛ aſinos. Ca.31.

ET audiuit verba filiorū laban: qui dicebāt. Tulit iacob vniuerſa q̄ erāt patris noſtri: ꝛ de his que erant pr̄is nr̄i acq̄ſiuit oēm ſubſtantiā iſtam. Et vidit iacob aſpectū vultus laban: ꝛ ecce nō erat cū eo ſicut heri ꝛ nudiuſterti⁹. et dixit de⁹ ad iacob. Reuertere in terrā patrū tuoꝝ ꝛ natiuitatis tue: ꝛ erit verbum meū in adiutoriū tuuꝫ. Et miſit iacob ꝛ vocauit rachel ꝛ liam in agrū vbi erant oues ſue. Et dixit eiſ. Video ego aſpectū vultus patris veſtri q̄ non eſt mecum ſicut heri ꝛ nudiuſtertius: ꝛ verbum dei

Transla. Chal.

ומתחמן במיתיהן למשתי: ואתחמן ענא לחוטריא וילידן ענא רגולין נמורין ו
קרועין: ואמריא אפריש יעקב ויהב בריש ענא כל דרגול וכל דשחום בענא דלבן
ושוי ליה עדרין בלחודוהי ולא ערבינון עם ענא דלבן: והוי בכל עידן דמתחמן
ענא מבכרתא ושוי יעקב ית חוטריא לקבל עיני ענא ברהטיא לאתחמותהן בחוטריא:
ובלקשות ענא לא משוי והוו לקשיא ללבן ובכיריא ליעקב: ותקיף גברא לחדא
לחדא והוו ליה ען סגיאן ואמהן ועבדין וגמלין וחמרין:

Ca.xxxi.

ושמע ית פתגמי בני לבן דהוו אמרין נסיב יעקב ית כל די לאבונא ומן די לאבונא
עבד ית כל נכסיא האלין: וחזא יעקב ית סבר אפי לבן והא ליתוהי עמיה כמאתמלי
ומדקדמוהי: ואמר יי ליעקב תוב לארע אבהתך ולילדותך ויהא מימרי בסעדך:
ושלח יעקב וקרא לרחל וללאה לחקלא לות עניה: ואמר להן חזי אנא ית סבר אפי
אבוכין ארי ליתוהי עמי כמאתמלי ומדקדמוהי ואלהיה

© Biblioteca Nacional de España